

Główny Urząd Statystyczny *Central Statistical Office*
Urząd Statystyczny w Gdańsku *Statistical Office in Gdańsk*

**KAPITAŁ LUDZKI
W POLSCE
W 2012 R.**

***HUMAN CAPITAL
IN POLAND
IN 2012***

STUDIA I ANALIZY
STATYSTYCZNE

*STATISTICAL STUDIES
AND ANALYSES*

Gdańsk 2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY   EDITORIAL BOARD**Przewodniczący   *President***

Jerzy Aukształ

Członkowie   *Members*

Ewelina Grochowska-Subotowicz

Piotr Jaworski

Jacek Maślankowski

Teresa Miszke

Miroslawa Rutkowska

Agnieszka Wąsikowska

Magdalena Wiktor

Hanna Zielińska

Anna Źochowska

Tłumaczenie   *Translation*

Małgorzata Kruszewska

Projekt okładki   *Cover design*

Lidia Motrenko-Makuch

Urząd Statystyczny w Gdańsku   *Statistical Office in Gdańsk*

ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk

tel. (58) 768-31-00, 768-31-30

fax (58) 768-32-70

e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl

<http://www.stat.gov.pl/Gdansk>**Przy publikowaniu danych GUS   *When publishing CSO data*
prosimy o podanie źródła   *please indicate source***

PRZEDMOWA

Kluczowe znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju ekonomicznym i społecznym narodów nie może zostać w żaden sposób przecenione. Przyjmuje się, że kapitał ludzki wpływa na indywidualne zarobki pracowników, efektywność i skuteczność przedsiębiorców, jak i na wielkość wartości dodanej generowanej przez gospodarkę narodową. Świadomość ta skłania organizacje międzynarodowe oraz przedstawicieli poszczególnych państw do poszukiwania wiarygodnych metod jego pomiaru, pozwalających na formułowanie programów rozwoju na poziomie indywidualnym, organizacyjnym i krajowym.

Na potrzeby niniejszej publikacji przyjęto propozycję OECD¹ mówiącą, że: *kapitał ludzki to wiedza, umiejętności, zdolności oraz inne właściwe jednostce atrybuty ułatwiające tworzenie osobistego, społecznego oraz ekonomicznego dobrostanu*².

Podstawowym założeniem leżącym u podstaw opracowania *Kapitał ludzki w Polsce* jest konieczność dostarczenia systemu wskaźników cząstkowych umożliwiających prowadzenie samodzielnych badań i analiz na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym w następujących obszarach: demografia, zdrowie, edukacja, rynek pracy, kultura, nauka, technologia i innowacje oraz ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego. Dane zebrane ze zbiorów statystyki publicznej oraz źródeł pozastatystycznych zostały przeliczone według przekrojów ujednoczonych dla całego badania. Oczekiwania użytkowników formułowane na forum dyskusyjnym Głównego Urzędu Statystycznego sprawiły, że zakres danych prezentowanych w publikacji znacznie się poszerzył. Z tego powodu podjęto decyzję o uzupełnieniu niniejszego opracowania pełnym zestawem danych w postaci elektronicznej, co umożliwi swobodny dostęp do wskaźników opisujących kapitał ludzki w pożądanym przekrojach.

Niniejsze opracowanie jest kolejnym z cyklu publikacji GUS na temat stanu kapitału ludzkiego w Polsce. Wprowadzone w stosunku do ubiegłorocznej edycji zmiany dotyczą przede wszystkim szerszego ujęcia wskaźników z zakresu edukacji – m.in. poprzez uwzględnienie badania Kształcenie dorosłych.

Publikację przygotował zespół pracowników Ośrodka Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego Urzędu Statystycznego w Gdańsku. Prace metodologiczne prowadzone były przy współdziałaniu Zespołu ds. Badań Kapitału Ludzkiego powołanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz właściwych dla poszczególnych obszarów tematycznych Departamentów GUS, przede wszystkim Departamentu Badań Społecznych i Warunków Życia. Metodologia badania została zaopiniowana przez Komisję Metodologiczną GUS oraz Radę Statystyki. Wszelkie uwagi i sugestie mogące pomóc w przygotowaniu kolejnych publikacji zaspokajających potrzeby szerokiego grona odbiorców indywidualnych, przedsiębiorców i organów administracji rządowej oraz samorządowej będą mile widziane.

¹ OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

² The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital, OECD 2001, dostępne: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>.

Prosimy je kierować na adres sekretariatu Urzędu Statystycznego w Gdańsku, tj. SekretariatUSGDK@stat.gov.pl.

Wyrażam głęboką nadzieję, że prezentowane w publikacji dane umożliwią ocenę stanu kapitału ludzkiego w Polsce różnym grupom odbiorców, w zależności od potrzeb informacyjnych – obszaru oddziaływania kapitału ludzkiego.

Jerzy Auksztol

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Gdańsku

PREFACE

The key role of the human capital in economic and social development of nations cannot be overestimated in any case. It was accepted that human capital involves in individual employees earnings, effectiveness and efficiency of entrepreneurs as well as the worth of added value generated by national economy. The awareness of that phenomenon makes international organizations and representatives of particular countries to search for reliable methods of human capital measures, that allow formulating development projects for individuals, organizations and country.

In this publication the definition is used based on the OECD³, which is as follow: Human capital is the knowledge, skills, competencies and attributes embodied in individuals that facilitate the creation of personal, social and economic well-being⁴.

The basic assumption of the elaboration Human capital in Poland is the necessity of providing partial indicators that allow making independent researches and analyses on the local, regional and country levels in the following research areas: demography, health, education, labour market, culture, science, technology and innovation as well as economic and social determinants of human capital development. The data gathered from the public statistics repositories and non-statistical sources was calculated in this study by unified dimensions. The requirements of users formulated on discussion forum of the Central Statistical Office caused that the scope of the data presented in this publication was significantly extended. Because of that reason, the decision was made to supplement this elaboration by the set of the data in electronic format, which allows accessing the indicators on human capital by required dimensions.

This elaboration is the next of the series of CSO publications on human capital in Poland. Comparing to previous edition, changes mostly concentrate on including new indicators, e.g., from Adult Education Survey in education research area.

This publication was prepared by the group of analysts working in the Centre of Education and Human Capital Statistics of Statistical Office in Gdańsk. Methodology work was made in cooperation with Working Group for the Human Capital Study, which was established by the President of the Central Statistical Office, and CSO Departments specialized in particular areas of the human capital study, especially Department of Social Surveys and Living Conditions. Methodology of this study was evaluated by the CSO Methodological Commission and the Statistical Council. Any comments and suggestions that could help to prepare further editions of the publication will be kindly perceived, especially those that fulfil all of users' expectations and requirements, including individuals, entrepreneurs, government and self-government institutions.

---

³ OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development.

⁴ The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital, OECD 2001: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>.

Please send them to the e-mail address of the Statistical Office in Gdańsk, i.e. SekretariatUSGDK@stat.gov.pl.

I am expressing hope that data presented in publication will allow different group of readers to assess the current state of the human capital in Poland, based on their information requirements represented by different research area.

Jerzy Auksztol

*Director
of the Statistical Office in Gdańsk*

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA.....	Str.	3
SPIS TABLIC.....		8
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH		13
WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW I AKRONIMÓW		13
1. KONCEPCJA BADANIA STANU KAPITAŁU LUDZKIEGO		15
2. UWAGI METODYCZNE		20
3. KOMENTARZ ANALITYCZNY		32
4. TABLICE		111
5. SŁOWNIK POJĘĆ		263
6. ŹRÓDŁA DANYCH.....		295

CONTENTS

<i>PREFACE.....</i>	<i>Page</i>	<i>5</i>
<i>LIST OF TABLES.....</i>		<i>10</i>
<i>SYMBOLS.....</i>		<i>13</i>
<i>ABBREVIATIONS AND ACRONYMS .....</i>		<i>13</i>
<i>1. THE CONCEPT OF THE HUMAN CAPITAL STUDY.....</i>		<i>17</i>
<i>2. METHODOLOGICAL NOTES .....</i>		<i>26</i>
<i>3. ANALYTICAL COMMENT .....</i>		<i>83</i>
<i>4. TABLES.....</i>		<i>111</i>
<i>5. GLOSSARY.....</i>		<i>279</i>
<i>6. DATA SOURCES .....</i>		<i>296</i>

SPIS TABLIC

	Tabl.	Str.
Demografia		
Ludność na wsi i w miastach według województw	1	111
Ludność według grup wieku	2	112
Ludność w wieku przedprodukcyjnym według województw	3	113
Ludność w wieku produkcyjnym według województw	4	115
Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym według województw	5	116
Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym według województw	6	118
Ludność w wieku poprodukcyjnym według województw	7	120
Ruch naturalny ludności według województw	8	122
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania	9	124
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według kontynentów	10	130
Zdrowie		
Przeciętne dalsze trwanie życia	11	132
Osoby w wieku 16 lat i więcej według samooceny stanu zdrowia	12	134
Osoby w wieku 16 lat i więcej według występowania ograniczonej codziennej aktywności	13	136
Osoby w wieku 16 lat i więcej według występowania długotrwałych problemów zdrowotnych	14	137
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne	15	138
Zachorowania na nowotwory złośliwe według rozpoznania	16	140
Osoby zarejestrowane w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji według województw	17	142
Zgony według przyczyn i województw	18	145
Kadra medyczna	19	147
Lekarze specjaliści	20	148
Lekarze dentyści ze specjalizacją	21	149
Służba medycyny pracy	22	149
Placówki medyczne	23	149
Edukacja		
Wskaźniki skolaryzacji netto dla wychowania przedszkolnego według województw	24	150
Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych według województw i typów szkół	25	151
Uczniowie przypadający na 1 nauczyciela w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym według województw	26	153
Nauczanie języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży według województw i liczby języków	27	153
Wyniki egzaminów gimnazjalnych według województw w latach 2008-2011	28	155
Wyniki egzaminów gimnazjalnych według województw w 2012 roku	29	156
Zdawalność egzaminu maturalnego według województw	30	156
Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz egzaminów dyplomowych według województw i płci	31	157
Wskaźniki skolaryzacji netto dla szkolnictwa wyższego według województw i płci	32	158
Studenci szkół wyższych według województw i grup kierunków studiów	33	159
Absolwenci szkół wyższych według województw i grup kierunków studiów	34	163
Stopnie naukowe doktora nadane w szkołach wyższych na 100 tys. ludności według województw i płci	35	166
Słuchacze studiów podyplomowych na 10 tys. ludności według województw i płci	36	167
Osoby dorosłe (w wieku 25-64 lata) uczestniczące w kształceniu i szkoleniu według województw	37	167

	Tabl.	Str.
Ludność w wieku 15 lat i więcej według województw i poziomu wykształcenia	38	168
Rynek pracy		
Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej według płci i województw	39	170
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata według płci i województw	40	171
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata według województw	41	172
Liczba przepracowanych godzin przypadających na 1 zatrudnionego według sektorów własności i województw	42	173
Wskaźnik absencji pracowników według sektorów własności i województw	43	174
Wolne miejsca pracy według zawodów	44	175
Wskaźnik wykorzystania wolnych miejsc pracy według regionów i województw	45	176
Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników według płci, poziomu wykształcenia i województw	46	177
Zarejestrowani bezrobotni według poziomu wykształcenia, płci i województw	47	185
Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania i województw	48	191
Kultura		
Uczestnicy wybranych imprez organizowanych w wybranych instytucjach kultury według województw	49	192
Absolwenci wybranych kursów organizowanych w instytucjach kultury według województw	50	194
Zajęcia oświatowe organizowane w muzeach według województw	51	195
Indywidualni czytelnicy bibliotek według rodzaju oraz wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz według województw	52	196
Seanse i widzowie w kinach stałych według województw	53	197
Nauka, technologia i innowacje		
Zatrudnieni w B+R według poziomu wykształcenia i województw	54	198
Ochrona własności intelektualnej według województw	55	202
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu, wieku i płci	56	204
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu, wykształcenia i płci	57	211
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu i klasy miejscowości zamieszkania	58	216
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu i statusu zawodowego	59	218
Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego		
Wydatki budżetu państwa według działów	60	222
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie oraz ochronę zdrowia według województw	61	222
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według województw	62	224
Koszty jednostkowe kształcenia	63	224
Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego		
Wykształcenie rodziców, gdy respondent miał 14 lat według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia, statusu społeczno-zawodowego i osiąganego dochodu	64	225
Dzieci podlegające obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego według województw	65	227
Uczniowie szkół podstawowych dowożeni do placówek według klas, odległości miejsca zamieszkania od szkoły i województw	66	230
Uczniowie korzystający z zajęć w szkołach podstawowych według województw	67	232
Zarejestrowani bezrobotni do 25 roku życia według województw, płci i poziomu wykształcenia	68	234
Zarejestrowani bezrobotni według wieku i czasu pozostawania bez pracy	69	244
Zarejestrowani bezrobotni według poziomu wykształcenia i czasu pozostawania bez pracy	70	247

	Tabl.	Str.
Przyczyny, dla których zmieniono pracę w latach 2007-2011 według płci, miejsca zamieszkania, województw, wieku, poziomu wykształcenia i statusu społeczno-zawodowego	71	251
Osoby, dla których zmiana pracy w latach 2005-2009 i 2007-2011 wiązała się ze zmianą wykonywanego zawodu i/lub miejsca zamieszkania według płci, miejsca zamieszkania, województw, wieku, poziomu wykształcenia i statusu społeczno-zawodowego	72	252
Czynniki wymieniane jako najważniejsze w pracy zawodowej według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	73	254
Osoby, które angażowały się w działania na rzecz społeczności lokalnej (gminy, osiedla, miejscowości, w najbliższym sąsiedztwie) według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	74	256
Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej w 2001 r. osób w wieku 18-61 lat według płci, poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania	75	257
Osoby, które deklarowały zaufanie do instytucji finansowych według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	76	259
Osoby, które deklarowały w zaufanie do instytucji państwowych według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	77	260

LIST OF TABLES

	Table	Page
Demography		
<i>Rural and urban population by voivodship .....</i>	1	111
<i>Population by age group .....</i>	2	112
<i>Pre-working age population by voivodship .....</i>	3	113
<i>Working age population by voivodship .....</i>	4	115
<i>Mobility age population by voivodship .....</i>	5	116
<i>Non-mobility age population by voivodship .....</i>	6	118
<i>Post-working age population by voivodship .....</i>	7	120
<i>Vital statistics by voivodship .....</i>	8	122
<i>Internal migration of population for permanent residence by previous and present voivodship of residence ...</i>	9	124
<i>International migration of population for permanent residence by continent .....</i>	10	130
Health		
<i>Life expectancy .....</i>	11	132
<i>Persons aged 16 and more by self-rated of health condition .....</i>	12	134
<i>Persons aged 16 and more by limitation of daily activity .....</i>	13	136
<i>Persons aged 16 and more by suffering from long-standing health problems .....</i>	14	137
<i>Incidence of infectious diseases and poisonings .....</i>	15	138
<i>Incidence of malignant neoplasms by site .....</i>	16	140
<i>Persons registered in out-patient clinics for patients with mental disorders, addicted to alcohol and drugs by voivodship .....</i>	17	142
<i>Deaths by causes and voivodship .....</i>	18	145
<i>Medical personnel .....</i>	19	147
<i>Doctors specialists .....</i>	20	148
<i>Dental specialists .....</i>	21	149
<i>Occupational medicine service .....</i>	22	149
<i>Health facilities .....</i>	23	149

	Table	Page
Education		
Net enrolment rates for pre-primary education by voivodship	24	150
Structure of students of upper secondary school by type of school and voivodship	25	151
Students per 1 teacher in primary, lower secondary and upper secondary education by voivodship	26	153
Teaching foreign languages in schools for children and youth by voivodship and number of languages	27	153
Results of lower secondary school (gymnasium) examinations by voivodship in 2008-2011	28	155
Results of lower secondary school (gymnasium) examinations by voivodship in 2012	29	156
Pass rates of secondary school matriculation (matura) examination by voivodship	30	156
Pass rates of professional competence examinations and diploma examinations by voivodship and sex	31	157
Net enrolment rates for higher education by voivodship and sex	32	158
Students of higher education institutions by voivodship and group of fields of education	33	159
Graduates of higher education institutions by voivodship and group of fields of education	34	163
Scientific degrees of doctor awarded in higher education institutions per 100 thous. population by voivodship and sex	35	166
Students of postgraduate studies per 10 thous. population by voivodship and sex	36	167
Lifelong learning (of persons aged 25-64) by voivodship	37	167
Population aged 15 and more by voivodship and educational level	38	168
Labour market		
Activity rate of persons aged 15 and more by sex and voivodship	39	170
Employment rate of persons aged 20-64 by sex and voivodship	40	171
Employment rate of disabled persons aged 16-64 by voivodship	41	172
Number of worked hours for 1 employee by ownership sectors and voivodship	42	173
Employees absence rate by ownership sectors and voivodship	43	174
Vacancies by occupations	44	175
Job vacancy rate by particular regions and voivodship	45	176
Average gross earnings paid employment by sex, level of education and voivodship	46	177
Registered unemployed persons by level of education, sex and voivodship	47	185
Persons economically inactive by place of residence and voivodship	48	191
Culture		
Selected events and participants of events in selected cultural institutions by voivodship	49	192
Selected courses and graduates of courses in cultural institutions by voivodship	50	194
Educational classes organized in museums by voivodship	51	195
Borrowers and collection lendings in libraries by type and voivodship	52	196
Screenings and audience in fixed cinemas by voivodship	53	197
Science, technology and innovation		
Employment in R&D activity by educational level and voivodship	54	198
Protection of intellectual property by voivodship	55	202
Users of the internet aged 16-74 by purposes of use, age and sex	56	204
Users of the internet aged 16-74 by purposes of use, educational level and sex	57	211
Users of the internet aged 16-74 by purposes of use and class of locality	58	216
Users of the internet aged 16-74 by purposes of use and professional status	59	218
Economic determinants of human capital development		
State budget expenditure by division	60	222
Local self-government entities budgets expenditure on education and health care by voivodship	61	222

	<i>Table</i>	<i>Page</i>
<i>Internal expenditures on R&D activity by voivodship .....</i>	62	224
<i>Individual education costs .....</i>	63	224
Social determinants of human capital development		
<i>Parents' level of education in time when respondent was 14 years old by sex, age, place of residence, voivodship, level of education, social and vocational status and income .....</i>	64	225
<i>Children obliged to fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation by voivodship .....</i>	65	227
<i>Commuting pupils of primary schools by grade, distance to school and voivodship .....</i>	66	230
<i>Pupils attending additional classes in primary schools by voivodship .....</i>	67	232
<i>Registered unemployed persons up to 25 years by voivodship, sex and level of education .....</i>	68	234
<i>Registered unemployed persons by age and duration of unemployment .....</i>	69	244
<i>Registered unemployed persons by level of education and duration of unemployment .....</i>	70	247
<i>Reasons that caused job changing in 2007-2011 by sex, age, place of residence, voivodship and social and vocational status .....</i>	71	251
<i>Persons for which job changing in 2005-2009 and 2007-2011 was associated with changing profession and/or place of residence by sex, age, place of residence, voivodship and social and vocational status .....</i>	72	252
<i>The most important factors at work by sex, age, place of residence, voivodship and social and vocational status .....</i>	73	254
<i>Persons who were engaged in activities for local communities (gmina, towns, settlements) by sex, age, place of residence, voivodship and social and vocational status .....</i>	74	256
<i>Persons aged 18-69 who in 2011 participated in selected types of social activities by sex, level of education and place of residence .....</i>	75	257
<i>Persons who declared trust to the financial institutions by sex, age, place of residence, voivodship and social and vocational status .....</i>	76	259
<i>Persons who declared trust to the public institutions by sex, age, place of residence, voivodship and social and vocational status .....</i>	77	260

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska	(–)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(•)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	#	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” “Of which”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	– used in figures represents the decimal point.

WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW I AKRONIMÓW

ABBREVIATIONS AND ACRONYMS

BAEL	= Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
LFS	<i>Labour Force Survey</i>
B+R	= Badania i rozwój
R&D	<i>Research and Development</i>
cd.	= ciąg dalszy
cont.	<i>continue</i>
dok.	= dokończenie
cont.	<i>continue</i>
Dz. U.	= Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
EPO	= Europejski Urząd Patentowy <i>European Patent Office</i>
Eurostat	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
EU-SILC	= Europejskie Badanie Dochodów i Warunków Życia Ludności <i>The European Union Statistics on Income and Living Conditions</i>
GUS	= Główny Urząd Statystyczny
CSO	<i>Central Statistical Office</i>
ISCED	= Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia <i>International Standard Classification of Education</i>
itd., itp.	= i tak dalej, i tym/temu podobne
etc.	<i>et cetera = and so on</i>
KD	= Kształcenie dorosłych
AES	<i>Adult Education Survey</i>
km	= kilometr <i>kilometre</i>
KRUS	= Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego <i>Agricultural Social Insurance Fund</i>
KZiS	= Klasyfikacja Zawodów i Specjalności <i>The classification of occupations and specializations</i>
MEN	= Ministerstwo Edukacji Narodowej <i>Ministry of National Education</i>

m.in.	= między innymi
M. st.	= miasto stołeczne <i>capital city</i>
mln	= milion
mil.	<i>million</i>
MPiPS	= Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej <i>Ministry of Labour and Social Policy</i>
NEET	= wskaźnik opisujący osoby, które nie pracują, nie uczą się ani w żaden inny sposób nie uczestniczą w edukacji <i>Not in Employment, Education or Training</i>
NFZ	= Narodowy Fundusz Zdrowia <i>National Health Fund</i>
np.	= na przykład
e.g.	<i>exempli gratia = for example</i>
nr (Nr)	= Numer
No.	<i>Number</i>
OECD	= Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>
PIAAC	= Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób Dorosłych <i>The Programme for the International Assessment of Adult Competencies</i>
PKD	= Polska Klasyfikacja Działalności
NACE	<i>The statistical classification of economic activities in the European Community</i>
Ph.D.	= Doctor of Philosophy (doctoral degree)
PISA	= Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów <i>Programme for International Student Assessment</i>
PKB	= Produkt Krajowy Brutto
GDP	<i>Gross Domestic Product</i>
p.proc.	= punkt procentowy <i>percentage point</i>
r.	= rok <i>year</i>
RP	= Rzeczpospolita Polska <i>The Republic of Poland</i>
SIO	= System Informacji Oświatowej <i>Education Information System</i>
tj.	= to jest
i.e.	<i>id est = that is</i>
tabl. (Tabl.)	= tablica <i>table</i>
tys.	= tysiąc
thous.	<i>thousand</i>
UE	= Unia Europejska
EU	<i>European Union</i>
UK	= <i>The United Kingdom (of Great Britain and Northern Ireland)</i>
vol.	= <i>volume</i>
vs.	= <i>versus</i>
z późn. zm.	= z późniejszymi zmianami
zł	= złoty
zł	<i>zloty</i>
ZUS	= Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>Social Insurance Institution</i>

1. KONCEPCJA BADANIA KAPITAŁU LUDZKIEGO

Cel realizacji badania

Celem niniejszego badania jest zidentyfikowanie aktualnego stanu kapitału ludzkiego w Polsce. Badanie to zostało przeprowadzone poprzez analizowanie wskaźników opisujących kapitał ludzki lub mających wpływ na jego rozwój. Wskaźniki te, ze względu na ich charakter, można podzielić na trzy grupy:

- 1) dotyczącą jakości,
- 2) kosztową,
- 3) dochodową.

Do pierwszej grupy wskaźników należy zaliczyć cały szereg mierników opisujących ludność Polski, powiązanych ze zmiennymi edukacyjnymi, jak również dotyczącymi zdrowia czy rynku pracy. Druga grupa wskaźników została opracowana w rozdziale dotyczącym ekonomicznych uwarunkowań rozwoju kapitału ludzkiego, gdzie zaprezentowano między innymi koszty państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, związane z utrzymywaniem szeroko rozumianego kapitału ludzkiego. Ostatnia grupa wskaźników – dochodowa, dotyczy wielkości wynagrodzeń uzyskiwanych w związku z rodzajem posiadanego wykształcenia.

Dzięki tej analizie możliwe stało się przygotowanie zestawienia licznych wskaźników, dotychczas prezentowanych w niezależnych publikacjach oraz zupełnie nowych, powstałych tylko na potrzeby tego badania. Pozyskane dane umożliwiły nie tylko określenie stanu obecnego, ale również pozwalają na stawianie diagnozy i określanie form poprawy jakości kapitału ludzkiego, rozumianego jako wykształcone społeczeństwo, cieszące się dobrym stanem zdrowia oraz dopasowane do potrzeb rynku pracy.

O przydatności danych świadczy fakt, że już w połowie ubiegłego wieku uważano, iż prowadzenie analiz wzrostu gospodarczego bez określania oddziaływania kapitału ludzkiego na ten wzrost, jest znaczącym uproszczeniem⁵. Publikowane obecnie, współczesne artykuły naukowe z tej dziedziny potwierdzają tę tezę⁶.

Zakres podmiotowy

Badaniem zostały objęte osoby zamieszkujące Polskę, posiadające polskie obywatelstwo. Głównym źródłem danych są badania GUS, w szczególności dotyczące szkolnictwa wyższego, zdrowia oraz zasobów ludzkich na rynku pracy. Dane pochodzą również ze źródeł administracyjnych. Tablice wynikowe zawierające opisywane wskaźniki zostały w większości zaprezentowane w podziale na województwa oraz w ujęciu ogólnopolskim.

---

⁵ Por. Schultz T.W. (1961), Investment in Human Capital, The American Economic Review, vol. 51, 1961, No. 1.

⁶ Por.: (1) Baron A., Armstrong M., Zarządzanie kapitałem ludzkim. Uzyskiwanie wartości dodanej dzięki ludziom, Wolters Kluwer Polska, 2012; (2) Florczak W., Miary kapitału ludzkiego w badaniach ekonomicznych i społecznych, „Wiadomości Statystyczne”, 2006, nr 12; (3) Uramek K., Taksonomiczne wskaźniki kapitału ludzkiego w niektórych krajach OECD, Wiadomości Statystyczne, Nr 2, 2006; (4) Sztadynger J.J., Próby ekonometrycznego określenia wpływu kapitału społecznego na wzrost gospodarczy, „Gospodarka Narodowa” 2003, nr 11-12 (17-18).

Zakres przedmiotowy

Definicja używana na potrzeby niniejszej publikacji oraz dalszych badań uzyskuje następujące brzmienie:

Kapitał ludzki to wiedza, umiejętności, zdolności oraz inne właściwe jednostce atrybuty ułatwiające tworzenie osobistego, społecznego oraz ekonomicznego dobrostanu⁷.

W celu ułatwienia zrozumienia istoty wskaźników kapitału ludzkiego, dokonano ich podziału na 8 grup tematycznych, które opisują wybrane aspekty kapitału ludzkiego. W tych grupach zamieszczono łącznie 26 podgrup wskaźników, które prezentują dane tematycznie właściwe poszczególnym grupom. Wyszczególnienie grup oraz podgrup znajduje się w poniższym zestawieniu.

Grupa	Podgrupa
Demografia	Ludność
	Ruch naturalny
	Migracje
Zdrowie	Stan zdrowia i zachorowalność na wybrane choroby
	Przeciętne trwanie życia i umieralność
	Kadra medyczna i leczeni
Edukacja	Wychowanie przedszkolne
	Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne
	Kompetencje uczniów
	Szkolnictwo wyższe
	Poziom wykształcenia społeczeństwa
	Kształcenie osób dorosłych
	Kompetencje osób dorosłych
	Znajomość języków obcych wśród osób dorosłych
Rynek pracy	Aktywność zawodowa
	Wynagrodzenia
	Niedopasowanie na rynku pracy
Kultura	Czytelnictwo
	Działalność oświatowa w instytucjach kultury
	Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

⁷ The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital, OECD 2001: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>

Grupa	Podgrupa
Nauka, technologia i innowacje	Korzystanie z nowych technologii Zatrudnieni w działalności B+R Ochrona własności intelektualnej
Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego	Wydatki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego Koszty kształcenia
Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego	Dostępność edukacji i pracy Wpływ warunków pracy na jakość życia Spójność społeczna

Tak zdefiniowany kapitał ludzki może być rozpatrywany w trzech etapach cyklu życia: tworzenie, utrzymywanie oraz wykorzystanie. Tworzenie kapitału ludzkiego jest najczęściej badane poprzez analizę wskaźników takich jak: zdolności reprodukcyjne społeczeństwa, dostęp do opieki zdrowotnej, wychowanie przedszkolne i edukację formalną. Utrzymywanie związane jest przede wszystkim z zapewnieniem dostępu do opieki zdrowotnej, kształcenia ustawicznego czy dóbr kultury. Wykorzystywanie kapitału ludzkiego jest rozpatrywane najczęściej poprzez aktywność ekonomiczną, zatrudnienie, zgłaszane patenty czy wzory użytkowe.

1. THE CONCEPT OF THE HUMAN CAPITAL STUDY

The goal of the study

The goal of this study is to identify current situation of the human capital in Poland. This study was conducted by analysing indicators that describe human capital or have influence on its development. Those indicators can be divided into three groups:

- 1) *concerning quality,*
- 2) *cost,*
- 3) *income.*

The first group includes all indicators on human capital in Polish society, connected with educational variables as well as concerning health and labour market issues. The second group of indicators was presented in the chapter regarding economic determinants of human capital development, including state budget and local self-government entities expenditures on maintaining the human capital. The last group of indicators – income, concerns salaries by educational level.

During analysing the data, the set of numerous indicators was prepared, both including indicators presented in different CSO publications and the new ones developed just for this study. The data gathered in this study made a possibility to assess current value of the human capital in Poland as well as to make a basis for further diagnosis concerning the way of the human capital improvement, regarding the well-educated society with good health, matching to labour market needs.

Usefulness of the human capital data was appreciated in the middle of the last century, when influence of the human capital development on economic growth was considered as very important matter⁸. Papers published nowadays were confirmed that thesis⁹.

Subjective scope

The study concerns inhabitants of Poland that are Polish citizens. The main sources of the data are CSO reports and surveys, particularly concerning higher education, health and human resources on labour market. The data is also gathered from administrative sources. Tables, that include numerous indicators and measures, were mostly presented by voivodship.

Objective scope

The definition of the human capital used in this publication is as following:

Human capital is the knowledge, skills, competencies and attributes embodied in individuals that facilitate the creation of personal, social and economic well-being¹⁰.

To better understand the key issues of the human capital, the set of indicators was divided into 8 subject-oriented groups, describing selected aspects of the human capital. These groups were also divided into 26 subgroups including indicators connected with the topic from appropriate group. The groups and subgroups were listed in the set below.

Group	Subgroup
Demography	Population
	Vital statistics
	Migrations
Health	Health and selected diseases
	Life expectancy and mortality
	Medical personnel and in-patients

⁸ Compare: Schultz T.W. (1961), *Investment in Human Capital*, *The American Economic Review*, vol. 51, 1961, No. 1.

⁹ Compare: (1) Baron A., Armstrong M., *Human Capital Management: Achieving Added Value Through People*, Kogan Page Limited, 2007; (2) Florczak W., *Miary kapitału ludzkiego w badaniach ekonomicznych i społecznych*, *Wiadomości Statystyczne*, 2006, nr 12; (3) Uramek K., *Taksonomiczne wskaźniki kapitału ludzkiego w niektórych krajach OECD*, *Wiadomości Statystyczne*, nr 2, 2006; (4) Sztudynger J.J., *Próby ekonometrycznego określenia wpływu kapitału społecznego na wzrost gospodarczy*, *Gospodarka Narodowa* 2003, nr 11-12 (17-18).

¹⁰ *The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital*, OECD 2001: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>.

Group	Subgroup
Education	<i>Pre-primary education</i> <i>Primary, lower secondary and upper secondary education</i> <i>Student competencies</i> <i>Tertiary education</i> <i>Educational attainment of the population</i> <i>Lifelong learning</i> <i>Adult Competencies</i> <i>Language skills of adult population</i>
Labour market	<i>Economic activity</i> <i>Wages and salaries</i> <i>Mismatch in the labour market</i>
Culture	<i>Readership</i> <i>Educational activities in cultural institutions</i> <i>Participation in cultural events</i>
Science, technology and innovation	<i>The use of new technologies</i> <i>Employed in R&D</i> <i>Protection of intellectual property</i>
Economic determinants of human capital development	<i>The expenditure of the state budget and local government units</i> <i>Cost of education</i>
Social determinants of human capital development	<i>Availability of education and work</i> <i>The influence of working conditions on quality of life</i> <i>Social cohesion</i>

The human capital defined in that way can be regarded in three lifecycle phases: creating, maintaining and using. Creating of the human capital is mostly analysed by studying the indicators which mostly include female fertility, access to health care, pre-primary and formal education. Maintaining is mostly connected with access to health care, lifelong learning and different forms of cultural activities. The use of human capital is the phase in lifecycle that is connected with economic activity, employment or any intellectual properties reporting.

2. UWAGI METODYCZNE

Demografia

1. Dane o liczbie ludności zostały opracowane metodą bilansową, według następującego schematu:

$$L_k = L_p + U - Z + ZS - WS + (-) ZA;$$

L_p – stan ludności na początek okresu (roku, kwartału);

U – urodzenia żywe;

Z – zgony;

ZS – zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy);

WS – wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału administracyjnego i za granicę);

ZA – przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych;

L_k – stan ludności na końcu okresu (roku, kwartału)

zgodnie z publikacją „Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2012 r. Stan w dniu 31 XII.” Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013.

2. Dane o liczbie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym opracowano według faktycznego miejsca zamieszkania, to znaczy – ujęto ludność zameldowaną na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego (gminie) i faktycznie tam mieszkającą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy ponad 3 miesiące).
3. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ruchu naturalnym ludności opracowano w podziale terytorialnym: urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka; zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Źródłem danych o urodzeniu jest, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument podstawowy Ministerstwa Zdrowia „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”.

Źródłem danych o zgonie jest, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument podstawowy dla akt stanu cywilnego „Karta statystyczna do karty zgonu”.

4. Informacje o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały podano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących. Wyniki odzwierciedlają stan w dniu badania (opisują zasoby, a nie strumienie migracyjne) czyli w dniu 31 XII każdego roku. Źródłem informacji jest dokumentacja meldunkowa prowadzona w ewidencjach gmin. Prezentowane dane o migracjach długookresowych pochodzą ze źródeł administracyjnych (zbioru PESEL) – dotyczą zatem wyłącznie migracji zarejestrowanych.

Zdrowie

1. Dane z zakresu ochrony zdrowia opracowano na podstawie wyników badań statystycznych GUS, danych Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Sprawiedliwości, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, danych Instytutu Psychiatrii i Neurologii, Instytutu Onkologii, Instytutu Medycyny Pracy oraz Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego.

Po raz pierwszy – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaprezentowano dane dotyczące ochrony zdrowia łącznie z danymi resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W związku z tym prezentowane dane o pracownikach medycznych, o ambulatoryjnej oraz stacjonarnej opiece zdrowotnej (w zakresie szpitali ogólnych) zostały zmienione w stosunku do opublikowanych wcześniej edycji.

2. Podstawy prawne w systemie opieki zdrowotnej stanowią:
  - ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej;
  - ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039);
  - ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (jednolity tekst, Dz. U. 2008 Nr 136, poz. 857, z późn. zm.).
  - Ustawy z dn. dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. 2004 Nr 125, poz. 1317, z późn. zm.).
3. Dane w tabl. 12-14 zaprezentowano na podstawie wyników Europejskiego Badania Dochodów i Warunków Życia Ludności (EU-SILC), przeprowadzonego przez GUS w latach 2008-2012 na losowej próbie ludności.
4. Dane na temat liczby pracowników medycznych (tabl. 19) dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem (łącznie z osobami odbywającymi staż) w sektorze opieki zdrowotnej, bez względu na formę zatrudnienia (samozatrudnienie, umowa o pracę, umowa cywilno-prawna). Każdy pracownik jest liczony tylko raz, w głównym miejscu pracy, określonym na podstawie oświadczenia pracującego.
5. Dane o osobach posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego (tabl. 19) podano na podstawie rejestrów: lekarskich, farmaceutów, pielęgniarek i położnych.
6. Dane o specjalistach (tabl. 20-21) dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.
7. Dane o poradach udzielonych przez lekarzy i lekarzy dentystów w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.
8. Dane o szpitalach (tabl. 23) obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie. Dane o leczonych w szpitalach ogólnych podano bez międzyoddziałowego ruchu chorych. W zakresie danych resortu obrony narodowej w latach 2010 i 2011 łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych.
9. Dane o zachorowaniach dotyczą przypadków nowozarejestrowanych (tabl. 15-16) i zostały podane według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od dnia 1 stycznia 1997 r.

Edukacja

1. Wszystkie informacje na temat wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego zaprezentowano według stanu organizacyjnego ustroju szkolnego regulowanego przez przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz zasad wdrażania nowego systemu edukacji, które reguluje ustawa z dnia 8 stycznia 1999 roku – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego (Dz. U. 1999 Nr 12, poz. 96, z późn. zm.). Od roku szkolnego 2009/2010 dzieci sześciolatnie na podstawie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz. U. 2009 Nr 56, poz. 458), uzyskały możliwość rozpoczęcia edukacji w szkole podstawowej za zgodą rodziców i dyrektora szkoły, dlatego ich liczba w placówkach wychowania przedszkolnego systematycznie maleje. Do roku szkolnego 2009/2010 o przyjęciu sześciolatka do szkoły podstawowej decydował dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Większość danych pochodzi z Systemu Informacji Oświatowej wprowadzonego na mocy ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. (Dz. U. 2004 Nr 49, poz. 463, z późn. zm.). Informacje na temat wyników sprawdzianu szóstoklasistów oraz egzaminu gimnazjalnego uzyskano z raportów Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, na temat badania PISA (Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów) z raportów Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, natomiast badania PIAAC (Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób Dorosłych) z raportów Instytutu Badań Edukacyjnych.

Dane o nauczycielach służące do obliczenia wskaźnika stosunku liczby uczniów do liczby nauczycieli dotyczą liczby etatów nauczycieli realizujących obowiązkowe zajęcia edukacyjne w przeliczeniu na pełne etaty. Pominięto nauczycieli zatrudnionych, ale z różnych przyczyn nie realizujących obowiązków oraz nauczycieli pełniących wyłącznie obowiązki niezwiązane z realizacją obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

2. Informacje dotyczące uczelni wyższych uwzględniają zasady ich działania wynikające z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. U. 2005 Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Prezentowane oraz wykorzystane do obliczenia wskaźników dane na temat studentów i absolwentów uczelni wyższych oraz studiów doktoranckich nie obejmują cudzoziemców, natomiast wśród słuchaczy studiów podyplomowych nie uwzględniono również uczestników zajęć w szkołach resortu obrony oraz resortu spraw wewnętrznych. Studentów wykazano tyle razy, na ilu kierunkach studiowali według stanu w dniu 30 listopada. Jeżeli absolwent w danym roku akademickim ukończył dwa i więcej kierunków studiów, to również został wykazany wielokrotnie. Dane obejmują także informacje na temat jednostek organizacyjnych uczelni mieszczących się poza granicami kraju. Wykazano je dla poszczególnych województw, na terenie których mieściła się ich jednostka macierzysta.

Informacje uzyskane z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wykorzystane do obliczenia wskaźnika liczby nadanych stopni doktorskich na 100 tys. mieszkańców, nie są danymi ostatecznymi.

Rynek pracy

1. Dane dotyczące aktywności ekonomicznej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczna badana była w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte zostały osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych powyżej 3 miesięcy (od III kwartału 2012 r. powyżej 12 miesięcy), jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Zbiorowość osób niepełnosprawnych została wyodrębniona z ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej na podstawie kryterium prawnego. Do osób niepełnosprawnych zaliczono osoby w wieku 16 lat i więcej, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy. Wyniki BAEL z lat 2010-2012 prezentowane w komentarzu analitycznym zostały uogólnione przy wykorzystaniu bilansów ludności opracowanych na podstawie Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011, co uniemożliwiło w pełni ich porównanie z wynikami badań poprzedzających 2010 r.
2. Analizę niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy przeprowadzono na podstawie BAEL w oparciu o trzy dodatkowe zbiorowości (niepełnozatrudnionych, biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia oraz biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia), które zostały wyodrębnione w ramach prac powołanej przez Eurostat Grupy Roboczej ds. rynku pracy LAMAS.
3. Informacje o bezrobociu rejestrowanym opracowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (formularze MPiPS) sporządzanej przez powiatowe urzędy pracy.
4. Dane na temat popytu na pracę pochodzą z badania GUS na formularzu o symbolu Z-05. Badanie to jest prowadzone metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwartalną i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.
5. Prezentowane dane o czasie pracy opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu posiadającym symbol Z-06. Sporządzają je podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby zatrudnionych, bez zatrudnionych w rolnictwie indywidualnym, w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych oraz bez zatrudnionych w działalności w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
6. Informacje o zróżnicowaniu wysokości przeciętnego wynagrodzenia brutto w zależności od poziomu wykształcenia pochodzą z badania na formularzu o symbolu Z-12. Jest ono realizowane przez GUS z częstotliwością dwuletnią, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, którzy przepracowali cały miesiąc październik.

Kultura

1. Badania z zakresu kultury realizowane przez GUS prowadzone są metodą pełną.
2. Ze względu na dwuletni cykl gromadzenia danych ze sprawozdań K-04 i K-07, brak jest informacji za 2008 i 2010 r. dotyczących bibliotek specjalistycznych oraz domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic.

Nauka, technologia i innowacje

1. Badanie z zakresu wykorzystania technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych w gospodarstwach domowych prowadzone jest raz do roku metodą reprezentacyjną. W niniejszym dziale na podstawie tego badania podano informacje dotyczące dostępu do Internetu w gospodarstwach domowych, celów korzystania z Internetu w celach prywatnych oraz czynności wykonywanych przez użytkowników za pomocą Internetu.
2. W związku z postępem wykorzystania ICT zmienił się sposób zaliczania różnych czynności do umiejętności podstawowych (niskich), średnio-zaawansowanych i zaawansowanych.

Do 2010 roku do umiejętności podstawowych zaklasyfikowano: używanie wyszukiwarki internetowej; wysyłanie e-maila z załącznikami; branie udziału w czatach, grupach dyskusyjnych.

Do umiejętności średniozaawansowanych zaklasyfikowano: telefonowanie za pomocą Internetu, używanie programów do wymiany plików filmowych, muzycznych itp.,

- poszukiwanie, pobieranie i instalowanie oprogramowania,
- niedopuszczenie do komputera wirusów i programów szpiegujących.

Do umiejętności zaawansowanych zaklasyfikowano: tworzenie strony internetowej

W 2011 r. do osób o niskich umiejętnościach komputerowych zaliczano osoby, które wykonywały co najmniej dwie czynności spośród wymienionych poniżej:

- używanie wyszukiwarki internetowej,
- wysyłanie e-maila z załącznikami,
- branie udziału w czatach, grupach dyskusyjnych,
- telefonowanie za pomocą Internetu,
- używanie programów do wymiany plików filmowych, muzycznych itp.,
- tworzenie strony internetowej.

Do osób o średniozaawansowanych umiejętnościach internetowych zaliczano osoby, które wykonywały trzy lub cztery czynności spośród wymienionych powyżej. Do osób o zaawansowanych umiejętnościach internetowych zaliczano osoby, które wykonywały pięć lub sześć czynności spośród wymienionych powyżej.

3. Dane dotyczące czynności wykonywanych za pomocą Internetu nie obejmują 2008 r. ze względu na fakt, że edycja badania wykorzystania technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych w gospodarstwach domowych w 2008 r. nie obejmowała tego zagadnienia.

Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

1. W wydatkach budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupowania danych w podziale na działy dokonuje się zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów.
2. Tablica dotycząca dostępu do pomocy materialnej dla studentów i doktorantów nie obejmuje 2007 r. Wynika to z tego, że do tego roku gromadzone dane dotyczyły jedynie studentów szkół wyższych, nie uwzględniając doktorantów (sprawozdanie S-11).

Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

1. Dane przedstawione w tym dziale dotyczą w większości szeregu czasowego 2008-2012. Informacje z badania Diagnoza społeczna ze względu na dwuletni cykl gromadzenia danych ukazane są za lata 2009 i 2011 (tabl. 64 oraz 73-74 i 76-77 dotyczą lat 2009-2011, tabl. 71 – 2007-2011, tabl. 72 prezentuje dane za lata 2005-2009 oraz 2007-2011). Tabl. 75, dotycząca udziału w wybranych rodzajach działalności społecznej na podstawie badania Kształcenie dorosłych, prezentuje wyniki dla roku 2011.
2. Dane w tabl. 65-67, dotyczące liczby dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego oraz liczby uczniów szkół podstawowych dowożonych do placówek oraz korzystających z dodatkowych zajęć (dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych i socjoterapeutycznych), zostały pobrane z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) i ukazują stan na 30 IX. Dane są przekazywane do systemu poprzez MEN na podstawie ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. 2004 Nr 49, poz. 463, z późn. zm.).
3. Dane pozyskane z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej za pośrednictwem Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia, dotyczące bezrobocia wśród osób do 25 roku życia oraz czasu pozostawania bez pracy, przedstawiają stan na 31 XII. Są to informacje obrazujące wielkość bezrobocia rejestrowanego, uzyskiwane na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (formularze MPiPS) sporządzanej przez powiatowe urzędy pracy. Obowiązek przekazania tych danych określa Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity: Dz. U. 2001 Nr 6, poz. 56).
4. Dane z badania Kształcenie dorosłych, przeprowadzonego w I kwartale 2012 r., dotyczą m. in. uczestnictwa osób w wieku 18-69 lat w życiu społecznym. Obserwacją objęto okres 12 miesięcy przed badaniem. Jest to badanie międzynarodowe przeprowadzane w krajach należących do Unii Europejskiej na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 823/2010 z 17 września 2010 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 452/2008, dotyczącego tworzenia i rozwoju statystyk z dziedziny edukacji i uczenia się przez całe życie. Metodologia badania jest zgodna z zaleceniami Eurostatu.
5. Dane z badania Diagnoza społeczna dotyczą warunków i jakości życia Polaków. Informacje zbierane są dla gospodarstw domowych oraz wszystkich osób, które ukończyły 16 lat i były obecne w momencie przeprowadzania ankiety. Badania mają charakter panelowy (w odstępach kilkuletnich wraca się do tych samych gospodarstw i osób). Pierwszy pomiar odbył się w 2000 r., następny trzy lata później. Od 2005 r.

pomiary odbywają się w odstępach dwuletnich. Badanie zawsze prowadzone jest w marcu, co służyć ma wytrąceniu efektu sezonowości. W latach 2009 i 2011 ze względu na wielkość próby czas pomiaru przedłużył się do kwietnia.

2. METHODOLOGICAL NOTES

Demography

1. The data on a size of population was prepared using the balance method, according to the following equation:

$$L_k = L_p + U - Z + ZS - WS + (-) ZA;$$

L_p – the size of a population at the beginning of the period (year, quarter);

U – life births;

Z – deaths;

ZS – registrations for permanent residence (moving from other units of administrative division and from abroad);

WS – cancellation of a registration for permanent residence (in connection with moving to other units of administrative division and abroad);

ZA – changes in a population caused by administrative changes;

L_k – the size of a population at the end of the period (year, quarter)

according to the publications “Size and structure of population and vital statistics by territorial division in 2012. As of December 31.”, Central Statistical Office, Warsaw 2013.

2. The data on the size and the structure of population by territorial division was prepared according to the usual place of residence – i.e. including the people registered for permanent residence in a given unit of administrative division (gmina) and actually living there and people staying there temporarily (registered for temporary residence for over 3 months).
3. The data on registered births and deaths comes from the reports of civil status offices. The data on vital statistics was presented in the following territorial division: births – by the place of permanent residence of the mother of the new born child; death – by the place of last permanent residence of the deceased. The source of the data on birth is the basic document of the Ministry of Health “Notification of birth”, that is secondarily used by national statistics. The source of the data on deaths is the basic document “Statistical certificate to notification of death”, that is secondarily used by national statistics.
4. The data on internal and international migration for permanent residence was compiled on the basis of complete registration of migrants. The results reflect the state as of the day of survey as of 31th of December each year (they concern migration stocks, not migration flows). The sources of this information are registry units of gminas (documents on notifications). The data on registered long-term migration is based on administrative sources (the PESEL register) and thus only concerns registered migration.

Health

1. *The data regarding health care was prepared based on the results of data of the Central Statistical Office, the Ministry of Health, the Social Insurance Institution, the Ministry of Justice, the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior, the Institute of Psychiatry and Neurology, the Institute of Oncology, the Institute of Occupational Medicine. For the first time – unless otherwise stated – the data concerning the health care include data of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and until 2011 - the Internal Security Agency. In connection the presented data concerning medical personnel, out-patient and in-patient health care (including hospitals) has been changed in relation to the data published in the previous editions.*
2. *The legal bases of changes in the health care system are:*
  - *Act of 15th April 2011 on Health Care Activities, consolidated text: Journal of Laws 2011 No. 112, item 654, which replaced the act on healthcare facilities;*
  - *Act of 15th July 2011 on the Profession of Nurses and Midwives, consolidated text: Journal of Laws 2011 No. 174, item 1039;*
  - *Act of 5th December 1996 on the Profession of Doctor and Dentist, consolidated text: Journal of Laws 2008 No. 136, item 857, with amendments.*
  - *Act of 27th of June 1997 on the Occupational Medicine Service, (Official Journal 2004, no. 125, item 1317 with subsequent amendments.*
3. *The data in tables 12-14 was presented based on the results of EU-SILC, conducted in 2008-2012 by CSO on sample rate of population.*
4. *The data on the medical personnel (table 19) regarding persons working directly with the patient (with persons undergoing training) include those working in health care sector, regardless of the form of employment (self-employed, employment contract or civil legal contract). Each person is counted only once, in the main workplace, defined on the basis of the employee declaration.*
5. *The data on persons with the right to practise medical profession (table 19) is quoted on the basis of the registers of: doctors, pharmacists, nurses and midwives, laboratory diagnosticians.*
6. *The data on doctor specialists and dental specialists (table 20-21) concerns doctors with 2nd grade specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains.*
7. *Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.*
8. *Data on hospitals (table 23) comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches. Data on in-patients in general hospitals was given without inter-ward patient transfer; in regard to data of the Ministry of National Defence including inter-ward patient transfer in 2010 and 2011.*
9. *The data on incidence of illnesses concerns newly registered cases (table 15-16) and was presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), valid since 1997.*

Education

1. *All information concerning pre-primary, primary, lower secondary and upper secondary education was presented according to the organizational state of the educational system regulated by Education System Act of 7th September 1991 (Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments) and the principles of implementation of a new educational system which are regulated by the Act of 8th January 1999 – Regulations for Implementing the Reform of the Educational System (Journal of Laws 1999 No. 12, item 96, with amendments). Since 2009/2010 school year, the Article 2 of the Act of 19th March 2009 (Journal of Laws 2009 No. 56, item 458) opened possibility of regular schooling for children aged 6 with permission from parents and headmaster, and thus number of six-year-olds in pre-primary education establishments gradually decreases. Up to 2009/2010 school year headmaster decided on school admission after getting a consultative opinion issued by a psychological-pedagogical centre.*

Most of the data presented in the publication is derived from the Education Information System operating on the basis of Act of 19th January 2004 (Journal of Laws 2004 No. 49, item 463, with amendments). Information concerning results of primary school competence test and lower secondary school (gymnasium) examination is derived from the reports issued by Central Examination Board in Warsaw, data about results of the programme for international 15 years-old students assessment (PISA), from the reports issued by Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences, and data about results of the programme for international assessment of adult competencies (PIAAC), from the reports issued by Educational Research Institute.

The data on the number of teachers employed to teach classes within obligatory educational programmes (curricular education), counted in terms of full-time equivalent employees were used to calculate the students per 1 teacher rate.

Teachers who were employed but, due to various reasons, do not fulfil their duties, or the teachers who fulfil only the duties not connected with teaching classes, were not included.

2. *The information concerning tertiary education was presented according to the regulations for the institutions operating under the provisions of the Act of 27th July 2005 – Law on Tertiary Education (Journal of Laws 2005 No. 164, item 1365, with amendments).*

The data on students and graduates of higher education institutions and doctoral studies presented and used to calculate indicators excluded foreign students. Moreover postgraduate students of academies of the Ministry of National Defence and academies of the Ministry of the Interior and Administration were excluded. Students were presented as of 30th of November as many times as many fields of education they were studying. The data also includes information on foreign organizational units. In this case students and graduates per voivodship were presented according to the place of residence of particular higher education institution.

Information obtained from the Ministry of Science and Higher Education and used to calculate scientific degrees of doctor awarded in higher education institutions per 100 thous. population rate, is not final.

Labour market

1. *Economic activity data was compiled on the results of the Labour Force Survey (LFS) conducting in quarter cycle by the continuous observation method, i.e. labour force was surveyed each week by all quarter. The survey covered persons aged 15 and more being members of the household in the sampled dwellings, excluding persons absent for longer than 3 months (since the third quarter of 2012 for 12 months or longer), on condition that their absence was not resulted from the type of their job. Population of disabled persons was separated from the population aged 15 and more on the basis of legal criterion. Among the disabled were included persons aged 16 and more who were granted a certificate of disability or inability to work. Data on LFS from 2010-2012 presented in analytical comment was generalized using population balanced tables based on Polish Census 2011, therefore they are not fully comparable with the results of the surveys prior to 2010.*
2. *Analysis of potential additional labour force was compiled on the results of the LFS using three additional categories (underemployment part-time workers, jobless persons seeking a job but not available for work and jobless persons available for work but not seeking it), which were defined by Eurostat Working Group Labour Market Statistics (LAMAS).*
3. *The information on registered unemployment is prepared on the basis of the monthly statistical reporting of the Ministry of Labour and Social Policy (MPiPS-01 form) prepared by poviats labour offices.*
4. *The data on demand for labour was obtained from the enterprise Z-05 questionnaire survey, which was carried out as a quarterly sample survey and which covers entities of the national economy with the number of the employees 1 or more.*
5. *The data on working time was compiled on Z-06 questionnaire survey. The survey was prepared by units of the national economy employing over 9 persons and by budgetary sphere entities regardless of the number of employed persons. It did not include private agriculture, employed in social, political and trade union organizations and employed in the scope of national defence and public safety.*
6. *The information on differentiation of average gross earnings by educational level was obtained from the Z-12 questionnaire survey. The CSO survey is carried out with biennial periodicity, it is a sample survey and it covers entities of national economy with the number of the employed exceeding 9 persons. The data concerns full- and part-time employed persons who worked the whole month in October.*

Culture

1. *All reports on cultural institutions carried out by CSO, the results of which are presented herein, are census surveys.*
2. *For 2008 and 2010, because of the two-year cycle of the data gathering from K-04 and K-07 reports, there is no data on specialist libraries and cultural establishments, cultural centres clubs and community centres.*

Science, technology and innovation

1. *The survey on the information and communication technologies usage in households is conducted once a year by a sample method. This section presents data on the Internet*

access in households, purposes of private use of the Internet and activities performed by the users via the Internet.

2. *As a result of a progress of the ICT use, the way of classifying different activities to the basic (low), intermediate and advanced has changed.*

By 2010 basic skills included: using of search engine, sending e-mails with attachments, chatting or participation in online forums.

Intermediate skills included: using Internet telephone, using file-sharing programs, searching for and installing software, applying protection against viruses and spyware.

Activities requiring advanced skills included the web development.

In 2011 to the group of users with low computer skills were classified persons performing at least two out of the following six activities: using of search engine, sending e-mails with attachments, chatting or participation in online forums, using Internet telephone, using file-sharing programs, creating a web page.

To the intermediate group were classified persons performing three or four activities among listed above. The group of advanced users was including persons performing five or six mentioned activities.

3. *The data on the activities performed using the Internet in 2008 are not presented due to the fact that the survey on the information and communication technologies usage in households edition in 2008 did not include this issue.*

Economic determinants of human capital development

1. *The data concerning the expenditures of state budget and local government units are grouped into divisions in accordance with the detailed classification of revenues and expenditures of the budget on the basis of the decrees of Finance Minister.*
2. *The data table concerning access to material assistance for students and Ph.D. students, do not include 2007. It is caused by collecting in 2007 data about material assistance for tertiary students excluding Ph.D. students.*

Social determinants of human capital development

1. *The data presented in this section mostly concerns the period 2008-2012. The data of Social diagnosis survey, because of the two-year cycle of data gathering, concerns 2009 and 2011 years (table 64 and tables 73-74, 76-77 in 2009-2011, table 71 – 2007-2011, table 72 includes the data in the periods of 2005-2009 and 2007-2011). Table 75 on participation in selected social activity based on Adult Education Survey presents data of 2011.*
2. *The data in tables 65-67, concerning number of children who are obliged to fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation and number of children of primary schools that are commuted to establishments and attend to additional classes (didactic-compensatory, corrective-compensatory, speech literacy and therapeutic), was collected from the Education Information System and references the 30th of September. The data is passed in to the system through the Ministry of National Education based on the legal Act dated 19th of February 2004 on the Education Information System (Journal of Laws 2004 No. 49, item 463, with amendments).*
3. *The data was gathered from the Ministry of Labour and Social Policy through the portal of Public Employment Services, concerning unemployment of people under 25 years old*

and the duration of unemployment, references to the 31st of December. The data that presents the amount of registered unemployment, gathered on the basis of reporting of the Ministry of Labour and Social Policy (MPiPS forms), filled up by Powiats Labour Offices. The obligation of sending the data is based on the Act dated 14th of December 1994 on employment and counteraction to the unemployment (single act: Journal of Laws 2001 No. 6, item 56).

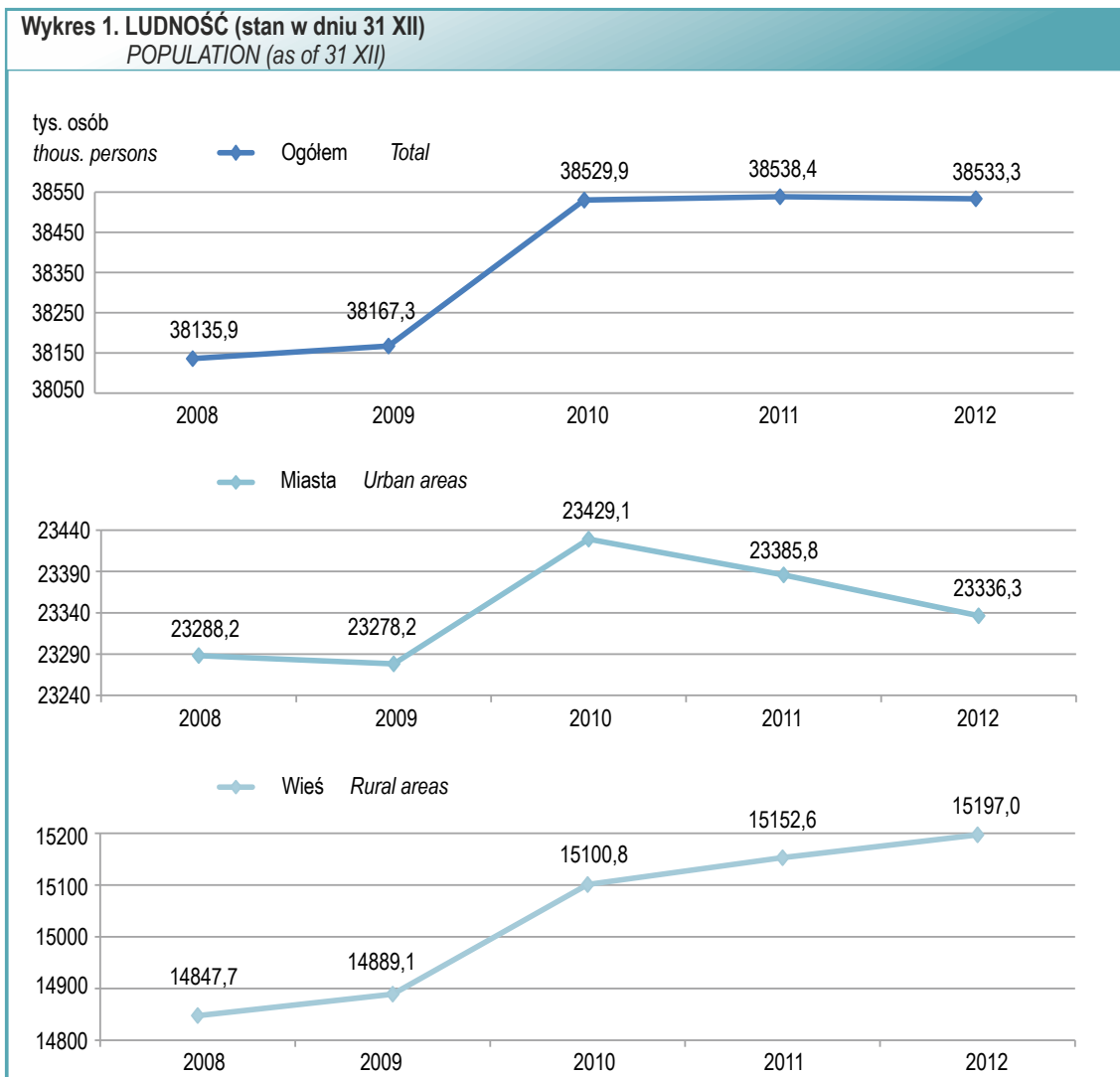
- 4. The data from the survey Adult Education conducted in the first quarter of 2012 relating i.a. to participation of persons aged 18-69 in social life. The reference period of the survey was 12 months. It is an international survey carried out in European Union Member States on the basis of Commission Regulation (EU) No. 823/2010 of 17 September 2010 implementing Regulation (EC) No. 452/2008 of the European Parliament and of the Council, concerning the production and development of statistics on education and lifelong learning. The survey methodology complies with Eurostat recommendations.*
- 5. The data of the Social diagnosis concerns conditions and the quality of life of Polish citizens. The data was gathered on households and all individuals aged 16 or more that were present at the moment of survey conducting. The first survey was conducted in 2000, the second three years later. Since 2005 surveys are conducted in the two-year cycle. The survey is always conducted in March, which can conduce to avoid seasonal effect. In 2009 and 2011, because of the sample size of the survey, the data collecting time had been extended to April.*

3. KOMENTARZ ANALITYCZNY

Demografia

Ludność

W 2012 r. w porównaniu z rokiem 2008 liczba ludności w Polsce wzrosła o 397,4 tys. osób osiągając wartość 38533,3 tys. osób i po raz pierwszy w badanym okresie była mniejsza w stosunku do poprzedniego roku o 5,2 tys. osób. Tak jak w ubiegłych latach największe pod względem liczby ludności było województwo mazowieckie – 5301,8 tys. osób, natomiast najmniejsze opolskie – 1010,2 tys. osób i liczba ta systematycznie malała. Największy spadek liczby ludności w latach 2008-2012 można było zaobserwować w województwach: śląskim, opolskim i łódzkim – odpowiednio o: 29,8; 22,8 i 24,2 tys. osób. Jednocześnie nadal odnotowuje się sukcesywny wzrost odsetka ludności mieszkającej na obszarach wiejskich, zlokalizowanych głównie wokół dużych miast oraz spadek odsetka mieszkańców miast, którzy w 2012 r. stanowili 60,6% liczby ludności Polski ogółem (w 2008 r. było to 61,1%). Większa liczba osób zamieszkałych na wsi w stosunku do liczby mieszkańców miast występowała w czterech województwach: lubelskim, małopolskim, świętokrzyskim i najwięcej w podkarpackim – w badanym okresie powyżej 58% każdego roku.

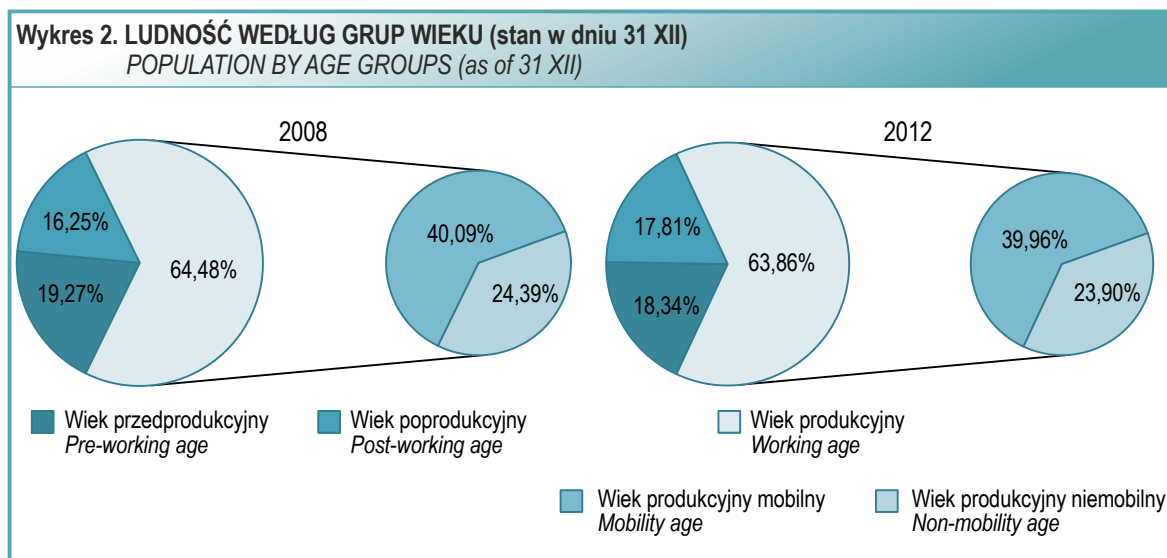
Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Najlichnieszym miastem w Polsce było miasto stołeczne Warszawa, w którym liczba mieszkańców w 2012 r. wyniosła 1715,5 tys. osób. Kolejnymi miastami według liczby zamieszkałych osób były Kraków i Łódź – obydwa liczyły w 2012 r. ponad 700 tys. mieszkańców i miały ujemną średnioroczną stopę przyrostu. Od 2008 r. z 39 miast liczących 100 tys. i więcej mieszkańców, w 9 zwiększyła się liczba ludności – i tak jak w poprzednich latach największy wzrost w ujęciu procentowym wystąpił w Rzeszowie (o 6,3%), natomiast największy procentowy ubytek zanotowano w Gliwicach (-5,6%), które utraciły w ciągu 5 lat ponad 10,5 tys. mieszkańców.

W badanym okresie najlichnieszą grupą wieku, stanowiącą co najmniej 63,9% ludności Polski, były osoby w wieku produkcyjnym, z czego ponad 62,1% (62,6% w 2012 r.) to osoby w wieku produkcyjnym mobilnym. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie malała, zatem stopa przyrostu była ujemna (w 2012 r. wynosiła minus 1,12%, a liczba ludności od 2008 r. zmalała o 282,9 tys.), w przeciwieństwie do grupy osób starszych zaliczanych do wieku poprodukcyjnego, której stopa przyrostu osiągnęła w 2012 r. 3,12%. W badanym okresie zaobserwować można systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym – corocznie powyżej 1,86%. Dynamika wzrostu liczby osób w tym wieku stale się zwiększała.

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Wyłączając grupę przedprodukcyjną, we wszystkich pozostałych grupach wieku w całym badanym okresie ponad 60,9% ludności mieszkało w miastach. Natomiast w grupie przedprodukcyjnej liczebność w mieście była niższa i wyniosła w 2012 r. 3916,4 tys. osób, co stanowiło ponad 55,4%.

W latach 2008-2012 liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym była średnio o co najmniej 4,9% niższa od liczby mężczyzn w tych grupach wieku, z czego w wieku produkcyjnym różnica ta stale się zwiększała z 6,5% w 2008 r. do 9,7% w 2012 r. Udział kobiet w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł z 68,7% w 2008 r. do 69,5% w 2012 r. (2095,2 tys. mężczyzn i 4765,8 tys. kobiet). Przyczyną takiej sytuacji jest różny wiek determinujący przynależność do wieku poprodukcyjnego, który w badanym

okresie wynosił dla mężczyzn 65 lat, natomiast dla kobiet 60 lat oraz długość życia kobiet, które w Polsce żyją średnio 8 lat dłużej niż mężczyźni.

Analizując biologiczne grupy wieku można zaobserwować podobną sytuację jak w przypadku ekonomicznych grup wieku, związaną ze spadkiem od 2011 r. liczby osób w wieku 15-64 lata.

Tabl. 1. **LUDNOŚĆ WEDŁUG BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU (w tys. osób)**

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY BIOLOGICAL AGE GROUPS (in thous. persons)

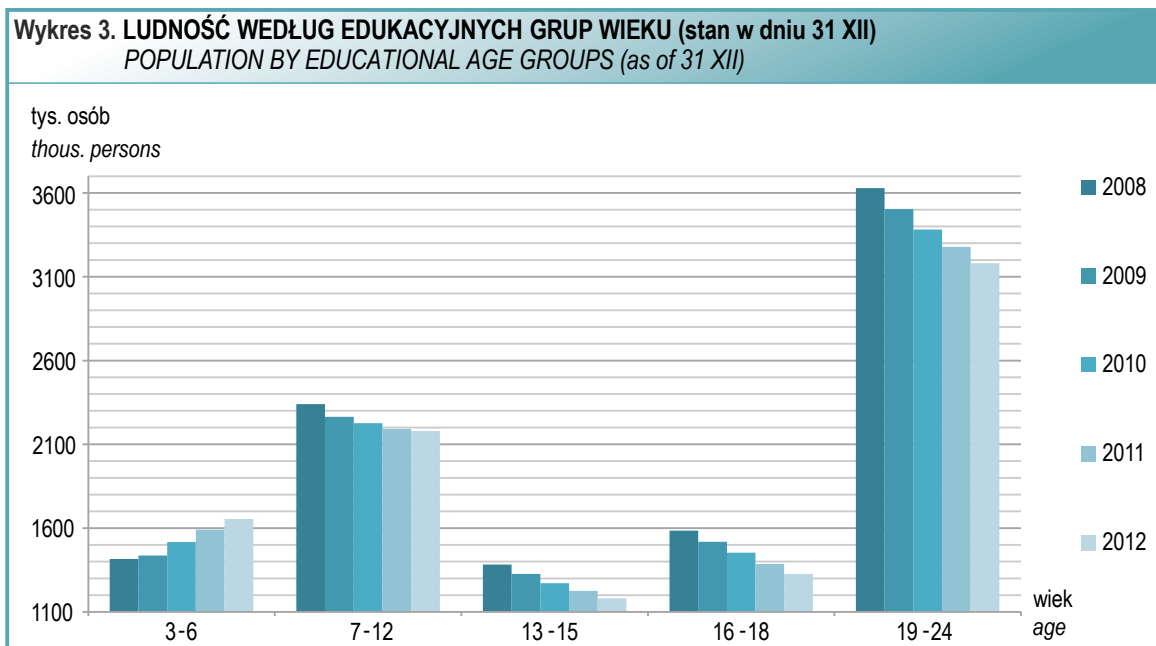
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
0-14 lat	5 829	5 783	5 856	5 819	5 797	0-14 years
15-64 lat	27 160	27 223	27 484	27 394	27 249	15-64 years
65 lat i więcej	5 146	5 161	5 190	5 325	5 488	65 years and more

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Biorąc pod uwagę liczbę ludności według edukacyjnych grup wieku (wykres 3) można zauważyć, że liczba dzieci w wieku 3-6 lat wzrosła w latach 2008-2012 o 238,7 tys., co wynika ze wzrostu liczby urodzeń począwszy od 2004 r. W pozostałych przedziałach wieku liczba osób się zmniejszyła – jest to rezultatem występowania ubytku rzeczywistego i spadku liczby urodzeń od roku 1984.

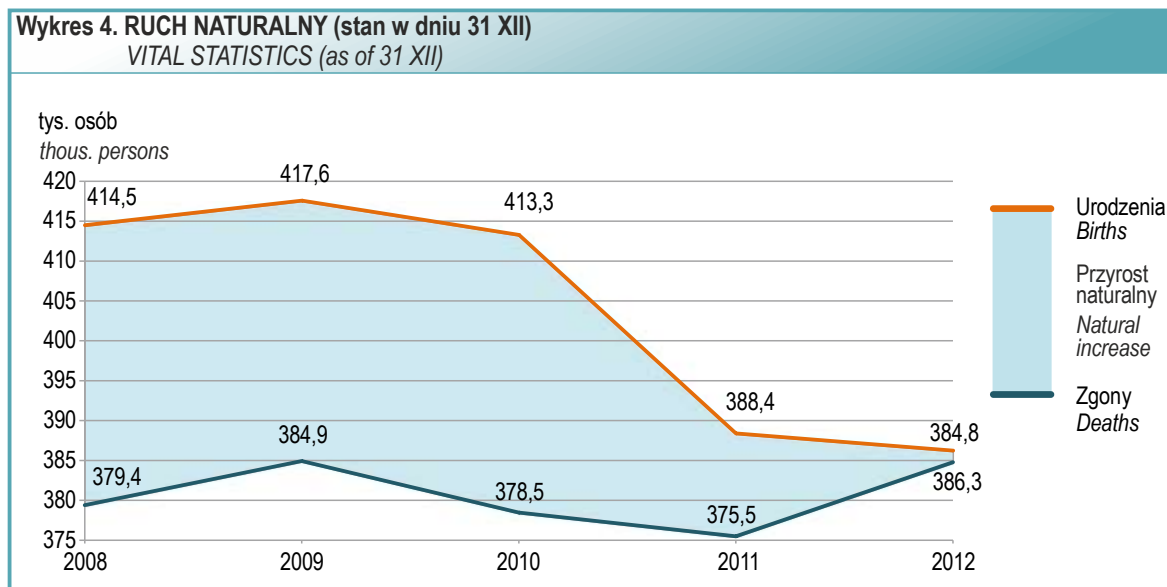
Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Unia Europejska na koniec 2012 r. liczyła 501,4 mln osób. Największy udział w populacji unijnej miały Niemcy – 16,1%. Kolejnym państwem pod względem liczebności była Francja – 13,1%. Polska znalazła się na 6 miejscu (7,7%) wśród 27 krajów. Członkami Unii Europejskiej o najmniejszej liczbie mieszkańców były Luksemburg i Malta – po 0,1% całości populacji. Z danych Eurostatu za 2012 r. wynika, że udział osób w wieku 65 lat i więcej w całej populacji Unii Europejskiej wynosił 17,9%. Największy odsetek osób starszych występował we Włoszech (21,2%), Niemczech (20,7%) oraz Grecji (20,1%), a najmniejszy w Irlandii (12,2%), Słowacji (13,1%), na Cyprze (13,2%), w Luksemburgu (14,0%) oraz w Polsce (14,2%).

Ruch naturalny

Rok 2012 był siódmym z kolei, który przyniósł dodatni przyrost naturalny – w poprzednich latach obserwowano ubytek naturalny. Zauważyć można, że wielkość przyrostu naturalnego w latach 2008-2010 była powyżej 30 tys. co zaprezentowano na wykresie 4. W 2011 r. wartość ta zmniejszyła się do 12,9 tys., natomiast w 2012 r. spadła do 1,5 tys. Dodatni przyrost naturalny w 2012 r. odnotowano na terenach wiejskich – wyniósł on 10,8 tys., natomiast w miastach minus 9,3 tys. Tak samo jak w poprzednich latach dodatni przyrost naturalny występował w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, pomorskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim.

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

W latach 2008-2012 liczba urodzeń żywych w Polsce, podobnie jak przyrost naturalny osiągała dodatnie wartości i w 2012 r. wyniosła 386,3 tys. Od roku 2008 odsetek urodzeń na wsi znajdował się w przedziale 40,99-42,08 w skali kraju. Pod względem liczby urodzeń najlepiej na tle kraju prezentowało się województwo pomorskie, które w latach 2008-2012 miało najwyższy odsetek urodzeń żywych na 1000 ludności. Jednocześnie pomorskie charakteryzowało się występowaniem jednej z najwyższych wartości wskaźnika płodności kobiet na tle całego kraju, która w 2012 r. osiągnęła wartość 44,29, podczas gdy średnia dla Polski wyniosła 41,01 urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat. Najwyższą wartość wskaźnika płodności odnotowano w województwie mazowieckim, która wyniosła 44,37. W przypadku współczynników reprodukcji ludności (zarówno ogółem dla Polski, jak i w podziale na miasta i wieś), w 2012 r. podobnie jak w poprzednich latach województwo pomorskie osiągnęło najwyższe wartości.

Od 2008 r. liczba zgonów utrzymywała się na poziomie około 380 tys. osób rocznie. W 2012 r. zmarło 384,8 tys. osób, z tego 52,5% stanowili mężczyźni. Wśród nich najliczniejszą grupą były osoby w wieku 80-84 lat – 26955 zgonów, co stanowiło 13,3% ogólnej liczby zgonów mężczyzn. Wśród kobiet najwięcej (61943 osoby) zmarło w grupie wieku 85 lat

i więcej – 33,9% liczby zgonów kobiet ogółem. W 2012 r. liczba zgonów na 1000 ludności w Polsce wynosiła 10,0, a w województwie podkarpackim 8,6 – najmniej w całym kraju.

W 2008 r. po raz pierwszy od wielu lat wystąpił dodatni przyrost rzeczywisty, który jest bezpośrednio związany zarówno ze wzrostem liczby urodzeń, jak i zmniejszającą się liczbą osób emigrujących, przy prawie nieistotnych zmianach w liczbie zgonów i imigracji. W 2012 r. po 4 latach dodatniego przyrostu rzeczywistego wystąpił ubytek rzeczywisty o wartości minus 5,1 tys. Jednocześnie średnioroczna stopa przyrostu rzeczywistego ludności osiągnęła minus 0,01%. W przypadku województw w roku 2012, największa średnioroczna stopa przyrostu rzeczywistego ludności odnotowana została w województwach: mazowieckim (0,31%) i pomorskim (0,29%).

Tabl. 2. **PRZYROST/UBYTEK RZECZYWISTY**
ACTUAL INCREASE/DECREASE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Przyrost naturalny	35 100	32 649	34 822	12 915	1 469	<i>Natural increase</i>
Emigracja ¹	30 140	18 620	17 360	19 858	21 200	<i>Emigration¹</i>
Imigracja ¹	15 275	17 424	15 246	15 524	14 583	<i>Immigration¹</i>
Przyrost/ubytek rzeczywisty	20 235	31 453	32 708	8 581	-5 148	<i>Actual increase/decrease</i>

¹ Dane na podstawie dokumentacji meldunkowej na pobyt stały.

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

¹ Data collected on the basis of registration documentation for permanent residence.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Według danych Eurostatu w 2012 r. przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Unii Europejskiej wyniósł 0,5%. Najwyższy przyrost zanotowano w Irlandii (9,5%) a następnie na Cyprze (5,2%). Ubytek naturalny zanotowano w 11 krajach członkowskich – największy w Bułgarii (-5,5%), na Łotwie (-4,5%) i na Węgrzech (-3,9%). Polska z przyrostem naturalnym na poziomie 0,0% znajdowała się na 17 miejscu z 27 krajów.

Przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców w 2012 r. w UE wyniósł 2,2%. Najwyższy przyrost zanotowano w Luksemburgu (23,0%). Ubytek rzeczywisty nastąpił w 10 państwach, największy na Litwie (-10,6%) i Łotwie (-10,3%). Polska z wynikiem -0,1% znalazła się na 18 miejscu wśród krajów członkowskich UE.

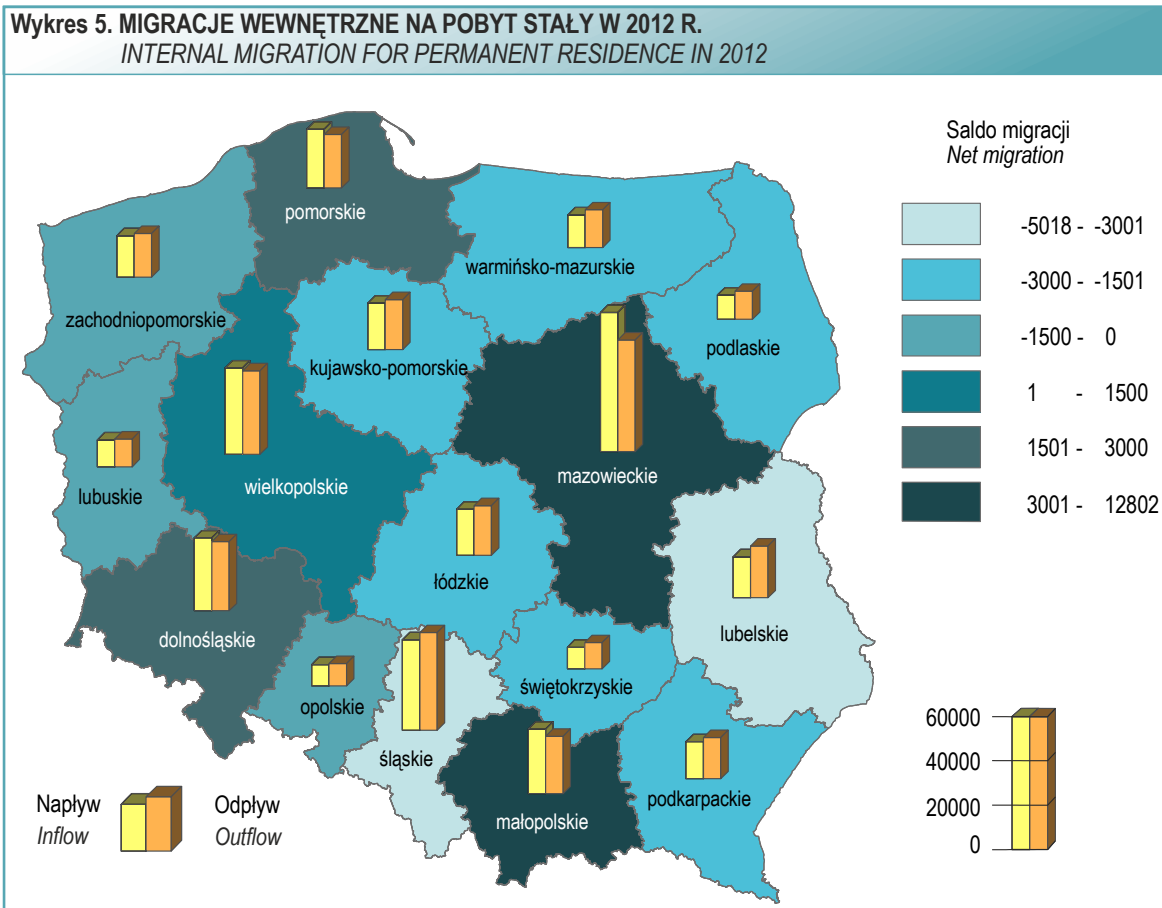
Współczynnik dzietności w Unii Europejskiej w 2012 r. wyniósł średnio 1,58. Najwyższy wynik osiągnęła Irlandia oraz Francja (po 2,01). Najniższą wartość współczynnika odnotowano w Portugalii (1,28). W Polsce w tym czasie zarejestrowano wartość 1,30.

Eurostat podaje również dane dotyczące średniego wieku matek rodzących dzieci. Średnia dla Unii Europejskiej w 2012 r. wyniosła 30,2 lat. Najwyższy wiek odnotowano w Hiszpanii (31,6 lat), Irlandii (31,5 lat) oraz we Włoszech (31,4 lat), natomiast najniższy w Bułgarii (27,1 lat) i w Rumunii (27,2 lat). W Polsce wiek ten wyniósł 28,9 lat.

Migracje

Z danych na temat migracji wewnętrznych na pobyt stały wynika, że w roku 2012 miejsce zamieszkania na pobyt stały zmieniło o 10,2 tys. osób mniej niż w roku 2008. Jednocześnie w latach 2008-2012 saldo migracji było dodatnie jedynie w pięciu województwach, największe w: mazowieckim (przekraczające każdego roku 10 tys. osób), małopolskim (w granicach 3 tys. osób każdego roku) oraz pomorskim (średnio 2,5 tys. osób). W pozostałych województwach odnotowano ujemne saldo migracji, wśród których największe wystąpiło w województwie lubelskim (od -4,1 tys. osób w 2008 r. do -5,0 tys. osób w 2012 r.). Ponad 75% osób migrowało wewnątrz województw – pozostałe osoby przeniosły się do innych województw. Niezależnie od kierunku migracji były to głównie osoby w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym, co niewątpliwie związane było ze zmianą miejsca zamieszkania całych rodzin. Zmiany zameldowania dokonało blisko 17,0% więcej kobiet niż mężczyzn.

W latach 2008-2012 w grupie miast liczących 100 tys. i więcej mieszkańców jedynie miasto stołeczne Warszawa oraz Wrocław miały corocznie dodatnie saldo migracji. W pozostałych zanotowano ujemne saldo migracji z kilkoma wyjątkami, gdzie wystąpiło saldo dodatnie np. w Chorzowie w latach 2008-2009 oraz 2011-2012 lub w Krakowie w latach 2009-2012. Ujemne saldo migracji to przede wszystkim efekt przeprowadzania się ludności z dużych miast do mniejszych miejscowości na terenach okolicznych gmin i powiatów, gdzie znajdują się na ogół tańsze w stosunku do dużych miast mieszkania i działki budowlane.

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Z danych o migracjach zagranicznych na pobyt stały wynika, że w 2012 r. wyjechało 21,2 tys. osób – czyli 8,9 tys. mniej niż w 2008 r. i 3,8 tys. więcej niż w 2010 r. Jednocześnie zaobserwować można, że z wyjątkiem 2008 r. za granicę wyjeżdżało więcej kobiet niż mężczyzn.

W roku 2012 tak jak w poprzednich latach głównym kierunkiem migracji dla ponad 88,1% osób zmieniających kraj pobytu były kraje europejskie. Kierunki te pośrednio wynikały z otwarcia europejskich rynków pracy po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Drugim kontynentem pod względem wielkości migracji była Ameryka Północna i Środkowa (10,3% w 2012 r.). Trzecim wybieranym kierunkiem była Oceania. Ponad 75,0% emigrantów stanowiły osoby z miast.

W przypadku imigracji w badanym okresie liczba osób przybywających do Polski przekraczała 14 tys. osób rocznie. Najwięcej imigrujących było w 2009 r. – ponad

17 tys. osób, natomiast w 2012 r. liczba ta spadła do 14,6 tys. osób. Tak jak w przypadku emigracji, osoby przyjeżdżające na stałe do Polski pochodziły przede wszystkim z krajów europejskich i byli to w głównej mierze Polacy powracający po latach do kraju. Na wzrost liczby powrotów do kraju bezpośredni wpływ miał kryzys ekonomiczny w Unii Europejskiej, co odzwierciedlały liczby dotyczące osób imigrujących głównie z Wielkiej Brytanii oraz Irlandii. Drugą grupę imigrantów stanowiły osoby pochodzenia polskiego, a także obcokrajowcy podejmujący pracę i nabywający ziemię w naszym kraju. Wiele osób imigrowało również zza oceanu, czyli ze Stanów Zjednoczonych, Kanady oraz z Australii.

Tabl. 3. **MIGRACJE DŁUGOOKRESOWE**
LONG-TERM MIGRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – razem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
Emigracja <i>Emigration</i>	a	74 338	41 933	41 216	44 337	49 731
	b	49 193	21 046	20 773	22 176	25 510
	c	25 145	20 887	20 443	22 161	24 221
Imigracja <i>Immigration</i>	a	47 880	56 359	54 499	45 670	49 183
	b	32 211	40 002	35 710	27 420	28 914
	c	15 669	16 357	18 789	18 250	20 269

Źródło: „Rocznik Demograficzny” (lata 2010, 2011, 2012, 2013), GUS, Warszawa.

Source: “Demographic Yearbook of Poland” (years 2010, 2011, 2012, 2013), CSO, Warsaw.

Dane o migracjach długookresowych pochodzące ze źródeł administracyjnych (dotyczą tylko migracji zarejestrowanych), które są związane ze zmianą kraju zamieszkania na okres co najmniej 12 miesięcy wykazują, że w 2012 r. liczba osób emigrujących i imigrantów osiągnęła zbliżoną wartość. Jednocześnie liczba emigrantów zmniejszyła się z 74,3 tys. osób w 2008 r. do 49,7 tys. osób w 2012 r., natomiast liczba imigrantów przez cały badany okres wahała się w granicach 50 tys. osób.

Saldo migracji na 1000 mieszkańców w Unii Europejskiej w 2012 r. według danych Eurostatu wyniosło 1,7. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Luksemburgu (18,9) a następnie na Malcie (7,4). Najniższą wartość zarejestrowano w Irlandii (-7,6) i na Litwie (-7,1), natomiast Polska uzyskała wartość -0,2.

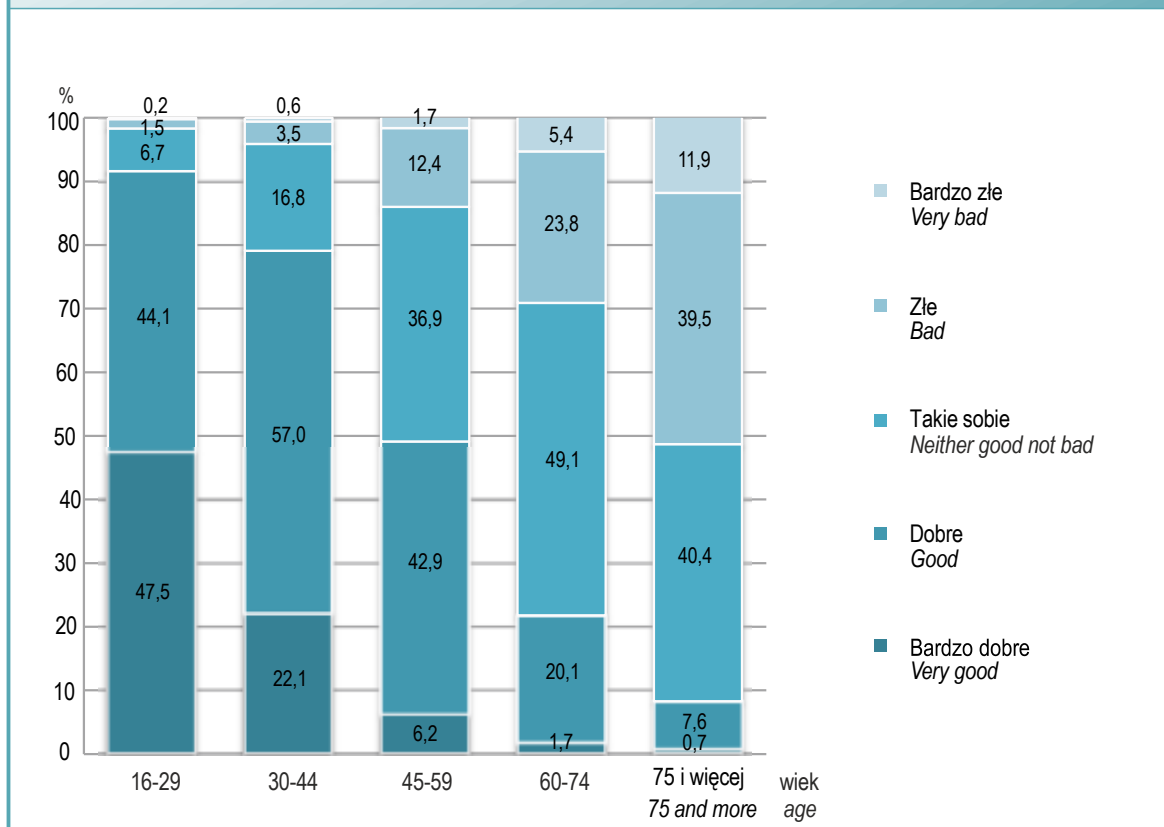
Zdrowie

Stan zdrowia i zachorowalność na wybrane choroby

Zdrowie jest, obok edukacji, jednym z ważniejszych czynników determinujących jakość kapitału ludzkiego. Troska o własne zdrowie, zapewnienie dostępu do usług medycznych dostosowanych do zmian demograficznych i epidemiologicznych, a także opieka zdrowotna sprawowana przez dobrze wykształconą kadrę medyczną ma istotny wpływ na kondycję zdrowotną polskiego społeczeństwa.

Wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności przeprowadzanego w latach 2008-2012 wskazują, że blisko 42% mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej oceniło swój stan zdrowia poniżej poziomu dobrego.

Wykres 6. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG SAMOOCENY STANU ZDROWIA W POLSCE W 2012 R.
PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE BY SELF-RATED OF HEALTH IN POLAND IN 2012

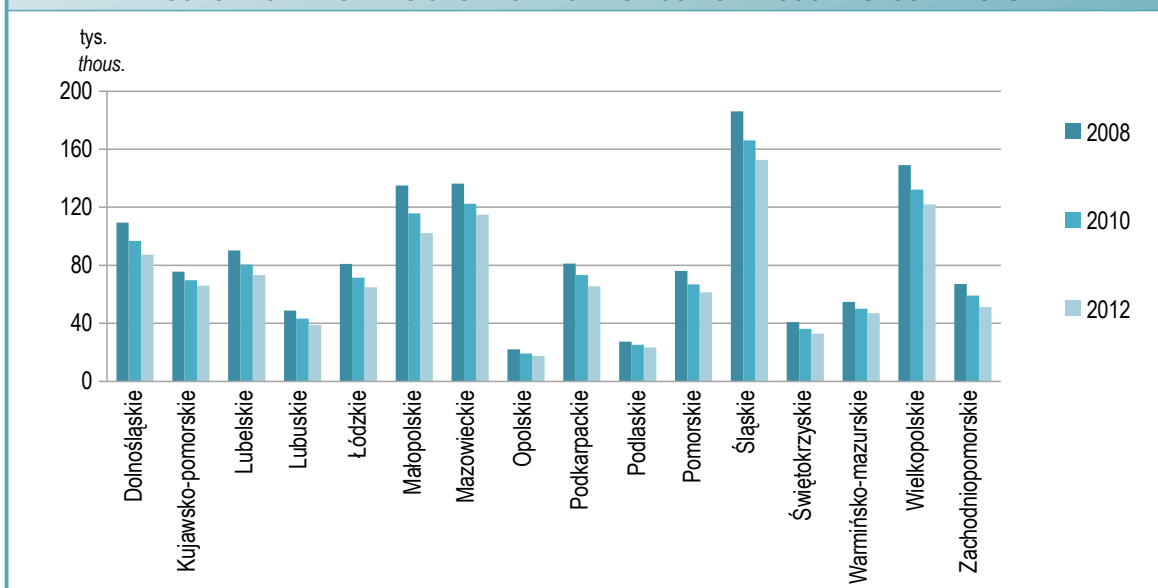
Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Dochodów i Warunków Życia Ludności.

Source: survey EU-SILC – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

Chociaż nieznaczna poprawa stanu zdrowia w równym stopniu dotyczyła mężczyzn i kobiet, to mężczyźni częściej oceniali bardzo dobrze swoje zdrowie (20,1% mężczyzn wobec 16,3% kobiet). W analizowanym okresie bardzo dobrze swój stan zdrowia oceniło 18,3% mieszkańców miast i 17,6% mieszkańców wsi. W 2012 r. najwięcej ocen pozytywnych odnotowano wśród osób w wieku 16-29 lat (o 4,4 p.proc. więcej niż w 2008 r.) oraz w grupie wiekowej 30-44 lata (wzrost o 3,8 p.proc.). Wraz z wiekiem zwiększała się liczba ocen negatywnych stanu zdrowia. Swoje zdrowie jako złe i bardzo złe określiło 29,2% badanych osób w wieku 60-74 lat tj. o 9,0 p.proc. więcej niż miało to miejsce w 2008 r. W 2012 r. długotrwałe problemy zdrowotne, trwające co najmniej 6 miesięcy, wystąpiły u 34,4% badanych (o 3,5% p.proc. więcej niż w 2008 r.). Długotrwałe problemy zdrowotne częściej były zgłaszane przez mieszkańców miast (36,5%) niż wsi (31,2%). W porównaniu do 2008 r. zarówno problemy zdrowotne mężczyzn jak i kobiet pogłębiły się (o 3,9% wśród mężczyzn i o 3,0% wśród kobiet). Najbardziej było to widoczne wśród mężczyzn w wieku 30-44 lata (o 4,2% p.proc. więcej niż w 2008 r.)

Jednocześnie w latach 2008-2012 o 18,3% zmniejszyła się liczba osób z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierająca renty z tytułu niezdolności do pracy i wyniosła ponad 1,2 mln świadczeniobiorców. W 2012 r. najwięcej rent przyznano w województwach śląskim – 152,5 tys. i wielkopolskim – 121,9 tys. Największy spadek liczby przyznanych rent w analizowanym okresie wystąpił w województwach małopolskim (o 24,3%) i zachodniopomorskim (o 23,4%).

Wykres 7. OSOBY Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH POBIERAJĄCE RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
PERSONS RECEIVING PENSIONS FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM

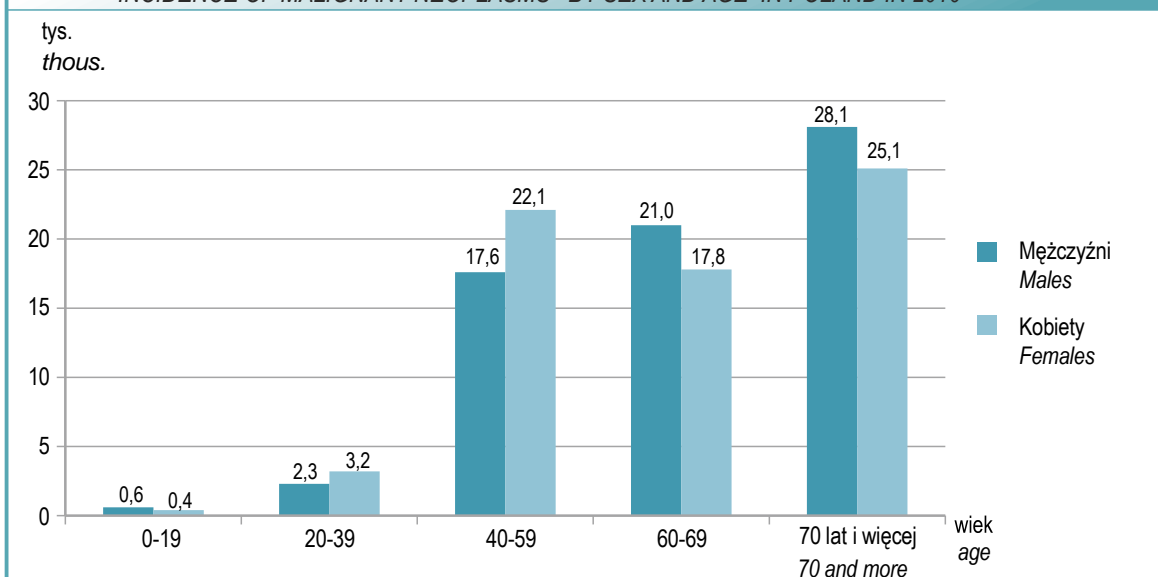
Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Source: data from The Social Insurance Institution, Ministry of National Defence, Ministry of Interior and Ministry of Justice.

Analiza sytuacji zdrowotnej polskiego społeczeństwa w latach 2008-2012 na podstawie wyników badań dotyczących zachorowalności na wybrane choroby wskazuje na nieustanny wzrost liczby osób zapadających na nowotwory złośliwe, niektóre choroby zakaźne, zaburzenia i choroby psychiczne.

Liczba osób w Polsce zapadająca na choroby nowotworowe rośnie z każdym rokiem.

Wykres 8. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY¹ ZŁOŚLIWE WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2010 R.
INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS¹ BY SEX AND AGE IN POLAND IN 2010

¹ Dotyczy przypadków nowozarejestrowanych.

Źródło: dane Instytutu Onkologii.

¹ Concerns newly registered cases.

Source: data of the Institute of Oncology.

W 2010 r. chorobę nowotworową rozpoznano u 138,2 tys. osób (o 7,0% więcej niż w roku 2008). Najwyższy wzrost zachorowań wystąpił wśród mieszkańców województwa pomorskiego – 415 zachorowań na 100 tys. ludności, a w następnej kolejności wśród mieszkańców województw świętokrzyskiego i łódzkiego – 410 przypadków na 100 tys. ludności. Najmniej nowotworów wykryto u mieszkańców województwa podlaskiego – 297 zachorowań na 100 tys. ludności. Stosunkowo najczęściej nowotwory złośliwe były umiejscowione w narządach trawiennych, oddechowych i klatki piersiowej oraz narządach płciowych i stanowiły one 54,8% wszystkich nowotworów wykrytych w 2010 r. Biorąc pod uwagę wiek osób chorujących na nowotwory można zaobserwować, że w grupie osób do 19 roku życia oraz powyżej 60 lat zachorowalność na nowotwory jest wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Uwzględniając rodzaje i częstotliwość nowotworów zdiagnozowanych w omawianym roku można zauważyć, że u mężczyzn najczęściej występowały nowotwory płuc stanowiące 21,1% zachorowań, natomiast u kobiet rak piersi – 22,4% zachorowań. O 14,9% wzrosła zachorowalność na czerniaka i inne nowotwory skóry, na które częściej chorowały kobiety (52,5%) niż mężczyźni (47,5%).

Analiza sytuacji epidemiologicznej w Polsce w latach 2008-2012 na podstawie raportu przygotowanego przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH) wykazała wzrost zachorowań na wydawałoby się zapomniane już choroby. Przykładem był krztusiec, na który w 2012 r. zachorowało ponad 4,7 tys. osób tj. o ponad 2,5 tys. więcej niż w 2008 r. Wskaźnik zachorowalności był najwyższy w województwie podlaskim i łódzkim – prawie 34 i 27 przypadków zachorowań na 100 tys. ludności. W 2012 r. wzrosła także liczba zachorowań na szkarlatynę, której najwięcej przypadków odnotowano w województwach: pomorskim i śląskim (odpowiednio 114 i 94 przypadków na 100 tys. mieszkańców) wobec 66 zachorowań w skali kraju. W omawianym okresie w Polsce zachorowalność na gruźlicę płuc zmniejszyła się o 6,2% i utrzymywała się na poziomie 7 tys. zachorowań. W 2012 r. najwyższy wskaźnik zachorowań wystąpił w województwach świętokrzyskim i lubelskim (prawie 28 przypadków na 100 tys. mieszkańców). W skali kraju wskaźnik ten wyniósł 18 zachorowań.

Według danych Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Polsce w latach 2008-2012 liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji zarejestrowanych w poradniach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zwiększyła się o 10,7% i wyniosła 1,5 mln osób. W 2012 r. pod opieką tych poradni znalazło się 1,3 mln osób z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania. Prawie 177,9 tys. osób leczyło się z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu, a 27,9 tys. osób – z powodu używania środków psychoaktywnych.

W strukturze zaburzeń psychicznych oraz zaburzeń zachowania leczonych w warunkach ambulatoryjnych dominowały zaburzenia nerwicowe (1012 leczonych na 100 tys. ludności) oraz zaburzenia nastroju – 815 leczonych na 100 tys. ludności). O 17,5% zwiększyła się także liczba osób cierpiących na schizofrenię (393,9 zachorowań na 100 tys. osób).

Uwzględniając zróżnicowanie terytorialne osób leczących się z powodu zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w badanym przedziale czasowym najwyższy wzrost można było odnotować w województwach: łódzkim (o 58,6%) i zachodniopomorskim

(o 57,1%). Nieznacznie, bo o 0,1% spadła liczba osób z zaburzeniami spowodowanymi używaniem alkoholu. Natomiast największy spadek liczby osób leczących się z powodu używania alkoholu wystąpił w województwach: pomorskim (o 42,4%) i opolskim (o 29,4%).

Przeciętne trwanie życia i umieralność

W Polsce w 2012 r. przeciętna długość trwania życia mężczyzn wynosiła 72,7 lat, natomiast kobiet 81,0 lat. W latach 2008-2012 można było zaobserwować, że średnia długość życia mieszkańców Polski uległa wydłużeniu przeciętnie o 1 rok zarówno dla mężczyzn, jak i dla kobiet. W 2012 r. różnica między najwyższym i najniższym wskaźnikiem trwania życia wśród 16 województw wynosiła dla mężczyzn 3,7 roku. Najkrócej żyli mężczyźni mieszkający na terenie województwa łódzkiego (70,6 lat), natomiast najdłużej w województwach podkarpackim (74,3 lata) i małopolskim (74,0 lat). Wśród kobiet różnicowanie było mniejsze i wyniosło 2,5 roku. Kobiety żyły najkrócej w województwie łódzkim (79,8 lat), a najdłużej w województwach podlaskim i podkarpackim, gdzie osiągnęły wiek blisko 82 lat. Ogólnie można stwierdzić, że w województwach leżących na terenach Polski wschodniej i południowo-wschodniej przeciętne trwanie życia kobiet było dłuższe niż wynosi średnia dla kraju.

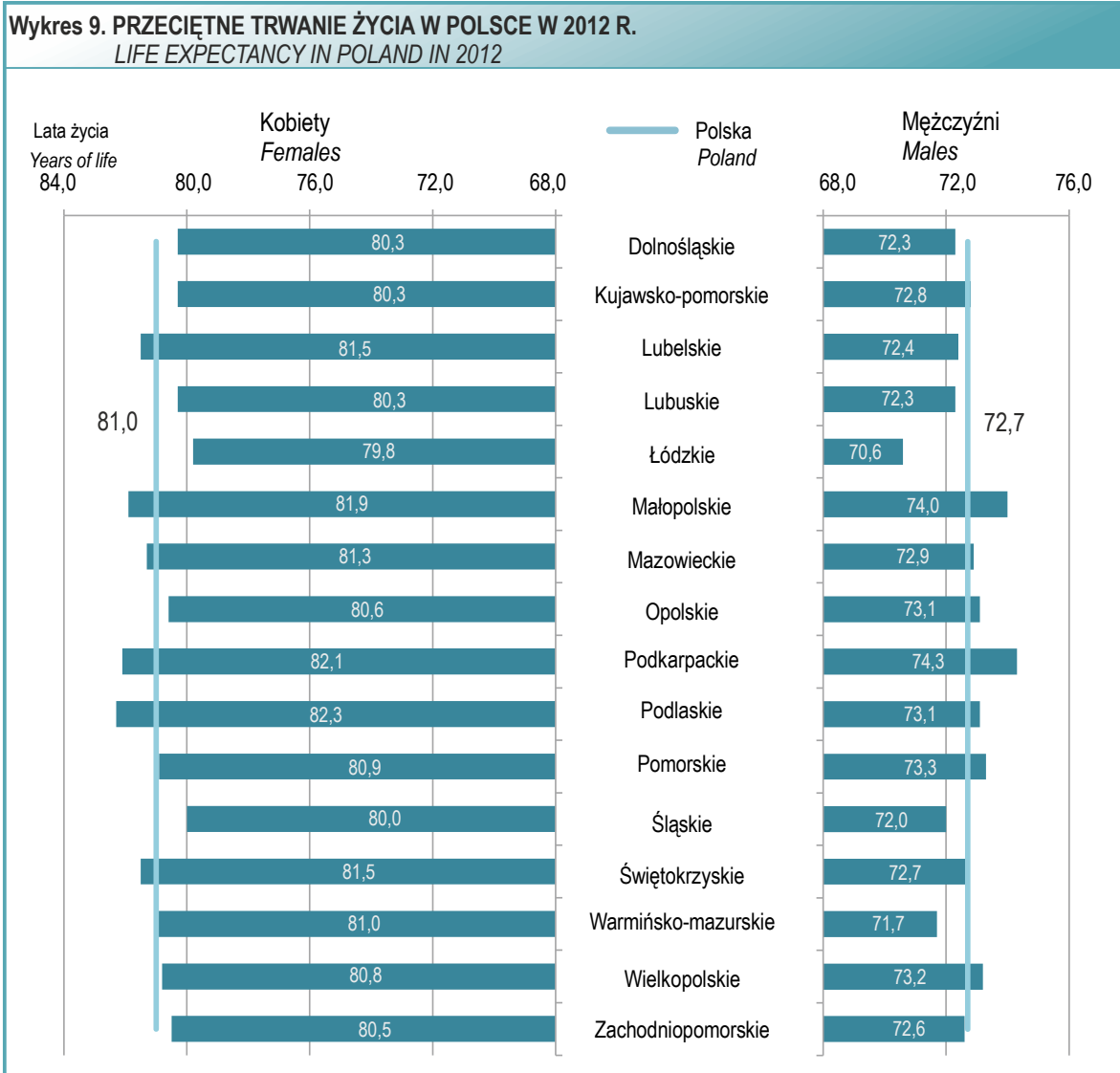
W 2012 r. według danych Eurostatu spośród państw Unii Europejskiej, najdłużej żyli mężczyźni w Szwecji (79,9 lat) i Lichtensteinie (79,7 lat); najkrócej na Litwie i Łotwie – niespełna 69 lat. Wśród kobiet za długowieczne można było uznać: Francuzki i Hiszpanki. Przeciętne trwanie ich życia wyniosło ponad 85 lat. Najkrócej, bo niespełna 78 lat, żyły mieszkanki Bułgarii i Rumunii. Na tle 28 krajów należących do Unii Europejskiej Polska zajmowała odległą lokatę – mężczyźni 21 miejsce, kobiety 17. Różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet była największa na: Litwie (11,2 roku), Łotwie (10,0) i w Estonii (10,1) a najniższa – 3,7 roku w Szwecji, Wielkiej Brytanii i Niderlandach.

Bardzo wyraźnie zaznacza się w Polsce zjawisko dużej nadumieralności mężczyzn w stosunku do kobiet i w konsekwencji znacznie krótsza długość ich dalszego trwania życia. Różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn w 2008 r. wyniosła 8,7 lat, w 2012 r. – 8,3.

W Polsce w 2012 r. głównymi przyczynami zgonów były choroby określane mianem cywilizacyjnych. Największym zagrożeniem życia okazały się choroby układu krążenia, które stanowiły 46,1% wszystkich przyczyn zgonów (45,6% w roku 2008). W ich następstwie najwięcej osób (556 zgonów na 100 tys. mieszkańców) zmarło w województwie świętokrzyskim, a najmniej w województwie warmińsko-mazurskim (361 zgonów na 100 tys. mieszkańców).

Drugą pod względem częstości występowania przyczyną zgonów były choroby nowotworowe – 25,7% wszystkich zgonów, z powodu których zmarło 96,0 tys. osób. W 2012 r. najbardziej zagrożonymi pod tym względem byli mieszkańcy województw łódzkiego i śląskiego. Na tych obszarach wskaźnik śmiertelności był najwyższy i wyniósł 284 zgonów na 100 tys. ludności. Najniższy poziom umieralności odnotowano w województwie podkarpackim – 203 osoby.

Zgony z przyczyn nienaturalnych (wypadki, urazy, zatrucia) stanowiły trzecią co do wielkości (6,1%) grupę zgonów. W tym przypadku można było zaobserwować korzystną tendencję obniżania się poziomu umieralności. W 2012 r. na każde 100 tys. ludności zmarło z tego powodu 61 osób – o 5 osób mniej niż w roku 2008.

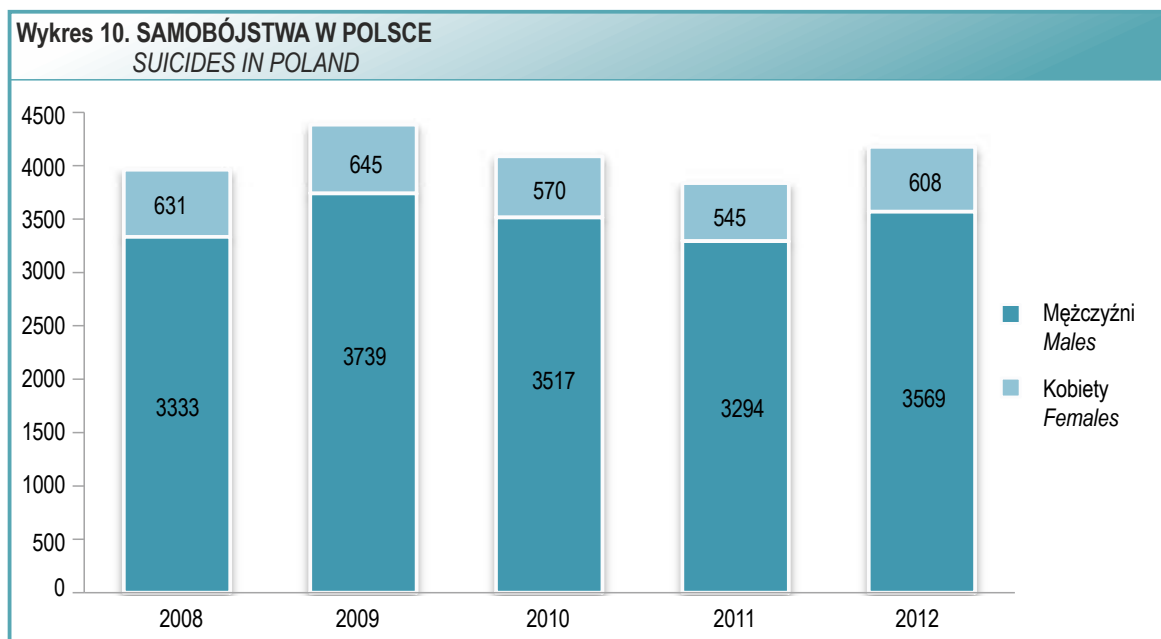

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Rozkład natężenia zgonów według przyczyn był nierównomierny w relacji obszary miejskie i wiejskie. Z powodu chorób układu krążenia i układu oddechowego częściej umierali mieszkańcy wsi. Oni również częściej ulegali wypadkom, urazom i zatruciom. Wśród ludności miejskiej natomiast występowała większa umieralność z powodu chorób nowotworowych oraz chorób układu trawiennego.

W Polsce systematycznie wzrastała liczba samobójstw. W 2012 r. odnotowano 5791 zamachów samobójczych (o 9,6% więcej niż w 2008 r.), z których 4177 zakończyło się zgonem. Częściej dochodziło do nich wśród mieszkańców miast niż wsi. Były one w głównej mierze spowodowane zaburzeniami psychicznymi, depresją, nieporozumieniami rodzinnymi i warunkami ekonomicznymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

Source: data of the National Police Headquarters.

Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że osobami, które najczęściej odbierały sobie życie byli mężczyźni w wieku 30-49 lat (1662 samobójstw) oraz w wieku 50-69 lat (1526 samobójstw) z wykształceniem zawodowym.

W 2010 r. według danych Eurostatu Litwa miała najwyższy wskaźnik samobójstw w Unii Europejskiej: 32,9 osób na 100 tys. ludności odebrało sobie życie. Wysoki wskaźnik samobójstw wystąpił także w Lichtensteinie – 28,3 i na Węgrzech – 25,6. Najniższe wartości – od 3 do 6 przypadków samobójstw na 100 tys. ludności wystąpiły w Grecji, na Cyprze i we Włoszech. Wśród krajów europejskich w statystyce samobójstw Polska zajmowała dwunaste miejsce, gdzie odnotowano ponad 16 przypadków na 100 tys. osób.

Kadra medyczna i leczeni

Z danych Ministerstwa Zdrowia wynika, że w 2012 r. w Polsce uprawnienia do wykonywania zawodu lekarza posiadało 137,1 tys. lekarzy i 38,9 tys. lekarzy dentystów. Zgodnie z rejestrami prowadzonymi przez izby aptekarskie, izby pielęgniarek i położnych prawo wykonywania zawodu miało 29,9 tys. farmaceutów, 285,3 tys. pielęgniarek i 35,2 tys. położnych. W latach 2008-2012 w prawie wszystkich grupach zawodów można było zauważyć wzrost liczby uprawnionych do wykonywania zawodu. Największy miał miejsce w grupie zawodowej lekarzy dentystów (wzrost o 7,3%) i położnych (wzrost o 5,3%). Na zmiany te znaczący wpływ miała liczba absolwentów uczelni wyższych na wydziałach lekarskich (wzrost o 21,7%) i na kierunku pielęgniarstwo (wzrost o 61,9%). Natomiast na kierunkach lekarsko-dentystycznym i położnictwo został odnotowany spadek liczby absolwentów – odpowiednio o 5,7% i 2,4%.

Widoczny wzrost liczby absolwentów kierunku pielęgniarstwo wiązał się z dostosowaniem polskich przepisów prawnych do wymogów unijnych. Obecnie zawód pielęgniarki wymaga ukończenia szkoły wyższej i uzyskania tytułu licencjata lub magistra. Liczba absolwentów kierunku pielęgniarstwo jest sumą uzyskanych w danym roku tytułów licencjata i magistra. Osoba, która uzyskała najpierw licencjat, a potem magisterium, jest więc liczona dwukrotnie (w różnych latach). Pielęgniarki i położne, które uzyskały kwalifikacje zawodowe po ukończeniu średnich szkół medycznych mają możliwość uzyskania tytułu

licencjata poprzez odbycie trzyletnich studiów licencjackich lub studiów zawodowych tzw. pomostowych.

W 2012 r. opiekę medyczną nad pacjentami sprawowało 85,0 tys. lekarzy, 12,5 tys. lekarzy dentyków, 26,8 tys. farmaceutów, 211,6 tys. pielęgniarek i 24,4 tys. położnych – łącznie o 8,5% więcej niż w roku 2008. Spośród wymienionych grup zawodów medycznych największy wzrost w tym okresie – o 13,9% wystąpił w grupie farmaceutów. W 2012 r. liczba lekarzy przypadająca na 10 tys. ludności wahała się od 14 w województwie wielkopolskim do ponad 26 w województwie mazowieckim. Liczba pielęgniarek na 10 tys. mieszkańców Polski również była najmniejsza w województwie wielkopolskim – blisko 44, natomiast największa w województwie lubelskim – 62.

Na kapitał ludzki składają się kompetencje pracowników, ich wiedza i umiejętności, a nieustanny rozwój medycyny oraz coraz węższe specjalizacje wymagają od personelu medycznego ustawicznego kształcenia i podnoszenia swoich kwalifikacji. W 2012 r. odsetek lekarzy specjalistów II stopnia do ogółu liczby lekarzy wyniósł 68,7% i był wyższy o 2,4 p.proc. niż w 2008 r. W przypadku lekarzy dentyków pracujących bezpośrednio z pacjentem, specjalizację posiadało 2,5 tys. lekarzy.

W latach 2008-2012 najbardziej wzrosła liczba lekarzy kardiologów – o 21,6% i chirurgów – o 21,4%. Wzrost odnotowano także wśród stomatologów ze specjalnością w zakresie chirurgii szczękowej – o 6,2%.

W 2012 r. w Polsce funkcjonowało 913 szpitali ogólnych, w których leczono 7,9 mln osób. W 2012 r. na 1 szpital przypadało 42,2 tys. mieszkańców, a przeciętny czas pobytu pacjenta w szpitalu trwał 5,5 dnia. Najliczniejszą grupę pacjentów (24,8% ogółu leczonych) stanowili pacjenci oddziałów chirurgicznych. Pacjenci oddziałów wewnętrznych, na których przebywało blisko 1,2 mln osób oraz ginekologiczno-położniczych – 1,1 mln osób stanowili odpowiednio 13,8% i 13,4% ogółu leczonych. W szpitalach ogólnych z opieki psychiatrycznej skorzystało 81,9 tys. pacjentów. Największą liczbą szpitali ogólnych dysponowały województwa śląskie (134) oraz mazowieckie (115). Najmniej szpitali funkcjonowało w województwach lubuskim i świętokrzyskim (25).

W 2012 r. w 49 szpitalach psychiatrycznych leczenie podjęło 197,1 tys. osób, gdzie przeciętny czas pobytu chorego wyniósł 30,2 dnia. Liczba hospicjów wzrosła z 67 w 2010 r. do 83 w 2012 r. Opieką zostało objętych 18,5 tys. osób tj. o 23,2% więcej niż w roku 2010.

W 19,4 tys. zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono ponad 268 mln porad lekarskich i 33,2 mln porad stomatologicznych. Spośród wszystkich placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej 23,3% funkcjonowało na obszarach wiejskich.

Usługi medyczne w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej, były również świadczone w formie praktyk lekarskich i stomatologicznych finansowanych ze środków publicznego powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Ich liczba na przestrzeni lat 2010-2012 zmniejszyła się o 9,2% i wyniosła 6,3 tys. Przeciętna liczba porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie i praktyki lekarskie) w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2012 r. wyniosła 7,9.

Według danych Instytutu Medycyny pracy w latach 2008-2012 w Polsce zmniejszeniu uległa liczba profilaktycznych badań wstępnych i okresowych oraz wzrosła liczba badań kontrolnych. Lekarze wydali 13,4 tys. orzeczeń o przeciwwskazaniach zdrowotnych do pracy tj. o 58,7% mniej niż w roku 2008.

Edukacja

Wychowanie przedszkolne

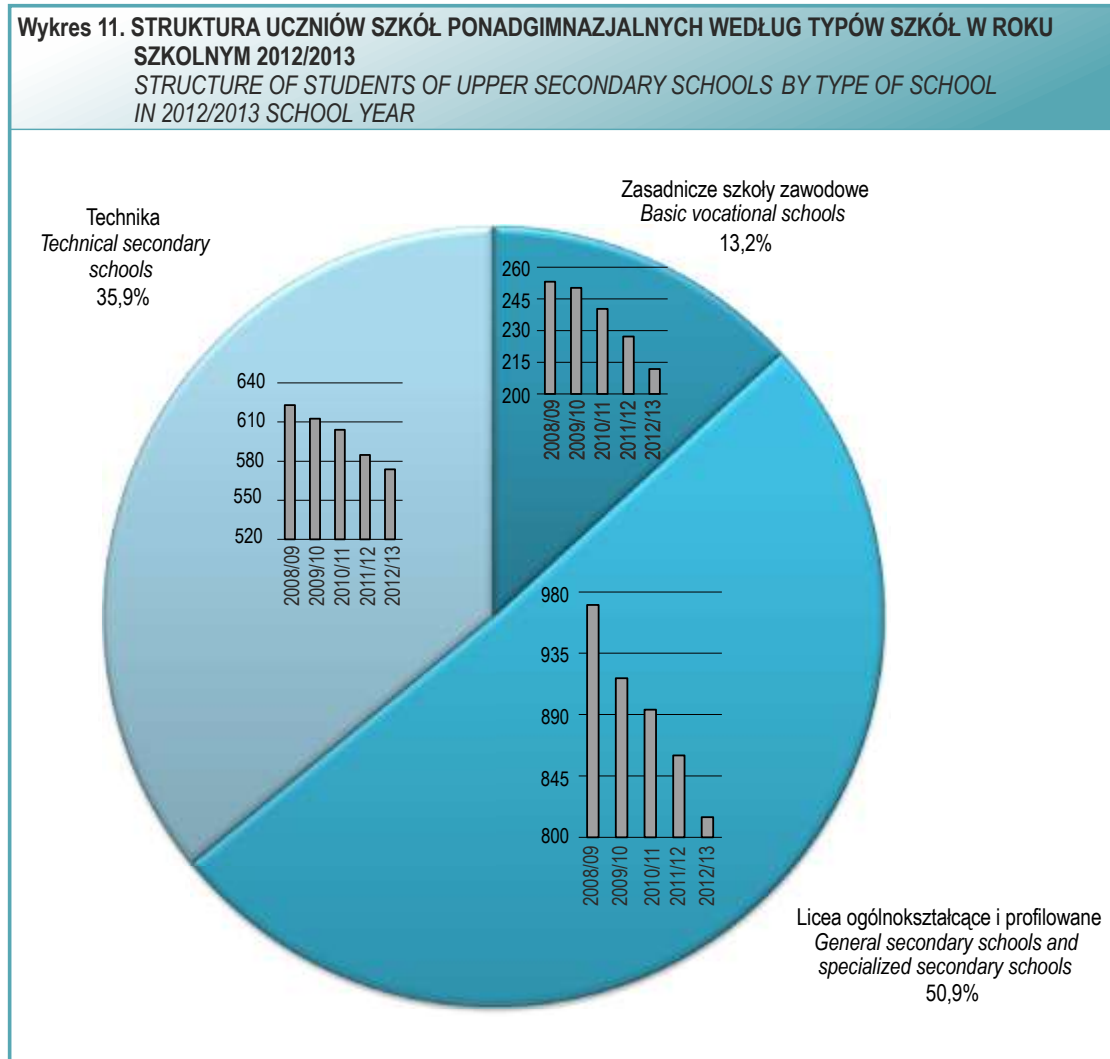
Kapitał ludzki kojarzony jest głównie z umiejętnościami oraz wykształceniem społeczeństwa¹¹. Edukacja przedszkolna obejmująca dzieci w wieku od 3 do 6 lat, uważana jest za pierwszy szczebel systemu oświaty. Zapewnienie lepszego dostępu najmłodszych do edukacji ma szczególny wpływ na możliwości intelektualne człowieka, które zaczynają kształtować się już w pierwszych latach życia. W roku szkolnym 2012/2013 nieco ponad 70% dzieci w wieku od 3 do 6 lat objętych było wychowaniem przedszkolnym, w tym 54,3% na obszarach wiejskich. W latach szkolnych 2008/2009-2012/2013 obserwowano systematyczny postęp w dziedzinie dostępności tej formy edukacji, określanej za pomocą liczby ludności we wspomnianej grupie wiekowej przypadającej na 100 miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego (spadek wartości wskaźnika ze 193 osób w roku szkolnym 2008/2009 do 178 w roku szkolnym 2012/2013), jak również dającego się zauważyć wzrostu wskaźnika skolaryzacji (w analizowanym okresie wzrósł on o 8,5 p.proc.). Edukacja przedszkolna w największym stopniu rozpowszechniona była w województwie opolskim, gdzie wskaźnik skolaryzacji przewyższał średnią krajową o 7,7 p.proc. i wyniósł 79,3%, zaś na 100 miejsc w przedszkolach przypadało 129 dzieci (o 49 dzieci mniej niż w całej Polsce). Duże zróżnicowanie dostępności wychowania przedszkolnego występowało w miastach i na obszarach wiejskich. Jest ono widoczne także w wojewódzkim przekroju terytorialnym. Można się o tym przekonać porównując omówione powyżej wskaźniki charakteryzujące województwo opolskie, ze współczynnikami odnoszącymi się do następujących województw: warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, pomorskie, świętokrzyskie, podkarpackie, zachodniopomorskie, lubelskie i podlaskie, dla których skolaryzacja netto na poziomie przedszkolnym nie przekraczała 70%, a na jedno miejsce w przedszkolach przypadało średnio ponad dwoje dzieci (za wyjątkiem województwa zachodniopomorskiego, gdzie wskaźnik ten wyniósł 199 dzieci na 100 miejsc w przedszkolach).

Pomimo znaczącego w ostatnich latach upowszechnienia wychowania przedszkolnego, Polska pod względem dostępności kształcenia na tym poziomie edukacji wciąż plasuje się na jednym z ostatnich miejsc (dwudziestym piątym) wśród krajów europejskich. Wskaźnik uczestnictwa w edukacji przedszkolnej dzieci w wieku od 4 lat do osiągnięcia wieku obowiązku szkolnego (w przypadku Polski dotyczy to osób w wieku 4-6 lat), w 2012 r. osiągnął jeden z najniższych poziomów (84,3%) wśród 27 krajów należących do UE (średnia 94,2%).

Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne

Współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych i gimnazjów ze względu na obowiązek szkolny pozostawał w latach szkolnych 2008/2009-2012/2013 na stałym, sięgającym prawie 100% poziomie.

¹¹ Por. Schultz T.W. (1961), Investment in Human Capital, The American Economic Review, Vol.51, 1961, No.1.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

Source: Education Information System.

Spośród szkół ponadgimnazjalnych przez absolwentów gimnazjów najczęściej wybierane były licea ogólnokształcące i profilowane, do których w tym okresie uczęszczała ponad połowa uczniów w tej grupie szkół. W latach szkolnych 2008/2009–2012/2013 obserwowano jednak systematyczny wzrost zainteresowania szkołami umożliwiającymi naukę zawodu. Udział uczniów uczęszczających do techników zwiększył się z 33,7% w roku szkolnym 2008/2009 r. do 35,9% w roku szkolnym 2012/2013 (wzrost o 2,2 p.proc.), zaś odsetek uczniów zasadniczych szkół zawodowych kształtował się na względnie stałym poziomie i wahał się w tym okresie w granicach od 13,2% do 14,1%. Główną przyczyną tego zjawiska były zmiany związane z członkostwem Polski w Unii Europejskiej i stopniowym otwieraniem rynków pracy krajów Wspólnoty dla obywateli polskich, co powodowało zwiększony popyt na pracowników o określonych kwalifikacjach zawodowych w kraju.

Kompetencje uczniów

Na podstawie obserwacji wyników osiągniętych przez gimnazjalistów w ramach odbywającego się co trzy lata i koordynowanego przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów PISA, można zaprezentować wnioski dotyczące jakości systemu edukacji w Polsce. Badania

przeprowadzane w wielu krajach świata (65 krajów i regionów w 2012 r.) określają umiejętności 15-latków w trzech obszarach: czytania i interpretacji, nauk przyrodniczych oraz matematyki. Wyniki tego badania w sposób obiektywny i porównywalny w skali międzynarodowej pozwalają odpowiedzieć na pytanie, czy młodzi ludzie potrafią efektywnie analizować, rozumować i jasno przekazywać swoje myśli oraz czy są przygotowani do uczenia się przez całe życie. W zakresie umiejętności matematycznych (stanowiących główny przedmiot badania przeprowadzonego w 2012 r.) Polska z wynikiem 518 punktów zajęła jedno z czołowych miejsc wśród państw biorących udział w badaniu (czwarte miejsce wśród krajów Unii Europejskiej i ósme miejsce wśród krajów zrzeszonych w organizacji OECD). Rezultat osiągnięty przez polskich uczniów był aż o 23 punkty lepszy w porównaniu z poprzednim badaniem, a Polska była jedynym krajem europejskim, który tak znacznie poprawił swoje wyniki. W badaniu umiejętności czytania i interpretacji Polska z wynikiem 518 punktów znalazła się na trzecim miejscu w UE i na szóstym miejscu wśród krajów OECD. Od roku 2009 średni wynik z czytania polskich uczniów poprawił się o 18 punktów. Identyczny postęp (wzrost wyniku o 18 punktów) i podobną pozycję w rankingu państw biorących udział w badaniu (trzecie miejsce w UE i piąte miejsce wśród krajów należących do OECD), polscy uczniowie osiągnęli również w dziedzinie rozumowania w naukach przyrodniczych.

Tabl. 4. WYNIKI PROGRAMU PISA (PROGRAM MIĘDZYNARODOWEJ OCENY UMIEJĘTNOŚCI 15-LETNICH UCZNIÓW)
RESULTS OF THE PROGRAMME FOR INTERNATIONAL 15 YEARS-OLD STUDENTS ASSESSMENT (PISA)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009			2012		
	ogółem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dziewczeta <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dziewczeta <i>females</i>
	średni wynik w punktach <i>mean score in points</i>					
Matematyka <i>Mathematical literacy</i>	495	497	493	518	520	516
Czytanie i interpretacja <i>Reading literacy</i>	500	476	525	518	497	539
Rozumowanie w naukach przyrodniczych <i>Scientific literacy</i>	508	505	511	526	524	527

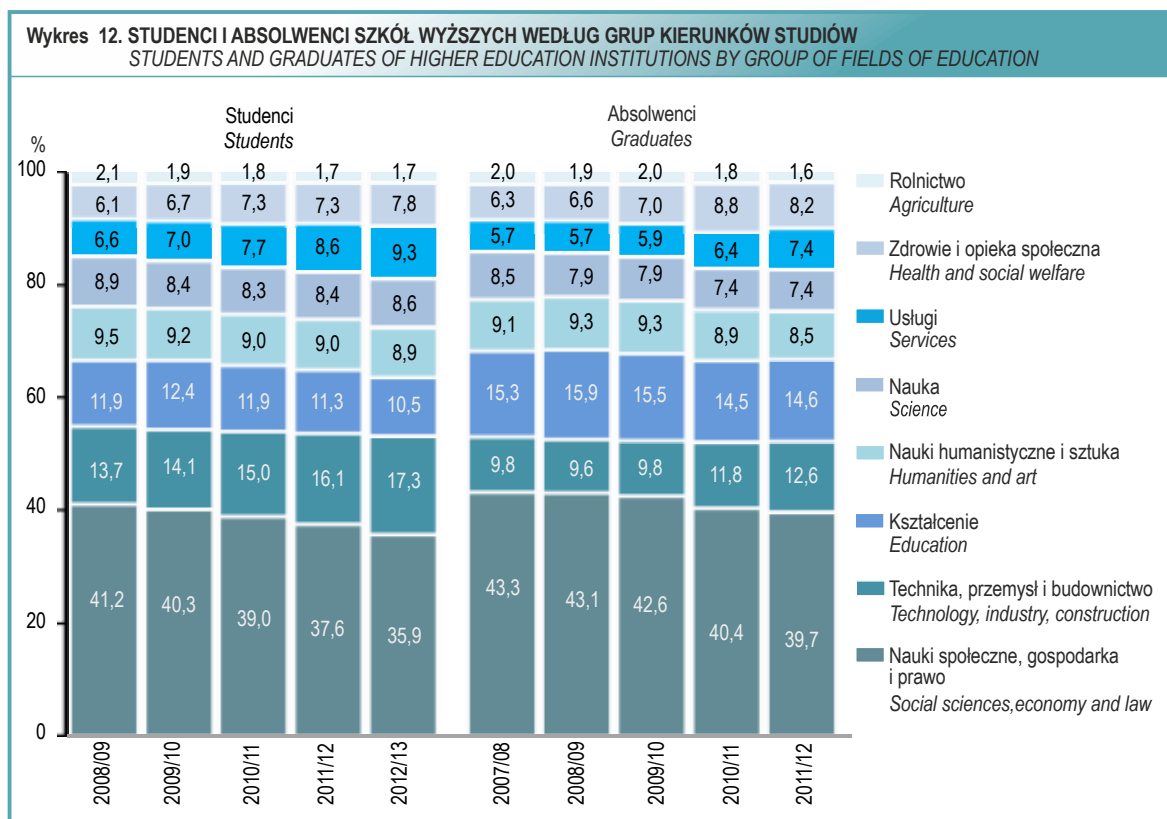
Źródło: Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk.

Source: Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences.

Szkolnictwo wyższe

O wzroście jakości kapitału ludzkiego i chęci inwestowania w jego rozwój najbardziej świadczy upowszechniająca się wśród społeczeństwa tendencja do zdobywania wykształcenia na poziomie wyższym. Na podstawie obserwacji wskaźnika skolaryzacji, miernika obiektywnie odzwierciedlającego powszechność edukacji na tym poziomie nauczania można wysnuć tezę, że charakteryzujący okres transformacji ustrojowej tzw. boom edukacyjny w szkolnictwie wyższym, dobiegł jednak końca. Po nieprzerwanym w ostatnim okresie wzroście, w roku akademickim 2009/2010 omawiany wskaźnik osiągnął wartość prawie 41% (40,9%), aby w kolejnych latach akademickich (2010/2011 do 2012/2013) zmaleć o 0,7 p.proc. Przyczyną zmniejszania się popularności studiów wyższych jest fakt, że liczba absolwentów zaczęła znacznie przekraczać zapotrzebowanie gospodarki i społeczeństwa na ludzi z wyższym wykształceniem. Zmianom podlegała również organizacja studiów i kształcenia, co uwidaczniało się poprzez stały spadek liczby studentów kształcących się w systemie studiów magisterskich jednolitych, gdzie w roku akademickim 2008/2009 r. stanowili oni ponad dwadzieścia procent (22,5%) wszystkich studiujących, a w roku akademickim 2012/2013

poniżej 10% (8,3%). Jednocześnie obserwowano dynamiczny wzrost liczby osób kształcących się na studiach pierwszego i drugiego stopnia, gdzie udział tej grupy studentów zwiększył się z 77,5% w roku akademickim 2008/2009 do 91,7% ogółu osób uczących się na uczelniach wyższych w roku akademickim 2012/2013. Zmiany te były skutkiem upowszechniania się we wszystkich polskich uczelniach, a wynikającego z postanowień przyjętych w ramach Procesu Bolońskiego, systemu studiów bazującego na trzech cyklach kształcenia. Z ogólnej liczby istniejących ponad stu kierunków wyłączono niewielką ich część (m.in. farmacja, kierunek lekarski, prawo, psychologia, stomatologia i weterynaria), które realizowane mogą być wyłącznie na poziomie jednolitych studiów magisterskich. Zmiany przeprowadzono w celu zwiększenia elastyczności systemu kształcenia na poziomie wyższym, który stał się lepiej przystosowany do szybko zachodzących zmian strukturalnych rynku pracy pod względem zapotrzebowania na wysoko wykwalifikowane kadry w określonych zawodach i specjalnościach.

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse” (lata 2008-2012), GUS, Warszawa.

Source: “Higher education institutions and their finances” (years 2008-2012), CSO, Warsaw.

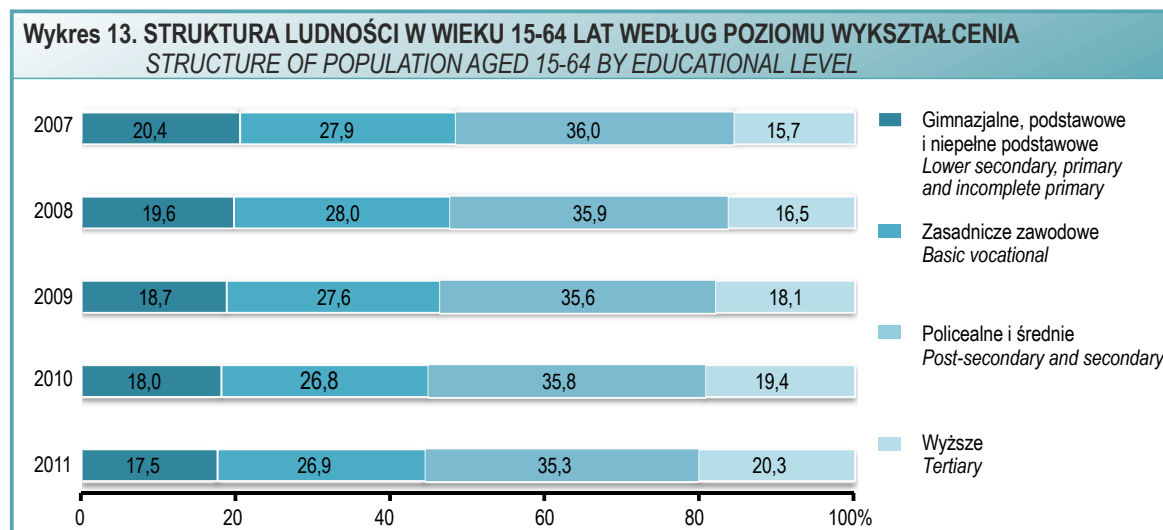
Od wielu lat największym zainteresowaniem wśród studentów szkół wyższych cieszą się kierunki studiów związane z naukami społecznymi, gospodarką i prawem. Udział osób kształcących się w tych dziedzinach w ogólnej liczbie studiujących zaczął jednakże systematycznie maleć z 41,2% w roku akademickim 2008/2009 r. do 35,9% w roku akademickim 2012/2013 r., w szczególności na rzecz kierunków studiów związanych z techniką, przemysłem i budownictwem, gdzie w omawianym okresie nastąpił wzrost o 3,6 p.proc. Zwiększenie udziału studentów kierunków technicznych należy wiązać z wprowadzeniem przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2008 r. programu zamawianych kierunków studiów. Jest to projekt współfinansowany przez Unię Europejską

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, mający na celu zwiększenie podaży odpowiednio wykwalifikowanych specjalistów w dziedzinach szczególnie istotnych dla rozwoju konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki. Aby zachęcić maturzystów do wyboru tych specjalności Ministerstwo zapewnia najlepszym studentom kierunków technicznych wysokie stypendia motywacyjne oraz przeznacza środki finansowe dla uczelni wyższych, które prowadzą wspomniane kierunki, w celu podniesienia jakości i atrakcyjności odbywającego się na nich kształcenia. Na przestrzeni lat akademickich 2008/2009-2012/2013 można również zauważyć stopniowe zwiększanie się liczby studentów kształcących się w dziedzinie zdrowia i opieki społecznej, gdzie w roku akademickim 2012/2013 odnotowano wzrost jej udziału w ogólnej liczbie studentów o 2,7 p.proc. w stosunku do roku akademickiego 2008/2009. Wzrost zapotrzebowania na absolwentów kierunków medycznych jest determinowany wydłużającą się średnią długością życia, co powoduje wzrost populacji osób starszych, wymagających zwiększonej opieki medycznej.

Pod względem wskaźnika liczby absolwentów szkół wyższych kierunków przyrodniczych, technicznych i informatycznych na 1000 ludności (w wieku 20-29 lat), Polska w 2012 r. osiągając średni poziom wynoszący 17,9 osoby, plasowała się na 9-10 miejscu wśród 27 krajów Unii Europejskiej.

Poziom wykształcenia społeczeństwa

Korzystne zmiany zachodzące w systemie kształcenia i wychowania wyraźnie rzutowały na stałą poprawę poziomu wykształcenia społeczeństwa. W latach 2008-2012 zaobserwowano systematyczny wzrost (łącznie o 5,0 p.proc.) udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku od 15 do 64 lat.

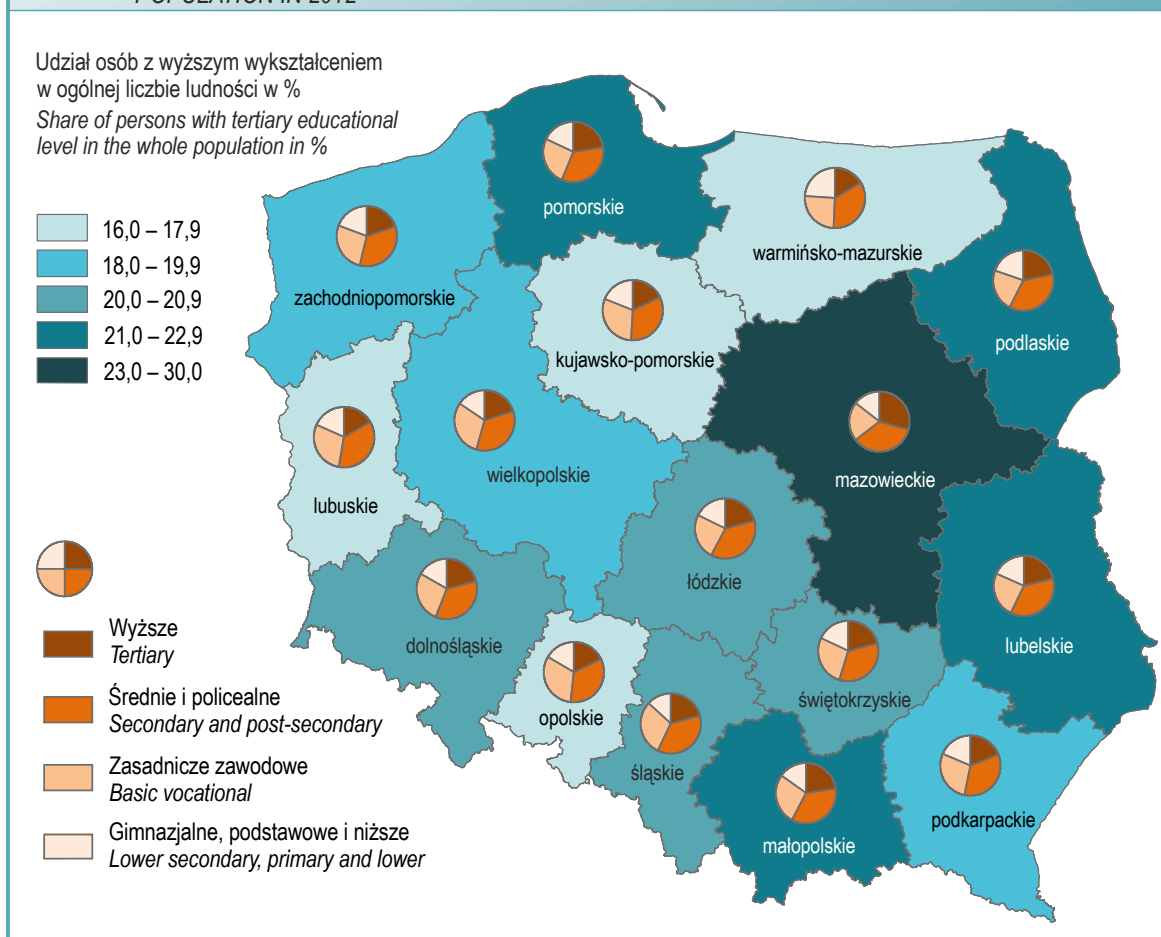

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS).

Analiza struktury wykształcenia według płci wskazuje, że kobiety są lepiej wykształconą grupą niż mężczyźni i częściej osiągają wykształcenie wyższe (w 2012 r. 25,4% kobiet legitymowało się dyplomem szkoły wyższej, w porównaniu do 17,5% mężczyzn). Jednocześnie wśród ogółu społeczeństwa nastąpił spadek odsetka osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym – łącznie o 4,2 p.proc. Udział osób z wykształceniem policealnym i średnim w ogólnej liczbie ludności utrzymywał się na względnie stałym poziomie i wynosił od 35,1% do 35,9%.

Zdecydowanie najlepiej prezentującym się województwem w Polsce, biorąc pod uwagę wykształcenie społeczeństwa, było mazowieckie, w którym 29,2% populacji legitymowało się dyplomem ukończenia studiów w szkole wyższej, zaś odsetek osób o najniższym poziomie wykształcenia (zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym) był najmniejszy w kraju i w 2012 r. i wynosił 35,6%.

Wykres 14. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU 15-64 LATA Z WYKSZTAŁCENIEM WYŻSZYM W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI W 2012 R.
 SHARE OF PERSONS WITH TERTIARY EDUCATIONAL ATTAINMENT LEVEL IN THE WHOLE POPULATION IN 2012

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
 Źródło: Labour Force Survey (LFS).

Polska należy do czołówki państw europejskich pod względem poziomu wykształcenia mieszkańców. Wyróżniła się w 2012 r. wśród krajów europejskich jednym z najwyższych poziomów (89,6%, przy średniej 74,2% dla krajów UE) wskaźnika obrazującego odsetek osób (w wieku 25-64 lata), które ukończyły edukację na poziomie co najmniej średnim. Polska w porównaniach międzynarodowych korzystnie wypada również pod względem wykształcenia ludzi młodych (w wieku 30-34 lata), wśród których 39,1% stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (o 3,3 p.proc. więcej niż średnia dla 27 krajów Unii Europejskiej). Inne wnioski dotyczące poziomu wykształcenia polskiego społeczeństwa można wyciągnąć na podstawie obserwacji wskaźnika określającego średnią liczbę lat edukacji formalnej, którą przeszły osoby w wieku 25 lat i więcej. Według szacunków Biura ds. Raportu Rozwoju Społecznego ONZ, w 2012 r. wynosiła ona 10,0 lat i była jedną z najniższych wśród krajów Unii Europejskiej (w 2012 roku Polska zajęła 24 miejsce wśród 27 krajów zrzeszonych w tej organizacji).

Kształcenie osób dorosłych

Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2012 r. 4,5% osób w wieku od 25 do 64 lat deklarowało uczestnictwo w edukacji, obejmującej uczenie się formalne (szkoła i studia wyższe), jak również kształcenie pozaformalne (różnego

rodzaju kursy). Wskaźnik ten w badanym okresie nie ulegał większym zmianom i wahał się w granicach 4,4%-5,2%. Największe zainteresowanie pogłębianiem i poszerzaniem zdobytej wiedzy wykazywali mieszkańcy województwa mazowieckiego, gdzie blisko 7% (w 2012 r. o 2,4 p.proc. więcej od średniej krajowej) osób badanej populacji uczestniczyło w różnych formach kształcenia ustawicznego.

Tabl. 5. **KSZTAŁCENIE OSÓB DOROSŁYCH W WIEKU 25-64 LATA**
LIFELONG LEARNING OF PERSONS AGED 25-64

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	w % in %				
Polska <i>Poland</i>	4,7	4,7	5,2	4,4	4,5
w tym kobiety <i>of which females</i>	5,2	5,1	5,7	4,9	5,1
Unia Europejska <i>European Union</i>	9,4	9,3	9,1	8,9	9,0
w tym kobiety <i>of which females</i>	10,2	10,2	10,0	9,6	9,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS (stat.gov.pl/bdl/) i baza danych Eurostatu (eurostat.ec.europa.eu/portal/).
Source: CSO Local Data Bank (stat.gov.pl/bdl/) and Eurostat database (eurostat.ec.europa.eu/portal/).

Nieco inny obraz aktywności edukacyjnej dorosłych Polaków wyłania się na podstawie bardziej szczegółowych i miarodajnych (ze względu na dłuższy okres odniesienia) wyników cyklicznego (odbywanego się co pięć lat), międzynarodowego badania „Kształcenie dorosłych”. W szeroko rozumianym kształceniu obejmującym wszelkiego rodzaju jego formy (w tym również samokształcenie), w ciągu 12 miesięcy 2011 roku, uczestniczyło 40,0% osób w wieku od 25 do 64 lat. Było to o 4,2 p.proc. więcej niż w okresie od IV kwartału 2005 r. do IV kwartału 2006 r., do którego odnoszą się wyniki poprzedniej edycji badania. Więcej osób brało udział w kształceniu pozaformalnym (wzrost z 18,6% w 2006 r. do 21,0% w 2011 r.) oraz nieformalnym, czyli w samokształceniu (wzrost z 25,4% do 29,0%). Prawie nie zmienił się wskaźnik uczestnictwa w kształceniu formalnym, który dla roku 2006 wynosił 5,5 %, a w roku 2011 5,4%.

Tabl. 6. **OSOBY W WIEKU 25-64 LATA UCZESTNICZĄCE W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM I NIEFORMALNYM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI I STATUSU NA RYNKU PRACY**
PERSONS AGED 25-64 PARTICIPATING IN FORMAL, NON-FORMAL AND INFORMAL LEARNING BY PLACE OF RESIDENCE, SEX AND STATUS ON THE LABOUR MARKET

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby uczestniczące w: <i>Persons participating in:</i>							
	jakiegokolwiek formie kształcenia <i>any form of education</i>		kształceniu formalnym <i>formal education</i>		kształceniu pozaformalnym <i>non-formal education</i>		kształceniu nieformalnym <i>informal education</i>	
	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
w % in %								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	35,8	40,0	5,5	5,4	18,6	21,0	25,4	29,0
Mężczyźni <i>Males</i>	35,4	39,5	4,8	4,5	18,2	20,6	24,8	28,3
Kobiety <i>Females</i>	36,2	40,4	6,2	6,2	18,9	21,4	26,0	29,7
Miasto <i>Urban areas</i>	41,8	45,8	6,7	6,6	22,6	25,2	29,6	33,4
Wieś <i>Rural areas</i>	25,3	30,4	3,5	3,3	11,4	14,0	18,0	21,8
Pracujący <i>Employed persons</i>	45,3	48,5	6,9	6,4	26,3	29,1	31,0	34,1
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	27,0	29,7	6,2	4,7	8,8	9,7	19,5	22,2
Bierni zawodowo <i>Economically inactive persons</i>	16,0	21,7	2,1	2,8	3,0	4,3	14,0	18,5

Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa.
Source: “Adult Education 2011”, CSO, Warsaw.

Wśród państw UE Polska zajmowała niską pozycję w rankingu pod względem udziału w edukacji osób w wieku od 25 do 64 lat. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), wskaźnik uczestnictwa dorosłych Polaków w kształceniu był o połowę niższy niż w krajach Unii Europejskiej i wyniósł w 2012 r. 4,5% (przy średniej 9,0% dla 27 krajów UE). Stosunkowo niewielką aktywność edukacyjną dorosłych Polaków w porównaniu do innych państw, potwierdzają również wyniki badania Kształcenie dorosłych. W kształceniu formalnym lub pozaformalnym uczestniczyło 24,2% badanej w Polsce populacji osób w wieku 25-64 lata. Wśród krajów UE, gorszy wynik odnotowano jedynie w Rumunii i Grecji.

Kompetencje osób dorosłych

Poziom umiejętności Polaków w wieku 16-65 lat zmierzony został w ramach przeprowadzonego w latach 2011–2012 Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych PIAAC (*The Programme for the International Assessment of Adult Competencies*). Przygotowane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) badanie odbyło się w 24 krajach. Głównym jego celem był pomiar umiejętności ważnych z punktu widzenia funkcjonowania dorosłych w wielu sytuacjach życia prywatnego i zawodowego. Umiejętności te mierzone na skali od 0 do 500 punktów były niższe niż przeciętny poziom kompetencji mieszkańców krajów OECD, które wzięły udział w badaniu. Wynik Polski w dziedzinie rozumienia tekstu dzieli od średniej OECD 5,9 punktu, a w dziedzinie rozumowania matematycznego – 8,9 punktu. Przeciętny poziom umiejętności był wyższy wśród osób młodych. Osoby w wieku 16-24 lata osiągnęły w dziedzinie rozumienia tekstu poziom 281,5 punktów (o 14,6 punktów więcej niż wynosił wynik dla całej badanej populacji), natomiast w dziedzinie rozumowania matematycznego 268,6 punktów (analogicznie o 8,8 punktów więcej). W dziedzinie rozumienia tekstu kobiety wypadły lepiej niż mężczyźni (6,4 punktów różnicy), natomiast w rozumowaniu matematycznym nie odnotowano znaczących dysproporcji.

Tabl. 7. WYNIKI MIĘDZYNARODOWEGO BADANIA KOMPETENCJI OSOB DOROSŁYCH PIAAC (PROGRAM MIĘDZYNARODOWEJ OCENY UMIEJĘTNOŚCI OSÓB DOROSŁYCH) W LATACH 2011-2012
RESULTS OF THE PROGRAMME FOR THE INTERNATIONAL ASSESSMENT OF ADULT COMPETENCIES (PIAAC) IN 2011-2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym osoby w wieku 16-24 lata Of which persons aged 16-24	Mężczyźni Males	Kobiety Females
Rozumienie tekstu <i>Literacy</i>	266,9	281,5	263,7	270,1
Rozumowanie matematyczne <i>Numeracy</i>	259,8	268,6	260,7	258,8

Źródło: Instytut Badań Edukacyjnych.
Source: Educational Research Institute.

Znajomość języków obcych wśród osób dorosłych

Jednym z czynników warunkujących rozwój kapitału ludzkiego, którego rola ciągle rośnie wraz z postępującą globalizacją informacji, pracy, nauki oraz rozrywki, jest znajomość języków obcych wśród społeczeństwa. Kompetencje językowe wpływają na wyższy poziom mobilności pracowników i zwiększenie konkurencyjności gospodarki. Są niezbędne dla rozwoju osobistego, większej aktywności obywatelskiej, pogłębiania spójności społecznej oraz stwarzają poszczególnym osobom większe możliwości zatrudnienia poprzez zwiększenie ich konkurencyjności na rynku pracy. Zgodnie z wynikami badania „Kształcenie dorosłych”, w 2011 roku prawie dwie trzecie badanej populacji osób w wieku 18-69 lat deklarowało znajomość jakiegokolwiek języka obcego, spośród których najliczniejszą grupę stanowili respondenci umiejący posługiwać się tylko jednym językiem (38,5% ogółu badanej

populacji). Przeważająca część deklarujących posługiwanie się jednym językiem obcym osób (68,1%), opanowała go na poziomie podstawowym, który pozwolił na zrozumienie i używanie najczęściej stosowanych codziennych wyrażen i stosowanie go w odniesieniu do znanych rzeczy i sytuacji. Respondenci potrafiący posługiwać się więcej niż jednym językiem obcym stanowili ponad jedną czwartą badanej populacji (26,0%). Największy odsetek spośród nich (38,3%) określił swój poziom kompetencji odnośnie pierwszego znanego języka obcego, jako średni. Poziom ten pozwalał na rozumienie wypowiedzi pisemnych oraz ustnych przekazywanych przy użyciu standardowego języka; oznaczał umiejętność tworzenia prostych tekstów, oraz umiejętność opisywania swoich doświadczeń, a także opowiadania o wydarzeniach z przeszłości i dość płynnego komunikowania się. Relatywnie wyższy poziom kompetencji językowych odnotowano wśród respondentów znających dwa i więcej języków obcych, gdzie 23,9% procent tej grupy osób twierdziło, że prawie całkowicie opanowało jakiś z nich, niż wśród respondentów znających tylko jeden język obcy, których 7,0% zadeklarowało jego biegłą znajomość.

Tabl. 8. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH WŚRÓD OSÓB DOROSŁYCH W WIEKU 18-69 LAT W 2011 R.
LANGUAGE SKILLS OF ADULT POPULATION AGED 18-69 IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasto Urban areas	Wieś Rural areas	Pracu- jący Emplo- yed persons	Bezro- botni Unem- ployed persons	Bierni zawo- dowo Econo- mically inactive persons
	w % in %							
Osoby znające języki obce Persons using foreign languages	64,5	62,8	66,0	69,9	55,8	69,4	60,1	56,9
Jeden język One language								
Ogółem Total	38,5	39,3	37,6	40,2	35,7	41,2	38,1	33,7
w tym oceniający jego znajomość na poziomie of which at the self-assessed level of language skills								
podstawowym basic user	68,1	67,0	69,3	63,8	76,1	67,0	75,0	68,1
średnim independent user	24,4	25,1	23,7	27,6	18,5	24,9	19,0	25,3
zaawansowanym proficient user	7,0	7,5	6,6	8,2	5,0	7,8	5,6	5,9
Dwa języki i więcej Two or more languages								
Ogółem Total	26,0	23,5	28,4	29,7	20,1	28,2	22,0	23,2
w tym oceniający znajomość pierwszego języka na poziomie of which first language at the self-assessed level of language skills								
podstawowym basic user	37,7	39,3	36,4	34,8	44,5	37,5	44,3	36,1
średnim independent user	38,3	37,4	39,1	38,0	39,2	37,3	40,3	39,8
zaawansowanym proficient user	23,9	23,3	24,4	27,1	16,3	25,1	15,3	24,0
w tym oceniający znajomość drugiego języka na poziomie of which second language at the self-assessed level of language skills								
podstawowym basic user	67,3	67,3	67,2	65,0	72,7	66,6	70,9	67,6
średnim independent user	25,6	25,4	25,7	27,0	22,3	25,7	24,9	25,7
zaawansowanym proficient user	6,9	7,1	6,8	7,8	4,8	7,6	4,2 ¹	6,4
Osoby nieznające żadnego języka obcego Persons who could not use any foreign language	35,5	37,2	33,9	30,2	44,2	30,6	39,9	43,1

¹ Zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi, ponieważ liczba obserwacji w badaniu nie spełnia wszystkich kryteriów precyzji niezbędnych przy szacowaniu wartości uogólnionych.

Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa, 2013.

¹ Caution should be exercised when using data, since the number of sample observations on which this statistic is based, do not meet all precision requirements for estimation of generalized data.

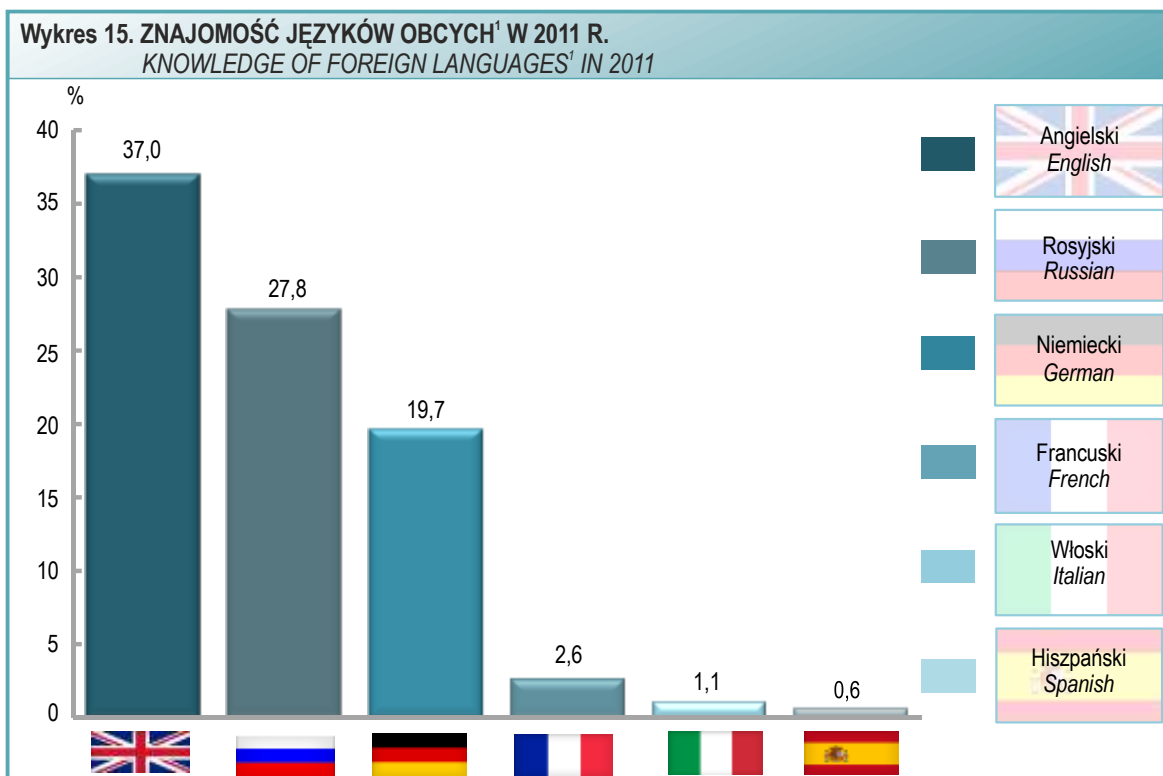
Source: "Adult Education 2011", CSO, Warsaw, 2013.

Osiągnięcie zaawansowanego poziomu kompetencji językowych pozwalało na zrozumienie szerokiego zakresu wymagających tekstów oraz na elastyczne posługiwanie się tym językiem. Analiza danych dotyczących stopnia opanowania języków obcych przez społeczeństwo pozwala na wysnucie wniosku, że dobra ich znajomość nie była jeszcze powszechna. Obok dużej liczby osób nie posługujących się żadnym językiem obcym (ponad jedna trzecia ankietowanych), 36,0% respondentów określała swoje umiejętności językowe na

poziomie zaledwie podstawowym. Niewiele ponad 28% ankietowanych oceniało posiadane kompetencje językowe na poziomie co najmniej średnim, którego osiągnięcie wydaje się być dzisiaj niezbędne, aby sprostać wymogom współczesnej gospodarki opartej na wiedzy, jak również do rozwoju kontaktów społecznych, oraz pełnego korzystania z osiągnięć i zdobyczy światowej nauki i kultury.

Zdecydowanie największa liczba osób deklarowała znajomość któregoś z trzech języków obcych: angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego. Spośród nich najbardziej rozpowszechniony był język angielski, którym potrafiła posługiwać się na różnym stopniu zaawansowania, ponad jedna trzecia dorosłych Polaków (37,0%). Mniej popularne były pozostałe języki międzynarodowe, takie jak francuski czy hiszpański (odpowiednio 2,6% i 0,6% respondentów deklarowało ich znajomość).

1 Odsetek osób w wieku 18-69 lat, które wskazały na znajomość danego języka obcego (wymienionego jako pierwszy i ewentualnie jako drugi najlepiej znany język).

Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa, 2013.

1 Percentage of persons aged 18-69, who reported the knowledge of a given foreign language (mentioned as a first or as a second best known language).

Source: “Adult Education 2011”, CSO, Warsaw, 2013.

W opinii czynników decyzyjnych w Unii Europejskiej, poziom znajomości wymienionych powyżej pięciu języków obcych, miał istotne znaczenie dla rozwoju kapitału ludzkiego. Dlatego też, zgodnie z założeniami badania „Kształcenie dorosłych”, były one w pierwszej kolejności wybierane do analizy kompetencji językowych respondentów (w przypadku deklarowanej przez nich znajomości więcej niż dwóch języków obcych). Stosunkowo najwyższym poziomem umiejętności, wykazały się osoby posługujące się językiem angielskim, gdzie 54,3% tej grupy respondentów osiągnęło co najmniej średni poziom kompetencji, oraz hiszpańskiego (50,0%). Średni i najwyższy stopień zaawansowania uzyskało 37,4% osób używających języka francuskiego i 35,5% niemieckiego. Zwracają

uwagę niskie kompetencje językowe osób deklarujących znajomość drugiego pod względem popularności języka rosyjskiego (zaledwie jedna na cztery osoby w tej grupie respondentów potrafiła posługiwać się nim na poziomie co najmniej średnim). Oprócz omawianych powyżej pięciu najważniejszych języków obcych, stosunkowo dużą popularnością cieszył się język włoski, którego znajomość była nawet bardziej rozpowszechniona niż znajomość języka hiszpańskiego. Językiem włoskim posługiwał się ponad jeden procent dorosłych Polaków (o 0,5 p.proc. więcej niż językiem hiszpańskim).

Pod względem stopnia rozpowszechnienia języków obcych jak i poziomu ich znajomości Polska osiągnęła wynik poniżej średniego poziomu w krajach UE. Zgodnie z wynikami badania „Kształcenie dorosłych”, w 2011 roku 61,9% osób w wieku 25-64 lata deklarowało znajomość jakiegokolwiek języka obcego (przy średniej 65,8% dla krajów UE), w tym 24,7% potrafiło posługiwać się nim na poziomie co najmniej średnim (30,8% w krajach UE).

Rynek pracy

Aktywność zawodowa

Wykorzystanie kapitału ludzkiego na rynku pracy można ocenić przede wszystkim poprzez określenie statusu na rynku pracy ludności aktywnej zawodowo.

Tabl. 9. **LUDNOŚĆ AKTYWNA ZAWODOWO W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STATUSU NA RYNKU PRACY**
ECONOMICALLY ACTIVE POPULATION AGED 15 AND MORE BY LABOUR MARKET STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹
		w tys. in thous.				
OGÓŁEM	TOTAL	17 011	17 279	17 123	17 221	17 340
Pracujący	Employed	15 800	15 868	15 473	15 562	15 591
Bezrobotni	Unemployed	1 211	1 411	1 650	1 659	1 749

¹ Dane nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 rok – patrz Uwagi metodyczne str. 23.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

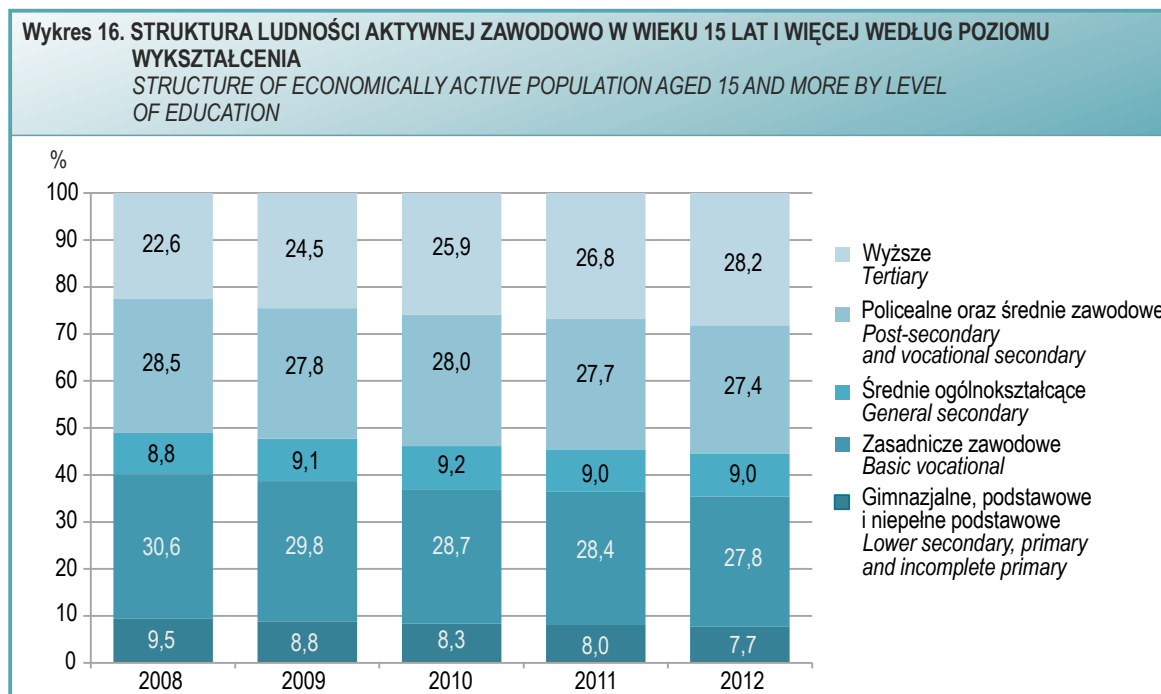
¹ Data are not fully comparable with the results of the surveys prior to 2010 – see Methodological notes page 23.

Source: Labour Force Survey (LFS).

W latach 2010-2012 liczba aktywnych zawodowo w Polsce bardzo powoli, ale systematycznie wzrastała. W 2012 r. przyrost ten wyniósł 1,3% w stosunku do roku 2010. W przypadku mieszkańców miast było to zaledwie 0,3%, natomiast w przypadku mieszkańców wsi 2,7%. Przyczynił się do tego zarówno wzrost liczby pracujących – o 0,8%, jak też przede wszystkim zwiększenie o 6,0% populacji osób bezrobotnych. Największy przyrost ludności aktywnej zawodowo miał miejsce w województwach: pomorskim – 7,0%, śląskim – 6,4% i mazowieckim – 5,9%, natomiast aż w dziesięciu województwach odnotowano spadek populacji osób aktywnych zawodowo, najwyższy w lubuskim – 6,5% i warmińsko-mazurskim – 6,4%. Należy też podkreślić, że województwo lubuskie było jednym z sześciu województw (obok dolnośląskiego, opolskiego, podlaskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego), w których w 2012 r. nie odnotowano przyrostu liczby bezrobotnych w stosunku do roku 2010.

Wzrost liczby aktywnych zawodowo miał bezpośredni wpływ na wartość współczynnika aktywności zawodowej, który w roku 2012 osiągnął w Polsce poziom 55,9%, co stanowiło wzrost o 0,6 p.proc. w stosunku do 2010 r. (odpowiednio 0,6 p.proc. w populacji mężczyzn i 0,5 p.proc. w populacji kobiet). Najwyższy poziom współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim – 60,2% w 2012 r. wobec 58,0% w roku 2010, co stanowiło najwyższy w kraju wzrost – o 2,2 p.proc. Najniższe jego wartości wystąpiły natomiast w 2012 r. w warmińsko-mazurskim – 51,4% (spadek o 1,6 p.proc.) oraz zachodniopomorskim – 52,2% (spadek o 0,1 p.proc.).

W warunkach zmieniającej się sytuacji na rynku pracy jednym z najważniejszych czynników decydujących o sukcesie zawodowym jest wykształcenie oraz zdobyta dzięki niemu wiedza i umiejętności. Potwierdza to fakt, że z każdym rokiem wzrasta w Polsce liczba osób aktywnych zawodowo posiadających wyższe wykształcenie. W latach 2010-2012 przyrost ten wyniósł 10,2%.

¹ Dane z lat 2010-2012 nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 r. – patrz Uwagi metodyczne str. 23.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

¹ Data in the years 2010-2012 are not fully comparable with the results of the surveys prior to 2010 – see Methodological notes page 23.

Source: Labour Force Survey (LFS).

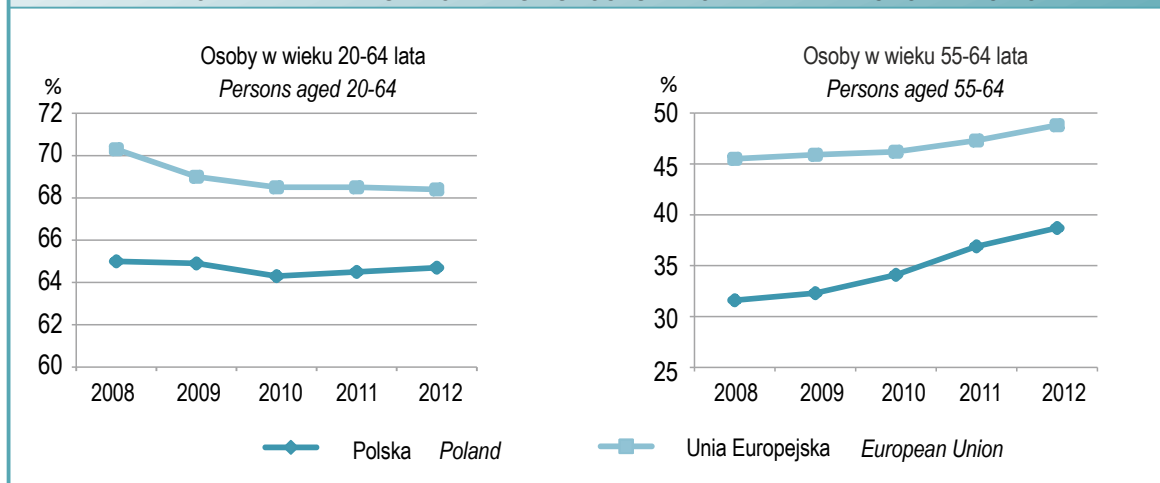
Województwami, w których w badanym okresie odnotowano najwyższy przyrost liczby osób aktywnych zawodowo posiadających ten poziom wykształcenia były: pomorskie, małopolskie i kujawsko-pomorskie, odpowiednio o 25,2%, 19,5% i 19,3%. W województwach warmińsko-mazurskim i lubuskim miał natomiast miejsce spadek liczby osób aktywnych na rynku pracy posiadających wykształcenie wyższe, odpowiednio o 8,2% i 1,9%. Jednocześnie należy podkreślić, że w większości województw spadała liczba osób aktywnych zawodowo legitymujących się wykształceniem poniżej wyższego. Było to szczególnie widoczne w grupie osób pracujących i bezrobotnych posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe oraz zasadnicze zawodowe.

O stopniu wykorzystania kapitału ludzkiego świadczą wartości wskaźnika zatrudnienia. Na potrzeby niniejszej publikacji zestawiono wartości tego wskaźnika w grupach osób w wieku 20-64 lata i 55-64 lata w Polsce oraz w krajach Unii Europejskiej.

Rok 2012 był okresem, kiedy w Polsce wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniosła 64,7%, co stanowiło wzrost o 0,4 p.proc. w stosunku do roku 2010. W całym badanym okresie utrzymywała się natomiast różnica w wysokości kilkunastu p.proc. pomiędzy wysokością wskaźnika zatrudnienia w populacji mężczyzn i kobiet w przedziale wiekowym 20-64 lata. Różnica ta wynosząca w 2010 r. 14,0 p.proc. na niekorzyść kobiet, w roku 2012 wzrosła do poziomu 14,5 p.proc. Województwem o najwyższej wartości omawianego wskaźnika było mazowieckie, gdzie w 2012 r. wartość wskaźnika osiągnęła

71,1% (77,5% w populacji mężczyzn i 64,8% w populacji kobiet). Stosunkowo najniższą wartość wskaźnika, 58,5% w roku 2012, odnotowano natomiast w województwie warmińsko-mazurskim (66,3% w populacji mężczyzn i 50,6% w populacji kobiet). W Unii Europejskiej wartość wskaźnika była w latach 2010-2012 o kilka p.proc. wyższa niż w Polsce, chociaż od kilku lat różnica ta ma niewielką tendencję spadkową.

Wykres 17. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA W WYBRANYCH PRZEDZIAŁACH WIEKOWYCH W POLSCE I W UNII EUROPEJSKIEJ
EMPLOYMENT RATE IN SELECTED AGE GROUPS IN POLAND AND IN EUROPEAN UNION

1 Dane BAEL z lat 2010-2012 nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 r. – patrz Uwagi metodyczne str. 23.

Źródło: dane Eurostatu (Labour Force Survey, w Polsce Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności).

1 Data of BAEL in the years 2010-2012 are not fully comparable with the results of the surveys prior to 2010 – see Methodological notes page 23.

Source: Eurostat data (LFS, in Poland BAEL).

W grupie wiekowej 55-64 lata dysproporcja w wysokości wskaźnika zatrudnienia pomiędzy Polską a krajami Unii Europejskiej była bardziej wyraźna i utrzymywała się na poziomie kilkunastu p.proc.: od 12,1 p.proc. w roku 2010, do 10,1 p.proc. w roku 2012 na niekorzyść Polski. Należy jednak podkreślić, że w Polsce wysokość tego wskaźnika systematycznie wzrastała, wynosząc w latach 2010-2012 odpowiednio: 34,1%, 36,9% i 38,7%. Zarówno w populacji mężczyzn, jak i kobiet dominowali mieszkańcy województwa mazowieckiego. W 2012 r. wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 55-64 wyniósł tu wśród mężczyzn 56,9%, natomiast wśród kobiet 37,3%.

Spośród czynników mających wpływ na wiek wychodzenia z rynku pracy decydujące znaczenie miał obowiązujący w Polsce system emerytalny. Przeprowadzone w 2008 r. zmiany ustawowe polegające na likwidacji wcześniejszych emerytur i wprowadzeniu tzw. emerytur pomostowych spowodowały konieczność wydłużenia okresu pracy, czego skutkiem było podwyższenie przeciętnego wieku przechodzenia na emeryturę – z 59,0 lat w 2008 r. do 59,9 lat w roku 2012.

Tabl. 10. PRZECIĘTNY WIEK OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO EMERYTURĘ PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
AVERAGE AGE OF PERSONS TO WHOM PENSIONS WERE GRANTED BY SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem <i>Total</i>	59,0	59,3	59,6	59,8	59,9
Mężczyźni <i>Males</i>	61,1	61,0	60,2	60,1	60,2
Kobiety <i>Females</i>	56,2	57,8	59,0	59,5	59,5

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Source: data of the Social Insurance Institution.

Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w latach 2008-2012 najpóźniej przechodzili na emeryturę mieszkańcy województwa mazowieckiego. Przeciętna wieku wynosiła tu od 60,1 lat w roku 2008 do 61,8 lat w roku 2012. Najniższy wiek osób przechodzących na emeryturę odnotowano w województwie śląskim – 57,8 lat w 2008 r. oraz 57,2 lat w roku 2012. Wpływ na to miała przede wszystkim grupa zawodowa górników posiadająca przywilej przejścia na emeryturę po 25 latach pracy pod ziemią bez względu na wiek. Podwyższenie wieku przejścia na emeryturę było bardziej widoczne w populacji kobiet. Przeciętny wiek przejścia na emeryturę kobiet w roku 2008 wynosił 56,2 lat, podczas gdy pięć lat później było to o 3,3 roku więcej.

W 2012 r. Polska plasowała się na 18 pozycji (łącznie ze Słowacją) wśród wszystkich 27 krajów Unii Europejskiej pod względem wskaźnika zatrudnienia osób w przedziale wiekowym 15-64 lata. Wskaźnik ten wynoszący w naszym kraju 59,7% był niższy o 4,5 p.proc. w porównaniu do średniej wartości dla całej Unii Europejskiej. Niższe niż w naszym kraju wartości wskaźnika odnotowało 8 krajów Wspólnoty: Rumunia (59,5%), Malta (59,0%), Bułgaria (58,8%), Irlandia (58,8%), Węgry (57,2%), Włochy (56,8%), Hiszpania (55,4%), Grecja (51,3%). Sześć krajów: Austria, Dania, Niderlandy, Niemcy, Szwecja i Wielka Brytania odnotowało natomiast wskaźniki na poziomie ponad 70%. Najwyższy poziom wskaźnika (75,1%) miał miejsce w Niderlandach.

Wynagrodzenia

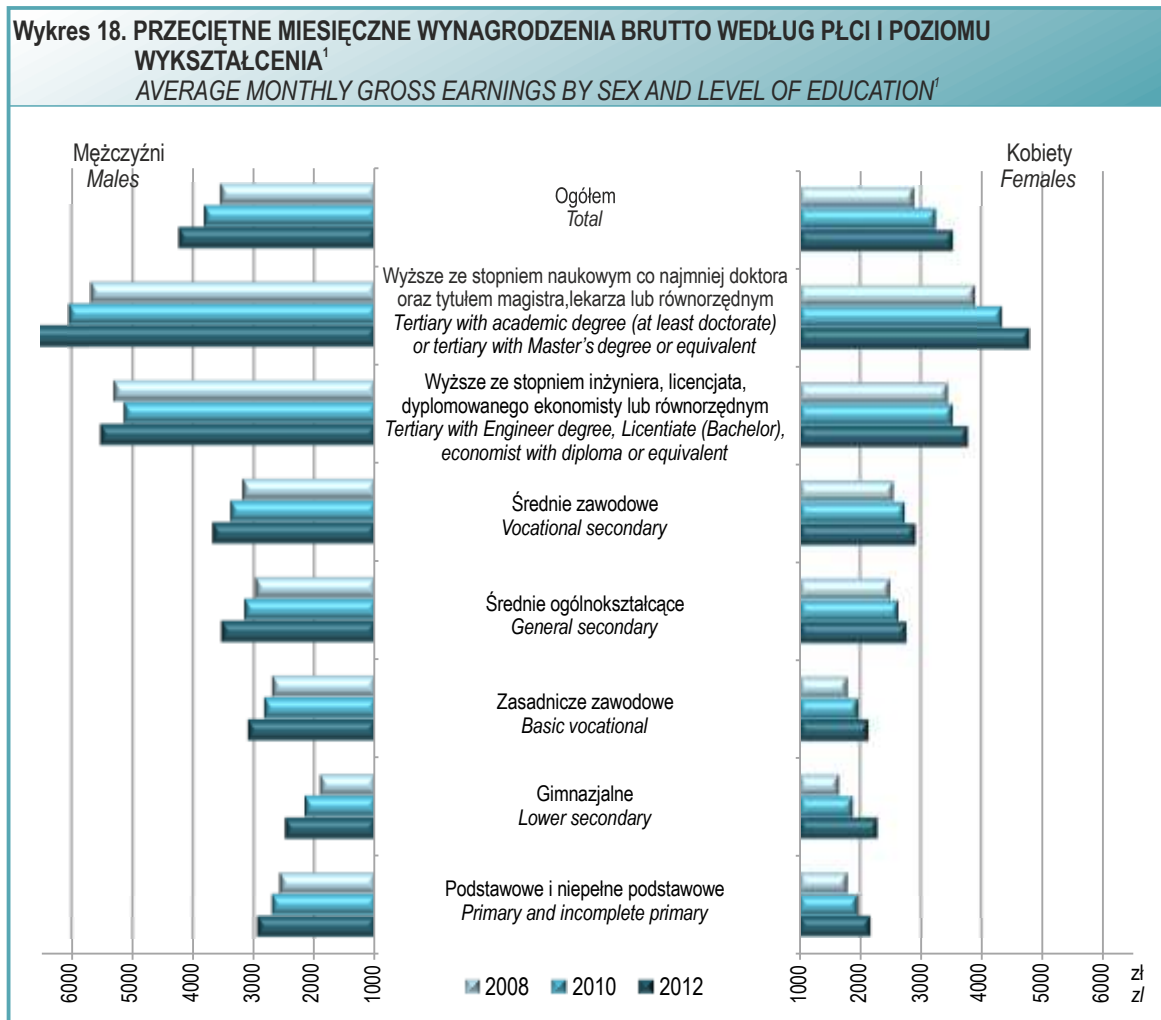
Wyniki badania wynagrodzeń przeprowadzonego w październiku w latach 2008, 2010 i 2012 pokazują efekty inwestycji w kapitał ludzki poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia. Jednocześnie potwierdzają one występowanie znacznych dysproporcji w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn, niezależnie od posiadanego wykształcenia.

Dane zawarte na wykresie 18 obrazują bezpośredni związek pomiędzy poziomem wykształcenia, a wysokością wynagrodzenia brutto. Zależność ta jest tym bardziej widoczna, im wyższy jest formalny poziom wykształcenia. Mniejsze zróżnicowanie płac w grupie osób z wykształceniem średnim i niższym może wskazywać na fakt, że większą rolę odgrywają tu posiadane przez pracowników umiejętności. W Polsce najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto otrzymywały osoby legitymujące się wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym.

W populacji mężczyzn w październiku 2008 r. przeciętne wynagrodzenie brutto wynosiło 5694,86 zł, dwa lata później 6062,87 zł, a w roku 2012 – 6749,19 zł i w poszczególnych latach było wyższe od średniej ogółem odpowiednio o 76,2%, 71,1% i 73,2%. W tej samej grupie wynagrodzenie kobiet przewyższało średnią ogółem o 20,8%, 22,6% i 22,9%. Województwem, w którym zarówno mężczyźni, jak i kobiety z wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym osiągnęli w omawianym okresie najwyższe wynagrodzenie w skali kraju było województwo mazowieckie. W roku 2008 wynagrodzenie mężczyzn utrzymywało się tu na poziomie 7476,36 zł, przewyższając o 63,6% średnie wynagrodzenie w tej grupie w skali kraju. W roku 2010 wartości te wynosiły odpowiednio 8262,49 zł i 66,7%, a w roku 2012 – 8852,11 zł i 60,5%. W omawianych latach wynagrodzenie kobiet w województwie mazowieckim było wyższe od średniego wynagrodzenia w grupie o 9,7%, 10,3% i 8,7%. Województwami, w których osoby posiadające najwyższy poziom wykształcenia otrzymywały stosunkowo najniższe wynagrodzenie były: w roku 2008 województwo podkarpackie (4108,90 zł mężczyźni, 3304,31 zł kobiety), w roku 2010 województwo lubelskie (4478,60 zł mężczyźni i 3780,12 zł

kobiety), a w roku 2012 województwo świętokrzyskie (5174,65 zł mężczyźni i 3930,14 zł kobiety). Rozpiętość w wysokości wynagrodzenia brutto pomiędzy osobami posiadającymi wykształcenie wyższe ze stopniem naukowym oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym, a osobami z wykształceniem średnim ogólnokształcącym utrzymywała się w badanym okresie na poziomie ponad 70% (ponad 90% w populacji mężczyzn i ponad 50% w populacji kobiet).

¹ Dane za październik 2006, 2008, 2010 r.

Źródło: Z-12 Sprawozdanie o strukturze wynagrodzeń według zawodów.

¹ Data for October 2006, 2008, 2010.

Source: Z-12 Report on structure of earnings by occupation.

Warto też zauważyć istotną różnicę pomiędzy wynagrodzeniem osób z wykształceniem średnim zawodowym, a wynagrodzeniem osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W październiku 2008 r. osoby posiadające wykształcenie średnie zawodowe otrzymywały przeciętnie 2892,96 zł brutto – o 19,7% więcej niż osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W roku 2010 wartości te wynosiły odpowiednio 3100,60 zł i 20,9%, a w 2012 r. 3338,85 zł i 18,9%. Należy podkreślić, że ze względu na specyfikę rynku pracy, najwyższe średnie wynagrodzenia brutto wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym odnotowano w województwie śląskim. W 2008 r. wynagrodzenie to było wyższe od średniej krajowej w tej grupie wynagrodzeń o 17,5%, w roku 2010 o 18,9%, a w roku 2012 o 22,9%. Znaczna dysproporcja w wysokości

wynagrodzeń kobiet i mężczyzn była w omawianych latach szczególnie widoczna w grupach osób najbardziej i najmniej wykształconych. W przypadku osób z wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym, wynagrodzenia mężczyzn były wyższe od wynagrodzeń otrzymywanych przez kobiety odpowiednio o 45,8%, 39,5%, 40,9% ze stopniem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym – o 53,7%, 46,0%, 46,5%, z wykształceniem średnim zawodowym – o 24,5%, 24,0%, 26,3%, średnim ogólnokształcącym – o 19,1%, 20,1%, 27,6%, zasadniczym zawodowym – o 49,9%, 44,4%, 44,7%.

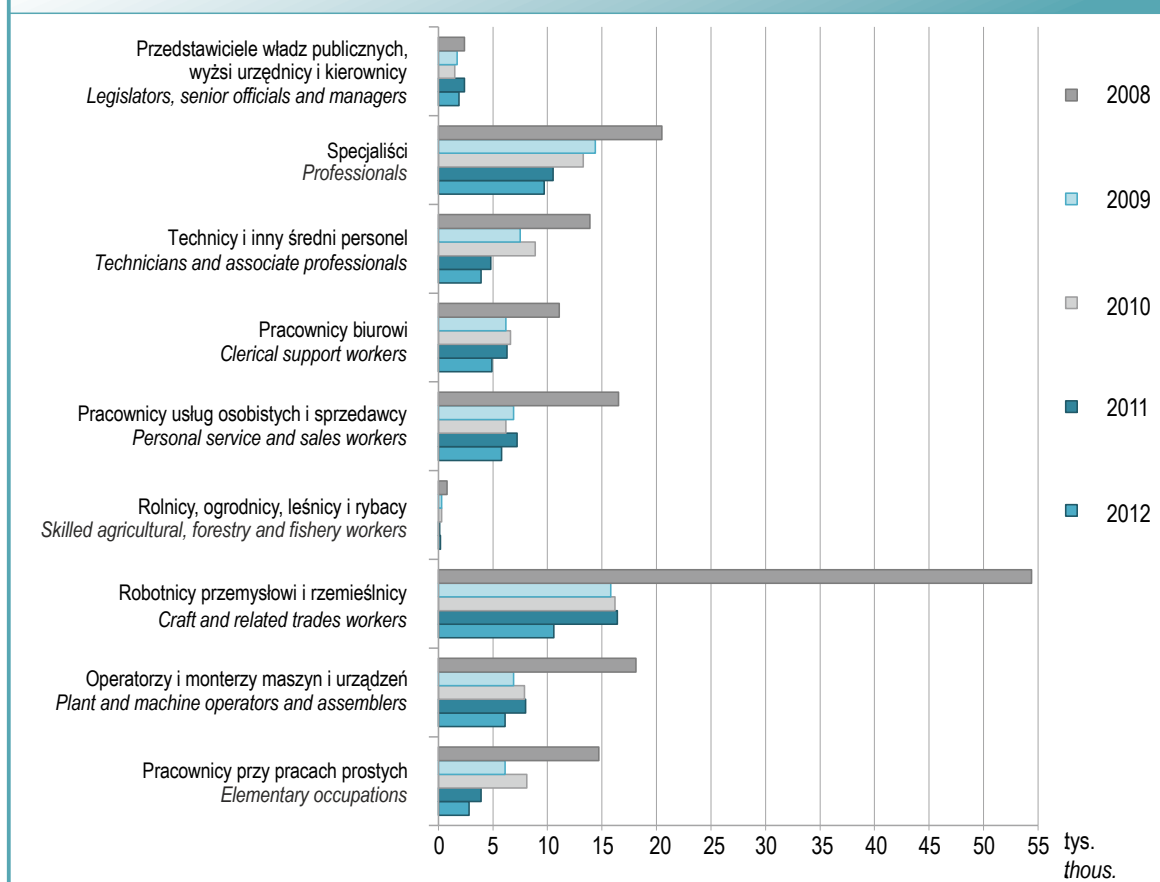
Wyniki badań prezentowanych przez OECD dotyczących 2012 r. potwierdzają, że wysokość wynagrodzenia wzrasta wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym z tytułem lub stopniem naukowym mogły liczyć na wynagrodzenie o 70% wyższe, niż osoby z wykształceniem średnim. Na każdym poziomie wykształcenia kobiety zarabiały znacznie mniej niż mężczyźni. Tylko w czterech krajach: Belgii, Hiszpanii, Słowenii i Turcji wynagrodzenie kobiet z wykształceniem wyższym stanowiło 80,0% lub więcej wynagrodzenia mężczyzn posiadających ten sam poziom wykształcenia. W Brazylii, Chile i na Węgrzech stosunek ten wynosił 60% i mniej, natomiast w Polsce ok. 70%.

Niedopasowanie na rynku pracy

W latach 2008-2012, podobnie jak w latach poprzednich, można było zaobserwować w Polsce strukturalne niedopasowanie na rynku pracy, co skutkowało wysokim bezrobociem w pewnych grupach zawodowych i jednoczesnym niedoborem pracowników w innych zawodach. Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2012 r. zawodem deficytowym o najwyższej przewadze napływu ofert nad napływem bezrobotnych był (podobnie jak w latach poprzednich) zawód robotnika gospodarczego. Przewaga ofert pracy nad napływem bezrobotnych wyniosła 36,3 tys. (wobec 77,9 tys. w 2008 r.). W następnej kolejności pod względem wielkości deficytu siły roboczej należy wymienić zawody: technika prac biurowych (11,8 tys.), telemarketera (6,7 tys.), pracownika ochrony fizycznej bez licencji (6,4 tys.) oraz przedstawiciela handlowego (4,8 tys.). Zawodem najbardziej nadwyżkowym w większości województw, podobnie jak w 2008 r., był natomiast zawód sprzedawcy. W 2012 r. przewaga bezrobotnych w stosunku do ofert pracy wyniosła w tym zawodzie 140,9 tys. (wobec 63,1 tys. w 2008 r.). Do zawodów nadwyżkowych należy też zaliczyć: ślusarzy (48,0 tys.), techników ekonomistów (47,4 tys.), murarzy (35,5 tys.) i techników mechaników (32,8 tys.). Spośród zawodów wymagających wykształcenia wyższego najbardziej nadwyżkowe w roku 2012 pozostawały zawody ekonomisty, pedagoga oraz specjalisty administracji publicznej, co z pewnością wiązało się z faktem niedopasowania struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy. Należy jednak podkreślić, że w zawodzie ekonomisty w 2012 r. w porównaniu do roku 2008 wskaźnik nadwyżki podaży siły roboczej uległ zmniejszeniu o 20,6%, natomiast w pozostałych dwóch zawodach odnotowano wzrost wskaźnika – o 7,3% w zawodzie pedagoga i o 15,6% w zawodzie specjalisty administracji publicznej. Zmniejszenie liczby zawodów deficytowych przy jednoczesnym występowaniu nadwyżek siły roboczej w innych zawodach było jedną z przyczyn spadku liczby ofert pracy oraz zwiększonego zainteresowania podjęciem pracy w okresie spowolnienia gospodarczego i niepewności społecznej.

Konsekwencją spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego w roku 2009 było zmniejszenie popytu na pracę. Analiza wolnych miejsc pracy w latach 2008-2012 pokazuje, że największy spadek liczby ofert pracy – o 81,0% miał miejsce w grupie pracowników przy pracach prostych.

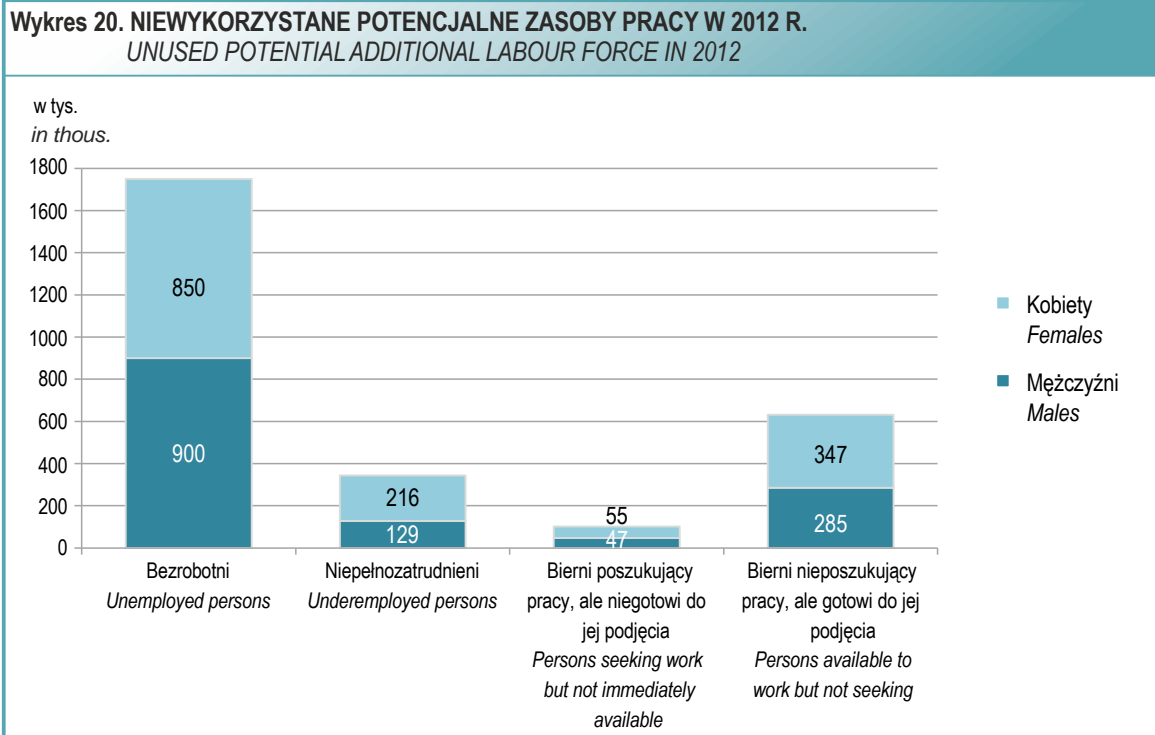
Wykres 19. WOLNE MIEJSCA PRACY WEDŁUG ZAWODÓW
VACANCIES BY OCCUPATIONS

Źródło: Z-05 Badanie popytu na pracę.

Source: Z-05 Survey of demand for labour.

Zapotrzebowanie na robotników przemysłowych i rzemieślników zmniejszyło się o 80,5%, rolników, ogrodników, leśników i rybaków o 75,0%, natomiast stosunkowo najmniejszy spadek liczby ofert pracy odnotowano w grupie przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników – o 20,8% oraz specjalistów – o 52,7%. Należy podkreślić, że rozkład wolnych miejsc pracy był nierównomierny w poszczególnych województwach. W roku 2008, kiedy przeciętna liczba wolnych miejsc pracy była w badanym okresie najwyższa i wynosiła 152,4 tys., najwięcej wolnych miejsc pracy było w regionie centralnym – 43,1 tys., przede wszystkim w województwie mazowieckim – 34,3 tys. i regionie południowym – 30,2 tys., głównie w województwie śląskim – 18,6 tys. oraz północno-zachodnim – 26,7 tys., w głównej mierze w województwie wielkopolskim – 15,6 tys., najmniej zaś w regionie wschodnim – 12,1 tys. wolnych miejsc pracy. Spowolnienie gospodarcze spowodowało, że przeciętna liczba wolnych miejsc pracy spadła w roku 2012 do wysokości 45,9 tys. Podobnie jak w roku 2008, przeciętnie najwięcej wolnych miejsc pracy było w regionie centralnym – 15,1 tys., głównie w województwie mazowieckim – 11,8 tys., regionie południowym – 8,1 tys., przede wszystkim w województwie śląskim – 5,1 tys. oraz północno-zachodnim – 7,8 tys., przede wszystkim w województwie wielkopolskim – 4,5 tys., najmniej zaś w regionie wschodnim 6,5 tys. i południowo-zachodnim 4,9 tys. wolnych miejsc pracy. Niedopasowania strukturalne są przede wszystkim skutkiem stosunkowo niskiej mobilności siły roboczej. Niezbyt duża skala migracji wewnętrznych z terenów o niskim

popycie do terenów o popycie wyższym powoduje przestrzenną koncentrację bezrobocia. Regiony słabiej rozwinięte, gdzie jest mniejszy popyt na pracę, są obszarami o najwyższym stopniu bezrobocia w skali kraju. Niedobory pracowników mają natomiast miejsce przede wszystkim w dynamicznie rozwijających się regionach, głównie w dużych aglomeracjach miejskich.

1 Dotyczy osób w wieku 15-74 lata.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

1 Regarding persons aged 15-74

Source: Labour Force Survey (LFS).

Głównymi miernikami określającymi stopień niedopasowania podaży i popytu na pracę są przede wszystkim poziom i natężenie bezrobocia. Na uwagę zasługują też zbiorowości znajdujące się na pograniczu pomiędzy pracą a bezrobociem oraz bezrobociem a biernością zawodową, które z okresu na okres mogą zmienić swój status na rynku pracy i płynnie przechodzić do populacji bezrobotnych oraz z niej wychodzić. Stanowią ją: populacja niepełnozatrudnionych, którzy byliby gotowi pracować więcej godzin tygodniowo, populacja biernych zawodowo poszukujących pracy, ale nie gotowych do jej podjęcia oraz populacja osób biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia. Suma osób bezrobotnych, osób potencjalnie aktywnych zawodowo oraz niepełnozatrudnionych daje obraz niewykorzystanych w pełni, potencjalnych zasobów pracy, które można by stosunkowo łatwo zaktywizować.

W 2012 r. osoby należące do omawianych kategorii liczyły w sumie 2828 tys. (w tym 51,9% kobiet), wobec 2691 tys. w roku 2010 (w tym 53,7% kobiet). Populacja bezrobotnych wzrosła w analizowanym okresie o 6,1% (mężczyzn – o 2,2%, kobiet – o 10,5%). Nastąpił też wzrost o 15,0% liczby osób niepełnozatrudnionych, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo (mężczyzn – o 7,9%, kobiet – o 19,7%). Liczba biernych poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia zmalała o 8,3 %, na co wpływ miał przede wszystkim spadek o 10,9% odnotowany w tym zakresie w populacji kobiet. Stosunkowo najmniejsze zmiany

(wzrost o 0,4%) zaszły wśród biernych nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia (wzrost o 1,3% w populacji mężczyzn i spadek o 0,3% w populacji kobiet).

Według danych Eurostatu wskaźnik wykorzystania wolnych miejsc pracy w krajach członkowskich Unii Europejskiej wyniósł od 1,9% w 2008 r. do 1,4% w roku 2012. Spośród 27 krajów członkowskich w roku 2012 najwyższą wartość wskaźnika posiadały Malta (3,4%), Niemcy (2,6%), Belgia (2,4%) oraz Finlandia (2,2%). W 15 krajach poziom wskaźnika wynosił mniej niż 1%, przy czym w Polsce, na Łotwie i w Portugalii był najniższy (0,4%).

Kultura

Czytelnictwo

Podstawowym zadaniem biblioteki jest upowszechnianie czytelnictwa wśród lokalnej społeczności. Celem działalności bibliotecznej jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych osób korzystających z zasobów bibliotecznych. W latach 2008-2012 odnotowano zmniejszenie liczby bibliotek publicznych w Polsce z 8420 w 2008 r. do 8182 w 2012 r. Pomimo utrzymującej się tendencji spadkowej biblioteki stanowią najliczniejszą grupę spośród placówek kulturalnych.

W 2012 r. najmniej mieszkańców przypadających na jedną bibliotekę publiczną (łącznie z filiami) odnotowano w województwie opolskim, natomiast najwyższą wartość wskaźnik ten osiągnął w województwie pomorskim. W 2012 roku na terenie Polski działało 1881 bibliotek specjalistycznych – przy ogólnej tendencji spadkowej jedynie biblioteki naukowe odnotowały wzrost liczby instytucji oraz stanowiły najliczniejszą grupę spośród bibliotek specjalistycznych. Najwięcej bibliotek tego typu działało na terenie województwa mazowieckiego, a najmniej w województwie lubuskim.

W 2011 r. czytanie książek dla przyjemności zadeklarowało 56,8% respondentów w wieku 18-69 lat. Przeważająca część mieszkańców miast wykazała zainteresowanie książką – 64,6%, na wsi odsetek ten miał wartość 44,1%.

Tabl. 11. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT CZYTAJĄCE KSIĄŻKI DLA PRZYJEMNOŚCI WEDŁUG MIEJSC ZAMIESZKANIA I PŁCI
PERSONS AGED 18-69 READING BOOKS FOR PLEASURE BY PLACE OF RESIDENTS AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Czytający książki razem Readers total	Z tego osoby, które przeczytały Of which persons who read		
		1-5	5-10	11 i więcej 11 and more
		książek w ciągu ostatnich 12 miesięcy books during last 12 months		
		w % in %		
Ogółem Total	56,8	43,4	25,4	31,0
Mężczyźni Males	43,6	50,4	24,9	24,6
Kobiety Females	69,7	39,2	25,8	35,0
Miasta Urban areas	64,6	41,1	25,9	32,8
Mężczyźni Males	52,4	48,2	26,0	25,7
Kobiety Females	76,1	36,6	25,9	37,4
Wieś Rural areas	44,1	48,9	24,3	26,8
Mężczyźni Males	30,3	56,2	22,0	21,7
Kobiety Females	58,7	44,9	25,5	29,6

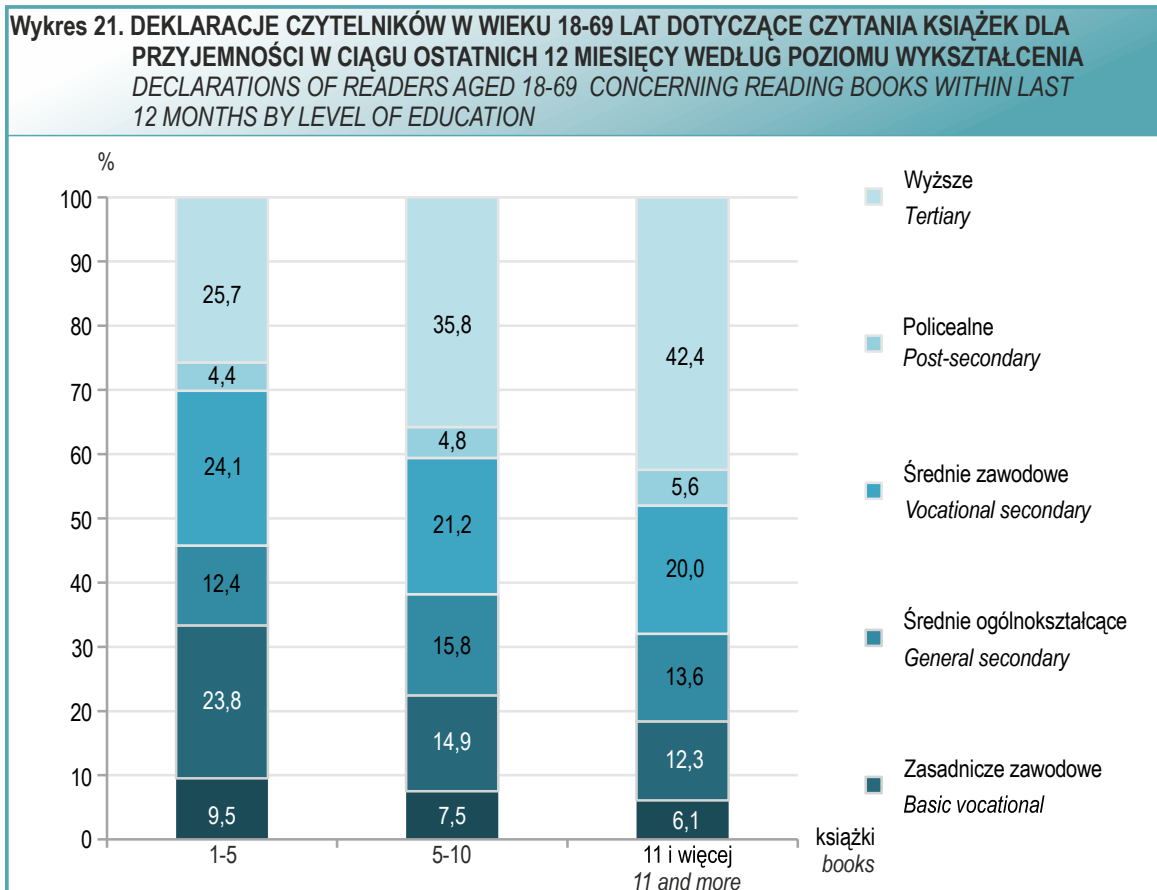
Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa.

Source: “Adult Education 2011”, CSO, Warsaw.

Znaczna część czytelników przeczytała mniej niż 5 książek – w przypadku mężczyzn 50,4% badanych. W grupie osób, które przeczytały 11 i więcej książek dominujący odsetek stanowiły kobiety oraz osoby z wyższym wykształceniem. Wraz ze wzrostem poziomu

posiadanego wykształcenia wzrasta odsetek osób czytających książki dla przyjemności. Dla danego poziomu wykształcenia częściej czytały kobiety niż mężczyźni.

Najwięcej czytelników odnotowano wśród osób młodszych, a odsetek ten zmniejszał się wraz z wiekiem. W grupie osób w wieku 18-69 lat ponad połowa zadeklarowała przeczytanie przynajmniej jednej książki. Blisko 1/3 osób w wieku powyżej 35 lat przeczytała dla przyjemności 11 i więcej książek w ciągu roku.

Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa.

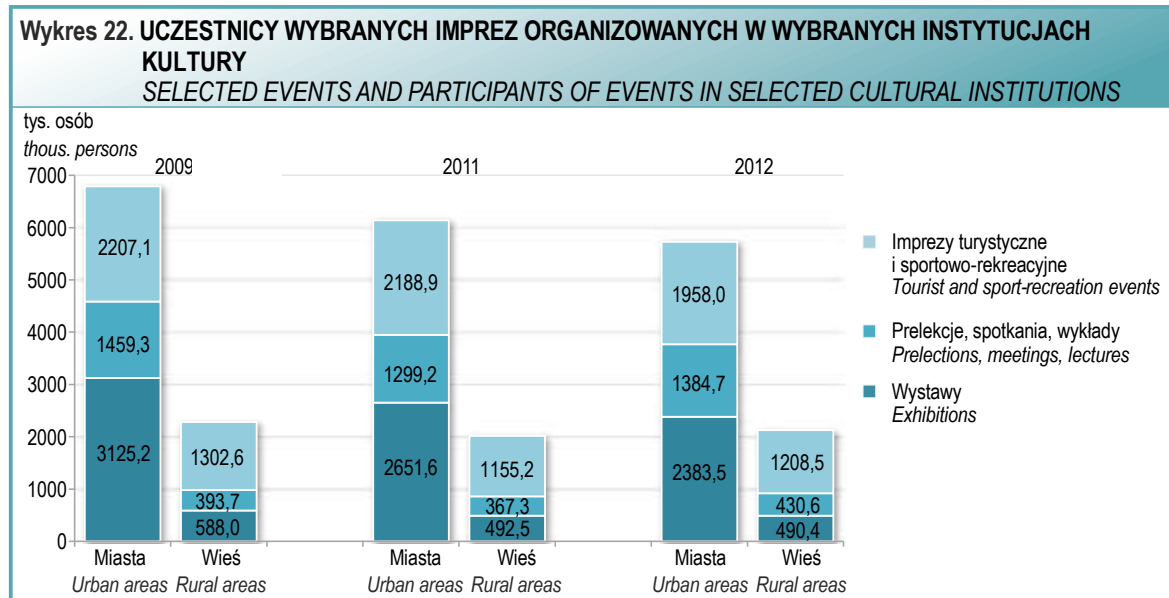
Source: “Adult Education 2011”, CSO, Warsaw.

Biblioteka Narodowa co dwa lata przeprowadza badanie poziomu czytelnictwa w Polsce. W 2012 roku, w porównaniu do 2010 roku, odnotowano niewielki spadek liczby osób deklarujących czytanie książek. Osoby czytające systematycznie częściej niż przeciętnie korzystały z literatury w celach zawodowych oraz dla własnego rozwoju. Blisko 35% badanych wskazało biblioteki jako główne źródło książek.

Działalność oświatowa w instytucjach kultury

Celem działalności instytucji kultury jest wspieranie i rozwój wiedzy, doświadczenia oraz umiejętności posiadanych przez człowieka. Funkcjonowanie dużej liczby instytucji o charakterze kulturalnym na danym obszarze ułatwia jego mieszkańcom dostęp do różnego rodzaju imprez kulturalnych i oświatowych. Aby osiągnąć wysoki poziom zainteresowania społeczeństwa organizowanymi zajęciami należy wziąć pod uwagę preferencje potencjalnych odbiorców. W wielu przypadkach samorządy lokalne wspierają finansowo projekty poszczególnych organizacji, których celem jest propagowanie szeroko rozumianej kultury. W 2012 r. na terenie Polski prowadziło działalność 696 domów kultury, 1642 ośrodki kultury, 340 klubów i 1192 świetlice. Porównując ten stan do 2009 r. odnotowano zmniejszenie się

liczby tych instytucji w Polsce o 157 jednostek. Na terenie miast działało 1490 wymienionych powyżej placówek kulturalnych, a na obszarach wiejskich 2380. Porównując rok 2012 do roku 2009, znaczny wzrost liczby zarejestrowanych jednostek odnotowano w województwie pomorskim (z 226 do 270), natomiast znacznie zmniejszyła się ich liczba w województwie wielkopolskim – o 59. W 2012 r. najwięcej tego typu instytucji kultury funkcjonowało w województwie małopolskim – 430, a najmniej w województwie lubuskim – 80.

Źródło: K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy.

Source: K-07 – Report of activity of cultural establishment, cultural centre, club, community centre.

Nabyte przez jednostkę kompetencje kulturowe sprzyjają tworzeniu nowych przedsięwzięć oraz wpływają na postawę otwartości w podejmowaniu działań na rzecz danej społeczności. W 2012 r. najwięcej osób było zainteresowanych zwiedzaniem wystaw oraz uczestnictwem w imprezach turystycznych i sportowo-rekreacyjnych. Mieszkańcy miast częściej wybierali zwiedzanie wystaw – 2383,5 tys. zwiedzających, natomiast mieszkańcy wsi imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne – 1208,5 tys. uczestników. Porównując rok 2012 z 2009 zaobserwowano spadek liczby ogółem osób uczestniczących w wybranych wydarzeniach kulturalnych o 13,4%. Wprelekcjach, spotkaniach i wykładach najchętniej uczestniczyli mieszkańcy województwa małopolskiego, w którym w 5749 zorganizowanych imprezach wzięło udział 218,3 tys. osób. Wystawy, które odbyły się w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach chętniej odwiedzali mieszkańcy miast.

Odnutowany w 2012 r. wysoki odsetek osób w wieku poniżej 15 lat wśród absolwentów kursów języków obcych oraz wiedzy praktycznej potwierdza duże zainteresowanie tego typu formą zdobywania wiedzy wśród dzieci i młodzieży.

Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

W latach 2008-2012 zaangażowanie społeczeństwa w życiu kulturalnym poszczególnych województw w Polsce było zróżnicowane. Czynnikiem mającym wpływ na poziom aktywności mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych była dostępność instytucji kultury na danym obszarze. Większość kin, galerii oraz instytucji scenicznych swoją działalność zlokalizowała w miastach. Kina oferowały potencjalnym widzom zróżnicowany repertuar filmów zarówno produkcji polskiej, jak i zagranicznej. W ostatnich latach

zaobserwowano wzrost liczby wyświetlanych seansów w kinach stałych w Polsce. W 2012 r. najwięcej seansów w przeliczeniu na 1 kino stałe odnotowały województwa: śląskie, kujawsko-pomorskie i pomorskie, a najmniej województwo lubelskie. W 2012 r. w stosunku do 2008 r., zaobserwowano w Polsce wzrost liczby widzów w kinach stałych na 1000 ludności o 5,3%. Znaczny wzrost tego wskaźnika odnotowało województwo lubuskie – z 592 do 852, natomiast utrzymującą się tendencję spadkową województwo wielkopolskie – z 979 do 834. Na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się liczba widzów w kinach stałych w przeliczeniu na jeden seans, z 27 w 2008 r. do 24 w 2012 r. Z przeprowadzonego badania Kształcenie dorosłych wynika, że w 2011 r. połowa respondentów zadeklarowała chodzenie do kina – 21,1% tych osób obejrzało film w kinie częściej niż 6 razy w ciągu roku. Film w kinie częściej oglądali mieszkańcy miast niż wsi. Zaobserwowano przewagę uczęszczających do kina mieszkańców miast nad osobami mieszkającymi na wsi o 20 p.proc. Należy zauważyć, że w 2011 r. odsetek kin na wsi wyniósł 2,2% wszystkich kin stałych. Zgodnie z wynikami badania Diagnoza społeczna, do kin, teatrów lub na koncerty w 2011 r. częściej uczęszczały kobiety niż mężczyźni. Poziom uczestnictwa osób w tego rodzaju rozrywce malał wraz z wiekiem. Zaobserwowano również, że im wyższy poziom posiadanego wykształcenia przez badane osoby tym większa aktywność w tej dziedzinie.

Szeroka oferta teatrów i instytucji muzycznych skierowana do widzów i słuchaczy sprawia, że taka forma kontaktu z kulturą nadal wzbudza zainteresowanie. W 2012 r. liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności wyniosła 277 osób – o 27 osób mniej niż w 2008 r. Wzrosła także liczba przedstawień i koncertów na 1 instytucję, z 294 w 2008 r. do 311 w roku 2012.

Tabl. 12. WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE TEATRÓW I INSTYTUCJI MUZYCZNYCH
INDICATORS CONCERNING THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności <i>Spectators and audience in theatres and musical institutions per 1000 population</i>	304	301	302	284	277
Ludność na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych <i>Persons per 1 seat in theatres and musical institutions</i>	544	541	525	506	495
Przedstawienia i koncerty na 1 instytucję <i>Performances and concerts per 1 institution</i>	294	298	303	310	311

Źródło: dane GUS.

Source: CSO data.

Poza prowadzeniem działalności wystawienniczej galerie organizują imprezy o charakterze edukacyjnym. W 2012 r. w Polsce w galeriach zorganizowano łącznie 3,3 tys. odczytów, prelekcji i spotkań z autorami wystaw oraz 11,0 tys. lekcji i warsztatów plastycznych. W ramach działalności oświatowej 41,4% zorganizowanych w galeriach wydarzeń miało charakter cykliczny.

Zgodnie z wynikami badania Kształcenie dorosłych odwiedzanie miejsc historycznych i obiektów kulturalnych – wystaw, muzeów oraz pomników – w 2011 r. wskazało 41,9% osób w wieku 18-69 lat. Taką formę aktywności kulturalnej częściej wybierały osoby poniżej 50 roku życia. Muzea przygotowują co roku w swojej ofercie propozycje zajęć o charakterze oświatowym. Liczba imprez edukacyjnych organizowanych w muzeach w 2012 r. wyniosła 115,4 tys., tj. o 14,4% więcej niż w 2008 r. Mieszkańcy województwa mazowieckiego

uczestniczyli w blisko 19,9 tys. lekcjach przygotowanych w muzeach. Najmniej tego rodzaju zajęć odbyło się w województwie lubuskim – 819 lekcji.

Dane opublikowane przez Komisję Europejską wskazują, że 88% mieszkańców krajów Unii Europejskiej w wieku 15-30 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie (Special Eurobarometer) przeprowadzone na początku 2011 r. obejrzało film w kinie lub wysłuchało koncertu na żywo. Ten rodzaj uczestnictwa w kulturze najczęściej deklarowali mieszkańcy Danii i Słowenii (95%). Najniższy odsetek odnotowano w Rumunii (65%). Ponad 2/3 (67%) respondentów przynajmniej raz zwiedziła muzeum, odwiedziła galerię lub miejsce związane z historią. Najwyższy odsetek odnotowano w Czechach (75%), Estonii (76%) oraz w Austrii i na Łotwie (75%). W Polsce wartość ta wyniosła 70% – to o 3 p.proc. więcej niż średnia UE27. W 27 krajach Unii Europejskiej 44% respondentów obejrzało przedstawienie wystawione w teatrze, widowisko taneczne lub operę. Osoby z badanej populacji krajów unijnych wskazały także udział w zajęciach artystycznych. W Polsce odnotowano 31% deklarujących taką formę aktywności kulturalnej – średnia w UE27 to 33%.

Nauka, technologia i innowacje

Korzystanie z nowych technologii

Odsetek gospodarstw domowych w Polsce wyposażonych w dostęp do Internetu z każdym rokiem jest coraz większy. W 2008 r. do Internetu miało dostęp 47,6%, a w roku 2012 – 70,5% gospodarstw domowych. Jednocześnie tempo przyrostu liczby gospodarstw z dostępem do Internetu z roku na rok staje się mniej intensywne, co wynika z zaspokojenia potrzeb społeczeństwa. Dla niektórych grup społecznych barierą w użytkowaniu Internetu nie są koszty, czy też techniczny brak możliwości jego podłączenia, lecz konserwatywna postawa życiowa lub wolniejsza adaptacja nowoczesnych rozwiązań technologicznych.

W rankingu krajów Unii Europejskiej pod względem liczby gospodarstw domowych wyposażonych w dostęp do Internetu Polska w 2012 r. znajdowała się na 16 miejscu, poniżej średniej unijnej, która wyniosła 76% i daleko za przodującymi na kontynencie Holandią, gdzie wskaźnik dostępu wyniósł 94%, Luksemburgiem (93%) oraz Szwecją i Danią (91%).

Liczba gospodarstw domowych dysponujących łączem internetowym w latach 2008-2012 rosła zarówno w miastach, jak i na wsi, jednak na wsi przyrost był większy. W 2012 r. ich liczba w stosunku do roku 2008 wzrosła w miastach o 36,6%, podczas gdy na wsi o 83,3%. Pomimo tego, Internet nadal bardziej rozpowszechniony był w miastach niż na terenach wiejskich.

Tabl. 13. DOSTĘP DO INTERNETU W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z OSOBAMI W WIEKU 16-74 LATA WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA
ACCESS TO THE INTERNET IN HOUSEHOLDS WITH PERSONS AGED 16-74 BY CLASS OF LOCALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Gospodarstwa domowe z dostępem do Internetu Households with the access to the Internet									
	w tys. in thous.					w % danej kategorii in % of selected category				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓLEM TOTAL	5 994,17	7 378,07	7 988,59	8 391,20	8 876,86	47,60	58,59	63,44	66,64	70,49
Miasta Urban areas	4 514,18	5 304,01	5 680,83	5 880,90	6 164,71	53,19	62,49	66,93	69,29	72,63
w tym: as of:										
do 100 tys. mieszkańców up to 100 thous. inhabitants	2 416,62	2 790,47	2 914,67	2 873,21	2 954,42	56,40	64,63	68,51	67,04	69,47
powyżej 100 tys. mieszkańców more than 100 thous. inhabitants	2 097,56	2 513,54	2 766,17	3 007,69	3 210,29	49,91	60,28	65,35	71,58	75,81
Wieś Rural areas	1 479,99	2 074,06	2 307,75	2 510,31	2 712,15	36,06	50,53	56,22	61,16	66,07

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).
Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Podczas analizy społeczności osób w wieku 16-74 lata, które korzystały z Internetu w ciągu 3 miesięcy poprzedzających badanie statystyczne zaobserwowano, że większość –

w 2012 r. 70,1% – stanowiły osoby, których wiek nie przekroczył 44 lat. Korzystanie z sieci było szczególnie popularne wśród osób w wieku 16-24 lata, dla których jest to obecnie niezbędne narzędzie służące nauce i komunikacji, choć od 2009 r. równie aktywną grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata. Warto w tym momencie zaznaczyć, że w 2012 r. wśród gospodarstw domowych z dziećmi do lat 16 dostęp do Internetu miało 91,5% z nich.

Osoby z wykształceniem średnim to największa grupa użytkowników Internetu, kolejną pod względem liczebności grupą były osoby z wykształceniem wyższym, najmniejszą – z wykształceniem niższym niż średnie (w 2012 r. stanowiły one odpowiednio: 58,1%, 30,4% i 11,5%). Zauważyć można przy tym, że o ile wśród osób z wykształceniem średnim i niższym liczba kobiet nie przekraczała połowy użytkowników, to wśród osób z wykształceniem wyższym ich odsetek w 2012 r. wyniósł 60,4%.

Społeczność użytkowników Internetu była wyraźnie zróżnicowana pod względem statusu na rynku pracy. Najwięcej użytkowników zaliczało się do osób aktywnych zawodowo, wśród nich wyróżniali się pracujący na rachunek własny i pracujący najemnie. Najmniejszą grupą byli rolnicy – 2,8% ogółu użytkowników.

Użytkownicy Internetu posiadają zróżnicowane umiejętności. W celu wykonania ich analizy pogrupowano czynności, których wykonywanie deklarowały osoby kiedykolwiek korzystające z Internetu, na wymagające niskich, średniozaawansowanych lub zaawansowanych umiejętności. O ujęciu użytkownika w grupie o poszczególnych umiejętnościach internetowych decydowała liczba czynności, które użytkownik potrafi wykonać za pomocą Internetu spośród sześciu czynności wybranych do badania¹².

Jak zaprezentowano w tabl. 14, w 2012 r. spośród osób, które kiedykolwiek korzystały z Internetu, 34,4% należało do grupy użytkowników o niskich umiejętnościach internetowych, 47,6% do użytkowników średniozaawansowanych, a 18,0% do użytkowników o zaawansowanych umiejętnościach.

Najwyższy poziom umiejętności internetowych reprezentowały osoby w wieku 16-24 lata, zanotowano wśród nich największy odsetek osób o średniozaawansowanych i zaawansowanych umiejętnościach. Odzwierciedlenie tego zjawiska można zauważyć podczas analizy społeczności użytkowników Internetu według ich statusu na rynku pracy – to uczący się, do których zaliczają się głównie młodzi do 24 roku życia, stanowili grupę o najlepszych umiejętnościach internetowych. Spośród pozostałych zbiorowości najniższe umiejętności korzystania z Internetu prezentowali rolnicy oraz emeryci, renciści i inni bierni zawodowo. Użytkownicy Internetu byli zróżnicowani także pod względem miejsca zamieszkania – zamieszkali w dużych miastach wykazywali nieznacznie wyższe umiejętności niż osoby pochodzące z mniejszych miast i ze wsi.

---

¹² Patrz uwagi metodyczne.

¹² See methodological notes.

Tabl. 14. OSOBY W WIEKU 16-74 LATA WEDŁUG UMIEJĘTNOŚCI ZWIĄZANYCH Z KORZYSTANIEM Z INTERNETU W 2012 R.
PERSONS AGED 16-74 BY INTERNET SKILLS IN 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby wykonujące czynności wymagających umiejętności: <i>Persons carrying out activities requiring e-skills:</i>		
	podstawowych <i>basic</i>	średniozaawansowanych <i>intermediate</i>	zaawansowanych <i>advanced</i>
	w % <i>in %</i>		
OGÓŁEM TOTAL	34,40	47,58	18,02
Mężczyźni <i>Males</i>	35,37	51,57	13,06
Kobiety <i>Females</i>	33,35	43,28	23,37
WIEK AGE			
16-24 lata <i>years</i>	12,40	54,25	33,36
25-34	22,87	52,11	25,02
35-44	40,11	48,05	11,84
45-54	53,25	39,91	6,84 ^a
55-64	58,03	37,63	4,34 ^a
65-74 lata <i>years</i>	61,47	36,97 ^a	1,56 ^a
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION			
z wykształceniem niższym niż średnie <i>with lower than secondary educational level</i>	23,50	48,97	27,53
z wykształceniem średnim <i>with secondary educational level</i>	42,46	43,56	13,98
z wykształceniem wyższym <i>with tertiary educational level</i>	22,22	55,26	22,53
KLASA MIEJSCA ZAMIESZKANIA CLASS OF LOCALITY			
Miasta <i>Urban areas</i>	32,51	48,91	18,58
powyżej 100 tys. mieszkańców <i>more than 100 thous. inhabitants</i>	29,72	49,30	20,98
do 100 tys. mieszkańców <i>up to 100 thous. inhabitants</i>	35,45	48,50	16,05
Wieś <i>Rural areas</i>	38,36	44,79	16,85
STATUS ZAWODOWY PROFESSIONAL STATUS			
Aktywni zawodowo <i>Economically active</i>	36,11	47,52	16,37
pracujący <i>employed persons</i>	35,83	47,62	16,55
najemnie <i>employees</i>	34,83	48,27	16,90
na rachunek własny <i>self-employed</i>	33,23	50,54	16,23
rolnicy <i>farmers</i>	58,61	29,70 ^a	11,69 ^a
bezrobotni <i>unemployed</i>	38,97	46,48	14,54 ^a
Bierni zawodowo <i>Economically inactive</i>	30,50	47,71	21,79
uczący się <i>apprentices</i>	8,24	55,76	36,00
emeryci, renciści i inni <i>retirees, pensioners and others</i>	53,53	39,39	7,08 ^a

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

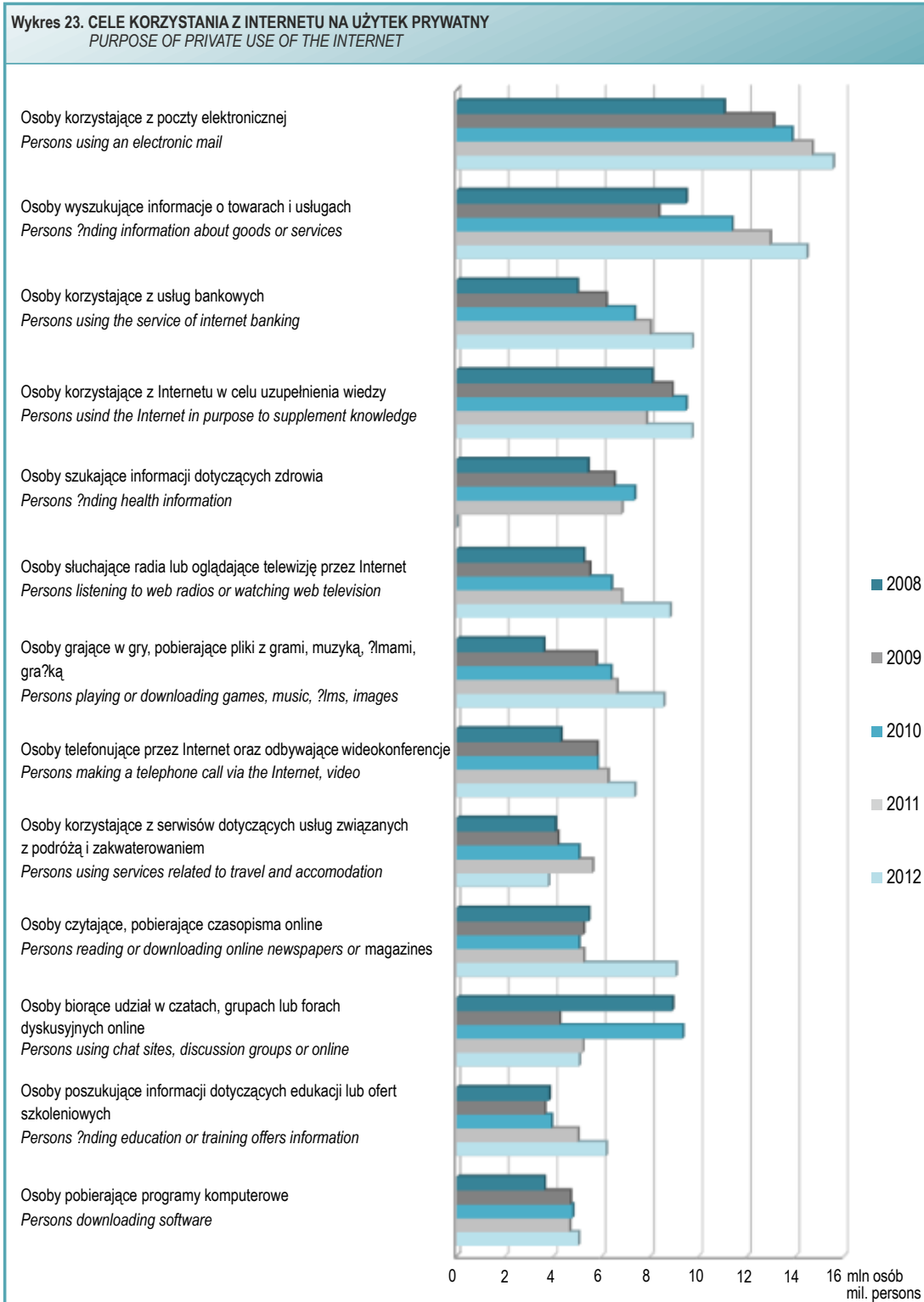
Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

a Data burdened with a large random error.

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Głównymi celami, dla których użytkownicy posługiwali się Internetem w celach prywatnych w roku 2012, podobnie jak i we wcześniejszym okresie, było korzystanie z poczty elektronicznej (82,0% użytkowników) i wyszukiwanie informacji o towarach i usługach (76,3% użytkowników). Liczba osób korzystających z bankowości internetowej od 2008 r. podwoiła się i w 2012 r. cel ten deklarowało 51,3% użytkowników. Na podobnym poziomie (51,2%) kształtował się odsetek użytkowników wykorzystujących Internet do uzupełniania swojej wiedzy. Najmniejszą popularnością spośród badanych celów cieszyło się korzystanie z serwisów poświęconych turystyce, pobieranie programów komputerowych, udział w czatach i forach dyskusyjnych oraz poszukiwanie informacji dotyczących edukacji lub ofert szkoleniowych. Cele te w 2012 r. deklarowała mniej niż jedna trzecia użytkowników.

Zgodnie z prezentowanym wykresem 23, zauważyć można tendencję wzrostową w przypadku większości prezentowanych czynności. W porównaniu z rokiem 2011 największy przyrost zainteresowania obserwuje się w zakresie czytania i pobierania czasopism online (wzrost liczby użytkowników o 71,3%).

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).
Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Bardziej powszechne stało się także granie w gry, pobieranie plików z gramami, muzyką, filmami, grafiką oraz słuchanie radia i oglądanie telewizji przez Internet (wzrost liczby użytkowników o ponad 29%), a także korzystanie z Internetu w celu uzupełnienia wiedzy, poszukiwanie informacji dotyczących edukacji lub ofert szkoleniowych oraz korzystanie z usług bankowych (wzrost liczby użytkowników w przedziale 21,6-24,1%).

Zatrudnieni w działalności B+R

Do zatrudnionych w sektorze badawczo-rozwojowym zalicza się wszystkie osoby związane bezpośrednio z działalnością B+R, zarówno pracowników merytorycznych, jak i personel pomocniczy, które przeznaczają na tę działalność co najmniej 10% swojego ogólnego czasu pracy.

Poziom zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej w krajach Unii Europejskiej w 2012 r., mierzony udziałem liczby zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej w populacji aktywnych zawodowo, na najwyższym poziomie kształtował się w Luksemburgu (2,28%), Finlandii (2,01%) i Danii (1,92%). Polska w tym zestawieniu plasowała się poniżej średniej unijnej wynoszącej 1,10%, z wartością wskaźnika na poziomie 0,52%.

Sektor badawczo-rozwojowy zatrudniał niewielki, oscylujący wokół 0,9%, odsetek ogółu osób pracujących w Polsce. W latach 2008-2012 liczba pracowników wzrosła o 16,7% i wynosiła 119,7 tys. na początku prezentowanego okresu oraz 139,7 tys. w roku 2012. W 2012 r. w porównaniu do 2011 r. zaobserwować można było zwiększenie liczby osób ze stopniem doktora habilitowanego o 4,6%, a z tytułem profesora o 2,6%, podczas gdy liczba osób ze stopniem doktora zmniejszyła się o 0,8%. Nastąpił wzrost liczby pozostałych osób z wykształceniem wyższym o 8,6% oraz osób z wykształceniem innym niż wyższe o 2,4%.

Tabl. 15. ZATRUDNIENI W SEKTORZE B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
R&D PERSONNEL BY LEVEL OF EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
Zatrudnieni ogółem <i>Total personnel</i>	119 682	120 923	129 792	134 551	139 653
z tytułem naukowym profesora <i>with full professor title</i>	9 726	9 811	10 345	10 381	10 654
ze stopniem naukowym doktora habilitowanego <i>with scientific degree of habilitated doctor</i>	12 141	12 445	13 053	13 490	14 111
ze stopniem naukowym doktora <i>with scientific degree of doctor</i>	44 471	45 372	46 445	46 419	46 045
pozostali z wykształceniem wyższym <i>others with tertiary educational level</i>	38 661	40 077	45 839	49 415	53 644
z wykształceniem pozostałym <i>with other educational level</i>	14 683	13 218	14 110	14 846	15 199

Źródło: „Nauka i technika w Polsce” (lata 2008-2012), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology in Poland” (years 2008-2012), CSO, Warsaw.

Według danych z 2012 r., liczba kobiet stanowiła 40,2% wszystkich zatrudnionych w działalności B+R, odsetek ten był jednak zróżnicowany ze względu na poziom wykształcenia i zajmowane stanowisko. O ile wśród osób ze stopniem doktora i wykształceniem niższym liczba kobiet stanowiła 42,7% zbiorowości, to wśród doktorów habilitowanych odsetek ten wyniósł 33,2%, a wśród profesorów 22,6%. Kobiety stanowiły 38,3% liczby pracowników naukowo-badawczych oraz techników i pracowników równorzędnych, natomiast 59,4% pozostałych pracowników.

Województwem, w którym zatrudniona była największa liczba pracowników w działalności B+R było mazowieckie, skupiające w 2012 r. 26,6% kadry. Ponadto na tle innych wyróżniały się pod tym względem województwa: małopolskie (12,5%), wielkopolskie

(9,5%), śląskie (9,2%) i dolnośląskie (7,3%). Województwami, w których pracowało najmniej osób z branży B+R były lubuskie (0,8%) oraz świętokrzyskie (0,6%).

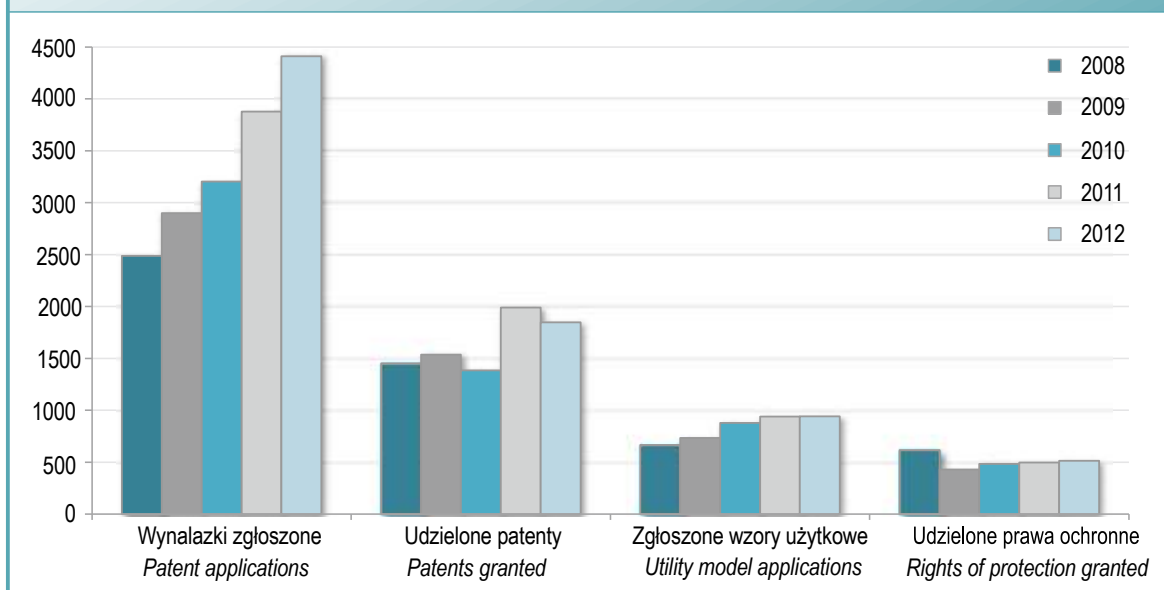
Ochrona własności intelektualnej

Do oceny i porównań innowacyjności gospodarki w krajach i poszczególnych regionach zastosować można wskaźniki dotyczące ochrony własności intelektualnej. Do ich obliczeń wykorzystuje się dane na temat zgłoszonych i opatentowanych wynalazków oraz zgłoszonych wzorów użytkowych i udzielonych na nie praw ochronnych.

Patent, jako wyłączone prawo na dany wynalazek, może być udzielony przez organ krajowy (w Polsce Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej) lub międzynarodowy, np. Europejski Urząd Patentowy (EPO – European Patent Office), który przyznaje patenty europejskie.

W zestawieniu 28 państw UE w 2012 r. Polska zajęła osiemnaste miejsce pod względem liczby zgłoszonych do EPO wynalazków na 1 mln mieszkańców. Państwami, w których aktywność na tym polu wyrażona liczbą zgłoszonych wynalazków w 2012 r. w przeliczeniu na milion mieszkańców znacznie, bo ponad dwukrotnie, przekraczała średnią Unii Europejskiej, były Szwecja (288,67), Niemcy (276,95) i Finlandia (269,61), co może świadczyć o wysokim stopniu rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w tych krajach. Dla Polski wartość tego wskaźnika zwiększa się systematycznie od 2008 r. (wówczas 6,07) i w 2012 r. wyniosła 12,09 zgłoszeń na 1 mln mieszkańców.

Wykres 24. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELLEKTUALNEJ W POLSCE
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN POLAND

Źródło: „Nauka i technika w Polsce” (lata 2008-2012), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology in Poland” (years 2008-2012), CSO, Warsaw.

W 2012 r. w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszono 4410 wynalazków, co stanowi wzrost o 13,7% w stosunku do liczby zgłoszeń z 2011 r. Zaobserwowano zmniejszenie liczby udzielonych patentów, która w 2012 r. wyniosła 1848, czyli o 7,1% mniej w stosunku do 2011 r. Liczba wzorów użytkowych zgłoszonych w Urzędzie Patentowym RP w 2012 r. nie zmieniła się znacząco od 2011 r. i wyniosła 941. Równolegle liczba udzielonych praw ochronnych wzrosła o 3,2% i w 2012 r. wyniosła 514.

Do porównań pomiędzy województwami w Polsce zastosowano wskaźniki liczby zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych, udzielonych patentów i praw ochronnych

w przeliczeniu na 100 tys. ludności. Wartości powyższych wskaźników są znacząco zróżnicowane terytorialnie. Zostały one omówione poniżej na podstawie danych z 2012 r.

W województwie mazowieckim, które pod względem liczebności kadry w sektorze B+R zajmowało pierwsze miejsce w zestawieniu, odnotowano najwyższy wskaźnik zgłoszeń wynalazków – 18,4. Pod względem liczby udzielonych patentów największa wartość wskaźnika wystąpiła w województwie dolnośląskim – 9,8.

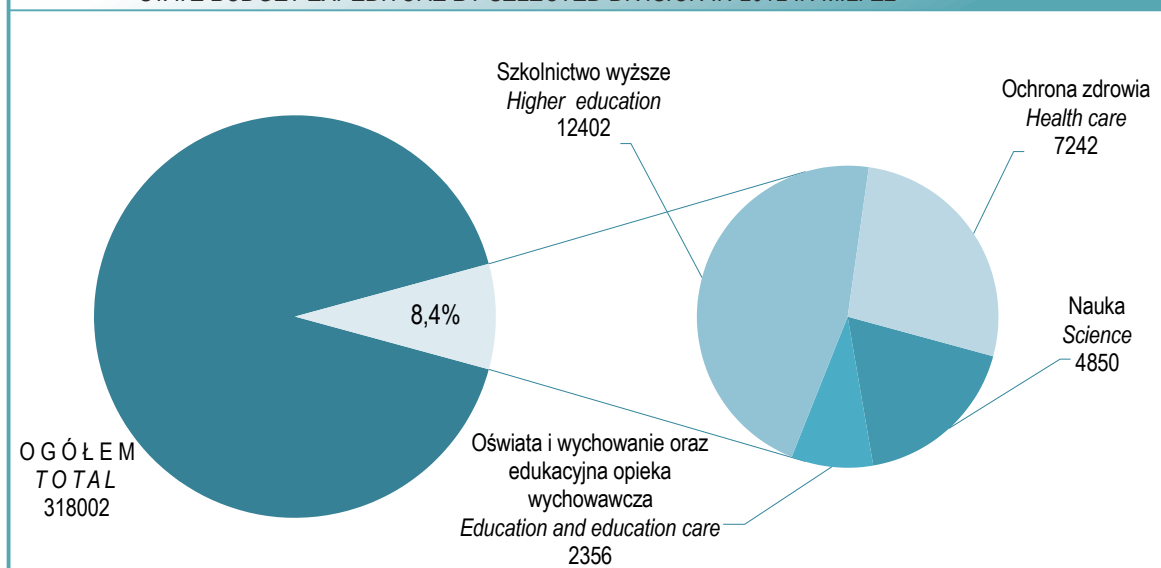
Najwięcej zgłoszeń wzorów użytkowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności pochodziło z województwa śląskiego – 3,4 i małopolskiego – 3,3. Najniższe wartości, mieszczące się w przedziale 1,0-1,3, wskaźnik przyjmował w województwach: lubuskim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim. Najwyższy wskaźnik udzielonych praw ochronnych odnotowano w województwach śląskim – 2,1 i podkarpackim – 1,8, a najniższe jego wartości (0,2-0,8) zaobserwowano w województwach lubuskim, zachodniopomorskim, pomorskim i lubelskim.

Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

Wydatki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego

Proces tworzenia i utrzymywania kapitału ludzkiego rozumiany jako inwestycja w edukację i rozwój nauki, związany jest nie tylko z kosztami obciążającymi indywidualne gospodarstwa domowe, ale przede wszystkim z tymi, które ponosi państwo.

Wykres 25. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW W 2012 R. W MLN ZŁ
STATE BUDGET EXPENDITURE BY SELECTED DIVISION IN 2012 IN MIL. ZŁ

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.
Source: data of the Ministry of Finance.

Wydatki na działy kluczowe dla rozwoju kapitału ludzkiego stanowiły w 2012 r. 8,4% wydatków budżetu państwa. W stosunku do roku poprzedniego udział ten zmniejszył się o 0,3 p.proc.

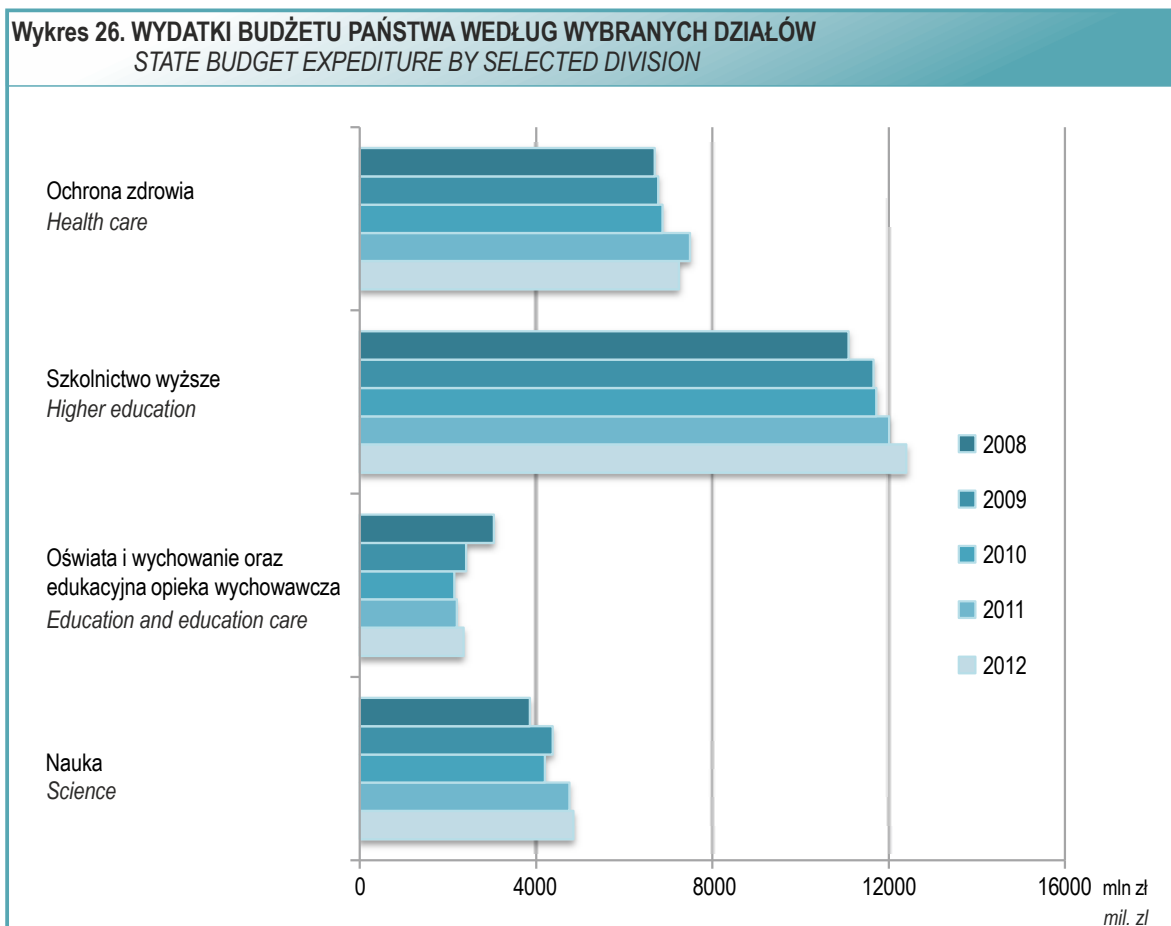
Wydatki na szkolnictwo wyższe w 2012 r. osiągnęły wartość 12402 mln zł i zostały przeznaczone na realizację zadań, których celem było zapewnienie powszechności wykształcenia na poziomie wyższym, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz podniesienie poziomu i jakości kształcenia. Z tej kwoty 79,7% stanowiły środki wydatkowane na

działalność dydaktyczną szkół wyższych, a 13,1% zasiliło fundusz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów.

Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza były finansowane głównie poprzez część oświatową subwencji ogólnej, która w 2012 r. wynosiła 39161 mln zł, oraz dotacje na dofinansowanie zadań z zakresu pomocy materialnej o charakterze socjalnym przekazywane do budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Z budżetu państwa finansowane były szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez organy administracji rządowej oraz instytucje takie jak: kuratoria oświaty, Centralna i Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, Ochotnicze Hufce Pracy. Środki te pokrywały również wydatki na zadania edukacyjne realizowane w szkołach przy zakładach poprawczych i rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych. W 2012 r. na ten cel przeznaczono 2356 mln zł, tj. o 7,1% więcej niż w roku poprzednim.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.
Source: data of the Ministry of Finance.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2012 r. wyniosły 55542 mln zł i stanowiły 30,8% wydatków tych budżetów ogółem. W stosunku do 2011 r. wzrosły o 4,9%.

Na podstawie danych opublikowanych przez Eurostat, suma wydatków publicznych na edukację, na wszystkich poziomach kształcenia, w 28 krajach Unii Europejskiej w 2011 roku wynosiła przeciętnie 5,25% Produktu Krajowego Brutto. Najwyższy poziom nakładów na edukację w stosunku do PKB odnotowano w Danii – 8,75%, na Malcie – 7,96% oraz Cyprze – 7,87%. Najniższy udział wydatków w relacji do PKB wśród krajów Unii Europejskiej wykazały Rumunia – 3,07% oraz Bułgaria – 3,82%. W Polsce suma wydatków publicznych na edukację na wszystkich poziomach kształcenia w 2011 r. wynosiła 4,94% PKB.

Wydatki budżetu państwa na ochronę zdrowia w 2012 r. osiągnęły poziom 7242 mln zł, tj. o 3,3% mniej niż w roku 2011. Działania finansowane z budżetu państwa w obszarze zdrowia miały na celu poprawę stanu zdrowia społeczeństwa polskiego oraz zapewnienie m. in.: odpowiedniego poziomu kształcenia kadr medycznych, dostępu do świadczeń wysokospecjalistycznych i ratownictwa medycznego, realizacji programów polityki zdrowotnej, dostępu do bezpiecznych, odpowiedniej jakości oraz skuteczności produktów leczniczych i wyrobów medycznych.

Nakłady na ochronę zdrowia poniesione przez budżety jednostek samorządu terytorialnego w 2012 r. osiągnęły wartość 3521 mln zł – o 13,9% mniej niż w roku 2011. Wartość wydatków publicznych na ochronę zdrowia poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Polsce wynosiła przeciętnie 91,39 zł. Najwyższe nakłady wykazało województwo dolnośląskie – 120,53 zł na osobę, najniższe natomiast województwo wielkopolskie – 70,48 zł na osobę.

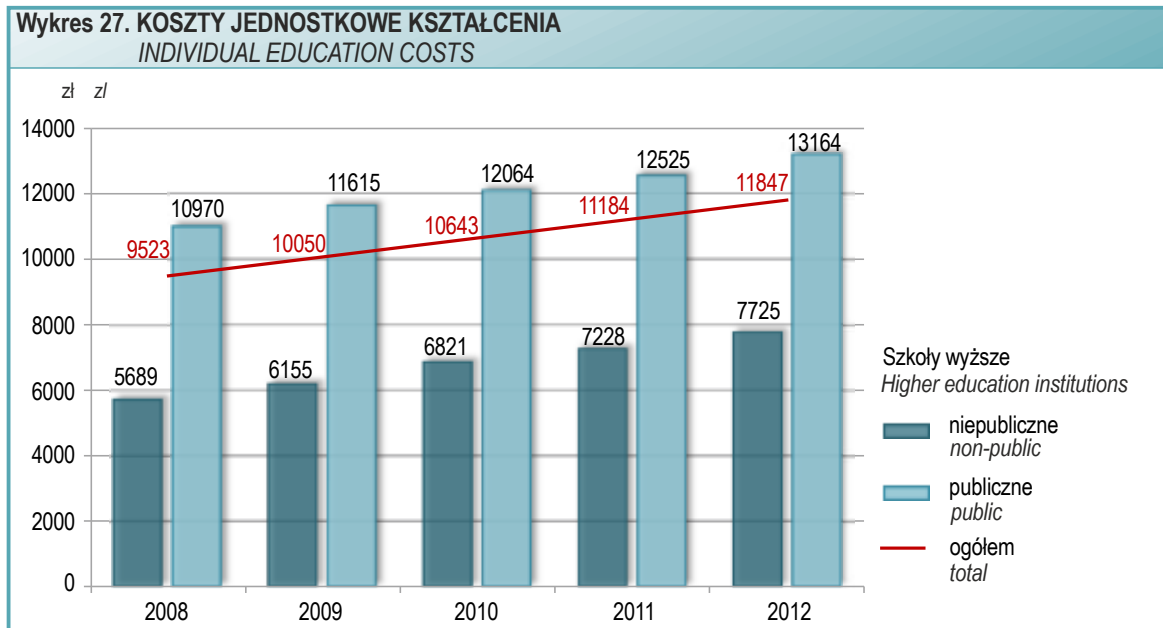
W obszarze nauki w 2012 r. wydatkowano 4850 mln zł, tj. o 1,9% więcej niż w roku poprzednim. Większość tych środków stanowiły dotacje na działalność statutową jednostek naukowych oraz badania własne szkół wyższych, a także finansowanie projektów badawczych i celowych, w tym strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych.

Jednym z podstawowych wskaźników służących do monitorowania realizacji celów strategii Europa 2020 jest relacja nakładów wewnętrznych na badania i prace rozwojowe do Produktu Krajowego Brutto. Celem strategii jest osiągnięcie poziomu nakładów w wysokości 3,00% PKB. Według danych Eurostatu w 2012 r., w krajach Unii Europejskiej wskaźnik ten wynosił przeciętnie 2,07%. Najwyższy udział nakładów na badania i prace rozwojowe wykazały Finlandia – 3,55% oraz Szwecja – 3,41%, które jako jedyne przekroczyły próg 3,00%. W Polsce w 2012 r. wskaźnik ten wynosił 0,90% PKB.

Koszty kształcenia

Począwszy od roku 2007 następował systematyczny wzrost jednostkowych kosztów kształcenia wynoszący powyżej 5,0% rocznie. W 2012 roku przyrost kosztów w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 5,9%. Roczny koszt kształcenia jednego studenta w uczelni publicznej wynosił 13164 zł, podczas gdy w uczelni niepublicznej – 7725 zł. Przyrost procentowy jednostkowych kosztów kształcenia w wyższych szkołach publicznych wynosił 5,1%, natomiast w szkołach niepublicznych – 6,8%.

Koszty działalności dydaktycznej szkół wyższych w 2012 r. w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 2,4%, natomiast wydatki z funduszu pomocy materialnej oraz z własnego funduszu stypendialnego zwiększyły się o 0,3%.

W 2012 r. z pomocy materialnej korzystało 21,5% studentów i doktorantów kształcących się w szkołach wyższych.

Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

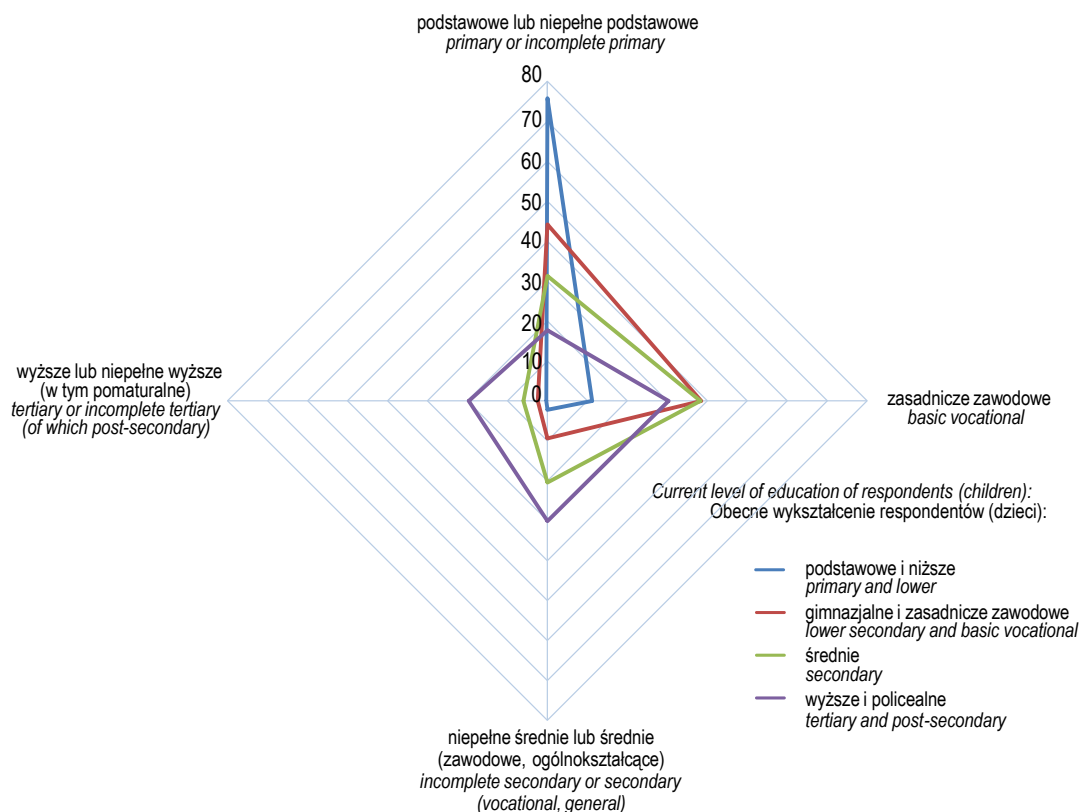
Dostępność edukacji i pracy

Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej determinowany jest przez wiele czynników. Poza cechami osobowościowymi lub predyspozycjami znaczącą rolę odgrywają również wykształcenie rodziców czy pochodzenie społeczne.

Przeprowadzone w 2011 r. badania potwierdziły, że dzieci rodziców z wykształceniem podstawowym lub niższym często kończyły edukację na poziomie szkoły podstawowej – 75,8%. Osoby deklarujące w 2011 r. wykształcenie podstawowe lub niższe, w wieku 14 lat miały rodziców, którzy osiągnęli wykształcenie: zasadnicze zawodowe – 11,2%, niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące) – 2,2%, wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne) – 0,3%. Wśród osób legitymujących się w 2011 r. wykształceniem wyższym lub policealnym rozkład ten przedstawiał się następująco: rodzice osób, gdy respondenci mieli 14 lat, posiadali wykształcenie: podstawowe lub niepełne podstawowe – 17,7%, zasadnicze zawodowe – 30,3%, niepełne średnie lub średnie – 30,1%, wyższe lub niepełne wyższe – 19,7%. W 2011 r. 37,5% mężczyzn i 40,5% kobiet wskazywało wykształcenie podstawowe jako wykształcenie swoich rodziców w okresie, gdy ankietowani mieli po 14 lat, 34,2% mężczyzn i 30,7% kobiet miało rodziców z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 16,8% mężczyzn i 16,1% kobiet było dziećmi osób z wykształceniem niepełnym średnim lub średnim, a 7,0% mężczyzn i 7,2% kobiet wychowywali rodzice lub opiekunowie, którzy osiągnęli wykształcenie wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne).

Wykres 28. POZIOM WYKSZTAŁCENIA RESPONDENTÓW W 2011 R. W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMU WYKSZTAŁCENIA ICH RODZICÓW
RESPONDENTS' LEVEL OF EDUCATION IN 2011 BY THEIR PARENTS' LEVEL OF EDUCATION

Wykształcenie rodziców respondentów w czasie, gdy respondenci mieli 14 lat:
Level of education achieved by parents of respondents in time when respondents were 14 years old:

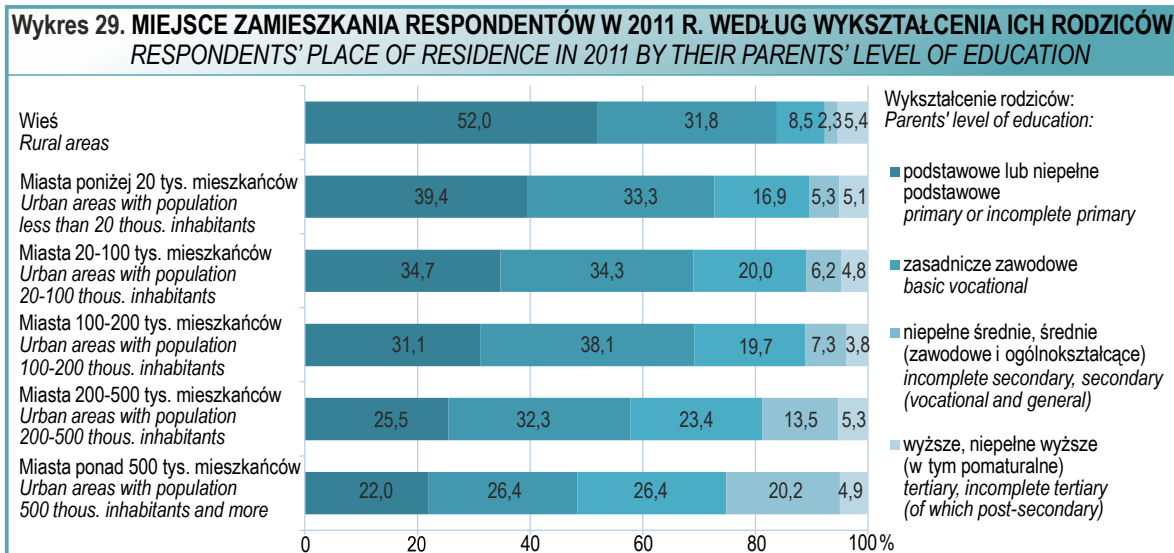

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2011].
Source: tables of Social diagnosis [2011].

Osoby mieszkające w województwach lubelskim i warmińsko-mazurskim najczęściej w wieku 14 lat miały rodziców legitymujących się wykształceniem podstawowym lub niższym (52,0% i 51,1%). Najwięcej osób będących dziećmi osób z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym mieszkało w 2011 r. w województwach: mazowieckim, pomorskim i małopolskim (odpowiednio: 12,9%, 9,2% i 9,0%). W przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego i średniego rodziców lub opiekunów, rozkład był bardziej równomierny niezależnie od obecnego województwa zamieszkania dzieci (dokładne wartości zaprezentowano w części tabelarycznej). Mieszkańcy wsi częściej pochodzili z rodzin, w których rodzice lub opiekunowie mieli niższy poziom wykształcenia niż mieszkańcy miast: 52,0% ukończyło szkołę podstawową, 31,8% zdobyło zawód w zasadniczej szkole zawodowej, 8,6% uzyskało wykształcenie średnie lub niepełne średnie (zawodowe lub ogólnokształcące), 2,3% rodziców otrzymało dyplom szkoły wyższej, a 5,4% respondentów nie wiedziało, jakie wykształcenie mieli ich rodzice podczas, gdy ankietowane osoby miały 14 lat.

Nawiązując pośrednio do wykresu 29, taki rozkład wskazuje na duży wpływ miejsca zamieszkania na możliwość dalszego kształcenia dzieci. W przypadku miast o liczbie mieszkańców poniżej 20 tys., struktura wykształcenia rodziców respondentów w okresie, gdy respondenci mieli 14 lat, przedstawia się następująco: 39,4% posiadało wykształcenie

podstawowe lub niepełne podstawowe, 33,3% – zasadnicze zawodowe, 16,9% – niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące), 5,3% – wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne), 5,1% pytanych osób nie umiało odpowiedzieć na pytanie o poziom wykształcenia rodziców w tym czasie. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców miast różnice te malały. W miastach powyżej 500 tys. mieszkańców rozkład wykształcenia rodziców był zbliżony na każdym poziomie.

Źródło: tablice wyników Diagnozy społecznej [2009].

Source: tables of Social diagnosis [2009].

Dostępność do edukacji, to wyrównywanie szans, a więc także dostęp do zajęć dodatkowych w szkołach. Liczba dzieci uczestniczących w różnego typu zajęciach w szkołach podstawowych wzrosła, co świadczy zarówno o rosnących potrzebach dzieci w tym zakresie, ale też o wzroście możliwości zapewnienia uczniom takich zajęć, aby były dostosowane do ich specyficznych potrzeb. W latach 2008-2012 odnotowano większą liczbę uczniów szkół podstawowych korzystających z zajęć logopedycznych (ze 115270 do 157888, tzn. o 27,0 p.proc.) i socjoterapeutycznych (z 17899 do 31560, czyli prawie dwukrotnie) – dotyczy to zarówno uczniów na wsiach, jak i w miastach. Liczba uczniów ogółem na zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych utrzymywała się wciąż na podobnym poziomie (450-460 tys. dzieci), zaś liczebność uczestników na zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych zmieniała się w omawianych latach – od 2008 r. do 2011 r. malała, by w 2012 r. ponownie wzrosnąć do poziomu 149812 uczniów.

Dane przedstawiające poziom bezrobocia rejestrowanego wśród osób do 25 roku życia dowodzą, że od 2008 r. sytuacja młodych ludzi na rynku pracy uległa niewielkiej poprawie. W 2008 r. odsetek osób bezrobotnych, które nie ukończyły 25 roku życia wynosił 20,7% (mężczyźni – 19,4%, kobiety – 21,6%), w 2012 r. zmalał do 19,9% (mężczyźni – 19,5%, kobiety – 20,2%). W badanym okresie zmniejszyło się przede wszystkim bezrobocie wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – o 0,8 p.proc. (mężczyzn – o 0,7 p.proc., kobiet – o 0,8 p.proc.) oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – o 0,5 p.proc. (mężczyzn – o 0,2 p.proc., kobiet – o 0,8 p.proc.). Nie zmienia to faktu, że właśnie w tych grupach odsetek pozostających bez pracy jest najwyższy (odpowiednio: 5,7% i 5,1% ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy osób). Bezrobocie w grupie osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym zmniejszyło się o 0,1 p.proc. i w 2012 r.

osiągnęło poziom 4,4%, przy czym bezrobocie wśród mężczyzn wzrosło o 0,1 p.proc., a wśród kobiet zmniejszyło się o 0,3 p.proc. Bezrobocie rejestrowane wśród młodych osób legitymujących się dyplomem wyższej uczelni w ciągu czterech analizowanych lat wzrosło o 0,1 p.proc., osiągając poziom 1,7% w końcu 2012 r. Należy podkreślić, że liczba mężczyzn do 25 roku życia z wyższym wykształceniem pozostających bez pracy w omawianym okresie nie zmieniła się i wyniosła 0,9%, a liczba kobiet zwiększyła się o 0,4 p.proc. i wyniosła 2,4%. Największy przyrost bezrobocia rejestrowanego wśród osób do 25 roku życia odnotowano w przypadku osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – o 0,5 p.proc., przy czym bezrobocie wśród mężczyzn spadło o 0,2 p.proc., zaś wśród kobiet wzrosło o 0,9 p.proc. W 2012 r. najmniejszy odsetek bezrobotnych osób przed ukończeniem 25 roku życia odnotowano w województwach: dolnośląskim – 16,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (14,8% mężczyzn, 17,5% kobiet) i zachodniopomorskim – 16,9% (16,1% mężczyzn wobec 17,6% kobiet). Największy odsetek bezrobotnych osób przed ukończeniem 25 roku życia zaobserwowano w województwach: małopolskim – 24,6% (25,1% mężczyzn, 24,2% kobiet), podkarpackim – 22,7% (23,6% mężczyzn, 22,0% kobiet) i wielkopolskim – 22,7% ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy (22,1% mężczyzn, 23,3% kobiet). W żadnym województwie nie zanotowano wzrostu odsetka liczby młodych osób bez pracy w latach 2008-2012, jednak w województwie podkarpackim w 2012 r. odsetek bezrobotnych osób przed ukończeniem 25 roku życia nie zmienił się w porównaniu z 2008 r., zaś najmniejszy ubytek wyniósł 0,1 p.proc. i wystąpił w województwach: mazowieckim (mężczyźni – przyrost o 0,3 p.proc., kobiety – spadek o 0,5 p.proc.) i w woj. świętokrzyskim (wzrost odsetka zarejestrowanych młodych mężczyzn o 0,9 p.proc. przy jednoczesnym spadku odsetka kobiet o 0,9 p.proc.). Najwięcej bezrobotnych, którzy nie ukończyli 25 lat w omawianym okresie ubyło w województwach: lubuskim – o 1,8 p.proc. oraz zachodniopomorskim – o 1,7 p.proc.

Według danych opublikowanych przez Eurostat, bezrobocie najbardziej dotyka ludzi młodych (15-24 lata). Liczba osób w wieku poniżej 25 lat pozostających bez pracy w 2012 r. w 27 krajach Unii Europejskiej wyniosła 5529,4 tys. osób, z czego w strefie euro 3457,6 tys. osób. Stopa bezrobocia wśród młodych Europejczyków w grudniu 2012 r. przedstawiała się następująco: UE27 – 22,8% (w grudniu 2011 r. – 21,3%), strefa euro 23,0% (w grudniu 2011 r. – 20,7%). Bezrobocie wśród młodych było w tym okresie nadal ogromnym problemem przede wszystkim w Grecji (55,3%) i Hiszpanii (52,9%) oraz w Portugalii (37,9%) i na Słowacji (34,0%). Liczba młodych osób pozostających bez pracy wzrosła w 2012 r. także w Polsce – 26,5% (według danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności). Najniższe wskaźniki bezrobocia wśród osób do 25 roku życia odnotowano w Niemczech – 8,1%, Austrii – 8,7% i Niderlandach – 9,5%. Warto zwrócić uwagę na wskaźnik NEET (z ang.: not in employment, education or training), czyli młodych osób, które nie pracują, nie uczą się ani w żaden inny sposób nie uczestniczą w edukacji. Kategoria NEET mieści w sobie młode osoby poszukujące pracy, niezainteresowane poszukiwaniem zatrudnienia oraz z różnych powodów wykluczone z rynku pracy (długotrwale chorzy, niepełnosprawni, opiekujący się dziećmi lub krewnymi). Według danych Eurostatu, brak jakiegokolwiek aktywności zawodowo-ekonomicznej w 2012 r. w krajach Unii Europejskiej dotyczył 13,1% Europejczyków w wieku 15-24 lat. Odsetek NEET przyjmował różne wartości w poszczególnych krajach, najwyższe osiągając w Bułgarii (21,5%), Włoszech (21,1%) i Grecji (20,2%), a najniższe w Niderlandach (4,3%), Luksemburgu (5,9%) i Danii (6,6%). W Polsce wskaźnik ten w 2012 r. wyniósł 11,8%.

Analizując dane dotyczące czasu pozostawania bez pracy według poziomu wykształcenia w 2012 r., można zauważyć, że niezależnie od poziomu wykształcenia, najczęściej osób znalazło zatrudnienie w ciągu 1-3 miesięcy od zarejestrowania się w urzędzie pracy – 19,7% (kobiety – 17,3%), przy czym 18,9% osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym szukało pracy dłużej niż 24 miesiące (kobiety 25,7%), a z wykształceniem wyższym – 12,7% (kobiety – 12,9%). Zatrudnienie w czasie 1-3 miesięcy zdobyło 27,2% osób w wieku 18-24 lat wobec 16,8% bezrobotnych w wieku 45-54 lat, 15,2% w wieku 55-59 lat oraz 13,4% w wieku 60-64 lata (ostatni przedział wiekowy dotyczy tylko

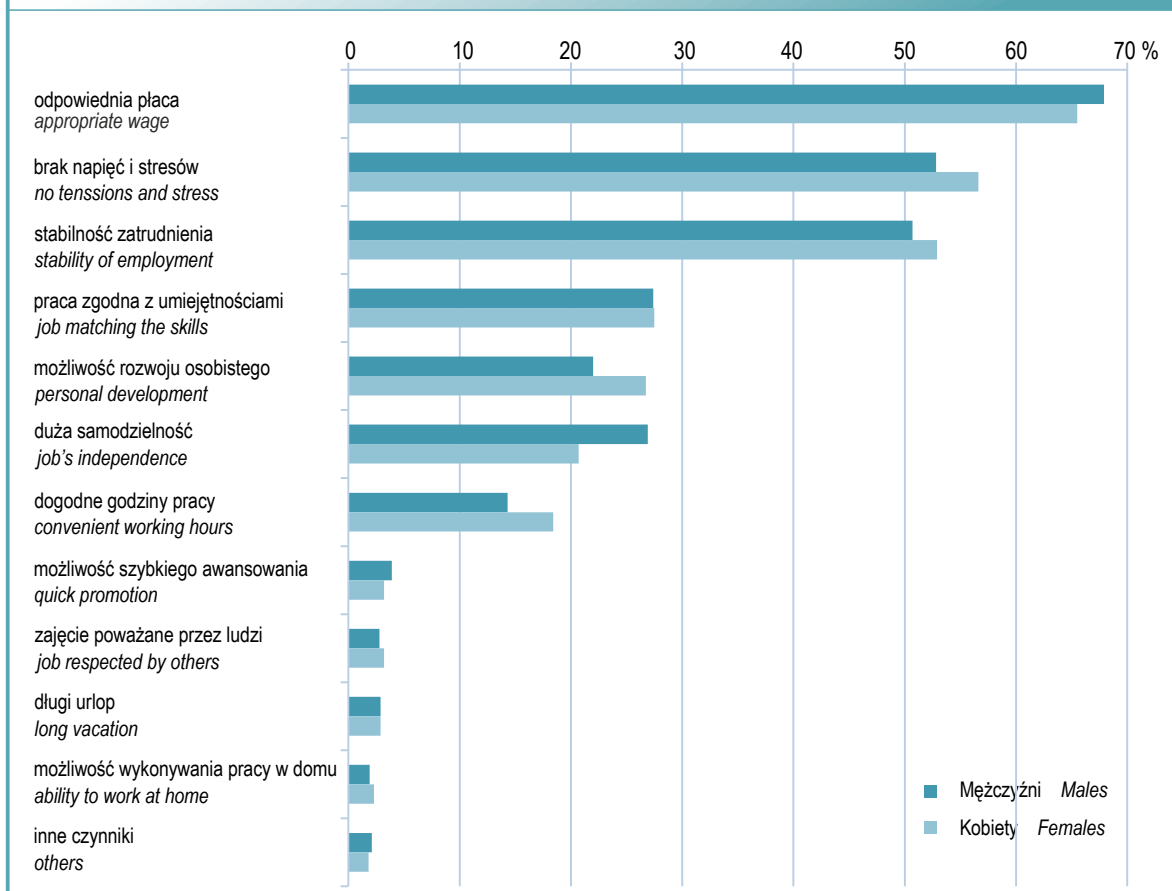

mężczyzn). Dla 7,6% bezrobotnych w wieku 18-24 lat czas, po którym znajdowali pracę wynosił ponad 24 miesiące, osoby w wieku 55-59 lat stanowiły w tym przypadku 26,6%, a w wieku 60-64 lata – 31,9%. Wśród osób pozostających bez pracy w poszczególnych grupach wiekowych sytuacja ta przedstawiała się następująco: osoby w wieku 18-24 lata stanowiły 19,9%, 50-59 lat – 9,7%, 60-64 lata – 2,8%. Wśród kobiet również najczęściej podjęło pracę w ciągu 1-3 miesięcy od zarejestrowania się w urzędzie pracy w wieku 18-24 lat (24,5%) wobec 15,6%, 16,0% i 14,3% kobiet w wieku odpowiednio 35-44 lata, 45-54 lata i 55-59 lat. Ponad 2 lata zajęło znalezienie pracy 10,3% kobiet w wieku 18-24 lat i 30,0% w wieku 55-59 lat. Kobiety bez pracy w wieku 18-24 lata stanowiły 20,2% bezrobotnych wśród swojej płci, a w wieku 55-59 lat – 7,9%.

Wpływ warunków pracy na jakość życia

Praca lub jej brak wywiera wpływ na życie pod wieloma względami. Czynniki ważne w życiu zawodowym i przekładające się na zadowolenie lub niezadowolenie w życiu osobistym to: awans zawodowy, zdobycie nowych kwalifikacji, podjęcie lepiej płatnej lub dodatkowej pracy czy założenie własnej firmy. Na przeciwnym biegunie znajdują się: niemożność znalezienia pracy po ukończeniu szkoły, ocena źródła dochodu jako niepewnego i niestalego, ocena pracy jako uciążliwej, brudnej lub niebezpiecznej, nadmiar obowiązków w pracy czy przeniesienie na gorsze stanowisko.

Wykres 30. CZYNNIKI WYMIENIANE JAKO NAJWAŻNIEJSZE W PRACY ZAWODOWEJ WEDŁUG PŁCI W 2011 R.
THE MOST IMPORTANT FACTORS AT WORK BY SEX IN 2011

Źródło: tablice wynikowe Diagnostyki społecznej [2011].

Source: tables of Social diagnosis [2011].

Respondenci, proszeni w trakcie przeprowadzonego w 2011 r. badania o wskazanie czynników, które uważają za najważniejsze w pracy zawodowej, niezależnie od płci, wieku,

miejsca zamieszkania i wykształcenia oraz statusu zawodowo-społecznego, wymieniali najczęściej odpowiednią płacę (66,8% ogółu badanych, choć było to o 9,5 p.proc. mniej niż w 2009 r.) oraz brak napięć i stresów (54,5%, tj. o 2,6 p.proc. mniej). W porównaniu z poprzednią edycją badania, straciły na znaczeniu: praca zgodna z umiejętnościami (o 3,4 p.proc.), dogodne godziny pracy (o 2,3 p.proc.), możliwość szybkiego awansowania (o 2,2 p.proc.). Najmniejsze znaczenie miała możliwość wykonywania pracy w domu, było to bardziej istotne dla kobiet (2,3%) niż dla mężczyzn (1,9%). Możliwość rozwoju osobistego bardziej ceniły osoby z wykształceniem wyższym i policealnym (42,2%), czynnik ten był istotny dla 8,7% osób z wykształceniem podstawowym lub niższym. W porównaniu z 2009 r. wzrosła potrzeba stabilności zatrudnienia (ogółem o 2,7 p.proc.), wyraźniej wśród kobiet (z 49,5% do 52,9%) niż mężczyzn (z 48,5% do 50,7%). Najbardziej stabilność zatrudnienia była pożądana przez mieszkańców województw: kujawsko-pomorskiego (55,5%), łódzkiego (55,0%) oraz pomorskiego i wielkopolskiego (wartość dla obu województw wynosiła 54,4%).

Spójność społeczna

Miarą stanu kapitału ludzkiego są między innymi: zaangażowanie w relacje społeczne i aktywność na rzecz społeczeństwa lokalnego, udział w nieobowiązkowych zebraniach, zrzeszanie się w stowarzyszeniach, uczestnictwo w wyborach czy stopień zaufania do instytucji publicznych.

Podobnie jak w 2009 r., również w 2011 r. niewielka część respondentów badania Diagnoza społeczna angażowała się w działania na rzecz społeczności lokalnych (gminy, miejscowości, osiedla) – odsetek tych osób wyniósł 15,6%. Zaobserwowano, że im wyższy poziom wykształcenia, tym większe zainteresowanie tym, co dzieje się wokół nas oraz większa chęć uczestniczenia w działalności społecznej (podstawowe i niższe – 7,1%, zasadnicze lub gimnazjalne – 13,7%, średnie – 15,8%, policealne i wyższe – 23,6%). Badania wskazują, że mieszkańcy wsi i małych miast częściej wykazywali postawę obywatelską, aktywnie wspierając działania wspólne w najbliższym otoczeniu niż mieszkańcy większych miast (17,5% – wieś, miasta do 20 tys. mieszkańców – 16,4% wobec 13,0% – miasta liczące 20-100 tys. mieszkańców lub 14,0% – miasta 100-200 tys. mieszkańców). Wyniki przeprowadzonego w 2011 r. badania Kształcenie dorosłych wśród osób w wieku 18-69 lat potwierdzają, że zaledwie co piąty respondent był zaangażowany w działalność społeczną.

Frekwencja wyborcza od lat oscyluje w granicach 50%. W wyborach parlamentarnych w 2011 r. wzięło udział 48,9% uprawnionych do głosowania. W przypadku wyborów Prezydenta RP w 2010 r. frekwencja wyniosła 54,9%.

W 2011 r. odnotowano wzrost zaufania społeczeństwa do demokratycznych struktur państwa, a także do instytucji publicznych i finansowych w stosunku do roku 2009. Polacy najbardziej ufali Policji (59,6% badanych osób), sądom – 48,7%, Prezydentowi RP – 41,5%, bankom – 40,9% oraz ZUS-owi – 33,3%. Najmniejszym zaufaniem darzono: Sejm RP – 18,9%, giełdę – 19,5%, fundusze emerytalne – 21,7% oraz rząd – 23,0%. Znamienny jest duży odsetek osób niemających zdania na temat tych instytucji, co świadczy o nikłym zainteresowaniu lub zniechęceniu sprawami publicznymi. Blisko połowa pytanym w 2011 r. osób nie umiała lub nie chciała powiedzieć, co myśli na temat władzy państwowej, podobnej liczbie respondentów były obojętne działania instytucji finansowych.

3. ANALYTICAL COMMENT

Demography

Population

The population of Poland increased by 397.4 thous. to 38,533.3 thous. people in 2012, compared with 2008 and the first time of the survey period was less than the previous year by 5.2 thous. persons. The biggest in terms of population was Mazowieckie voivodship – 5,301.8 thous. persons, while Opolskie was the smallest – 1,010.2 thous. persons, this number was steadily decreasing. The largest population decline in 2008-2012 was recorded in Śląskie, Opolskie and Łódzkie voivodships – respectively: 29.8, 22.8 and 24.2 thous. persons. Simultaneously, there was a gradual increase in the percentage of population living in rural areas, mainly located around large cities and a decline in the proportion of the urban population, who in 2012 accounted for 60.6% of the total Polish population (in 2008 – 61.1%). Rural population was bigger than urban in four voivodships: Lubelskie, Małopolskie, Świętokrzyskie and in Podkarpackie, where it was the biggest – over 58% during each year of the survey period.

Figure 1. on page 32.

The most populous city in Poland was the capital city of Warszawa, where the number of inhabitants reached 1,715.5 thous. persons in 2012. Other largest cities in terms of population were Kraków and Łódź (which during the survey period had a negative average annual rate of growth) – both amounted to over 700 thous. residents in 2012. Since 2008 the number of inhabitants has increased in 9 out of 39 cities with 100 thous. and more inhabitants – the biggest increase was recorded in Rzeszów (by 6.3%), while the largest decrease was recorded in Gliwice (-5.6%) which lost more than 10.5 thous. residents over 5 years.

During the survey period, the largest age group, accounting for at least 63.9% of Polish population, were working-age people, of whom more than 62.1% (62.6% in 2012) were mobile working-age people. Pre-working age population was steadily decreasing, resulting in the negative rate of growth (in 2012 it reached minus 1.12%, while the population in years 2008-2012 decreased by 282.9 thous.), compared with elderly people of post-working age whose rate of growth reached 3.12% in 2012. A systematic increase of at least 1.86% in post-working age population was observed during the survey period. The post-working population growth rate was steadily increasing.

Figure 2. on page 33.

Except for pre-working age people, throughout the whole survey period, more than 60.9% of the population in remaining age groups lived in cities. People in pre-working age, whose population in urban areas was smaller, accounting for over 55.4%, which was 3,916.4 thous. persons in 2012.

In 2008-2012, the number of pre-working and working age women was by an average at least 4.9% smaller than the number of men in these age groups. The difference in working age constantly increased from 6.5% in 2008 to 9.7 in 2012. Post-working age women's share in the total population increased from 68.7% in 2008 to 69.5% in 2012 (there were 2,095.2 thous. men and 4,765.8 thous. women). This situation was due to different post-production age thresholds, which was 65 years for men and 60 years for women in the survey period, as well as the life expectancy of Polish women who live on average 8 years longer than men.

Analysing biological age groups, a similar situation as in economic age groups was observed, resulting from a decrease since 2011 in the number of people aged 15-64.

Table 1. on page 34.

Taking into account the population by educational age groups (Figure 3) it can be noted that the number of children aged 3-6 increased by 238.7 thous. in 2008-2012, reflecting the increase in births since 2004. The number of people in other age groups decreased as a result of the actual loss and decline in the birth number since 1984.

Figure 3. on page 34.

At the end of 2012 the European Union amounted to 501.4 mil. people. Germany had the highest share of union population – 16.1%. The next country in terms of population was France – 13.1%, whereas Poland was in the 6th place (7.7%) of the 27 countries. The member states with the lowest population rate were Luxembourg and Malta – 0.1% of total population each.

According to Eurostat data in 2012, the share of people aged 65 and more of the total union population accounted for 17.9%. The highest percentage of elderly persons was in Italy (21.2%), in Germany (20.7%) and in Greece (20.1%) while the lowest in Ireland (12.2%), the Slovak Republic (13.1%), Cyprus (13.2%), Luxembourg (14.0%) and Poland (14.2%).

Vital statistics

2012 was the seventh successive year to record positive natural population change – a natural decrease was recorded in previous years. The natural change in the period 2008-2010 stood at over 30 thous., as presented in the figure No. 4. In 2011 this value decreased to 12.9 thous. however in 2012 it reached 1.5 thous. There was a much greater population growth in rural areas, which amounted to 10.8 thous. in 2012, whereas in urban areas it reached minus 9.3 thous. A positive growth rate in 2012 have recorded in the voivodships: Kujawsko-pomorskie, Lubuskie, Małopolskie, Mazowieckie, Podkarpackie, Pomorskie, Warmińsko-mazurskie and Wielkopolskie.

Figure 4. on page 35.

In 2008-2012, the number of live births, like population growth has positive value, which amounted to 386.3 thous. Since 2008 the birth rate in rural areas was in the range 40.99-42.08 nationwide. In terms of the number of births, Pomorskie voivodship was top in Poland, recording the highest percentage of live births per 1,000 population in 2008-2012. Simultaneously, Pomorskie was characterized by the one of the highest fertility rates of women in Poland, which in 2012 rated 44.29%, while the average for Poland was 41.01 live births per 1,000 women aged 15-49. Similar situation occurred in the case of population reproduction rate, both nationwide and in breakdown into urban and rural areas.

Since 2008, the number of deaths remained at about 380 thous. persons yearly. In 2012, 384.8 thous. persons died, of whom 52.5% were men. Among these, the largest group were persons aged 80-84 – 26,955 deaths, which accounted for 13.3% of the total number of male deaths. The highest death rate for women (61,943 persons) was in the age group 85 and more – 33.9% of the total number of female deaths. In 2012, the number of deaths per 1,000 people was 10.0 nationwide. Podkarpackie voivodships recorded 8.6 deaths, the fewest nationwide.

In 2008, for the first time in many years, there was a positive actual growth, which is directly related to both the increase in the number of births, as well as a decrease in the number of people emigrating, with almost negligible change in the number of deaths and immigration. After 4 years a positive actual growth, in 2012 it was an actual decrease and amounted to minus 5.1 thous. Simultaneously, the average annual population growth rate

reached minus 0.01%. The highest average annual rate of population growth was recorded in the voivodships: Mazowieckie (0.31%) and Pomorskie (0.29%).

Table 2. on page 36.

According to Eurostat data the natural increase per 1,000 inhabitants of the European Union was 0.5% in 2012. The highest increase was recorded in Ireland (9.5%) and in Cyprus (5.2%). The natural decrease was noted in 11 member states – the highest in Bulgaria (-5.5%), Latvia (-4.5%) and Hungary (-3.9%). Poland with 0.0% natural increase was in the 17th place among 27 countries.

Actual increase per 1,000 inhabitants in the EU accounted for 2.2% in 2012. The highest increase was reported in Luxembourg (23.0%). The actual decrease was in 10 countries (the highest in Lithuania – minus 10.6% and Latvia – minus 10.3%). Poland with minus 0.1% decrease was in the 18th place among member states.

Fertility rate in the European Union in 2012 was 1.58 on average. The best result attained in Ireland and in France – both 2.01. The lowest fertility rate value was recorded in Portugal (1.28). At the same time in Poland, the reported value was 1.30.

Eurostat provided data concerning mean age of women at childbirth. An average age in the European Union came to 30.2 years in 2012. The highest age was noted in Spain – 31.6 years, in Ireland – 31.5 years and in Italy – 31.4, whereas the lowest in Bulgaria – 27.1 years and in Romania – 27.2. In Poland the mean age of women at childbirth amounted to 28.9 years.

Migrations

The data on internal migration for permanent residence shows that by 10.2 thous. fewer persons than in 2008 changed the place of permanent residence in 2012. Simultaneously, in 2008-2012, net migration was positive in only five voivodships, the largest in Mazowieckie (over 10 thous. persons each year), Małopolskie (approximately 3 thous. persons yearly) and Pomorskie (an average of 2.5 thous. persons). In all other voivodships a negative balance of migration was registered, the largest in Lubelskie (from -4.1 in 2008 to -5.1 thous. persons in 2012). Over 75% migrated within a voivodship – the other people moved across voivodships. Regardless of the direction of migration, mainly working and pre-working age people migrated, which was undoubtedly associated with a change of place of residence of whole families. Nearly 17.0% more women than men changed the place of residence.

Figure 5. on page 37.

In 2008-2012, in a group of cities of 100 thous. and more residents, only the capital city Warszawa and Wrocław had positive net migration every year. In other cities there was a negative balance of migration, with a few exceptions of a positive balance, e.g. in Chorzów in 2008-2009 and 2011-2012, or in Kraków in 2009-2012. A negative balance of migration is primarily a result of moving out of big cities to small towns into the surrounding gminas and powiats, where dwellings and building plots are generally cheaper than in large cities.

The data on international migration for permanent residence shows that 21.2 thous. persons left Poland in 2012 – by 8.9 thous. fewer than in 2008 and 3.8 thous. more than in 2010. Simultaneously, it was noted that except 2008 more women emigrated abroad than men.

In 2012, like in previous years, the main direction of migration for more than 88.1% of the people changing their country of residence was European countries. These directions are partly due to opening of European labour markets after Poland's accession to the European Union. The second target of migration was North and Central America (10.3% in 2012), while the third most important direction was Oceania. Over 75.0% of migrants were urban residents.

The number of people immigrating to Poland in the survey period exceeded 14 thous. a year. The largest group of immigrants came in 2009 – more than 17 thous. persons, while in 2012 the figure dropped to 14.6 thous. persons. As in the case of emigration, people

immigrating to Poland came mostly from European countries. These were mostly Poles moving back after years. The growth in returns to Poland was directly influenced by the economic crisis in the European Union, reflected in the number of immigrants mostly from the UK and Ireland. The second group of immigrants were people of Polish origin and foreigners taking up job and sometimes buying land in our country. A lot of people also immigrated from overseas, i.e. from the United States of America, Canada and Australia.

Table 3. on page 37.

Data from administrative sources (regarding only registered migration) on long-term migration which is related to changing the country of residence for a period of at least 12 months, shows that the number of emigrants and immigrants had similar values. The number of emigrants decreased from 74.3 thous. persons in 2008 to 49.7 thous. people in 2012, while the number of immigrants during the survey period amounted around 50 thous. persons.

According to Eurostat data in the European Union in 2012 net migration per 1,000 inhabitants came to 1.7. The highest positive net migration amounting to 18.9 was in Luxembourg, then in Malta – 7.4. The highest negative value of net migration noted in Ireland (-7.6) and in Lithuania (-7.1). Poland accounted for minus 0.2.

Health

Health and incidence of some diseases

Health is, beside education, one of the most important factors determining the quality of human capital. Taking care of our own health, access to medical services suited for demographic and epidemiological changes and health care by well qualified medical staff has a big impact on health condition of Polish society. The results of European Survey on Living Conditions conducted in 2008-2012 showed that self-rated health by Poles aged 16 and upward is for 42% of them at the level below good.

Figure 6. on page 39.

Though slightly improved self-rated health equally concerned men and women, men more often assessed their health as very good (20.1% of men vs. 16.3% of women). During the reporting period, 18.3% of urban areas inhabitants and 17.6% of rural areas inhabitants assessed their health as very good. In 2012 the highest rate of positive assessments was recorded among persons aged 16-29 (4.4 percentage points higher than in 2008) and 30-44 (rise of 3.8 percentage points). Along with the age increase, the number of negative self-assessments had also increased. The rate of 29.2% of surveyed people aged 60-74 had assessed their health as bad or very bad, which is 9.0 percentage points more than in 2008. In 2012 the longstanding health problems lasting at least 6 months occurred in 34.4% of patients (by more than 3.5% in 2008). They were reported more frequently by inhabitants of urban areas (36.5%) than inhabitants of rural areas (31.2%). Comparing to 2008, health problems for both males and females deepened (3.9% for males and 3.0% for males). The most visible situation was across males aged 30-44 (4.2 percentage points more than in 2008).

Simultaneously during 2008-2012 the number of non-agricultural social insurance system taking pensions from inability to work decreased of 18.3% and amounted to 1.2 mln beneficiaries. In 2012 the most pensions were granted in Śląskie (152.5 thous.) and Wielkopolskie (121.9 thous.) voivodships. The largest decrease in the number of granted pensions were in Małopolskie (24.3%) and Zachodniopomorskie (23.4%) voivodships.

Figure 7. on page 40.

Analysis of health condition of Polish society in 2008-2012, based on the results of surveys on morbidity of selected diseases indicated that there were continuous increase in the number of persons having malignant cancer, selected epidemic diseases, mental disorders and diseases.

Figure 8. on page 40.

Number of persons having cancers was increasing year by year. In 2010 cancer were diagnosed for 138.2 thous. persons (7.0% more than in 2008). The largest increase in morbidity was among inhabitants of Pomorskie voivodship – 415 illnesses per 100 thous. persons, then Świętokrzyskie and Łódzkie voivodship – 410 illnesses per 100 thous. persons. The smallest amount of cancers was diagnosed among inhabitants of Podlaskie voivodship – 297 illnesses per 100 thous. persons. The most often cancers were placed in digestive, breathing, chest and sexual organs and it counted to 54.8% of all cancers diagnosed in 2010. Analysis of the age of persons having cancers it can be observed that in the group of persons below 19 years old and above 60 years old, the morbidity of cancers is higher among males than females.

Considering types and incidence of cancer diagnosed during the surveyed year, it is noteworthy that lung tumor was the most common type of cancer in men, accounting for 21.1% of cancer incidence, while breast cancer was the most common in women – 22.4%. Incidence of melanoma and other skin cancers increased by 14.9%, and this incidence was more often among females (52.5%) than males (47.5%).

Based on the report prepared by the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene on 2008-2012, there was an increase in the number of diseases that occurred mostly in the past. An example is the whooping cough with 4.7 illnesses in 2012, which is 2.5 thous. persons more than in 2008. The value of illnesses per 100 thous. persons was the highest in Podlaskie and Łódzkie voivodships – nearly 34 and 27. In 2012 the number of persons having scarlet fever also increased. The highest number of illnesses were in Pomorskie and Śląskie voivodships (respectively 114 and 94 illnesses per 100 thous. inhabitants) comparing to the average of 66 illnesses per 100 thous. inhabitants in Poland. In 2008-2012 in Poland the number of diagnosed pulmonary tuberculosis decreased by 6.2% and was about 7 thous. illnesses. In 2012 the highest rate of this disease was in Świętokrzyskie and Lubelskie voivodship (nearly 28 incidences per 100 thous. inhabitants). In Poland this indicator amounted to 18.

According to the Institute of Psychiatry and Neurology in Poland, the number of people with mental disorders, addicted to alcohol and other substances registered in out-patient clinics increased by 10.7% and reached 1.5 mil. people in the years 2008-2012. In 2012 there were 1.3 mil. patients with mental and behavioural disorders in out-patient clinics. Nearly 177.9 thous. persons were treated for disorder caused by alcohol use and 27.9 thous. for the use of psychoactive substances. Mostly neurotic disorders (1012 patients per 100 thous. people) and mood disorders (815 patients per 100 thous. people) were treated in out-patient health care institutions. The number of persons with schizophrenia increased by 17.5% and amounted to 393.9 illnesses per 100 thous. persons.

Considering the territorial diversity, the highest increase in people treated for mental and behavioural disorders in the survey period was recorded in Łódzkie (by 58.6%) and

Zachodniopomorskie (by 57.1%). The number of people with disorders due to alcohol use slightly decreased – by 0.1%. The largest drop in the number of people treated for alcohol use occurred in Pomorskie (42.4%) and Opolskie (29.4).

Life expectancy and mortality

In 2012, the average life expectancy was 72.7 years for males and 81.0 years for females in Poland. During the years 2008-2012 the average life expectancy of Polish population grew by one year for both men and women. In 2012, the gap between the highest and lowest life expectancy rate across the 16 voivodships was 3.7 years for men. The shortest life expectancy for men was recorded in Łódzkie (70.6 years), while the longest in
Figure. 9 on page 43.

Podkarpackie (74.3) and Małopolskie (74.0). The discrepancy was smaller for women and amounted to 2.5 years. Women lived the shortest in Łódzkie (79.8), and the longest in the Podlaskie and Podkarpackie, where they reached the age of nearly 82 years. Generally, it is noted that in voivodships located in the east and south-east of Poland the average life expectancy for women was longer than nationwide.

Based on the Eurostat data, in 2012 in Europe the longest life expectancy of males was in Sweden (79.9) and Lichtenstein (79.7); the shortest in Lithuania and Latvia – less than 69 years (not every country included in this rank). Females whom life was expected to be the longest in Europe were French and Spanish . Average life expectancy of them was more than 85 years. In Europe females whom life expectancy was the shortest were Bulgarian and Romanian – more than 78 years. Among the European Union countries, the position of Poland was for males 21st, for females 17th. Countries in which discrepancy between life expectancy of males and females was the highest were: Lithuania (11.2), Latvia (10.0) and Estonia (10.1).

The adverse effect of high mortality of men and consequently a much shorter duration of their life expectancy in relation to women is very clearly marked in Poland. The gap between life expectancy of men and women in 2008 was 8.7 years, whereas in 2012 – 8.3.

In 2012 the main causes of death in Poland were the so-called diseases of civilization. Cardiovascular diseases were the primary cause of death, accounting for 46.1% of all deaths and 45.6% in 2008. The most people (556 deaths per 100 thous. people) died from cardiovascular diseases in Świętokrzyskie voivodship and the least in Warmińsko-mazurskie voivodship – 361 deaths per 100 thous. people. The second biggest cause of death was neoplasm – 25.7% of all deaths, which caused the total number of 96.0 thous. deaths. In 2012, the most risky voivodships in that matter were Łódzkie and Śląskie. The level of mortality in those areas was the highest in Poland (284 deaths per 100 thous. people). The lowest level of mortality was recorded in Podkarpackie (203 people per 100 thous. people).

Deaths from unnatural causes (accidents, injuries, poisoning) represented the third largest (6.1%) group of death. In this case a positive trend in reducing the level of mortality was noted 61 out of 100 thous. people, by 5 people fewer than in 2008.

Distribution of death rate by cause varied between urban and rural areas. The residents of rural areas died from cardiovascular and respiratory diseases more often. They also succumbed more to accidents, injuries and poisonings. However, mortality caused by neoplasm and digestive disorders was higher in urban population.

The amount of suicides rose steadily in Poland. 5791 suicides (by 9.6% more than in 2008) of which 4177 fatal, were reported in 2012. More often they occurred among urban than rural areas inhabitants. They were mostly caused by mental disorders, depression, family misunderstandings and economic conditions. Based on the data of National Police

Headquarters, persons that mostly committed suicide were males aged 30-49 (1662 suicides) and 50-69 (1526 suicides), having vocational education.

Figure. 10 on page 44.

Based on the data of Eurostat, Lithuania in 2010 had the highest rate of suicide in the European Union: 32.9 per 100 thous. persons committed suicide. High rates of suicide were also in Lichtenstein – 28.3 and Hungary – 25.6. The lowest values – from 3 to 6 suicides per 100 thous. people were in Greece, Cyprus and Italy. Based on the suicide statistics, Poland were on the twelfth position in European countries, where the rate of suicide was 16 per 100 thous. people.

Medical personnel and in-patients

The data from the Ministry of Health shows that in 2012 in Poland 137.1 thous. physicians and 38.9 thous. dentists had permission to practise medicine. According to records conducted by chambers of pharmacists, nurses and midwives, 29.9 thous. pharmacists, 285.3 thous. nurses and 35.2 thous. midwives had the right to practice. In 2008-2012 an increase of the number of persons having licence to practice a profession was increased in almost every medical practice. The largest took place among dentists (increase of 7.3%) and midwives (increase of 5.3%). It is the result of the increasing number of graduates of medical faculties (increase of 21.7%) and nursing (increase of 61.9%). The number of graduates of obstetrics and medical-dentists fields of studies decreased accordingly of 5.7% and 2.4%. The significant increase in the number of nursing graduates was connected with the necessity of Polish law adjustment to European Union requirements. Based on this law to become a nurse it is necessary to graduate from higher education institution with masters or bachelor degree. The number of graduates of nursing fields of study is the sum of received bachelor and masters title in a given year. Therefore a person who received bachelor and then masters degree is counted twice (in different calendar years). Nurses and midwives who received job qualifications after medical high schools had a possibility to increase their level of education to bachelor by studying three year programme at higher education institution.

In 2012, the medical care working directly with the patient was provided by 85.0 thous. doctors, 12.5 thous. dentists, 26.8 thous. pharmacists, 211.6 thous. nurses and 24.4 thous. midwives – a total by 8.5% more than in 2008.

Among the mentioned groups of medical occupations, the highest increase in this period, by 13.9%, was recorded in the group of pharmacists. In 2012, the number of doctors per 10 thousand inhabitants ranged from 14 in Wielkopolskie voivodship to over 26 in Mazowieckie voivodship. The number of nurses per 10 thousand inhabitants was also the lowest in Wielkopolskie voivodship – nearly 44, while the biggest – in Lubelskie voivodship – 62.

Human capital can be treated as the competencies of employees, their knowledge and skills. The constant development of medicine and the increasingly narrow specialization require continuing education and improving skills. In 2012, the percentage of second degree medical specialists to the general number of physicians accounted for 68.7% and was by 2.4 percentage point higher than in 2008. In 2008-2012 the number of surgeons and cardiologists increased the most – by 21.4% and 21.6% respectively. There were also 2.5 thous. dentists with specialization that work directly with patient.

In 2012 in Poland there was 913 general hospitals in which 7.9 mln people were cured. In 2012 there were 42.2 thous. inhabitants per 1 hospital and the average stay in hospital was 5.5 days. The most numerous group of patients (24.8% of the total number of

treated) were patients of surgical ward. Patients of hospital wards of internal medicine (1.2 mln persons) and gynecology and obstetrics (1.1 mln) were respectively 13.8% and 13.4% of the total number of treated persons. In general hospitals 81.9 patients were treated with psychiatric care. The largest numbers of general hospitals were in Śląskie (134) and Mazowieckie (115) voivodships. The smallest numbers of such hospitals were in Lubuskie and Świętokrzyskie (25) voivodships.

In 2012 in psychiatric hospitals 197.1 thous. persons started their treatment. The average period of stay in the hospital was 30.2 days. The number of hospices increased from 67 in 2010 to 83 in 2012. There were 18.5 patients which is 23.2% more than in 2010.

There were 19.4 thous. ambulatory health care facilities in Poland - 14.8% more than in 2010. More than 268 mln medical and 33.2 mln dental advices were given in such places. 23.3% of all out-patient health care facilities were located in rural areas.

In addition to health care facilities, medical services were provided in the form of medical and dental practices based on publicly funded universal health insurance. Number of such services during the period of 2010-2012 decreased by 9.2% and amounted to 6.3 thous. In 2012 the average number of advices in ambulatory health care facilities (clinics and medical practices) were 7.9 per 1 inhabitant.

Based on the data from the Institute of Occupational Medicine in the period of 2008-2012 in Poland the number of preventive preliminary and period examination decreased. On the other hand the number of medical control increased in this period. Doctors issued 13.4 decisions on health counterindication to work which is nearly two times less than in 2008.

Education

Pre-primary education

Human capital is associated mainly with the skills and educational attainment of the public¹³. Primary education covering children aged 3 to 6 years is considered the first level of the education system. Ensuring better access to early education has a significant impact on human intellectual capabilities that begin to shape in the first years of life. During the school year 2012/2013, slightly above 70% of children aged 3 to 6 were enrolled in pre-primary education establishments, of which 54.3% in rural areas. The school years 2008/2009-2012/2013 marked a steady progress in the availability of this form of education, determined by the number of people of that age group per 100 persons in pre-primary establishments (a decrease of 193 people in the school year 2008/2009 vs. 178 in 2012/2013), as well as a noticeable increase in the enrolment rate (a rise of 8.5 percentage points in the study period). Primary education was the most widespread in Opolskie voivodship where the enrolment rate exceeded the domestic average by 7.7 percentage points, and amounted to 79.3%. There were 100 places in the nursery per 129 children (by 49 children fewer than nationwide). The availability of pre-school education varies significantly between urban and rural areas and across voivodships. It can be seen comparing the presented above indicators of Opolskie voivodship against the ratios relating to such voivodships as Warmińsko-mazurskie, Kujawsko-pomorskie, Podkarpackie, Pomorskie, Świętokrzyskie, Lubelskie,

---

¹³ Compare: Schultz T.W. (1961), *Investment in Human Capital*, *The American Economic Review*, vol. 51, No. 1.

Zachodniopomorske and Podlaskie, where the net enrolment rate at pre-primary educational level did not exceed 70% and there were over 2 children to one place in a nursery school (excluding Zachodniopomorskie voivodship, where this indicator amounted 199 children to 100 places in nursery schools).

Despite significant dissemination of pre-primary education in recent years, Poland was still taking one of the last positions among European countries (twenty fifth) in respect of availability of this form of education. Comparing indicators regarding participation in pre-primary education for children aged 4 to the year of the beginning of compulsory education (4-6 years in case of Poland) it was noticeable, that for Poland it reached in 2012 one of the lowest levels (84.3%) among 27 UE countries (average 94.2%).

Primary, lower secondary and upper secondary education

Enrolment rate in primary and secondary schools, due to compulsory schooling, was in school years 2008/2009-2012/2013 constant, reaching nearly 100.0%.

Figure 11. on page 47.

The graduates of lower secondary schools mostly continued education in general secondary and specialized secondary schools, which in this period concentrated more than half of the students. The students of specialized secondary schools accounted for only a small percentage of students in this group of schools. The school years 2008/2009-2012/2013 marked a steady growth in interest in schools providing vocational training. The share of students enrolled in technical secondary schools increased from 33.7% in 2008/2009 to 35.9% in 2012/2013 school year (an increase of 2.2 percentage points), while the ratio of basic vocational school students remained relatively stable and ranged 13.2 to 14.1 in this period. This phenomenon was mainly due to Polish membership in the European Union and gradual opening of the EU labour markets to Polish citizens, which resulted in an increased domestic demand for employees with specific job qualifications.

Student competencies

Based on observation of the performance of lower secondary school students held every three years and coordinated by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) Programme for International Student Assessment PISA, it is possible to draw conclusions about of quality of educational system in Poland. The survey conducted in many countries worldwide (65 countries and regions in 2012) identify the 15-year-old student's performance in three areas: reading, science and mathematics. Results from this survey allow, in an objective and internationally comparable way, to answer the question whether young people can effectively analyse, reason and communicate their ideas clearly, and whether they are prepared to learn throughout their lives. In the area of math skills (which are the main subject of the survey conducted in 2012) Poland with a score of 518 points took one of the leading places among the countries participating in the survey (fourth place among the European Union countries and the eighth place among the OECD member countries). The result achieved by Polish students was by 23 points better compared to the previous survey. Poland was the only European country that so significantly improved its performance. In the survey regarding reading skills and interpretation, Poland with a score of 518 points was ranked third in the EU and sixth among OECD countries. Since 2009, the average reading score of Polish students has improved by 18 points. The same progress (an increase of 18 points) and a similar position in the ranking of countries participating in the survey (third place in the EU and fifth among OECD countries) was also achieved by Polish students in the field of reasoning in natural sciences.

Table 4. on page 48.

Tertiary education

The increase in the quality of human capital and readiness to invest in its development is best reflected in the widespread trend to acquire higher education. Based on observation of the enrolment rate which is an objective measure of universality of education at this level of schooling, it is possible to conclude that boom in tertiary education characteristic of Polish political transformation, yet came to an end. After steady growth in recent years this rate reached nearly 41% (40.9%) in the academic year 2009/2010, whereas in the following academic years (2010/2011 to 2012/2013) declined by 0.7 percentage points. Decrease in popularity of studies was mainly due to the fact that the number of graduates significantly outstripped the demand of economy and society for people with higher level of education. The changes also took place in the organization of studies and education, which was reflected in the steady decline in the number of students enrolled in unified Master's studies (long-cycle programmes), where in the academic year 2008/2009, they accounted for more than twenty percent (22.5%) of all students, while in the academic year 2012/2013 they fell below 10% (8.3%). At the same time there was a dynamic growth in the number of people enrolled in the first-cycle and second-cycle (Bologna cycle) programmes, where the share of this group of students increased from 77.5% in the academic year 2008/2009 to 91.7% of all students in higher education institutions in the academic year 2012/2013. These changes were the result of the dissemination of a system of studies based on three cycles of studies, resulting from the provisions adopted in the framework of the Bologna Process. Out of the total number of over hundred fields of study, a small proportion (e.g. pharmacy, medicine, law, psychology, dentistry, and veterinary medicine) can be realized only within unified Master's studies. These changes were implemented in order to increase flexibility of the higher education system which has become better suited to rapid structural changes in the labour market, in terms of demand for highly qualified personnel in certain occupations and specializations.

Figure 12. on page 49.

For many years the courses related to social sciences, economy and law have been the most popular with university students. However, the proportion of students in these fields of education in the total number of students began to decrease steadily, from 41.2% in the academic year 2008/2009 to 35.9% in 2012/2013, mainly in favour of fields related to technology, industry and construction which in this period recorded an increase of 3.6 percentage points. The increasing number of technical students should be associated with the Programme of commissioned fields of study introduced by the Ministry of Science and Higher Education in 2008. This project, co-financed by the European Union under the European Social Fund, is aimed at increasing the supply of qualified specialists in the areas of particular importance for the development of a competitive and innovative economy. To encourage graduates to choose the specialty, Ministry provides the best students of technical fields with high incentive grants and earmarked funding for universities which conduct these study programmes, in order to improve the quality and attractiveness of the education in these fields. During the academic years 2008/2009-2012/2013 a gradual increase in the number of students studying in the field of health and social welfare was also recorded, accounting for a 2.7 percentage point increase in the total number of students in the academic year 2012/2013 compared with 2008/2009. The increase in demand for medical graduates is determined by

extending life expectancy, which results in growing elderly population requiring increased medical care.

In 2012 Poland took 9th – 10th position among 27 UE countries in terms of the number of tertiary graduates in science, technology, industry and construction per 1 000 of population (aged 20-29 years). This indicator reached the medium level of 17.9 persons.

Educational attainment of the population

Favourable changes in the system of education clearly affected the continuous improvement of the educational attainment of the population. During the years 2008-2012, a systematic increase (by 5.0 percentage points in total) was recorded in the percentage of people with higher level of education in the population aged 15 to 64 years.

Figure 13. on page 50.

The analysis of the structure of education by gender shows that women are better educated than men and more likely to achieve higher education (in 2012, 25.4% of women had a university diploma, compared with 17.5% of men). Simultaneously, there was a decline in the percentage of people with basic vocational education, lower secondary, primary and incomplete primary – a total of 4.2 percentage points. The share of people with secondary and post-secondary certificates in the total population remained relatively stable and ranged 35.1% to 35.9%. Mazowieckie was by far the best voivodship in Poland in terms of the inhabitant's educational level. 29.2% of its population had a university degree and the ratio of people with the lowest education (vocational, lower secondary, primary and incomplete primary) was the smallest in Poland, accounting for 35.6% in 2012.

Figure 14. on page 51.

In terms of the inhabitants educational attainment indicator, Poland occupied in 2012 one of the leading positions among the European Union countries. Comparing with the other European Union countries, Poland had one of the highest rates of persons aged 25-64 with at least the lower-secondary level of education (89.6% vs. the EU average of 74.2%). Poland in comparison with other countries also occupied leading position in terms of the indicator of educational attainment of young people (aged 30-34 years), among them 39.1% were persons with tertiary education (3.3 percentage points more than the 27 European Union countries average). Different conclusions regarding educational attainment of the Polish population it is possible to draw on the basis of indicator that shows the average number of years in formal education received by people aged 25 and older. According to the estimations of Human Development Report Office it amounted 10.0 years and was one of the smallest among European Union countries (In 2012 Poland took 24 place with all 27 countries associated in the organization).

Lifelong learning

According to the Labour Force Survey (LFS) results in 2012 four and half percent of people aged 25-64 reported participation in broadly taken education, including formal (school and tertiary education), as well as non-formal education (various courses). This indicator did not undergo major changes during the survey period and ranged 4.4% to 5.2%. Mazowieckie voivodship residents showed the biggest interest in deepening and broadening their knowledge, where nearly 7% of them (in 2012, by 2.4 percentage points above the national average) participated in various forms of lifelong learning.

Table 5. on page 52.

A slightly different picture of adult Poles' educational activity emerges from more detailed and reliable (due to a longer period of reference) international cyclical Adult Education survey. During 12 months of 2011, 40.0% of people aged 25-64 years participated in a broadly taken education comprising all its forms, including self-education. There were by 4.2 percentage points more participants than during the reference period of the former edition

of the survey which lasted from quarter IV 2005 to quarter IV 2006. More people participated in non-formal education (a rise from 18.6% in 2006 to 21.0% in 2011) and in informal education, i.e. self-education (a rise from 25.4% to 29.0%). Participation in formal education hardly changed, from 5.5% in 2006 to 5.4% in 2011.

Table 6. on page 52.

Among all of the European Union countries, Poland occupied one of the lowest positions in the ranking of persons aged 25-64 participating in education. According to the Labour Force Survey (LFS) in 2012 lifelong learning indicator for Poland was half as much lower comparing with the European Union countries and amounted in 2012 4.5% (vs. the average of 9.0% in the 27 EU countries). Likewise, results of Adult Education Survey (AES) confirm relatively low educational activity of adult Poles. In formal and non-formal education participated 24.2% of Polish population aged 25 to 64 years. Among EU countries worse results were seen only in Romania and Greece.

Adult Competencies

The level of skills of Poles aged 16-65 years was measured within the framework of International Assessment of Adult Competencies PIAAC conducted during the years 2011-2012. The survey prepared by the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) took place in 24 countries. Its main goal was to measure skills important for the functioning of adults in many situations of private and professional life. These skills, measured on a scale of 0 to 500 points, were below the average level of competencies of inhabitants of OECD countries participating in the survey. Polish score in literacy skills was by 5.9 points lower than the OECD average, while in the field of numeracy skills – by 8.9 points. The average skill level was higher among young people. Persons aged 16-24 reached 281.5 points in reading comprehension (by 14.6 points more than the entire population figure), while in the field of mathematical reasoning they scored 268.6 points (respectively, by 8.8 points more). Women performed better than men in literacy skills (6.4 points difference), while there were no significant disparities in numeracy skills.

Table 7. on page 53.

Language skills of adult population

Foreign language skills are one of the factors underlying the development of human capital increasing with the progress in globalisation of information, work, science and entertainment. Language competences have an impact on staff mobility and higher competitiveness of the economy. They are indispensable for personal development, bigger civil activity and cohesion. They increase the competitiveness on labour market and, therefore, create more occupational opportunities. According to the 'Adult Education' survey results conducted in 2011, nearly three quarters of the surveyed population aged 18-69 years declared the knowledge of any foreign language. The most numerous were the respondents who spoke only one language (38.5% of the total surveyed population). A great majority of one foreign language speakers described their language competencies as basic, comprising understanding and use of common everyday expressions referring to well-known objects and situations. The respondents who could speak more than one foreign language accounted for more than a quarter of the surveyed population (26.0%). The biggest number of respondents identified their first foreign language skills as intermediate (38.3%). An intermediate level covers reading comprehension and speaking skills within standard language, the ability to build simple utterances, describing own experience, telling about past events and quite fluent communication skills. A relatively higher level of language competences was marked in respondents speaking two or more languages where 23.9% reported had mastered one of

them, than in respondents with one foreign language competences, 7,0% of whom described it as fluent. An advanced level of language competences entails comprehension of a wide range of challenging texts and flexible speaking skills. The analysis of data regarding foreign language abilities showed that good knowledge of foreign languages was not prevalent in Polish community. Alongside a large number of persons without the knowledge of any foreign language (more than a third of respondents), 36.0% defined their language skills as merely basic. Slightly more than 28% described their language competencies as intermediate – the level which seems indispensable for meeting the requirements of today's economy based on knowledge, as well as for developing social contacts and full participation in the world's scientific and cultural achievements.

Table 8. on page 54.

A vast majority of respondents reported the knowledge of either English, Russian or German. English was the most popular of those languages, spoken at various levels of competences by over a third of adult Poles (37.0%). Other European languages, such as French or Spanish, were less popular (reported by respectively 2.6% and 0.6% of the respondents). According to The European Union authorities, the level of competences in of the above mentioned five languages had influence on the human capital development. Hence, in accordance with the 'Adult Education' survey guidelines, these languages were foremost in the analysis of respondents' language competences (those who reported speaking more than two foreign languages). Relatively the highest level of language skills was recorded among English language speakers, 54.3% of whom reached at least intermediate level of competencies, followed by Spanish with 50,0%, 37.4% of persons speaking French and 35.5% of speakers of German reached intermediate and the highest level of competencies. It is noteworthy that respondents speaking the second most popular language – Russian described their language competences as poor (merely one in four persons in this group reached intermediate level). Apart from the analysed five foreign languages, it shows that Italian language enjoys relatively high popularity which even outnumbered Spanish. Italian language was spoken by more than 1% of adult Poles (by 0.5 percentage point more than Spanish language).

Figure 15. on page 55.

In terms of dissemination of foreign languages and the level of language skills Poland reached the results below the EU average. According to the Adult Education Survey (AES) results in 2011 61.8% of people aged 25 -64 reported a knowledge of any foreign language (vs. the average of 65.8% in the EU countries), of which 24.7% were able to use it at least at the level of independent user (vs. the average of 30.8% in the EU countries).

Labour market

Economic activity

The use of human capital in the labour market can be assessed primarily through the analysis of the economically active population's labour market status.

Table 9. on page 56.

The number of economically active population in Poland was very slowly but steadily increasing over the years 2010-2012. This growth in 2012 accounted for 1.3% compared with 2010 – 0.3% in urban areas and 2.7% among the rural population. It was due to both the 0.8% increase in the number of employed and primarily the 6.0% increase in unemployed population. The biggest increase in economically active population was in Pomorskie – 7.0%, Śląskie – 6.4% and Mazowieckie (5.9%) voivodships, while the decline was noted in ten

voivodships, the biggest in lubuskie – 6,5% and warmińsko-mazurskie – 6,4%. It should also be noted that Lubuskie was one of the six regions (alongside Dolnośląskie, Opolskie, Podlaskie, Wielkopolskie and Zachodniopomorskie) which did not record an increase in the number of unemployed persons in 2012 with respect to 2010. The increase in the number of economically active population had a direct impact on the value of economic activity rate which reached 55.9% in Poland in 2012, by 0.6 percentage points more than in 2010 (respectively 0.6 percentage points in men's and 0.5 percentage points in women's population). The highest level of activity rate was reported in Mazowieckie – 60.2% in 2012 vs. 58.0% in 2010, which reached the biggest increased in Poland – 2.2 percentage. Its lowest values were noted in 2012 in Warmińsko-mazurskie – 51.4% (decrease by 1.6 percentage) and Zachodniopomorskie – 52.2% (decrease by 0.1 percentage).

Figure 16. on page 57.

In changing labour market situation, the conviction that education and acquired knowledge and skills are one of the key factors of success on the labour market is gaining importance. It is confirmed by the fact that each year there are more economically active persons with tertiary education in Poland. This growth made up 10.2% in the period 2010-2012. The voivodships with the biggest increase in the number of economically active people with tertiary education in this period were: Pomorskie, Małopolskie and Kujawsko-Pomorskie – respectively 25.2%, 19.5% and 19.3%. The decline in the number of people with tertiary education active in the labour market took place in Warmińsko-mazurskie and Lubuskie (respectively 8.2% and 1.9%). It is noteworthy that the number of economically active people with education below tertiary decreased in most voivodships. It was particularly evident in the group of employed and unemployed persons with post-secondary, vocational secondary and basic vocational education.

The degree of human capital use is reflected in the employment rate values. The values of this indicator in the groups aged 20-64 and 55-64 in Poland and in other European Union countries were collated for the purposes of this publication.

Figure 17. on page 58.

In 2012 the employment rate of people aged 20-64 accounted for 64.7% in Poland, which meant an increase of 0.4 percentage points compared with 2010. During the whole analysed period there was a difference over ten percentage points between the employment rate of the populations of men and women aged 20-64. This difference, accounting for 14.0 percentage points to women's disadvantage in 2010, in 2012 amounted to 14.5 percentage points. The voivodship with the highest value of this indicator was Mazowieckie where it reached 71.1% in 2012 (77.5% in men and 64.8% in women). Relatively the lowest value of the indicator, 58.5% in 2012, was recorded in Warmińsko-mazurskie (66.3% in men and 50.6% in women). In the years 2010-2012, the European Union recorded by a few percentage points higher value than Poland. However, a slightly downward trend has also been noted in the difference between Poland and EU for the past few years.

In the 55-64 age group, the disparity in the employment rate between Poland and the European Union countries was more pronounced and remained at the level of several percentage points: from 12.1 percentage points in 2010 to 10.1 percentage points in 2012 to Poland's disadvantage. It should be noted, however, that the level of this indicator increased steadily in Poland, accounting respectively for 34.1%, 36.9% and 38.7% in 2010-2012. The residents of Mazowieckie voivodship prevailed in the population of both men

and women. In 2012, the employment rate in the 55-64 age group accounted for 56.9% for men and 37.3% for women. The pension system obliging in Poland was the key factor influencing the age of exit from the labour market. Legislative changes introduced in 2008, consisting in elimination of early retirement and the introduction of the so-called bridging pensions necessitated elongation of the retirement age, resulting in an increase in the average age of transition to retirement – from 59.0 years in 2008 to 59.9 years in 2012.

Table 10. on page 58.

According to the Social Insurance Institution data, the residents of Mazowieckie retired the latest in 2008-2012 namely at the age of 60.1 in 2008 and 61.8 years in 2012. In Śląskie voivodship people retired the youngest – at the age 57.8 in 2008 and 57.2 years in 2012. It was primarily due to miners' privilege to retire after 25 years of working underground, regardless of age. Raising the age of transition to retirement was more pronounced in women's population. The average retirement age of women in 2008 was 56.2 years, while four years later it was 3.3 years more.

In 2012 Poland had occupied 18th position (together with the Slovak Republic) among all 27 European Union countries in accordance with employment rate for persons aged 15-64. This rate in Poland was 59.7%, which is 4.5 percentage points less in comparison with the average value for all European Union countries. Comparing with Poland, the employment rate was lower in 8 countries of EU: Romania (59.5%), Malta (59.0%), Bulgaria (58.8%), Ireland (58.8%), Hungary (57.2%), Italy (56.8%), Spain (55.4%), Greece (51.3%). Six countries: Austria, Denmark, Netherlands, Germany, Sweden and Great Britain had recorded this indicator with the rate higher than 70%. The highest rate of this indicator (75.1%) was in Netherlands.

Wages and salaries

The results of the wage and salary survey conducted in 2008, 2010 and 2012 show the effects of investment in human capital through raising the level of education. They also indicate that there are considerable discrepancies in men's and women's remuneration, irrespective of educational level.

Figure 18. on page 60.

The data presented in the graph illustrate the direct relationship between the level of education and gross income. The relationship is the more visible, the higher the formal educational level. Smaller wage differentiation in persons with secondary or lower education may indicate that employees' skills play the greater role here. In Poland people with at least master's or doctor's degree, medical or equivalent received the highest average gross salary. In male population in October 2008, the salary amounted to 5,694.86 zł, two years later 6,062.87 zł and in 2012 – 6,749.19 zł. In each of the analysed years the salaries were higher than the total average by 76.2%, 71.1% and 73.2% respectively. Women's remuneration was by 20.8%, 22.6% and 22.9% above the average in the same group. Both men and women with at least a master's or doctor's degree, medical or equivalent received the highest remuneration in Mazowieckie voivodship, out of all regions in Poland. In 2008 men's remuneration amounted to 7,476.36 zł, i.e. by 63.6% more than nationwide. In 2010 the figures were respectively 8,262.49 zł and 66.7%, while in 2012 – 8,852.11 zł and 60.5%. In the analysed years, women's remuneration in Mazowieckie voivodship was above the group average by 9.7%, 10.3% and 8.7%. The voivodships with the relatively lowest salaries in the group were: in 2008 Podkarpackie (4,108.90 zł men, 3,304.31 zł women), in 2010 Lubelskie (4,478.60 zł men, 3,780.12 zł women), in 2012 Świętokrzyskie (5,174.65 zł men and 3,930.14 zł women). The gap in gross salaries between persons having tertiary education with academic degree, master degree or equivalent and those with general secondary education

stood at over 70% during the surveyed period (over 90% in male population and over 50% in female population). There is a significant difference between the salaries of people with vocational secondary education and the people's with basic vocational education. In October 2008, people with vocational secondary education received an average of 2,892.96 zł gross – 19.7% more than those with vocational education. In 2010 the figures were respectively 3,100.60 zł and 20.9%, while in 2012 – 3,338.85 zł and 18.9%. It should be stressed that due to the nature of the labour market, the highest average gross salaries of persons with basic vocational education were recorded in Śląskie voivodship. In 2008, the salaries were higher than the national average salaries in this group by 17.5%, in 2010 by 18.9% and in 2012 by 22.9%. In the analysed years, a considerable discrepancy in men's and women's remunerations was particularly pronounced in the groups of the best and the least educated people. In the group of people with at least master's degree or doctorate, medical or equivalent, men earned more than women by respectively 45.8%, 39.5%, 40.9%. Men having tertiary education with Engineer degree, Licentiate, economist with diploma or equivalent earned by respectively 53.7%, 46.0%, 46.5% more than women, with vocational secondary education – by respectively 24.5%, 24.0%, 26.3%, with general secondary education – by 19.1%, 20.1%, 27.6%, and basic vocational education – by 49.9%, 44.4%, 44.7%.

According to the results of the surveys presented by OECD (with the reference year 2012), the amount of salary is increasing along with level of education. Persons with tertiary education with academic or Master's degree can expect to earn 70% more than those who have attained upper secondary education. On each level of education females earned less than males. Woman with tertiary education earn 80% or more of men's earnings in only four countries: Belgium, Republic of Slovenia, Spain and Turkey. In Brazil, Chile and Hungary the ratio amounted to 60% and less, whereas in Poland – about 70%.

Mismatch in the labour market

In 2008-2012, as in previous years, the structural mismatch in the labour market were observed in Poland. This situation led to high unemployment in certain occupational groups on the one hand and the shortages of workers in other occupations, on the other. According to data of the Ministry of Labour and Social Policy in 2012, as in the previous years, maintenance / warehouse worker was a deficient occupation, i.e. with more job offers than unemployed person's applications. There were by 36.3 thous. more job offers than unemployed person's applications (vs. 77.9 thous. in 2008). The next most deficit occupations in terms of labour force supply were: general office clerk (11.8 thous.), telemarketer (6.7 thous.), security guard without a licence (6.4 thous.) and sales representative (4.8 thous.). Other surplus occupations include: locksmiths (48.0 thous.), economic technicians (47.4 thous.), bricklayers (35.5 thous.) and mechanic technicians (32.8 thous.). Among the professions requiring higher education the most surplus in 2012 were: economist, education methods specialists and policy administration professionals. This was certainly due to a mismatch between the structure of education and the labour market requirements. It should be noted, however, that the excess rate of labour force supply in economist profession decreased by 20.6% in 2012 compared with 2008 and this rate was increased in two other occupations, by 7.3% in profession of education methods specialists and by 15.6% in profession of policy administration professionals.

Reducing the number of deficient occupations while maintaining the occurrence of surplus labour force in other professions was one of the causes of decline in the number of job offers and increased job demand in the period of economic slowdown and social uncertainty.

Figure 18. on page 62.

The consequence of the economic slowdown in 2009 was the reduction of the demand for labour. The analysis of job vacancies in the years 2008-2012 shows that the largest decrease in the number of job offers – by 81.0% took place in the group of simple work. The demand for industrial workers and craftsmen decreased by 80.5%, gardeners, foresters and fishermen by 75.%. A relatively small decrease, however, was recorded in the group of representatives of public authorities, senior officials and managers – by 20,8%, as well as specialists – by 52.7%. In 2008, when the average number of job vacancies was the highest and amounted to 152.4 thous., the most vacancies were in the central region – 43.1 thous., primarily in Mazowieckie – 34.3 thous., in the southern region – 30.2 thous., mainly in Śląskie – 18.6 thous., and in north-west – 26.7 thous., mostly in Wielkopolskie voivodship – 15.6 thous. The eastern region with 12.1 thous. vacancies was at the bottom end. The economic downturn caused a decrease in the average number of job vacancies in 2012 to 45.9 thous. As in 2008, on average, the most vacancies were in the central region – 15.1 thous., mainly in Mazowieckie – 11.8 thous., the southern region – 8.1 thous., mainly in Śląskie – 5.1 thous. and in the north-west – 7.8 thous., mainly in Wielkopolskie – 4.5 thous., while the least job vacancies were recorded in the east – 6.5 thous. and south-west – 4.9 thous.

Structural mismatch is mainly due to the relatively low labour mobility. Small scale of internal migration from areas of low demand to areas of higher demand results in the spatial concentration of unemployment. Less developed regions with less demand for labour are the areas with the highest unemployment rates in Poland. Shortages of work force are concentrated in fast-growing regions, especially in large urban areas.

Figure 20. on page 63.

Intensity and rate of unemployment are the main indicators describing labour market mismatch that shows differences between labour force supply and demand. It is also worth to analyse the situation of persons being slightly between employment and unemployment as well as unemployment and economic inactivity. They can change their status on the labour market and become unemployed or move from unemployment. These are: underemployed part-time workers who would like to work additional hours weekly and are available to do so, persons seeking work but not immediately available and persons available to work but not seeking. Sum of unemployed persons, potentially economically active persons and underemployed part-time workers gives the impression of fully unused potential labour resources, which may be relatively easily activated. Number of persons belonging to three categories mentioned above amounted to 2828 thous. (of which 51.9% females) in 2012 vs. 2691 thous. (of which 53.7% females) in 2010. Population of unemployed increased in the survey period by 6.1% (males – 2.2%, females – 10.5%). Number of underemployed part-time workers who would like to work additional hours weekly increased by 15% (males – 7.9%, females – 19.7%). Number of persons seeking work but not immediately available decreased by 8.3%, which was mainly due to decrease by 10.9% among females population. Relatively the lowest changes (increase by 0.4%) were noted among persons available to work but not seeking (increase by 1.3% in males and decrease by 0.3% in females population).

Based on Eurostat data, the job vacancy rate in European Union countries varied from 1.9% in 2008 to 1.4% in 2012. Among 27 European Union countries, the highest rate of this indicator was in 2012 in Malta (3.4%), Germany (2.6%), Belgium (2.4%) and Finland (2.2%). In 15 countries this indicator was lower than 1%, with the lowest (0.4%) in Latvia, Poland and Portugal.

Culture

Readership

The main task of the library is to promote reading in local community. In 2008-2012, the number of public libraries in Poland fell from 8,420 in 2008 to 8,182 in 2012. Despite the continuing downward trend, libraries are the largest group of cultural institutions operating in Poland.

In 2012, the smallest rate of population per one public library (including branches) was recorded in Opolskie voivodship, while the highest value of this ratio was in Pomorskie voivodship. 1881 specialist libraries functioned in Poland in 2012 – with a generally downward trend, only scientific libraries recorded an increase in the number of facilities. They accounted for the most numerous group of specialist libraries. The biggest number of this type of libraries operated in Mazowieckie voivodship, the fewest – in Lubuskie voivodship.

Table 11. on page 64.

In 2011, reading for pleasure was declared by 56.8% of respondents aged 18-69 years. A majority of city inhabitants declared interest in books – 64.6%. In rural areas the corresponding percentage was 44.1%. A considerable majority of readers had read fewer than 5 books, in the case of men – 50.4% of respondents. Women prevailed among readers who reported having read 11 and more books – 69.8%, as well as persons with higher education. The higher educational level, the higher rate of persons reading for pleasure. Regardless of education level females read more often than males.

The largest number of readers was recorded among younger people. The percentage of readers decreased with age. In the 18-69 age group, more than a half declared having read at least one book. Nearly a third of people at the age above 35 years read at least 11 books during a year.

Figure 21. on page 65.

Polish National Library was conducting a survey of readership in Poland every two years. Compared to 2010, an insignificant decrease of the number of persons who declared reading books was noted in 2012. Persons who systematically read books more often than average, used the literature for professional and personal development purposes. Almost 35% of respondents indicated libraries as the main source of books.

Educational activities in cultural institutions

The aim of cultural institutions is to promote and develop knowledge, experience and skills. Thanks to a large number of cultural institutions, the inhabitants have easier access to various cultural and educational events. To achieve a high level of interest in organized activities, the preferences of local communities should be taken into account. In many cases local governments support financially projects of individual organizations whose aim is to promote culture. There were 696 cultural establishments, 1,642 cultural centres, 340 clubs and 1,192 community centres in Poland in 2012. Between 2009 and 2012, the number of these institutions decreased by 157 units. 1,490 cultural institutions operated in urban areas and 2,380 in rural areas. Comparing the years 2009 and 2012, a significant increase in the number of registered units was recorded in Pomorskie voivodship (from 226 to 270), whereas they decreased significantly in Wielkopolskie – by 59. In 2012, the most such cultural institutions (430) functioned in Małopolskie voivodship, the fewest in Lubuskie – 80. Cultural

competence acquired by a unit foster the creation of new ventures and the attitude of openness in taking action for the sake of the community.

In 2012, the most people were interested in visiting exhibitions and participation in tourist and sports-recreation events. City dwellers chose visiting exhibitions more often – 2,383.5 thous. visitors. The inhabitants of rural areas were more interested in tourist and sports events – 1,208.5 thous. participants. Comparing the years 2012 and 2009, the total number of people participating in selected cultural events decreased by 13.4%. Prelections, meetings and lectures were the most popular with residents of Małopolskie voivodship where 5749 organized events were attended by 218.3 thous. people. Exhibitions held in cultural establishments, cultural centres, clubs and community centres were visited by city dwellers.

Figure 22. on page 66.

A high percentage of people under the age of 15 recorded in 2012 among the participants of foreign language and practical knowledge courses confirm a big children and youth's interest in this form of education.

Participation in cultural events

In 2008-2012, public involvement in the cultural life varied across voivodships. The factor affecting participation in cultural events was the availability of cultural institutions. The majority of cinemas, galleries and institutions were located in cities. Cinemas offer potential audience a varied repertoire of both Polish and foreign films. Recent years have shown a growing number of screenings in fixed cinemas in Poland. In 2012 the most screenings per 1 fixed cinema were recorded in Śląskie, Kujawsko-pomorskie i Pomorskie voivodships, the fewest in Lubelskie. In 2012, as compared with 2008, there were by 5.3% more audience (per 1000 population) in fixed cinemas nationwide. A significant increase was reported in Lubuskie – from 592 to 852, while a downward trend continued in Wielkopolskie – from 979 to 834. During the analysed years the number of audience in fixed cinemas per screening decreased from 27 in 2008 to 24 in 2012. The results of the Adult education survey show that half of the respondents reported going to the cinema in 2011. 21.1% of them went to the cinema more than 6 times a year, city dwellers more often than villagers. The cinema-goers living in towns outnumbered those living in rural areas by 20%. It should be noted that cinemas in rural areas accounted for 2.2% of all permanent cinemas. Based on the Social diagnosis survey in 2011 females were going to cinemas, theatres and concerts more often than males. Level of participation in such kind of entertainment was positively correlated with persons age. It was noted that higher educated people were more active in that form of amusement.

A wide offer of theatres and musical institutions still makes this form of participation in culture attractive. In 2012, the spectators and audience in theatres and musical institutions amounted to 277 people per 1000 population – by 27 people more than in 2008. The number of performances and concerts per 1 institution increased from 294 in 2008 to 311 in 2012.

Table 12. on page 67.

In addition to exhibitions, galleries organise educational events. In 2012, galleries held a total of 3.3 thousand readings, prelections and author's meetings, as well as 11.0 thous. lessons and art workshops. In educational activity 41.4% of organized events in galleries were cyclical.

According to the results of the Adult education survey, 41.9% of people aged 18-69 years visited historical and cultural places – exhibitions, museums and monuments. In 2011, such form of cultural activity was more popular with persons aged less than 50 years. Museums offer educational activities every year. The number of educational events held in museums in 2012 amounted to over 115.4 thous., i.e. by 14.4% more than in 2008. The inhabitants of Mazowieckie voivodship participated in nearly 19.9 thous. lessons held in museums. The fewest activities of this kind took place in Lubuskie – 819 lessons.

According to the data published by European Commission with the reference year of 2011, 88% of European Union inhabitants aged 15-30 been to the cinema or a concert in the last 12 months preceding the survey. This form of the cultural activity was declared more often by inhabitants of Denmark and Slovenia (95%). The smallest value was noted in Romania (65%). More than 2/3 (67%) of respondents visited at least once museum, gallery or historical monument. The highest value was observed in Estonia (76%) and in Czech Republic, Austria and Latvia (75%). In Poland this value amounted to 70% – 3 percentage points higher than EU27 average. In 27 European Union countries, 44% of respondents attended to a performance in theatre, dancing spectacle or opera. Persons from EU27 indicated also participation in amateur artistic activities. In Poland 31% of respondents declare such form of cultural activity – EU27 average is 33%.

Science, technology and innovation

The use of new technologies

An upward trend over the last 5 years has been recorded in the survey on the number of households with Internet access in Poland. 47.6% had access to the Internet in 2008, while in 2012 – 70.5% of the households. Simultaneously, the rate of increase in the number of households with Internet access was smaller from year to year, due to fulfilled demand for this service. For some groups of the society the cost or technical problems with connection to the Internet is not a barrier, but a conservative approach to life and slower adjustment to modern technology.

According to the ranking of the European Union countries on households having access to the Internet, Poland was on the 16th position in 2012, below the EU average which was 76%, and placed far after the leading countries in the Europe – Netherlands, where indicator of the access to the Internet amounted 94%, Luxembourg (93%) and Sweden as well as Denmark (91%).

The number of households with the Internet access in 2008-2012 grew both in urban and in rural areas, but in rural areas the increase was bigger. In 2012, in comparison with 2008, they increased by 36.6% in cities, while in rural areas they grew by 83.3%. Nevertheless, the Internet is still more prevalent in urban than in rural areas.

Table 13. on page 68.

The analysis of the community of people aged 16-74 who used the Internet during the three months preceding the statistical survey showed that the majority – 70.1% in 2012 – were not older than 44. The Internet was particularly popular with people aged 16-24 for whom it is now an essential tool for learning and communication. However, since 2009 persons aged 25-34 have been an equally active group of the Internet users. It is worth mentioning that 91.5% of the households with children under 16 had the Internet access in 2012.

People with secondary educational level were the largest group of the Internet users. They were followed by people with tertiary education. The smallest group were people with lower than secondary educational level (in 2012 they accounted for respectively 58.1%, 30.4% and 11.5%). It is noteworthy that while women did not reach half of the Internet users with secondary or lower education, in 2012 they accounted for 60.4% of the users with tertiary educational attainment.

The Internet user community was clearly differentiated in terms of labour market status. Persons economically active were in majority of the users, of whom the distinguishing group were self-employed and employed persons. The smallest group were farmers -2.8% of users.

The Internet users have a variety of skills. For the sake of their analysis, the activities declared by the surveyed population (people who had ever used the Internet) were broken down into basic (low), intermediate or advanced. In 2012 34.4% of users belonged to a group with low Internet skills, 47.6% to the intermediate and 18.0% to the group of advanced users.

Table 14. on page 70.

Persons in the 16-24 age group presented the highest level of surveyed skills, the highest percentage of intermediate and advanced users was recorded among this age group. It was reflected while analysing the respondents' labour market status, it was noted that the group of learners, including mainly youth up to 24 years of age, mastered the mentioned activities to the greatest extent. Farmers, pensioners and other economically inactive persons were the least skilled groups among the Internet users. The Internet users also varied in terms of place of residence – inhabitants of large cities showed slightly higher skills than people from smaller towns and rural areas.

The main objectives for the Internet use for private purpose in 2012, similarly as in previous years, were: mailing (82.% of users) and searching for information about goods and services (76.3% of users). Number of people using the service of internet banking doubled since 2008 and in 2012 was reported by 51.3% of users. Comparable percentage of users (51.2%) declared using the Internet for complementing knowledge. Among the least popular activities were: the use of websites devoted to tourism, downloading software, using chat sites, discussion groups or forums and seeking information concerning education and training offers. These objectives were declared by less than a third of users in 2012.

According to figure 23 presented below, a rising trend was noted in most of the discussed activities. Comparing to the 2011, reading or downloading online newspapers was reported the largest increase in interest (up by 71.3% of users).

Figure 23. on page 71.

Playing or downloading games, music, films or images, listening to the web radios or watching web television became more common (an increase of more than 29% of users), as well as the use of the Internet in order to supplement knowledge, finding education or training offers information and using the banking service (an increase of 21.6-24.1% of users).

Employed in R&D

Persons employed in the R&D include all persons directly involved in R&D activities, both professional staff and support staff who devote at least 10% of their total working time to this activity.

The employment rate in Research and Development (R&D) in the European Union countries in 2012, measured by relation of the number of R&D employees to the total number of labour force, the highest value was recorded in Luxembourg (2.28%), Finland (2.01%) and Denmark (1.92%). Based on that ranking, Poland with the rate 0.52% was below the European Union average that amounted 1.10%.

R&D sector employed a small percentage, around 0.9% of the total number of persons employed in Poland. Between 2008-2012 the number of employees increased by 16.7% reaching 119.7 thous. at the beginning of the survey period and 139.7 thous. in 2012.

Comparing to 2011 there were by 4.6% more habilitated doctors and 2.6% more persons with the title of professor, while the number of people with a doctor's degree decreased by 0.8%. However, the number of people with other higher education degrees increased by 8.6% and number of persons with lower than tertiary education marked the increase by 2.4%.

Table 15. on page 72.

According to the 2012 data, women accounted for 40.2% of all persons employed in the R&D, yet, the percentage varied due to their educational level and job position. While among persons with educational level of scientific degree of doctor and lower, women made up respectively 42.7% of the community, they accounted for 33.2% of habilitated doctors and 22.6% of professors. 38.3% of researchers and technicians and equivalent staff were female and 59.4% of other employees.

Mazowieckie voivodship recorded the most R&D employees – 26.6% in 2012. They were followed by Małopolskie (12.5%), Wielkopolskie (9.5%), Śląskie (9.2%) and Dolnośląskie (7.3%). The voivodships with the fewest people working in R&D were Lubuskie (0.8%) and Świętokrzyskie (0.6%).

Protection of intellectual property

To evaluate and compare the innovatory economies across countries and regions, indicators relating to the protection of intellectual property may be used. They are calculated using data on reported and patented inventions, submitted utility model applications and granted protection rights.

Patent, as the exclusive right to the invention, may be granted by the national authority (in Poland, the Patent Office of the Republic of Poland), or international, such as the European Patent Office (EPO – European Patent Office), which grants European patents.

Comparing 28 European Union countries on the number of patent applications reported to EPO per 1 mil. inhabitants, Poland in 2012 had occupied 18th position. Countries in which activity in that matter calculated as the number of reported patent applications per 1 mil. inhabitants significantly exceeded the European Union average, were: Sweden (288.67), Germany (276.95) and Finland (269.61) what can attest the high development of knowledge-based economies in that countries. In Poland the value of this indicator had been increasing systematically since 2008 (6.07 at that time) and in 2011 achieved the value of 12.09 reported patent applications per 1 mil. inhabitants.

Figure 24. on page 73.

In 2012, the Patent Office of the Republic of Poland reported 4,410 inventions, an increase of 13.7% compared to the number of applications filed in 2011. 1,848 patents were granted in 2012, which was by 7.1% less than in 2011. There were 941 utility models filed at the Patent Office in the same year. Simultaneously the number of granted protection rights increased by 3.2% and amounted to 514 in 2012.

For comparison among the voivodships in Poland, indicators relating to the number of patent and utility model reports, granted patents and protection rights per 100 thous. people were applied. The values of these ratios are significantly territorially differentiated. They are presented below on the basis of the 2012 data.

In terms of the number of employed persons in R&D, Mazowieckie voivodship recorded the highest rate of reported patent – 18.4. The highest rate of granted patents was recorded in Dolnośląskie voivodship – 9.8.

The most utility models per 100 thous. population were reported in Śląskie voivodship – 3.4 and Małopolskie – 3.3. The ratio was in the range of 1.0-1.3 in Lubuskie,

Zachodniopomorskie and Warmińsko-mazurskie voivodships. The highest rate of granted protection rights was noted in Śląskie – 2.1 and Podkarpackie – 1.8, while the lowest value (0.2-0.8) was recorded in, Lubuskie, Zachodniopomorskie, Pomorskie and Lubelskie.

Economic determinants of human capital development

The expenditure of the state budget and local government units

The process of creating and maintaining the human capital understood as investment in education and development of science is not only related to the cost-intensive individual households, but first of all to the costs borne by the state.

Figure 25. on page 74.

The expenditure on sections crucial for the development of human capital in 2012 accounted for 8.4% of the state budget expenditures. Comparing to the previous year this value decreased by 0.3 percentage points.

Expenditure on higher education in 2012 amounted to 12,402 mil. zł and was allocated to the tasks whose aim was to ensure the universality of higher education, equal educational opportunities and to raise the quality of education and educational level of the population. 79.7% of this value was the funds spent on teaching activities in higher education institutions accounted for, 13.1% supplied financial aid fund for assistance to students and doctoral students.

Education and educational care were financed mainly from the educational part of the general subsidy, which in 2012 amounted to 39,161 mil. zł, and grants for the financial social aid tasks transferred to the budgets by local government units. The state budget finances schools and educational establishments run by the government and institutions such as local education offices, Central and Regional Examination Commission, Voluntary Labour Corps. Appropriation also covers expenditure on educational tasks implemented in schools at correctional settings and at diagnostic and consultative family centres. In 2012 these expenditures were allocated 2,356 mil. zł, i.e. by 7.1% more than in the previous year.

Figure 26. on page 75.

Expenditure of local governments on education amounted to 55,542 mil. zł in 2012 and accounted for 30.8% of the total budgets. They increased by 4.9% on 2011.

Based on the data published by Eurostat, the amount of the public expenditures on education, at all educational levels, in the 27 European Union countries, in 2011 was on the average 5.25% of the Gross Domestic Product. The highest rate of expenditures on education in relation to the GDP was in Denmark – 8.75%, Malta – 7.96% and Cyprus – 7.87%. The lowest indicator among the European Union countries was recorded in Romania – 3.07% and Bulgaria – 3.82%. In Poland the amount of the public expenditures at all educational levels was 4.94% of the GDP in 2011.

The state budget expenditure on health care in 2012 reached 7,242 mil. zł, i.e. by 3.3% less than in 2011. Activities financed from the state budget in the area of health, aimed at improving the health of Polish population and to ensure appropriate level of medical staff training, access to highly specialized services and emergency medical services, implementing health policy programs, access to safe, quality and effective medicinal products and medical devices, etc.

Expenditure on health care incurred from local government budgets in 2012 amounted to 3,521 mil. zł – by 13.9% less than in 2011. The value of public expenditure on health care incurred by local governments per capita in Poland amounted to an average of 91.39 zł.

The highest expenditure was incurred in Łódzkie voivodship – 120.53 zł per person, the lowest in Opolskie voivodship – 70.48 zł per person.

4,850 mil. zł, i.e. by 1.9% more than in the previous year, was spent in the field of science in 2012. The majority of these funds were grants for statutory activities of scientific institutions and own research of universities, as well as funding research and targeted projects, including strategic research programs and development tasks.

One of the basic indicators used to measure progress of the goals of the Europe 2020 strategy is the relation of internal expenditures on research and development to the Gross Domestic Product. The target of this strategy is to achieve expenditure at least at the rate of 3.00% of the GDP. Based on the Eurostat data, in 2012 in the European Union countries this indicator was on average 2.07%. The highest rate of expenditure on research and development was in Finland – 3.55% and Sweden – 3.41% which were the only countries having that rate higher than 3.00%. In Poland in 2011 this indicator was 0.90% of the GDP.

Cost of education

Since 2007 there has been a systematic increase of over 5.0% in the unit cost of education from year to year. In 2012 the increase of unit cost was 5.1%. The annual cost of educating one student in public institutions was 13,164 zł and 7,725 zł in private higher education institutions. The percentage increase of the unit education cost in public higher education institutions was stable comparing to previous year and accounted for 3.8%. In private higher education institutions this increase was smaller by 5.1 percentage points and achieved the value of 6.8%.

Figure 27. on page 77.

The costs of higher education teaching activities in 2012 increased by 2.4% on the previous year, while expenditures from the financial aid fund and own scholarship fund went up by 0.3%. 21.5% of undergraduate and doctoral students enrolled in colleges and universities benefited from financial support in 2012.

Social determinants of human capital development

Availability of education and work

The choice of education and career path is determined by many factors. In addition to personality traits or predispositions, parents' education or social origin also play a significant role. The study conducted in 2011 confirmed that children whose parents had primary or lower education ended education at primary school level equally often – 75.8%. In 2011, the surveyed persons with primary or lower education were asked about their parents' educational level at the time when the respondents were 14 years old. It showed that 11.2% of the parents achieved basic vocational education, 2.2% – incomplete secondary or secondary education (vocational or general), 0.3% – tertiary or incomplete tertiary education (including post-secondary). Among people with tertiary or post-secondary education, the breakdown in 2011 was as follows: 17.7% of the 14-year-old respondents' parents had primary or incomplete primary education, 30.3% – vocational, 30.1% – incomplete secondary or secondary education, 19.7% – tertiary or incomplete tertiary. In 2011, 37.5% of the surveyed men and 40.5% of women indicated that their parents had primary education at the time when the respondents were 14 years old. 34.2% of men and 30.7% of women indicated, respectively, vocational education of their parents, while 16.8% of men and 16.1% of women – incomplete secondary education or secondary education. 7.0% of men and 7.2% of women were brought up by parents or guardians who attained tertiary or incomplete tertiary education (including post-secondary).

Figure 28. on page 78.

The residents of Lubelskie and Warmińsko-mazurskie were the most numerous groups that reported having parents with primary or lower education (52.0% and 51.1%). The biggest rates of people whose parents had tertiary and incomplete tertiary education were recorded in Mazowieckie, Pomorskie and Malopolskie voivodships (respectively 12.9%, 9.2% and 9.0%.) The distribution of parents or guardians with basic vocational or secondary education was more uniform, irrespective of the children's present residence (the exact values are presented in the tables). The educational level of parents or guardians was lower in rural areas: 52.0% had completed primary school, 31.8% – basic vocational school, 8.6% had secondary or incomplete secondary (vocational or general) education and 2.3% of the parents had a higher school diploma. 5.4% of respondents did not know the level of education of their parents at the time when the respondents were 14 years old.

Figure 29. on page 79.

Referring indirectly to the chart above, such distribution indicates that the place of residence has a large impact on children's educational opportunities. In cities with a population of less than 20 thous., the structure of educational attainment of the respondents' parents (when the respondents were 14 years old) is as follows: 39.4% had primary or incomplete primary education, 33.3% – basic vocational, 16.9% – secondary or incomplete secondary education (vocational or general), 5.3% – tertiary or incomplete tertiary education (including post-secondary), 5.1% of respondents could not answer the question about the level of their parents education regarding the time when the respondents were 14 years old. The larger the urban population, the smaller the differences – in cities with the population of over 500 thous., the educational levels were uniformly distributed.

Access to education is a form of equality alignment and includes access to additional classes in school. Number of children participating in various type of classes in primary school is increasing, which is the effect of children need in that matter as well as the increasing possibility of providing classes for children specific need. In the period of 2008-2012 the increasing number of primary school pupils attending logopedic classes (from 115270 to 157888, i.e. 27 percentage points) and (from 17899 to 31560, which is nearly two times more) was noted. It concerns both pupils in rural areas as well as urban areas. The number of pupils attending didactic-compensatory classes was still on the same level (450-460 thous. of children), number of participants in corrective-compensatory classes was changing in analysed period – from 2008 to 2011 it decreased but in 2012 it increased to the number of 149812 pupils.

The data on registered unemployment rate among people under 25 years of age shows that since 2008 there was an improvement in the youth's situation on the labour market. In 2008 the unemployment rate among people under 25 was 20.7% (men – 19.4%, women – 21.6%). In 2012 it decreased to 19.9% (men – 19.5%, women – 20.2%). During the survey period, unemployment declined the most among people with secondary general education – by 0.8 percentage points (men – by 0.7 percentage points, women – by 0.8 percentage points) and with post-secondary and secondary vocational education – by 0.5 percentage points (men – by 0.2 percentage points, women – by 0.8 percentage points). This does not change the fact that unemployment was the highest in these groups (respectively 5.7% and 5.1% of all registered unemployed persons). Unemployment among people with at most lower secondary education decreased by 0.1 percentage points and in 2012 reached the level of 4.4%. The

unemployment rate among men rose by 0.1 percentage points and among women decreased by 0.3 percentage points. The registered unemployment among the university degree holders increased by 0.1 percentage points during the four analysed years, reaching a level of 1.7% at the end of 2012. The number of young men with tertiary education without a job in this period did not change and amounted to 0.9%, the number of women increased by 0.4 percentage points and amounted to 2.4%. The largest increase in registered unemployment among people under 25 years was observed in the case of people with vocational education – by 0.5 percentage points. The unemployment rate for men decreased by 0.2 percentage points and among women has increased by 0.9 percentage points. In 2012 the fewest percentage of unemployed people under 25 years were recorded in the voivodships: Dolnośląskie – 16.2% of all registered unemployed persons (14.8% men, 17.5% women) and Zachodniopomorskie – 16.9% (16.1% men vs. 17.6% of women). The highest percentage of unemployment among people under 25 years recorded in the voivodships: Małopolskie – 24.6% (25.1% men, 24.2% women), Podkarpackie – 22.7% (23.6% men, 22.0% women) and Wielkopolskie – 22.7% of all registered at labour offices (22.1% men, 23.3% women). Percentage of young people not in employment did not increase in any voivodship in the period of 2008-2012. However in Podkarpackie voivodship in 2012 the percentage of unemployed persons aged 25 and less did not change comparing to 2008. The smallest decrease (0.1 percentage points) was in Mazowieckie (males – increase of 0.3 percentage points, females – decrease of 0.5 percentage points) and Świętokrzyskie (males – increase of 0.9 percentage points, females – decrease of 0.9 percentage points). voivodships. The highest decrease of unemployed persons aged 25 and less was in Lubuskie (1.8 percentage points) and Zachodniopomorskie (1.7 percentage points).

Based on the data published by Eurostat, unemployment particularly affects young persons aged 15-24. The number of persons under 25 years of age being unemployed in 2012 in the 27 European Union countries was 5,529 thous., of which in euro zone 3,457 thous. people. Unemployment rate among young Europeans in December 2012 was respectively: EU27 – 22.8% (in December 2011 – 21.3%), euro zone 23.0% (in December 2011 – 20.7%). Unemployment among young people was a key issue especially in Greece (55.3%), Spain (52.9%), Portugal (37.9%) and the Slovak Republic (34.0%). The number of young people being unemployed in 2012 had also increased in Poland and was 26.5% (based on the Labour Force Survey data). The lowest values of unemployment rate among persons under 25 years of age were observed in Germany – 8.1%, Austria – 8.7% and Netherlands – 9.5%.

It is worth noting the NEET (Not in Employment, Education or Training) indicator, which covers young people that don't work, don't learn or study and don't participate in any form of education. NEET category includes young people looking for a job, not interested in finding a job or for any other reason excluded from the labour market (long-term sick, disabled persons, child or relative caring). Based on the Eurostat data, not being economically active in 2012 in European Union countries affected 13.1% of Europeans aged 15-24. The rate of NEET varies in particular countries; the highest was in Bulgaria (21.5%), Italy (21.1%) and Greece (20.2%), the lowest in Netherlands (4.3%), Luxembourg (5.9%) and Denmark (6.6%). In Poland this indicator was 11.8% in 2012.

Analysing data on duration of unemployment by educational level in 2012, it is clear that the most people found employment within 1-3 months after registering with the labour office, regardless of the completed education – 19.7% (women – 17.3%), while 18.9% of people with at most lower secondary education sought jobs for more than 24 months (25.7% women) and with university degree – 12.7% (women – 12.9%). 27.2% of people aged 18-24 found jobs within 1-3 months, compared with 16.8% of the unemployed aged 45-54, 15.2% of aged 55-59 and 13.4% of aged 60-64 years (the latest age group refers to men only). 7.6% of unemployed people aged 18-24 managed to find a job after more than 24 months seeking. Persons aged 55-59 accounted for, respectively, 26.6%, while the 60-64 years old – 31.9%. The unemployment rate in particular groups was as follows: persons aged 18-24 accounted for 19.9%, aged 50-59 years – 9.7% and 60-64 – 2.8%. The most women who

found a job within the first three months after registration were women aged 18-24 – 24.5%, compared with 15.6% of those aged 35-44, 16.0% 45-54 years old and 14.3% aged 55-59 years. 10.3% of women aged 18-24 and 30.0% of 55-59 years old took more than two years to find a job. It is noteworthy that unemployed women aged 18-24 accounted for 20.2% of unemployed females, while women aged 55-59 represented 7.9%.

The influence of working conditions on quality of life

Work or lack of work affects life in many ways. Among the factors that play an important role in career and translate into satisfaction or dissatisfaction in personal lives are: promotion, gaining new skills, getting better paid or extra work, setting up own business. At the opposite extreme are: the inability to find a job after completing school, the assessment of sources of income as uncertain and precarious, the assessment of work as arduous, dirty or dangerous, too many duties at work, demotion.

Figure 30. on page 81.

Respondents asked in 2011 to indicate factors which they consider most important in their work, regardless of gender, age, place of residence and education, professional and social status, first of all mentioned appropriate wage (66.8% of all respondents – although it was by 9.5 percentage points less than in 2009) and lack of tension and stress (54.5% – i.e. by 2.6 percentage points less). Compared with the previous edition of the survey, declined in importance: the work complies with the skills (by 3.4 percentage points.), convenient working hours (2.3 percentage points), the possibility of quick promotion (by 2.2 percentage points). Opportunity to work at home was the least important. It was more important for women (2.3%) than for men (1.9%). The possibility of personal development was more valued by people with tertiary and post-secondary education (42.2%). This factor was important for 8.7% of persons with primary or lower education. Compared with 2009, the need for security of tenure (a total of 2.7 percentage points) increased more among women (from 49.5% to 52.9%) than men (from 48.5% to 50.7%). Employment stability was the most desired by residents of Kujawsko-pomorskie (55.5%), Łódzkie (55.0%), Pomorskie and Wielkopolskie (value for both was 54.4%) voivodships.

Social cohesion

The measure of human capital include involvement in social relationships and activities for the local community, participation in voluntary meetings, founding associations, participation in elections and confidence in public institutions.

Similar to 2009, also in 2011 a little part of respondents Social diagnosis engaged in activities for local communities (gmina, town, settlement) – the percentage of these people was 15.6%. It has been observed that the higher the education level, the bigger the interest in what is happening around, and the need to participate in social activities (primary and lower – 7.1%, basic vocational or lower secondary education – 13.7%, secondary – 15.8%, post-secondary and higher – 23.6%). The surveys indicate that residents rural areas and small towns demonstrated social behaviour more often than residents of large cities, actively promoting joint actions in the immediate vicinity (17.5% – rural areas, 16.4% – urban areas with population less than 20 thous. inhabitants vs. 13.0% – cities with 20-100 thous. residents or 14.0% – cities with population of 100-200 thous.). The results of the 2011 Adult education survey among people aged 18-69 years confirmed that only one in five respondents was engaged in social activities.

Voter turnout has been in the range of 50% for years. 53.9% of eligible voters participated in parliamentary elections in 2007, 48.9% voted in 2011. In the election of the President of the Republic of Poland in 2010, the turnout was 54.9%.

In 2011 with respect to 2009, there was an increase in confidence in democratic structures of the state, as well as in public and financial institutions. Police was trusted the most – 59.6% of respondents, courts – 48.7%, the President of the Republic of Poland – 41.5%, banks – 40.9% and Social Insurance Institution – 33.3%. The least trustworthy were: the Parliament – 18.9%, pension funds – 21.7% and the government – 23.0%. It is significant that a large percentage had no opinion about these institutions, which indicates a very small interest in public affairs or discouragement. In 2011 nearly half of surveyed persons could not or did not want to give the opinion about the state authorities, a similar number of the respondents were indifferent to financial institutions.

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

4. TABLICE TABLES

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 1. LUDNOŚĆ NA WSI I W MIASTACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

RURAL AND URBAN POPULATION BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
POLSKA	a	38 135 876	19 720 950	38 167 329	19 738 587	38 529 866	19 876 741	38 538 447	19 883 870	38 533 299	19 883 965
POLAND	b	23 288 181	12 257 872	23 278 187	12 255 528	23 429 104	12 304 307	23 385 828	12 285 610	23 336 289	12 263 956
	c	14 847 695	7 463 078	14 889 142	7 483 059	15 100 762	7 572 434	15 152 619	7 598 260	15 197 010	7 620 009
Dolnośląskie	a	2 877 059	1 498 743	2 876 627	1 498 730	2 917 242	1 513 900	2 916 577	1 513 602	2 914 362	1 512 612
	b	2 027 745	1 070 616	2 021 634	1 067 771	2 040 412	1 073 446	2 034 656	1 070 789	2 028 257	1 067 760
	c	849 314	428 127	854 993	430 959	876 830	440 454	881 921	442 813	886 105	444 852
Kujawsko-pomorskie ...	a	2 067 918	1 070 633	2 069 083	1 071 115	2 098 711	1 081 496	2 098 370	1 081 277	2 096 404	1 080 243
	b	1 259 462	666 062	1 256 730	664 719	1 271 357	669 124	1 267 284	667 036	1 262 091	664 322
	c	808 456	404 571	812 353	406 396	827 354	412 372	831 086	414 241	834 313	415 921
Lubelskie	a	2 161 832	1 114 793	2 157 202	1 112 598	2 178 611	1 122 260	2 171 857	1 118 871	2 165 651	1 115 849
	b	1 006 032	531 204	1 003 920	530 237	1 013 036	534 458	1 009 175	532 780	1 005 207	530 911
	c	1 155 800	583 589	1 153 282	582 361	1 165 575	587 802	1 162 682	586 091	1 160 444	584 938
Lubuskie	a	1 008 962	519 987	1 010 047	520 586	1 023 215	524 841	1 023 158	524 821	1 023 317	524 887
	b	643 056	336 606	642 494	336 428	649 781	338 511	648 692	338 000	647 594	337 398
	c	365 906	183 381	367 553	184 158	373 434	186 330	374 466	186 821	375 723	187 489
Łódzkie	a	2 548 861	1 336 533	2 541 832	1 333 045	2 542 436	1 330 254	2 533 681	1 325 754	2 524 651	1 321 331
	b	1 638 657	877 535	1 630 989	873 744	1 625 159	868 476	1 615 408	863 417	1 606 066	858 861
	c	910 204	458 998	910 843	459 301	917 277	461 778	918 273	462 337	918 585	462 470
Małopolskie	a	3 287 136	1 694 308	3 298 270	1 700 204	3 336 699	1 717 296	3 346 796	1 722 741	3 354 077	1 727 089
	b	1 617 316	852 307	1 624 829	856 430	1 641 920	864 687	1 641 853	864 850	1 639 227	864 007
	c	1 669 820	842 001	1 673 441	843 774	1 694 779	852 609	1 704 943	857 891	1 714 850	863 082
Mazowieckie	a	5 204 495	2 714 164	5 222 167	2 724 346	5 267 072	2 745 457	5 285 604	2 755 948	5 301 760	2 765 094
	b	3 364 505	1 790 976	3 374 711	1 797 137	3 380 942	1 800 012	3 393 043	1 807 265	3 402 557	1 813 121
	c	1 839 990	923 188	1 847 456	927 209	1 886 130	945 445	1 892 561	948 683	1 899 203	951 973
Opolskie	a	1 033 040	533 982	1 031 097	532 724	1 017 241	525 440	1 013 950	523 756	1 010 203	521 746
	b	541 597	283 849	539 521	282 642	532 927	278 830	530 395	277 652	527 735	276 338
	c	491 443	250 133	491 576	250 082	484 314	246 610	483 555	246 104	482 468	245 408
Podkarpackie	a	2 099 495	1 073 378	2 101 732	1 074 154	2 127 948	1 086 326	2 128 687	1 086 587	2 129 951	1 087 004
	b	859 465	448 801	863 096	450 697	882 262	460 009	880 736	459 235	880 726	459 127
	c	1 240 030	624 577	1 238 636	623 457	1 245 686	626 317	1 247 951	627 352	1 249 225	627 877
Podlaskie	a	1 191 470	611 157	1 189 731	610 484	1 203 448	616 081	1 200 982	614 904	1 198 690	613 849
	b	710 073	372 757	715 761	375 878	724 826	379 279	724 027	378 928	723 303	378 531
	c	481 397	238 400	473 970	234 606	478 622	236 802	476 955	235 976	475 387	235 318

Tabl. 1. LUDNOŚĆ NA WSI I W MIASTACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

RURAL AND URBAN POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
Pomorskie	a	2 219 512	1 141 313	2 230 099	1 146 960	2 275 494	1 165 773	2 283 500	1 169 964	2 290 070	1 173 494
	b	1 475 104	771 667	1 476 586	772 806	1 499 210	781 689	1 498 435	781 431	1 497 479	781 349
	c	744 408	369 646	753 513	374 154	776 284	384 084	785 065	388 533	792 591	392 145
Śląskie.....	a	4 645 665	2 405 766	4 640 725	2 403 596	4 634 935	2 396 344	4 626 357	2 392 413	4 615 870	2 387 729
	b	3 635 059	1 890 800	3 624 410	1 885 869	3 607 496	1 873 626	3 594 242	1 867 480	3 579 983	1 860 845
	c	1 010 606	514 966	1 016 315	517 727	1 027 439	522 718	1 032 115	524 933	1 035 887	526 884
Świętokrzyskie.....	a	1 272 784	653 071	1 270 120	651 790	1 282 546	656 065	1 278 116	653 847	1 273 995	651 625
	b	576 232	302 386	573 726	301 296	578 955	302 959	575 507	301 312	572 136	299 749
	c	696 552	350 685	696 394	350 494	703 591	353 106	702 609	352 535	701 859	351 876
Warmińsko-mazurskie.	a	1 427 073	731 721	1 427 118	731 576	1 453 782	741 522	1 452 596	741 045	1 450 697	740 195
	b	854 979	448 462	854 339	447 985	864 661	451 137	862 394	450 091	860 237	449 141
	c	572 094	283 259	572 779	283 591	589 121	290 385	590 202	290 954	590 460	291 054
Wielkopolskie	a	3 397 617	1 749 881	3 408 281	1 754 927	3 446 745	1 770 127	3 455 477	1 774 892	3 462 196	1 778 298
	b	1 914 841	1 005 815	1 912 830	1 004 429	1 927 523	1 009 742	1 924 014	1 007 997	1 920 117	1 006 282
	c	1 482 776	744 066	1 495 451	750 498	1 519 222	760 385	1 531 463	766 895	1 542 079	772 016
Zachodniopomorskie...	a	1 692 957	871 520	1 693 198	871 752	1 723 741	883 559	1 722 739	883 448	1 721 405	882 920
	b	1 164 058	608 029	1 162 611	607 460	1 188 637	618 322	1 185 967	617 347	1 183 574	616 214
	c	528 899	263 491	530 587	264 292	535 104	265 237	536 772	266 101	537 831	266 706

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 1, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 1, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG GRUP WIEKU¹

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY AGE GROUPS¹

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
Wiek przedprodukcyjny.....	a	7 349 669	3 582 228	7 231 271	3 523 674	7 243 239	3 531 399	7 146 551	3 483 048	7 066 768	3 442 368
<i>Pre-working age</i>	b	4 065 579	1 982 806	4 014 511	1 957 055	3 998 069	1 950 223	3 947 694	1 924 737	3 916 439	1 909 039
	c	3 284 090	1 599 422	3 216 760	1 566 619	3 245 170	1 581 176	3 198 857	1 558 311	3 150 329	1 533 329
Wiek produkcyjny.....	a	24 590 475	11 883 192	24 624 443	11 847 728	24 831 001	11 848 907	24 738 527	11 767 681	24 605 558	11 675 778
<i>Working age</i>	b	15 327 419	7 566 448	15 265 876	7 498 544	15 302 315	7 449 329	15 155 014	7 350 210	14 977 564	7 241 392
	c	9 263 056	4 316 744	9 358 567	4 349 184	9 528 686	4 399 578	9 583 513	4 417 471	9 627 994	4 434 386

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG GRUP WIEKU¹ (dok.)

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY AGE GROUPS¹
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
Wiek produkcyjny mobilny..... a	15 290 005	7 545 918	15 321 522	7 557 494	15 423 937	7 600 081	15 418 411	7 596 694	15 396 983	7 586 379
Mobility age b	9 348 881	4 676 980	9 330 530	4 663 369	9 337 529	4 660 532	9 300 329	4 640 034	9 248 608	4 612 939
c	5 941 124	2 868 938	5 990 992	2 894 125	6 086 408	2 939 549	6 118 082	2 956 660	6 148 375	2 973 440
Wiek produkcyjny niemobilny..... a	9 300 470	4 337 274	9 302 921	4 290 234	9 407 064	4 248 826	9 320 116	4 170 987	9 208 575	4 089 399
Non-mobility age b	5 978 538	2 889 468	5 935 346	2 835 175	5 964 786	2 788 797	5 854 685	2 710 176	5 728 956	2 628 453
c	3 321 932	1 447 806	3 367 575	1 455 059	3 442 278	1 460 029	3 465 431	1 460 811	3 479 619	1 460 946
Wiek poprodukcyjny ..... a	6 195 732	4 255 530	6 311 615	4 367 185	6 455 626	4 496 435	6 653 369	4 633 141	6 860 973	4 765 819
Post-working age b	3 895 183	2 708 618	3 997 800	2 799 929	4 128 720	2 904 755	4 283 120	3 010 663	4 442 286	3 113 525
c	2 300 549	1 546 912	2 313 815	1 567 256	2 326 906	1 591 680	2 370 249	1 622 478	2 418 687	1 652 294

¹ Patrz słownik.

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

¹ See glossary.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 3. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII
PRE-WORKING AGE POPULATION BY VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
P O L S K A ..... a	7 349 669	3 582 228	7 231 271	3 523 674	7 243 239	3 531 399	7 146 551	3 483 048	7 066 768	3 442 368
P O L A N D b	4 065 579	1 982 806	4 014 511	1 957 055	3 998 069	1 950 223	3 947 694	1 924 737	3 916 439	1 909 039
c	3 284 090	1 599 422	3 216 760	1 566 619	3 245 170	1 581 176	3 198 857	1 558 311	3 150 329	1 533 329
Dolnośląskie..... a	511 017	249 071	504 040	245 782	507 291	247 603	501 508	244 688	495 714	241 642
b	334 209	163 003	329 608	160 824	328 713	160 508	324 932	158 619	321 297	156 764
c	176 808	86 068	174 432	84 958	178 578	87 095	176 576	86 069	174 417	84 878
Kujawsko-pomorskie ..... a	413 722	201 974	406 397	198 348	406 742	198 585	399 592	194 808	393 346	191 613
b	226 559	110 771	222 774	109 023	222 185	108 730	217 657	106 439	213 922	104 435
c	187 163	91 203	183 623	89 325	184 557	89 855	181 935	88 369	179 424	87 178
Lubelskie ..... a	432 386	211 127	421 829	205 971	419 121	204 513	410 229	200 227	402 493	196 635
b	184 181	90 274	180 333	88 236	178 284	87 261	174 232	85 252	171 888	84 201
c	248 205	120 853	241 496	117 735	240 837	117 252	235 997	114 975	230 605	112 434
Lubuskie ..... a	198 646	96 932	195 777	95 567	195 704	95 522	192 884	94 065	190 628	92 918
b	118 207	57 706	116 817	57 011	115 948	56 571	114 464	55 785	113 461	55 267
c	80 439	39 226	78 960	38 556	79 756	38 951	78 420	38 280	77 167	37 651

Tabl. 3. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

PRE-WORKING AGE POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
Łódzkie	a	454 512	221 084	446 694	217 288	444 382	216 261	437 521	212 787	431 872	209 982
	b	265 005	128 925	260 832	126 861	258 917	126 079	254 994	124 018	252 533	122 808
	c	189 507	92 159	185 862	90 427	185 465	90 182	182 527	88 769	179 339	87 174
Małopolskie	a	670 440	327 564	659 907	322 238	663 462	323 907	655 918	320 095	649 783	316 964
	b	280 765	137 210	278 714	136 016	279 009	136 239	276 176	134 677	274 290	133 736
	c	389 675	190 354	381 193	186 222	384 453	187 668	379 742	185 418	375 493	183 228
Mazowieckie.....	a	980 545	477 760	975 278	475 370	987 386	481 583	984 537	479 895	983 722	479 347
	b	575 465	280 642	577 187	281 351	578 763	282 298	581 467	283 563	585 823	285 676
	c	405 080	197 118	398 091	194 019	408 623	199 285	403 070	196 332	397 899	193 671
Opolskie	a	183 024	89 246	177 472	86 391	174 257	85 024	170 304	83 113	167 241	81 462
	b	91 042	44 243	88 380	42 855	86 815	42 214	84 655	41 176	83 323	40 545
	c	91 982	45 003	89 092	43 536	87 442	42 810	85 649	41 937	83 918	40 917
Podkarpackie.....	a	441 281	215 096	429 414	209 251	431 007	210 101	422 157	205 769	414 324	201 760
	b	160 041	78 186	157 050	76 660	158 362	77 340	155 291	75 872	153 635	74 946
	c	281 240	136 910	272 364	132 591	272 645	132 761	266 866	129 897	260 689	126 814
Podlaskie.....	a	235 100	114 416	228 714	111 245	229 068	111 693	223 301	108 914	218 452	106 378
	b	134 108	65 649	131 484	64 362	131 500	64 368	128 155	62 737	126 238	61 699
	c	100 992	48 767	97 230	46 883	97 568	47 325	95 146	46 177	92 214	44 679
Pomorskie	a	456 963	222 130	452 881	220 036	457 007	222 225	453 664	220 600	451 206	219 348
	b	267 766	129 848	265 373	128 731	265 409	128 824	262 804	127 488	261 325	126 894
	c	189 197	92 282	187 508	91 305	191 598	93 401	190 860	93 112	189 881	92 454
Śląskie.....	a	819 083	399 529	806 093	393 156	799 933	390 856	790 680	385 965	782 781	382 011
	b	617 685	301 335	607 597	296 413	598 684	292 556	591 052	288 545	584 849	285 553
	c	201 398	98 194	198 496	96 743	201 249	98 300	199 628	97 420	197 932	96 458
Świętokrzyskie.....	a	241 550	118 094	235 371	114 973	234 159	114 337	228 678	111 594	223 983	109 122
	b	96 651	47 183	94 421	45 990	94 158	45 831	91 976	44 711	90 475	43 925
	c	144 899	70 911	140 950	68 983	140 001	68 506	136 702	66 883	133 508	65 197
Warmińsko-mazurskie.....	a	297 321	144 957	291 183	141 915	290 117	141 490	284 478	138 646	279 683	136 213
	b	162 028	78 946	159 238	77 521	156 649	76 255	153 259	74 543	151 695	73 836
	c	135 293	66 011	131 945	64 394	133 468	65 235	131 219	64 103	127 988	62 377
Wielkopolskie	a	690 530	335 471	682 307	331 236	684 545	332 244	677 781	329 052	673 307	326 690
	b	348 255	169 562	344 091	167 399	342 637	166 763	338 187	164 527	335 781	163 326
	c	342 275	165 909	338 216	163 837	341 908	165 481	339 594	164 525	337 526	163 364
Zachodniopomorskie.....	a	323 549	157 777	317 914	154 907	319 058	155 455	313 319	152 830	308 233	150 283
	b	203 612	99 323	200 612	97 802	202 036	98 386	198 393	96 785	195 904	95 428
	c	119 937	58 454	117 302	57 105	117 022	57 069	114 926	56 045	112 329	54 855

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 4. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WORKING AGE POPULATION BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
P O L S K A ..... a	24 590 475	11 883 192	24 624 443	11 847 728	24 831 001	11 848 907	24 738 527	11 767 681	24 605 558	11 675 778
P O L A N D b	15 327 419	7 566 448	15 265 876	7 498 544	15 302 315	7 449 329	15 155 014	7 350 210	14 977 564	7 241 392
c	9 263 056	4 316 744	9 358 567	4 349 184	9 528 686	4 399 578	9 583 513	4 417 471	9 627 994	4 434 386
Dolnośląskie..... a	1 896 611	919 556	1 893 481	912 792	1 916 259	913 214	1 903 301	902 913	1 887 089	892 556
b	1 343 040	661 019	1 333 292	652 107	1 340 650	647 699	1 324 317	636 541	1 306 034	625 530
c	553 571	258 537	560 189	260 685	575 609	265 515	578 984	266 372	581 055	267 026
Kujawsko-pomorskie. a	1 336 920	649 494	1 338 427	646 548	1 356 942	647 396	1 351 459	643 126	1 343 978	637 989
b	825 844	410 573	821 263	405 619	828 294	403 566	819 830	397 965	810 152	392 074
c	511 076	238 921	517 164	240 929	528 648	243 830	531 629	245 161	533 826	245 915
Lubelskie..... a	1 359 491	650 053	1 361 161	648 429	1 377 527	652 669	1 372 171	647 554	1 364 563	642 111
b	666 251	332 082	662 867	328 955	666 491	328 603	659 937	323 878	650 713	317 978
c	693 240	317 971	698 294	319 474	711 036	324 066	712 234	323 676	713 850	324 133
Lubuskie..... a	664 422	320 550	664 562	318 570	672 779	318 437	669 142	315 663	664 362	312 465
b	427 583	210 165	425 386	207 684	429 030	206 582	424 525	203 680	419 050	200 191
c	236 839	110 385	239 176	110 886	243 749	111 855	244 617	111 983	245 312	112 274
Łódzkie..... a	1 629 614	788 145	1 624 856	782 188	1 620 849	773 485	1 604 672	763 998	1 588 157	754 490
b	1 073 819	532 841	1 064 733	525 544	1 053 636	515 110	1 036 114	505 200	1 018 186	495 008
c	555 795	255 304	560 123	256 644	567 213	258 375	568 558	258 798	569 971	259 482
Małopolskie ..... a	2 087 574	1 007 688	2 099 386	1 010 915	2 122 614	1 017 313	2 126 195	1 016 533	2 124 925	1 014 394
b	1 055 804	521 671	1 057 119	520 640	1 063 768	521 582	1 057 069	516 672	1 046 756	510 384
c	1 031 770	486 017	1 042 267	490 275	1 058 846	495 731	1 069 126	499 861	1 078 169	504 010
Mazowieckie ..... a	3 319 515	1 616 263	3 329 007	1 615 718	3 346 992	1 616 706	3 343 429	1 611 316	3 333 922	1 603 430
b	2 188 987	1 093 161	2 184 665	1 087 288	2 174 549	1 077 655	2 162 998	1 069 233	2 146 693	1 058 724
c	1 130 528	523 102	1 144 342	528 430	1 172 443	539 051	1 180 431	542 083	1 187 229	544 706
Opolskie ..... a	677 617	328 044	677 867	326 445	666 937	318 987	663 371	315 898	657 955	312 364
b	360 323	177 256	358 090	175 040	350 934	169 836	347 142	167 281	342 233	164 255
c	317 294	150 788	319 777	151 405	316 003	149 151	316 229	148 617	315 722	148 109
Podkarpackie ..... a	1 333 169	638 444	1 341 630	640 038	1 358 887	645 056	1 360 176	643 605	1 359 605	641 804
b	570 241	281 987	572 204	281 693	583 327	285 256	579 154	281 925	574 255	278 408
c	762 928	356 457	769 426	358 345	775 560	359 800	781 022	361 680	785 350	363 396
Podlaskie ..... a	751 379	359 922	754 096	359 994	764 843	362 365	764 749	360 972	763 271	359 336
b	470 638	234 207	474 715	235 135	480 428	235 915	479 158	234 253	476 152	231 864
c	280 741	125 715	279 381	124 859	284 415	126 450	285 591	126 719	287 119	127 472
Pomorskie ..... a	1 433 493	695 381	1 439 523	695 041	1 469 161	701 892	1 467 217	698 509	1 462 174	694 541
b	961 432	473 303	958 580	469 397	971 658	470 569	963 401	464 678	953 428	458 702
c	472 061	222 078	480 943	225 644	497 503	231 323	503 816	233 831	508 746	235 839

Tabl. 4. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WORKING AGE POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
Śląskie	a	3 043 430	1 476 418	3 034 503	1 466 557	3 021 163	1 447 954	2 998 142	1 430 812	2 970 023	1 413 164
	b	2 398 749	1 168 691	2 383 293	1 156 575	2 362 366	1 136 393	2 336 653	1 119 011	2 306 966	1 101 082
	c	644 681	307 727	651 210	309 982	658 797	311 561	661 489	311 801	663 057	312 082
Świętokrzyskie	a	806 450	381 707	806 925	380 430	815 854	381 192	811 052	377 599	805 238	373 967
	b	380 130	186 286	377 042	183 972	377 859	182 489	372 158	178 941	365 798	175 299
	c	426 320	195 421	429 883	196 458	437 995	198 703	438 894	198 658	439 440	198 668
Warmińsko-mazurskie	a	927 904	446 960	929 899	445 462	950 669	449 829	947 920	446 851	942 867	442 997
	b	567 189	281 239	565 734	278 714	572 867	278 538	568 546	275 142	561 799	270 705
	c	360 715	165 721	364 165	166 748	377 802	171 291	379 374	171 709	381 068	172 292
Wielkopolskie	a	2 207 039	1 067 253	2 214 527	1 065 072	2 235 446	1 066 031	2 228 465	1 061 382	2 219 016	1 055 014
	b	1 263 525	623 228	1 257 445	616 117	1 262 117	612 883	1 248 125	604 964	1 233 120	596 363
	c	943 514	444 025	957 082	448 955	973 329	453 148	980 340	456 418	985 896	458 651
Zachodniopomorskie....	a	1 115 847	537 314	1 114 593	533 529	1 134 079	536 381	1 127 066	530 950	1 118 413	525 156
	b	773 864	378 739	769 448	374 064	784 341	376 653	775 887	370 846	766 229	364 825
	c	341 983	158 575	345 145	159 465	349 738	159 728	351 179	160 104	352 184	160 331

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 5. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM MOBILNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

MOBILITY AGE POPULATION BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
P O L S K A	a	15 290 005	7 545 918	15 321 522	7 557 494	15 423 937	7 600 081	15 418 411	7 596 694	15 396 983	7 586 379
P O L A N D	b	9 348 881	4 676 980	9 330 530	4 663 369	9 337 529	4 660 532	9 300 329	4 640 034	9 248 608	4 612 939
	c	5 941 124	2 868 938	5 990 992	2 894 125	6 086 408	2 939 549	6 118 082	2 956 660	6 148 375	2 973 440
Dolnośląskie	a	1 145 202	565 972	1 146 710	566 464	1 160 299	571 842	1 160 370	571 963	1 160 735	572 558
	b	802 263	399 868	799 496	398 247	804 165	399 530	801 050	397 982	798 316	396 780
	c	342 939	166 104	347 214	168 217	356 134	172 312	359 320	173 981	362 419	175 778
Kujawsko-pomorskie	a	830 502	411 628	832 119	412 008	840 143	414 219	840 225	414 273	838 518	413 190
	b	503 514	253 444	501 643	252 068	503 288	251 760	501 171	250 481	497 749	262 462
	c	326 988	158 184	330 476	159 940	336 855	162 459	339 054	163 792	340 769	131 264

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 5. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM MOBILNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (cd.)
Stan w dniu 31 XII
MOBILITY AGE POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
Lubelskie ..... a	853 496	415 698	854 785	415 873	864 972	421 340	862 366	419 721	859 430	417 902
b	412 000	206 140	410 277	204 855	411 685	205 532	408 983	204 019	404 674	201 402
c	441 496	209 558	444 508	211 018	453 287	215 808	453 383	215 702	454 756	216 500
Lubuskie ..... a	407 240	200 620	407 833	200 688	412 303	202 004	412 014	201 870	411 806	201 752
b	258 416	128 908	257 651	128 381	259 480	128 678	258 441	128 134	257 355	127 459
c	148 824	71 712	150 182	72 307	152 823	73 326	153 573	73 736	154 451	74 293
Łódzkie ..... a	979 152	482 893	978 606	482 294	975 231	479 634	972 213	477 869	968 622	475 999
b	631 535	316 493	628 362	314 531	620 399	309 406	615 828	306 814	610 474	304 016
c	347 617	166 400	350 244	167 763	354 832	170 228	356 385	171 055	358 148	171 983
Małopolskie ..... a	1 347 211	666 094	1 354 340	669 955	1 365 597	675 796	1 369 281	677 884	1 369 880	678 808
b	664 410	332 656	666 787	333 886	670 518	336 314	669 117	335 706	665 200	333 960
c	682 801	333 438	687 553	336 069	695 079	339 482	700 164	342 178	704 680	344 848
Mazowieckie ..... a	2 069 050	1 028 215	2 079 752	1 034 150	2 098 824	1 045 845	2 108 193	1 051 486	2 114 512	1 055 502
b	1 349 512	683 292	1 352 282	685 297	1 352 089	686 789	1 356 291	689 541	1 357 657	690 924
c	719 538	344 923	727 470	348 853	746 735	359 056	751 902	361 945	756 855	364 578
Opolskie ..... a	421 960	209 975	420 831	209 141	410 057	204 034	406 635	202 284	402 738	200 329
b	219 789	110 023	218 347	109 043	212 555	105 964	210 473	104 856	208 032	103 605
c	202 171	99 952	202 484	100 098	197 502	98 070	196 162	97 428	194 706	96 724
Podkarpackie ..... a	860 408	421 879	864 540	423 453	873 297	427 616	873 256	427 419	873 113	427 308
b	353 765	176 587	355 008	176 805	361 397	179 740	359 619	178 580	357 934	177 578
c	506 643	245 292	509 532	246 648	511 900	247 876	513 637	248 839	515 179	249 730
Podlaskie ..... a	477 518	232 955	477 482	232 804	481 824	234 636	480 561	233 845	478 951	233 016
b	297 425	148 964	298 780	149 317	299 982	149 474	298 913	148 672	296 941	147 452
c	180 093	83 991	178 702	83 487	181 842	85 162	181 648	85 173	182 010	85 564
Pomorskie ..... a	901 160	446 761	906 276	449 297	924 163	457 042	926 475	458 254	927 401	458 659
b	591 695	296 256	592 023	296 417	600 349	299 847	598 814	299 049	596 706	298 047
c	309 465	150 505	314 253	152 880	323 814	157 195	327 661	159 205	330 695	160 612
Śląskie ..... a	1 855 815	919 428	1 849 568	915 458	1 830 546	904 600	1 819 462	898 639	1 807 460	892 368
b	1 448 089	718 502	1 439 286	713 308	1 417 791	701 451	1 406 089	695 199	1 393 557	688 504
c	407 726	200 926	410 282	202 150	412 755	203 149	413 373	203 440	413 903	203 864
Świętokrzyskie ..... a	490 981	238 205	491 645	238 379	497 226	240 815	496 066	240 185	494 857	239 375
b	223 421	110 234	221 806	109 359	222 701	109 518	220 641	108 469	218 346	107 161
c	267 560	127 971	269 839	129 020	274 525	131 297	275 425	131 716	276 511	132 214
Warmińsko-mazurskie... a	579 945	283 979	579 785	283 422	591 189	288 027	589 701	287 114	587 505	285 888
b	347 608	173 913	346 436	172 821	349 758	173 726	348 046	172 575	345 090	170 937
c	232 337	110 066	233 349	110 601	241 431	114 301	241 655	114 539	242 415	114 951

Tabl. 5. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM MOBILNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

MOBILITY AGE POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
a – ogółem <i>grand total</i>										
b – miasta <i>urban areas</i>										
c – wieś <i>rural areas</i>										
Wielkopolskie..... a	1 396 296	690 146	1 402 569	692 700	1 413 269	696 910	1 416 780	698 451	1 417 195	698 589
b	784 611	392 625	782 159	390 642	783 597	391 044	780 380	389 071	775 682	386 643
c	611 685	297 521	620 410	302 058	629 672	305 866	636 400	309 380	641 513	311 946
Zachodniopomorskie a	674 069	331 470	674 681	331 408	684 997	335 721	684 813	335 437	684 260	335 136
b	460 828	229 075	460 187	228 392	467 775	231 759	466 473	230 886	464 895	230 017
c	213 241	102 395	214 494	103 016	217 222	103 962	218 340	104 551	219 365	105 119

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM NIEMOBILNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

NON-MOBILITY AGE POPULATION BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
POLSKA ..... a	9 300 470	4 337 274	9 302 921	4 290 234	9 407 064	4 248 826	9 320 116	4 170 987	9 208 575	4 089 399
POLAND b	5 978 538	2 889 468	5 935 346	2 835 175	5 964 786	2 788 797	5 854 685	2 710 176	5 728 956	2 628 453
c	3 321 932	1 447 806	3 367 575	1 455 059	3 442 278	1 460 029	3 465 431	1 460 811	3 479 619	1 460 946
Dolnośląskie..... a	751 409	353 584	746 771	346 328	755 960	341 372	742 931	330 950	726 354	319 998
b	540 777	261 151	533 796	253 860	536 485	248 169	523 267	238 559	507 718	228 750
c	210 632	92 433	212 975	92 468	219 475	93 203	219 664	92 391	218 636	91 248
Kujawsko-pomorskie... a	506 418	237 866	506 308	234 540	516 799	233 177	511 234	228 853	505 460	224 799
b	322 330	157 129	319 620	153 551	325 006	151 806	318 659	147 484	312 403	143 620
c	184 088	80 737	186 688	80 989	191 793	81 371	192 575	81 369	193 057	81 179
Lubelskie..... a	505 995	234 355	506 376	232 556	512 555	231 329	509 805	227 833	505 133	224 209
b	254 251	125 942	252 590	124 100	254 806	123 071	250 954	119 859	246 039	116 576
c	251 744	108 413	253 786	108 456	257 749	108 258	258 851	107 974	259 094	107 633
Lubuskie..... a	257 182	119 930	256 729	117 882	260 476	116 433	257 128	113 793	252 556	110 713
b	169 167	81 257	167 735	79 303	169 550	77 904	166 084	75 546	161 695	72 732
c	88 015	38 673	88 994	38 579	90 926	38 529	91 044	38 247	90 861	37 981
Łódzkie..... a	650 462	305 252	646 250	299 894	645 618	293 851	632 459	286 129	619 535	278 491
b	442 284	216 348	436 371	211 013	433 237	205 704	420 286	198 386	407 712	190 992
c	208 178	88 904	209 879	88 881	212 381	88 147	212 173	87 743	211 823	87 499

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM NIEMOBILNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

NON-MOBILITY AGE POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
Małopolskie	a	740 363	341 594	745 046	340 960	757 017	341 517	756 914	338 649	755 045	335 586
	b	391 394	189 015	390 332	186 754	393 250	185 268	387 952	180 966	381 556	176 424
	c	348 969	152 579	354 714	154 206	363 767	156 249	368 962	157 683	373 489	159 162
Mazowieckie.....	a	1 250 465	588 048	1 249 255	581 568	1 248 168	570 861	1 235 236	559 830	1 219 410	547 928
	b	839 475	409 869	832 383	401 991	822 460	390 866	806 707	379 692	789 036	367 800
	c	410 990	178 179	416 872	179 577	425 708	179 995	428 529	180 138	430 374	180 128
Opolskie	a	255 657	118 069	257 036	117 304	256 880	114 953	256 736	113 614	255 217	112 035
	b	140 534	67 233	139 743	65 997	138 379	63 872	136 669	62 425	134 201	60 650
	c	115 123	50 836	117 293	51 307	118 501	51 081	120 067	51 189	121 016	51 385
Podkarpackie.....	a	472 761	216 565	477 090	216 585	485 590	217 440	486 920	216 186	486 492	214 496
	b	216 476	105 400	217 196	104 888	221 930	105 516	219 535	103 345	216 321	100 830
	c	256 285	111 165	259 894	111 697	263 660	111 924	267 385	112 841	270 171	113 666
Podlaskie.....	a	273 861	126 967	276 614	127 190	283 019	127 729	284 188	127 127	284 320	126 320
	b	173 213	85 243	175 935	85 818	180 446	86 441	180 245	85 581	179 211	84 412
	c	100 648	41 724	100 679	41 372	102 573	41 288	103 943	41 546	105 109	41 908
Pomorskie	a	532 333	248 620	533 247	245 744	544 998	244 850	540 742	240 255	534 773	235 882
	b	369 737	177 047	366 557	172 980	371 309	170 722	364 587	165 629	356 722	160 655
	c	162 596	71 573	166 690	72 764	173 689	74 128	176 155	74 626	178 051	75 227
Śląskie.....	a	1 187 615	556 990	1 184 935	551 099	1 190 617	543 354	1 178 680	532 173	1 162 563	520 796
	b	950 660	450 189	944 007	443 267	944 575	434 942	930 564	423 812	913 409	412 578
	c	236 955	106 801	240 928	107 832	246 042	108 412	248 116	108 361	249 154	108 218
Świętokrzyskie.....	a	315 469	143 502	315 280	142 051	318 628	140 377	314 986	137 414	310 381	134 592
	b	156 709	76 052	155 236	74 613	155 158	72 971	151 517	70 472	147 452	68 138
	c	158 760	67 450	160 044	67 438	163 470	67 406	163 469	66 942	162 929	66 454
Warmińsko-mazurskie...	a	347 959	162 981	350 114	162 040	359 480	161 802	358 219	159 737	355 362	157 109
	b	219 581	107 326	219 298	105 893	223 109	104 812	220 500	102 567	216 709	99 768
	c	128 378	55 655	130 816	56 147	136 371	56 990	137 719	57 170	138 653	57 341
Wielkopolskie	a	810 743	377 107	811 958	372 372	822 177	369 121	811 685	362 931	801 821	356 425
	b	478 914	230 603	475 286	225 475	478 520	221 839	467 745	215 893	457 438	209 720
	c	331 829	146 504	336 672	146 897	343 657	147 282	343 940	147 038	344 383	146 705
Zachodniopomorskie.....	a	441 778	205 844	439 912	202 121	449 082	200 660	442 253	195 513	434 153	190 020
	b	313 036	149 664	309 261	145 672	316 566	144 894	309 414	139 960	301 334	134 808
	c	128 742	56 180	130 651	56 449	132 516	55 766	132 839	55 553	132 819	55 212

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

POST-WORKING AGE POPULATION BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012		
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
P O L S K A	a	6 195 732	4 255 530	6 311 615	4 367 185	6 455 626	4 496 435	6 653 369	4 633 141	6 860 973	4 765 819
P O L A N D	b	3 895 183	2 708 618	3 997 800	2 799 929	4 128 720	2 904 755	4 283 120	3 010 663	4 442 286	3 113 525
	c	2 300 549	1 546 912	2 313 815	1 567 256	2 326 906	1 591 680	2 370 249	1 622 478	2 418 687	1 652 294
Dolnośląskie	a	469 431	330 116	479 106	340 156	493 692	353 083	511 768	366 001	531 559	378 414
	b	350 496	246 594	358 734	254 840	371 049	265 239	385 407	275 629	400 926	285 466
	c	118 935	83 522	120 372	85 316	122 643	87 844	126 361	90 372	130 633	92 948
Kujawsko-pomorskie ...	a	317 276	219 165	324 259	226 219	335 027	235 515	347 319	243 343	359 080	250 641
	b	207 059	144 718	212 693	150 077	220 878	156 828	229 797	162 632	238 017	167 813
	c	110 217	74 447	111 566	76 142	114 149	78 687	117 522	80 711	121 063	82 828
Lubelskie	a	369 955	253 613	374 212	258 198	381 963	265 078	389 457	271 090	398 595	277 103
	b	155 600	108 848	160 720	113 046	168 261	118 594	175 006	123 650	182 606	128 732
	c	214 355	144 765	213 492	145 152	213 702	146 484	214 451	147 440	215 989	148 371
Lubuskie	a	145 894	102 505	149 708	106 449	154 732	110 882	161 132	115 093	168 327	119 504
	b	97 266	68 735	100 291	71 733	104 803	75 358	109 703	78 535	115 083	81 940
	c	48 628	33 770	49 417	34 716	49 929	35 524	51 429	36 558	53 244	37 564
Łódzkie	a	464 735	327 304	470 282	333 569	477 205	340 508	491 488	348 969	504 622	356 859
	b	299 833	215 769	305 424	221 339	312 606	227 287	324 300	234 199	335 347	241 045
	c	164 902	111 535	164 858	112 230	164 599	113 221	167 188	114 770	169 275	115 814
Małopolskie	a	529 122	359 056	538 977	367 051	550 623	376 076	564 683	386 113	579 369	395 731
	b	280 747	193 426	288 996	199 774	299 143	206 866	308 608	213 501	318 181	219 887
	c	248 375	165 630	249 981	167 277	251 480	169 210	256 075	172 612	261 188	175 844
Mazowieckie	a	904 435	620 141	917 882	633 258	932 694	647 168	957 638	664 737	984 116	682 317
	b	600 053	417 173	612 859	428 498	627 630	440 059	648 578	454 469	670 041	468 721
	c	304 382	202 968	305 023	204 760	305 064	207 109	309 060	210 268	314 075	213 596
Opolskie	a	172 399	116 692	175 758	119 888	176 047	121 429	180 275	124 745	185 007	127 920
	b	90 232	62 350	93 051	64 747	95 178	66 780	98 598	69 195	102 179	71 538
	c	82 167	54 342	82 707	55 141	80 869	54 649	81 677	55 550	82 828	56 382

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
 POST-WORKING AGE POPULATION BY VOIVODSHIP (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem <i>grand total</i> b – miasta <i>urban areas</i> c – wieś <i>rural areas</i>	2008		2009		2010		2011		2012	
	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>
Podkarpackie..... a	325 045	219 838	330 688	224 865	338 054	231 169	346 354	237 213	356 022	243 440
b	129 183	88 628	133 842	92 344	140 573	97 413	146 291	101 438	152 836	105 773
c	195 862	131 210	196 846	132 521	197 481	133 756	200 063	135 775	203 186	137 667
Podlaskie..... a	204 991	136 819	206 921	139 245	209 537	142 023	212 932	145 018	216 967	148 135
b	105 327	72 901	109 562	76 381	112 898	78 996	116 714	81 938	120 913	84 968
c	99 664	63 918	97 359	62 864	96 639	63 027	96 218	63 080	96 054	63 167
Pomorskie ..... a	329 056	223 802	337 695	231 883	349 326	241 656	362 619	250 855	376 690	259 605
b	245 906	168 516	252 633	174 678	262 143	182 296	272 230	189 265	282 726	195 753
c	83 150	55 286	85 062	57 205	87 183	59 360	90 389	61 590	93 964	63 852
Śląskie..... a	783 152	529 819	800 129	543 883	813 839	557 534	837 535	575 636	863 066	592 554
b	618 625	420 774	633 520	432 881	646 446	444 677	666 537	459 924	688 168	474 210
c	164 527	109 045	166 609	111 002	167 393	112 857	170 998	115 712	174 898	118 344
Świętokrzyskie..... a	224 784	153 270	227 824	156 387	232 533	160 536	238 386	164 654	244 774	168 536
b	99 451	68 917	102 263	71 334	106 938	74 639	111 373	77 660	115 863	80 525
c	125 333	84 353	125 561	85 053	125 595	85 897	127 013	86 994	128 911	88 011
Warmińsko-mazurskie a	201 848	139 804	206 036	144 199	212 996	150 203	220 198	155 548	228 147	160 985
b	125 762	88 277	129 367	91 750	135 145	96 344	140 589	100 406	146 743	104 600
c	76 086	51 527	76 669	52 449	77 851	53 859	79 609	55 142	81 404	56 385
Wielkopolskie ..... a	500 048	347 157	511 447	358 619	526 754	371 852	549 231	384 458	569 873	396 594
b	303 061	213 025	311 294	220 913	322 769	230 096	337 702	238 506	351 216	246 593
c	196 987	134 132	200 153	137 706	203 985	141 756	211 529	145 952	218 657	150 001
Zachodniopomorskie... a	253 561	176 429	260 691	183 316	270 604	191 723	282 354	199 668	294 759	207 481
b	186 582	129 967	192 551	135 594	202 260	143 283	211 687	149 716	221 441	155 961
c	66 979	46 462	68 140	47 722	68 344	48 440	70 667	49 952	73 318	51 520

Ź r ó d ł o: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

S o u r c e: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 8. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

VITAL STATISTICS BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	2008			2009			2010		
		urodzenia żywe live births	zgoni deaths	przyrost naturalny natural increase	urodzenia żywe live births	zgoni deaths	przyrost naturalny natural increase	urodzenia żywe live births	zgoni deaths	przyrost naturalny natural increase
1	P O L S K A ..... a	414 499	379 399	35 100	417 589	384 940	32 649	413 300	378 478	34 822
2	b	241 288	228 650	12 638	246 429	231 772	14 657	241 920	227 452	14 468
3	c	173 211	150 749	22 462	171 160	153 168	17 992	171 380	151 026	20 354
4	Dolnośląskie ..... a	29 847	30 465	-618	29 826	30 872	-1 046	29 549	29 721	-172
5	b	20 459	21 629	-1 170	20 267	21 966	-1 699	20 100	21 082	-982
6	c	9 388	8 836	552	9 559	8 906	653	9 449	8 639	810
7	Kujawsko-pomorskie ..... a	23 253	20 027	3 226	23 059	20 389	2 670	22 596	20 453	2 143
8	b	12 853	12 534	319	13 184	12 626	558	12 741	12 647	94
9	c	10 400	7 493	2 907	9 875	7 763	2 112	9 855	7 806	2 049
10	Lubelskie ..... a	23 009	23 428	-419	22 964	23 703	-739	22 635	23 037	-402
11	b	10 078	8 651	1 427	10 647	9 011	1 636	10 279	8 834	1 445
12	c	12 931	14 777	-1 846	12 317	14 692	-2 375	12 356	14 203	-1 847
13	Lubuskie ..... a	11 351	9 572	1 779	11 499	9 780	1 719	10 939	9 488	1 451
14	b	6 894	5 965	929	7 086	6 263	823	6 646	5 905	741
15	c	4 457	3 607	850	4 413	3 517	896	4 293	3 583	710
16	Łódzkie ..... a	25 512	31 498	-5 986	26 052	31 916	-5 864	25 526	31 221	-5 695
17	b	15 509	20 110	-4 601	16 109	20 293	-4 184	15 735	19 722	-3 987
18	c	10 003	11 388	-1 385	9 943	11 623	-1 680	9 791	11 499	-1 708
19	Małopolskie..... a	36 852	29 727	7 125	37 286	29 840	7 446	37 049	29 633	7 416
20	b	16 593	14 919	1 674	17 336	15 091	2 245	17 057	14 914	2 143
21	c	20 259	14 808	5 451	19 950	14 749	5 201	19 992	14 719	5 273
22	Mazowieckie ..... a	58 714	53 248	5 466	59 841	54 630	5 211	60 756	53 389	7 367
23	b	38 040	33 571	4 469	38 428	33 708	4 720	38 989	32 968	6 021
24	c	20 674	19 677	997	21 413	20 922	491	21 767	20 421	1 346
25	Opolskie..... a	9 177	9 809	-632	9 280	9 718	-438	9 163	9 882	-719
26	b	4 786	5 027	-241	4 862	4 872	-10	4 765	5 046	-281
27	c	4 391	4 782	-391	4 418	4 846	-428	4 398	4 836	-438
28	Podkarpackie..... a	22 224	18 225	3 999	22 368	18 675	3 693	21 990	18 288	3 702
29	b	8 516	6 780	1 736	8 817	7 088	1 729	8 576	6 825	1 751
30	c	13 708	11 445	2 263	13 551	11 587	1 964	13 414	11 463	1 951
31	Podlaskie ..... a	11 945	11 641	304	12 202	12 165	37	11 928	11 814	114
32	b	6 914	5 557	1 357	7 305	5 836	1 469	7 133	5 735	1 398
33	c	5 031	6 084	-1 053	4 897	6 329	-1 432	4 795	6 079	-1 284
34	Pomorskie..... a	27 430	19 574	7 856	27 343	19 656	7 687	26 890	19 319	7 571
35	b	16 461	13 799	2 662	16 678	13 822	2 856	16 242	13 603	2 639
36	c	10 969	5 775	5 194	10 665	5 834	4 831	10 648	5 716	4 932
37	Śląskie ..... a	46 994	48 016	-1 022	47 860	48 573	-713	47 814	47 719	95
38	b	36 471	37 890	-1 419	37 078	38 365	-1 287	36 739	37 556	-817
39	c	10 523	10 126	397	10 782	10 208	574	11 075	10 163	912
40	Świętokrzyskie..... a	12 736	13 891	-1 155	12 741	13 797	-1 056	12 445	14 006	-1 561
41	b	5 330	5 680	-350	5 452	5 633	-181	5 323	5 607	-284
42	c	7 406	8 211	-805	7 289	8 164	-875	7 122	8 399	-1 277
43	Warmińsko-mazurskie ..... a	16 339	12 811	3 528	16 538	13 187	3 351	15 771	12 942	2 829
44	b	8 987	7 508	1 479	9 443	7 718	1 725	8 688	7 662	1 026
45	c	7 352	5 303	2 049	7 095	5 469	1 626	7 083	5 280	1 803
46	Wielkopolskie..... a	40 925	31 146	9 779	40 882	31 668	9 214	40 909	31 037	9 872
47	b	21 452	17 784	3 668	22 171	18 044	4 127	21 715	17 908	3 807
48	c	19 473	13 362	6 111	18 711	13 624	5 087	19 194	13 129	6 065
49	Zachodniopomorskie ..... a	18 191	16 321	1 870	17 848	16 371	1 477	17 340	16 529	811
50	b	11 945	11 246	699	11 566	11 436	130	11 192	11 438	-246
51	c	6 246	5 075	1 171	6 282	4 935	1 347	6 148	5 091	1 057

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. bilansowa, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Balance Table, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

2011			2012			SPECIFICATION a – grand total b – urban areas c – rural areas	No.
urodzenia żywe live births	zgony deaths	przyrost naturalny natural increase	urodzenia żywe live births	zgony deaths	przyrost naturalny natural increase		
388 416	375 501	12 915	386 257	384 788	1 469	a POLAND	1
225 701	225 524	177	223 712	233 015	-9 303	b	2
162 715	149 977	12 738	162 545	151 773	10 772	c	3
27 660	29 396	-1 736	27 239	30 446	-3 207	a <i>Dolnośląskie</i>	4
18 747	20 877	-2 130	18 368	21 594	-3 226	b	5
8 913	8 519	394	8 871	8 852	19	c	6
20 971	19 663	1 308	20 764	20 436	328	a <i>Kujawsko-pomorskie</i>	7
11 762	12 155	-393	11 411	12 710	-1 299	b	8
9 209	7 508	1 701	9 353	7 726	1 627	c	9
21 363	22 981	-1 618	21 214	22 562	-1 348	a <i>Lubelskie</i>	10
9 524	8 845	679	9 485	8 781	704	b	11
11 839	14 136	-2 297	11 729	13 781	-2 052	c	12
10 421	9 648	773	10 367	9 607	760	a <i>Lubuskie</i>	13
6 397	5 998	399	6 347	6 088	259	b	14
4 024	3 650	374	4 020	3 519	501	c	15
23 952	30 816	-6 864	23 851	31 352	-7 501	a <i>Łódzkie</i>	16
14 691	19 729	-5 038	14 450	19 892	-5 442	b	17
9 261	11 087	-1 826	9 401	11 460	-2 059	c	18
35 524	29 727	5 797	35 117	30 588	4 529	a <i>Małopolskie</i>	19
16 108	14 835	1 273	15 874	15 593	281	b	20
19 416	14 892	4 524	19 243	14 995	4 248	c	21
57 258	53 080	4 178	57 281	54 454	2 827	a <i>Mazowieckie</i>	22
36 979	32 591	4 388	36 769	33 960	2 809	b	23
20 279	20 489	-210	20 512	20 494	18	c	24
8 686	9 719	-1 033	8 939	10 180	-1 241	a <i>Opolskie</i>	25
4 442	4 835	-393	4 561	5 221	-660	b	26
4 244	4 884	-640	4 378	4 959	-581	c	27
21 130	18 214	2 916	21 064	18 402	2 662	a <i>Podkarpackie</i>	28
8 232	6 812	1 420	8 191	6 799	1 392	b	29
12 898	11 402	1 496	12 873	11 603	1 270	c	30
11 155	11 647	-492	11 161	11 856	-695	a <i>Podlaskie</i>	31
6 610	5 734	876	6 697	5 873	824	b	32
4 545	5 913	-1 368	4 464	5 983	-1 519	c	33
25 059	19 332	5 727	25 052	20 473	4 579	a <i>Pomorskie</i>	34
14 905	13 545	1 360	14 887	14 306	581	b	35
10 154	5 787	4 367	10 165	6 167	3 998	c	36
44 803	47 709	-2 906	44 565	49 028	-4 463	a <i>Śląskie</i>	37
34 077	37 723	-3 646	33 962	38 664	-4 702	b	38
10 726	9 986	740	10 603	10 364	239	c	39
11 600	13 725	-2 125	11 510	13 957	-2 447	a <i>Świętokrzyskie</i>	40
4 905	5 581	-676	4 848	5 850	-1 002	b	41
6 695	8 144	-1 449	6 662	8 107	-1 445	c	42
14 750	12 940	1 810	14 330	13 415	915	a <i>Warmińsko-mazurskie</i>	43
8 061	7 613	448	7 878	7 858	20	b	44
6 689	5 327	1 362	6 452	5 557	895	c	45
38 082	30 755	7 327	37 833	31 536	6 297	a <i>Wielkopolskie</i>	46
19 896	17 456	2 440	19 735	18 234	1 501	b	47
18 186	13 299	4 887	18 098	13 302	4 796	c	48
16 002	16 149	-147	15 970	16 496	-526	a <i>Zachodniopomorskie</i>	49
10 365	11 195	-830	10 249	11 592	-1 343	b	50
5 637	4 954	683	5 721	4 904	817	c	51

Tabl. 9. **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTWA POPRZEDNIEGO**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY PREVIOUS AND PRESENT

Lp.	WOJEWÓDZTWA OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem <i>Total</i>	Województwa poprzedniego zamieszkania							
			Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
2008										
1	OGÓŁEM	405 474	32 939	24 445	24 305	13 224	22 694	26 070	53 680	10 626
2	Dolnośląskie	33 465	25 987	214	333	855	571	345	571	997
3	Kujawsko-pomorskie....	23 386	180	18 679	150	95	257	109	720	32
4	Lubelskie.....	20 187	171	96	16 696	69	158	201	1 128	62
5	Lubuskie.....	13 005	833	122	86	9 572	93	69	147	58
6	Łódzkie.....	21 351	353	252	222	112	16 392	147	1 204	170
7	Małopolskie.....	28 871	466	158	529	115	291	20 415	580	222
8	Mazowieckie	64 799	939	1 212	4 005	299	2 306	974	44 189	271
9	Opolskie.....	10 187	784	41	55	48	167	136	92	7 557
10	Podkarpackie	17 717	199	68	570	43	96	826	303	66
11	Podlaskie	11 018	96	57	137	26	52	48	704	19
12	Pomorskie.....	29 640	260	1 214	349	133	257	176	836	90
13	Śląskie	41 836	724	292	405	187	800	1 815	687	763
14	Świętokrzyskie	10 474	160	34	192	33	175	410	571	39
15	Warmińsko-mazurskie ..	16 950	136	367	121	43	117	60	1 060	31
16	Wielkopolskie.....	42 104	1 246	1 279	260	994	756	186	510	192
17	Zachodniopomorskie ...	20 484	405	360	195	600	206	153	378	57
2009										
18	OGÓŁEM	403 837	32 322	23 996	24 304	13 052	22 939	27 095	52 466	10 744
19	Dolnośląskie	33 453	25 678	235	382	891	579	332	502	1 139
20	Kujawsko-pomorskie....	22 681	193	18 144	113	124	251	65	642	46
21	Lubelskie.....	20 067	151	78	16 662	66	145	164	1 139	52
22	Lubuskie.....	12 602	849	110	83	9 332	104	78	162	61
23	Łódzkie.....	21 567	332	274	230	94	16 695	180	1 166	201
24	Małopolskie.....	30 738	406	143	571	107	329	21 705	617	254
25	Mazowieckie	63 937	842	1 182	4 017	329	2 291	908	43 544	296
26	Opolskie.....	10 128	776	52	83	78	171	111	96	7 334
27	Podkarpackie	17 616	224	49	561	39	78	706	296	56
28	Podlaskie	10 973	68	54	126	24	58	53	659	13
29	Pomorskie.....	29 509	296	1 294	348	125	249	177	825	59
30	Śląskie	42 458	639	249	385	165	717	1 825	603	918
31	Świętokrzyskie	10 718	125	44	188	34	209	401	504	42
32	Warmińsko-mazurskie ..	15 491	119	340	107	44	115	90	890	38
33	Wielkopolskie.....	42 023	1 203	1 344	230	1 106	714	171	455	170
34	Zachodniopomorskie ...	19 876	421	404	218	494	234	129	366	65

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

I OBECNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
VOIVODSHIP OF RESIDENCE

Voivodships of previous residence								VOIVODSHIPS OF PRESENT RESIDENCE	No.
Podkar- packie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Święto- krzyskie	Warmińsko- mazurskie	Wielko- polskie	Zachodnio- pomorskie		
19 256	12 458	27 489	44 753	12 490	19 310	40 100	21 635	TOTAL	1
330	114	216	974	252	171	1 064	471	Dolnośląskie	2
66	75	796	315	59	633	841	379	Kujawsko-pomorskie	3
489	100	103	346	197	130	106	135	Lubelskie	4
59	35	122	236	46	86	757	684	Lubuskie	5
104	87	137	865	304	177	561	264	Łódzkie	6
1 522	111	201	2 827	903	132	183	216	Małopolskie	7
900	1 796	1 102	1 605	1 642	1 887	828	844	Mazowieckie	8
84	25	39	927	41	24	98	69	Opolskie	9
14 363	41	60	489	352	68	91	82	Podkarpackie	10
55	8 794	99	160	30	611	52	78	Podlaskie	11
146	256	22 255	447	125	1 737	433	926	Pomorskie	12
495	128	256	33 757	657	260	338	272	Śląskie	13
320	18	47	655	7 621	43	76	80	Świętokrzyskie	14
58	696	764	270	60	12 910	116	141	Warmińsko-mazurskie	15
147	103	500	540	118	276	33 823	1 174	Wielkopolskie	16
118	79	792	340	83	165	733	15 820	Zachodniopomorskie	17
19 602	12 625	26 927	45 621	12 902	18 205	40 171	20 866	TOTAL	18
368	140	225	1 077	249	201	1 057	398	Dolnośląskie	19
74	93	745	354	56	528	852	401	Kujawsko-pomorskie	20
503	106	91	367	212	106	92	133	Lubelskie	21
56	23	104	217	41	76	693	613	Lubuskie	22
111	115	130	811	288	172	558	210	Łódzkie	23
1 804	145	197	2 943	984	128	203	202	Małopolskie	24
974	1 832	994	1 511	1 640	1 874	886	817	Mazowieckie	25
51	26	47	961	72	56	148	66	Opolskie	26
14 396	49	73	498	354	70	74	93	Podkarpackie	27
40	8 864	113	151	24	612	51	63	Podlaskie	28
109	297	22 134	426	137	1 743	409	881	Pomorskie	29
501	110	263	34 532	643	264	337	307	Śląskie	30
291	29	55	640	7 953	61	67	75	Świętokrzyskie	31
68	639	610	231	40	11 895	113	152	Warmińsko-mazurskie	32
151	94	405	558	132	266	33 933	1 091	Wielkopolskie	33
105	63	741	344	77	153	698	15 364	Zachodniopomorskie	34

Tabl. 9. **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTWA POPRZEDNIEGO**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY PREVIOUS AND PRESENT

Lp.	WOJEWÓDZTWA OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem <i>Total</i>	Województwa poprzedniego zamieszkania							
			Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
2010										
1	OGÓŁEM	422 621	34 269	24 372	25 517	13 255	24 329	28 168	56 928	11 099
2	Dolnośląskie	35 848	27 290	224	433	900	673	398	608	1 257
3	Kujawsko-pomorskie.....	22 929	197	18 322	115	113	244	64	670	37
4	Lubelskie.....	20 650	176	73	17 218	66	128	163	1 131	43
5	Lubuskie	12 781	918	106	83	9 528	101	66	172	65
6	Łódzkie	22 572	364	252	218	75	17 680	171	1 275	172
7	Małopolskie.....	31 841	467	152	620	132	327	22 448	602	251
8	Mazowieckie	69 615	943	1 313	4 536	372	2 533	956	47 437	281
9	Opolskie.....	10 428	780	43	65	61	215	148	109	7 551
10	Podkarpackie	18 579	231	63	620	39	100	769	311	64
11	Podlaskie	11 731	102	66	124	28	61	59	705	23
12	Pomorskie.....	30 661	306	1 304	326	157	265	163	880	68
13	Śląskie	44 185	670	248	399	186	767	2 023	610	919
14	Świętokrzyskie.....	11 044	144	52	179	17	213	368	535	55
15	Warmińsko-mazurskie..	16 772	136	372	124	37	115	75	992	27
16	Wielkopolskie.....	42 363	1 197	1 428	248	1 061	691	166	488	194
17	Zachodniopomorskie ...	20 622	348	354	209	483	216	131	403	92
2011										
18	OGÓŁEM	419946	34056	24493	25195	13290	24537	28403	54901	10876
19	Dolnośląskie	35615	27124	240	372	957	738	367	574	1220
20	Kujawsko-pomorskie....	23172	185	18434	137	120	253	102	644	62
21	Lubelskie.....	20235	154	55	16907	63	135	174	1031	43
22	Lubuskie	12625	891	109	64	9439	90	58	184	86
23	Łódzkie	22693	346	273	201	100	17861	181	1176	136
24	Małopolskie.....	32186	488	171	658	117	369	22634	665	210
25	Mazowieckie	68601	1020	1310	4579	352	2487	1078	45656	284
26	Opolskie.....	10212	672	51	78	51	156	130	98	7531
27	Podkarpackie	18662	209	80	649	50	75	797	306	57
28	Podlaskie	11862	81	57	117	35	71	65	669	17
29	Pomorskie.....	30027	284	1314	315	135	263	175	846	81
30	Śląskie	43733	655	252	372	174	689	1854	668	795
31	Świętokrzyskie.....	10705	145	41	186	55	232	394	523	48
32	Warmińsko-mazurskie..	16220	140	392	126	40	115	59	1031	31
33	Wielkopolskie.....	42330	1304	1303	239	1033	793	183	446	209
34	Zachodniopomorskie ...	21068	358	411	195	569	210	152	384	66

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

I OBECNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA (cd.)
VOIVODSHIP OF RESIDENCE (cont.)

Voivodships of previous residence								VOIVODSHIPS OF PRESENT RESIDENCE	No.
Podkar- packie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Święto- krzyskie	Warmińsko- mazurskie	Wielko- polskie	Zachodnio- pomorskie		
20 552	13 347	27 912	47 379	13 611	19 493	40 657	21 733	TOTAL	1
400	115	209	1 179	296	205	1 227	434	Dolnośląskie	2
82	95	790	341	60	541	883	375	Kujawsko-pomorskie	3
453	123	129	394	222	136	81	114	Lubelskie	4
62	8	96	204	47	85	617	623	Lubuskie	5
125	100	160	751	330	177	529	193	Łódzkie	6
1 874	114	186	3 002	1 111	136	233	186	Małopolskie	7
1 078	1 963	1 018	1 534	1 725	1 989	945	992	Mazowieckie	8
74	18	52	978	72	45	144	73	Opolskie	9
15 044	51	69	574	389	70	86	99	Podkarpackie	10
58	9 469	97	127	42	653	57	60	Podlaskie	11
128	292	22 943	442	155	1 834	465	933	Pomorskie	12
508	122	249	35 961	664	234	334	291	Śląskie	13
351	38	56	646	8 199	68	51	72	Świętokrzyskie	14
67	657	686	321	54	12 847	118	144	Warmińsko-mazurskie	15
133	112	415	581	141	277	34 120	1 111	Wielkopolskie	16
115	70	757	344	104	196	767	16 033	Zachodniopomorskie	17
20874	13760	27409	47385	13113	19172	40443	22039	TOTAL	18
376	120	268	1132	307	206	1179	435	Dolnośląskie	19
82	88	776	343	57	621	853	415	Kujawsko-pomorskie	20
485	118	124	367	188	161	93	137	Lubelskie	21
47	36	91	205	27	69	620	609	Lubuskie	22
137	66	157	806	313	168	574	198	Łódzkie	23
1963	114	164	2982	1110	165	210	166	Małopolskie	24
1154	2125	1129	1647	1880	1958	1020	922	Mazowieckie	25
75	17	50	992	49	52	133	77	Opolskie	26
15272	53	46	475	382	70	70	71	Podkarpackie	27
61	9744	70	134	21	611	56	53	Podlaskie	28
147	298	22339	458	128	1927	427	890	Pomorskie	29
480	101	266	35989	606	224	336	272	Śląskie	30
295	26	61	715	7793	52	67	72	Świętokrzyskie	31
69	657	654	236	39	12395	107	129	Warmińsko-mazurskie	32
145	120	434	522	141	294	33966	1198	Wielkopolskie	33
86	77	780	382	72	199	732	16395	Zachodniopomorskie	34

Tabl. 9. **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTWA POPRZEDNIEGO**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY PREVIOUS AND PRESENT

Lp.	WOJEWÓDZTWA OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem <i>Total</i>	Województwa poprzedniego zamieszkania							
			Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
										2012
18	OGÓŁEM	395278	32100	23215	24002	12889	23058	26675	51854	10406
19	Dolnośląskie	33835	25919	208	398	881	585	406	515	1045
20	Kujawsko-pomorskie....	21687	184	17412	124	126	218	92	575	45
21	Lubelskie.....	18984	154	59	15907	36	113	185	1041	33
22	Lubuskie	12448	808	142	70	9310	89	64	137	51
23	Łódzkie	21415	304	247	191	79	16961	144	1079	154
24	Małopolskie.....	30029	401	153	526	97	307	21265	647	227
25	Mazowieckie	64656	850	1301	4587	332	2383	926	43335	240
26	Opolskie.....	9969	690	55	79	86	166	118	75	7336
27	Podkarpackie	17216	173	51	627	36	95	710	273	50
28	Podlaskie	11309	106	54	118	19	70	51	623	21
29	Pomorskie.....	27255	246	1329	287	117	216	170	799	48
30	Śląskie	42049	624	214	386	145	710	1775	602	870
31	Świętokrzyskie.....	9981	109	28	187	22	203	415	511	43
32	Warmińsko-mazurskie..	15124	107	309	122	62	117	79	866	20
33	Wielkopolskie.....	40144	1105	1252	205	1028	651	182	457	156
34	Zachodniopomorskie ...	19177	320	401	188	513	174	93	319	67

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 2, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 2, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

I OBECNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)
VOIVODSHIP OF RESIDENCE (cont.)

Voivodships of previous residence								VOIVODSHIPS OF PRESENT RESIDENCE	No.
Podkar- packie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Święto- krzyskie	Warmińsko- mazurskie	Wielko- polskie	Zachodnio- pomorskie		
19163	13054	24818	45347	12161	17537	38783	20216	TOTAL	1
390	128	202	1141	263	200	1180	374	<i>Dolnośląskie</i>	2
72	78	715	302	54	532	800	358	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
432	96	118	327	185	117	77	104	<i>Lubelskie</i>	4
74	36	90	206	23	62	657	629	<i>Lubuskie</i>	5
110	58	158	780	293	113	572	172	<i>Łódzkie</i>	6
1733	119	198	2815	975	160	236	170	<i>Małopolskie</i>	7
1039	1920	986	1581	1663	1764	937	812	<i>Mazowieckie</i>	8
73	23	46	946	61	41	111	63	<i>Opolskie</i>	9
13991	53	87	500	327	75	81	87	<i>Podkarpackie</i>	10
38	9307	87	113	27	561	46	68	<i>Podlaskie</i>	11
135	269	20130	427	121	1760	432	769	<i>Pomorskie</i>	12
515	116	201	34529	631	168	326	237	<i>Śląskie</i>	13
289	31	55	645	7294	34	55	60	<i>Świętokrzyskie</i>	14
62	645	673	279	39	11508	125	111	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	15
149	103	438	428	130	248	32513	1099	<i>Wielkopolskie</i>	16
61	72	634	328	75	194	635	15103	<i>Zachodniopomorskie</i>	17

Tabl. 10. MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KONTYNETÓW
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY CONTINENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – razem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>						
c – wieś <i>rural areas</i>						
EMIGRACJA <i>EMIGRATION</i>						
OGÓŁEM <i>GRAND TOTAL</i>	a	30 140	18 620	17 360	19 858	21 200
	b	21 052	13 866	13 185	14 914	15 895
	c	9 088	4 754	4 175	4 944	5 305
mężczyźni <i>males</i>	a	16 162	8 411	7 975	9 154	9 951
	b	11 028	6 197	6 057	6 841	7 465
	c	5 134	2 214	1 918	2 313	2 486
kobiety <i>females</i>	a	13 978	10 209	9 385	10 704	11 249
	b	10 024	7 669	7 128	8 073	8 430
	c	3 954	2 540	2 257	2 631	2 819
EUROPA <i>EUROPE</i>	a	25 710	15 726	14 651	17 150	18 672
	b	17 636	11 574	10 897	12 705	13 869
	c	8 074	4 152	3 754	4 445	4 803
AZJA <i>ASIA</i>	a	74	61	94	83	82
	b	67	60	87	75	63
	c	7	1	7	8	19
AMERYKA PÓŁNOCNA I ŚRODKOWA.....	a	4 010	2 539	2 392	2 353	2 175
<i>NORTH AND CENTRAL AMERICA</i>	b	3 049	1 981	2 001	1 919	1 737
	c	961	558	391	434	438
AMERYKA POŁUDNIOWA.....	a	23	12	15	27	18
<i>SOUTH AMERICA</i>	b	22	10	13	18	15
	c	1	2	2	9	3
AFRYKA <i>AFRICA</i>	a	58	36	32	50	37
	b	54	29	29	42	29
	c	4	7	3	8	8
OCEANIA <i>OCEANIA</i>	a	261	244	175	193	216
	b	220	210	157	153	182
	c	41	34	18	40	34
Kraj nieustalony.....	a	4	2	1	2	–
<i>Unknown country</i>	b	4	2	1	2	–
	c	–	–	–	–	–

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 10. MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KONTYNETÓW (dok.)
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY CONTINENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
a – razem <i>total</i>					
b – miasta <i>urban areas</i>					
c – wieś <i>rural areas</i>					
IMIGRACJA IMMIGRATION					
OGÓŁEM GRAND TOTAL..... a	15 275	17 424	15 246	15 524	14 583
b	10 936	12 378	11 012	11 260	10 648
c	4 339	5 046	4 234	4 264	3 935
mężczyźni <i>males</i> ..... a	8 984	11 145	9 011	8 863	8 106
b	6 222	7 549	6 322	6 315	5 862
c	2 762	3 596	2 689	2 548	2 244
kobiety <i>females</i> ..... a	6 291	6 279	6 235	6 661	6 477
b	4 714	4 829	4 690	4 945	4 786
c	1 577	1 450	1 545	1 716	1 691
EUROPA EUROPE..... a	12 324	14 369	12 463	12 623	11 976
b	8 837	10 107	8 953	9 069	8 651
c	3 487	4 262	3 510	3 554	3 325
AZJA ASIA..... a	360	485	402	436	409
b	273	416	350	377	361
c	87	69	52	59	48
AMERYKA PÓŁNOCNA I ŚRODKOWA..... a	2 259	2 210	1 972	1 984	1 753
NORTH AND CENTRAL AMERICA b	1 549	1 554	1 356	1 397	1 255
c	710	656	616	587	498
AMERYKA POŁUDNIOWA..... a	38	28	51	58	51
SOUTH AMERICA b	30	26	43	49	44
c	8	2	8	9	7
AFRYKA AFRICA..... a	117	153	187	260	235
b	98	133	167	226	205
c	19	20	20	34	30
OCEANIA OCEANIA..... a	176	176	163	158	158
b	148	139	137	137	131
c	28	37	26	21	27
Kraj nieustalony..... a	1	3	8	5	1
Unknown country b	1	3	6	5	1
c	–	–	2	–	–

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia

4.2. ZDROWIE HEALTH Tabl. 11. PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE a – mężczyźni b – kobiety	2008				2009			
	przeciętna liczba lat dalszego trwania życia osób w wieku lat							
	0	30	45	60	0	30	45	60
POLSKA POLAND ..... a	71,3	42,6	29,1	17,9	71,5	42,9	29,3	17,9
b	80,0	50,8	36,3	23,1	80,1	50,9	36,4	23,2
Dolnośląskie..... a	70,4	41,9	28,5	17,4	70,9	42,4	28,8	17,5
b	79,0	50,1	35,7	22,6	79,4	50,2	35,8	22,6
Kujawsko-pomorskie..... a	71,0	42,4	28,9	17,6	71,4	42,8	29,1	17,6
b	79,6	50,3	35,8	22,8	79,5	50,3	35,9	22,8
Lubelskie..... a	70,2	41,9	28,6	17,6	70,8	42,3	28,8	17,6
b	80,5	51,4	36,9	23,3	80,5	51,3	36,8	23,3
Lubuskie..... a	70,5	42,0	28,3	17,2	70,7	42,1	28,5	17,1
b	79,3	50,2	35,9	22,8	79,5	50,4	35,9	22,8
Łódzkie..... a	69,1	40,6	27,5	17,1	69,2	40,7	27,6	17,1
b	78,9	49,7	35,4	22,5	78,9	49,8	35,5	22,5
Małopolskie..... a	72,9	44,0	30,2	18,5	73,1	44,2	30,4	18,7
b	80,9	51,6	37,0	23,5	81,1	51,8	37,2	23,7
Mazowieckie..... a	71,7	43,1	29,6	18,5	71,8	43,2	29,7	18,4
b	80,6	51,3	36,8	23,5	80,4	51,3	36,8	23,5
Opolskie..... a	71,9	43,5	29,6	17,9	72,7	43,7	29,7	17,8
b	80,0	50,9	36,3	22,9	80,5	51,2	36,7	23,3
Podkarpackie..... a	73,1	44,2	30,4	18,6	73,2	44,3	30,4	18,6
b	81,3	52,1	37,5	23,8	81,1	51,9	37,3	23,7
Podlaskie..... a	72,0	43,4	29,8	18,4	71,9	43,3	29,8	18,3
b	81,4	52,2	37,7	24,1	81,5	52,1	37,6	24,1
Pomorskie..... a	72,1	43,4	29,7	18,2	72,5	43,7	29,9	18,4
b	79,9	50,7	36,2	23,0	80,1	50,9	36,4	23,2
Śląskie..... a	70,9	42,2	28,7	17,7	71,0	42,4	28,8	17,6
b	78,9	49,8	35,4	22,4	79,1	49,9	35,5	22,5
Świętokrzyskie..... a	71,2	42,4	29,0	18,0	71,7	42,9	29,4	18,0
b	80,7	51,5	37,0	23,6	81,1	51,7	37,2	23,8
Warmińsko-mazurskie..... a	70,6	42,0	28,7	17,5	70,7	42,2	28,8	17,3
b	79,8	50,6	36,1	23,0	79,8	50,7	36,2	23,0
Wielkopolskie..... a	71,8	43,1	29,3	17,9	72,0	43,2	29,4	18,0
b	79,9	50,7	36,2	22,9	79,9	50,7	36,3	23,0
Zachodniopomorskie..... a	70,6	42,0	28,6	17,4	71,0	42,6	28,9	17,5
b	79,6	50,4	35,9	22,8	79,5	50,5	36,1	23,0

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.2. ZDROWIE HEALTH

2010				2011				2012				SPECIFICATION	
<i>life expectancy at age specified</i>													a – males b – females
0	30	45	60	0	30	45	60	0	30	45	60		
72,1	43,3	29,7	18,3	72,4	43,7	30,0	18,5	72,7	43,9	30,2	18,6	a POLAND	
80,6	51,3	36,8	23,5	80,9	51,6	37,1	23,8	81,0	51,7	37,1	23,8	b	
71,7	43,0	29,3	18,0	72,1	43,4	29,7	18,4	72,3	43,6	29,8	18,4	a <i>Dolnośląskie</i>	
80,2	51,0	36,5	23,2	80,5	51,3	36,8	23,5	80,3	51,2	36,7	23,4	b	
71,4	42,8	29,1	17,7	72,2	43,5	29,8	18,3	72,8	43,9	30,1	18,4	a <i>Kujawsko-pomorskie</i>	
79,8	50,5	36,1	22,9	80,1	51,0	36,5	23,3	80,3	51,0	36,6	23,3	b	
71,2	42,7	29,3	18,0	71,7	43,0	29,5	18,0	72,4	43,8	30,2	18,6	a <i>Lubelskie</i>	
81,0	51,7	37,2	23,7	81,1	51,9	37,4	23,8	81,5	52,2	37,7	24,2	b	
71,5	42,9	29,2	18,0	71,5	43,0	29,5	18,1	72,3	43,6	29,8	18,3	a <i>Lubuskie</i>	
80,1	50,8	36,3	23,1	79,9	50,7	36,3	23,1	80,3	51,1	36,7	23,5	b	
70,1	41,3	28,0	17,4	70,4	41,6	28,4	17,7	70,6	41,8	28,5	17,7	a <i>Łódzkie</i>	
79,4	50,1	35,8	22,8	79,5	50,3	35,9	22,9	79,8	50,5	36,1	23,0	b	
73,5	44,9	30,9	19,0	73,9	45,0	31,1	19,2	74,0	45,0	31,0	19,1	a <i>Małopolskie</i>	
81,4	52,1	37,5	23,9	81,7	52,3	37,7	24,2	81,9	52,5	37,8	24,2	b	
72,6	43,8	30,2	18,9	72,7	44,0	30,4	19,1	72,9	44,1	30,4	19,0	a <i>Mazowieckie</i>	
81,0	51,8	37,2	23,9	81,6	52,1	37,6	24,2	81,3	52,0	37,4	24,0	b	
73,0	44,1	30,1	18,1	73,4	44,5	30,4	18,5	73,1	44,3	30,3	18,3	a <i>Opolskie</i>	
80,4	51,1	36,5	23,1	81,0	51,5	37,0	23,5	80,6	51,4	36,8	23,3	b	
73,7	44,9	31,0	19,0	74,1	45,2	31,2	19,2	74,3	45,6	31,7	19,5	a <i>Podkarpackie</i>	
81,8	52,5	37,8	24,0	82,0	52,7	38,1	24,2	82,1	52,8	38,2	24,4	b	
72,5	43,8	30,2	18,7	73,3	44,4	30,7	19,1	73,1	44,4	30,7	19,0	a <i>Podlaskie</i>	
81,9	52,6	38,0	24,4	81,8	52,7	38,1	24,5	82,3	52,9	38,3	24,8	b	
73,0	44,2	30,3	18,6	73,4	44,6	30,7	18,8	73,3	44,6	30,7	18,9	a <i>Pomorskie</i>	
80,8	51,4	36,9	23,6	81,0	51,6	37,0	23,7	80,9	51,5	36,9	23,6	b	
71,6	42,9	29,3	18,0	71,9	43,1	29,5	18,2	72,0	43,2	29,6	18,1	a <i>Śląskie</i>	
79,7	50,4	35,9	22,8	79,8	50,7	36,2	23,1	80,0	50,6	36,2	23,0	b	
71,8	43,2	29,7	18,2	72,0	43,2	29,9	18,4	72,7	43,8	30,1	18,5	a <i>Świętokrzyskie</i>	
80,9	51,8	37,3	23,8	81,3	52,1	37,5	24,0	81,5	52,1	37,5	24,0	b	
71,3	42,5	29,1	17,8	71,5	43,0	29,5	18,0	71,7	43,1	29,5	17,9	a <i>Warmińsko-mazurskie</i>	
80,4	51,1	36,6	23,4	80,7	51,4	36,9	23,7	81,0	51,6	37,0	23,7	b	
72,5	43,6	29,8	18,1	72,9	43,9	30,1	18,4	73,2	44,3	30,4	18,7	a <i>Wielkopolskie</i>	
80,5	51,2	36,7	23,2	80,9	51,5	37,0	23,6	80,8	51,5	36,9	23,5	b	
71,3	42,6	28,9	17,5	71,8	43,3	29,7	18,1	72,6	43,9	30,0	18,5	a <i>Zachodniopomorskie</i>	
80,1	50,8	36,3	23,1	80,4	51,1	36,7	23,4	80,5	51,3	36,7	23,4	b	

Tabl. 12. **OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG SAMOCENY STANU ZDROWIA**
PERSONS AGED 16 AND MORE BY SELF-RATED OF HEALTH CONDITION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008			2009		
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>
	w %					
OSOBY OCENIAJĄCE SWÓJ STAN ZDROWIA:						
Bardzo dobrze	17,4	19,9	15,1	17,3	19,9	15,1
w wieku:						
16-29 lat.....	43,1	45,1	41,0	45,3	47,8	42,9
30-44.....	18,3	20,6	16,0	19,9	22,5	17,4
45-59.....	4,2	5,0	3,5	4,4	5,0	3,8
60-74.....	1,3	2,1	0,6	1,1	1,5	0,8
75 lat i więcej.....	1,0	1,0	1,0	0,7	0,7	0,6
Miasta.....	17,7	20,8	15,0	17,6	20,2	15,5
Wieś.....	16,8	18,5	15,2	17,0	19,5	14,5
Dobrze	40,3	41,3	39,5	39,0	40,3	37,9
w wieku:						
16-29 lat.....	47,9	45,0	50,8	45,3	42,1	48,3
30-44.....	58,4	56,9	60,0	57,4	55,6	59,1
45-59.....	39,1	40,3	38,0	39,2	40,7	37,9
60-74.....	14,5	16,3	13,2	15,2	19,8	11,9
75 lat i więcej.....	6,9	8,9	5,9	7,2	9,2	6,3
Miasta.....	40,3	40,8	39,8	39,8	41,4	38,6
Wieś.....	40,4	42,1	38,8	37,6	38,6	36,7
Tak sobie, ani dobrze ani źle	25,9	24,3	27,4	27,4	27,2	25,4
w wieku:						
16-29 lat.....	6,8	6,9	6,6	6,6	7,0	7,1
30-44.....	18,1	17,1	19,1	19,1	18,1	16,8
45-59.....	39,2	36,4	41,7	41,7	39,2	36,8
60-74.....	45,9	45,5	46,3	46,3	48,5	46,1
75 lat i więcej.....	33,7	37,8	31,7	31,7	34,5	40,3
Miasta.....	26,4	24,5	28,0	27,0	25,0	28,7
Wieś.....	25,2	23,9	26,4	27,6	26,0	29,1
Źle	13,4	12,1	14,6	13,5	11,8	14,9
w wieku:						
16-29 lat.....	1,9	2,4	1,3	2,0	2,4	1,6
30-44.....	4,6	4,7	4,5	4,2	4,4	3,9
45-59.....	15,0	15,5	14,5	14,8	14,7	14,8
60-74.....	31,5	30,1	32,4	28,9	26,8	30,5
75 lat i więcej.....	43,6	39,5	45,6	43,2	37,3	46,1
Miasta.....	12,6	11,4	13,6	12,5	10,7	13,9
Wieś.....	14,7	13,0	16,3	15,0	35,5	16,5
Bardzo źle	3,0	2,5	3,4	3,0	2,6	3,3
w wieku:						
16-29 lat.....	0,4	0,5	0,3	0,3	0,5	0,2
30-44.....	0,5	0,7	0,4	0,5	0,7	0,4
45-59.....	2,5	2,7	2,3	2,5	2,7	2,3
60-74.....	6,8	5,9	7,5	6,2	5,8	6,5
75 lat i więcej.....	14,8	12,8	15,8	14,4	12,5	15,3
Miasta.....	3,0	2,5	3,5	3,1	2,7	3,4
Wieś.....	2,9	2,5	3,2	2,8	2,4	3,2

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności.

Source: survey EU-SILC – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

4.2. ZDROWIE HEALTH

2010			2011			2012			SPECIFICATION
ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
<i>in %</i>									
PERSONS ASSESSING THEIR HEALTH CONDITION:									
18,0	20,4	16,0	18,0	20,3	16,0	18,0	20,1	16,3	Very good
aged:									
47,1	49,4	44,9	46,3	47,7	44,9	47,5	48,7	46,4	16-29
21,0	22,7	19,4	21,7	23,7	19,8	22,1	23,9	20,4	30-44
5,0	5,9	4,3	5,3	6,6	4,2	6,2	7,2	5,3	45-59
1,0	1,6	0,6	1,3	1,7	1,0	1,7	2,3	1,2	60-74
0,6	0,7	0,5	0,7	1,3	0,4	0,7	0,8	0,7	75 and more
18,3	20,5	16,5	18,2	20,8	16,2	18,3	20,7	16,4	Urban areas
17,6	20,2	15,1	17,5	19,5	15,7	17,6	19,1	16,1	Rural areas
39,9	41,1	38,9	39,8	40,8	38,9	39,8	41,6	38,3	Good
aged:									
44,5	41,7	47,1	45,5	43,8	47,1	44,1	43,5	44,7	16-29
57,5	56,3	58,6	57,2	54,9	59,3	57,0	55,7	58,3	30-44
42,1	43,0	41,3	41,1	41,5	40,7	42,9	44,1	41,7	45-59
17,7	20,7	15,4	18,2	21,5	15,8	20,1	23,7	17,3	60-74
7,7	10,4	6,4	8,2	10,0	7,3	7,6	9,0	6,8	75 and more
40,8	42,4	39,5	40,1	41,3	39,1	39,7	41,5	38,2	Urban areas
38,4	39,2	37,8	39,3	40,0	38,7	39,9	41,7	38,3	Rural areas
28,8	26,8	24,9	27,5	25,7	29,0	27,6	25,2	29,6	Neither good, nor bad
aged:									
6,9	6,4	6,3	6,2	6,2	6,2	6,7	5,9	7,6	16-29
19,3	17,0	15,9	17,1	16,7	17,5	16,8	16,0	17,6	30-44
41,3	37,7	35,5	39,1	37,3	40,7	36,9	34,3	39,2	45-59
50,4	49,4	47,7	49,3	47,3	50,9	49,1	45,6	51,8	60-74
31,7	35,1	38,7	37,7	37,5	37,7	40,4	43,2	38,9	75 and more
26,5	24,5	28,1	27,6	25,3	29,4	27,8	25,5	29,6	Urban areas
27,3	25,7	28,7	27,3	26,3	28,2	27,3	24,8	29,7	Rural areas
12,6	11,2	13,8	12,3	11,0	13,5	12,0	10,9	13,0	Bad
aged:									
1,7	2,2	1,2	1,8	2,0	1,6	1,5	1,8	1,1	16-29
4,0	4,4	3,6	3,5	4,2	2,9	3,5	3,9	3,0	30-44
13,4	13,8	13,0	12,6	12,6	12,6	12,4	12,8	12,0	45-59
26,1	24,4	27,3	26,2	24,1	27,7	23,8	22,7	24,7	60-74
42,4	36,3	45,3	41,4	38,5	42,8	39,5	35,8	41,4	75 and more
11,7	10,3	12,9	11,6	10,3	12,7	11,4	10,0	12,6	Urban areas
13,9	12,6	15,2	13,4	11,9	14,8	12,9	12,2	13,6	Rural areas
2,7	2,3	3,1	2,5	2,3	2,6	2,6	2,3	2,9	Very bad
aged:									
0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	16-29
0,4	0,6	0,3	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,7	30-44
1,8	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	1,7	1,6	1,8	45-59
5,8	5,5	6,0	4,9	5,4	4,6	5,4	5,8	5,0	60-74
14,2	14,0	14,3	12,1	12,7	11,7	11,9	11,3	12,2	75 and more
2,7	2,4	2,9	2,5	2,3	2,6	2,8	2,3	3,1	Urban areas
2,8	2,3	3,3	2,5	2,3	2,6	2,3	2,2	2,4	Rural areas

Tabl. 13. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA OGRANICZONEJ CODZIENNEJ AKTYWNOŚCI
 PERSONS AGED 16 AND MORE BY LIMITATION OF DAILY ACTIVITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem <i>total</i>					
b – mężczyźni <i>males</i>					
c – kobiety <i>females</i>					
	w % <i>in %</i>				
OSOBY Z OGRANICZONĄ CODZIENNĄ AKTYWNOŚCIĄ: <i>PERSONS WITH LIMITATION OF DAILY ACTIVITY:</i>					
Poważną ..... a	6,5	7,3	7,9	7,3	7,4
Severely ..... b	6,2	7,2	7,5	7,0	7,1
..... c	6,9	7,5	8,2	7,6	7,7
w wieku: <i>aged:</i>					
16-29 lat..... a	1,5	1,8	1,6	1,4	1,4
..... b	2,4	2,3	1,7	1,4	1,8
..... c	0,7	1,4	1,5	1,3	1,0
30-44..... a	1,9	2,4	2,8	2,9	2,9
..... b	2,4	3,1	3,7	3,4	3,2
..... c	1,5	1,8	1,9	2,5	2,7
45-59..... a	5,9	6,6	6,8	6,6	6,6
..... b	6,5	7,6	7,5	7,9	7,4
..... c	5,4	5,7	6,2	5,5	5,9
60-74..... a	13,8	14,1	15,2	13,5	12,5
..... b	14,4	15,2	15,7	13,5	13,7
..... c	13,4	13,4	14,8	13,5	11,6
75 lat i więcej <i>and more</i> ..... a	28,3	29,2	31,8	28,2	28,4
..... b	24,7	27,3	30,8	26,2	25,6
..... c	30,1	30,1	32,3	29,2	29,9
Miasta..... a	6,6	7,3	7,7	7,2	7,6
<i>Urban areas</i> ..... b	6,1	7,2	7,5	6,8	7,2
..... c	6,9	7,4	7,9	7,4	7,9
Wieś..... a	6,5	7,4	8,1	7,5	7,1
<i>Rural areas</i> ..... b	6,3	7,2	7,6	7,2	7,0
..... c	6,7	7,5	8,6	7,9	7,2
Niezbyt poważną ..... a	14,9	15,8	15,9	15,7	16,0
Not severely ..... b	13,6	14,1	14,3	14,7	14,5
..... c	16,1	17,2	17,3	16,7	17,4
w wieku: <i>aged:</i>					
16-29 lat..... a	3,8	4,2	4,5	4,8	5,2
..... b	4,1	4,9	5,2	5,3	5,6
..... c	3,5	3,6	3,8	4,3	4,8
30-44..... a	6,9	7,0	8,3	7,2	7,2
..... b	6,7	7,0	7,6	7,5	7,6
..... c	7,1	7,0	8,9	6,9	6,9
45-59..... a	18,6	18,9	18,4	18,8	17,4
..... b	18,8	18,2	17,8	18,3	16,3
..... c	18,5	19,5	18,9	19,3	18,4
60-74..... a	30,5	31,7	30,4	29,7	30,4
..... b	28,5	28,8	28,2	28,6	27,9
..... c	32,0	33,8	32,1	30,6	32,2
75 lat i więcej <i>and more</i> ..... a	37,9	37,0	36,4	35,6	36,8
..... b	36,5	33,3	33,2	33,7	33,6
..... c	38,6	38,8	37,9	36,6	38,4
Miasta..... a	14,4	14,9	15,4	15,7	16,2
<i>Urban areas</i> ..... b	13,0	13,1	13,7	14,4	14,3
..... c	15,6	16,4	16,8	16,8	17,7
Wieś..... a	15,8	17,2	16,8	15,8	15,8
<i>Rural areas</i> ..... b	14,6	15,7	15,3	15,1	14,7
..... c	16,9	18,6	18,1	16,4	16,8

4.2. ZDROWIE HEALTH

Tabl. 13. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA OGRANICZONEJ CODZIENNEJ AKTYWNOŚCI (dok.)
 PERSONS AGED 16 AND MORE BY LIMITATION OF DAILY ACTIVITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
		w % <i>in %</i>				
Bez ograniczeń	a	78,6	76,9	76,2	77,0	76,6
Not limited	b	80,2	78,6	78,1	78,4	78,4
	c	77,1	75,3	74,6	75,7	75,0
w wieku: <i>aged:</i>						
16-29 lat.....	a	94,7	93,9	93,9	93,9	93,4
	b	93,6	92,9	93,0	93,2	92,6
	c	95,8	95,0	94,7	94,4	94,2
30-44.....	a	91,2	90,6	88,9	89,9	89,8
	b	90,9	90,0	88,7	89,1	89,3
	c	91,5	91,2	89,2	90,6	90,4
45-59.....	a	75,4	74,5	74,8	74,6	76,0
	b	74,6	74,2	74,7	73,8	76,3
	c	76,1	74,7	74,9	75,3	75,7
60-74.....	a	55,6	54,2	54,4	56,8	57,1
	b	57,1	56,0	56,1	57,9	58,4
	c	54,6	52,8	53,1	55,9	56,2
75 lat i więcej <i>and more</i>	a	33,8	33,8	31,8	36,1	34,8
	b	38,8	39,4	36,0	40,1	40,8
	c	31,3	31,1	29,8	34,2	31,7
Miasta <i>Urban areas</i>	a	79,0	77,8	76,9	77,1	76,2
	b	80,8	79,7	78,8	78,8	78,5
	c	77,5	76,2	75,3	75,8	74,4
Wieś <i>Rural areas</i>	a	77,7	75,5	75,1	76,7	77,1
	b	79,2	77,1	77,1	77,7	78,3
	c	76,4	73,9	73,3	75,7	75,9

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności.

Source: survey EU-SILC – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

Tabl. 14. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA DŁUGOTRWALYCH PROBLEMÓW
 ZDROWOTNYCH
 PERSONS AGED 16 AND MORE BY SUFFERING FROM LONG-STANDING HEALTH PROBLEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – razem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
		w % <i>in %</i>				
OGÓŁEM GRAND TOTAL...	a	30,9	32,6	33,5	34,0	34,4
	b	27,6	29,0	29,9	31,1	31,5
	c	33,9	35,7	36,5	36,4	36,9
w wieku: <i>aged:</i>						
16-29 lat.....	a	8,5	9,3	9,4	9,7	9,4
	b	9,1	9,7	9,8	10,4	9,7
	c	7,8	8,9	9,1	9,2	9,2
30-44.....	a	14,8	15,8	16,8	17,0	17,3
	b	13,9	15,0	16,3	17,5	18,1
	c	15,7	16,7	17,3	16,5	16,7
45-59.....	a	37,3	38,4	38,4	39,6	39,1
	b	35,7	36,4	36,0	38,0	37,1
	c	38,9	40,2	40,6	41,0	40,9

Tabl. 14. **OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA DŁUGOTRWALYCH PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (dok.)**
PERSONS AGED 16 AND MORE BY SUFFERING FROM LONG-STANDING HEALTH PROBLEMS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
		w % in %				
a – razem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
60-74.....	a	63,7	63,2	64,3	63,7	62,4
	b	60,1	57,9	60,5	60,3	58,7
	c	66,4	67,2	67,1	66,3	65,2
75 lat i więcej <i>and more</i>	a	78,3	76,9	78,8	78,4	78,2
	b	74,5	73,3	74,1	73,5	75,3
	c	80,2	78,6	81,1	80,8	79,8
Miasta.....	a	32,3	34,0	34,4	35,6	36,5
<i>Urban areas</i>	b	28,7	29,7	30,4	32,3	33,1
	c	35,5	37,4	37,6	38,3	39,4
Wieś.....	a	28,5	30,5	32,0	31,5	31,2
<i>Rural areas</i>	b	25,9	27,9	29,2	29,4	29,3
	c	31,0	32,9	34,7	33,4	32,9

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności.

Source: survey EU-SILC – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

Tabl. 15. **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute number</i>					na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
SZKARLATYNA SCARLET FEVER										
POLSKA POLAND.....	11 179	13 968	13 940	18 267	25 421	29,3	36,6	36,5	47,4	66,0
Dolnośląskie.....	709	830	692	1 350	1 745	24,6	28,9	24,1	46,3	59,9
Kujawsko-pomorskie.....	726	1 052	920	1 156	1 608	35,1	50,8	44,5	55,1	76,7
Lubelskie.....	308	625	541	573	972	14,2	29,0	25,1	26,3	44,8
Lubuskie.....	414	428	379	587	584	41,0	42,4	37,5	57,4	57,1
Łódzkie.....	464	530	460	594	652	18,2	20,9	18,1	23,4	25,8
Małopolskie.....	836	1 141	1 315	1 563	2 123	25,4	34,6	39,8	46,8	63,4
Mazowieckie.....	1 611	1 931	2 485	3 153	4 385	31,0	37,0	47,5	59,8	82,8
Opolskie.....	548	641	417	526	743	53,0	62,2	40,5	51,8	73,4
Podkarpackie.....	242	387	457	581	685	11,5	18,4	21,7	27,3	32,2
Podlaskie.....	353	244	222	414	521	29,6	20,5	18,7	34,4	43,4
Pomorskie.....	896	931	935	1 181	2 611	40,4	41,7	41,8	51,8	114,2
Śląskie.....	2 033	2 528	2 149	3 148	4 328	43,8	54,5	46,3	68,0	93,7
Świętokrzyskie.....	331	667	471	371	452	26,0	52,5	37,1	29,0	35,4
Warmińsko-mazurskie.....	331	432	521	505	991	23,2	30,3	36,5	34,8	68,3
Wielkopolskie.....	1 151	1 246	1 337	1 864	1 886	33,9	36,6	39,2	54,0	54,5
Zachodniopomorskie.....	226	355	639	701	1 135	13,3	21,0	37,7	40,7	65,9
RÓŻYCZKA RUBELLA										
POLSKA POLAND.....	13 146	7 587	4 197	4 290	6 263	34,5	19,9	11,0	11,1	16,3
Dolnośląskie.....	452	311	615	552	138	15,7	10,8	21,4	18,9	4,7
Kujawsko-pomorskie.....	385	340	208	257	323	18,6	16,4	10,1	12,2	15,4
Lubelskie.....	165	203	278	232	1 766	7,6	9,4	12,9	10,7	81,4
Lubuskie.....	241	197	201	254	117	23,9	19,5	19,9	24,8	11,4
Łódzkie.....	3 301	318	152	243	169	129,5	12,5	6,0	9,6	6,7
Małopolskie.....	645	389	307	181	743	19,6	11,8	9,3	5,4	22,2

4.2. ZDROWIE HEALTH

Tabl. 15. ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE (dok.)
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w liczbach bezwzględnych in absolute number					na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
RÓŻYCZKA (dok.) RUBELLA (cont.)										
Mazowieckie.....	1 288	727	297	323	285	24,7	13,9	5,7	6,1	5,4
Opolskie	344	389	428	89	109	33,3	37,7	41,6	8,8	10,8
Podkarpackie	461	231	201	610	364	22,0	11,0	9,6	28,7	17,1
Podlaskie.....	826	1 622	91	91	74	69,3	136,3	7,7	7,6	6,2
Pomorskie	1 032	238	184	139	361	46,5	10,7	8,2	6,1	15,8
Śląskie.....	903	648	444	322	1 005	19,4	14,0	9,6	7,0	21,8
Świętokrzyskie	730	410	107	99	56	57,4	32,3	8,4	7,7	4,4
Warmińsko-mazurskie.....	282	107	149	63	146	19,8	7,5	10,4	4,3	10,1
Wielkopolskie	1 647	1 227	357	441	320	48,5	36,0	10,5	12,8	9,3
Zachodniopomorskie.....	444	230	178	394	287	26,2	13,6	10,5	22,9	16,7
KRZTUSIEC WHOOPING COUGH										
POLSKA POLAND.....	2 164	2 390	1 266	1 669	4 684	5,7	6,3	3,3	4,3	12,2
Dolnośląskie.....	33	52	46	72	221	1,1	1,8	1,6	2,5	7,6
Kujawsko-pomorskie	257	168	43	145	260	12,4	8,1	2,1	6,9	12,4
Lubelskie	17	15	3	26	123	0,8	0,7	0,1	1,2	5,7
Lubuskie	11	2	3	7	23	1,1	0,2	0,3	0,7	2,2
Łódzkie	332	697	387	218	673	13,0	27,4	15,2	8,6	26,6
Małopolskie	177	169	45	93	419	5,4	5,1	1,4	2,8	12,5
Mazowieckie.....	411	201	156	426	805	7,9	3,8	3,0	8,1	15,2
Opolskie	59	53	8	24	58	5,7	5,1	0,8	2,4	5,7
Podkarpackie	21	23	28	41	134	1,0	1,1	1,3	1,9	6,3
Podlaskie.....	351	454	271	139	407	29,5	38,2	22,8	11,6	33,9
Pomorskie	103	48	51	64	163	4,6	2,2	2,3	2,8	7,1
Śląskie.....	189	204	120	264	395	4,1	4,4	2,6	5,7	8,5
Świętokrzyskie	18	64	37	36	92	1,4	5,0	2,9	2,8	7,2
Warmińsko-mazurskie.....	17	12	4	10	81	1,2	0,8	0,3	0,7	5,6
Wielkopolskie	119	132	52	59	767	3,5	3,9	1,5	1,7	22,2
Zachodniopomorskie.....	49	96	12	45	63	2,9	5,7	0,7	2,6	3,7
GRUŻLICA PŁUC PULMONARY TUBERCULOSIS										
POLSKA POLAND.....	7 484	7 654	6 992	7 879	7 018	19,6	20,1	18,3	20,4	18,2
Dolnośląskie.....	523	597	538	690	555	18,2	20,8	18,7	23,7	19,0
Kujawsko-pomorskie	366	374	355	350	369	17,7	18,1	17,2	16,7	17,6
Lubelskie	622	679	586	737	594	28,8	31,5	27,2	33,9	27,4
Lubuskie	110	140	122	157	98	10,9	13,9	12,1	15,3	9,6
Łódzkie	660	713	775	715	663	25,9	28,1	30,5	28,2	26,2
Małopolskie	524	532	468	515	500	15,9	16,1	14,2	15,4	14,9
Mazowieckie.....	1 076	1 038	905	1 100	952	20,7	19,9	17,3	20,9	18,0
Opolskie	214	176	122	147	148	20,7	17,1	11,8	14,5	14,6
Podkarpackie	366	307	280	455	388	17,4	14,6	13,3	21,4	18,2
Podlaskie.....	187	173	153	161	146	15,7	14,5	12,9	13,4	12,2
Pomorskie	408	493	430	413	402	18,4	22,1	19,2	18,1	17,6
Śląskie.....	952	1 052	1 108	1 205	1 094	20,5	22,7	23,9	26,0	23,7
Świętokrzyskie	406	385	262	386	358	31,9	30,3	20,7	30,2	28,1
Warmińsko-mazurskie.....	236	280	243	172	189	16,5	19,6	17,0	11,8	13,0
Wielkopolskie	527	439	406	405	355	15,5	12,9	11,9	11,7	10,3
Zachodniopomorskie.....	307	276	239	271	207	18,1	16,3	14,1	15,7	12,0

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH, dane Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc.

Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene, data of the Tuberculosis and Lung Diseases Institute.

Tabl. 16. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE WEDŁUG ROZPOZNANIA
INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY SITE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2008	2009	2010
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute number</i>			na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>		
	OGÓLEM TOTAL					
POLSKA POLAND.....	129 227	135 776	138 227	339,0	355,9	358,9
Dolnośląskie.....	11 861	11 563	11 308	412,3	402,0	387,7
Kujawsko-pomorskie.....	7 714	7 809	7 969	373,3	377,5	379,7
Lubelskie.....	7 680	7 246	7 889	355,0	335,5	361,6
Lubuskie.....	3 319	3 366	3 504	329,1	333,4	342,6
Łódzkie.....	9 173	9 814	10 139	359,5	385,5	398,1
Małopolskie.....	11 016	11 157	10 900	335,6	338,8	327,2
Mazowieckie.....	15 850	16 630	16 924	305,1	319,0	322,0
Opolskie.....	3 547	3 669	3 680	342,8	355,6	361,3
Podkarpackie.....	7 136	7 262	7 284	340,3	345,7	342,4
Podlaskie.....	2 892	3 407	3 582	242,6	286,1	297,4
Pomorskie.....	7 219	9 055	9 424	325,9	407,0	415,0
Śląskie.....	15 075	17 248	16 678	324,3	371,5	359,6
Świętokrzyskie.....	4 805	4 868	5 114	377,3	382,9	398,0
Warmińsko-mazurskie.....	4 329	4 977	5 042	303,5	348,6	346,7
Wielkopolskie.....	12 651	12 668	13 222	373,0	372,2	384,2
Zachodniopomorskie.....	4 960	5 037	5 568	293,1	297,5	322,9
	NARZĄDY TRAWIENNE DIGESTIVE ORGANS					
POLSKA POLAND.....	27 490	28 239	28 970	72,1	74,0	75,2
Dolnośląskie.....	2 623	2 486	2 477	91,2	86,4	84,9
Kujawsko-pomorskie.....	1 474	1 457	1 592	71,3	70,4	75,9
Lubelskie.....	1 651	1 486	1 534	76,3	68,9	70,3
Lubuskie.....	772	724	772	76,5	71,7	75,5
Łódzkie.....	1 754	1 935	2 143	68,7	76,0	84,2
Małopolskie.....	2 313	2 352	2 379	70,5	71,4	71,4
Mazowieckie.....	3 339	3 306	3 314	64,3	63,4	63,0
Opolskie.....	749	820	804	72,4	79,5	78,9
Podkarpackie.....	1 695	1 656	1 603	80,8	78,8	75,4
Podlaskie.....	620	746	783	52,0	62,6	65,0
Pomorskie.....	1 552	1 869	1 830	70,1	83,8	80,6
Śląskie.....	3 264	3 737	3 531	70,2	80,5	76,1
Świętokrzyskie.....	1 053	1 013	1 155	82,7	79,7	89,9
Warmińsko-mazurskie.....	940	1 096	1 084	65,9	76,8	74,5
Wielkopolskie.....	2 657	2 460	2 861	78,3	72,3	83,1
Zachodniopomorskie.....	1 034	1 097	1 108	61,1	64,8	64,3
	NARZĄDY ODDECHOWE I KLATKI PIERSIOWEJ RESPIRATORY AND INTRATHORACIC ORGANS					
POLSKA POLAND.....	22 346	23 572	23 558	58,6	61,8	61,2
Dolnośląskie.....	2 090	2 087	1 970	72,6	72,5	67,5
Kujawsko-pomorskie.....	1 494	1 488	1 454	72,3	71,9	69,3
Lubelskie.....	1 373	1 235	1 332	63,5	57,2	61,1
Lubuskie.....	596	651	587	59,1	64,5	57,4
Łódzkie.....	1 485	1 760	1 809	58,2	69,1	71,0
Małopolskie.....	1 913	1 772	1 743	58,3	53,8	52,3
Mazowieckie.....	2 596	2 848	2 990	50,0	54,6	56,9
Opolskie.....	552	605	561	53,4	58,6	55,1
Podkarpackie.....	1 228	1 195	1 022	58,6	56,9	48,0
Podlaskie.....	419	531	546	35,2	44,6	45,3
Pomorskie.....	1 335	1 614	1 528	60,3	72,5	67,3
Śląskie.....	2 441	2 834	2 923	52,5	61,0	63,0
Świętokrzyskie.....	864	836	838	67,8	65,8	65,2
Warmińsko-mazurskie.....	912	1 068	1 070	63,9	74,8	73,6

4.2. ZDROWIE HEALTH

 Tabl. 16. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE WEDŁUG ROZPOZNANIA (cd.)
 INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY SITE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2008	2009	2010
	w liczbach bezwzględnych in absolute number			na 100 tys. ludności per 100 thous. population		
NARZĄDY ODDECHOWE I KLATKI PIERSIOWEJ (dok.) RESPIRATORY AND INTRATHORACIC ORGANS (cont.)						
Wielkopolskie	2 035	1 998	2 033	60,0	58,7	59,1
Zachodniopomorskie	1 013	1 050	1 152	59,9	62,0	66,8
NARZĄDY PŁCIOWE GENITAL ORGANS						
POLSKA POLAND	21 578	22 820	23 269	56,6	59,8	60,2
Dolnośląskie	1 794	1 691	1 709	62,4	58,8	58,6
Kujawsko-pomorskie	1 261	1 384	1 464	61,0	66,9	69,8
Lubelskie	1 244	1 140	1 322	57,5	52,8	60,6
Lubuskie	511	523	627	50,7	51,8	61,3
Łódzkie	1 380	1 538	1 482	54,1	60,4	58,2
Małopolskie	1 835	1 936	1 952	55,9	58,8	58,6
Mazowieckie	2 911	3 199	3 216	56,0	61,4	61,2
Opolskie	594	571	556	57,4	55,3	54,6
Podkarpackie	1 116	1 190	1 222	53,2	56,7	57,4
Podlaskie	594	672	727	49,8	56,4	60,4
Pomorskie	1 221	1 592	1 643	55,1	71,6	72,4
Śląskie	2 739	3 057	2 835	58,9	65,8	61,1
Świętokrzyskie	723	729	773	56,8	57,3	60,2
Warmińsko-mazurskie	677	706	738	47,5	49,5	50,8
Wielkopolskie	2 170	2 119	2 034	64,0	62,3	59,1
Zachodniopomorskie	808	773	869	47,7	45,7	50,4
UKŁAD MOCZOWY URINARY TRACT						
POLSKA POLAND	10 274	11 001	11 287	27,0	28,8	29,3
Dolnośląskie	937	921	920	32,6	32,0	31,5
Kujawsko-pomorskie	645	634	726	31,2	30,6	34,6
Lubelskie	640	631	740	29,6	29,2	33,9
Lubuskie	181	177	223	17,9	17,5	21,8
Łódzkie	752	818	769	29,5	32,1	30,2
Małopolskie	830	900	935	25,3	27,3	28,1
Mazowieckie	1 173	1 252	1 238	22,6	24,0	23,6
Opolskie	280	254	315	27,1	24,6	30,9
Podkarpackie	549	694	732	26,2	33,0	34,4
Podlaskie	255	300	305	21,4	25,0	25,3
Pomorskie	787	896	880	35,5	40,3	38,8
Śląskie	1 241	1 420	1 268	26,7	30,6	27,3
Świętokrzyskie	443	442	455	34,8	34,8	35,4
Warmińsko-mazurskie	301	377	405	21,1	26,4	27,9
Wielkopolskie	987	1 006	1 014	29,1	29,6	29,5
Zachodniopomorskie	273	279	362	16,1	16,5	21,0
CZERNIAK I INNE NOWOTWORY SKÓRY MELANOMA AND OTHER MALIGNANT NEOPLASMS OF SKIN						
POLSKA POLAND	10 965	11 853	12 598	28,8	31,1	32,7
Dolnośląskie	999	1 117	1 045	34,7	38,8	35,8
Kujawsko-pomorskie	607	490	677	29,4	23,7	32,3
Lubelskie	644	680	780	29,8	31,5	35,8
Lubuskie	286	286	270	28,4	28,3	26,4
Łódzkie	948	820	966	37,2	32,2	37,9
Małopolskie	977	1 066	904	29,8	32,4	27,1
Mazowieckie	1 407	1 372	1 494	27,1	26,3	28,4
Opolskie	482	475	478	46,6	46,0	46,9
Podkarpackie	528	517	589	25,2	24,6	27,7

Tabl. 16. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE WEDŁUG ROZPOZNANIA (dok.)
INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY SITE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2008	2009	2010
	w liczbach bezwzględnych in absolute number			na 100 tys. ludności per 100 thous. population		
CZERNIAK I INNE NOWOTWORY SKÓRY (dok.) MELANOMA AND OTHER MALIGNANT NEOPLASMS OF SKIN (cont.)						
Podlaskie.....	124	203	233	10,4	17,0	19,3
Pomorskie	438	747	1 073	19,8	33,6	47,3
Śląskie.....	1 153	1 416	1 408	24,8	30,5	30,4
Świętokrzyskie	412	448	501	32,3	35,2	39,0
Warmińsko-mazurskie.....	295	393	382	20,7	27,5	26,3
Wielkopolskie	1 395	1 526	1 429	41,1	44,8	41,5
Zachodniopomorskie.....	270	297	369	16,0	17,5	21,1

Źródło: dane Instytutu Onkologii.

Source: data of the Institute of Oncology.

Tabl. 17. OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH
OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹
PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED
TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIP¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
ZABURZENIA PSYCHICZNE I ZABURZENIA ZACHOWANIA (BEZ UZALEŻNIEŃ) MENTAL AND BEHAVIOURAL DISORDERS (WITHOUT ADDICTIONS)					
POLSKA POLAND.....	1 165 186	1 170 409	1 177 966	1 182 048	1 322 146
	3 055,4	3 066,5	3 057,3	3 067,2	3 431,2
Dolnośląskie.....	93 427	84 262	85 709	83 055	98 138
	3 247,3	2 929,2	2 938,0	2 847,7	3 367,4
Kujawsko-pomorskie.....	77 784	79 582	77 824	80 526	95 840
	3 761,5	3 846,2	3 708,2	3 837,6	4 571,6
Lubelskie	79 336	66 662	64 997	72 081	83 796
	3 669,9	3 090,2	2 983,4	3 318,9	3 869,3
Lubuskie.....	34 155	31 722	36 603	38 315	40 157
	3 385,2	3 140,6	3 577,3	3 744,8	3 924,2
Łódzkie.....	74 001	76 817	90 124	105 781	127 271
	2 903,3	3 022,1	3 544,8	4 175,0	5 041,1
Małopolskie	117 761	120 053	115 063	124 977	125 505
	3 582,5	3 639,9	3 448,4	3 734,2	3 741,9
Mazowieckie.....	147 101	143 195	154 416	163 828	185 809
	2 826,4	2 742,1	2 931,7	3 099,5	3 504,7
Opolskie	24 408	26 915	24 674	25 624	24 099
	2 362,7	2 610,3	2 425,6	2 527,1	2 385,6
Podkarpackie	69 279	70 370	73 030	73 378	74 049
	3 299,8	3 348,2	3 431,9	3 447,1	3 476,6
Podlaskie.....	34 332	37 427	36 426	36 103	42 557
	2 881,5	3 145,8	3 026,8	3 006,1	3 550,3
Pomorskie	75 312	78 986	78 788	63 408	75 159
	3 393,2	3 541,8	3 462,5	2 776,8	3 282,0

4.2. ZDROWIE HEALTH

Tabl. 17. OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (cd.)
 PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIP¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers						
b – na 100 tys. ludności per 100 thous. population						
ZABURZENIA PSYCHICZNE I ZABURZENIA ZACHOWANIA (BEZ UZALEŻNIEŃ) (dok.) MENTAL AND BEHAVIOURAL DISORDERS (WITHOUT ADDICTIONS)(cont.)						
Śląskie.....	a	137 324	137 494	144 886	146 259	143 188
	b	2 956,0	2 962,8	3 126,0	3 161,4	3 102,1
Świętokrzyskie	a	44 780	45 366	38 052	38 905	39 646
	b	3 518,3	3 571,8	2 966,9	3 043,9	3 111,9
Warmińsko-mazurskie.....	a	34 746	31 748	30 822	30 498	30 965
	b	2 434,8	2 224,6	2 120,1	2 099,6	2 134,5
Wielkopolskie	a	91 440	99 401	85 650	54 876	86 432
	b	2 691,3	2 916,5	2 485,0	1 588,1	2 496,5
Zachodniopomorskie.....	a	30 000	40 409	40 902	44 434	49 535
	b	1 772,0	2 386,5	2 372,9	2 579,3	2 877,6
ZABURZENIA SPOWODOWANE UŻYCIEM ALKOHOLU MENTAL DISORDERS DUE TO USE OF ALCOHOL						
POLSKA POLAND.....	a	177 962	185 306	183 602	170 011	177 869
	b	466,7	485,5	476,5	441,1	461,6
Dolnośląskie.....	a	17 256	14 983	13 470	13 460	13 066
	b	599,8	520,9	461,7	461,5	448,3
Kujawsko-pomorskie.....	a	9 472	10 292	10 164	9 080	9 755
	b	458,0	497,4	484,3	432,7	465,3
Lubelskie	a	9 428	8 152	8 767	7 853	8 789
	b	21,2	23,1	402,4	361,6	405,8
Lubuskie.....	a	5 013	5 028	4 998	5 468	6 051
	b	496,8	497,8	488,5	534,4	591,3
Łódzkie	a	12 797	14 527	13 425	13 209	12 690
	b	502,1	571,5	528,0	521,3	502,6
Małopolskie	a	13 180	13 911	12 172	12 859	11 812
	b	401,0	421,8	364,8	384,2	352,2
Mazowieckie.....	a	23 609	24 497	33 698	22 330	33 098
	b	453,6	469,1	639,8	422,5	624,3
Opolskie	a	5 255	5 442	4 534	4 921	3 708
	b	508,7	527,8	445,7	485,3	367,1
Podkarpackie	a	8 914	9 432	8 978	9 679	10 312
	b	424,6	448,8	421,9	454,7	484,1
Podlaskie.....	a	6 375	7 301	6 833	6 866	6 568
	b	535,1	613,7	567,8	571,7	547,9
Pomorskie	a	9 071	10 925	9 809	7 124	5 221
	b	408,7	489,9	431,1	312,0	228,0
Śląskie.....	a	21 240	22 822	22 024	24 847	23 282
	b	457,2	491,8	475,2	537,1	504,4
Świętokrzyskie	a	7 571	7 703	6 227	6 469	6 437
	b	594,8	606,5	485,5	506,1	505,3
Warmińsko-mazurskie.....	a	9 852	9 350	7 734	7 417	7 355
	b	690,4	655,2	532,0	510,6	507,0
Wielkopolskie	a	12 525	13 417	12 112	9 623	12 006
	b	368,6	393,7	351,4	278,5	346,8

Tabl. 17. **OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (dok.)**
PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIP¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers b – na 100 tys. ludności per 100 thous. population	2008	2009	2010	2011	2012
ZABURZENIA SPOWODOWANE UŻYCIEM ALKOHOLU (dok.) MENTAL DISORDERS DUE TO USE OF ALCOHOL (cont.)					
Zachodniopomorskie..... a	6 404	7 524	8 657	8 806	7 719
b	378,3	444,4	502,2	511,2	448,4
ZABURZENIA PSYCHICZNE SPOWODOWANE UŻYCIEM ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH² MENTAL DISORDERS DUE TO USE DRUGS²					
POLSKA POLAND..... a	34 526	29 933	31 884	31 277	27 899
b	90,5	78,4	82,8	81,2	72,4
Dolnośląskie..... a	3 685	3 749	3 529	3 252	2 909
b	128,1	130,3	121,0	111,5	99,8
Kujawsko-pomorskie..... a	1 570	1 640	2 200	1 913	2 069
b	75,9	79,3	104,8	91,2	98,7
Lubelskie..... a	1 709	1 470	1 580	1 573	1 293
b	79,1	68,1	72,5	72,4	59,7
Lubuskie..... a	936	913	1 068	1 180	1 573
b	92,8	90,4	104,4	115,3	153,7
Łódzkie..... a	1 114	1 375	1 680	1 933	1 568
b	43,7	54,1	66,1	76,3	62,1
Małopolskie..... a	1 957	1 711	1 927	2 115	2 100
b	59,5	51,9	57,8	63,2	62,6
Mazowieckie..... a	11 894	6 735	8 088	7 291	4 527
b	228,5	129,0	153,6	137,9	85,4
Opolskie..... a	393	422	488	578	589
b	38,0	40,9	48,0	57,0	58,3
Podkarpackie..... a	973	776	754	768	661
b	46,3	36,9	35,4	36,1	31,0
Podlaskie..... a	676	638	449	509	634
b	56,7	53,6	37,3	42,4	52,9
Pomorskie..... a	2 291	1 820	1 773	2 032	1 280
b	103,2	81,6	77,9	89,0	55,9
Śląskie..... a	2 325	3 017	3 090	2 979	2 696
b	50,0	65,0	66,7	64,4	58,4
Świętokrzyskie..... a	437	488	359	1 004	642
b	34,3	38,4	28,0	78,6	50,4
Warmińsko-mazurskie..... a	991	1 000	986	793	896
b	69,4	70,1	67,8	54,6	61,8
Wielkopolskie..... a	2 543	2 367	2 292	1 589	2 916
b	74,8	69,4	66,5	46,0	84,2
Zachodniopomorskie..... a	1 032	1 812	1 621	1 768	1 546
b	61,0	107,0	94,0	102,6	89,8

1 Bez danych resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. 2 Opiaty, kanabinoły, leki uspokajające i nasenne, kokaina, inne substancje pobudzające i halucynogenne, lotne rozpuszczalniki i inne.

Źródło: dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

1 Excluding data of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and the Internal Security Agency. 2 Opiates, cannabis, sedatives or hypnotics, cocaine, other stimulants and hallucinogens, volatile solvents and other psychoactive substances.

Source: data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

4.2. ZDROWIE HEALTH

Tabl. 18. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN I WOJEWÓDZTW
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
OGÓLEM TOTAL					
POLSKA POLAND	995,4	1 008,9	982,6	974,7	998,6
Dolnośląskie.....	1 059,7	1 074,2	1 019,1	1 008,2	1 044,4
Kujawsko-pomorskie.....	969,1	985,5	974,5	937,2	974,2
Lubelskie.....	1 080,1	1 094,9	1 056,0	1 056,7	1 040,4
Lubuskie.....	948,0	967,1	927,6	943,0	939,0
Łódzkie.....	1 232,4	1 252,1	1 226,0	1 214,4	1 239,9
Małopolskie.....	909,7	909,9	889,6	889,8	913,0
Mazowieckie.....	1 026,4	1 049,1	1 015,7	1 006,4	1 028,8
Opolskie.....	949,5	943,1	970,2	957,0	1 005,6
Podkarpackie.....	865,2	885,5	859,7	856,0	864,4
Podlaskie.....	973,9	1 018,9	981,0	969,0	988,2
Pomorskie.....	885,2	884,7	850,8	848,2	895,3
Śląskie.....	1 032,5	1 045,8	1 029,0	1 030,4	1 061,1
Świętokrzyskie.....	1 084,5	1 079,8	1 090,1	1 072,2	1 094,2
Warmińsko-mazurskie.....	896,4	922,3	890,0	890,5	923,9
Wielkopolskie.....	919,5	931,6	901,8	891,4	911,7
Zachodniopomorskie.....	965,3	967,9	958,7	937,2	957,9
CHOROBY UKŁADU KRAŻENIA DISEASES OF THE CIRCULATORY SYSTEM					
POLSKA POLAND	453,7	466,5	451,8	440,9	460,8
Dolnośląskie.....	508,3	523,0	486,5	480,6	496,1
Kujawsko-pomorskie.....	444,5	442,0	437,6	400,8	432,3
Lubelskie.....	527,7	533,7	543,4	523,5	527,3
Lubuskie.....	401,3	447,2	419,7	405,3	404,9
Łódzkie.....	568,5	572,3	557,5	539,7	551,6
Małopolskie.....	444,5	455,4	417,8	418,3	440,7
Mazowieckie.....	472,1	483,7	470,7	464,8	485,9
Opolskie.....	467,0	459,2	469,8	453,2	463,1
Podkarpackie.....	422,8	459,5	449,8	430,5	437,5
Podlaskie.....	407,5	450,4	446,1	421,1	434,7
Pomorskie.....	318,3	330,5	338,3	333,8	372,2
Śląskie.....	470,9	468,7	454,8	469,0	491,5
Świętokrzyskie.....	523,3	604,5	578,8	501,9	555,7
Warmińsko-mazurskie.....	355,8	383,5	366,8	350,2	360,9
Wielkopolskie.....	401,7	400,9	376,4	379,0	398,6
Zachodniopomorskie.....	424,0	428,8	429,5	405,9	434,5
NOWOTWORY NEOPLASMS					
POLSKA POLAND	250,6	252,0	249,4	249,2	256,3
Dolnośląskie.....	268,9	268,4	256,4	264,0	276,7
Kujawsko-pomorskie.....	262,6	277,6	278,8	261,7	274,3
Lubelskie.....	238,4	238,4	224,4	226,5	228,3
Lubuskie.....	245,5	238,9	239,9	247,0	251,5
Łódzkie.....	274,9	280,2	281,7	282,2	283,8
Małopolskie.....	233,6	231,3	232,1	230,6	236,1
Mazowieckie.....	258,0	250,8	251,0	250,8	252,3
Opolskie.....	237,9	241,6	241,1	251,0	264,3

Tabl. 18. **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN I WOJEWÓDZTW (cd.)**
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
	NOWOTWORY (dok.)		NEOPLASMS (cont.)		
Podkarpackie	204,9	210,8	199,5	197,5	203,4
Podlaskie	233,4	236,3	232,3	237,4	237,7
Pomorskie	248,7	254,4	250,9	251,4	256,2
Śląskie	264,9	271,7	271,0	271,0	283,6
Świętokrzyskie	251,9	244,2	242,7	243,8	266,8
Warmińsko-mazurskie	243,0	244,6	244,8	237,8	253,6
Wielkopolskie	245,4	247,3	243,6	243,4	244,0
Zachodniopomorskie	253,2	253,3	259,1	256,4	267,9
	URAZY I ZATRUCIA WEDŁUG ZEWNĘTRZNYCH PRZYCZYN		INJURIES AND POISONINGS BY EXTERNAL CAUSE		
POLSKA POLAND	66,5	63,4	61,3	61,6	61,2
Dolnośląskie	65,2	56,4	52,6	54,6	56,1
Kujawsko-pomorskie	56,4	52,3	53,0	58,3	57,1
Lubelskie	72,3	68,9	67,6	65,8	68,2
Lubuskie	63,1	58,0	60,4	62,1	59,0
Łódzkie	81,7	78,9	74,1	74,4	73,0
Małopolskie	53,6	52,5	48,6	50,9	53,6
Mazowieckie	72,8	71,5	66,2	71,6	68,9
Opolskie	56,7	52,3	49,0	48,9	44,8
Podkarpackie	54,8	48,7	53,0	50,2	52,4
Podlaskie	67,1	72,2	69,6	67,4	68,7
Pomorskie	60,4	63,6	58,6	59,1	59,3
Śląskie	68,1	65,3	64,5	63,5	64,2
Świętokrzyskie	68,9	45,1	69,6	68,8	62,9
Warmińsko-mazurskie	67,8	70,8	64,1	64,8	69,0
Wielkopolskie	68,6	65,7	62,9	54,4	52,3
Zachodniopomorskie	75,1	74,0	65,5	64,8	60,3
	CHOROBY UKŁADU ODDECHOWEGO		DISEASES OF THE RESPIRATORY SYSTEM		
POLSKA POLAND	50,6	54,1	50,2	51,9	52,3
Dolnośląskie	42,3	45,4	37,8	38,3	40,4
Kujawsko-pomorskie	52,0	64,3	61,3	59,2	58,1
Lubelskie	43,5	50,8	50,1	53,5	48,1
Lubuskie	37,5	44,3	40,4	39,3	35,2
Łódzkie	66,8	68,8	61,7	57,7	65,7
Małopolskie	45,6	42,4	34,7	37,6	38,9
Mazowieckie	68,2	73,2	66,3	69,5	77,2
Opolskie	42,1	39,2	34,4	39,6	39,2
Podkarpackie	34,9	34,2	48,8	44,3	45,6
Podlaskie	58,5	65,2	51,3	58,1	66,4
Pomorskie	54,2	56,3	49,2	55,3	58,0
Śląskie	50,1	49,8	43,0	42,8	43,1
Świętokrzyskie	56,1	55,7	46,2	51,3	48,3
Warmińsko-mazurskie	65,2	79,1	103,7	65,7	59,1
Wielkopolskie	35,5	41,5	37,8	57,3	44,6
Zachodniopomorskie	41,6	46,9	41,2	46,3	46,3

4.2. ZDROWIE HEALTH

Tabl. 18. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN I WOJEWÓDZTW (dok.)
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
CHOROBY UKŁADU TRAWIENNEGO DISEASES OF THE DIGESTIVE SYSTEM					
POLSKA POLAND	44,8	44,0	42,2	42,7	43,0
Dolnośląskie.....	54,1	46,0	43,6	41,6	45,9
Kujawsko-pomorskie.....	40,3	39,3	36,2	39,9	36,8
Lubelskie.....	41,4	41,1	39,3	40,8	35,1
Lubuskie.....	42,4	45,2	40,6	43,6	40,0
Łódzkie.....	61,5	59,9	57,6	59,3	60,9
Małopolskie.....	35,4	34,5	34,1	34,7	35,0
Mazowieckie.....	46,9	49,2	46,7	47,8	48,6
Opolskie.....	36,4	33,7	37,6	37,1	40,3
Podkarpackie.....	29,6	28,5	29,3	33,5	29,6
Podlaskie.....	43,4	45,5	42,0	42,0	40,9
Pomorskie.....	40,3	39,9	40,0	37,4	42,7
Śląskie.....	56,7	55,6	52,8	51,7	54,2
Świętokrzyskie.....	41,5	35,5	41,0	40,9	39,0
Warmińsko-mazurskie.....	36,0	39,4	32,3	34,3	42,3
Wielkopolskie.....	38,4	40,7	36,9	37,0	33,6
Zachodniopomorskie.....	48,1	43,0	42,9	42,4	41,5

1 Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

1 In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/

Tabl. 19. KADRA MEDYCZNA
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	Posiadający prawo wykonywania zawodu medycznego Entitled to practise medical profession					Personel medyczny Medical personnel				
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers										
b – na 10 tys. ludności per 10 thous. population										
Lekarze..... a	131 418	132 832	134 292	136 208	137 109	82 591	82 749	83 201	84 221	85 025
Doctors..... b	34,5	34,8	34,9	35,3	35,6	21,7	21,7	21,6	21,9	22,1
Lekarze dentyści..... a	36 196	36 945	37 104	38 335	38 848	13 114	12 083	12 549	13 033	12 491
Dentists..... b	9,5	9,7	9,6	9,9	10,1	3,4	3,2	3,3	3,4	3,2
Farmaceuci..... a	27 025	27 650	28 330	29 291	29 869	23 561	24 235	25 203	26 290	26 843
Pharmacist..... b	7,1	7,2	7,4	7,6	7,8	6,2	6,3	6,5	6,8	7,0
Pielęgniarki..... a	275 757	278 218	282 420	282 483	285 339	190 526	193 077	200 769	200 850	211 628
Nurses..... b	72,3	72,9	73,3	73,3	74,0	50,0	50,6	52,1	52,1	54,9
Położne..... a	32 770	33 900	34 302	34 607	35 154	22 204	22 404	22 616	22 713	24 378
Midwives..... b	8,6	8,9	8,9	9,0	9,1	5,8	5,9	5,9	5,9	6,3

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, and in regard to pharmacists – only in the of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

Tabl. 20. LEKARZE SPECJALIŚCI¹

Stan w dniu 31 XII

DOCTORS SPECIALISTS¹

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS						
OGÓŁEM	54 730	54 742	55 675	57 033	58 408	TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:						of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii...	2 931	2 922	3 165	3 204	3 414	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ²	6 912	7 767	7 812	7 965	8 393	Surgery ²
Chorób płuc	1 366	1 345	1 325	1 341	1 384	Pulmonary diseases
Chorób wewnętrznych	7 419	7 422	7 540	7 646	7 477	Internal diseases
Dermatologii ³ i wenerologii	1 003	948	983	967	948	Dermatology ³ and venereology
Kardiologii ³	1 670	1 793	1 922	1 963	2 030	Cardiology ³
Medycyny rodzinnej	6 067	6 049	6 102	6 310	6 509	General Practitioners
Neurologii ^{3,4}	2 187	2 196	2 250	2 356	2 396	Neurology ^{3,4}
Okulistyki	1 905	1 807	1 906	1 916	1 956	Ophthalmology
Onkologii ⁵	410	348	372	406	472	Oncology ⁵
Otolaryngologii ^{3,6}	1 448	1 358	1 382	1 389	1 328	Otolaryngology ^{3,6}
Pediatrici	3 396	3 302	3 340	3 321	3 228	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	4 160	4 019	4 027	3 999	3 936	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ³	2 042	2 170	2 007	2 327	2 313	Psychiatry ³
Radiologii i diagnostyki obrazowej ⁷ ..	2 079	2 024	2 095	2 117	2 268	Radiology and diagnostics ⁷
NA 10 TYS. LUDNOŚCI PER 10 THOUS. POPULATION						
OGÓŁEM	14,4	14,3	14,4	14,8	15,2	TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:						of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii ..	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ²	1,8	2,0	2,0	2,1	2,2	Surgery ²
Chorób płuc	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	Pulmonary diseases
Chorób wewnętrznych	1,9	1,9	2,0	2,0	1,9	Internal diseases
Dermatologii ³ i wenerologii	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	Dermatology ³ and venereology
Kardiologii ³	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	Cardiology ³
Medycyny rodzinnej	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	General Practitioners
Neurologii ^{3,4}	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	Neurology ^{3,4}
Okulistyki	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	Ophthalmology
Onkologii ⁵	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Oncology ⁵
Otolaryngologii ^{3,6}	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	Otolaryngology ^{3,6}
Pediatrici	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ³	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6	Psychiatry ³
Radiologii i diagnostyki obrazowej ⁷ ..	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	Radiology and diagnostics ⁷

1 Lekarze ze specjalizacją II stopnia i od 2005 r. z tytułem specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny. 2 Chirurgii ogólnej i dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowo-twarzowej, kardiochirurgii oraz w 2005 r. – chirurgii naczyniowej i urologii. 3 Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. 4-7 Także: 4 neuropatologii, 5 patologii onkologicznej i od 2005 r. onkologii, hematologii dziecięcej, 6 w 2009 r. otolaryngologii, 7 radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

1 Doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domains since 2005. 2 General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillofacial surgery, cardiothoracic surgery as well as in 2005 vascular surgery and urology. 3 Including paediatrics specialists. 4-7 Also: 4 neuropathology, 5 oncological pathology and since 2005 paediatrics oncology and haematology, 6 in 2009 otolaryngology, 7 oncological radiotherapy and paediatrics radiology.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

4.2. ZDROWIE HEALTH

Tabl. 21. LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ¹

Stan w dniu 31 XII
DENTAL SPECIALISTS¹
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2 686	2 656	2 611	2 652	2 531	TOTAL
specjaliści w zakresie:						specialists in the field of:
Chirurgii stomatologicznej	341	340	343	364	362	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	130	129	117	112	124	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	620	613	535	555	507	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	151	146	170	166	163	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	628	619	581	608	582	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	189	186	194	209	194	Childrens dentistry
Stomatologii zachowawczej	588	594	616	608	569	Restorative dentistry
Inne	39	29	55	30	30	General Practitioners

¹ Lekarze ze specjalizacją II stopnia i od 2005 r. z tytułem specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.

¹ Doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domains since 2005.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia.

Source: data of the Ministry of Health.

Tabl. 22. SŁUŻBA MEDYCZYNY PRACY

OCCUPATIONAL MEDICINE SERVICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Jednostki podstawowej służby medycyny pracy (stan w dniu 31 XII)	7 364	7 029	6 869	6 675	6 645	Primary occupational medicine service units (as of 31 XII)
w tym praktyki lekarzy	3 437	3 354	3 256	3 089	3 038	of which doctors practices
Lekarze uprawnieni (stan w dniu 31 XII)....	9 093	8 659	8 548	8 458	8 834	Physicians authorized (as of 31 XII)
Badania profilaktyczne w tys.						Prophylactic examinations in thous.:
wstępne	1 841,6	1 538,6	1 619,5	1 591,5	1 384,4	pre-employment
okresowe	2 196,8	2 284,5	2 326,0	2 263,1	2 098,5	periodic
kontrolne	227,1	296,9	293,8	305,6	276,1	control
Wydane orzeczenia lekarskie stwierdzające w tys.:						Medical certificates stating in thous.:
brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy	4 335,6	4 128,2	4 269,9	4 165,5	3 760,9	lack of medical contraindications for work
przeciwwskazania zdrowotne do pracy	22,8	19,0	17,5	16,9	13,4	medical contraindications for work

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

Tabl. 23. PLACÓWKI MEDYCZNE

Stan w dniu 31 XII
HEALTH FACILITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	Zakłady medyczne Medical facilities			Leczeni In-patients		
Szpitala ogólne	836	853	913	7 758 643	7 872 759	7 897 872
General hospitals						
Szpitala psychiatryczne	47	48	49	198 021	201 207	197 099
Psychiatric hospitals						
Ośrodki leczenia odwykowego	21	21	21	11 239	12 725	12 486
Detoxification centres						
Hospicja	67	79	83	14 988	17 100	18 466
Hospices						

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

4.3. EDUKACJA EDUCATION Tabl. 24. WSKAŹNIKI SKOLARYZACJI NETTO DLA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW
NET ENROLMENT RATES FOR PRE-PRIMARY EDUCATION BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
a – ogółem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>		w % <i>in %</i>				
c – wieś <i>rural areas</i>						
POLSKA POLAND	a	63,1	67,3	68,0	70,8	71,6
	b	78,4	81,5	82,5	83,8	84,4
	c	42,7	48,2	48,9	53,5	54,3
Dolnośląskie	a	63,6	68,4	68,5	71,3	71,7
	b	76,7	80,1	81,4	83,3	83,5
	c	37,0	44,3	43,4	47,9	48,7
Kujawsko-pomorskie	a	54,7	59,2	60,1	64,1	64,3
	b	72,0	75,5	75,8	78,8	79,0
	c	33,1	38,9	40,5	45,9	45,9
Lubelskie	a	55,7	61,5	63,6	67,7	68,9
	b	79,6	83,9	86,0	87,7	87,6
	c	37,2	43,9	46,0	52,0	53,9
Lubuskie	a	64,0	67,5	69,3	71,4	71,3
	b	80,3	82,7	84,2	85,2	85,3
	c	38,7	43,5	46,3	49,9	49,5
Łódzkie	a	64,3	68,0	69,4	72,2	73,1
	b	78,2	80,3	81,7	83,5	84,1
	c	43,1	49,2	50,9	55,1	56,3
Małopolskie.....	a	62,5	67,0	67,5	70,9	72,2
	b	80,9	84,3	84,2	85,8	87,4
	c	48,2	53,3	54,4	59,1	60,2
Mazowieckie	a	67,7	72,1	72,3	75,2	75,9
	b	82,1	84,9	86,5	87,3	87,8
	c	43,4	49,7	49,3	55,2	55,7
Opolskie	a	77,9	80,4	78,8	79,0	79,3
	b	89,6	92,6	90,8	90,1	90,9
	c	65,4	67,2	65,7	66,9	66,7
Podkarpackie	a	56,2	61,1	61,7	65,6	67,4
	b	78,2	83,1	83,2	85,2	86,6
	c	42,9	47,5	48,3	53,0	55,1
Podlaskie	a	58,3	63,5	63,6	68,6	69,7
	b	79,8	84,4	83,5	85,5	86,5
	c	29,2	34,4	35,2	43,7	44,5
Pomorskie	a	57,2	62,6	62,3	65,8	66,5
	b	69,9	73,1	73,5	75,5	76,1
	c	38,0	46,7	46,0	51,6	52,5
Śląskie	a	71,4	74,2	74,6	75,1	76,1
	b	73,7	75,6	77,2	77,3	78,1
	c	63,7	69,4	66,4	68,4	69,7
Świętokrzyskie	a	54,9	60,3	63,5	66,6	67,2
	b	78,8	81,7	84,3	85,1	85,9
	c	38,1	45,1	48,9	53,5	53,7
Warmińsko-mazurskie	a	55,9	57,7	59,4	63,7	63,1
	b	75,3	77,9	78,6	81,2	81,6
	c	32,5	33,1	36,3	42,1	39,8

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 24. **WSKAŹNIKI SKOLARYZACJI NETTO DLA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)**
NET ENROLMENT RATES FOR PRE-PRIMARY EDUCATION BY VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
a – ogółem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>						
c – wieś <i>rural areas</i>						
		w % <i>in %</i>				
Wielkopolskie	a	69,1	72,4	72,4	74,5	75,4
	b	88,7	91,8	92,1	93,1	93,6
	c	48,1	51,8	51,9	55,2	56,3
Zachodniopomorskie	a	58,5	63,9	65,2	67,7	67,5
	b	76,5	80,6	82,0	83,9	83,1
	c	26,9	34,1	35,2	38,4	38,6

U W A G A. Służące do obliczenia wskaźnika dane na temat dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego dotyczą stanu na początek roku szkolnego (30 IX), natomiast dane o liczbie ludności stanu na koniec roku kalendarzowego (31 XII).

Ź r ó d ł o: System Informacji Oświatowej (SIO), Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

N O T E. *Data regarding children attending pre-primary education establishments according to the situation as at the beginning of the school year (30 IX) and data on number of population according to the situation as at the end of calendar year (31 XII), are used to calculate the rate.*

S o u r c e: *Education Information System, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.*

Tabl. 25. **STRUKTURA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH¹ WEDŁUG WOJEWÓDZTW I TYPÓW SZKÓŁ**
 Stan w dniu 30 IX
STRUCTURE OF STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS¹ BY TYPE OF SCHOOL AND VOIVODSHIP
 As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
a – zasadnicze szkoły zawodowe <i>basic vocational schools</i>						
b – licea ogólnokształcące i profilowane <i>general secondary schools and specialized secondary schools</i>						
c – technika <i>technical secondary schools</i>						
		w % <i>in %</i>				
POLSKA POLAND	a	13,7	14,1	13,8	13,6	13,2
	b	52,6	51,5	51,4	51,4	50,9
	c	33,7	34,4	34,8	35,0	35,9
Miasta <i>Urban areas</i>	a	13,6	14,0	13,7	13,4	13,1
	b	54,0	52,8	52,7	52,6	52,0
	c	32,3	33,2	33,6	34,0	34,9
Wieś <i>Rural areas</i>	a	14,6	15,2	15,6	15,9	16,5
	b	31,1	31,0	30,8	31,9	31,9
	c	54,3	53,9	53,6	52,2	51,6
Dolnośląskie	a	14,7	15,3	14,8	14,2	13,6
	b	56,4	53,7	52,7	52,2	51,2
	c	28,8	31,0	32,5	33,6	35,2
Kujawsko-pomorskie	a	16,7	17,3	17,5	17,3	16,4
	b	49,2	47,6	46,5	46,8	46,8
	c	34,0	35,1	36,0	36,0	36,7
Lubelskie	a	11,4	11,4	11,3	11,2	10,9
	b	56,6	55,9	55,8	55,6	54,6
	c	32,0	32,7	32,9	33,3	34,5
Lubuskie	a	15,5	15,8	15,5	15,6	15,2
	b	48,4	46,8	46,0	45,8	46,5
	c	36,1	37,4	38,5	38,6	38,3

Tabl. 25. STRUKTURA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH¹ WEDŁUG WOJEWÓDZTW I TYPÓW SZKÓŁ (dok.)

Stan w dniu 30 IX

STRUCTURE OF STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS¹ BY TYPE OF SCHOOL AND VOIVODSHIP

As of 30 IX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
a – zasadnicze szkoły zawodowe <i>basic vocational schools</i>						
b – licea ogólnokształcące i profilowane <i>general secondary schools and specialized secondary schools</i>						
c – technika <i>technical secondary schools</i>						
Łódzkie.....	a	11,3	11,6	11,3	11,1	11,1
	b	58,2	56,8	56,5	56,0	54,9
	c	30,6	31,5	32,2	32,9	34,0
Małopolskie	a	14,7	15,1	15,1	15,0	14,8
	b	49,6	49,0	48,9	48,7	47,5
	c	35,7	35,9	36,0	36,3	37,7
Mazowieckie	a	10,6	10,7	10,3	10,0	9,6
	b	61,7	60,6	60,2	60,0	59,2
	c	27,7	28,8	29,5	30,0	31,3
Opolskie	a	16,9	17,6	17,2	16,7	16,3
	b	49,0	47,6	46,9	47,0	46,3
	c	34,0	34,8	35,9	36,3	37,4
Podkarpackie	a	14,5	14,5	13,9	13,0	12,6
	b	46,9	47,1	47,9	48,7	48,4
	c	38,6	38,3	38,3	38,3	39,0
Podlaskie	a	10,0	10,1	9,6	9,3	8,9
	b	54,4	52,5	52,8	53,4	53,4
	c	35,6	37,3	37,7	37,3	37,8
Pomorskie	a	16,1	16,5	16,3	16,3	15,9
	b	51,9	50,6	50,1	50,2	50,3
	c	31,9	32,9	33,6	33,5	33,8
Śląskie	a	12,7	13,0	13,0	13,0	12,7
	b	49,6	48,6	49,2	49,0	48,8
	c	37,7	38,4	37,8	38,0	38,5
Świętokrzyskie	a	12,1	12,4	12,3	12,1	11,7
	b	47,2	46,6	47,0	47,7	47,7
	c	40,7	41,0	40,7	40,2	40,6
Warmińsko-mazurskie	a	15,5	15,8	15,3	15,1	14,8
	b	51,1	50,3	50,2	50,1	49,6
	c	33,4	34,0	34,5	34,8	35,6
Wielkopolskie	a	16,2	17,2	17,1	17,0	16,9
	b	47,7	47,1	47,2	47,3	46,6
	c	36,1	35,8	35,6	35,8	36,5
Zachodniopomorskie	a	14,2	14,3	13,9	13,7	13,6
	b	54,2	53,3	53,9	54,1	53,6
	c	31,6	32,3	32,2	32,1	32,9

1 Bez szkół policealnych.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 Excluding post-secondary schools.

Source: Education Information System.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 26. UCZNIOWIE PRZYPADAJĄCY NA 1 NAUCZYCIELA W SZKOLNICTWIE PODSTAWOWYM, GIMNAZJALNYM I PONADGIMNAZJALNYM¹ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

STUDENTS PER 1 TEACHER IN PRIMARY, LOWER SECONDARY AND UPPER SECONDARY EDUCATION¹

BY VOIVODSHIP

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
POLSKA POLAND	13,4	13,1	12,9	13,0	13,0
Dolnośląskie.....	14,0	13,6	13,3	13,5	13,7
Kujawsko-pomorskie.....	13,5	13,2	13,0	13,0	13,0
Lubelskie.....	12,5	12,3	12,1	12,2	12,4
Lubuskie.....	13,9	13,5	13,2	13,3	13,4
Łódzkie.....	13,5	13,2	12,9	13,0	13,0
Małopolskie.....	13,2	13,0	12,8	12,9	13,0
Mazowieckie.....	13,3	13,0	12,8	12,9	13,0
Opolskie.....	13,0	12,7	12,3	12,3	12,3
Podkarpackie.....	12,8	12,5	12,2	12,3	12,3
Podlaskie.....	13,2	12,9	12,7	12,9	12,9
Pomorskie.....	13,7	13,4	13,2	13,3	13,4
Śląskie.....	13,7	13,4	13,2	13,3	13,2
Świętokrzyskie.....	12,9	12,6	12,3	12,5	12,4
Warmińsko-mazurskie.....	13,7	13,4	13,3	13,4	13,4
Wielkopolskie.....	14,0	13,6	13,3	13,4	13,4
Zachodniopomorskie.....	13,6	13,2	13,0	13,1	13,1

1 Bez szkół dla dorosłych, szkół specjalnych i szkół policealnych.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 Excluding schools for adults, special schools and post-secondary schools.

Source: Education Information System.

Tabl. 27. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG WOJEWÓDZTW I LICZBY JĘZYKÓW

Stan w dniu 30 IX

TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH BY VOIVODSHIP AND NUMBER OF LANGUAGES

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Uczniowie uczący się języka obcego: Pupils and students studying foreign language:						
a – jednego one						
b – dwóch two						
c – trzech i więcej three and more						
POLSKA POLAND	a	2 843 068	2 575 223	2 318 946	2 132 722	2 119 450
	b	2 188 730	2 293 752	2 392 978	2 483 705	2 357 363
	c	57 034	58 024	55 822	52 467	43 384
Dolnośląskie.....	a	197 213	174 676	152 329	141 259	138 685
	b	145 980	157 503	164 938	172 640	167 187
	c	3 214	3 124	2 904	2 500	2 084
Kujawsko-pomorskie.....	a	160 755	146 841	137 237	123 841	122 731
	b	117 351	120 888	126 251	135 242	125 792
	c	5 780	5 016	4 301	3 003	2 182
Lubelskie.....	a	153 563	141 040	127 691	117 784	118 474
	b	152 470	152 614	156 089	155 361	147 496
	c	5 351	5 442	4 368	5 183	3 267

Tabl. 27. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG WOJEWÓDZTW I LICZBY JĘZYKÓW (dok.)

Stan w dniu 30 IX

TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH BY VOIVODSHIP AND NUMBER OF LANGUAGES (cont.)

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Uczniowie uczący się języka obcego: Pupils and students studying foreign language:						
a – jednego <i>one</i>						
b – dwóch <i>two</i>						
c – trzech i więcej <i>three and more</i>						
Lubuskie.....	a	87 774	74 932	64 163	57 988	57 122
	b	48 874	55 230	61 005	64 452	61 010
	c	923	918	576	655	452
Łódzkie.....	a	170 743	155 324	140 713	129 075	127 860
	b	141 349	145 448	151 667	154 836	148 728
	c	5 271	4 823	4 183	3 627	2 685
Małopolskie.....	a	264 441	242 368	220 735	205 732	203 876
	b	197 112	208 399	215 803	221 912	211 497
	c	5 783	4 581	3 975	4 101	5 508
Mazowieckie.....	a	349 251	328 010	303 036	290 790	289 573
	b	300 904	314 700	320 382	334 040	326 312
	c	9 081	9 475	10 273	10 233	6 896
Opolskie.....	a	68 106	59 825	53 771	46 700	45 387
	b	58 012	60 346	60 808	63 385	60 133
	c	753	953	615	1 111	934
Podkarpackie.....	a	175 224	157 424	138 916	124 498	124 339
	b	139 115	143 527	150 037	156 310	146 942
	c	2 155	2 551	3 887	3 071	2 384
Podlaskie.....	a	85 805	76 321	68 695	61 549	60 006
	b	77 932	82 724	84 466	85 180	81 041
	c	2 620	2 443	2 534	2 298	3 365
Pomorskie.....	a	182 294	162 744	146 264	136 600	137 915
	b	123 548	131 455	142 704	149 330	140 168
	c	3 039	3 862	3 500	3 338	2 686
Śląskie.....	a	325 775	297 239	266 838	244 579	240 832
	b	236 268	244 652	256 589	265 329	249 059
	c	3 994	5 204	3 683	4 339	3 733
Świętokrzyskie.....	a	96 588	87 679	76 487	69 217	69 388
	b	79 367	81 205	83 485	88 569	80 373
	c	1 940	1 556	3 175	1 925	917
Warmińsko-mazurskie.....	a	135 639	118 828	104 291	91 955	91 533
	b	68 210	77 858	85 517	90 693	86 447
	c	1 524	1 590	1 448	1 116	744
Wielkopolskie.....	a	268 217	243 308	222 431	203 943	203 386
	b	205 363	215 686	226 237	235 931	222 337
	c	4 202	4 767	5 017	4 227	3 819
Zachodniopomorskie.....	a	121 680	108 664	95 286	87 212	88 343
	b	96 875	101 517	107 000	110 495	102 841
	c	1 404	1 719	1 383	1 740	1 728

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

Source: Education Information System.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 28. WYNIKI EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2008-2011
RESULTS OF LOWER SECONDARY SCHOOL (GYMNASIUM) EXAMINATIONS BY VOIVODSHIP IN 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011
a – część humanistyczna <i>humanities part</i>		w % punktów możliwych do uzyskania <i>in % of points possible to obtain</i>			
b – część matematyczno-przyrodnicza <i>mathematics and science part</i>					
POLSKA	a	61,5	63,3	60,7	50,6
POLAND	b	54,2	52,1	47,8	47,3
Chłopcy.....	a	57,2	58,8	57,4	47,2
<i>Males</i>	b	53,8	51,1	47,8	47,0
Dziewczeta.....	a	65,9	67,9	64,0	54,1
<i>Females</i>	b	54,5	52,9	47,8	47,5
Wieś.....	a	59,4	61,8	59,0	49,3
<i>Rural areas</i>	b	51,9	49,9	45,9	45,8
Miasta do 20 tys. mieszkańców.....	a	58,6	61,8	59,0	48,7
<i>Urban areas with population up to 20 thous. inhabitants</i>	b	51,2	50,0	46,1	45,5
Miasta od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców.....	a	60,4	63,7	61,4	50,9
<i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>	b	53,7	52,8	48,4	47,5
Miasta powyżej 100 tys. mieszkańców.....	a	63,7	66,6	63,9	54,0
<i>Urban areas with population more than 100 thous. inhabitants</i>	b	57,3	56,3	51,5	50,6
Dolnośląskie.....	a	60,7	62,3	60,6	49,4
	b	52,8	50,3	46,8	46,0
Kujawsko-pomorskie.....	a	59,1	62,0	58,6	48,5
	b	51,9	50,3	46,7	45,3
Lubelskie.....	a	63,2	63,9	62,4	52,8
	b	54,2	51,3	47,7	47,5
Lubuskie.....	a	59,7	62,6	58,8	48,2
	b	51,6	50,3	46,4	46,0
Łódzkie.....	a	61,0	62,8	59,4	50,3
	b	55,0	52,8	48,0	47,6
Małopolskie.....	a	64,3	65,3	63,4	53,4
	b	56,4	54,3	50,2	49,8
Mazowieckie.....	a	63,4	65,6	63,3	54,7
	b	57,2	55,1	49,9	49,1
Opolskie.....	a	59,8	62,3	60,4	49,2
	b	52,7	50,9	47,1	45,8
Podkarpackie.....	a	63,2	64,9	62,6	54,0
	b	54,5	52,7	48,6	48,8
Podlaskie.....	a	61,8	62,3	59,0	49,8
	b	55,2	53,1	48,8	48,3
Pomorskie.....	a	58,7	61,4	58,3	46,8
	b	53,2	51,2	47,5	45,8
Śląskie.....	a	62,3	64,0	61,8	50,8
	b	53,9	51,7	47,3	46,9
Świętokrzyskie.....	a	60,4	62,2	60,6	50,6
	b	53,2	50,3	45,8	46,8
Warmińsko-mazurskie.....	a	58,8	60,7	57,3	47,6
	b	52,1	50,3	46,5	45,5
Wielkopolskie.....	a	60,4	62,1	58,2	47,4
	b	53,3	51,3	46,7	46,8
Zachodniopomorskie.....	a	59,4	62,3	58,3	47,4
	b	51,8	50,1	45,4	44,5

U W A G A. Od roku 2010 dane bez absolwentów z lat wcześniejszych.

Ź r ó d ł o: Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.

N O T E. Since 2010 data do not include graduates from the previous years.

S o u r c e: Central Examination Board in Warsaw.

Tabl. 29. WYNIKI EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2012 ROKU
RESULTS OF LOWER SECONDARY SCHOOL (GYMNASIMUM) EXAMINATIONS BY VOIVODSHIP IN 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Język polski <i>Polish language</i>	Historia i wiedza o społeczeństwie <i>History and civics</i>	Matematyka <i>Mathematics</i>	Przedmioty przyrodnicze <i>Science</i>
	w % punktów możliwych do uzyskania <i>in % of points possible to obtain</i>			
POLSKA ..... POLAND	65	61	47	50
Chłopcy..... <i>Males</i>	61	61	48	50
Dziewczeta..... <i>Females</i>	69	61	47	50
Wieś..... <i>Rural areas</i>	64	59	45	49
Miasta do 20 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population up to 20 thous. inhabitants</i>	63	59	45	48
Miasta od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>	66	61	48	50
Miasta powyżej 100 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population more than 100 thous. inhabitants</i>	68	64	52	53
Dolnośląskie.....	63	60	46	49
Kujawsko-pomorskie.....	64	59	46	49
Lubelskie.....	67	61	47	50
Lubuskie.....	65	60	46	49
Łódzkie.....	65	61	48	50
Małopolskie.....	69	63	50	51
Mazowieckie.....	67	63	50	52
Opolskie.....	63	60	47	49
Podkarpackie.....	67	62	49	51
Podlaskie.....	64	61	49	51
Pomorskie.....	62	59	47	49
Śląskie.....	66	61	47	50
Świętokrzyskie.....	65	60	46	49
Warmińsko-mazurskie.....	62	58	44	48
Wielkopolskie.....	63	60	46	49
Zachodniopomorskie.....	62	59	45	49

Źródło: Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.

Source: Central Examination Board in Warsaw.

Tabl. 30. ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINU MATURALNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW
PASS RATES¹ OF SECONDARY SCHOOL MATRICULATION (MATURA) EXAMINATION BY VOIVODSHIP

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	2008	2009	2010	2011	2012
	w % in %				
POLSKA POLAND	79	78	81	75	80
Dolnośląskie.....	75	77	82	75	80
Kujawsko-pomorskie.....	79	80	83	75	80
Lubelskie.....	81	79	80	74	80
Lubuskie.....	75	75	82	77	82
Łódzkie.....	79	79	82	76	80

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 30. ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINU MATURALNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
 PASS RATES¹ OF SECONDARY SCHOOL MATRICULATION (MATURA) EXAMINATION BY VOIVODSHIP (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	2008	2009	2010	2011	2012
	w % in %				
Małopolskie	82	81	83	77	82
Mazowieckie	79	78	82	76	81
Opolskie	77	77	82	75	80
Podkarpackie	80	80	81	75	80
Podlaskie	81	79	81	77	82
Pomorskie	78	78	82	75	80
Śląskie	80	79	82	76	81
Świętokrzyskie	77	77	80	76	78
Warmińsko-mazurskie	78	76	80	73	78
Wielkopolskie	76	76	81	75	80
Zachodniopomorskie	77	77	80	73	78

¹ Udział absolwentów, którzy zdali egzamin maturalny w ogólnej liczbie absolwentów, którzy przystąpili do tego typu egzaminu.

U W A G A. Od roku 2010 dane bez absolwentów z lat wcześniejszych.

Ź r ó d ł o: Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.

¹ The share of graduates who passed the matriculation exam in all graduates who sat this type of exam.

N O T E. Since 2010 data do not include graduates from the previous years.

S o u r c e: Central Examination Board in Warsaw.

Tabl. 31. ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINÓW POTWIERDZAJĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE ORAZ EGZAMINÓW
 DYPLOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI
 PASS RATES¹ OF PROFESSIONAL COMPETENCE EXAMINATIONS AND DIPLOMA EXAMINATIONS BY VOIVODSHIP
 AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2008		2009		2010		2011		2012		
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
	w % in %										
POLSKA POLAND.....	a	57,4	62,1	63,4	69,9	66,8	71,5	66,6	69,4	68,1	70,7
	b	•	•	63,6	70,3	67,1	72,1	67,1	70,0	68,2	71,0
	c	•	•	61,4	64,8	63,6	62,4	60,2	59,9	66,3	65,5
Dolnośląskie	a	58,4	64,7	63,5	71,5	64,5	70,8	67,2	70,1	66,9	70,9
	b	•	•	63,5	71,6	64,9	68,1	67,9	70,9	67,1	70,9
	c	•	•	63,2	68,6	52,0	57,4	48,8	53,3	62,8	70,1
Kujawsko-pomorskie.....	a	65,2	62,4	69,2	72,1	70,8	72,5	72,2	73,4	72,7	71,0
	b	•	•	68,8	72,5	71,2	73,0	72,8	73,8	72,9	71,5
	c	•	•	72,4	68,4	67,3	66,2	66,3	68,5	70,3	63,7
Lubelskie	a	56,6	60,5	61,3	67,9	65,1	69,8	63,0	66,2	67,3	67,6
	b	•	•	62,3	68,7	66,0	71,2	64,4	67,8	68,1	68,3
	c	•	•	53,9	60,1	59,1	56,5	52,6	48,8	60,3	59,2
Lubuskie	a	53,9	55,4	59,0	63,4	60,4	64,7	64,3	69,4	66,9	67,5
	b	•	•	59,5	64,5	60,7	65,4	64,3	69,6	66,9	68,0
	c	•	•	46,8	29,4	50,7	29,1	64,1	58,9	64,6	48,5
Łódzkie	a	58,8	61,9	63,6	70,3	66,7	70,7	64,1	67,8	65,5	68,5
	b	•	•	63,4	70,2	66,6	71,5	64,7	68,4	65,4	68,3
	c	•	•	65,8	71,1	67,4	61,6	59,0	59,8	66,5	71,1

Tabl. 31. ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINÓW POTWIERDZAJĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE ORAZ EGZAMINÓW DYPLOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI (dok.)
PASS RATES¹ OF PROFESSIONAL COMPETENCE EXAMINATIONS AND DIPLOMA EXAMINATIONS BY VOIVODSHIP AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2008		2009		2010		2011		2012		
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
	w % in %										
Małopolskie	a	61,9	65,8	68,2	74,1	71,3	75,6	73,0	75,6	73,4	77,7
	b	•	•	68,3	74,5	71,5	76,3	73,4	76,0	73,6	78,2
	c	•	•	66,9	69,7	69,1	68,8	68,6	69,6	71,7	71,7
Podkarpackie	a	56,9	63,0	64,3	72,0	68,4	73,5	70,4	72,3	70,5	75,2
	b	•	•	65,0	73,0	69,1	74,8	71,2	72,9	70,8	75,7
	c	•	•	56,8	60,0	60,5	53,9	61,0	63,5	65,4	66,9
Podlaskie	a	58,0	65,4	60,5	67,5	64,8	70,3	63,9	67,4	64,5	68,1
	b	•	•	61,0	68,5	65,9	71,2	64,3	67,7	64,4	68,1
	c	•	•	57,9	57,0	56,1	57,8	60,7	61,9	65,6	68,2
Pomorskie	a	62,0	67,0	67,1	71,6	71,1	76,0	68,9	73,2	73,8	75,6
	b	•	•	66,6	71,7	70,9	76,7	68,9	73,4	73,5	76,0
	c	•	•	71,0	70,7	72,5	68,6	68,6	71,9	77,7	70,6
Śląskie	a	56,5	63,6	62,5	70,7	66,5	72,7	66,2	69,2	68,1	71,0
	b	•	•	62,5	70,7	66,5	72,8	66,5	69,4	68,1	71,3
	c	•	•	60,1	69,6	68,2	69,9	58,0	57,8	67,8	57,1
Świętokrzyskie	a	44,9	50,4	53,2	62,2	58,7	64,6	58,6	60,5	59,7	64,0
	b	•	•	53,2	62,7	58,8	64,9	58,4	60,1	59,8	64,4
	c	•	•	53,6	54,4	57,1	61,4	61,0	66,1	57,5	56,8
Warmińsko-mazurskie	a	46,5	59,5	67,5	71,2	68,9	72,4	68,2	73,3	67,8	70,7
	b	•	•	67,3	71,0	68,6	72,2	68,1	73,0	67,6	70,7
	c	•	•	71,4	75,1	73,6	75,4	70,3	78,3	70,6	70,4
Wielkopolskie	a	56,7	60,5	62,1	68,4	66,2	70,9	66,1	67,8	68,7	70,2
	b	•	•	62,3	69,0	66,1	71,4	66,7	69,2	68,9	70,9
	c	•	•	60,8	62,8	66,3	62,7	61,6	52,6	67,1	64,0
Zachodniopomorskie	a	58,0	60,4	65,7	68,7	68,6	71,1	67,9	69,2	67,4	67,2
	b	•	•	66,2	69,4	69,2	71,7	68,2	69,4	67,8	67,5
	c	•	•	51,8	51,0	48,7	50,0	54,4	59,0	41,3	48,4

1 Udział absolwentów, którzy zdali egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe oraz egzaminy podyplomowe w ogólnej liczbie absolwentów, którzy przystąpili do tego typu egzaminów.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 The share of graduates who passed the vocational exam or diploma exam in all graduates who sat this type of exam.

Source: Education Information System.

Tabl. 32. WSKAŹNIKI SKOLARYZACJI NETTO DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI
NET ENROLMENT RATES FOR HIGHER EDUCATION BY VOIVODSHIP AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
	w % in %									
POLSKA POLAND.....	40,6	47,4	40,9	49,0	40,8	49,4	40,6	49,2	40,2	48,9
Dolnośląskie	49,4	56,2	51,0	59,0	50,6	59,0	51,7	60,3	52,5	60,9
Kujawsko-pomorskie.....	32,7	40,9	33,6	43,0	34,3	44,7	34,4	44,6	33,4	43,2

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 32. **WSKAŹNIKI SKOLARYZACJI NETTO DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI (dok.)**
NET ENROLMENT RATES FOR HIGHER EDUCATION BY VOIVODSHIP AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
	w % in %									
Lubelskie	39,1	47,8	39,8	49,0	40,3	50,9	39,7	49,8	38,9	48,8
Lubuskie.....	20,8	24,1	19,5	23,7	19,5	24,1	20,0	24,3	18,8	22,9
Łódzkie.....	45,3	54,4	44,5	55,5	42,2	53,0	39,0	49,3	38,6	48,8
Małopolskie	52,7	61,4	53,9	64,2	54,0	64,5	55,0	66,5	55,9	67,9
Mazowieckie	58,8	67,5	58,6	68,6	56,8	66,7	54,9	64,8	54,7	64,8
Opolskie.....	29,6	35,0	30,4	37,5	31,7	39,8	32,5	41,5	31,5	40,1
Podkarpackie	26,7	30,4	26,7	31,1	27,1	32,1	28,4	34,0	27,6	32,9
Podlaskie	34,3	39,9	35,5	42,2	36,6	44,7	35,6	43,4	34,3	42,2
Pomorskie	37,5	42,7	39,0	45,2	39,8	46,9	41,4	49,2	42,2	50,2
Śląskie	32,8	37,5	32,9	39,0	32,8	39,5	34,0	40,9	33,4	40,2
Świętokrzyskie	34,8	42,9	34,3	43,6	33,9	43,6	28,9	35,9	27,2	34,4
Warmińsko-mazurskie	27,9	34,0	27,5	33,8	28,1	34,5	28,6	35,4	27,1	33,0
Wielkopolskie	42,4	50,6	42,5	52,1	42,1	51,8	40,8	50,4	40,9	50,7
Zachodniopomorskie	34,8	39,4	34,1	39,9	33,7	39,4	34,5	40,8	33,0	39,5

U W A G A. Służące do obliczenia wskaźnika dane na temat studentów szkół wyższych dotyczą stanu na początek roku akademickiego (30 XI), natomiast dane o liczbie ludności stanu na koniec roku kalendarzowego (31 XII).

Ź r ó d ł o: S-10 – Sprawozdanie o studiach wyższych, Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

N O T E. Data regarding students of higher education institutions according to the situation as at the beginning of the academic year (30 XI) and data on number of population according to the situation as at the end of calendar year (31 XII), are used to calculate the rate.

S o u r c e: S-10 - Statistical report on tertiary education, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 33. **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹**

Stan w dniu 30 XI

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹

As of 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
OGÓŁEM w tys. TOTAL in thous.					
POLSKA POLAND.....	1 911,9	1 883,0	1 819,8	1 739,8	1 647,8
Dolnośląskie.....	169,1	169,1	164,9	157,7	151,5
Kujawsko-pomorskie.....	82,4	83,3	82,7	80,6	75,6
Lubelskie.....	102,3	102,0	98,5	93,5	88,5
Lubuskie.....	27,6	25,7	24,1	21,7	19,4
Łódzkie.....	145,4	139,1	122,8	114,3	107,2
Małopolskie	209,3	210,1	209,1	205,0	199,1
Mazowieckie	366,0	356,1	343,9	328,3	312,9
Opolskie.....	38,7	39,6	38,1	35,9	32,2
Podkarpackie	70,9	69,6	67,8	66,0	62,6
Podlaskie	52,9	53,8	52,8	50,1	46,2
Pomorskie	104,0	106,0	107,7	105,7	103,0
Śląskie	181,8	177,4	171,4	160,8	149,4
Świętokrzyskie	54,5	52,9	50,9	46,5	42,3
Warmińsko-mazurskie	52,5	51,2	49,5	47,2	42,9
Wielkopolskie	178,6	174,7	169,1	163,7	157,3
Zachodniopomorskie	75,9	72,4	66,4	62,9	57,9

Tabl. 33. **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹** (cd.)

Stan w dniu 30 XI

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹ (cont.)

As of 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
GRUPY KIERUNKÓW w %: GROUPS OF FIELDS OF EDUCATION in %:					
KSZTAŁCENIE EDUCATION					
POLSKA POLAND	11,9	12,4	11,9	11,3	10,5
Dolnośląskie.....	8,6	8,6	8,4	7,7	7,3
Kujawsko-pomorskie.....	14,2	14,7	15,0	14,8	13,7
Lubelskie.....	9,8	10,7	10,0	9,9	9,1
Lubuskie.....	18,8	22,1	23,8	23,2	21,3
Łódzkie.....	15,1	17,7	14,7	12,9	11,1
Małopolskie.....	7,2	7,6	7,3	7,1	6,6
Mazowieckie.....	12,1	12,5	11,5	10,6	10,4
Opolskie.....	20,0	21,0	21,0	20,0	18,2
Podkarpackie.....	10,3	10,5	9,8	9,9	9,1
Podlaskie.....	12,4	13,1	12,8	12,0	11,2
Pomorskie.....	12,1	11,9	11,9	11,6	10,5
Śląskie.....	11,6	11,5	11,2	10,6	9,8
Świętokrzyskie.....	21,8	22,5	22,7	21,3	19,3
Warmińsko-mazurskie.....	19,1	18,9	18,4	16,3	13,9
Wielkopolskie.....	11,5	11,4	11,6	12,0	11,8
Zachodniopomorskie.....	9,6	11,1	12,2	13,0	13,3
NAUKI HUMANISTYCZNE I SZTUKA HUMANITIES AND ART					
POLSKA POLAND	9,5	9,2	9,0	9,0	8,9
Dolnośląskie.....	8,7	9,2	8,7	8,7	8,0
Kujawsko-pomorskie.....	12,9	12,6	11,9	11,2	11,0
Lubelskie.....	11,8	11,3	10,5	9,5	9,2
Lubuskie.....	13,4	11,9	9,8	10,3	10,9
Łódzkie.....	13,7	10,2	10,5	10,2	9,8
Małopolskie.....	9,9	9,6	9,8	9,9	10,3
Mazowieckie.....	8,1	8,2	8,3	8,8	8,6
Opolskie.....	10,4	9,6	9,2	8,0	7,7
Podkarpackie.....	5,6	6,0	5,7	5,4	5,3
Podlaskie.....	5,7	5,9	6,0	6,2	6,2
Pomorskie.....	7,4	7,3	7,2	7,4	7,4
Śląskie.....	9,7	9,8	10,4	10,7	10,8
Świętokrzyskie.....	8,1	7,4	6,4	5,6	5,2
Warmińsko-mazurskie.....	8,0	6,9	6,0	5,1	4,5
Wielkopolskie.....	10,8	10,9	11,0	10,9	11,0
Zachodniopomorskie.....	7,3	7,7	7,5	7,3	7,3
NAUKI SPOŁECZNE, GOSPODARKA I PRAWO SOCIAL SCIENCES, ECONOMY AND LAW					
POLSKA POLAND	41,2	40,3	39,0	37,6	35,9
Dolnośląskie.....	41,6	41,0	39,2	37,2	35,8
Kujawsko-pomorskie.....	38,0	38,6	38,0	37,3	36,1
Lubelskie.....	39,0	38,1	37,1	36,0	34,0
Lubuskie.....	33,0	30,9	28,8	24,9	23,4
Łódzkie.....	40,7	39,0	39,6	39,8	39,4
Małopolskie.....	40,9	39,8	37,9	36,1	34,1
Mazowieckie.....	46,8	46,3	45,2	44,2	42,4
Opolskie.....	32,1	31,9	31,9	32,6	32,2
Podkarpackie.....	44,9	43,2	41,0	37,9	34,9
Podlaskie.....	43,1	40,8	38,6	35,4	32,4

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 33. **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹** (cd.)

Stan w dniu 30 XI

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹ (cont.)

As of 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NAUKI SPOŁECZNE, GOSPODARKA I PRAWO (dok.) SOCIAL SCIENCES, ECONOMY AND LAW (cont.)					
Pomorskie	40,2	39,2	38,1	36,6	35,6
Śląskie	37,7	37,4	36,1	34,6	32,4
Świętokrzyskie	34,2	33,1	31,5	30,4	30,2
Warmińsko-mazurskie	36,5	36,1	35,0	33,2	31,5
Wielkopolskie	41,6	40,8	38,9	37,3	35,4
Zachodniopomorskie	42,8	40,1	37,6	34,7	31,2
NAUKA SCIENCE					
POLSKA POLAND	8,9	8,4	8,3	8,4	8,6
Dolnośląskie	9,7	9,2	9,0	9,6	9,5
Kujawsko-pomorskie	9,1	8,0	7,2	7,2	7,4
Lubelskie	8,9	7,7	7,9	7,8	8,0
Lubuskie	11,3	9,9	8,4	7,9	7,1
Łódzkie	11,9	11,8	11,1	11,4	11,4
Małopolskie	9,4	9,2	9,4	9,5	10,5
Mazowieckie	8,0	7,5	8,1	8,0	8,4
Opolskie	8,6	7,7	7,0	6,7	6,6
Podkarpackie	8,0	7,0	7,4	7,4	7,7
Podlaskie	8,5	7,8	7,1	7,0	7,6
Pomorskie	9,6	9,5	9,3	9,3	9,6
Śląskie	9,1	8,7	8,0	8,0	8,3
Świętokrzyskie	8,2	8,3	7,6	7,5	7,2
Warmińsko-mazurskie	10,2	9,2	8,1	7,7	7,6
Wielkopolskie	7,0	6,6	6,9	7,1	7,3
Zachodniopomorskie	7,7	7,4	6,9	6,7	6,9
TECHNIKA, PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO TECHNOLOGY, INDUSTRY, CONSTRUCTION					
POLSKA POLAND	13,7	14,1	15,0	16,1	17,3
Dolnośląskie	18,1	18,0	19,6	20,5	22,5
Kujawsko-pomorskie	8,9	9,2	10,4	11,5	12,8
Lubelskie	10,5	10,6	11,5	12,4	13,7
Lubuskie	13,3	13,8	16,1	18,3	20,1
Łódzkie	7,7	8,5	9,8	10,6	11,9
Małopolskie	18,8	19,1	20,1	21,4	22,2
Mazowieckie	11,3	11,6	12,1	12,7	13,4
Opolskie	12,7	12,8	14,1	16,0	17,8
Podkarpackie	12,8	14,4	16,5	19,0	21,3
Podlaskie	12,7	13,3	14,3	16,0	16,9
Pomorskie	15,5	15,9	16,5	17,6	18,5
Śląskie	18,1	18,1	18,4	19,7	21,0
Świętokrzyskie	14,2	14,1	14,5	16,3	17,4
Warmińsko-mazurskie	12,6	13,3	14,6	16,3	17,5
Wielkopolskie	10,8	11,0	11,6	12,4	13,1
Zachodniopomorskie	19,2	19,2	19,9	21,1	22,6
ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA HEALTH AND SOCIAL WELFARE					
POLSKA POLAND	6,1	6,7	7,3	7,3	7,8
Dolnośląskie	5,5	5,9	6,2	5,9	6,1
Kujawsko-pomorskie	6,5	7,3	8,2	8,6	8,9
Lubelskie	9,6	11,0	12,2	12,3	12,9
Lubuskie	2,2	1,8	2,4	2,9	3,0
Łódzkie	6,7	7,3	8,4	8,7	9,8
Małopolskie	4,5	4,9	5,4	5,7	6,1

Tabl. 33. **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ (dok.)**

Stan w dniu 30 XI

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹ (cont.)

As of 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA (dok.) HEALTH AND SOCIAL WELFARE (cont.)					
Mazowieckie	4,2	4,5	5,0	5,0	5,5
Opolskie	9,7	10,6	10,1	9,3	9,2
Podkarpackie	6,7	8,0	8,4	8,1	8,1
Podlaskie	10,7	11,5	12,6	12,7	13,5
Pomorskie	5,5	6,0	6,4	6,7	7,0
Śląskie	7,1	8,0	8,9	8,8	9,6
Świętokrzyskie	9,3	9,8	10,9	10,7	11,5
Warmińsko-mazurskie	6,3	6,8	7,0	7,0	7,3
Wielkopolskie	7,2	7,7	8,2	8,1	8,7
Zachodniopomorskie	4,2	5,0	5,7	5,8	6,3
ROLNICTWO AGRICULTURE					
POLSKA POLAND.....	2,1	1,9	1,8	1,7	1,7
Dolnośląskie.....	1,9	1,8	1,7	1,8	1,8
Kujawsko-pomorskie.....	3,6	3,2	2,8	2,4	2,3
Lubelskie.....	6,1	5,5	4,9	4,8	4,4
Lubuskie.....	1,3	0,9	0,8	0,6	0,5
Łódzkie.....	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6
Małopolskie	2,5	2,4	2,2	2,0	1,9
Mazowieckie	2,1	2,1	1,9	1,9	1,8
Podkarpackie	2,8	2,2	1,6	1,2	1,0
Podlaskie	2,6	2,3	2,1	2,1	1,9
Pomorskie	-	-	0,0	0,0	0,0
Świętokrzyskie	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1
Warmińsko-mazurskie	6,2	6,3	6,3	6,3	6,3
Wielkopolskie	2,8	2,7	2,6	2,5	2,6
Zachodniopomorskie	1,6	1,3	1,0	0,9	0,8
USŁUGI SERVICES					
POLSKA POLAND.....	6,6	7,0	7,7	8,6	9,3
Dolnośląskie.....	5,9	6,3	7,2	8,6	9,0
Kujawsko-pomorskie.....	6,8	6,4	6,5	7,0	7,8
Lubelskie.....	4,3	5,1	6,0	7,3	8,7
Lubuskie.....	6,7	8,7	10,0	11,9	13,7
Łódzkie.....	3,8	5,0	5,5	5,9	6,0
Małopolskie	6,8	7,4	7,9	8,3	8,3
Mazowieckie	7,4	7,3	7,9	8,8	9,5
Opolskie	6,5	6,4	6,7	7,4	8,3
Podkarpackie	8,9	8,7	9,7	11,1	12,6
Podlaskie	4,3	5,3	6,5	8,6	10,3
Pomorskie	9,7	10,2	10,6	10,8	11,4
Śląskie	6,7	6,5	7,0	7,6	8,1
Świętokrzyskie	3,9	4,5	6,1	8,0	9,1
Warmińsko-mazurskie	1,1	2,5	4,7	8,1	11,4
Wielkopolskie	8,3	8,9	9,3	9,7	10,1
Zachodniopomorskie	7,6	8,2	9,1	10,5	11,6

¹ Podział na grupy kierunków kształcenia według Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji (ISCED'97).

U W A G A. Studentów według województw wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi, zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi oraz punktami konsultacyjnymi.

Ź r ó d ł o: S-10 – Sprawozdanie o studiach wyższych.

¹ The division into the fields of education according to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

N O T E. Students per voivodship are presented according to the place of residence of particular higher education institution, including branches, non-local basic organizational units, non-local didactic centres and consultation points.

S o u r c e: S-10 – Statistical report on tertiary education.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 34. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
OGÓŁEM w tys. TOTAL in thous.					
POLSKA POLAND.....	419,2	437,5	476,1	494,2	481,3
Dolnośląskie.....	35,0	36,4	39,9	42,0	40,1
Kujawsko-pomorskie.....	19,3	20,7	20,9	22,5	23,1
Lubelskie.....	22,6	25,1	28,7	29,3	27,6
Lubuskie.....	6,9	7,1	6,9	6,4	6,0
Łódzkie.....	29,2	31,8	36,6	33,6	31,1
Małopolskie.....	38,3	41,4	48,0	54,5	55,0
Mazowieckie.....	77,0	80,2	86,0	87,8	86,3
Opolskie.....	7,5	10,0	10,7	11,3	11,3
Podkarpackie.....	18,0	18,5	19,3	20,1	18,8
Podlaskie.....	13,9	12,0	14,9	15,5	14,8
Pomorskie.....	23,2	23,6	23,8	27,9	28,9
Śląskie.....	42,1	41,2	46,1	48,7	46,2
Świętokrzyskie.....	14,0	13,4	14,1	15,5	15,6
Warmińsko-mazurskie.....	14,8	14,8	13,8	14,2	14,3
Wielkopolskie.....	40,4	44,2	47,2	47,5	45,4
Zachodniopomorskie.....	17,0	17,1	19,1	17,3	16,1
GRUPY KIERUNKÓW w %: GROUPS OF FIELD OF EDUCATION in %:					
KSZTAŁCENIE EDUCATION					
POLSKA POLAND.....	15,3	15,9	15,5	14,5	14,6
Dolnośląskie.....	10,7	11,6	11,4	10,4	10,1
Kujawsko-pomorskie.....	17,6	17,5	17,0	16,7	20,0
Lubelskie.....	12,6	13,0	11,9	11,9	12,4
Lubuskie.....	20,9	24,8	25,0	24,7	28,9
Łódzkie.....	24,5	24,8	24,8	21,4	17,2
Małopolskie.....	9,1	10,6	10,0	9,7	8,6
Mazowieckie.....	16,3	16,4	16,7	14,3	14,1
Opolskie.....	20,8	21,8	22,8	25,0	25,2
Podkarpackie.....	10,5	13,8	11,2	10,5	12,1
Podlaskie.....	10,0	13,8	14,0	15,1	14,7
Pomorskie.....	18,5	18,7	18,5	16,6	16,7
Śląskie.....	15,4	13,7	13,3	12,7	12,6
Świętokrzyskie.....	23,6	24,9	26,4	24,8	26,8
Warmińsko-mazurskie.....	20,9	25,8	22,1	22,2	21,2
Wielkopolskie.....	14,1	14,0	13,1	12,9	14,5
Zachodniopomorskie.....	10,1	9,3	11,7	13,2	15,0
NAUKI HUMANISTYCZNE I SZTUKA HUMANITIES AND ART					
POLSKA POLAND.....	9,1	9,3	9,3	8,9	8,5
Dolnośląskie.....	8,5	10,0	8,8	8,2	8,9
Kujawsko-pomorskie.....	11,0	12,7	13,5	12,6	10,6
Lubelskie.....	16,4	14,4	14,2	12,6	10,9
Lubuskie.....	15,1	14,4	10,5	10,8	9,6
Łódzkie.....	10,4	11,0	10,5	10,7	10,3
Małopolskie.....	11,7	9,3	10,3	9,5	8,8
Mazowieckie.....	6,8	7,4	7,7	7,9	8,0
Opolskie.....	13,3	12,9	11,0	9,5	8,4
Podkarpackie.....	5,1	7,2	6,8	6,3	5,5
Podlaskie.....	4,9	5,3	5,7	6,4	5,4
Pomorskie.....	8,3	7,7	7,4	7,0	7,0
Śląskie.....	9,7	10,0	10,2	9,7	9,8
Świętokrzyskie.....	6,8	7,0	8,1	6,9	6,2

Tabl. 34. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹** (cd.)
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
NAUKI HUMANISTYCZNE I SZTUKA (dok.) HUMANITIES AND ART. (cont.)					
Warmińsko-mazurskie	8,3	8,2	7,4	6,3	5,2
Wielkopolskie	9,7	9,4	9,9	9,5	9,6
Zachodniopomorskie	5,3	5,4	6,2	6,8	6,7
NAUKI SPOŁECZNE, GOSPODARKA I PRAWO SOCIAL SCIENCES, ECONOMY AND LAW					
POLSKA POLAND.....	43,3	43,1	42,6	40,4	39,7
Dolnośląskie.....	42,6	43,4	45,1	41,6	39,1
Kujawsko-pomorskie.....	39,2	36,1	38,5	36,8	37,0
Lubelskie.....	39,3	41,6	40,3	37,7	39,2
Lubuskie.....	40,7	36,8	34,4	31,7	28,5
Łódzkie.....	39,6	38,3	38,6	37,6	40,1
Małopolskie.....	42,5	45,3	42,9	39,7	38,7
Mazowieckie.....	48,8	49,1	47,6	47,3	46,3
Opolskie.....	31,6	32,8	30,5	30,7	30,7
Podkarpackie.....	50,4	44,8	48,4	44,3	42,8
Podlaskie.....	55,9	47,3	44,6	43,1	40,4
Pomorskie.....	42,1	42,8	42,0	39,1	38,2
Śląskie.....	38,1	38,8	39,5	36,3	37,2
Świętokrzyskie.....	37,5	38,0	37,7	32,9	32,2
Warmińsko-mazurskie.....	39,0	36,5	35,5	37,0	34,3
Wielkopolskie.....	43,5	44,4	43,3	41,2	39,2
Zachodniopomorskie.....	49,5	50,6	47,0	44,4	41,5
NAUKA SCIENCE					
POLSKA POLAND.....	8,5	7,9	7,9	7,4	7,4
Dolnośląskie.....	9,2	8,6	7,9	8,7	8,5
Kujawsko-pomorskie.....	11,3	11,2	10,1	8,0	7,1
Lubelskie.....	8,6	7,7	8,2	6,9	7,9
Lubuskie.....	9,1	9,6	11,1	9,6	7,2
Łódzkie.....	12,3	10,5	10,6	9,0	9,3
Małopolskie.....	8,7	8,3	8,9	8,7	10,0
Mazowieckie.....	6,7	6,5	6,5	6,8	6,3
Opolskie.....	7,8	7,3	7,1	6,3	5,5
Podkarpackie.....	9,4	6,8	6,6	6,7	6,0
Podlaskie.....	6,9	6,8	7,6	6,1	5,8
Pomorskie.....	8,5	9,1	8,4	8,5	8,4
Śląskie.....	9,3	8,7	7,9	7,0	7,1
Świętokrzyskie.....	7,5	7,8	6,3	6,3	7,1
Warmińsko-mazurskie.....	11,1	8,0	9,9	7,5	7,0
Wielkopolskie.....	6,8	5,8	6,3	5,9	6,3
Zachodniopomorskie.....	6,8	6,7	6,8	6,0	5,7
TECHNIKA, PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO TECHNOLOGY, INDUSTRY, CONSTRUCTION					
POLSKA POLAND.....	9,8	9,6	9,8	11,8	12,6
Dolnośląskie.....	13,7	13,1	11,6	15,8	17,0
Kujawsko-pomorskie.....	5,4	5,5	5,5	7,4	7,7
Lubelskie.....	6,8	7,0	7,8	8,6	8,6
Lubuskie.....	8,1	8,0	10,7	10,8	11,4
Łódzkie.....	5,0	5,2	4,8	7,3	8,1
Małopolskie.....	14,0	13,3	12,9	18,1	18,4
Mazowieckie.....	7,9	7,9	8,9	9,1	9,8
Opolskie.....	8,5	7,6	8,5	8,4	11,1
Podkarpackie.....	6,6	7,0	6,9	10,1	12,4
Podlaskie.....	7,6	7,7	10,3	9,5	11,6

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 34. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹** (cd.)
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
TECHNIKA, PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO (dok.) TECHNOLOGY, INDUSTRY, CONSTRUCTION (cont.)					
Pomorskie	9,0	8,0	8,4	12,2	13,8
Śląskie	14,3	14,8	14,7	16,0	16,1
Świętokrzyskie	8,8	9,0	7,6	11,4	10,6
Warmińsko-mazurskie	7,4	9,6	8,6	10,0	12,1
Wielkopolskie	9,7	8,8	9,2	10,3	10,5
Zachodniopomorskie	16,7	15,6	16,1	15,2	16,4
ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA HEALTH AND SOCIAL WELFARE					
POLSKA POLAND.....	6,3	6,6	7,0	8,8	8,2
Dolnośląskie.....	7,6	6,0	7,6	7,8	7,3
Kujawsko-pomorskie.....	7,0	7,4	7,2	9,3	9,5
Lubelskie.....	8,2	9,0	9,1	13,3	11,2
Lubuskie.....	-	-	1,2	3,7	3,7
Łódzkie.....	5,5	7,1	7,2	8,6	8,5
Małopolskie	5,6	5,0	5,6	6,1	5,7
Mazowieckie	3,8	4,6	4,4	5,8	5,5
Opolskie	13,4	11,7	12,2	13,4	12,7
Podkarpackie	6,2	7,6	8,2	12,0	11,1
Podlaskie	9,7	12,3	10,8	14,0	13,3
Pomorskie	5,9	5,4	5,5	7,6	6,6
Śląskie	7,1	7,4	8,3	11,9	10,4
Świętokrzyskie	13,0	10,0	11,7	13,7	12,3
Warmińsko-mazurskie	7,6	7,2	9,8	8,7	8,1
Wielkopolskie	6,1	7,5	7,4	9,2	8,6
Zachodniopomorskie	4,1	3,9	4,6	5,9	6,5
ROLNICTWO AGRICULTURE					
POLSKA POLAND.....	2,0	1,9	2,0	1,8	1,6
Dolnośląskie.....	2,7	2,3	2,0	1,5	1,6
Kujawsko-pomorskie.....	2,0	2,3	2,4	2,8	2,3
Lubelskie.....	4,6	4,4	5,5	4,9	4,2
Lubuskie.....	1,7	1,7	0,8	1,0	0,7
Łódzkie.....	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Małopolskie	2,3	2,3	2,9	2,3	2,1
Mazowieckie	2,1	1,8	1,8	1,8	1,9
Podkarpackie	3,0	3,6	3,7	2,2	1,7
Podlaskie	1,6	2,7	3,0	1,5	1,4
Świętokrzyskie	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Warmińsko-mazurskie	5,3	4,4	5,5	5,2	6,4
Wielkopolskie	2,8	2,6	2,5	2,6	2,3
Zachodniopomorskie	2,0	2,7	1,7	1,4	0,9
USŁUGI SERVICES					
POLSKA POLAND.....	5,7	5,7	5,9	6,4	7,4
Dolnośląskie.....	5,0	5,0	5,6	6,0	7,5
Kujawsko-pomorskie.....	6,5	7,3	5,9	6,4	5,8
Lubelskie.....	3,5	2,9	3,2	4,1	5,6
Lubuskie.....	4,3	4,7	6,2	7,7	10,0
Łódzkie.....	2,2	2,6	3,0	5,0	6,1
Małopolskie	6,1	5,9	6,4	5,9	7,7
Mazowieckie	7,6	6,3	6,5	7,0	8,1

Tabl. 34. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ (dok.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP AND GROUP OF FIELDS OF EDUCATION¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
USŁUGI (dok.) SERVICES (cont.)					
Opolskie	4,6	5,9	8,0	6,7	6,4
Podkarpackie	8,8	9,2	8,1	7,9	8,4
Podlaskie	3,4	4,1	3,9	4,3	7,4
Pomorskie	7,7	8,3	9,7	9,0	9,3
Śląskie	6,1	6,6	6,0	6,4	6,8
Świętokrzyskie	2,5	3,0	2,2	3,8	4,6
Warmińsko-mazurskie	0,4	0,3	1,4	3,1	5,7
Wielkopolskie	7,3	7,5	8,3	8,4	9,0
Zachodniopomorskie	5,5	5,8	5,8	7,1	7,3

¹ Podział na grupy kierunków kształcenia według Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji (ISCED'97).

U W A G A. Absolwentów według województw wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi, zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi oraz punktami konsultacyjnymi; absolwenci wykazani są według stanu z poprzedniego roku akademickiego.

Ź r ó d ł o: S-10 – Sprawozdanie o studiach wyższych.

¹ The division into the fields of education according to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

N O T E. Graduates per voivodship are presented according to the place of residence of particular higher education institution, including branches, non-local basic organizational units, non-local didactic centres and consultation points; graduates are listed according to their status in the previous academic year.

S o u r c e: S-10 – Statistical report on tertiary education.

Tabl. 35. **STOPNIE NAUKOWE DOKTORA NADANE W SZKOŁACH WYŻSZYCH NA 100 TYS. LUDNOŚCI WEDŁUG
WOJEWÓDZTW I PŁCI**
**SCIENTIFIC DEGREES OF DOCTOR AWARDED IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS PER 100 THOUS.
POPULATION BY VOIVODSHIP AND SEX**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
POLSKA POLAND.....	13,0	12,5	12,2	11,9	11,5	11,9	12,8	12,8	13,4	13,7
Dolnośląskie.....	18,8	18,1	17,7	18,1	16,8	19,0	16,5	18,3	17,4	17,9
Kujawsko-pomorskie.....	11,0	12,2	10,0	10,2	9,1	9,8	10,3	11,0	10,2	11,5
Lubelskie.....	20,4	18,7	17,2	17,3	18,1	20,0	19,6	21,5	18,6	20,2
Lubuskie.....	2,3	1,9	1,9	1,7	1,1	1,0	3,0	2,7	2,0	2,3
Łódzkie.....	18,6	17,4	14,8	15,5	14,2	15,6	13,6	14,2	16,0	17,6
Małopolskie	19,5	19,1	20,1	18,1	15,8	14,7	14,8	15,4	22,7	22,5
Mazowieckie	15,7	12,7	14,6	12,0	15,9	15,2	15,3	17,8	19,5	17,1
Opolskie	4,7	4,1	4,9	4,5	4,6	3,8	6,0	4,6	4,1	2,7
Podkarpackie	1,3	0,9	1,6	1,1	1,9	1,6	1,9	2,0	3,1	2,9
Podlaskie	10,4	10,0	9,2	11,0	10,2	13,1	10,3	11,4	8,2	9,6
Pomorskie	15,2	16,3	14,5	15,8	12,8	13,6	12,1	12,7	13,7	15,7
Śląskie	9,9	9,7	9,8	9,5	9,1	9,2	10,3	9,5	8,5	8,5
Świętokrzyskie	0,2	0,2	0,2	0,2	1,5	1,7	1,6	1,8	3,6	4,6
Warmińsko-mazurskie	5,5	7,0	5,4	6,2	6,9	7,7	6,7	6,6	6,6	6,3
Wielkopolskie	14,7	15,5	14,5	14,6	12,8	12,3	16,1	16,6	16,9	17,9
Zachodniopomorskie	10,5	10,0	11,2	11,5	8,9	9,1	9,6	11,3	10,5	13,0

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 36. **SŁUCHACZE STUDIÓW PODYPLOMOWYCH NA 10 TYS. LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI**
STUDENTS OF POSTGRADUATE STUDIES PER 10 THOUS. POPULATION BY VOIVODSHIP AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
POLSKA POLAND.....	43,7	56,6	50,4	66,7	47,6	65,1	48,6	66,7	44,1	60,8
Dolnośląskie.....	51,5	68,5	56,3	74,8	49,6	68,3	48,7	67,9	43,1	59,2
Kujawsko-pomorskie.....	27,4	34,4	32,2	40,1	32,1	44,1	33,1	46,5	31,7	45,5
Lubelskie.....	32,1	46,8	52,8	73,0	40,1	58,2	42,7	62,5	36,4	55,0
Lubuskie.....	15,4	20,7	20,6	29,0	17,0	24,6	15,0	22,7	11,8	18,5
Łódzkie.....	28,5	40,5	34,0	46,2	36,6	49,8	39,1	56,9	33,9	50,2
Małopolskie.....	47,5	61,0	54,8	72,4	49,6	67,0	49,3	65,0	41,4	55,6
Mazowieckie.....	109,0	131,0	115,6	141,9	108,9	140,4	119,0	150,3	114,1	142,9
Opolskie.....	28,1	42,2	31,2	46,3	30,7	46,7	29,8	46,3	27,1	43,0
Podkarpackie.....	27,0	37,1	23,6	31,5	25,5	33,4	23,7	30,7	21,8	28,8
Podlaskie.....	18,3	23,8	34,3	45,6	33,5	48,3	29,3	45,0	25,9	39,4
Pomorskie.....	35,2	50,2	48,6	70,6	41,4	60,8	41,4	60,4	36,4	53,5
Śląskie.....	26,2	34,2	32,6	44,2	30,4	41,5	27,9	39,3	23,1	33,7
Świętokrzyskie.....	22,3	31,4	26,7	40,0	39,3	59,8	37,0	58,9	35,3	56,3
Warmińsko-mazurskie.....	39,4	50,7	44,6	61,6	36,0	53,2	34,0	53,3	30,9	47,4
Wielkopolskie.....	38,5	48,4	42,1	56,8	46,7	62,9	44,9	60,5	40,8	56,7
Zachodniopomorskie.....	33,7	48,2	39,6	57,2	35,1	52,9	40,1	61,2	35,3	54,3

Źródło: S-12 – Sprawozdanie o stypendiach naukowych, studiach podyplomowych i doktoranckich oraz zatrudnieniu w szkołach wyższych, Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: S-12 - Statistical report on scholarship, postgraduate and doctoral studies and employment in higher education institutions, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 37. **OSOBY DOROSŁE (W WIEKU 25-64 LATA) UCZESTNICZĄCE W KSZTAŁCENIU I SZKOLENIU WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
LIFELONG LEARNING (OF PERSONS AGED 25-64) BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	w % in %				
POLSKA POLAND.....	4,7	4,7	5,2	4,4	4,5
Kobiety Females.....	5,2	5,1	5,7	4,9	5,1
Mężczyźni Males.....	4,2	4,3	4,7	3,9	3,8
Dolnośląskie.....	5,0	5,1	5,4	4,4	4,5
Kujawsko-pomorskie.....	4,3	3,8	4,2	3,7	3,8
Lubelskie.....	4,8	5,3	5,8	5,0	5,2
Lubuskie.....	4,0	3,3	4,4	3,3	2,9
Łódzkie.....	3,1	3,9	4,1	3,4	3,1
Małopolskie.....	4,4	4,1	4,7	4,1	4,6
Mazowieckie.....	7,2	7,3	7,5	6,6	6,9
Opolskie.....	5,1	4,9	4,8	4,5	3,6
Podkarpackie.....	2,9	3,0	3,3	3,0	3,0
Podlaskie.....	4,7	4,0	5,1	4,6	4,1
Pomorskie.....	4,5	5,4	6,4	5,3	6,1
Śląskie.....	4,3	4,2	5,5	4,5	4,5
Świętokrzyskie.....	3,9	4,2	4,2	3,3	3,3
Warmińsko-mazurskie.....	4,4	4,4	3,8	3,0	2,8
Wielkopolskie.....	4,1	3,7	4,6	3,7	3,6
Zachodniopomorskie.....	5,5	5,3	4,9	3,7	3,2

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Source: Labour Force Survey (LFS).

Tabl. 38. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
 POPULATION AGED 15 AND MORE BY VOIVODSHIP AND EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem <i>total</i>						
b – wyższe <i>tertiary</i>						
c – policealne i średnie <i>post-secondary and secondary</i>						
d – zasadnicze zawodowe <i>basic vocational</i>						
e – gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe <i>lower secondary, primary and incomplete primary</i>						
w tys. <i>in thous.</i>						
POLSKA POLAND	a	31 373	31 461	30 955	31 002	31 039
	b	4 797	5 235	5 513	5 770	6 111
	c	10 549	10 558	10 455	10 382	10 362
	d	8 053	8 010	7 681	7 744	7 731
	e	7 973	7 658	7 306	7 106	6 835
Dolnośląskie.....	a	2 387	2 358	2 358	2 296	2 275
	b	350	371	401	412	439
	c	846	824	837	787	766
	d	617	627	582	582	578
	e	574	536	538	515	492
Kujawsko-pomorskie.....	a	1 538	1 687	1 604	1 578	1 597
	b	188	219	217	244	262
	c	467	528	510	490	504
	d	453	497	469	456	456
	e	430	443	408	388	375
Lubelskie.....	a	1 954	1 949	1 956	1 910	1 872
	b	287	314	329	330	346
	c	633	652	667	643	622
	d	445	447	428	432	427
	e	589	536	532	505	477
Lubuskie.....	a	849	841	865	848	831
	b	103	110	129	133	128
	c	283	293	299	290	290
	d	238	230	234	229	222
	e	225	208	203	196	191
Łódzkie.....	a	2 580	2 516	2 384	2 382	2 370
	b	384	398	400	416	442
	c	863	844	822	828	823
	d	614	602	540	540	533
	e	719	672	622	598	572
Małopolskie.....	a	2 626	2 594	2 533	2 573	2 619
	b	406	422	445	485	529
	c	849	832	860	846	860
	d	711	713	670	679	679
	e	660	627	558	563	551
Mazowieckie.....	a	4 479	4 483	4 331	4 386	4 420
	b	983	1 062	1 102	1 138	1 204
	c	1 631	1 597	1 531	1 537	1 514
	d	905	862	788	850	859
	e	960	962	910	861	843
Opolskie.....	a	805	798	751	743	734
	b	109	104	107	106	118
	c	256	259	243	239	236
	d	227	232	217	217	211
	e	213	203	184	181	169

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 38. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.)
POPULATION AGED 15 AND MORE BY VOIVODSHIP AND EDUCATIONAL LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem <i>total</i>						
b – wyższe <i>tertiary</i>						
c – policealne i średnie <i>post-secondary and secondary</i>						
d – zasadnicze zawodowe <i>basic vocational</i>						
e – gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe <i>lower secondary, primary and incomplete primary</i>						
w tys. <i>in thous.</i>						
Podkarpackie	a	1 738	1 745	1 668	1 670	1 654
	b	237	281	264	263	282
	c	585	575	549	540	532
	d	436	431	429	439	431
	e	480	458	426	428	409
Podlaskie	a	971	972	969	948	908
	b	143	158	167	175	172
	c	325	316	330	316	298
	d	183	189	188	190	185
	e	320	309	284	267	253
Pomorskie	a	1 596	1 609	1 601	1 598	1 712
	b	244	267	289	310	361
	c	542	539	539	523	558
	d	420	413	402	402	420
	e	390	390	371	363	373
Śląskie	a	3 770	3 792	3 785	3 933	3 940
	b	524	616	656	716	740
	c	1 356	1 340	1 321	1 372	1 374
	d	1 132	1 098	1 074	1 103	1 130
	e	758	738	734	742	696
Świętokrzyskie	a	1 144	1 169	1 220	1 210	1 176
	b	164	186	202	201	215
	c	359	381	396	385	375
	d	282	285	308	309	292
	e	339	317	314	315	294
Warmińsko-mazurskie	a	1 177	1 172	1 147	1 116	1 106
	b	147	181	179	174	168
	c	355	355	342	341	357
	d	299	290	283	266	257
	e	376	346	343	335	324
Wielkopolskie	a	2 514	2 500	2 550	2 604	2 619
	b	335	336	418	460	483
	c	787	794	805	850	858
	d	792	784	763	753	754
	e	600	586	564	541	524
Zachodniopomorskie	a	1 240	1 278	1 233	1 206	1 208
	b	192	209	207	206	223
	c	411	429	403	395	398
	d	297	311	306	297	296
	e	340	329	317	308	291

U W A G A. Dane przygotowane na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). W tablicy sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycjach „Polska”. Wynika to z zaokrąglenia dokonywanych przy uogólnianiu wyników.

Ź r ó d ł o: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

N O T E. Data prepared on the basis of generalized results of the sample surveys Labour Force Survey (LFS). In the table the sums of data may vary from the figures in position "Poland". It results from rounding up the figures in the sums during generalization of the results of the survey.

S o u r c e: Labour Force Survey (LFS).

4.4. RYNEK PRACY *LABOUR MARKET*

Tabl. 39. WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW
ACTIVITY RATE OF PERSONS AGED 15 AND MORE BY SEX AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2010 ¹	2011	2011 ¹	2012 ¹
a – ogółem <i>total</i>								
b – mężczyźni <i>males</i>								
c – kobiety <i>females</i>								
		<i>w % in %</i>						
POLSKA POLAND	a	54,2	54,9	55,8	55,3	56,1	55,5	55,9
	b	62,7	63,4	64,1	63,7	56,2	64,0	64,3
	c	46,6	47,3	48,2	47,6	55,9	47,8	48,1
Dolnośląskie	a	52,9	53,9	54,7	54,3	54,0	53,4	53,8
	b	62,2	63,2	63,6	63,2	53,8	61,3	61,9
	c	44,6	45,8	46,8	46,1	54,3	46,3	46,5
Kujawsko-pomorskie	a	52,4	54,8	54,7	54,3	54,8	54,2	56,3
	b	62,4	64,7	63,8	63,5	54,3	63,0	65,1
	c	43,2	45,8	46,4	45,8	55,4	46,3	48,2
Lubelskie	a	55,2	55,7	56,3	55,9	57,1	56,6	56,5
	b	62,6	63,5	63,7	63,5	56,1	64,3	64,5
	c	48,5	48,6	49,4	48,9	58,0	49,4	49,1
Lubuskie	a	52,4	53,6	55,6	55,1	55,3	54,7	53,7
	b	62,0	61,9	63,8	63,2	56,5	62,7	61,6
	c	43,9	46,0	48,5	47,8	53,2	47,3	46,5
Łódzkie	a	55,3	54,9	56,8	56,3	57,5	56,9	56,6
	b	63,3	63,7	65,4	65,1	57,2	66,0	65,6
	c	48,1	47,0	49,0	48,3	58,0	48,8	48,7
Małopolskie	a	53,6	54,3	55,1	54,7	55,8	55,3	55,3
	b	61,1	62,1	63,3	62,9	55,9	62,9	63,1
	c	47,1	47,2	48,0	47,4	55,7	48,5	48,1
Mazowieckie	a	58,9	58,8	58,5	58,0	60,1	59,5	60,2
	b	67,4	66,6	66,5	66,2	61,2	67,9	68,8
	c	51,2	51,9	51,4	50,7	58,0	52,0	52,6
Opolskie	a	51,2	53,6	53,6	53,4	53,9	53,4	54,4
	b	61,5	63,5	63,7	63,5	54,7	64,0	65,2
	c	42,1	44,8	44,6	44,1	52,9	43,9	44,7
Podkarpackie	a	54,7	56,6	56,9	56,6	56,7	56,3	56,3
	b	62,3	64,5	63,8	63,6	55,3	63,4	63,3
	c	47,6	49,3	50,6	50,2	57,8	49,4	49,4
Podlaskie	a	54,6	54,8	54,9	54,3	55,6	55,1	55,7
	b	62,6	62,9	62,1	61,7	57,0	63,1	63,7
	c	47,2	47,6	48,1	47,3	53,4	47,9	48,3
Pomorskie	a	52,7	52,4	55,9	55,5	55,0	54,5	55,5
	b	61,0	62,0	65,2	64,9	55,3	63,8	64,1
	c	45,4	43,9	47,6	46,9	54,2	46,0	47,5
Śląskie	a	51,7	52,5	52,9	52,3	53,9	53,3	53,5
	b	59,4	60,4	60,6	60,1	54,4	61,4	61,1
	c	44,6	45,4	46,0	45,3	52,0	45,7	46,3
Świętokrzyskie	a	56,6	55,9	57,0	56,7	57,5	57,1	57,1
	b	64,9	64,0	64,5	64,4	55,6	65,3	65,3
	c	48,8	48,6	49,6	49,1	59,0	49,0	49,1
Warmińsko-mazurskie	a	51,3	52,4	53,5	53,0	52,2	51,7	51,4
	b	60,0	60,7	61,7	61,3	54,2	60,8	59,6
	c	43,4	44,8	45,8	45,2	49,0	43,3	43,6
Wielkopolskie	a	55,0	56,0	58,2	57,8	57,8	57,3	57,3
	b	64,9	65,7	68,2	67,9	57,1	67,6	67,1
	c	46,1	47,5	49,1	48,5	58,7	47,9	48,2
Zachodniopomorskie	a	50,4	52,2	52,7	52,3	51,9	51,4	52,2
	b	58,4	60,7	60,9	60,7	53,0	60,8	61,4
	c	43,3	44,6	45,3	44,7	49,3	42,8	43,8

¹ Dane uogólnione w oparciu o Narodowy Spis Powszechny 2011.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

¹ Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2011.

Source: Labour Force Survey (LFS).

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl 40. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 20-64 LAT WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW
EMPLOYMENT RATE OF PERSONS AGED 20-64 BY SEX AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2010 ¹	2011	2011 ¹	2012 ¹
a – ogółem total	b – mężczyźni males							
		w % in %						
POLSKA POLAND	a	65,0	64,9	64,6	64,3	64,8	64,5	64,7
	b	73,0	72,6	71,6	71,3	72,2	71,9	72,0
	c	57,3	57,6	57,7	57,3	57,6	57,2	57,5
Dolnośląskie.....	a	61,9	62,8	62,6	62,3	62,5	62,1	62,2
	b	70,9	69,9	69,0	68,6	68,4	68,1	68,9
	c	53,3	55,9	56,5	56,0	56,7	56,3	55,6
Kujawsko-pomorskie.....	a	61,2	62,0	61,9	61,7	62,3	62,1	63,5
	b	71,8	71,6	70,3	69,9	71,4	70,9	72,1
	c	51,1	53,0	54,0	53,7	53,8	53,5	55,0
Lubelskie.....	a	64,9	64,6	65,0	64,9	65,3	65,2	65,8
	b	71,0	70,9	71,0	70,7	70,8	70,5	71,1
	c	59,0	58,3	59,3	58,9	59,9	59,7	60,5
Lubuskie.....	a	63,2	61,6	62,0	61,8	62,8	62,5	62,1
	b	71,9	68,4	68,8	68,5	69,3	68,9	68,8
	c	54,7	55,0	55,6	55,0	56,4	55,8	55,3
Łódzkie.....	a	66,6	65,6	66,2	65,9	67,0	66,6	65,7
	b	73,1	72,7	73,1	72,8	73,8	73,5	72,5
	c	60,2	58,5	59,4	58,9	60,4	60,0	59,2
Małopolskie.....	a	67,3	66,6	65,3	65,0	65,7	65,5	64,7
	b	74,9	74,5	73,1	72,8	72,5	72,2	71,7
	c	60,3	59,1	58,1	57,7	59,4	59,1	57,7
Mazowieckie.....	a	70,1	70,4	69,5	69,3	70,4	70,1	71,1
	b	77,7	77,0	75,9	75,6	77,0	76,8	77,5
	c	62,8	64,0	63,5	63,1	64,0	63,7	64,8
Opolskie.....	a	62,7	63,0	63,4	63,3	63,7	63,5	63,9
	b	72,9	72,2	72,6	72,6	73,3	73,1	74,3
	c	52,9	54,5	54,7	54,1	54,5	54,1	54,3
Podkarpackie.....	a	64,8	64,8	64,3	64,2	63,4	63,3	63,2
	b	71,8	71,6	70,1	69,9	69,8	69,8	68,9
	c	57,7	57,9	58,4	58,3	56,9	56,8	57,2
Podlaskie.....	a	68,2	68,2	65,5	65,2	66,6	66,3	67,2
	b	73,9	74,5	70,2	69,9	72,4	72,0	73,6
	c	62,4	61,8	60,6	60,2	61,0	60,4	60,7
Pomorskie.....	a	65,0	63,9	64,4	64,2	64,1	63,8	64,1
	b	73,3	72,8	72,4	72,1	72,9	72,5	72,2
	c	57,2	55,4	56,7	56,4	55,8	55,5	56,0
Śląskie.....	a	61,3	62,5	61,9	61,4	62,5	62,1	62,0
	b	69,1	70,6	69,8	69,4	70,7	70,3	69,4
	c	53,9	55,0	54,4	53,9	54,5	54,1	54,7
Świętokrzyskie.....	a	67,4	65,1	64,8	64,6	64,1	63,9	64,1
	b	74,1	70,1	70,3	70,1	70,7	70,5	70,7
	c	60,6	60,0	59,1	58,8	56,9	56,7	57,1
Warmińsko-mazurskie.....	a	62,1	61,7	61,5	61,2	60,1	59,8	58,5
	b	70,4	70,3	68,6	68,2	68,8	68,4	66,3
	c	54,0	53,4	54,3	53,9	51,3	51,0	50,6
Wielkopolskie.....	a	66,1	65,7	65,9	65,6	65,6	65,4	65,9
	b	76,8	76,1	75,0	74,7	75,3	75,0	76,1
	c	56,0	56,1	57,0	56,7	56,1	55,8	56,0
Zachodniopomorskie.....	a	59,4	60,5	59,2	58,9	59,0	58,6	60,4
	b	66,8	68,6	65,6	65,4	66,9	66,2	68,1
	c	52,3	53,0	53,1	52,6	51,5	51,2	52,9

1 Dane uogólnione w oparciu o Narodowy Spis Powszechny 2011.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

1 Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2011.

Source: Labour Force Survey (LFS).

Tabl 41. **WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W WIEKU 16-64 LAT WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
EMPLOYMENT RATE OF DISABLED PERSONS AGED 16-64 BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2010 ¹	2011	2011 ¹	2012 ¹
	w % in %						
POLSKA POLAND	19,6	20,0	20,5	20,4	20,8	20,7	21,4
Dolnośląskie	21,3	19,8	15,9	15,4	15,5	15,2	18,3
Kujawsko-pomorskie	18,8	17,8	20,7	21,0	22,2	22,7	24,4
Lubelskie	21,4	21,2	20,8	20,6	22,4	22,1	23,1
Lubuskie	22,5	23,0	25,5	25,0	25,0	25,5	26,8
Łódzkie	21,0	20,6	24,3	24,0	27,0	26,9	26,5
Małopolskie	19,4	19,7	19,7	19,9	21,5	21,2	20,9
Mazowieckie	17,3	17,2	16,1	16,4	18,0	17,8	19,1
Opolskie	18,8	20,8	21,7	22,2	22,2	22,7	23,8
Podkarpackie	26,5	30,1	26,1	26,3	23,9	23,5	25,8
Podlaskie	23,3	24,1	18,2	18,5	21,8	22,2	24,5
Pomorskie	17,3	18,8	21,1	20,5	19,8	20,2	21,3
Śląskie	15,1	20,2	18,7	18,5	18,5	18,3	18,3
Świętokrzyskie	25,0	24,7	28,7	29,1	25,8	25,0	25,6
Warmińsko-mazurskie	15,5	15,0	15,2	14,4	17,1	16,5	16,4
Wielkopolskie	20,8	19,3	22,7	22,6	20,9	20,8	19,7
Zachodniopomorskie	13,5	12,2	15,0	15,2	15,5	15,6	15,6

¹ Dane uogólnione w oparciu o Narodowy Spis Powszechny 2011.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

¹ Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2011.

Source: Labour Force Survey (LFS).

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 42. LICZBA PRZEPRACOWANYCH GODZIN PRZYPADAJĄCYCH NA 1 ZATRUDNIONEGO WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WOJEWÓDZTW
NUMBER OF WORKED HOURS FOR 1 EMPLOYEE BY OWNERSHIP SECTORS AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
	w godzinach in hours									
OGÓŁEM TOTAL										
POLSKA POLAND.....	1 549	1 753	1 528	1 753	1 538	1 767	1 530	1 766	1 535	1 762
Dolnośląskie.....	1 567	1 734	1 532	1 742	1 538	1 747	1 520	1 750	1 525	1 761
Kujawsko-pomorskie.....	1 535	1 771	1 499	1 765	1 518	1 777	1 510	1 787	1 513	1 790
Lubelskie.....	1 535	1 738	1 495	1 732	1 505	1 744	1 490	1 751	1 498	1 743
Lubuskie.....	1 536	1 775	1 506	1 768	1 513	1 793	1 492	1 788	1 495	1 786
Łódzkie.....	1 528	1 755	1 508	1 739	1 529	1 757	1 517	1 767	1 510	1 760
Małopolskie.....	1 514	1 745	1 487	1 801	1 504	1 749	1 487	1 740	1 491	1 739
Mazowieckie.....	1 602	1 757	1 596	1 752	1 595	1 777	1 603	1 768	1 602	1 765
Opolskie.....	1 522	1 761	1 500	1 761	1 513	1 775	1 500	1 771	1 501	1 765
Podkarpackie.....	1 485	1 723	1 460	1 732	1 476	1 750	1 472	1 756	1 482	1 759
Podlaskie.....	1 521	1 766	1 503	1 752	1 505	1 770	1 507	1 781	1 518	1 778
Pomorskie.....	1 527	1 747	1 498	1 733	1 526	1 754	1 505	1 781	1 512	1 770
Śląskie.....	1 557	1 749	1 539	1 747	1 553	1 764	1 547	1 764	1 555	1 751
Świętokrzyskie.....	1 532	1 761	1 505	1 753	1 503	1 759	1 497	1 771	1 499	1 768
Warmińsko-mazurskie.....	1 510	1 777	1 504	1 768	1 509	1 767	1 491	1 774	1 499	1 782
Wielkopolskie.....	1 556	1 761	1 499	1 756	1 515	1 773	1 499	1 776	1 505	1 766
Zachodniopomorskie.....	1 536	1 759	1 523	1 759	1 531	1 824	1 520	1 776	1 526	1 764
W GODZINACH NORMALNYCH IN NORMAL HOURS										
POLSKA POLAND.....	1 499	1 715	1 484	1 724	1 496	1 735	1 488	1 732	1 492	1 732
Dolnośląskie.....	1 514	1 686	1 487	1 703	1 496	1 706	1 479	1 707	1 485	1 721
Kujawsko-pomorskie.....	1 486	1 725	1 454	1 730	1 474	1 737	1 468	1 747	1 471	1 752
Lubelskie.....	1 491	1 708	1 457	1 709	1 470	1 718	1 454	1 725	1 462	1 719
Lubuskie.....	1 478	1 723	1 459	1 725	1 467	1 746	1 446	1 741	1 452	1 746
Łódzkie.....	1 484	1 722	1 467	1 714	1 488	1 729	1 479	1 738	1 470	1 734
Małopolskie.....	1 470	1 718	1 449	1 777	1 466	1 726	1 449	1 714	1 453	1 717
Mazowieckie.....	1 561	1 724	1 562	1 728	1 563	1 751	1 571	1 740	1 571	1 740
Opolskie.....	1 473	1 725	1 454	1 726	1 468	1 740	1 451	1 736	1 454	1 733
Podkarpackie.....	1 451	1 696	1 428	1 712	1 444	1 726	1 438	1 728	1 448	1 734
Podlaskie.....	1 471	1 736	1 458	1 725	1 463	1 745	1 462	1 750	1 475	1 752
Pomorskie.....	1 465	1 701	1 446	1 702	1 481	1 725	1 455	1 743	1 463	1 737
Śląskie.....	1 489	1 708	1 474	1 712	1 489	1 727	1 481	1 728	1 486	1 719
Świętokrzyskie.....	1 501	1 728	1 473	1 727	1 470	1 729	1 464	1 742	1 466	1 742
Warmińsko-mazurskie.....	1 468	1 737	1 466	1 734	1 473	1 727	1 456	1 734	1 462	1 743
Wielkopolskie.....	1 496	1 719	1 451	1 726	1 467	1 737	1 452	1 737	1 460	1 733
Zachodniopomorskie.....	1 482	1 697	1 480	1 726	1 489	1 787	1 477	1 737	1 481	1 729
W GODZINACH NADLICZBOWYCH IN OVERTIME HOURS										
POLSKA POLAND.....	50	38	43	29	42	32	42	33	42	30
Dolnośląskie.....	52	48	44	39	42	42	41	42	41	40
Kujawsko-pomorskie.....	49	46	44	35	44	40	42	40	42	38
Lubelskie.....	43	29	38	24	35	26	36	26	36	24
Lubuskie.....	58	51	47	42	45	47	47	47	43	40
Łódzkie.....	45	32	41	25	41	29	38	29	40	26
Małopolskie.....	44	27	38	24	37	23	38	26	38	22
Mazowieckie.....	41	33	34	24	32	27	32	28	31	25
Opolskie.....	49	35	46	35	46	34	49	35	47	32
Podkarpackie.....	34	27	32	20	33	24	34	28	33	26
Podlaskie.....	50	30	45	26	42	25	45	31	43	26
Pomorskie.....	62	46	52	32	45	29	50	37	48	33
Śląskie.....	69	41	65	34	64	37	66	36	70	32
Świętokrzyskie.....	31	33	32	26	32	30	33	29	34	26
Warmińsko-mazurskie.....	42	40	37	33	36	40	36	40	37	39
Wielkopolskie.....	60	42	48	30	48	36	47	38	45	33
Zachodniopomorskie.....	54	63	43	33	42	38	43	39	45	35

Źródło: Opracowane na podstawie Z-06 – Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy.

Source: Worked out on the basis of Z-06 – Report on employed persons, wages and salaries and worked time.

Tabl. 43. WSKAŹNIK ABSENCJI PRACOWNIKÓW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WOJEWÓDZTW
EMPLOYEES ABSENCE RATE BY OWNERSHIP SECTORS AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem <i>total</i>						
b – sektor publiczny <i>public sector</i>						
c – sektor prywatny <i>private sector</i>						
		w % in %				
POLSKA	POLAND	16,41	16,71	15,96	15,63	15,43
	a	16,41	16,71	15,96	15,63	15,43
	b	17,99	18,10	17,48	17,43	17,11
	c	15,43	15,90	15,12	14,72	14,60
Dolnośląskie	.....	16,76	17,06	16,56	15,89	15,35
	a	16,76	17,06	16,56	15,89	15,35
	b	17,71	17,98	17,53	17,24	16,95
	c	16,33	16,60	16,13	15,33	14,67
Kujawsko-pomorskie	.....	15,95	16,02	15,21	14,82	14,60
	a	15,95	16,02	15,21	14,82	14,60
	b	17,16	17,19	16,58	16,55	16,47
	c	15,32	15,40	14,52	13,94	13,65
Lubelskie	.....	16,89	17,03	16,26	16,14	15,61
	a	16,89	17,03	16,26	16,14	15,61
	b	17,67	17,83	17,04	17,29	16,74
	c	16,10	16,27	15,62	15,23	14,77
Lubuskie	.....	15,75	16,22	15,33	15,34	15,19
	a	15,75	16,22	15,33	15,34	15,19
	b	17,15	17,38	16,79	16,94	16,93
	c	15,00	15,60	14,58	14,53	14,37
Łódzkie	.....	16,57	17,07	15,88	15,98	15,46
	a	16,57	17,07	15,88	15,98	15,46
	b	17,21	18,23	17,51	18,06	17,18
	c	16,42	16,42	14,92	14,76	14,62
Małopolskie	.....	16,25	16,29	15,92	15,82	15,73
	a	16,25	16,29	15,92	15,82	15,73
	b	16,30	17,95	17,12	17,11	17,11
	c	16,23	15,46	15,35	15,23	15,13
Mazowieckie	.....	16,17	16,26	15,85	15,35	15,17
	a	16,17	16,26	15,85	15,35	15,17
	b	17,43	17,44	17,04	16,75	16,44
	c	15,59	15,54	15,12	14,54	14,50
Opolskie	.....	16,10	16,86	15,84	14,54	15,27
	a	16,10	16,86	15,84	14,54	15,27
	b	16,38	17,95	17,30	17,04	17,01
	c	16,00	16,13	14,83	14,40	14,25
Podkarpackie	.....	17,23	16,80	15,82	15,59	15,30
	a	17,23	16,80	15,82	15,59	15,30
	b	16,33	17,69	17,16	17,12	16,69
	c	17,44	16,29	15,10	14,75	14,55
Podlaskie	.....	15,56	16,01	15,30	15,07	14,80
	a	15,56	16,01	15,30	15,07	14,80
	b	15,26	17,24	17,02	16,78	16,38
	c	15,66	15,07	13,91	13,75	13,56
Pomorskie	.....	17,10	16,70	15,73	15,48	15,22
	a	17,10	16,70	15,73	15,48	15,22
	b	16,62	17,98	17,40	17,70	17,34
	c	17,21	16,03	14,86	14,39	14,18
Śląskie	.....	18,65	17,93	17,02	16,64	16,56
	a	18,65	17,93	17,02	16,64	16,56
	b	21,65	20,37	19,47	19,38	19,06
	c	17,20	16,32	15,43	14,97	15,11
Świętokrzyskie	.....	15,66	16,35	15,48	15,12	14,82
	a	15,66	16,35	15,48	15,12	14,82
	b	15,41	17,07	16,56	16,53	15,94
	c	15,76	15,84	14,74	14,19	14,10
Warmińsko-mazurskie	.....	15,85	15,86	15,46	15,30	15,04
	a	15,85	15,86	15,46	15,30	15,04
	b	15,06	16,94	16,59	16,94	16,55
	c	16,05	15,17	14,67	14,24	14,14
Wielkopolskie	.....	16,82	16,65	15,67	15,47	15,35
	a	16,82	16,65	15,67	15,47	15,35
	b	16,17	18,39	17,49	17,45	17,14
	c	16,95	15,97	15,02	14,76	14,71
Zachodniopomorskie	.....	16,73	16,68	15,71	15,51	15,48
	a	16,73	16,68	15,71	15,51	15,48
	b	16,73	18,15	17,19	17,45	16,99
	c	16,77	15,60	14,67	14,22	14,45

Źródło: Z-06 – Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy.

Source: Z-06 – Report on employed persons, wages and salaries and worked time.

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 44. WOLNE MIEJSCA PRACY WEDŁUG ZAWODÓW
VACANCIES BY OCCUPATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. in thous.				
OGÓŁEM	152,4	65,8	69,0	59,6	45,9
TOTAL					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	2,4	1,7	1,5	2,4	1,9
<i>Legislators, seniors officials and managers</i>					
Specjaliści	20,5	14,4	13,3	10,5	9,7
<i>Professionals</i>					
Technicy i inny średni personel	13,9	7,5	8,9	4,8	3,9
<i>Technicians and associate professionals</i>					
Pracownicy biurowi	11,1	6,2	6,6	6,3	4,9
<i>Clerks</i>					
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	16,5	6,9	6,2	7,2	5,8
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>					
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,8	0,3	0,3	0,1	0,2
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>					
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	54,4	15,8	16,2	16,4	10,6
<i>Craft and related trades workers</i>					
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	18,1	6,9	7,9	8,0	6,1
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>					
Pracownicy przy pracach prostych	14,7	6,1	8,1	3,9	2,8
<i>Elementary occupations</i>					

Źródło: Z-05 – Badanie popytu na pracę.

Source: Z-05 – Survey of demand for labour.

Tabl. 45. WSKAŹNIK WYKORZYSTANIA WOLNYCH MIEJSC PRACY WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
JOB VACANCY RATE BY PARTICULAR REGIONS AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	w % in %				
OGÓŁEM	1,50	0,63	0,63	0,55	0,43
TOTAL					
REGION CENTRALNY	1,68	0,79	0,80	0,66	0,54
Łódzkie	1,35	0,84	0,64	0,46	0,49
Mazowieckie	1,80	0,78	0,85	0,72	0,56
REGION POŁUDNIOWY	1,39	0,56	0,52	0,51	0,36
Małopolskie	1,39	0,43	0,41	0,43	0,34
Śląskie	1,38	0,64	0,60	0,55	0,37
REGION WSCHODNI	0,93	0,42	0,52	0,47	0,34
Lubelskie	1,01	0,46	0,50	0,45	0,35
Podkarpackie	0,77	0,35	0,46	0,49	0,31
Podlaskie	1,12	0,51	0,60	0,41	0,42
Świętokrzyskie	0,94	0,42	0,59	0,50	0,31
REGION PÓŁNOCNO-ZACHODNI	1,59	0,63	0,62	0,56	0,46
Lubuskie	1,80	0,65	0,60	0,86	0,60
Wielkopolskie	1,46	0,54	0,62	0,47	0,41
Zachodniopomorskie	1,81	0,87	0,62	0,60	0,49
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	1,82	0,70	0,70	0,56	0,45
Dolnośląskie	1,79	0,70	0,69	0,52	0,45
Opolskie	1,92	0,71	0,74	0,67	0,47
REGION PÓŁNOCNY	1,51	0,62	0,56	0,49	0,39
Kujawsko-Pomorskie	1,24	0,58	0,57	0,45	0,30
Pomorskie	1,91	0,74	0,55	0,54	0,46
Warmińsko-Mazurskie	1,26	0,48	0,57	0,47	0,38

Źródło: Z-05 – Badanie popytu na pracę.

Source: Z-05 – Survey of demand for labour.

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012		
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	
	WYŻSZE ZE STOPNIEM NAUKOWYM CO NAJMNIJ DOKTORA ORAZ TYTUŁEM MAGISTRA, LEKARZA LUB RÓWNORZĘDNYM HIGHER EDUCATION WITH A DEGREE OF AT LEAST DOCTOR AND MASTER'S DEGREE, PHYSICIAN'S DEGREE OR ANY OTHER DEGREE OF EQUAL STATUS						
POLSKA POLAND.....	a	4 568,80	100,0	4 955,77	100,0	5 516,39	100,0
	b	5 694,86	100,0	6 062,87	100,0	6 749,19	100,0
	c	3 904,77	100,0	4 345,57	100,0	4 789,14	100,0
Dolnośląskie.....	a	4 444,19	97,3	4 933,43	99,5	5 381,13	97,5
	b	5 413,51	95,1	6 030,59	99,5	6 629,24	98,2
	c	3 825,87	98,0	4 322,40	99,5	4 657,23	97,2
Kujawsko-pomorskie.....	a	4 018,51	88,0	4 508,51	91,0	4 722,03	85,6
	b	4 942,84	86,8	5 374,32	88,6	5 499,85	81,5
	c	3 518,44	90,1	4 071,50	93,7	4 327,66	90,4
Lubelskie.....	a	3 759,40	82,3	3 997,62	80,7	4 379,08	79,4
	b	4 425,14	77,7	4 478,60	73,9	5 052,00	74,9
	c	3 413,90	87,4	3 780,12	87,0	4 032,33	84,2
Lubuskie.....	a	4 206,17	92,1	4 514,66	91,1	4 922,05	89,2
	b	5 256,44	92,3	5 187,06	85,6	6 064,91	89,9
	c	3 590,16	91,9	4 156,14	95,6	4 294,14	89,7
Łódzkie.....	a	3 960,13	86,7	4 403,08	88,8	4 950,53	89,7
	b	4 952,43	87,0	5 245,02	86,5	5 833,89	86,4
	c	3 442,10	88,2	4 010,24	92,3	4 465,87	93,2
Małopolskie.....	a	4 135,15	90,5	4 552,70	91,9	5 135,72	93,1
	b	5 044,95	88,6	5 383,09	88,8	6 217,10	92,1
	c	3 640,20	93,2	4 105,45	94,5	4 487,52	93,7
Mazowieckie.....	a	6 033,09	132,0	6 622,93	133,6	7 187,21	130,3
	b	7 476,36	131,3	8 262,49	136,3	8 852,11	131,2
	c	5 012,04	128,4	5 467,26	125,8	5 997,49	125,2
Opolskie.....	a	3 999,34	87,5	4 609,03	93,0	4 643,71	84,2
	b	4 816,99	84,6	5 587,05	92,2	5 399,43	80,0
	c	3 572,04	91,5	4 128,07	95,0	4 265,03	89,1
Podkarpackie.....	a	3 584,21	78,4	4 038,20	81,5	4 369,88	79,2
	b	4 108,90	72,2	4 559,28	75,2	5 046,86	74,8
	c	3 304,31	84,6	3 764,20	86,6	3 951,33	82,5
Podlaskie.....	a	3 756,30	82,2	4 130,49	83,3	4 471,50	81,1
	b	4 428,90	77,8	4 632,40	76,4	4 968,17	73,6
	c	3 434,01	87,9	3 910,55	90,0	4 244,29	88,6
Pomorskie.....	a	4 484,43	98,2	4 896,11	98,8	5 741,89	104,1
	b	5 511,84	96,8	5 895,32	97,2	6 896,44	102,2
	c	3 907,27	100,1	4 370,08	100,6	5 144,73	107,4
Śląskie.....	a	4 492,97	98,3	4 719,80	95,2	5 135,45	93,1
	b	5 643,13	99,1	5 731,45	94,5	6 171,84	91,4
	c	3 755,84	96,2	4 142,71	95,3	4 498,31	93,9
Świętokrzyskie.....	a	3 867,13	84,6	4 085,63	82,4	4 340,70	78,7
	b	4 758,57	83,6	4 515,05	74,5	5 174,65	76,7
	c	3 414,05	87,4	3 873,59	89,1	3 930,14	82,1
Warmińsko-mazurskie.....	a	3 853,51	84,3	4 310,60	87,0	4 698,36	85,2
	b	4 523,13	79,4	5 086,64	83,9	5 579,56	82,7
	c	3 532,09	90,5	3 966,49	91,3	4 310,08	90,0
Wielkopolskie.....	a	4 493,00	98,3	4 665,21	94,1	5 190,98	94,1
	b	5 733,17	100,7	5 546,91	91,5	6 379,16	94,5
	c	3 743,88	95,9	4 187,37	96,4	4 498,46	93,9
Zachodniopomorskie.....	a	4 087,60	89,5	4 411,78	89,0	4 727,11	85,7
	b	4 845,65	85,1	5 124,93	84,5	5 439,42	80,6
	c	3 735,21	95,7	4 091,18	94,1	4 366,44	91,2

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012	
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %
WYŻSZE Z TYTUŁEM INŻYNIERA, LICENCJATA, DYPLOMOWANEGO EKONOMISTY LUB RÓWNORZĘDNYM HIGHER EDUCATION WITH ENGINEER'S DEGREE, BACHELOR, ECONOMIST WITH DIPLOMA OR ANY OTHER DEGREE OF EQUAL STATUS						
POLSKA POLAND..... a	4 327,74	100,0	4 330,16	100,0	4 613,56	100,0
b	5 311,50	100,0	5 152,77	100,0	5 537,28	100,0
c	3 455,89	100,0	3 530,48	100,0	3 779,56	100,0
Dolnośląskie..... a	4 126,87	95,4	4 315,45	99,7	5 172,86	112,1
b	5 214,69	98,2	5 360,30	104,0	6 280,83	113,4
c	3 251,49	94,1	3 319,45	94,0	4 287,73	113,4
Kujawsko-pomorskie..... a	3 769,38	87,1	3 687,56	85,2	4 131,15	89,5
b	4 510,23	84,9	4 314,90	83,7	4 783,65	86,4
c	3 045,93	88,1	3 104,11	87,9	3 530,92	93,4
Lubelskie..... a	3 332,93	77,0	3 553,71	82,1	3 817,17	82,7
b	3 896,20	73,4	4 063,81	78,9	4 455,41	80,5
c	2 857,84	82,7	3 052,67	86,5	3 240,98	85,8
Lubuskie..... a	3 999,65	92,4	4 062,07	93,8	4 177,81	90,6
b	4 713,69	88,7	4 619,38	89,6	5 061,55	91,4
c	3 367,03	97,4	3 434,16	97,3	3 554,40	94,0
Łódzkie..... a	3 754,95	86,8	3 839,48	88,7	4 109,07	89,1
b	4 726,27	89,0	4 577,98	88,8	4 872,85	88,0
c	2 986,93	86,4	3 201,17	90,7	3 335,55	88,3
Małopolskie..... a	4 289,91	99,1	3 918,08	90,5	4 221,46	91,5
b	5 148,47	96,9	4 632,21	89,9	4 940,56	89,2
c	3 372,28	97,6	3 216,15	91,1	3 539,25	93,6
Mazowieckie..... a	5 572,54	128,8	5 394,08	124,6	5 500,42	119,2
b	6 770,34	127,5	6 387,49	124,0	6 669,36	120,4
c	4 499,01	130,2	4 431,76	125,5	4 441,92	117,5
Opolskie..... a	3 620,74	83,7	3 740,14	86,4	3 937,10	85,3
b	4 462,94	84,0	4 276,34	83,0	4 634,32	83,7
c	2 954,11	85,5	3 158,23	89,5	3 331,81	88,2
Podkarpackie..... a	3 382,69	78,2	3 465,20	80,0	3 582,81	77,7
b	4 051,80	76,3	3 932,76	76,3	4 177,31	75,4
c	2 772,61	80,2	2 963,08	83,9	2 897,45	76,7
Podlaskie..... a	3 372,37	77,9	3 459,66	79,9	3 359,54	72,8
b	4 015,51	75,6	3 804,73	73,8	3 778,86	68,2
c	2 834,70	82,0	3 184,95	90,2	3 056,82	80,9
Pomorskie..... a	4 259,07	98,4	4 112,94	95,0	4 699,23	101,9
b	5 316,55	100,1	4 952,83	96,1	5 748,65	103,8
c	3 414,41	98,8	3 405,41	96,5	3 719,56	98,4
Śląskie..... a	4 271,76	98,7	4 297,93	99,3	4 606,97	99,9
b	5 355,98	100,8	5 177,29	100,5	5 577,90	100,7
c	3 222,66	93,3	3 237,86	91,7	3 600,31	95,3
Świętokrzyskie..... a	3 288,14	76,0	3 476,67	80,3	3 575,93	77,5
b	3 920,76	73,8	4 072,16	79,0	4 119,51	74,4
c	2 757,59	79,8	2 903,43	82,2	3 115,68	82,4
Warmińsko-mazurskie..... a	3 634,41	84,0	3 760,61	86,8	3 941,75	85,4
b	4 556,01	85,8	4 401,69	85,4	4 697,32	84,8
c	2 955,88	85,5	3 263,59	92,4	3 370,83	89,2
Wielkopolskie..... a	4 029,37	93,1	4 185,20	96,7	4 226,60	91,6
b	4 945,36	93,1	5 098,43	98,9	5 156,00	93,1
c	3 201,08	92,6	3 299,54	93,5	3 423,17	90,6
Zachodniopomorskie..... a	3 930,24	90,8	3 605,82	83,3	4 137,79	89,7
b	4 934,37	92,9	4 226,97	82,0	4 869,87	87,9
c	3 109,01	90,0	3 123,13	88,5	3 567,70	94,4

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012		
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	
POLICEALNE POST-SECONDARY							
POLSKA POLAND.....	a	2 915,65	100,0	3 112,71	100,0	3 304,95	100,0
	b	3 252,72	100,0	3 403,48	100,0	3 725,97	100,0
	c	2 783,38	100,0	2 971,54	100,0	3 122,32	100,0
Dolnośląskie.....	a	2 716,07	93,2	3 063,09	98,4	3 453,58	104,5
	b	2 933,86	90,2	3 275,34	96,2	3 870,74	103,9
	c	2 615,85	94,0	2 943,02	99,0	3 244,24	103,9
Kujawsko-pomorskie.....	a	2 771,05	95,0	2 826,47	90,8	3 150,78	95,3
	b	3 087,19	94,9	3 022,37	88,8	3 577,57	96,0
	c	2 644,47	95,0	2 753,94	92,7	2 953,70	94,6
Lubelskie.....	a	2 737,64	93,9	2 840,76	91,3	2 964,29	89,7
	b	2 961,22	91,0	2 968,38	87,2	3 253,45	87,3
	c	2 680,08	96,3	2 791,00	93,9	2 863,92	91,7
Lubuskie.....	a	2 736,34	93,9	3 017,27	96,9	3 006,87	91,0
	b	3 212,21	98,8	3 373,35	99,1	3 322,48	89,2
	c	2 571,82	92,4	2 873,11	96,7	2 872,67	92,0
Łódzkie.....	a	2 781,08	95,4	3 003,69	96,5	3 155,49	95,5
	b	3 018,39	92,8	3 257,71	95,7	3 249,70	87,2
	c	2 695,47	96,8	2 884,42	97,1	3 108,62	99,6
Małopolskie.....	a	2 705,35	92,8	2 901,30	93,2	3 042,80	92,1
	b	2 979,40	91,6	3 180,55	93,4	3 354,82	90,0
	c	2 608,16	93,7	2 805,86	94,4	2 921,92	93,6
Mazowieckie.....	a	3 616,71	124,0	3 683,98	118,4	3 852,79	116,6
	b	3 971,13	122,1	3 872,92	113,8	4 465,04	119,8
	c	3 454,42	124,1	3 566,61	120,0	3 562,73	114,1
Opolskie.....	a	2 853,21	97,9	2 990,40	96,1	3 021,77	91,4
	b	3 232,96	99,4	3 077,76	90,4	3 323,29	89,2
	c	2 751,08	98,8	2 946,09	99,1	2 897,74	92,8
Podkarpackie.....	a	2 519,74	86,4	2 692,81	86,5	2 791,08	84,5
	b	2 532,40	77,9	2 910,96	85,5	2 903,78	77,9
	c	2 514,80	90,4	2 611,10	87,9	2 741,23	87,8
Podlaskie.....	a	2 560,64	87,8	2 938,58	94,4	2 889,01	87,4
	b	2 632,97	80,9	3 161,76	92,9	3 017,56	81,0
	c	2 540,76	91,3	2 866,47	96,5	2 855,98	91,5
Pomorskie.....	a	2 930,83	100,5	3 268,34	105,0	3 536,40	107,0
	b	3 496,73	107,5	3 648,24	107,2	3 886,85	104,3
	c	2 707,21	97,3	3 063,52	103,1	3 386,59	108,5
Śląskie.....	a	2 873,16	98,5	3 074,61	98,8	3 317,67	100,4
	b	3 369,47	103,6	3 494,15	102,7	3 972,05	106,6
	c	2 665,70	95,8	2 845,56	95,8	3 011,03	96,4
Świętokrzyskie.....	a	2 554,39	87,6	2 730,52	87,7	2 995,63	90,6
	b	2 769,60	85,1	2 798,00	82,2	3 191,27	85,6
	c	2 473,66	88,9	2 689,31	90,5	2 920,37	93,5
Warmińsko-mazurskie.....	a	2 608,31	89,5	2 930,58	94,1	3 142,23	95,1
	b	2 732,02	84,0	3 403,40	100,0	3 492,51	93,7
	c	2 562,22	92,1	2 782,52	93,6	3 039,53	97,3
Wielkopolskie.....	a	2 859,77	98,1	3 032,13	97,4	3 238,41	98,0
	b	3 199,21	98,4	3 352,16	98,5	3 533,01	94,8
	c	2 708,86	97,3	2 863,53	96,4	3 107,67	99,5
Zachodniopomorskie.....	a	2 777,56	95,3	3 033,27	97,4	3 053,18	92,4
	b	2 992,32	92,0	3 423,07	100,6	3 454,88	92,7
	c	2 717,05	97,6	2 887,42	97,2	2 895,71	92,7

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012		
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	
ŚREDNIE ZAWODOWE VOCATIONAL SECONDARY							
POLSKA POLAND.....	a	2 892,96	100,0	3 100,60	100,0	3 338,85	100,0
	b	3 184,45	100,0	3 398,75	100,0	3 685,75	100,0
	c	2 557,13	100,0	2 741,40	100,0	2 917,75	100,0
Dolnośląskie.....	a	2 899,87	100,2	3 242,28	104,6	3 558,40	106,6
	b	3 301,51	103,7	3 634,52	106,9	4 108,27	111,5
	c	2 450,59	95,8	2 793,61	101,9	2 985,27	102,3
Kujawsko-pomorskie.....	a	2 730,67	94,4	2 844,79	91,7	3 107,39	93,1
	b	2 975,96	93,5	3 076,29	90,5	3 411,67	92,6
	c	2 437,11	95,3	2 576,75	94,0	2 734,63	93,7
Lubelskie.....	a	2 611,18	90,3	2 681,99	86,5	2 927,66	87,7
	b	2 752,81	86,4	2 904,79	85,5	3 135,06	85,1
	c	2 445,88	95,6	2 402,04	87,6	2 635,32	90,3
Lubuskie.....	a	2 665,10	92,1	2 889,82	93,2	3 071,60	92,0
	b	2 917,89	91,6	3 124,01	91,9	3 349,83	90,9
	c	2 376,48	92,9	2 631,80	96,0	2 779,64	95,3
Łódzkie.....	a	2 640,56	91,3	2 890,22	93,2	3 153,66	94,5
	b	2 909,53	91,4	3 134,36	92,2	3 409,19	92,5
	c	2 377,08	93,0	2 608,62	95,2	2 833,57	97,1
Małopolskie.....	a	2 747,01	95,0	2 887,02	93,1	3 087,34	92,5
	b	3 013,29	94,6	3 168,76	93,2	3 361,45	91,2
	c	2 467,02	96,5	2 609,18	95,2	2 767,80	94,9
Mazowieckie.....	a	3 319,44	114,7	3 565,35	115,0	3 690,73	110,5
	b	3 554,07	111,6	3 832,54	112,8	4 028,68	109,3
	c	3 027,02	118,4	3 238,12	118,1	3 268,86	112,0
Opolskie.....	a	2 834,28	98,0	2 921,69	94,2	3 121,94	93,5
	b	3 185,87	100,0	3 160,35	93,0	3 406,72	92,4
	c	2 500,46	97,8	2 664,58	97,2	2 764,74	94,8
Podkarpackie.....	a	2 455,22	84,9	2 679,18	86,4	2 795,40	83,7
	b	2 578,25	81,0	2 874,48	84,6	2 980,32	80,9
	c	2 309,15	90,3	2 424,94	88,5	2 532,13	86,8
Podlaskie.....	a	2 502,56	86,5	2 733,93	88,2	2 827,23	84,7
	b	2 682,98	84,3	2 938,65	86,5	3 051,92	82,8
	c	2 322,81	90,8	2 503,64	91,3	2 617,38	89,7
Pomorskie.....	a	2 978,16	102,9	3 212,27	103,6	3 735,37	111,9
	b	3 316,90	104,2	3 551,74	104,5	4 093,14	111,1
	c	2 601,97	101,8	2 782,45	101,5	3 312,43	113,5
Śląskie.....	a	3 145,15	108,7	3 316,41	107,0	3 689,51	110,5
	b	3 547,06	111,4	3 701,93	108,9	4 232,47	114,8
	c	2 643,19	103,4	2 749,94	100,3	2 974,64	101,9
Świętokrzyskie.....	a	2 591,80	89,6	2 724,21	87,9	2 962,84	88,7
	b	2 737,78	86,0	2 898,71	85,3	3 105,04	84,2
	c	2 364,05	92,4	2 451,58	89,4	2 724,31	93,4
Warmińsko-mazurskie.....	a	2 585,58	89,4	2 949,02	95,1	3 022,92	90,5
	b	2 810,38	88,3	3 336,07	98,2	3 290,48	89,3
	c	2 333,82	91,3	2 565,05	93,6	2 742,87	94,0
Wielkopolskie.....	a	2 816,33	97,4	2 967,29	95,7	3 154,35	94,5
	b	3 124,42	98,1	3 262,36	96,0	3 503,80	95,1
	c	2 458,80	96,2	2 626,93	95,8	2 753,71	94,4
Zachodniopomorskie.....	a	2 863,13	99,0	2 948,04	95,1	3 267,74	97,9
	b	3 244,47	101,9	3 199,33	94,1	3 584,67	97,3
	c	2 485,75	97,2	2 696,96	98,4	2 946,20	101,0

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012		
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	
	ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE GENERAL SECONDARY						
POLSKA POLAND.....	a	2 682,24	100,0	2 861,97	100,0	3 087,75	100,0
	b	2 975,78	100,0	3 166,28	100,0	3 537,01	100,0
	c	2 499,59	100,0	2 636,06	100,0	2 771,05	100,0
Dolnośląskie.....	a	2 563,21	95,6	2 791,02	97,5	3 227,35	104,5
	b	2 851,77	95,8	3 065,59	96,8	3 887,78	109,9
	c	2 365,95	94,7	2 583,14	98,0	2 773,23	100,1
Kujawsko-pomorskie.....	a	2 416,68	90,1	2 536,87	88,6	2 791,89	90,4
	b	2 792,55	93,8	2 829,60	89,4	3 123,70	88,3
	c	2 176,46	87,1	2 318,17	87,9	2 500,31	90,2
Lubelskie.....	a	2 472,93	92,2	2 448,35	85,5	2 610,64	84,5
	b	2 636,20	88,6	2 745,17	86,7	2 835,91	80,2
	c	2 385,72	95,4	2 254,82	85,5	2 447,55	88,3
Lubuskie.....	a	2 324,72	86,7	2 690,30	94,0	2 696,47	87,3
	b	2 468,09	82,9	3 010,68	95,1	3 039,47	85,9
	c	2 242,56	89,7	2 452,63	93,0	2 477,49	89,4
Łódzkie.....	a	2 394,25	89,3	2 588,15	90,4	2 915,44	94,4
	b	2 604,29	87,5	2 816,66	89,0	3 212,83	90,8
	c	2 287,06	91,5	2 423,20	91,9	2 669,42	96,3
Małopolskie.....	a	2 494,04	93,0	2 577,92	90,1	2 507,68	81,2
	b	2 706,91	91,0	2 880,07	91,0	3 102,22	87,7
	c	2 372,15	94,9	2 406,41	91,3	2 251,36	81,2
Mazowieckie.....	a	3 251,22	121,2	3 394,22	118,6	3 628,42	117,5
	b	3 618,73	121,6	3 701,72	116,9	4 117,06	116,4
	c	3 002,16	120,1	3 148,26	119,4	3 277,12	118,3
Opolskie.....	a	2 297,47	85,7	2 781,70	97,2	3 081,09	99,8
	b	2 469,51	83,0	3 036,26	95,9	3 477,87	98,3
	c	2 195,26	87,8	2 530,96	96,0	2 705,88	97,6
Podkarpackie.....	a	2 347,05	87,5	2 506,95	87,6	2 519,27	81,6
	b	2 456,44	82,5	2 871,68	90,7	2 716,91	76,8
	c	2 280,52	91,2	2 290,79	86,9	2 352,40	84,9
Podlaskie.....	a	2 301,78	85,8	2 613,99	91,3	2 441,39	79,1
	b	2 467,60	82,9	2 866,07	90,5	2 607,35	73,7
	c	2 172,06	86,9	2 426,01	92,0	2 336,13	84,3
Pomorskie.....	a	2 771,09	103,3	2 873,52	100,4	3 384,92	109,6
	b	3 224,68	108,4	3 175,79	100,3	3 654,15	103,3
	c	2 463,34	98,5	2 635,03	100,0	3 172,03	114,5
Śląskie.....	a	2 708,87	101,0	2 883,78	100,8	3 207,70	103,9
	b	3 038,67	102,1	3 214,83	101,5	3 774,95	106,7
	c	2 524,83	101,0	2 639,31	100,1	2 794,30	100,8
Świętokrzyskie.....	a	2 346,11	87,5	2 400,85	83,9	2 831,57	91,7
	b	2 469,22	83,0	2 510,26	79,3	3 206,17	90,6
	c	2 259,28	90,4	2 261,51	85,8	2 559,30	92,4
Warmińsko-mazurskie.....	a	2 306,88	86,0	2 591,87	90,6	2 726,66	88,3
	b	2 516,40	84,6	2 849,17	90,0	3 039,06	85,9
	c	2 161,84	86,5	2 363,47	89,7	2 422,04	87,4
Wielkopolskie.....	a	2 655,74	99,0	2 799,43	97,8	3 000,22	97,2
	b	2 908,09	97,7	3 118,64	98,5	3 440,61	97,3
	c	2 496,36	99,9	2 563,72	97,3	2 706,52	97,7
Zachodniopomorskie.....	a	2 547,82	95,0	2 744,06	95,9	2 976,29	96,4
	b	2 843,29	95,5	3 127,64	98,8	3 278,66	92,7
	c	2 362,45	94,5	2 522,01	95,7	2 745,87	99,1

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012		
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	
ZASADNICZE ZAWODOWE BASIC VOCATIONAL							
POLSKA POLAND.....	a	2 415,88	100,0	2 563,93	100,0	2 807,20	100,0
	b	2 696,18	100,0	2 842,14	100,0	3 103,18	100,0
	c	1 799,08	100,0	1 968,82	100,0	2 144,87	100,0
Dolnośląskie.....	a	2 474,75	102,4	2 688,61	104,9	2 939,55	104,7
	b	2 804,01	104,0	3 105,99	109,3	3 366,66	108,5
	c	1 808,32	100,5	1 930,02	98,0	2 143,07	99,9
Kujawsko-pomorskie.....	a	2 225,66	92,1	2 364,36	92,2	2 540,22	90,5
	b	2 432,30	90,2	2 568,96	90,4	2 770,33	89,3
	c	1 748,43	97,2	1 954,25	99,3	2 042,56	95,2
Lubelskie.....	a	2 209,42	91,5	2 263,12	88,3	2 445,62	87,1
	b	2 431,63	90,2	2 498,70	87,9	2 692,18	86,8
	c	1 714,43	95,3	1 835,50	93,2	1 961,35	91,4
Lubuskie.....	a	2 277,17	94,3	2 419,48	94,4	2 669,53	95,1
	b	2 530,63	93,9	2 616,36	92,1	2 880,40	92,8
	c	1 711,14	95,1	1 971,66	100,1	2 201,36	102,6
Łódzkie.....	a	2 181,67	90,3	2 364,05	92,2	2 643,55	94,2
	b	2 462,50	91,3	2 608,99	91,8	2 889,77	93,1
	c	1 650,53	91,7	1 832,06	93,1	2 026,20	94,5
Małopolskie.....	a	2 309,64	95,6	2 424,55	94,6	2 620,65	93,4
	b	2 597,48	96,3	2 678,26	94,2	2 901,00	93,5
	c	1 732,66	96,3	1 939,17	98,5	2 071,34	96,6
Mazowieckie.....	a	2 518,55	104,2	2 677,18	104,4	2 918,44	104,0
	b	2 792,23	103,6	2 923,84	102,9	3 200,55	103,1
	c	1 940,31	107,9	2 147,49	109,1	2 302,14	107,3
Opolskie.....	a	2 449,60	101,4	2 447,86	95,5	2 728,64	97,2
	b	2 728,17	101,2	2 654,91	93,4	2 929,42	94,4
	c	1 836,89	102,1	1 967,00	99,9	2 140,23	99,8
Podkarpackie.....	a	2 088,05	86,4	2 249,71	87,7	2 433,79	86,7
	b	2 261,24	83,9	2 436,20	85,7	2 629,02	84,7
	c	1 702,27	94,6	1 823,33	92,6	1 988,45	92,7
Podlaskie.....	a	2 182,15	90,3	2 402,55	93,7	2 424,49	86,4
	b	2 384,89	88,5	2 636,87	92,8	2 597,09	83,7
	c	1 728,40	96,1	1 950,04	99,0	2 048,25	95,5
Pomorskie.....	a	2 474,53	102,4	2 593,37	101,1	2 842,33	101,3
	b	2 754,18	102,2	2 830,10	99,6	3 097,23	99,8
	c	1 817,07	101,0	1 997,89	101,5	2 155,86	100,5
Śląskie.....	a	2 838,10	117,5	3 049,63	118,9	3 449,04	122,9
	b	3 239,60	120,2	3 470,39	122,1	3 920,88	126,4
	c	1 899,70	105,6	2 021,76	102,7	2 239,54	104,4
Świętokrzyskie.....	a	2 320,82	96,1	2 271,58	88,6	2 830,33	100,8
	b	2 505,65	92,9	2 467,19	86,8	3 075,72	99,1
	c	1 752,23	97,4	1 834,99	93,2	2 086,78	97,3
Warmińsko-mazurskie.....	a	2 128,57	88,1	2 488,21	97,0	2 609,79	93,0
	b	2 308,88	85,6	2 763,55	97,2	2 858,38	92,1
	c	1 653,78	91,9	1 919,48	97,5	2 080,69	97,0
Wielkopolskie.....	a	2 352,00	97,4	2 440,25	95,2	2 694,47	96,0
	b	2 590,18	96,1	2 660,86	93,6	2 937,23	94,7
	c	1 830,98	101,8	1 978,01	100,5	2 184,92	101,9
Zachodniopomorskie.....	a	2 363,32	97,8	2 355,60	91,9	2 630,32	93,7
	b	2 648,13	98,2	2 527,57	88,9	2 836,56	91,4
	c	1 749,52	97,2	1 990,23	101,1	2 195,49	102,4

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		2008		2010		2012	
		w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %
GIMNAZJALNE LOWER SECONDARY							
POLSKA POLAND	a	1 862,35	100,0	2 123,01	100,0	2 451,32	100,0
	b	1 913,38	100,0	2 174,73	100,0	2 491,44	100,0
	c	1 653,88	100,0	1 886,35	100,0	2 296,68	100,0
Dolnośląskie.....	a	1 734,04	93,1	2 279,70	107,4	2 555,03	104,2
	b	1 775,32	92,8	2 453,40	112,8	2 567,96	103,1
	c	1 542,03	93,2	1 869,24	99,1	2 500,39	108,9
Kujawsko-pomorskie.....	a	1 588,35	85,3	2 008,13	94,6	2 112,12	86,2
	b	1 541,73	80,6	2 012,34	92,5	2 157,15	86,6
	c	1 717,18	103,8	1 973,42	104,6	1 699,08	74,0
Lubelskie.....	a	1 335,64	71,7	1 908,31	89,9	2 287,63	93,3
	b	1 335,64	69,8	1 938,55	89,1	2 191,11	87,9
	c	-	-	1 317,00	69,8	2 607,10	113,5
Lubuskie.....	a	2 206,89	118,5	2 083,84	98,2	2 584,74	105,4
	b	2 265,19	118,4	2 125,25	97,7	2 557,85	102,7
	c	1 819,80	110,0	1 800,91	95,5	2 691,43	117,2
Łódzkie.....	a	1 663,59	89,3	2 112,31	99,5	2 287,32	93,3
	b	1 686,40	88,1	2 133,57	98,1	2 235,68	89,7
	c	1 200,00	72,6	2 056,94	109,0	2 742,00	119,4
Małopolskie.....	a	1 714,00	92,0	2 236,15	105,3	2 116,60	86,3
	b	1 836,24	96,0	2 213,41	101,8	2 138,92	85,9
	c	1 301,29	78,7	2 381,76	126,3	1 984,99	86,4
Mazowieckie.....	a	2 110,11	113,3	2 090,76	98,5	2 541,05	103,7
	b	2 253,82	117,8	2 115,10	97,3	2 561,73	102,8
	c	1 726,24	104,4	1 994,42	105,7	2 497,84	108,8
Opolskie.....	a	1 692,69	90,9	2 448,51	115,3	2 293,70	93,6
	b	1 664,14	87,0	2 504,13	115,1	2 372,49	95,2
	c	1 832,64	110,8	1 453,60	77,1	1 877,48	81,7
Podkarpackie.....	a	1 604,69	86,2	1 777,37	83,7	1 979,76	80,8
	b	1 604,69	83,9	1 870,23	86,0	2 053,32	82,4
	c	-	-	1 479,34	78,4	1 668,53	72,6
Podlaskie.....	a	1 408,71	75,6	2 101,10	99,0	1 877,83	76,6
	b	1 501,36	78,5	2 118,45	97,4	1 906,22	76,5
	c	1 220,69	73,8	1 932,98	102,5	1 683,31	73,3
Pomorskie.....	a	2 045,90	109,9	2 191,92	103,2	2 436,23	99,4
	b	2 119,35	110,8	2 240,12	103,0	2 511,58	100,8
	c	1 635,95	98,9	1 864,98	98,9	2 031,28	88,4
Śląskie.....	a	2 037,63	109,4	2 108,94	99,3	3 031,35	123,7
	b	2 068,53	108,1	2 144,05	98,6	3 202,93	128,6
	c	1 884,45	113,9	1 561,82	82,8	1 785,58	77,7
Świętokrzyskie.....	a	1 707,90	91,7	1 965,30	92,6	2 111,96	86,2
	b	1 756,79	91,8	1 965,30	90,4	2 147,74	86,2
	c	1 450,42	87,7	-	-	1 974,95	86,0
Warmińsko-mazurskie.....	a	1 656,91	89,0	2 826,08	133,1	2 233,05	91,1
	b	1 676,08	87,6	2 924,86	134,5	2 232,89	89,6
	c	1 541,46	93,2	2 188,59	116,0	2 234,00	97,3
Wielkopolskie.....	a	1 918,65	103,0	1 992,18	93,8	2 260,76	92,2
	b	1 906,12	99,6	2 083,01	95,8	2 306,93	92,6
	c	1 987,68	120,2	1 769,22	93,8	2 105,71	91,7
Zachodniopomorskie.....	a	1 618,36	86,9	1 754,27	82,6	2 466,39	100,6
	b	1 704,26	89,1	1 768,76	81,3	2 560,80	102,8
	c	1 496,59	90,5	1 677,97	89,0	2 217,08	96,5

Tabl. 46. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (dok.)
AVERAGE GROSS EARNINGS PAID EMPLOYMENT BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2008		2010		2012	
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %
PODSTAWOWE I NIEPEŁNE PODSTAWOWE PRIMARY AND INCOMPLETE PRIMARY						
POLSKA POLAND ..... a	2 253,90	100,0	2 390,70	100,0	2 634,98	100,0
b	2 573,96	100,0	2 717,63	100,0	2 944,54	100,0
c	1 798,83	100,0	1 963,79	100,0	2 173,05	100,0
Dolnośląskie..... a	2 199,33	97,6	2 400,97	100,4	2 655,53	100,8
b	2 600,62	101,0	2 852,70	105,0	3 133,21	106,4
c	1 752,16	97,4	1 907,41	97,1	2 147,87	98,8
Kujawsko-pomorskie..... a	2 062,84	91,5	2 214,98	92,6	2 448,91	92,9
b	2 295,01	89,2	2 468,85	90,8	2 695,58	91,5
c	1 722,55	95,8	1 892,42	96,4	2 039,18	93,8
Lubelskie..... a	2 150,31	95,4	2 124,36	88,9	2 521,40	95,7
b	2 356,05	91,5	2 376,36	87,4	2 745,30	93,2
c	1 772,90	98,6	1 792,99	91,3	2 118,33	97,5
Lubuskie..... a	1 941,17	86,1	2 168,95	90,7	2 320,63	88,1
b	2 222,55	86,3	2 454,45	90,3	2 670,38	90,7
c	1 639,20	91,1	1 834,07	93,4	1 937,00	89,1
Łódzkie..... a	2 090,13	92,7	2 204,89	92,2	2 559,09	97,1
b	2 333,83	90,7	2 436,00	89,6	2 774,55	94,2
c	1 725,29	95,9	1 907,41	97,1	2 135,71	98,3
Małopolskie..... a	2 288,78	101,5	2 346,85	98,2	2 530,61	96,0
b	2 667,75	103,6	2 643,74	97,3	2 799,69	95,1
c	1 780,22	99,0	1 989,41	101,3	2 130,24	98,0
Mazowieckie..... a	2 407,74	106,8	2 531,79	105,9	2 760,32	104,8
b	2 707,77	105,2	2 813,40	103,5	2 977,56	101,1
c	1 974,01	109,7	2 156,89	109,8	2 387,95	109,9
Opolskie..... a	2 253,64	100,0	2 302,50	96,3	2 720,57	103,2
b	2 609,19	101,4	2 534,80	93,3	3 031,20	102,9
c	1 843,39	102,5	1 989,23	101,3	2 227,51	102,5
Podkarpackie..... a	2 151,28	95,4	2 301,93	96,3	2 430,78	92,3
b	2 332,34	90,6	2 521,41	92,8	2 578,30	87,6
c	1 791,79	99,6	1 883,32	95,9	2 076,34	95,5
Podlaskie..... a	2 102,45	93,3	2 333,01	97,6	2 339,63	88,8
b	2 272,37	88,3	2 496,93	91,9	2 526,16	85,8
c	1 792,17	99,6	2 033,08	103,5	2 029,81	93,4
Pomorskie..... a	2 366,12	105,0	2 340,51	97,9	2 629,97	99,8
b	2 777,01	107,9	2 726,14	100,3	3 060,13	103,9
c	1 837,95	102,2	1 937,28	98,7	2 074,97	95,5
Śląskie..... a	2 658,72	118,0	2 914,89	121,9	3 217,81	122,1
b	3 122,84	121,3	3 462,14	127,4	3 755,25	127,5
c	1 841,35	102,4	2 012,43	102,5	2 255,84	103,8
Świętokrzyskie..... a	2 042,95	90,6	2 142,98	89,6	2 552,07	96,9
b	2 282,96	88,7	2 346,03	86,3	2 849,84	96,8
c	1 649,74	91,7	1 837,93	93,6	2 038,34	93,8
Warmińsko-mazurskie..... a	1 899,04	84,3	2 368,73	99,1	2 431,69	92,3
b	2 097,35	81,5	2 684,21	98,8	2 660,82	90,4
c	1 600,57	89,0	1 916,65	97,6	2 080,85	95,8
Wielkopolskie..... a	2 223,06	98,6	2 277,63	95,3	2 527,85	95,9
b	2 457,00	95,5	2 519,11	92,7	2 775,40	94,3
c	1 920,78	106,8	1 986,69	101,2	2 211,26	101,8
Zachodniopomorskie..... a	2 159,41	95,8	2 204,49	92,2	2 451,46	93,0
b	2 481,93	96,4	2 458,14	90,5	2 673,84	90,8
c	1 744,52	97,0	1 957,99	99,7	2 214,13	101,9

1 Dane za październik 2008, 2010, 2012 r.

Źródło: Z-12 – Sprawozdanie o strukturze wynagrodzeń według zawodów.

1 Data for October 2008, 2010, 2012.

Source: Z-12 – Report on structure of earnings by occupation.

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 47. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIP

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
		w osobach in persons				
OGÓŁEM TOTAL						
POLSKA POLAND	a	1 473 752	1 892 680	1 954 706	1 982 676	2 136 815
	b	640 317	926 259	939 914	922 472	1 037 629
	c	833 435	966 421	1 014 792	1 060 204	1 099 186
Dolnośląskie.....	a	113 890	146 260	150 282	143 575	157 369
	b	50 512	71 941	72 582	67 200	77 092
	c	63 378	74 319	77 700	76 375	80 277
Kujawsko-pomorskie.....	a	110 256	134 127	139 401	139 622	148 839
	b	44 292	62 022	63 705	61 368	68 340
	c	65 964	72 105	75 696	78 254	80 499
Lubelskie.....	a	101 561	117 237	119 709	122 441	131 125
	b	47 593	59 778	60 324	60 252	66 693
	c	53 968	57 459	59 385	62 189	64 432
Lubuskie.....	a	46 311	61 062	59 225	59 134	60 614
	b	20 373	29 445	27 618	26 421	28 917
	c	25 938	31 617	31 607	32 713	31 697
Łódzkie.....	a	99 191	128 105	131 617	138 652	151 036
	b	46 602	64 696	65 360	67 536	76 171
	c	52 589	63 409	66 257	71 116	74 865
Małopolskie.....	a	97 813	130 007	142 221	145 094	161 161
	b	40 116	62 387	66 704	66 291	76 984
	c	57 697	67 620	75 517	78 803	84 177
Mazowieckie.....	a	178 028	224 480	238 341	246 739	271 927
	b	84 378	116 530	123 262	124 535	141 904
	c	93 650	107 950	115 079	122 204	130 023
Opolskie.....	a	35 698	47 129	48 775	48 029	51 775
	b	14 861	22 894	22 974	21 856	24 784
	c	20 837	24 235	25 801	26 173	26 991
Podkarpackie.....	a	115 567	141 944	142 263	146 208	153 807
	b	51 445	70 786	68 904	68 805	75 927
	c	64 122	71 158	73 359	77 403	77 880
Podlaskie.....	a	45 821	61 169	63 761	65 920	68 705
	b	22 726	33 020	33 551	34 184	37 152
	c	23 095	28 149	30 210	31 736	31 553
Pomorskie.....	a	67 771	100 267	104 694	106 667	114 644
	b	25 467	47 330	48 905	46 078	51 807
	c	42 304	52 937	55 789	60 589	62 837
Śląskie.....	a	122 748	168 425	181 198	186 187	205 459
	b	49 677	78 522	83 029	81 817	93 143
	c	73 071	89 903	98 169	104 370	112 316
Świętokrzyskie.....	a	77 716	83 819	82 141	83 217	86 708
	b	35 053	41 931	40 942	40 316	44 140
	c	42 663	41 888	41 199	42 901	42 568
Warmińsko-mazurskie.....	a	87 420	109 181	105 942	107 333	113 223
	b	37 713	52 847	49 814	48 896	54 253
	c	49 707	56 334	56 128	58 437	58 970
Wielkopolskie.....	a	91 441	133 563	135 172	134 954	147 902
	b	34 877	60 524	59 461	56 585	66 610
	c	56 564	73 039	75 711	78 369	81 292
Zachodniopomorskie.....	a	82 520	105 905	109 964	108 904	112 521
	b	34 632	51 606	52 779	50 332	53 712
	c	47 888	54 299	57 185	58 572	58 809

Tabl. 47. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)**

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIP (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
WYŻSZE TERTIARY						
POLSKA POLAND.....	a	124 848	178 328	204 679	225 832	250 989
	b	41 705	63 065	67 809	70 585	80 475
	c	83 143	115 263	136 870	155 247	170 514
Dolnośląskie.....	a	8 456	12 067	14 348	14 637	16 727
	b	2 896	4 285	4 642	4 592	5 310
	c	5 560	7 782	9 706	10 045	11 417
Kujawsko-pomorskie.....	a	6 013	8 510	9 743	10 640	11 617
	b	1 988	2 967	3 125	3 233	3 601
	c	4 025	5 543	6 618	7 407	8 016
Lubelskie.....	a	11 366	14 970	16 698	18 766	19 968
	b	3 826	5 266	5 690	6 063	6 508
	c	7 540	9 704	11 008	12 703	13 460
Lubuskie.....	a	2 797	4 262	4 908	5 413	5 508
	b	1 006	1 533	1 651	1 659	1 730
	c	1 791	2 729	3 257	3 754	3 778
Łódzkie.....	a	8 568	11 777	12 943	14 530	16 188
	b	2 845	4 059	4 187	4 465	5 162
	c	5 723	7 718	8 756	10 065	11 026
Małopolskie.....	a	9 872	14 294	17 234	19 561	22 116
	b	3 259	5 006	5 449	6 019	6 886
	c	6 613	9 288	11 785	13 542	15 230
Mazowieckie.....	a	16 017	23 987	28 255	31 753	36 989
	b	5 566	8 674	9 761	10 597	12 593
	c	10 451	15 313	18 494	21 156	24 396
Opolskie.....	a	2 625	3 700	4 383	5 043	5 659
	b	934	1 402	1 462	1 605	1 960
	c	1 691	2 298	2 921	3 438	3 699
Podkarpackie.....	a	10 600	14 470	16 608	18 781	20 155
	b	3 470	4 932	5 337	5 632	6 212
	c	7 130	9 538	11 271	13 149	13 943
Podlaskie.....	a	4 595	6 699	7 853	8 650	9 334
	b	1 701	2 580	2 888	2 946	3 358
	c	2 894	4 119	4 965	5 704	5 976
Pomorskie.....	a	4 891	7 973	9 199	10 229	11 624
	b	1 519	2 823	3 072	3 111	3 590
	c	3 372	5 150	6 127	7 118	8 034
Śląskie.....	a	12 095	18 126	20 778	22 193	25 246
	b	4 245	6 587	7 184	7 030	8 059
	c	7 850	11 539	13 594	15 163	17 187
Świętokrzyskie.....	a	8 096	9 795	10 906	11 916	12 593
	b	2 432	3 277	3 404	3 500	3 946
	c	5 664	6 518	7 502	8 416	8 647
Warmińsko-mazurskie.....	a	5 392	7 304	7 788	9 108	9 933
	b	1 771	2 575	2 517	2 734	3 067
	c	3 621	4 729	5 271	6 374	6 866
Wielkopolskie.....	a	7 998	12 837	14 141	14 858	16 742
	b	2 458	4 344	4 467	4 254	5 113
	c	5 540	8 493	9 674	10 604	11 629
Zachodniopomorskie.....	a	5 467	7 557	8 894	9 754	10 590
	b	1 789	2 755	2 973	3 145	3 380
	c	3 678	4 802	5 921	6 609	7 210

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 47. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIP (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
ŚREDNIE ZAWODOWE ŁĄCZNIE Z POLICEALNYM VOCATIONAL SECONDARY INCLUSIVE OF THE POST-SECONDARY						
POLSKA POLAND	a	328 485	418 381	429 867	440 693	472 460
	b	116 311	175 700	175 233	172 843	195 957
	c	212 174	242 681	254 634	267 850	276 503
Dolnośląskie.....	a	24 600	30 995	31 322	30 384	33 150
	b	8 485	12 607	12 216	11 422	13 299
	c	16 115	18 388	19 106	18 962	19 851
Kujawsko-pomorskie.....	a	21 270	25 454	26 324	27 111	28 807
	b	6 538	9 384	9 215	9 104	10 267
	c	14 732	16 070	17 109	18 007	18 540
Lubelskie.....	a	24 722	28 575	29 441	30 238	32 344
	b	10 155	13 450	13 587	13 737	15 223
	c	14 567	15 125	15 854	16 501	17 121
Lubuskie.....	a	9 793	13 019	12 612	12 655	12 582
	b	3 436	5 193	4 799	4 496	4 897
	c	6 357	7 826	7 813	8 159	7 685
Łódzkie.....	a	20 786	26 567	27 118	28 618	31 074
	b	7 951	11 578	11 600	12 095	13 510
	c	12 835	14 989	15 518	16 523	17 564
Małopolskie.....	a	25 317	32 953	35 779	36 712	40 119
	b	8 386	13 486	14 309	14 236	16 424
	c	16 931	19 467	21 470	22 476	23 695
Mazowieckie.....	a	39 478	49 442	52 711	54 732	60 158
	b	15 422	22 319	23 823	24 034	27 798
	c	24 056	27 123	28 888	30 698	32 360
Opolskie.....	a	7 342	9 561	9 704	9 775	10 587
	b	2 308	3 811	3 628	3 526	4 120
	c	5 034	5 750	6 076	6 249	6 467
Podkarpackie.....	a	28 716	36 137	35 979	37 325	39 397
	b	10 436	15 829	15 164	15 121	16 914
	c	18 280	20 308	20 815	22 204	22 483
Podlaskie.....	a	10 418	14 047	14 644	15 108	15 829
	b	4 339	6 701	6 853	6 952	7 701
	c	6 079	7 346	7 791	8 156	8 128
Pomorskie.....	a	14 350	20 310	21 037	21 961	23 465
	b	4 135	7 849	7 798	7 570	8 560
	c	10 215	12 461	13 239	14 391	14 905
Śląskie.....	a	28 530	39 418	41 781	42 818	47 137
	b	9 870	16 432	16 667	16 027	18 436
	c	18 660	22 986	25 114	26 791	28 701
Świętokrzyskie.....	a	19 111	20 730	20 434	20 938	21 960
	b	7 555	9 638	9 515	9 361	10 472
	c	11 556	11 092	10 919	11 577	11 488
Warmińsko-mazurskie.....	a	17 185	21 137	20 386	21 291	21 991
	b	5 783	8 096	7 494	7 498	8 302
	c	11 402	13 041	12 892	13 793	13 689
Wielkopolskie.....	a	21 503	30 679	30 862	30 904	33 054
	b	6 472	11 577	10 978	10 266	11 981
	c	15 031	19 102	19 884	20 638	21 073
Zachodniopomorskie.....	a	15 364	19 357	19 733	20 123	20 806
	b	5 040	7 750	7 587	7 398	8 053
	c	10 324	11 607	12 146	12 725	12 753

Tabl. 47. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)**

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIP (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
		w osobach <i>in persons</i>				
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE <i>GENERAL SECONDARY</i>						
POLSKA <i>POLAND</i>	a	150 106	203 800	213 148	214 463	226 270
	b	42 335	69 874	70 499	69 125	78 490
	c	107 771	133 926	142 649	145 338	147 780
Dolnośląskie.....	a	10 261	13 730	14 603	13 831	14 887
	b	2 884	4 613	4 560	4 182	4 972
	c	7 377	9 117	10 043	9 649	9 915
Kujawsko-pomorskie.....	a	10 362	13 232	14 061	14 089	14 524
	b	2 823	4 328	4 389	4 206	4 568
	c	7 539	8 904	9 672	9 883	9 956
Lubelskie.....	a	12 280	15 269	15 117	15 067	15 876
	b	3 883	5 891	5 730	5 516	6 210
	c	8 397	9 378	9 387	9 551	9 666
Lubuskie.....	a	4 078	5 741	5 768	5 669	5 574
	b	1 101	1 787	1 719	1 594	1 711
	c	2 977	3 954	4 049	4 075	3 863
Łódzkie.....	a	10 642	14 840	15 672	16 201	17 184
	b	3 141	5 149	5 376	5 545	6 295
	c	7 501	9 691	10 296	10 656	10 889
Małopolskie.....	a	11 839	16 068	18 097	17 764	18 902
	b	3 168	5 431	5 876	5 799	6 639
	c	8 671	10 637	12 221	11 965	12 263
Mazowieckie.....	a	17 936	25 507	26 885	28 342	31 174
	b	5 713	9 768	10 017	10 358	12 235
	c	12 223	15 739	16 868	17 984	18 939
Opolskie.....	a	3 389	4 647	4 950	4 736	4 891
	b	877	1 569	1 533	1 409	1 589
	c	2 512	3 078	3 417	3 327	3 302
Podkarpackie.....	a	11 273	14 621	14 737	15 388	15 818
	b	3 187	5 046	4 963	4 958	5 561
	c	8 086	9 575	9 774	10 430	10 257
Podlaskie.....	a	5 097	7 299	7 895	8 107	8 190
	b	1 633	2 771	2 958	3 044	3 257
	c	3 464	4 528	4 937	5 063	4 933
Pomorskie.....	a	7 442	11 617	12 184	12 345	12 966
	b	1 950	3 899	3 909	3 711	4 111
	c	5 492	7 718	8 275	8 634	8 855
Śląskie.....	a	11 368	16 078	17 205	17 301	19 063
	b	2 738	4 717	5 018	4 886	5 718
	c	8 630	11 361	12 187	12 415	13 345
Świętokrzyskie.....	a	8 599	9 448	9 235	9 364	9 374
	b	2 262	3 048	2 993	2 983	3 287
	c	6 337	6 400	6 242	6 381	6 087
Warmińsko-mazurskie.....	a	8 354	11 145	11 299	11 534	12 106
	b	2 529	3 912	3 751	3 663	4 184
	c	5 825	7 233	7 548	7 871	7 922
Wielkopolskie.....	a	8 853	13 405	13 741	13 199	13 995
	b	2 162	4 155	3 932	3 784	4 343
	c	6 691	9 250	9 809	9 415	9 652
Zachodniopomorskie.....	a	8 333	11 153	11 699	11 526	11 746
	b	2 284	3 790	3 775	3 487	3 810
	c	6 049	7 363	7 924	8 039	7 936

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 47. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIP (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
		w osobach in persons				
ZASADNICZE ZAWODOWE BASIC VOCATIONAL						
POLSKA POLAND	a	422 057	547 725	556 193	555 826	603 912
	b	214 764	313 876	317 168	308 332	348 578
	c	207 293	233 849	239 025	247 494	255 334
Dolnośląskie.....	a	32 437	42 779	42 884	41 273	45 580
	b	16 829	24 512	24 775	23 029	26 668
	c	15 608	18 267	18 109	18 244	18 912
Kujawsko-pomorskie.....	a	34 299	42 126	43 270	42 943	46 433
	b	15 625	22 106	22 764	21 821	24 456
	c	18 674	20 020	20 506	21 122	21 977
Lubelskie.....	a	26 127	29 324	29 821	29 941	32 384
	b	14 238	17 429	17 833	17 607	19 669
	c	11 889	11 895	11 988	12 334	12 715
Lubuskie.....	a	14 214	18 752	17 923	17 660	18 926
	b	7 245	10 564	9 839	9 376	10 669
	c	6 969	8 188	8 084	8 284	8 257
Łódzkie.....	a	25 704	33 371	33 781	35 262	38 542
	b	14 367	19 737	19 781	20 228	22 767
	c	11 337	13 634	14 000	15 034	15 775
Małopolskie.....	a	28 608	38 983	41 684	41 765	47 241
	b	14 174	22 695	24 164	23 580	27 739
	c	14 434	16 288	17 520	18 185	19 502
Mazowieckie.....	a	50 159	61 307	63 174	63 969	69 856
	b	26 959	36 481	37 961	38 009	42 924
	c	23 200	24 826	25 213	25 960	26 932
Opolskie.....	a	10 087	13 941	14 318	13 825	15 129
	b	4 851	7 829	7 917	7 419	8 482
	c	5 236	6 112	6 401	6 406	6 647
Podkarpackie.....	a	36 811	44 710	43 892	44 223	46 968
	b	18 836	25 858	24 931	24 931	27 745
	c	17 975	18 852	18 961	19 292	19 223
Podlaskie.....	a	11 516	15 259	15 555	16 053	16 626
	b	6 747	9 751	9 753	9 995	10 779
	c	4 769	5 508	5 802	6 058	5 847
Pomorskie.....	a	20 209	30 663	31 673	31 592	34 094
	b	9 060	17 117	17 675	16 398	18 355
	c	11 149	13 546	13 998	15 194	15 739
Śląskie.....	a	34 064	47 578	50 889	51 885	57 469
	b	16 832	26 842	28 316	27 802	31 606
	c	17 232	20 736	22 573	24 083	25 863
Świętokrzyskie.....	a	22 768	24 708	23 662	23 434	24 637
	b	12 409	14 790	14 387	14 011	15 338
	c	10 359	9 918	9 275	9 423	9 299
Warmińsko-mazurskie.....	a	24 523	31 710	30 326	29 812	31 986
	b	12 487	17 988	16 816	16 172	18 243
	c	12 036	13 722	13 510	13 640	13 743
Wielkopolskie.....	a	27 829	42 453	42 372	42 315	46 941
	b	12 598	22 550	22 171	21 042	25 014
	c	15 231	19 903	20 201	21 273	21 927
Zachodniopomorskie.....	a	22 702	30 061	30 969	29 874	31 100
	b	11 507	17 627	18 085	16 912	18 124
	c	11 195	12 434	12 884	12 962	12 976

Tabl. 47. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (dok.)**

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIP (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
GIMNAZJALNE, PODSTAWOWE I NIEPEŁNE PODSTAWOWE LOWER SECONDARY, PRIMARY AND INCOMPLETE PRIMARY						
POLSKA POLAND.....	a	448 256	544 446	550 819	545 862	583 184
	b	225 202	303 744	309 205	301 587	334 129
	c	223 054	240 702	241 614	244 275	249 055
Dolnośląskie.....	a	38 136	46 689	47 125	43 450	47 025
	b	19 418	25 924	26 389	23 975	26 843
	c	18 718	20 765	20 736	19 475	20 182
Kujawsko-pomorskie.....	a	38 312	44 805	46 003	44 839	47 458
	b	17 318	23 237	24 212	23 004	25 448
	c	20 994	21 568	21 791	21 835	22 010
Lubelskie.....	a	27 066	29 099	28 632	28 429	30 553
	b	15 491	17 742	17 484	17 329	19 083
	c	11 575	11 357	11 148	11 100	11 470
Lubuskie.....	a	15 429	19 288	18 014	17 737	18 024
	b	7 585	10 368	9 610	9 296	9 910
	c	7 844	8 920	8 404	8 441	8 114
Łódzkie.....	a	33 491	41 550	42 103	44 041	48 048
	b	18 298	24 173	24 416	25 203	28 437
	c	15 193	17 377	17 687	18 838	19 611
Małopolskie.....	a	22 177	27 709	29 427	29 292	32 783
	b	11 129	15 769	16 906	16 657	19 296
	c	11 048	11 940	12 521	12 635	13 487
Mazowieckie.....	a	54 438	64 237	67 316	67 943	73 750
	b	30 718	39 288	41 700	41 537	46 354
	c	23 720	24 949	25 616	26 406	27 396
Opolskie.....	a	12 255	15 280	15 420	14 650	15 509
	b	5 891	8 283	8 434	7 897	8 633
	c	6 364	6 997	6 986	6 753	6 876
Podkarpackie.....	a	28 167	32 006	31 047	30 491	31 469
	b	15 516	19 121	18 509	18 163	19 495
	c	12 651	12 885	12 538	12 328	11 974
Podlaskie.....	a	14 195	17 865	17 814	18 002	18 726
	b	8 306	11 217	11 099	11 247	12 057
	c	5 889	6 648	6 715	6 755	6 669
Pomorskie.....	a	20 879	29 704	30 601	30 540	32 495
	b	8 803	15 642	16 451	15 288	17 191
	c	12 076	14 062	14 150	15 252	15 304
Śląskie.....	a	36 691	47 225	50 545	51 990	56 544
	b	15 992	23 944	25 844	26 072	29 324
	c	20 699	23 281	24 701	25 918	27 220
Świętokrzyskie.....	a	19 142	19 138	17 904	17 565	18 144
	b	10 395	11 178	10 643	10 461	11 097
	c	8 747	7 960	7 261	7 104	7 047
Warmińsko-mazurskie.....	a	31 966	37 885	36 143	35 588	37 207
	b	15 143	20 276	19 236	18 829	20 457
	c	16 823	17 609	16 907	16 759	16 750
Wielkopolskie.....	a	25 258	34 189	34 056	33 678	37 170
	b	11 187	17 898	17 913	17 239	20 159
	c	14 071	16 291	16 143	16 439	17 011
Zachodniopomorskie.....	a	30 654	37 777	38 669	37 627	38 279
	b	14 012	19 684	20 359	19 390	20 345
	c	16 642	18 093	18 310	18 237	17 934

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 48. **BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA I WOJEWÓDZTW**
PERSONS ECONOMICALLY INACTIVE BY PLACE OF RESIDENCE AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2008	2009	2010	2010 ¹	2011	2011 ¹	2012 ¹	
	w tys. in thous.							
POLSKA POLAND.....	a	14 362	14 181	14 014	13 832	13 985	13 782	13 698
	b	8 960	8 827	8 639	8 555	8 595	8 485	8 417
	c	5 402	5 354	5 375	5 277	5 390	5 297	5 281
Dolnośląskie.....	a	1 125	1 086	1 092	1 079	1 085	1 070	1 051
	b	779	758	767	760	763	755	737
	c	346	328	324	318	321	316	313
Kujawsko-pomorskie.....	a	731	762	744	734	733	723	698
	b	449	462	441	436	442	436	421
	c	282	300	303	297	291	286	277
Lubelskie.....	a	875	864	874	862	841	828	814
	b	438	454	437	433	412	406	393
	c	436	410	438	430	429	422	421
Lubuskie.....	a	404	390	393	387	390	384	385
	b	261	254	258	255	251	247	239
	c	143	136	135	132	139	137	146
Łódzkie.....	a	1 153	1 134	1 054	1 042	1 041	1 027	1 029
	b	754	779	707	700	680	672	680
	c	398	355	347	342	361	355	349
Małopolskie.....	a	1 217	1 186	1 161	1 146	1 167	1 150	1 171
	b	664	635	610	605	593	586	584
	c	553	550	551	541	574	564	587
Mazowieckie.....	a	1 842	1 845	1 840	1 816	1 801	1 775	1 757
	b	1 222	1 162	1 151	1 140	1 123	1 108	1 099
	c	621	682	690	677	678	666	658
Opolskie.....	a	393	370	355	351	351	346	335
	b	228	201	199	197	187	185	179
	c	165	169	156	154	164	161	156
Podkarpackie.....	a	788	757	734	724	742	731	724
	b	333	320	314	311	325	321	308
	c	454	437	420	412	418	410	415
Podlaskie.....	a	441	439	447	442	432	426	401
	b	266	263	272	269	265	261	238
	c	175	176	176	173	167	164	163
Pomorskie.....	a	755	766	723	713	739	728	762
	b	518	532	494	489	495	489	516
	c	237	234	228	224	244	239	246
Śląskie.....	a	1 822	1 801	1 826	1 804	1 865	1 838	1 834
	b	1 395	1 411	1 394	1 380	1 436	1 417	1 430
	c	427	390	432	425	429	421	404
Świętokrzyskie.....	a	497	515	536	529	527	519	505
	b	238	251	248	245	244	241	246
	c	259	264	289	283	282	278	259
Warmińsko-mazurskie.....	a	573	558	546	539	548	539	537
	b	349	337	322	319	323	319	321
	c	224	221	224	220	224	220	216
Wielkopolskie.....	a	1 133	1 099	1 091	1 076	1 129	1 112	1 118
	b	658	603	627	621	646	638	625
	c	475	496	464	455	482	474	493
Zachodniopomorskie.....	a	615	611	596	588	596	587	578
	b	407	405	398	394	409	404	399
	c	207	206	198	194	186	183	179

1 Dane uogólnione w oparciu o Narodowy Spis Powszechny 2011.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

1 Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2011.

Source: Labour Force Survey (LFS).

4.5. KULTURA *CULTURE*Tabl. 49. UCZESTNICY WYBRANYCH IMPREZ ORGANIZOWANYCH W WYBRANYCH INSTYTUCJACH KULTURY WEDŁUG
SELECTED EVENTS AND PARTICIPANTS OF EVENTS IN SELECTED CULTURAL INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP¹

Lp	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	Wystawy <i>Exhibitions</i>						Prelekcje, spotkania, wykłady		
		ogółem <i>total</i>			uczestnicy imprez <i>participants of events</i>			ogółem <i>total</i>		
		2009	2011	2012	2009	2011	2012	2009	2011	2012
1	P O L S K A ..... a	16 467	14 747	14 703	3 713 170	3 144 098	2 873 924	34 866	34 631	37 859
2	b	11 787	10 031	10 234	3 125 203	2 651 551	2 383 524	23 281	23 515	25 200
3	c	4 680	4 716	4 469	587 967	492 547	490 400	11 585	11 116	12 659
4	Dolnośląskie..... a	1 424	1 297	1 312	583 180	395 312	384 043	1 927	2 600	2 512
5	b	1 139	926	1 037	532 580	362 983	362 215	1 561	2 256	2 085
6	c	285	371	275	50 600	32 329	21 828	366	344	427
7	Kujawsko-pomorskie..... a	701	655	621	124 128	95 140	121 752	1 610	1 569	2 090
8	b	513	506	433	105 240	75 367	99 526	1 104	943	1 218
9	c	188	149	188	18 888	19 773	22 226	506	626	872
10	Lubelskie..... a	1 306	1 144	1 113	390 306	255 434	195 246	1 874	1 680	1 676
11	b	865	717	648	314 460	187 085	130 558	1 171	1 027	950
12	c	441	427	465	75 846	68 349	64 688	703	653	726
13	Lubuskie..... a	385	489	443	77 501	97 217	69 387	731	1 532	1 969
14	b	318	417	388	72 684	93 878	61 430	645	1 449	1 847
15	c	67	72	55	4 817	3 339	7 957	86	83	122
16	Łódzkie..... a	1 122	861	920	209 828	176 247	206 967	2 390	2 180	2 630
17	b	837	610	686	192 269	155 462	180 122	1 557	1 666	2 071
18	c	285	251	234	17 559	20 785	26 845	833	514	559
19	Małopolskie..... a	1 875	1 556	1 652	436 124	504 756	471 424	6 003	5 419	5 749
20	b	1 262	959	1 068	354 561	423 779	398 081	4 476	3 765	4 146
21	c	613	597	584	81 563	80 977	73 343	1 527	1 654	1 603
22	Mazowieckie..... a	1 731	1 383	1 467	302 612	461 768	250 686	3 673	2 861	3 495
23	b	1 427	1 096	1 168	256 361	427 069	208 761	3 068	2 208	2 778
24	c	304	287	299	46 251	34 699	41 925	605	653	717
25	Opolskie..... a	760	557	439	71 431	69 752	42 501	1 228	1 358	1 476
26	b	338	286	249	49 542	51 472	28 254	601	556	450
27	c	422	271	190	21 889	18 280	14 247	627	802	1 026
28	Podkarpackie..... a	984	864	976	194 757	168 180	178 464	2 778	2 769	2 199
29	b	605	492	572	151 070	125 598	125 590	817	646	710
30	c	379	372	404	43 687	42 582	52 874	1 961	2 123	1 486
31	Podlaskie..... a	670	574	531	141 342	91 281	89 669	1 368	1 322	1 352
32	b	411	335	309	91 903	66 253	61 857	708	733	707
33	c	259	239	222	49 439	25 028	27 812	660	589	645
34	Pomorskie..... a	702	650	709	124 041	86 645	124 314	1 319	1 182	1 437
35	b	454	376	471	97 522	61 547	105 325	759	690	823
36	c	248	274	238	26 519	25 098	18 989	560	492	614
37	Śląskie..... a	1 563	1 474	1 477	360 389	255 412	261 106	3 891	3 717	3 640
38	b	1 220	1 150	1 107	293 478	222 443	221 859	2 788	2 955	2 874
39	c	343	324	370	66 911	32 969	39 247	1 103	762	766
40	Świętokrzyskie..... a	627	698	463	110 019	83 172	72 309	1 038	1 323	2 641
41	b	404	381	345	82 256	39 901	46 836	579	872	1 056
42	c	223	317	118	27 763	43 271	25 473	459	451	1 585
43	Warmińsko-mazurskie..... a	571	640	723	74 641	64 487	145 794	1 011	1 374	1 369
44	b	414	454	488	60 293	52 102	131 584	674	969	905
45	c	157	186	235	14 348	12 385	14 210	337	405	464
46	Wielkopolskie..... a	1 156	997	1 044	238 351	184 513	171 229	2 513	2 301	2 313
47	b	891	760	769	210 234	162 709	144 049	1 678	1 812	1 749
48	c	265	237	275	28 117	21 804	27 180	835	489	564
49	Zachodniopomorskie..... a	890	908	813	274 520	154 782	89 033	1 512	1 444	1 311
50	b	689	566	496	260 750	143 903	77 477	1 095	968	831
51	c	201	342	317	13 770	10 879	11 556	417	476	480

1 W ciągu roku.

Źródło: K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy.

1 During the year.

Source: K-07 – Report on the activities of cultural centre and establishment, club, community centre.

4.5. KULTURA CULTURE

WOJEWÓDZTWI¹

Prelections, meetings, lectures			Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne Tourist and sport-recreation events						SPECIFICATION			No.
uczestnicy imprez participants of events			ogółem total			uczestnicy imprez participants of events			a – total			
2009	2011	2012	2009	2011	2012	2009	2011	2012	b – urban areas			
									c – rural areas			
1 852 912	1 666 442	1 815 345	27 684	23 120	23 261	3 509 700	3 344 127	3 166 502	a	POLAND		1
1 459 254	1 299 186	1 384 739	15 336	12 175	12 098	2 207 103	2 188 940	1 957 985	b			2
393 658	367 256	430 606	12 348	10 945	11 163	1 302 597	1 155 187	1 208 517	c			3
123 338	104 059	102 404	2 124	1 887	1 794	268 706	219 748	214 453	a	Dolnośląskie		4
110096	93 714	89 788	1 147	939	939	185 051	148 479	142 761	b			5
13 242	10 345	12 616	977	948	855	83 655	71 269	71 692	c			6
98 806	85 225	121 051	1 381	1 331	1 386	184 432	173 206	185 990	a	Kujawsko-pomorskie		7
74745	62 362	82 670	833	601	577	110 718	92 701	112 838	b			8
24 061	22 863	38 381	548	730	809	73 714	80 505	73 152	c			9
98 559	88 348	74 709	1 272	1 061	954	325 414	518 275	280 740	a	Lubelskie		10
57214	50 747	38 813	694	640	513	220 444	431 099	206 142	b			11
41 345	37 601	35 896	578	421	441	104 970	87 176	74 598	c			12
49 346	85 703	101 277	607	685	794	66 880	61 583	95 627	a	Lubuskie		13
45038	82 708	97 622	452	575	658	43 656	46 781	81 964	b			14
4 308	2 995	3 655	155	110	136	23 224	14 802	13 663	c			15
122 496	103 412	133 563	1 408	1 174	1 226	102 754	114 572	100 381	a	Łódzkie		16
100669	87 426	115 575	860	631	645	66 217	55 984	48 032	b			17
21 827	15 986	17 988	548	543	581	36 537	58 588	52 349	c			18
344 740	239 391	218 292	3 266	2 592	2 562	383 674	312 740	274 770	a	Małopolskie		19
282047	185 807	157 273	2 114	1 441	1 347	273 983	207 050	165 303	b			20
62 693	53 584	61 019	1 152	1 151	1 215	109 691	105 690	109 467	c			21
174 575	186 178	181 341	1 628	1 270	1 511	245 053	147 987	200 062	a	Mazowieckie		22
152334	159 056	155 353	1 154	785	860	153 820	90 537	135 154	b			23
22 241	27 122	25 988	474	485	651	91 233	57 450	64 908	c			24
84 102	56 007	46 736	1 842	1 599	1 601	165 319	116 989	100 056	a	Opolskie		25
63141	30 074	22 915	538	426	693	107 783	65 493	61 451	b			26
20 961	25 933	23 821	1 304	1 173	908	57 536	51 496	38 605	c			27
80 763	74 923	101 102	2 517	1 573	1 606	286 913	210 188	247 247	a	Podkarpackie		28
42622	40 354	62 856	427	363	482	95 307	76 368	89 747	b			29
38 141	34 569	38 246	2 090	1 210	1 124	191 606	133 820	157 500	c			30
80 997	63 018	62 861	643	644	709	110 824	127 217	125 645	a	Podlaskie		31
57949	40 865	38 188	266	342	324	70 311	96 153	87 658	b			32
23 048	22 153	24 673	377	302	385	40 513	31 064	37 987	c			33
63 984	79 016	86 781	2 340	1 389	1 594	233 752	174 356	208 478	a	Pomorskie		34
41674	59 825	60 703	1 315	465	563	131 293	61 565	73 366	b			35
22 310	19 191	26 078	1 025	924	1 031	102 459	112 791	135 112	c			36
189 828	169 042	189 603	3 016	2 536	2 312	230 974	198 927	165 700	a	Śląskie		37
156211	135 340	141 616	2 351	1 958	1 693	112 301	108 603	93 784	b			38
33 617	33 702	47 987	665	578	619	118 673	90 324	71 916	c			39
66 705	48 333	71 258	1 261	1 066	841	145 451	152 622	174 976	a	Świętokrzyskie		40
56718	37 826	49 252	493	536	427	97 925	90 712	74 447	b			41
9 987	10 507	22 006	768	530	414	47 526	61 910	100 529	c			42
59 742	63 266	70 358	796	933	947	158 706	167 269	147 783	a	Warmińsko-mazurskie		43
44808	49 226	52 189	446	441	451	96321	106 539	92 489	b			44
14 934	14 040	18 169	350	492	496	62 385	60 730	55 294	c			45
125 466	118 612	172 189	1 709	1 788	1 619	345 421	375 612	353 561	a	Wielkopolskie		46
96276	95 235	149 601	1 052	1 230	1 014	222 758	267 713	242 745	b			47
29 190	23 377	22 588	657	558	605	122 663	107 899	110 816	c			48
89 465	101 909	81 820	1 874	1 592	1 805	255 427	272 836	291 033	a	Zachodniopomorskie		49
77712	88 621	70 625	1 194	802	912	219 215	243 163	250 104	b			50
11 753	13 288	11 495	680	790	893	36 212	29 673	40 929	c			51

Tabl. 50. **ABSOLWENCI WYBRANYCH KURSÓW ORGANIZOWANYCH W INSTYTUCJACH KULTURY WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹**
SELECTED COURSES AND GRADUATES OF COURSES IN CULTURAL INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009			2011			2012		
	kursy courses	absolwenci graduates		kursy courses	absolwenci graduates		kursy courses	absolwenci graduates	
		ogółem total	w tym w wieku poniżej 15 lat of which aged below 15 years		ogółem total	w tym w wieku poniżej 15 lat of which aged below 15 years		ogółem total	w tym w wieku poniżej 15 lat of which aged below 15 years
JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES									
POLSKA	1 024	13 705	8 527	1 022	13 763	7 186	1 159	13 876	7 130
POLAND									
Dolnośląskie	78	1 214	647	58	790	330	73	1 078	496
Kujawsko-pomorskie	32	523	355	42	608	336	45	609	342
Lubelskie	26	364	199	18	341	234	23	320	229
Lubuskie	12	267	117	7	130	13	14	200	54
Łódzkie	82	932	523	67	797	422	74	769	341
Małopolskie	344	3 722	2 810	295	3 045	2 019	347	3 344	1 616
Mazowieckie	146	2 247	1 428	189	2 341	1 524	122	2 378	1 465
Opolskie	8	127	26	5	66	62	4	35	20
Podkarpackie	13	150	103	21	353	284	45	567	358
Podlaskie	9	131	63	14	174	37	8	118	39
Pomorskie	57	791	443	57	739	411	60	812	409
Śląskie	101	1 363	923	145	2 784	662	170	1 754	885
Świętokrzyskie	16	501	255	7	127	101	16	352	158
Warmińsko-mazurskie	23	248	92	26	226	56	34	416	64
Wielkopolskie	37	460	193	45	614	361	97	611	346
Zachodniopomorskie	40	665	350	26	628	334	27	513	308
KOMPUTEROWE COMPUTER									
POLSKA	801	8 767	1 278	577	7 560	949	662	6 706	750
POLAND									
Dolnośląskie	86	900	30	26	300	47	47	379	12
Kujawsko-pomorskie	20	294	15	10	177	-	13	257	30
Lubelskie	28	459	84	19	246	70	28	291	90
Lubuskie	1	10	-	16	78	-	10	26	14
Łódzkie	45	503	236	31	321	100	15	174	19
Małopolskie	153	1 284	288	91	1 325	181	157	1 204	77
Mazowieckie	135	1 420	118	95	1 217	104	94	936	110
Opolskie	8	80	12	2	19	-	5	65	-
Podkarpackie	11	98	6	10	186	60	16	207	60
Podlaskie	74	1 099	42	70	1 230	6	72	350	-
Pomorskie	43	562	199	42	511	71	33	329	6
Śląskie	82	676	93	62	714	86	50	814	103
Świętokrzyskie	23	234	17	-	-	-	11	279	60
Warmińsko-mazurskie	22	211	57	19	210	77	15	186	47
Wielkopolskie	27	496	69	55	764	108	51	718	70
Zachodniopomorskie	43	441	15	29	262	39	45	491	52
WIEDZY PRAKTYCZNEJ PRACTICAL KNOWLEDGE									
POLSKA	827	15 316	3 362	611	12 445	3 934	590	13 232	4 346
POLAND									
Dolnośląskie	2	68	66	36	1 075	819	14	1 227	954
Kujawsko-pomorskie	8	135	-	37	661	117	9	184	69
Lubelskie	71	752	184	54	868	176	79	3 009	518
Lubuskie	10	194	20	8	198	8	4	34	-
Łódzkie	20	503	173	26	426	220	18	380	294

4.5. KULTURA CULTURE

Tabl. 50. **ABSOLWENCI WYBRANYCH KURSÓW ORGANIZOWANYCH W INSTYTUCJACH KULTURY WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (dok.)**
SELECTED COURSES AND GRADUATES OF COURSES IN CULTURAL INSTITUTIONS BY VOIVODSHIP¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009			2011			2012		
	kursy courses	absolwenci graduates		kursy courses	absolwenci graduates		kursy courses	absolwenci graduates	
		ogółem total	w tym w wieku poniżej 15 lat of which aged below 15 years		ogółem total	w tym w wieku poniżej 15 lat of which aged below 15 years		ogółem total	w tym w wieku poniżej 15 lat of which aged below 15 years
WIEDZY PRAKTYCZNEJ (dok.) PRACTICAL KNOWLEDGE (cont.)									
Małopolskie	199	3 420	1 509	179	3 716	1 400	210	3 254	1 434
Mazowieckie	62	1 384	229	36	883	462	51	958	402
Opolskie	91	1 202	660	27	518	157	32	606	165
Podkarpackie	61	618	128	31	410	73	25	319	66
Podlaskie	38	819	55	39	984	228	28	727	71
Pomorskie	22	446	167	27	501	42	18	296	21
Śląskie	178	4 633	57	40	589	36	39	700	128
Świętokrzyskie	5	87	17	3	50	10	4	70	10
Warmińsko-mazurskie	8	77	18	9	121	20	9	114	52
Wielkopolskie	48	917	70	50	1 273	66	47	1 268	86
Zachodniopomorskie	4	61	9	9	172	100	3	86	76

1 W ciągu roku.

Źródło: K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy.

1 During the year.

Source: K-07 – Report on the activities of cultural centre and establishment, club, community centre.

Tabl. 51. **ZAJĘCIA OŚWIATOWE ORGANIZOWANE W MUZEACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
EDUCATIONAL CLASSES ORGANIZED IN MUSEUMS BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008		2009		2010		2011		2012	
	ogółem total	w tym lekcje of which lessons	ogółem total	w tym lekcje of which lessons	ogółem total	w tym lekcje of which lessons	ogółem total	w tym lekcje of which lessons	ogółem total	w tym lekcje of which lessons
POLSKA POLAND.....	100 772	71 164	105 662	73 244	113 041	63 007	103 074	60 283	115 404	61 730
Dolnośląskie.....	7 196	4 604	7 793	4 710	8 505	4 111	9 057	4 341	9 309	3 921
Kujawsko-pomorskie.....	5 601	4 119	5 300	3 615	6 493	3 806	6 117	2 607	7 309	2 518
Lubelskie.....	3 279	1 806	4 792	2 230	3 580	1 328	3 334	1 553	3 303	1 289
Lubuskie.....	1 089	775	1 052	713	1 122	669	1 163	900	1 289	819
Łódzkie.....	4 307	2 933	4 622	3 099	5 991	2 568	5 586	2 324	6 110	2 186
Małopolskie	15 780	10 343	17 028	10 630	19 197	9 916	20 407	11 033	16 948	8 346
Mazowieckie	24 637	19 325	27 574	22 156	25 215	17 838	20 395	14 826	28 667	19 948
Opolskie	2 017	1 352	2 008	1 281	2 158	1 162	2 355	1 191	2 675	1 045
Podkarpackie	3 940	3 448	3 902	2 956	4 750	3 035	4 201	2 434	6 158	2 897
Podlaskie	2 184	1 521	1 647	894	2 229	806	2 280	1 154	2 357	1 360
Pomorskie.....	5 718	3 408	6 617	3 899	7 030	3 630	7 171	3 742	7 450	3 466
Śląskie	10 290	7 790	8 646	6 311	11 372	5 610	6 639	4 813	7 727	5 079
Świętokrzyskie	1 944	1 173	1 808	1 187	1 550	711	2 219	1 444	2 476	1 436
Warmińsko-mazurskie	4 323	1 752	3 586	1 983	3 932	1 551	2 239	1 413	3 726	1 273
Wielkopolskie	6 602	5 154	6 828	5 453	7 787	5 092	7 639	5 163	7 565	4 770
Zachodniopomorskie	1 865	1 661	2 459	2 127	2 130	1 174	2 272	1 345	2 335	1 377

Źródło: K-02 – Sprawozdanie z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej.

Source: K-02 – Report on the activity of museum and paramuseal institution.

Tabl. 52. INDYWIDUALNI CZYTELNICZY BIBLIOTEK WEDŁUG RODZAJU ORAZ WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU
NA ZEWNĄTRZ WEDŁUG WOJEWÓDZTW
BORROWERS AND COLLECTION LENDINGS IN LIBRARIES BY TYPE AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – czytelnicy w tys. ¹ borrowers in thous. ¹ b – liczba wypożyczeń w tys. ¹ collection lendings in thous. vol. ¹	Biblioteki Libraries															Ośrodki inte Scientific, technical and economic information centres			
	naukowe scientific			fachowe specialized			fachowo- -beletrystyczne specialized-fiction			pedagogiczne pedagogical			towarzystw naukowych scientific associations ¹			2009	2011	2012	
	2009	2011	2012	2009	2011	2012	2009	2011	2012	2009	2011	2012	2009	2011	2012				
POLSKA	a	2 152,6	1 738,7	1 709,9	97,3	37,5	29,9	39,9	41,1	35,6	507,0	399,4	390,1	3,3	16,2	1,8	8,8	2,8	2,5
POLAND	b	16 271,0	15 571,6	15 267,6	330,1	268,5	188,9	602,8	678,3	300,4	4 489,6	4 479,7	4 482,1	4,0	6,3	6,0	48,6	18,0	16,4
Dolnośląskie	a	219,1	162,4	164,7	28,8	3,0	4,2	2,4	12,2	11,4	27,6	21,4	31,4	0,2	0,2	0,2	0,0	0	-
	b	1 355,3	1 231,7	1 372,0	48,3	40,4	17,0	47,7	60,7	56,4	201,2	200,7	183,0	0,5	0,3	0,2	0,1	0	-
Kujawsko-pomorskie.....	a	142,1	116,4	94,7	0,7	0,9	0,8	0,9	0,1	-	22,7	13,5	12,4	-	-	-	0,1	0	-
	b	1 106,1	1 071,4	1 171,1	7,0	6,7	5,7	14,5	0,1	-	172,5	130,8	127,8	-	-	-	0,2	0	-
Lubelskie.....	a	127,2	88,7	90,4	2,5	2,9	2,2	1,1	0,5	0,5	48,6	18,5	37,4	0,0	-	0,0	1,3	0,2	0,0
	b	991,6	1 016,7	829,2	10,2	8,8	7,8	6,8	4,5	4,6	292,1	209,1	229,6	0,0	-	0,0	3,5	0,3	0,0
Lubuskie.....	a	17,5	30,0	28,6	1,6	0,6	0,6	1,2	0,7	0,7	10,3	6,8	4,0	-	-	-	0,1	-	-
	b	165,8	259,2	252,6	9,1	1,9	1,9	18,1	8,6	8,4	118,6	80,9	58,8	-	-	-	0,1	-	-
Łódzkie.....	a	124,9	109,6	106,0	5,0	2,5	3,4	2,3	0,4	0,4	40,3	38,6	31,2	-	-	0,0	0,5	0	0,1
	b	1 040,9	980,1	933,5	37,2	14,3	14,2	16,2	8,3	7,0	616,6	672,4	746,5	-	-	0,0	1,4	0,1	1,7
Małopolskie.....	a	313,3	277,6	271,9	5,3	2,9	2,5	2,4	2,6	2,7	52,9	33,8	34,7	0,2	0	0,0	0,6	0,8	0,7
	b	2 779,0	2 416,4	2 333,9	42,2	36,3	27,7	29,7	25,0	23,9	357,2	337,4	332,8	0,3	0,2	0,2	7,1	7,5	7,4
Mazowieckie	a	493,0	259,8	246,2	24,8	8,4	5,0	10,4	6,9	7,2	67,2	63,9	59,6	0,2	15,1	0,7	3,1	0,7	0,6
	b	2 718,5	2 397,8	2 291,6	50,9	46,6	31,5	226,6	377,3	21,1	651,9	671,6	645,5	1,5	2,1	2,1	12,8	5,5	2,6
Opolskie.....	a	41,0	34,6	30,9	2,2	1,4	0,3	-	-	1,5	9,5	7,5	8,7	-	-	-	0,1	0,1	0,1
	b	260,3	296,1	268,6	7,9	4,8	1,1	-	-	4,0	96,3	69,7	65,4	-	-	-	0,6	0,4	0,3
Podkarpackie	a	36,4	47,5	41,4	3,8	0,6	0,6	1,4	0,5	0,4	31,4	38,0	38,6	1,6	0,4	0,4	0,1	0	0,2
	b	317,3	288,7	255,9	13,3	8,1	8,9	29,4	27,1	25,1	325,0	418,6	457,5	0,5	0,3	0,2	0,5	0,4	0,4
Podlaskie	a	39,2	44,4	52,8	1,9	0,6	0,6	0,1	0	-	10,9	9,9	10,7	1,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1
	b	305,4	282,9	358,9	3,4	3,1	1,8	0,1	0,2	-	119,6	135,0	129,2	1,1	0,6	0,5	1,8	0,9	0,8
Pomorskie.....	a	68,4	97,8	121,1	3,3	1,3	1,0	6,2	2,6	3,0	20,8	13,8	16,3	0,1	-	-	0,3	-	-
	b	589,3	585,7	539,2	19,3	9,5	7,1	55,4	14,0	11,7	160,3	152,3	160,9	0,1	-	-	0,6	-	-
Śląskie	a	187,4	159,5	191,9	7,2	3,1	3,3	1,7	5,6	2,4	56,4	35,0	31,9	-	-	-	1,0	0,3	0,3
	b	1 347,0	1 406,3	1 228,8	26,4	21,9	19,5	42,4	30,0	30,8	392,1	390,8	369,3	-	-	-	9,2	2,1	1,7
Świętokrzyskie	a	33,0	17,9	17,6	2,0	1,5	1,7	1,1	1,6	1,4	18,2	14,3	13,8	-	-	-	-	-	-
	b	414,4	320,4	175,7	9,3	16,7	23,3	8,9	8,8	8,9	130,2	118,6	114,3	-	-	-	-	-	-
Warmińsko-mazurskie ..	a	43,2	39,0	41,2	0,7	1,0	2,0	4,1	2,3	3,5	26,0	22,3	20,3	-	-	-	0,9	-	-
	b	625,5	458,9	469,6	6,0	6,5	8,3	66,8	70,6	89,3	275,0	259,8	233,6	-	-	-	7,7	-	-
Wielkopolskie.....	a	187,1	202,0	158,8	3,3	0,9	1,2	4,1	4,8	0,4	43,9	33,8	31,5	-	0,3	0,3	0,5	0,2	0,2
	b	1 530,3	1 755,8	1 987,4	16,1	8,9	5,4	37,7	39,8	7,2	454,4	526,4	561,0	-	2,9	3,0	2,3	0,2	0,8
Zachodniopomorskie	a	80,0	51,4	51,7	4,2	5,8	0,7	0,4	0,3	0,2	20,2	28,2	7,8	0,0	-	-	0,1	0,2	0,2
	b	724,4	803,2	799,6	23,6	33,7	7,6	2,6	3,3	1,9	126,4	105,5	66,8	0,2	-	-	0,9	0,5	0,6

¹ W ciągu roku.

Źródło: K-04 – Sprawozdanie biblioteki: naukowej, fachowej, fachowo-beletrystycznej, pedagogicznej, towarzystwa naukowego, ośrodka informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, K-03 – Sprawozdanie biblioteki (od 2011 r.).

¹ During the year.

Source: K-04 – Report of scientific, specialized, specialised-fiction, pedagogical and scientific society library, scientific, technical and economic information centre, K-03 – Report of library (since 2011).

4.5. KULTURA CULTURE

Tabl. 53. SEANSE I WIDZOWIE W KINACH STAŁYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

SCREENINGS AND AUDIENCE IN FIXED CINEMAS BY VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008			2009			2010			2011			2012		
	seanse na 1 kino screenings per cinema	widzowie audience		seanse na 1 kino screenings per cinema	widzowie audience		seanse na 1 kino screenings per cinema	widzowie audience		seanse na 1 kino screenings per cinema	widzowie audience		seanse na 1 kino screenings per cinema	widzowie audience	
		na 1 seans per screening	na 1000 ludności per 1000 people		na 1 seans per screening	na 1000 ludności per 1000 people		na 1 seans per screening	na 1000 ludności per 1000 people		na 1 seans per screening	na 1000 ludności per 1000 people		na 1 seans per screening	na 1000 ludności per 1000 people
POLSKA	2 745	27	924	3 162	28	1 022	3 372	25	983	3 502	25	1 028	3 503	24	973
POLAND															
Dolnośląskie	2 405	25	953	2 764	27	1 129	2 825	27	1 146	3 828	25	1 232	3 841	25	1 187
Kujawsko-pomorskie	3 894	22	805	5 155	22	895	4 763	22	851	4 761	22	850	5 602	17	836
Lubelskie	1 112	31	488	1 002	42	540	910	42	513	1 117	42	584	1 216	34	533
Lubuskie	1 446	30	592	2 589	28	917	2 880	28	873	2 210	30	904	2 628	28	852
Łódzkie	2 090	30	773	2 657	29	855	3 452	27	843	3 287	27	853	3 653	26	828
Małopolskie	2 675	28	1 011	2 757	30	1 081	3 345	24	1 110	3 498	22	1 065	3 240	21	899
Mazowieckie	5 265	27	1 516	5 613	29	1 666	5 517	26	1 551	1 323	27	1 645	4 880	28	1 549
Opolskie	950	38	459	1 421	42	636	1 577	40	544	816	39	606	1 376	34	601
Podkarpackie	661	38	381	692	45	445	668	45	429	2 356	44	510	1 295	29	518
Podlaskie	1 341	23	498	2 530	21	666	2 572	23	685	5 124	25	690	2 706	24	750
Pomorskie	3 502	36	1 296	4 382	34	1 284	5 519	33	1 125	5 681	26	1 222	5 200	26	1 318
Śląskie	4 425	21	1 095	5 757	19	1 231	5 510	18	1 177	1 868	19	1 219	5 778	18	1 155
Świętokrzyskie	1 738	30	455	1 835	33	524	1 842	30	433	1 878	33	479	2 392	25	559
Warmińsko-mazurskie	1 189	32	616	1 385	30	664	1 651	27	657	3 031	31	689	1 410	25	561
Wielkopolskie	3 358	24	979	2 773	30	1 002	3 149	27	952	2 267	27	1 039	2 721	25	834
Zachodniopomorskie	1 647	35	819	1 799	37	815	2 159	35	926	3 502	30	868	3 212	23	901

Źródło: K-08 – Sprawozdanie kina.

Source: K-08 – Report of cinema

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE

SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 54. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW
EMPLOYMENT IN R&D ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL AND VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – w tym kobiety of which females		2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM TOTAL						
POLSKA POLAND.....	a	119 682	120 923	129 792	134 551	139 653
	b	.	50 501	53 633	54 556	56 190
Dolnośląskie.....	a	8 520	8 614	8 651	9 302	10 183
	b	.	3 408	3 463	3 583	3 971
Kujawsko-pomorskie.....	a	4 099	4 284	4 179	4 281	4 587
	b	.	1 734	#	1 782	1 820
Lubelskie.....	a	7 016	6 858	7 138	6 881	7 579
	b	.	3 172	3 355	3 224	3 691
Lubuskie.....	a	1 062	985	#	1 102	1 118
	b	.	386	#	#	420
Łódzkie.....	a	7 210	7 587	7 597	7 858	8 969
	b	.	3 765	3 821	3 912	4 478
Małopolskie.....	a	13 512	13 891	14 579	15 307	17 516
	b	.	5 221	5 754	5 889	6 604
Mazowieckie.....	a	33 416	33 798	37 432	37 391	37 166
	b	.	13 971	15 008	14 759	14 500
Opolskie.....	a	1 451	1 476	1 514	1 608	1 762
	b	.	629	651	688	723
Podkarpackie.....	a	3 362	3 549	6 045	6 622	7 019
	b	.	1 217	1 772	1 895	2 003
Podlaskie.....	a	2 541	2 483	2 437	2 552	2 505
	b	.	1 213	1 173	#	1 205
Pomorskie.....	a	6 562	6 788	7 124	7 680	8 195
	b	.	2 720	2 802	2 955	3 074
Śląskie.....	a	11 152	11 199	11 699	12 853	12 835
	b	.	4 179	4 416	4 704	4 834
Świętokrzyskie.....	a	1 565	1 450	1 507	1 558	789
	b	.	599	586	#	204
Warmińsko-mazurskie.....	a	2 184	2 077	2 263	2 354	2 485
	b	.	940	#	1 064	1 109
Wielkopolskie.....	a	12 692	12 893	13 464	13 723	13 234
	b	.	6 021	6 310	6 330	5 940
Zachodniopomorskie.....	a	3 338	2 991	#	3 479	3 711
	b	.	1 326	#	#	1 614
Z TYTUŁEM NAUKOWYM PROFESORA WITH TITLE OF PROFESSOR						
POLSKA POLAND.....	a	9 726	9 811	10 345	10 381	10 654
	b	.	2 080	2 263	2 289	2 410
Dolnośląskie.....	a	747	793	832	776	842
	b	.	168	#	#	181
Kujawsko-pomorskie.....	a	333	363	#	#	426
	b	.	55	#	#	87
Lubelskie.....	a	586	600	610	598	632
	b	.	161	172	165	180
Lubuskie.....	a	63	61	#	#	77
	b	.	6	#	#	12
Łódzkie.....	a	680	715	689	683	819
	b	.	191	167	177	216
Małopolskie.....	a	1 372	1 354	1 562	1 438	1 454
	b	.	291	366	311	328

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 54. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
 EMPLOYMENT IN R&D ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – w tym kobiety of which females	2008	2009	2010	2011	2012
Z TYTUŁEM NAUKOWYM PROFESORA (dok.) WITH TITLE OF PROFESSOR (cont.)					
Mazowieckie..... a	2 604	2 519	2 645	2 755	2 721
b	.	524	579	609	624
Opolskie..... a	128	130	126	121	121
b	.	20	#	#	22
Podkarpackie..... a	162	187	198	#	183
b	.	23	#	#	28
Podlaskie..... a	209	216	244	248	241
b	.	57	63	68	#
Pomorskie..... a	460	464	504	499	506
b	.	78	92	98	87
Śląskie..... a	723	744	794	871	941
b	.	159	173	204	215
Świętokrzyskie..... a	96	104	100	#	39
b	.	18	#	#	#
Warmińsko-mazurskie..... a	287	253	#	#	264
b	.	60	#	#	63
Wielkopolskie..... a	949	997	1 023	1 044	1 017
b	.	197	208	#	216
Zachodniopomorskie..... a	327	311	#	#	371
b	.	72	#	73	80
ZE STOPNIEM NAUKOWYM DOKTORA HABILITOWANEGO WITH SCIENTIFIC DEGREE OF HABILITATED DOCTOR					
POLSKA POLAND..... a	12 141	12 445	13 053	13 490	14 111
b	.	3 837	4 099	4 316	4 686
Dolnośląskie..... a	945	968	997	1 027	1 093
b	.	306	#	#	361
Kujawsko-pomorskie..... a	532	560	#	#	633
b	.	144	#	#	185
Lubelskie..... a	778	818	831	878	955
b	.	247	261	289	323
Lubuskie..... a	169	150	#	#	174
b	.	38	#	#	50
Łódzkie..... a	775	870	880	867	1 058
b	.	334	354	348	430
Małopolskie..... a	1 551	1 555	1 517	1 767	1 851
b	.	470	459	530	567
Mazowieckie..... a	2 869	2 805	3 051	2 977	3 033
b	.	915	1 012	971	1 021
Opolskie..... a	193	206	208	225	233
b	.	61	#	#	78
Podkarpackie..... a	226	255	272	276	293
b	.	59	#	#	69
Podlaskie..... a	300	286	313	321	343
b	.	111	122	134	146
Pomorskie..... a	732	751	817	824	881
b	.	196	217	240	273
Śląskie..... a	1 032	1 083	1 137	1 198	1 277
b	.	316	342	381	437
Świętokrzyskie..... a	205	215	209	207	61
b	.	62	#	#	7
Warmińsko-mazurskie..... a	311	292	#	#	356
b	.	89	#	#	120

Tabl. 54. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
EMPLOYMENT IN R&D ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – w tym kobiety of which females	2008	2009	2010	2011	2012
ZE STOPNIEM NAUKOWYM DOKTORA HABILITOWANEGO (dok.) WITH SCIENTIFIC DEGREE OF HABILITATED DOCTOR (cont.)					
Wielkopolskie	a 1 106	1 174	1 272	1 307	1 339
	b .	344	375	397	422
Zachodniopomorskie	a 417	457	#	#	531
	b .	145	#	#	197
ZE STOPNIEM NAUKOWYM DOKTORA WITH SCIENTIFIC DEGREE OF DOCTOR					
POLSKA POLAND.....	a 44 471	45 372	46 445	46 419	46 045
	b .	20 472	21 309	21 460	21 717
Dolnośląskie	a 3 843	4 007	3 993	3 950	3 868
	b .	1 712	1 736	1 750	1 741
Kujawsko-pomorskie	a 1 631	1 670	#	#	1 696
	b .	828	#	#	879
Lubelskie	a 3 000	3 038	3 080	3 074	3 124
	b .	1 532	1 527	1 566	1 618
Lubuskie	a 476	456	#	#	515
	b .	212	#	#	251
Łódzkie	a 2 887	3 271	3 237	3 057	3 468
	b .	1 630	1 653	1 592	1 874
Małopolskie	a 5 627	5 920	5 961	6 039	6 099
	b .	2 395	2 595	2 588	2 679
Mazowieckie	a 9 912	9 893	10 362	10 449	10 194
	b .	4 178	4 447	4 467	4 484
Opolskie	a 652	661	673	664	643
	b .	294	306	304	300
Podkarpackie	a 1 021	1 070	1 158	#	1 177
	b .	473	#	491	513
Podlaskie	a 1 047	1 051	#	1 057	1 029
	b .	579	558	#	575
Pomorskie	a 2 488	2 622	2 689	2 628	2 659
	b .	1 190	1 228	1 221	1 251
Śląskie	a 4 573	4 375	4 449	4 489	4 557
	b .	1 927	1 979	2 034	2 097
Świętokrzyskie	a 659	620	#	#	168
	b .	313	#	#	60
Warmińsko-mazurskie	a 1 129	1 081	#	#	1 136
	b .	544	#	#	594
Wielkopolskie	a 3 929	4 040	4 250	4 269	4 049
	b .	1 881	2 004	2 051	1 979
Zachodniopomorskie	a 1 597	1 597	#	#	1 663
	b .	784	#	#	822
POZOSTAŁE Z WYKSZTAŁCENIEM WYŻSZYM OTHERS WITH TERTIARY EDUCATIONAL LEVEL					
POLSKA POLAND.....	a 38 661	40 077	45 839	49 415	53 644
	b .	17 526	19 199	19 669	20 789
Dolnośląskie	a 2 228	2 066	2 047	2 672	3 334
	b .	817	834	924	1 201
Kujawsko-pomorskie	a 1 219	1 348	1 279	1 299	1 549
	b .	624	569	568	561
Lubelskie	a 2 071	1 941	2 066	1 852	2 325
	b .	993	1 053	900	1 252
Lubuskie	a 289	261	269	298	311
	b .	101	101	103	96

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 54. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
 EMPLOYMENT IN R&D ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – w tym kobiety of which females	2008	2009	2010	2011	2012
POZOSTAŁE Z WYKSZTAŁCENIEM WYŻSZYM (dok.) OTHERS WITH TERTIARY EDUCATIONAL LEVEL (cont.)					
Łódzkie..... a	2 174	2 185	2 222	2 385	2 657
b	.	1 293	1 318	1 334	1 499
Małopolskie..... a	4 032	4 271	4 619	4 924	6 779
b	.	1 700	1 919	1 983	2 453
Mazowieckie..... a	12 511	13 557	16 149	16 041	16 352
b	.	5 716	6 330	6 278	6 251
Opolskie..... a	375	384	406	467	502
b	.	197	207	227	246
Podkarpackie..... a	1 480	1 556	3 440	4 193	4 444
b	.	529	950	1 102	1 179
Podlaskie..... a	911	878	812	765	822
b	.	442	409	392	394
Pomorskie..... a	2 374	2 438	2 575	3 133	3 486
b	.	1 002	1 022	1 154	1 207
Śląskie..... a	3 386	3 587	3 751	4 709	4 690
b	.	1 184	1 313	1 458	1 495
Świętokrzyskie..... a	521	453	536	584	420
b	.	187	178	215	112
Warmińsko-mazurskie..... a	403	391	482	491	562
b	.	213	230	261	289
Wielkopolskie..... a	4 055	4 240	4 593	4 794	4 491
b	.	2 269	2 466	2 408	2 147
Zachodniopomorskie..... a	632	521	593	808	920
b	.	259	300	362	407
Z WYKSZTAŁCENIEM POZOSTAŁYM WITH OTHER EDUCATIONAL LEVEL					
POLSKA POLAND..... a	14 683	13 218	14 110	14 846	15 199
b	.	6 586	6 763	6 822	6 588
Dolnośląskie..... a	757	780	782	877	1 046
b	.	405	396	414	487
Kujawsko-pomorskie..... a	384	343	224	263	283
b	.	83	91	96	108
Lubelskie..... a	581	461	551	479	543
b	.	239	342	304	318
Lubuskie..... a	65	57	57	36	41
b	.	29	27	#	11
Łódzkie..... a	694	546	569	866	967
b	.	317	329	461	459
Małopolskie..... a	930	791	920	1 139	1 333
b	.	365	415	477	577
Mazowieckie..... a	5 520	5 024	5 225	5 169	4 866
b	.	2 638	2 640	2 434	2 120
Opolskie..... a	103	95	101	131	263
b	.	57	58	66	77
Podkarpackie..... a	473	481	977	855	922
b	.	133	233	211	214
Podlaskie..... a	74	52	#	161	70
b	.	24	21	72	#
Pomorskie..... a	508	513	539	596	663
b	.	254	243	242	256
Śląskie..... a	1 438	1 410	1 568	1 586	1 370
b	.	593	609	627	590

Tabl. 54. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (dok.)
EMPLOYMENT IN R&D ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL AND VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
a – ogółem total					
b – w tym kobiety of which females					
Z WYKSZTAŁCENIEM POZOSTAŁYM (dok.) WITH OTHER EDUCATIONAL LEVEL (cont.)					
Świętokrzyskie	a 84	58	#	54	101
	b .	19	21	19	#
Warmińsko-mazurskie	a 54	60	50	106	167
	b .	34	28	41	43
Wielkopolskie	a 2 653	2 442	2 326	2 309	2 338
	b .	1 330	1 257	#	1 176
Zachodniopomorskie	a 365	105	92	219	226
	b .	66	53	83	108

Źródło: „Nauka i technika” (lata 2008-2012), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology” (years 2008-2012), CSO, Warsaw.

Tabl. 55. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					na 100 tys. mieszkańców per 100 thous. inhabitants				
WYNAŁAZKI INVENTIONS										
Wynałazki zgłoszone	2 488	2 899	3 203	3 878	4 410	6,52	7,60	8,38	10,06	11,44
Patent applications										
Dolnośląskie	280	287	320	335	458	9,73	9,98	11,12	11,49	15,72
Kujawsko-pomorskie	82	115	124	156	170	3,97	5,56	5,99	7,43	8,11
Lubelskie	127	137	124	210	205	5,87	6,35	5,76	9,67	9,47
Lubuskie	28	23	28	50	47	2,78	2,28	2,77	4,89	4,59
Łódzkie	157	177	212	282	330	6,16	6,96	8,37	11,13	13,07
Małopolskie	204	258	310	334	420	6,21	7,82	9,37	9,98	12,52
Mazowieckie	499	644	701	774	975	9,59	12,33	13,37	14,64	18,39
Opolskie	65	75	70	95	85	6,29	7,27	6,81	9,37	8,41
Podkarpackie	85	70	82	120	103	4,05	3,33	3,90	5,64	4,84
Podlaskie	48	50	56	73	80	4,03	4,20	4,71	6,08	6,67
Pomorskie	140	216	201	222	241	6,31	9,69	8,97	9,72	10,52
Śląskie	383	374	436	539	578	8,24	8,06	9,40	11,65	12,52
Świętokrzyskie	48	47	49	68	70	3,77	3,70	3,87	5,32	5,49
Warmińsko-mazurskie	30	35	60	64	83	2,10	2,45	4,20	4,41	5,72
Wielkopolskie	218	282	314	410	428	6,42	8,27	9,18	11,87	12,36
Zachodniopomorskie	94	109	116	146	137	5,55	6,44	6,85	8,47	7,96
Udzielone patenty	1 451	1 536	1 385	1 989	1 848	3,80	4,02	3,63	5,16	4,80
Patents granted										
Dolnośląskie	153	170	146	257	285	5,32	5,91	5,07	8,81	9,78
Kujawsko-pomorskie	49	53	35	80	55	2,37	2,56	1,69	3,81	2,62
Lubelskie	73	60	55	103	98	3,38	2,78	2,56	4,74	4,53
Lubuskie	10	18	7	19	10	0,99	1,78	0,69	1,86	0,98
Łódzkie	99	115	94	137	118	3,88	4,52	3,71	5,41	4,67
Małopolskie	140	141	164	167	150	4,26	4,27	4,95	4,99	4,47
Mazowieckie	377	339	326	411	388	7,24	6,49	6,22	7,78	7,32
Opolskie	43	34	28	65	76	4,16	3,30	2,72	6,41	7,52
Podkarpackie	48	45	32	53	49	2,29	2,14	1,52	2,49	2,30
Podlaskie	11	15	11	11	21	0,92	1,26	0,93	0,92	1,75

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 55. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELKTUALNEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY BY VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					na 100 tys. mieszkańców per 100 thous. inhabitants				
WYNAŁAZKI (dok.) INVENTIONS (cont.)										
Pomorskie	49	78	81	87	85	2,21	3,50	3,62	3,81	3,71
Śląskie.....	240	274	233	321	213	5,17	5,90	5,03	6,94	4,61
Świętokrzyskie	27	37	25	47	39	2,12	2,91	1,97	3,68	3,06
Warmińsko-mazurskie.....	13	9	18	14	17	0,91	0,63	1,26	0,96	1,17
Wielkopolskie	87	105	95	129	159	2,56	3,08	2,78	3,73	4,59
Zachodniopomorskie.....	32	43	35	88	85	1,89	2,54	2,07	5,11	4,94
WZORY UŻYTKOWE UTILITY MODELS										
Zgłoszone wzory użytkowe	667	734	879	940	941	1,75	1,92	2,30	2,44	2,44
<i>Utility model applications</i>										
Dolnośląskie.....	38	52	65	75	66	1,32	1,81	2,26	2,57	2,26
Kujawsko-pomorskie.....	42	45	45	34	54	2,03	2,17	2,17	1,62	2,58
Lubelskie	39	28	24	42	49	1,80	1,30	1,12	1,93	2,26
Lubuskie.....	10	8	6	6	10	0,99	0,79	0,59	0,59	0,98
Łódzkie.....	41	31	56	56	43	1,61	1,22	2,21	2,21	1,70
Małopolskie	63	98	74	106	112	1,92	2,97	2,24	3,17	3,34
Mazowieckie.....	140	139	158	135	164	2,69	2,66	3,01	2,55	3,09
Opolskie	12	10	17	23	16	1,16	0,97	1,65	2,27	1,58
Podkarpackie	23	33	49	46	37	1,10	1,57	2,33	2,16	1,74
Podlaskie.....	20	15	31	29	22	1,68	1,26	2,61	2,41	1,84
Pomorskie	21	16	34	56	48	0,95	0,72	1,52	2,45	2,10
Śląskie.....	114	130	170	168	157	2,45	2,80	3,67	3,63	3,40
Świętokrzyskie	19	19	30	19	21	1,49	1,50	2,37	1,49	1,65
Warmińsko-mazurskie.....	9	23	25	27	20	0,63	1,61	1,75	1,86	1,38
Wielkopolskie	50	69	77	91	100	1,47	2,02	2,25	2,63	2,89
Zachodniopomorskie.....	26	18	18	27	22	1,54	1,06	1,06	1,57	1,28
Udzielone prawa ochronne	616	431	484	498	514	1,62	1,13	1,27	1,29	1,33
<i>Rights of protection granted</i>										
Dolnośląskie.....	28	19	23	36	45	0,97	0,66	0,80	1,23	1,54
Kujawsko-pomorskie.....	30	26	29	32	28	1,45	1,26	1,40	1,52	1,34
Lubelskie	22	25	24	14	18	1,02	1,16	1,12	0,64	0,83
Lubuskie.....	13	3	9	2	2	1,29	0,30	0,89	0,20	0,20
Łódzkie.....	33	37	23	16	27	1,29	1,46	0,91	0,63	1,07
Małopolskie	73	45	52	73	44	2,22	1,36	1,57	2,18	1,31
Mazowieckie.....	124	85	116	100	83	2,38	1,63	2,21	1,89	1,57
Opolskie	15	3	8	9	12	1,45	0,29	0,78	0,89	1,19
Podkarpackie	27	12	19	22	39	1,29	0,57	0,90	1,03	1,83
Podlaskie.....	7	4	14	10	16	0,59	0,34	1,18	0,83	1,33
Pomorskie	20	22	12	10	14	0,90	0,99	0,54	0,44	0,61
Śląskie.....	131	73	90	83	96	2,82	1,57	1,94	1,79	2,08
Świętokrzyskie	10	17	15	14	17	0,79	1,34	1,18	1,10	1,33
Warmińsko-mazurskie.....	11	11	5	10	18	0,77	0,77	0,35	0,69	1,24
Wielkopolskie	616	431	484	498	514	1,62	1,13	1,27	1,29	1,33
Zachodniopomorskie.....										

Źródło: „Nauka i technika” (lata 2008-2012), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology” (years 2008-2012), CSO, Warsaw.

Tabl. 56. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY <i>PERSONS WHO HAVE USED THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS</i>						
OGÓŁEM	14 243,85	16 171,90	17 021,12	18 026,48	18 954,70	GRAND TOTAL
16-24 lata	4 543,26	4 435,67	4 484,00	4 578,24	4 565,28	aged 16-24
25-34	3 480,62	4 256,15	4 439,09	4 610,21	4 676,32	25-34
35-44	2 660,38	3 218,71	3 612,47	3 852,70	4 053,75	35-44
45-54	2 239,94	2 610,20	2 606,16	2 778,91	3 001,32	45-54
55-64	1 123,48	1 408,19	1 569,19	1 819,36	2 082,71	55-64
65-74 lata	196,18	242,99	310,21	387,05	575,33	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	7 276,13	8 266,68	8 804,07	9 270,37	9 845,48	TOTAL
16-24 lata	2 180,49	2 182,51	2 305,34	2 234,64	2 253,53	aged 16-24
25-34	1 809,34	2 218,45	2 298,05	2 359,92	2 409,27	25-34
35-44	1 387,25	1 654,25	1 920,09	2 036,58	2 124,29	35-44
45-54	1 275,47	1 406,71	1 356,42	1 499,77	1 630,30	45-54
55-64	533,04	706,48	813,68	960,95	1 167,15	55-64
65-74 lata	90,53	98,29	110,48	178,52 ^a	260,94	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	6 967,73	7 905,22	8 217,05	8 756,10	9 109,22	TOTAL
16-24 lata	2 362,77	2 253,16	2 178,66	2 343,60	2 311,75	aged 16-24
25-34	1 671,28	2 037,71	2 141,03	2 250,29	2 267,05	25-34
35-44	1 273,13	1 564,46	1 692,38	1 816,13	1 929,46	35-44
45-54	964,46	1 203,49	1 249,74	1 279,14	1 371,02	45-54
55-64	590,44	701,71	755,51	858,42	915,56	55-64
65-74 lata	105,65	144,69	199,73	208,53	314,39	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ <i>PERSONS USING AN ELECTRONIC MAIL</i>						
OGÓŁEM	11 042,25	13 077,96	13 837,96	14 669,98	15 540,13	GRAND TOTAL
16-24 lata	3 811,66	4 002,45	3 991,05	4 098,31	4 124,54	aged 16-24
25-34	2 907,32	3 683,66	3 822,54	4 003,26	4 167,71	25-34
35-44	1 895,63	2 433,49	2 876,77	3 000,13	3 266,10	35-44
45-54	1 512,47	1 872,29	1 827,55	2 015,31	2 122,36	45-54
55-64	777,09	919,42	1 086,01	1 310,75	1 466,95	55-64
65-74 lata	138,07 ^a	166,64 ^a	234,03 ^a	242,22 ^a	392,47	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	5 631,21	6 675,43	7 163,43	7 447,53	8 035,65	TOTAL
16-24 lata	1 844,07	1 984,27	2 036,73	1 987,59	2 065,61	aged 16-24
25-34	1 520,74	1 924,54	2 017,85	2 064,53	2 165,16	25-34
35-44	981,80	1 250,06	1 499,34	1 544,91	1 670,11	35-44
45-54	879,30	1 014,58	954,37	1 080,03	1 176,68	45-54
55-64	348,57	438,49	558,65	668,35	795,50	55-64
65-74 lata	56,74 ^a	63,50 ^a	96,49 ^a	102,13 ^a	162,59 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	5 411,04	6 402,53	6 674,53	7 222,45	7 504,48	TOTAL
16-24 lata	1 967,59	2 018,18	1 954,33	2 110,72	2 058,93	aged 16-24
25-34	1 386,59	1 759,12	1 804,69	1 938,73	2 002,55	25-34
35-44	913,84	1 183,43	1 377,42	1 455,22	1 595,99	35-44
45-54	633,17	857,71	873,19	935,28	945,67	45-54
55-64	428,52	480,94	527,36	642,40	671,46	55-64
65-74 lata	81,33 ^a	103,14 ^a	137,53 ^a	140,09	229,88	aged 65-74

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 56. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE <i>PERSONS MAKING A TELEPHONE CALL VIA THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING</i>						
OGÓŁEM	4 297,53	5 791,19	5 803,71	6 231,55	7 342,26	GRAND TOTAL
16-24 lata	1 393,78	1 703,86	1 599,29	1 773,96	2 046,77	aged 16-24
25-34	1 271,67	1 764,96	1 608,55	1 693,08	1 994,98	25-34
35-44	729,34	1 036,79	1 172,22	1 234,86	1 417,02	35-44
45-54	527,81	756,35	770,46	723,85	927,93	45-54
55-64	280,17	457,58	556,37	668,15	744,45	55-64
65-74 lata	94,76 ^a	71,65 ^a	96,83 ^a	137,66 ^a	211,12	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	2 026,49	2 827,57	2 909,21	3 052,13	3 768,94	TOTAL
16-24 lata	596,34	804,75	779,06	812,72	962,05	aged 16-24
25-34	620,36	896,67	795,97	829,47	1 035,33	25-34
35-44	340,84	454,80	570,21	597,52	715,71	35-44
45-54	299,38	444,49	420,62	387,05	513,41	45-54
55-64	121,37	201,60	302,70	365,40	446,60	55-64
65-74 lata	48,21 ^a	25,27 ^a	40,66 ^a	59,96 ^a	95,86 ^a	aged 65-74
65-74 lata	46,55 ^a	46,38 ^a	56,17 ^a	77,69 ^a	115,26	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	2 271,04	2 963,62	2 894,50	3 179,43	3 573,32	TOTAL
16-24 lata	797,45	899,12	820,23	961,24	1 084,72	aged 16-24
25-34	651,32	868,29	812,58	863,60	959,65	25-34
35-44	388,50	581,99	602,01	637,34	701,32	35-44
45-54	228,43	311,86	349,84	336,80	414,52	45-54
55-64	158,80	255,98 ^a	253,66 ^a	302,74	297,85	55-64
65-74 lata	46,55 ^a	46,38 ^a	56,17 ^a	77,69 ^a	115,26	aged 65-74
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE <i>PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS</i>						
OGÓŁEM	8 908,68	4 242,53	9 332,58	5 201,10	5 056,78	GRAND TOTAL
16-24 lata	3 794,44	1 928,95	3 479,43	2 202,22	2 147,95	aged 16-24
25-34	2 450,29	1 260,17	2 685,41	1 551,42	1 488,33	25-34
35-44	1 310,96	537,02	1 739,41	779,85	747,11	35-44
45-54	946,44	350,34	870,88	418,10	438,16	45-54
55-64	358,23	136,74 ^a	483,59	216,07 ^a	203,52	55-64
65-74 lata	48,31 ^a	29,30 ^a	73,87 ^a	33,44 ^a	31,72 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	4 462,04	1 946,39	4 922,94	2 462,95	2 438,16	TOTAL
16-24 lata	1 815,67	887,51	1 825,41	994,27	1 027,78	aged 16-24
25-34	1 268,37	560,62	1 400,18	727,08	736,94	25-34
35-44	639,80	244,55	938,22	384,95	337,60	35-44
45-54	557,02	173,23	475,55	211,69 ^a	219,54	45-54
55-64	158,70	68,79 ^a	257,98	135,39 ^a	109,30	55-64
65-74 lata	22,48 ^a	11,69 ^a	25,60 ^a	9,56 ^a	7,00 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	4 446,64	2 296,14	4 409,64	2 738,15	2 618,62	TOTAL
16-24 lata	1 978,78	1 041,45	1 654,02	1 207,95	1 120,17	aged 16-24
25-34	1 181,92	699,55	1 285,23	824,34	751,39	25-34
35-44	671,16	292,47	801,18	394,90	409,51	35-44
45-54	389,43	177,11	395,33	206,41 ^a	218,62 ^a	45-54
55-64	199,52	67,95 ^a	225,61	80,68 ^a	94,22 ^a	55-64
65-74 lata	25,84 ^a	17,62 ^a	48,27 ^a	23,88 ^a	24,71 ^a	aged 65-74

Tabl. 56. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH PERSONS FINDING INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES						
OGÓŁEM	9 477,18	8 336,88	11 355,70	12 934,47	14 454,11	GRAND TOTAL
16-24 lata	2 753,25	2 043,29 ^a	2 659,14	2 898,72	3 127,67	aged 16-24
25-34	2 656,48	2 446,46 ^a	3 245,70	3 523,56	3 803,67	25-34
35-44	1 800,40	1 794,25	2 530,30	2 971,33	3 222,82	35-44
45-54	1 439,89	1 284,15	1 672,01	1 979,68	2 296,10	45-54
55-64	714,59	659,53	1 063,04	1 302,47	1 579,16	55-64
65-74 lata	112,58a	109,19a	185,51a	258,72 ^a	424,70	aged 65-74
Kobiety Females						
RAZEM.....	4 575,85	4 054,38	5 719,49	6 584,18	7 471,63	TOTAL
16-24 lata	1 235,32	973,14 ^a	1 344,28	1 394,55	1 528,13	aged 16-24
25-34	1 334,45	1 265,90 ^a	1 637,23	1 807,75	1 991,81	25-34
35-44	857,28	859,60	1 309,07	1 540,62	1 681,47	35-44
45-54	789,75	619,07	816,77	1 050,51	1 228,06	45-54
55-64	305,00	292,04	545,38	665,48	851,77	55-64
65-74 lata	54,03 ^a	44,63 ^a	66,76 ^a	125,26 ^a	190,40 ^a	aged 65-74
Mężczyźni Males						
RAZEM.....	4 901,34	4 282,50	5 636,21	6 350,29	6 982,48	TOTAL
16-24 lata	1 517,93	1 070,15 ^a	1 314,87	1 504,16	1 599,54	aged 16-24
25-34	1 322,03	1 180,56 ^a	1 608,48	1 715,81	1 811,86	25-34
35-44	943,12	934,65	1 221,23	1 430,70	1 541,35	35-44
45-54	650,14	665,08	855,24	929,16	1 068,04	45-54
55-64	409,58	367,49	517,66	636,99	727,39	55-64
65-74 lata	58,55 ^a	64,56 ^a	118,75 ^a	133,46	234,30	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION						
OGÓŁEM	4 066,81	4 166,12	5 034,17	5 599,26	3 775,54	GRAND TOTAL
16-24 lata	1 027,33	790,96	1 083,96	1 069,42	568,61	aged 16-24
25-34	1 214,68	1 356,01	1 514,68	1 661,19	1 212,80	25-34
35-44	794,36	973,26	1 189,86	1 315,49	932,12	35-44
45-54	634,31	656,88	692,09	835,04	605,03	45-54
55-64	345,97	320,94	472,25	601,69	381,25	55-64
65-74 lata	50,16 ^a	68,07 ^a	81,33 ^a	116,42 ^a	75,72 ^a	aged 65-74
Kobiety Females						
RAZEM.....	2 142,22	2 216,03	2 714,58	2 953,51	1 894,81	TOTAL
16-24 lata	520,39	414,79	618,53	520,72	282,25	aged 16-24
25-34	619,82	751,34	802,79	886,06	644,75	25-34
35-44	432,96	502,79	654,27	723,71	435,28	35-44
45-54	395,99	364,51	370,26	435,22	303,37	45-54
55-64	143,94	156,29a	242,90	337,28	192,97 ^a	55-64
65-74 lata	29,12 ^a	26,30 ^a	25,83 ^a	50,51 ^a	36,20 ^a	aged 65-74
Mężczyźni Males						
RAZEM.....	1 924,58	1 950,10	2 319,59	2 645,75	1 880,72	TOTAL
16-24 lata	506,93	376,16	465,43	548,70	286,36	aged 16-24
25-34	594,86	604,68	711,89	775,13	568,06	25-34
35-44	361,40	470,47	535,59	591,78	496,84	35-44
45-54	238,32	292,37	321,83	399,82	301,67	45-54
55-64	202,03	164,65 ^a	229,35	264,41	188,28 ^a	55-64
65-74 lata	21,04 ^a	41,77 ^a	55,50 ^a	65,91 ^a	39,52 ^a	aged 65-74

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 56. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET PERSONS LISTENING TO WEB RADIOS OR WATCHING WEB TELEVISION						
OGÓŁEM	5 228,31	5 479,75	6 379,04	6 804,83	8 803,60	GRAND TOTAL
16-24 lata	2 474,13	2 337,17	2 523,50	2 661,78	3 089,93	aged 16-24
25-34	1 366,45	1 555,67	1 904,60	1 978,09	2 514,80	25-34
35-44	700,59	832,28	1 082,45	1 202,87	1 613,40	35-44
45-54	458,17	486,50	485,20	588,28	897,44	45-54
55-64	213,12	229,36 ^a	334,86 ^a	303,02	561,63 ^a	55-64
65-74 lata	15,86 ^a	38,78 ^a	48,43 ^a	70,79 ^a	126,41 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	2 349,03	2 440,84	3 003,03	3 174,36	4 242,27	TOTAL
16-24 lata	1 099,64	1 041,24	1 199,10	1 268,47	1 529,66	aged 16-24
25-34	621,25	731,54	896,48	911,86	1 182,84	25-34
35-44	311,96	342,67	503,30	590,07	746,36	35-44
45-54	232,84	233,96	240,79	243,96 ^a	433,24	45-54
55-64	78,98	79,74 ^a	153,81 ^a	137,58 ^a	298,86 ^a	55-64
65-74 lata	4,35 ^a	11,69 ^a	9,54 ^a	22,42 ^a	51,33 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	2 879,28	3 038,91	3 376,01	3 630,46	4 561,33	TOTAL
16-24 lata	1 374,48	1 295,92	1 324,40	1 393,31	1 560,27	aged 16-24
25-34	745,19	824,13	1 008,12	1 066,23	1 331,96	25-34
35-44	388,63	489,61	579,14	612,79	867,04	35-44
45-54	225,33	252,54	244,41	344,32	464,20	45-54
55-64	134,14	149,61 ^a	181,05 ^a	165,44 ^a	262,77	55-64
65-74 lata	11,51 ^a	27,09 ^a	38,88 ^a	48,36 ^a	75,08	aged 65-74
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE						
OGÓŁEM	3 617,75	4 689,70	4 784,02	4 653,38	5 023,78	GRAND TOTAL
16-24 lata	1 780,09	2 030,14	1 914,77	1 881,50	1 870,14	aged 16-24
25-34	959,66	1 392,58	1 457,16	1 429,28	1 567,71	25-34
35-44	445,24	672,25	840,38	689,60	840,04	35-44
45-54	262,36	376,57	340,76	400,54	429,93	45-54
55-64	144,48	195,18 ^a	197,15 ^a	199,26 ^a	240,67 ^a	55-64
65-74 lata	25,93 ^a	22,98 ^a	33,79 ^a	53,20 ^a	75,29 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	1 297,94	1 727,39	1 891,18	1 760,47	2 002,67	TOTAL
16-24 lata	643,24	793,94	791,38	719,75	759,18	aged 16-24
25-34	323,42	526,51	576,68	542,82	647,11	25-34
35-44	148,29	222,09	311,98	254,02	292,64	35-44
45-54	130,09	139,71	131,63	151,38 ^a	192,75 ^a	45-54
55-64	42,90	40,35 ^a	77,52 ^a	78,27 ^a	83,95 ^a	55-64
65-74 lata	10,00 ^a	4,79 ^a	1,99 ^a	14,23 ^a	27,04 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	2 319,82	2 962,31	2 892,84	1 760,47	3 021,12	TOTAL
16-24 lata	1 136,85	1 236,20	1 123,39	719,75	1 110,96	aged 16-24
25-34	636,24	866,06	880,49	542,82	920,60	25-34
35-44	296,95	450,16	528,40	254,02	547,40	35-44
45-54	132,27	236,85	209,13	151,38	237,19	45-54
55-64	101,57	154,83 ^a	119,63 ^a	78,27 ^a	156,72 ^a	55-64
65-74 lata	15,94 ^a	18,20 ^a	31,80 ^a	14,23 ^a	48,25 ^a	aged 65-74

Tabl. 56. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (cd.)**
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKĄ, FILMAMI, GRAFIKĄ PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES						
OGÓŁEM	3 591,85	5 751,42	6 355,67	6 606,28	8 533,87	GRAND TOTAL
16-24 lata	2 056,07	2 542,67	2 717,26	2 747,11	3 144,15	aged 16-24
25-34	786,31	1 803,89	1 862,55	1 938,03	2 592,76	25-34
35-44	433,86	779,40	1 017,34	1 048,42	1 578,23	35-44
45-54	203,79	395,89	466,09	505,99	654,21	45-54
55-64	93,65	195,53 ^a	233,10 ^a	289,59	468,71 ^a	55-64
65-74 lata	18,17 ^a	34,05 ^a	59,33 ^a	77,14 ^a	95,82 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	1 293,54	2 462,17	2 875,03	2 989,93	3 836,82	TOTAL
16-24 lata	721,98	1 141,91	1 289,94	1 279,08	1 432,78	aged 16-24
25-34	271,69	772,28	810,58	860,32	1 166,05	25-34
35-44	154,05	291,02	440,14	471,15	681,11	35-44
45-54	93,11	172,60	204,68	222,98 ^a	290,79	45-54
55-64	44,36	73,18 ^a	107,74 ^a	128,47 ^a	235,00 ^a	55-64
65-74 lata	8,35 ^a	11,19 ^a	21,95 ^a	27,94 ^a	30,09 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	2 298,31	3 289,25	3 480,64	3 616,35	4 697,05	TOTAL
16-24 lata	1 334,09	1 400,76	1 427,32	1 468,03	1 711,37	aged 16-24
25-34	514,62	1 031,61	1 051,98	1 077,71	1 426,71	25-34
35-44	279,81	488,39	577,19	577,28	897,12	35-44
45-54	110,68	223,29	261,41	283,01	363,42	45-54
55-64	49,29	122,35 ^a	125,36 ^a	161,13 ^a	232,71 ^a	55-64
65-74 lata	9,83 ^a	22,86 ^a	37,38 ^a	49,20 ^a	65,72 ^a	aged 65-74
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ON-LINE” PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES						
OGÓŁEM	5 453,56	5 222,42	5 038,84	5 227,33	9 049,38	GRAND TOTAL
16-24 lata	1 739,55	1 395,62	1 230,72	1 327,01	2 317,52	aged 16-24
25-34	1 481,69	1 491,01	1 441,64	1 397,42	2 381,45	25-34
35-44	967,08	1 058,08	1 017,30	1 016,74	1 770,76	35-44
45-54	738,73	721,89	716,51	793,71	1 309,88	45-54
55-64	422,31	469,41	525,91	555,53	963,34	55-64
65-74 lata	104,20 ^a	86,40 ^a	106,75 ^a	136,92 ^a	306,44 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	2 676,72	2 494,89	2 571,58	2 654,69	4 573,24	TOTAL
16-24 lata	831,17	692,80	672,05	627,64	1 101,03	aged 16-24
25-34	745,16	739,06	732,18	719,41	1 244,35	25-34
35-44	476,03	483,11	518,10	535,42	915,35	35-44
45-54	395,78	349,81	372,93	417,50	665,20	45-54
55-64	176,56	209,57	252,76	294,87	529,34	55-64
65-74 lata	52,02 ^a	20,54 ^a	23,56 ^a	59,85 ^a	117,97 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	2 776,84	2 727,53	2 467,26	2 572,65	4 476,14	TOTAL
16-24 lata	908,38	702,82	558,67	699,38	1 216,49	aged 16-24
25-34	736,53	751,95	709,46	678,02	1 137,10	25-34
35-44	491,05	574,97	499,20	481,32	855,41	35-44
45-54	342,95	372,08	343,59	376,20	644,68	45-54
55-64	245,75	259,84	273,16	260,66	434,00	55-64
65-74 lata	52,18 ^a	65,86 ^a	83,19 ^a	77,07 ^a	188,47	aged 65-74

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 56. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY SZUKAJĄCE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH ZDROWIA <i>PERSONS FINDING HEALTH INFORMATION</i>						
OGÓŁEM	5 415,93	6 494,46	7 335,20	6 813,21		GRAND TOTAL
16-24 lata	1 342,13	1 360,46	1 448,95	1 381,43		aged 16-24
25-34	1 474,72	1 981,40	2 091,35	1 765,35		25-34
35-44	1 117,84	1 372,99	1 653,07	1 581,18		35-44
45-54	913,56	1 107,60	1 184,75	1 109,77		45-54
55-64	497,61	568,12	773,18	792,88		55-64
65-74 lata	70,06 ^a	103,89 ^a	183,90 ^a	182,60 ^a		aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	3 456,27	4 053,31	4 555,51	4 141,33		TOTAL
16-24 lata	815,22	817,51	924,49	811,45		aged 16-24
25-34	995,79	1 281,97	1 289,61	1 103,55		25-34
35-44	705,01	856,17	1 054,54	971,38		35-44
45-54	617,24	712,52	754,30	719,73		45-54
55-64	279,00 ^a	331,47	459,30	454,91		55-64
65-74 lata	44,01 ^a	53,68 ^a	73,27 ^a	80,30 ^a		aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	1 959,65	2 441,15	2 779,69	2 671,89		TOTAL
16-24 lata	526,91	542,96	524,46	569,98		aged 16-24
25-34	478,94	699,43	801,74	661,80		25-34
35-44	412,83	516,81	598,53	609,80		35-44
45-54	296,31	395,09	430,46	390,04		45-54
55-64	218,61 ^a	236,65	313,88	337,97		55-64
65-74 lata	26,05 ^a	50,22 ^a	110,62 ^a	102,29 ^a		aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH <i>PERSONS USING THE SERVICE OF INTERNET BANKING</i>						
OGÓŁEM	4 978,63	6 170,54	7 326,57	7 991,23	9 720,47	GRAND TOTAL
16-24 lata	968,44	1 079,34	1 215,86	1 252,44	1 548,82	aged 16-24
25-34	1 695,66	2 035,10	2 433,63	2 611,39	3 046,26	25-34
35-44	1 048,68	1 451,61	1 797,98	1 950,94	2 436,41	35-44
45-54	790,19	1 031,92	1 135,35	1 263,61	1 572,76	45-54
55-64	421,27	479,66	636,45	786,60	887,47	55-64
65-74 lata	54,40 ^a	92,91 ^a	107,30 ^a	126,25 ^a	228,76	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	2 421,99	3 060,74	3 783,61	4 077,85	5 105,36	TOTAL
16-24 lata	462,86	541,36	634,08	593,95	778,62	aged 16-24
25-34	848,06	1 060,89	1 264,69	1 363,21	1 647,54	25-34
35-44	472,71	686,76	916,79	1 007,41	1 244,04	35-44
45-54	450,00	528,56	599,96	660,21	821,72	45-54
55-64	161,18 ^a	207,28 ^a	329,74	399,46	501,04	55-64
65-74 lata	27,18 ^a	35,89 ^a	38,34 ^a	53,62 ^a	112,41 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	2 556,64	3 109,80	3 542,96	3 913,38	4 615,11	TOTAL
16-24 lata	505,58	537,98	581,78	658,50	770,20	aged 16-24
25-34	847,60	974,21	1 168,94	1 248,17	1 398,72	25-34
35-44	575,97	764,85	881,18	943,53	1 192,37	35-44
45-54	340,19	503,37	535,39	603,40	751,03	45-54
55-64	260,09 ^a	272,38	306,71	387,15	386,43	55-64
65-74 lata	27,21 ^a	57,01 ^a	68,95 ^a	72,63 ^a	116,35 ^a	aged 65-74

Tabl. 56. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (dok.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH <i>PERSONS FINDING EDUCATION OR TRAINING OFFERS INFORMATION</i>						
OGÓŁEM	3 811,93	3 629,53	3 896,88	4 992,97	6 169,06	GRAND TOTAL
16-24 lata	1 787,26	1 504,10	1 488,69	1 905,11	2 227,62	aged 16-24
25-34	956,53	993,12	1 146,57	1 318,85	1 611,06	25-34
35-44	622,15	622,44	696,55	918,43	1 226,70	35-44
45-54	324,69	378,61	415,15	560,26	667,56	45-54
55-64	108,12 ^a	125,87 ^a	130,62 ^a	243,18 ^a	374,48	55-64
65-74 lata	13,18 ^a	5,39 ^a	19,31 ^a	47,13 ^a	61,64 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	2 048,04	2 044,94	2 270,08	2 857,47	3 529,64	TOTAL
16-24 lata	948,35	819,93	841,76	1 015,86	1 210,25	aged 16-24
25-34	547,39	588,03	639,44	779,40	931,75	25-34
35-44	321,40	353,76	446,82	564,65	699,38	35-44
45-54	201,05	219,77	252,27	355,19	411,96	45-54
55-64	27,77 ^a	63,45 ^a	76,13 ^a	120,83 ^a	245,76	55-64
65-74 lata	2,09 ^a	-	13,66 ^a	21,55 ^a	30,54 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	1 763,89	1 584,59	1 626,80	2 135,50	2 639,42	TOTAL
16-24 lata	838,91	684,17	646,94	889,26	1 017,37	aged 16-24
25-34	409,14	405,10	507,12	539,45	679,31	25-34
35-44	300,75	268,68	249,73	353,79	527,32	35-44
45-54	123,64	158,84	162,87	205,07 ^a	255,60 ^a	45-54
55-64	80,36 ^a	62,42 ^a	54,49 ^a	122,36 ^a	128,71 ^a	55-64
65-74 lata	11,09 ^a	5,39 ^a	5,64 ^a	25,58 ^a	31,11 ^a	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY <i>PERSONS USING INTERNET IN PURPOSE TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE</i>						
OGÓŁEM	8 056,53	8 896,86	9 469,60	7 825,10	9 713,93	GRAND TOTAL
16-24 lata	3 204,60	3 085,25	3 039,58	2 752,03	3 071,27	aged 16-24
25-34	1 942,01	2 257,64	2 559,05	1 953,63	2 488,06	25-34
35-44	1 365,76	1 663,82	1 873,55	1 468,47	2 000,91	35-44
45-54	1 028,34	1 196,65	1 204,86	930,11	1 186,19	45-54
55-64	439,13	614,36	686,29	575,79	787,00	55-64
65-74 lata	76,68 ^a	79,15 ^a	106,27 ^a	145,08 ^a	180,49 ^a	aged 65-74
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	4 169,65	4 645,44	5 013,88	4 244,09	5 258,17	TOTAL
16-24 lata	1 604,56	1 578,56	1 611,50	1 433,07	1 569,09	aged 16-24
25-34	1 036,80	1 242,91	1 344,77	1 082,21	1 383,19	25-34
35-44	713,11	839,78	1 022,07	797,99	1 111,59	35-44
45-54	593,84	662,26	658,78	525,64	682,08	45-54
55-64	190,51 ^a	295,89	346,41	343,87	439,81	55-64
65-74 lata	30,84 ^a	26,03 ^a	30,35 ^a	61,31 ^a	72,42 ^a	aged 65-74
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	3 886,88	4 251,42	4 455,73	3 581,00	4 455,75	TOTAL
16-24 lata	1 600,05	1 506,69	1 428,08	1 318,96	1 502,18	aged 16-24
25-34	905,21	1 014,72	1 214,28	871,42	1 104,87	25-34
35-44	652,65	824,04	851,48	670,48	889,32	35-44
45-54	434,50	534,38	546,08	404,47	504,11	45-54
55-64	248,63	318,47	339,88	231,92 ^a	347,20	55-64
65-74 lata	45,84 ^a	53,12 ^a	75,93 ^a	83,77 ^a	108,07 ^a	aged 65-74

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 57. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, EDUCATIONAL LEVEL AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY <i>PERSONS WHO HAVE USED THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS</i>						
OGÓŁEM	14 243,85	16 171,90	17 021,12	18 026,48	18 954,70	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	2 049,93	2 214,54	2 357,84	2 317,44	2 185,88	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	8 260,06	9 399,97	9 802,55	10 633,69	11 008,53	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	3 933,87	4 557,39	4 860,73	5 075,35	5 760,29	<i>With tertiary educational level</i>
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	7 276,13	8 266,68	8 804,07	9 270,37	9 845,48	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	949,94	1 038,89	1 169,59	1 087,78	1 050,25	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	3 974,14	4 587,14	4 767,57	5 138,81	5 318,47	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	2 352,04	2 640,65	2 866,91	3 043,78	3 476,76	<i>With tertiary educational level</i>
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	6 967,73	7 905,22	8 217,05	8 756,10	9 109,22	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	1 099,98	1 175,65	1 188,25	1 229,66	1 135,63	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	4 285,92	4 812,83	5 034,98	5 494,88	5 690,06	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 581,82	1 916,75	1 993,82	2 031,57	2 283,53	<i>With tertiary educational level</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ <i>PERSONS USING AN ELECTRONIC MAIL</i>						
OGÓŁEM	11 042,25	13 077,96	13 837,96	14 669,98	15 540,13	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	1 528,09	1 788,45	1 900,08	1 889,50	1 741,68	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	5 962,70	7 079,87	7 380,15	7 979,92	8 340,77	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	3 551,46	4 209,65	4 557,73	4 800,57	5 457,67	<i>With tertiary educational level</i>
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	5 631,21	6 675,43	7 163,43	7 447,53	8 035,65	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	720,33	819,87	919,76	871,38	831,85	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	2 831,44	3 422,36	3 579,52	3 729,38	3 947,42	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	2 079,44	2 433,19	2 664,15	2 846,77	3 256,38	<i>With tertiary educational level</i>
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	5 411,04	6 402,53	6 674,53	7 222,45	7 504,48	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	807,76	968,57	980,32	1 018,12	909,83	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	3 131,26	3 657,51	3 800,63	4 250,53	4 393,36	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 472,03	1 776,45	1 893,58	1 953,79	2 201,30	<i>With tertiary educational level</i>
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE <i>PERSONS MAKING A TELEPHONE CALL VIA THE INTERNET, VIDEO CONFERENCE</i>						
OGÓŁEM	4 297,53	5 791,19	5 803,71	6 231,55	7 342,26	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	583,17	792,94	760,97	911,54	919,84	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	2 363,67	3 124,65	3 144,24	3 403,59	3 949,53	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 350,68	1 873,59	1 898,50	1 916,41	2 472,89	<i>With tertiary educational level</i>
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	2 026,49	2 827,57	2 909,21	3 052,13	3 768,94	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	226,03	336,48	339,19	386,47	390,63	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	1 103,76	1 474,02	1 533,44	1 614,71	1 958,79	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	696,71	1 017,07	1 036,59	1 050,95	1 419,51	<i>With tertiary educational level</i>

Tabl. 57. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (cd.)**
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, EDUCATIONAL LEVEL AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE (dok.) <i>PERSONS MAKING A TELEPHONE CALL VIA THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING (cont.)</i>						
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	2 271,04	2 963,62	2 894,50	3 179,43	3 573,32	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	357,15	456,46	421,78	525,08	529,21	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	1 259,91	1 650,63	1 610,80	1 788,89	1 990,74	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	653,98	856,52	861,91	865,46	1 053,38	<i>With tertiary educational level</i>
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE <i>PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS</i>						
O G Ó Ł E M	8 908,68	4 242,53	9 332,58	5 201,10	5 056,78	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	1 619,39	908,56	1 719,95	1 028,32	977,84	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	4 971,40	2 178,79	5 195,18	2 751,61	2 525,45	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	2 317,89	1 155,17	2 417,44	1 421,17	1 553,50	<i>With tertiary educational level</i>
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	4 462,04	1 946,39	4 922,94	2 462,95	2 438,16	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	770,2	397,46	854,34	445,34	461,42	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	2 306,07	943,52	2 647,95	1 227,95	1 143,05	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 385,76	605,42	1 420,65	789,66	833,70	<i>With tertiary educational level</i>
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	4 446,64	2 296,14	4 409,64	2 738,15	2 618,62	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	849,18	511,11	865,61	582,98	516,42	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	2 665,32	1 235,28	2 547,23	1 523,66	1 382,40	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	932,13	549,76	996,79	631,51	719,80	<i>With tertiary educational level</i>
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH <i>PERSONS FINDING INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES</i>						
O G Ó Ł E M	9 477,18	8 336,88	11 355,70	12 934,47	14 454,11	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	997,84	762,87	1 173,09	1 316,35	1 341,03	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	5 502,00	4 612,54	6 384,26	7 488,33	8 155,09	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	2 977,34	2 961,48 ^a	3 798,35	4 129,80	4 957,99	<i>With tertiary educational level</i>
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM.....	4 575,85	4 054,38	5 719,49	6 584,18	7 471,63	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	406,58	311,18	555,88	587,78	623,02	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	2 446,45	2 099,26	2 931,84	3 541,73	3 889,42	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 722,82	1 643,94 ^a	2 231,76	2 454,67	2 959,19	<i>With tertiary educational level</i>
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM.....	4 901,34	4 282,50	5 636,21	6 350,29	6 982,48	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	591,26	451,69	617,21	728,57	718,01	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	3 055,55	2 513,28	3 452,42	3 946,60	4 265,67	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 254,52	1 317,53 ^a	1 566,58	1 675,13	1 998,80	<i>With tertiary educational level</i>

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 57. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, EDUCATIONAL LEVEL AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM <i>PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION</i>						
OGÓŁEM	4 066,81	4 166,12	5 034,17	5 599,26	3 775,54	GRAND TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	263,48	228,61 ^a	347,96	337,81	147,00 ^a	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 939,23	1 942,45	2 423,63	2 885,72	1 602,02	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 864,10	1 995,06	2 262,58	2 375,73	2 025,52	With tertiary educational level
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	2 142,22	2 216,03	2 714,58	2 953,51	1 894,81	TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	115,90	115,05 ^a	166,65 ^a	167,02 ^a	85,38 ^a	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	954,00	964,43	1 208,12	1 391,98	719,33	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 072,32	1 136,55	1 339,81	1 394,51	1 090,11	With tertiary educational level
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	1 924,58	1 950,10	2 319,59	2 645,75	1 880,72	TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	147,58	113,56 ^a	181,31 ^a	170,79 ^a	62,62 ^a	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	985,23	978,03	1 215,50	1 493,74	882,70	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	791,78	858,51	922,77	981,22	935,41	With tertiary educational level
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLADAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET <i>PERSONS LISTENING TO WEB RADIOS OR WATCHING WEB TELEVISION</i>						
OGÓŁEM	5 228,31	5 479,75	6 379,04	6 804,83	8 803,60	GRAND TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	1 012,74	1 048,53	1 187,33	1 271,18	1 289,34	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	2 935,05	2 912,77	3 337,72	3 577,41	4 694,26	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 280,51	1 518,45	1 853,99	1 956,23	2 820,01	With tertiary educational level
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	2 349,03	2 440,84	3 003,03	3 174,36	4 242,27	TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	430,11	417,72	554,44	583,01	616,08	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 247,63	1 253,32	1 447,76	1 523,37	2 073,86	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	671,29	769,81	1 000,83	1 067,98	1 552,33	With tertiary educational level
Mężczyźni <i>Males</i>						
RAZEM	2 879,28	3 038,91	3 376,01	3 630,46	4 561,33	TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	582,63	630,82	632,89	688,17	673,26	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 687,42	1 659,45	1 889,96	2 054,05	2 620,40	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	609,23	748,64	853,16	888,24	1 267,67	With tertiary educational level
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE <i>PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE</i>						
OGÓŁEM	3 617,75	4 689,70	4 784,02	4 653,38	5 023,78	GRAND TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	728,38	836,22	923,50	895,89	785,93	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 860,96	2 313,87	2 231,93	2 228,96	2 353,96	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 028,41	1 539,61	1 628,59	1 528,54	1 883,90	With tertiary educational level
Kobiety <i>Females</i>						
RAZEM	1 297,94	1 727,39	1 891,18	1 760,47	2 002,67	TOTAL With lower than secondary educational level
Z wykształceniem niższym niż średnie	261,05	285,24 ^a	347,19	337,38	298,50	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	578,72	776,44	769,98	758,77	830,31	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	458,17	665,71	774,01	664,33	873,85	With tertiary educational level

Tabl. 57. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, EDUCATIONAL LEVEL AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE (dok.) PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE (cont.)						
Mężczyźni Males						
RAZEM	2 319,82	2 962,31	2 892,84	2 892,91	3 021,12	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	467,34	550,98	576,31	558,50	487,43	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 282,24	1 537,43	1 461,95	1 470,19	1 523,65	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	570,24	873,89	854,58	864,21	1 010,04	With tertiary educational level
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKA, FILMAMI, GRAFIKA PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES						
OGÓŁEM	3 591,85	5 751,42	6 355,67	6 606,28	8 533,87	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	1 022,48	1 229,30	1 404,01	1 333,85	1 436,55	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	2 021,59	2 995,93	3 315,89	3 461,35	4 532,04	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	547,77	1 526,19	1 635,77	1 811,09	2 565,28	With tertiary educational level
Kobiety Females						
RAZEM	1 293,54	2 462,17	2 875,03	2 989,93	3 836,82	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	359,77	510,01	654,10	624,93	627,53	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	688,69	1 189,85	1 370,82	1 406,41	1 865,41	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	245,08	762,31	850,12	958,59	1 343,89	With tertiary educational level
Mężczyźni Males						
RAZEM	2 298,31	3 289,25	3 480,64	3 616,35	4 697,05	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	662,72	719,29	749,91	708,92	809,02	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 332,90	1 806,08	1 945,08	2 054,94	2 666,63	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	302,69	763,87	785,64	852,50	1 221,39	With tertiary educational level
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ON-LINE” PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES						
OGÓŁEM	5 453,56	5 222,42	5 038,84	5 227,33	9 049,38	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	627,95	521,75	517,41	552,10	963,78	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	2 860,00	2 683,63	2 490,55	2 553,88	4 594,92	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 965,62	2 017,04	2 030,88	2 121,35	3 490,67	With tertiary educational level
Kobiety Females						
RAZEM	2 676,72	2 494,89	2 571,58	2 654,69	4 573,24	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	298,03	247,30 ^a	266,29 ^a	255,56 ^a	431,93	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 279,52	1 177,13	1 146,67	1 165,19	2 126,70	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 099,17	1 070,45	1 158,62	1 233,93	2 014,60	With tertiary educational level
Mężczyźni Males						
RAZEM	2 776,84	2 727,53	2 467,26	2 572,65	4 476,14	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	329,92	274,44	251,11	296,54	531,85	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 580,47	1 506,50	1 343,88	1 388,69	2 468,22	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	866,44	946,59	872,27	887,42	1 476,07	With tertiary educational level
OSOBY SZUKAJĄCE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH ZDROWIA PERSONS FINDING HEALTH INFORMATION						
OGÓŁEM	5 415,93	6 494,46	7 335,20	6 813,21		GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	474,88	475,65	606,69	583,92		With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	2 944,99	3 541,73	3 977,72	3 774,38		With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 996,05	2 477,09	2 750,78	2 454,92		With tertiary educational level

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 57. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, EDUCATIONAL LEVEL AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY SZUKAJĄCE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH ZDROWIA (dok.) PERSONS FINDING HEALTH INFORMATION (cont.)						
Kobiety Females						
RAZEM	3 456,27	4 053,31	4 555,51	4 141,33		TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	262,28	257,88 ^a	372,35	335,39		With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 823,71	2 145,07	2 370,75	2 205,51		With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 370,28	1 650,36	1 812,41	1 600,43		With tertiary educational level
Mężczyźni Males						
RAZEM	1 959,65	2 441,15	2 779,69	2 671,89		TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	2 12,60 ^a	217,76 ^a	234,34	248,52		With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 121,28	1 396,66	1 606,97	1 568,87		With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	625,77	826,73	938,37	854,50		With tertiary educational level
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH PERSONS USING THE SERVICE OF INTERNET BANKING						
O G Ó Ł E M	4 978,63	6 170,54	7 326,57	7 991,23	9 720,47	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	150,58 ^a	197,21 ^a	280,64 ^a	242,33 ^a	303,37 ^a	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	2 532,68	3 111,42	3 705,85	4 195,55	5 059,31	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	2 295,37	2 861,90	3 340,07	3 553,35	4 357,79	With tertiary educational level
Kobiety Females						
RAZEM	2 421,99	3 060,74	3 783,61	4 077,85	5 105,36	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	62,43 ^a	82,44 ^a	135,00 ^a	85,48 ^a	140,55 ^a	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 102,95	1 424,90	1 742,61	1 963,81	2 422,87	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 256,62	1 553,40	1 906,00	2 028,57	2 541,94	With tertiary educational level
Mężczyźni Males						
RAZEM	2 556,64	3 109,80	3 542,96	3 913,38	4 615,11	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	88,15 ^a	114,77 ^a	145,64 ^a	156,85 ^a	162,81 ^a	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 429,73	1 686,53	1 963,24	2 231,75	2 636,44	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 038,75	1 308,50	1 434,08	1 524,78	1 815,85	With tertiary educational level
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH PERSONS FINDING EDUCATION OR TRAINING OFFERS INFORMATION						
O G Ó Ł E M	3 811,93	3 629,53	3 896,88	4 992,97	6 169,06	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	764,18	644,44	679,83	828,42	918,11	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	1 765,64	1 553,03	1 668,03	2 195,72	2 661,94	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	1 282,11	1 432,06	1 549,02	1 968,83	2 589,01	With tertiary educational level
Kobiety Females						
RAZEM	2 048,04	2 044,94	2 270,08	2 857,47	3 529,64	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	358,40	329,55	359,15	410,91	497,31	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	930,26	799,85	900,04	1 163,39	1 389,14	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	759,38	915,54	1 010,89	1 283,17	1 643,19	With tertiary educational level
Mężczyźni Males						
RAZEM	1 763,89	1 584,59	1 626,80	2 135,50	2 639,42	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	405,78	314,89	320,68	417,51	420,80	With lower than secondary educational level
Z wykształceniem średnim	835,38	753,18	767,99	1 032,33	1 272,80	With secondary educational level
Z wykształceniem wyższym	522,73	516,52	538,14	685,65	945,82	With tertiary educational level

Tabl. 57. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (dok.)**
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE, EDUCATIONAL LEVEL AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY <i>PERSONS USING INTERNET IN PURPOSE TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE</i>						
OGÓŁEM	8 056,53	8 896,86	9 469,60	7 825,10	9 713,93	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	1 474,60	1 468,21	1 500,00	1 285,39	1 359,99	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	4 072,49	4 345,89	4 688,79	3 633,79	4 467,13	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	2 509,44	3 082,76	3 280,81	2 905,91	3 886,81	<i>With tertiary educational level</i>
<i>Kobiety Females</i>						
RAZEM	4 169,65	4 645,44	5 013,88	4 244,09	5 258,17	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	700,76	727,22	739,58	653,68	675,99	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	1 986,37	2 140,61	2 337,65	1 830,87	2 252,84	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 482,52	1 777,61	1 936,65	1 759,55	2 329,35	<i>With tertiary educational level</i>
<i>Mężczyźni Males</i>						
RAZEM	3 886,88	4 251,42	4 455,73	3 581,00	4 455,75	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	773,84	740,99	760,43	631,72	684,00	<i>With lower than secondary educational level</i>
Z wykształceniem średnim	2 086,12	2 205,28	2 351,14	1 802,92	2 214,30	<i>With secondary educational level</i>
Z wykształceniem wyższym	1 026,91	1 305,15	1 344,16	1 146,37	1 557,46	<i>With tertiary educational level</i>

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Tabl. 58. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA**
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND CLASS OF LOCALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY <i>PERSONS WHO HAVE USED THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS</i>						
OGÓŁEM	14 243,85	16 171,90	17 021,12	18 026,48	18 954,70	TOTAL
Miasta	10 450,11	11 478,24	11 879,70	12 357,98	13 058,34	<i>Urban areas</i>
powyżej 100 tys. mieszkańców	5 466,92	6 094,37	5 853,35	6 015,17	6 773,54	<i>100 thous. inhabitants and more</i>
do 100 tys. mieszkańców	4 983,19	5 383,87	6 026,35	6 342,81	6 284,80	<i>less than 100 thous. inhabitants</i>
Wieś	3 793,75	4 693,67	5 141,42	5 668,50	5 896,36	<i>Rural areas</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ <i>PERSONS USING AN ELECTRONIC MAIL</i>						
OGÓŁEM	11 042,25	13 077,96	13 837,96	14 669,98	15 540,13	TOTAL
Miasta	8 479,62	9 599,61	10 035,84	10 440,69	11 064,96	<i>Urban areas</i>
powyżej 100 tys. mieszkańców	4 644,89	5 253,12	5 215,99	5 288,21	5 954,29	<i>100 thous. inhabitants and more</i>
do 100 tys. mieszkańców	3 834,73	4 346,49	4 819,85	5 152,48	5 110,67	<i>less than 100 thous. inhabitants</i>
Wieś	2 562,63 ^a	3 478,35	3 802,12	4 229,29	4 475,17	<i>Rural areas</i>
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE <i>PERSONS MAKING A TELEPHONE CALL VIA THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING</i>						
OGÓŁEM	4 297,53	5 791,19	5 803,71	6 231,55	7 342,26	TOTAL
Miasta	3 246,89	4 280,55	4 199,83	4 402,21	5 228,85	<i>Urban areas</i>
powyżej 100 tys. mieszkańców	1 724,32	2 268,67	2 130,09	2 274,72	2 787,62	<i>100 thous. inhabitants and more</i>
do 100 tys. mieszkańców	1 522,58	2 011,88	2 069,75	2 127,49	2 441,23	<i>less than 100 thous. inhabitants</i>
Wieś	1 050,63	1 510,64	1 603,88	1 829,34	2 113,41	<i>Rural areas</i>

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 58. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA (cd.)
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND CLASS OF LOCALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS						
OGÓŁEM	8 908,68	4 242,53	9 332,58	5 201,10	5 056,78	TOTAL
Miasta	6 718,58	3 015,24	6 396,51	3 570,52	3 502,04	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 502,26	1 568,26	3 148,06	1 674,35	1 822,42	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	3 216,33	1 446,98	3 248,44	1 896,18	1 679,62	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	2 190,09	1 227,29	2 936,07	1 630,58	1 554,74	Rural areas
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH PERSONS FINDING INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES						
OGÓŁEM	9 477,18	8 336,88	11 355,70	12 934,47	14 454,11	TOTAL
Miasta	7 168,96	6 070,11	8 042,47	8 985,15	10 165,55	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 883,36	3 339,51	4 157,75	4 590,51	5 541,88	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	3 285,60	2 730,59	3 884,72	4 394,63	4 623,67	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	2 308,23	2 266,78	3 313,23	3 949,32	4 288,56	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION						
OGÓŁEM	4 066,81	4 166,12	5 034,17	5 599,26	3 775,54	TOTAL
Miasta	3 399,30	3 387,47	3 884,97	4 243,79	3 027,54	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 001,91	2 099,19	2 167,86	2 319,62	1 942,32	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 397,39	1 288,28	1 717,11	1 924,17	1 085,21	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	667,51	778,65	1 149,20	1 355,46	747,00 ^a	Rural areas
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET PERSONS LISTENING TO WEB RADIOS OR WATCHING WEB TELEVISION						
OGÓŁEM	5 228,31	5 479,75	6 379,04	6 804,83	8 803,60	TOTAL
Miasta	3 834,63	3 901,87	4 524,18	4 747,22	6 241,16	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 021,36	2 011,06	2 276,76	2 413,00	3 321,69	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 813,27	1 890,81	2 247,42	2 334,22	2 919,46	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	1 393,68	1 577,88	1 854,86	2 057,61	2 562,45	Rural areas
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE						
OGÓŁEM	3 617,75	4 689,70	4 784,02	4 653,38	5 023,78	TOTAL
Miasta	2 819,17	3 498,29	3 462,62	3 338,64	3 731,38	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	1 507,25	1 989,89	1 909,62	1 806,07	2 111,75	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 311,92	1 508,40	1 552,99	1 532,57	1 619,63	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	798,59	1 191,41	1 321,41	1 314,75	1 292,40	Rural areas
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKĄ, FILMAMI, GRAFIKĄ PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES						
OGÓŁEM	3 591,85	5 751,42	6 355,67	6 606,28	8 533,87	TOTAL
Miasta	2 630,95	4 172,72	4 411,45	4 629,86	6 064,27	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	1 309,01	2 252,99	2 238,74	2 349,20	3 327,89	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 321,94	1 919,73	2 172,72	2 280,65	2 736,38	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	960,89	1 578,70	1 944,22	1 976,42	2 469,60	Rural areas
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ON-LINE” PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES						
OGÓŁEM	5 453,56	5 222,42	5 038,84	5 227,33	9 049,38	TOTAL
Miasta	4 308,55	3 959,21	3 706,05	3 790,10	6 479,40	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 528,55	2 337,66	2 075,07	2 177,55	3 706,80	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 780,00	1 621,55	1 630,98	1 612,55	2 772,60	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	1 145,01	1 263,21	1 332,78	1 437,24	2 569,98	Rural areas
OSOBY SZUKAJĄCE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH ZDROWIA PERSONS FINDING HEALTH INFORMATION						
OGÓŁEM	5 415,93	6 494,46	7 335,20	6 813,21	.	TOTAL
Miasta	4 268,10	4 887,36	5 295,75	5 034,40	.	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 318,46	2 732,82	2 697,36	2 619,27	.	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 949,64	2 154,53	2 598,39	2 415,13	.	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	1 147,83	1 607,11	2 039,45	1 778,81	.	Rural areas

Tabl. 58. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA (dok.)**
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND CLASS OF LOCALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH PERSONS USING THE SERVICE OF INTERNET BANKING						
OGÓŁEM	4 978,63	6 170,54	7 326,57	7 991,23	9 720,47	TOTAL
Miasta	4 231,37	4 938,84	5 835,92	6 305,80	7 478,54	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 600,70	3 052,43	3 287,79	3 523,79	4 301,73	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 630,67	1 886,41	2 548,13	2 782,01	3 176,81	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	747,26	1 231,70	1 490,65	1 685,43	2 241,93	Rural areas
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH PERSONS FINDING EDUCATION OR TRAINING OFFERS INFORMATION						
OGÓŁEM	3 811,93	3 629,53	3 896,88	4 992,97	6 169,06	TOTAL
Miasta	2 802,79	2 719,77	2 797,99	3 547,64	4 434,94	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	1 480,70	1 599,16	1 536,38	1 866,02	2 599,03	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 322,09	1 120,60	1 261,61	1 681,62	1 835,91	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	1 009,14	909,76	1 098,90	1 445,33	1 734,11	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY PERSONS USING INTERNET IN PURPOSE TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE						
OGÓŁEM	8 056,53	8 896,86	9 469,60	7 825,10	9 713,93	TOTAL
Miasta	5 973,33	6 403,48	6 644,15	5 704,30	7 063,53	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 217,55	3 615,61	3 411,74	3 189,48	4 057,89	100 thous. inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	2 755,78	2 787,86	3 232,42	2 514,82	3 005,65	less than 100 thous. inhabitants
Wieś	2 083,20	2 493,38	2 825,45	2 120,80	2 650,39	Rural areas

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and household (tables).

Tabl. 59. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO**
USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND PROFESSIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY PERSONS WHO HAVE USED THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS						
OGÓŁEM	14 243,85	16 171,90	17 021,12	18 026,48	18 954,70	TOTAL
Aktywni zawodowo	9 402,41	10 919,08	11 704,81	12 472,33	13 166,91	Economically active population
pracujący	8 914,03	10 290,05	10 878,02	11 484,60	12 076,60	employed persons
najemnie	7 260,16	8 482,59	8 840,12	9 467,77	9 933,38	employees
na rachunek własny	1 326,86	1 445,46	1 559,51	1 446,55	1 611,33	self-employed
rolnicy	327,01	361,99	478,40	570,28	531,89	farmers
bezrobotni	488,38	629,03	826,79	987,72	1 090,31	unemployed persons
Bierni zawodowo	4 841,44	5 252,82	5 316,30	5 554,15	5 787,79	Economically inactive persons
uczący się	3 420,75	3 393,60	3 306,75	3 261,90	3 104,52	apprentices
emeryci, renciści i inni	1 420,69	1 859,22	2 009,55	2 292,25	2 683,27	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ PERSONS USING AN ELECTRONIC MAIL						
OGÓŁEM	11 042,25	13 077,96	13 837,96	14 669,98	15 540,13	TOTAL
Aktywni zawodowo	7 253,32	8 752,38	9 520,10	10 185,80	10 885,43	Economically active population
pracujący	6 928,87	8 338,09	8 903,12	9 411,55	10 027,67	employed persons
najemnie	5 678,82	6 935,58	7 277,00	7 871,50	8 297,49	employees
na rachunek własny	1 098,04	1 234,93	1 363,18	1 239,79	1 419,66	self-employed
rolnicy	152,01	167,57	262,93	300,26	310,53	farmers
bezrobotni	324,45	414,29	616,98	774,24	857,76	unemployed persons

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 59. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND PROFESSIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ (dok.) PERSONS USING AN ELECTRONIC MAIL (cont.)						
Bierni zawodowo	3 788,93	4 325,58	4 317,86	4 484,19	4 654,70	Economically inactive persons
uczący się	2 904,08	3 093,26	2 994,19	2 946,78	2 843,96	apprentices
emeryci, renciści i inni	884,85	1 232,32	1 323,67	1 537,41	1 810,74	retirees, pensioners and others
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE PERSONS MAKING A TELEPHONE CALL VIA THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING						
OGÓŁEM	4 297,53	5 791,19	5 803,71	6 231,55	7 342,26	TOTAL
Aktywni zawodowo	2 756,65	3 876,96	3 880,49	4 041,47	4 842,50	Economically active population
pracujący	2 631,20	3 651,40	3 643,40	3 715,47	4 470,10	employed persons
najemnie	2 143,91	3 031,89	2 899,89	3 097,33	3 710,54	employees
na rachunek własny	412,29	529,69	611,00	484,98	600,17	self-employed
rolnicy	75,00	89,82 ^a	132,51 ^a	133,16 ^a	159,38 ^a	farmers
bezrobotni	125,45	225,57	237,09	326,00	372,39	unemployed persons
Bierni zawodowo	1 540,87	1 914,23	1 923,23	2 190,08	2 499,77	Economically inactive persons
uczący się	1 116,11	1 334,02	1 250,09	1 414,09	1 504,38	apprentices
emeryci, renciści i inni	424,76	580,20	673,14	775,99	995,38	retirees, pensioners and others
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS						
OGÓŁEM	8 908,68	4 242,53	9 332,58	5 201,10	5 056,78	TOTAL
Aktywni zawodowo	5 366,54	2 425,83	5 867,02	3 127,00	2 982,46	Economically active population
pracujący	5 081,82	2 251,36	5 364,39	2 845,67	2 707,57	employed persons
najemnie	4 237,99	1 911,40	4 426,16	2 408,86	2 259,11	employees
na rachunek własny	711,59	292,90	709,60	325,96	384,79	self-employed
rolnicy	132,24	47,06 ^a	228,63	110,84 ^a	63,66 ^a	farmers
bezrobotni	284,72	174,48	502,63	281,33	274,89	unemployed persons
Bierni zawodowo	3 542,14	1 816,69	3 465,56	2 074,10	2 074,33	Economically inactive persons
uczący się	2 897,40	1 567,18	2 628,67	1 709,91	1 685,03	apprentices
emeryci, renciści i inni	644,74	249,52 ^a	836,89	364,20	389,29	retirees, pensioners and others
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH PERSONS FINDING INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES						
OGÓŁEM	9 477,18	8 336,88	11 355,70	12 934,47	14 454,11	TOTAL
Aktywni zawodowo	6 695,49	5 999,16	8 259,58	9 354,77	10 381,00	Economically active population
pracujący	6 408,95	5 723,02 ^a	7 776,02	8 737,35	9 645,41	employed persons
najemnie	5 148,87	4 617,73 ^a	6 178,01	7 143,48	7 863,13	employees
na rachunek własny	1 020,98	914,33 ^a	1 257,47	1 178,20	1 371,26	self-employed
rolnicy	239,10	190,96 ^a	340,54	415,67	411,02	farmers
bezrobotni	286,54	276,13	483,56	617,43	735,59	unemployed persons
Bierni zawodowo	2 781,70	2 337,72	3 096,12	3 579,70	4 073,11	Economically inactive persons
uczący się	1 932,04	1 533,98 ^a	1 885,39	1 986,68	2 110,31	apprentices
emeryci, renciści i inni	849,66	803,74	1 210,74	1 593,02	1 962,81	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION						
OGÓŁEM	4 066,81	4 166,12	5 034,17	5 599,26	3 775,54	TOTAL
Aktywni zawodowo	2 984,02	3 232,57	3 752,35	4 238,99	3 070,70	Economically active population
pracujący	2 889,05	3 158,62	3 594,22	4 040,81	2 937,99	employed persons
najemnie	2 424,13	2 590,20	2 894,11	3 314,95	2 356,32	employees
na rachunek własny	437,97	551,67	644,09	628,23	536,92	self-employed
rolnicy	26,95	16,75 ^a	56,02 ^a	97,64 ^a	44,75 ^a	farmers
bezrobotni	94,96	73,95 ^a	158,13	198,18	132,72 ^a	unemployed persons
Bierni zawodowo	1 082,79	933,55	1 281,82	1 360,26	704,83 ^a	Economically inactive persons
uczący się	719,24	573,51	793,03	739,44	376,95	apprentices
emeryci, renciści i inni	363,55	360,04	488,78	620,83	327,88 ^a	retirees, pensioners and others

Tabl. 59. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO (cd.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND PROFESSIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET <i>PERSONS LISTENING TO WEB RADIOS OR WATCHING WEB TELEVISION</i>						
OGÓŁEM	5 228,31	5 479,75	6 379,04	6 804,83	8 803,60	TOTAL
Aktywni zawodowo	3 053,72	3 293,55	4 016,53	4 288,79	5 759,84	<i>Economically active population</i>
pracujący	2 883,35	3 088,13	3 670,35	3 902,27	5 254,60	<i>employed persons</i>
najemnie	2 425,76	2 627,23	3 040,33	3 318,50	4 412,34	<i>employees</i>
na rachunek własny	375,49	394,16	509,34	455,63	657,02	<i>self-employed</i>
rolnicy	82,09	66,73 ^a	120,68 ^a	128,13 ^a	185,24	<i>farmers</i>
bezrobotni	170,37	205,42	346,19	386,52	505,24	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	2 174,59	2 186,21	2 362,51	2 516,04	3 043,76	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 865,28	1 805,58	1 879,38	2 021,05	2 213,64	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	309,31	380,62	483,13	494,99	830,12	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE <i>PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE</i>						
OGÓŁEM	3 617,75	4 689,70	4 784,02	4 653,38	5 023,78	TOTAL
Aktywni zawodowo	2 081,06	2 866,50	3 040,63	2 898,94	3 260,11	<i>Economically active population</i>
pracujący	1 987,48	2 714,33	2 823,35	2 693,63	3 005,03	<i>employed persons</i>
najemnie	1 638,80	2 234,47	2 333,76	2 270,41	2 506,84	<i>employees</i>
na rachunek własny	313,48	434,90	438,54	347,05	421,78	<i>self-employed</i>
rolnicy	35,19	44,96 ^a	51,04 ^a	76,17 ^a	76,41 ^a	<i>farmers</i>
bezrobotni	93,58	152,17	217,28	205,31	255,08	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	1 536,69	1 823,20	1 743,40	1 754,44	1 763,68	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 389,99	1 613,23	1 461,94	1 440,03	1 403,87	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	146,70	209,97 ^a	281,45 ^a	314,41	359,81	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKĄ, FILMAMI, GRAFIKĄ <i>PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES</i>						
OGÓŁEM	3 591,85	5 751,42	6 355,67	6 606,28	8 533,87	TOTAL
Aktywni zawodowo	1 775,79	3 402,08	3 805,72	4 052,43	5 510,63	<i>Economically active population</i>
pracujący	1 654,39	3 179,13	3 450,37	3 669,44	4 998,24	<i>employed persons</i>
najemnie	1 381,68	2 706,22	2 884,93	3 086,68	4 218,35	<i>employees</i>
na rachunek własny	218,16	392,04	467,71	445,80	595,92	<i>self-employed</i>
rolnicy	54,55	80,88 ^a	97,73 ^a	136,96 ^a	183,96	<i>farmers</i>
bezrobotni	121,41	222,95	355,35	382,99	512,40	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	1 816,06	2 349,34	2 549,95	2 553,85	3 023,24	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 611,96	2 001,70	2 079,92	2 035,67	2 258,52	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	204,10	347,64	470,03	518,18	764,72	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ON-LINE” <i>PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES</i>						
OGÓŁEM	5 453,56	5 222,42	5 038,84	5 227,33	9 049,38	TOTAL
Aktywni zawodowo	3 592,83	3 574,82	3 454,12	3 627,49	6 193,13	<i>Economically active population</i>
pracujący	3 447,49	3 396,45	3 284,48	3 399,77	5 777,39	<i>employed persons</i>
najemnie	2 891,01	2 838,46	2 719,12	2 843,33	4 796,70	<i>employees</i>
na rachunek własny	480,18	482,43	461,32	452,16	797,29	<i>self-employed</i>
rolnicy	76,29	75,55 ^a	104,04 ^a	104,28 ^a	183,40	<i>farmers</i>
bezrobotni	145,34	178,37	169,63	227,71	415,74	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	1 860,73	1 647,60	1 584,72	1 599,85	2 856,25	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 325,22	1 114,82 ^a	956,57	986,55	1 689,56	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	535,51	532,77	628,15	613,30	1 166,68	<i>retirees, pensioners and others</i>

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 59. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO (dok.)
 USERS OF THE INTERNET AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND PROFESSIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w tys. osób in thous. persons					
OSOBY SZUKAJĄCE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH ZDROWIA PERSONS FINDING HEALTH INFORMATION						
OGÓŁEM	5 415,93	6 494,46	7 335,20	6 813,21		TOTAL
Aktywni zawodowo	3 787,45	4 627,62	5 248,34	4 796,69		Economically active population
pracujący	3 631,32	4 410,11	4 906,39	4 468,07		employed persons
najemnie	3 008,96	3 683,51	4 027,67	3 823,42		employees
na rachunek własny	502,96	599,88	679,20	470,40		self-employed
rolnicy	119,40 ^a	126,73 ^a	199,52	174,26		farmers
bezrobotni	156,13	217,51	341,95	328,62		unemployed persons
Bierni zawodowo	1 628,47	1 866,84	2 086,86	2 016,52		Economically inactive persons
uczący się	959,32	1 027,57	1 033,70	967,42		apprentices
emeryci, renciści i inni	669,15	839,27	1 053,16	1 049,10		retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH PERSONS USING THE SERVICE OF INTERNET BANKING						
OGÓŁEM	4 978,63	6 170,54	7 326,57	7 991,23	9 720,47	TOTAL
Aktywni zawodowo	3 990,79	4 910,26	5 929,98	6 491,38	7 726,07	Economically active population
pracujący	3 900,52	4 792,07	5 670,61	6 192,66	7 327,66	employed persons
najemnie	3 153,51	3 867,24	4 564,32	5 111,42	6 016,72	employees
na rachunek własny	716,11	883,64	1 029,91	961,19	1 169,26	self-employed
rolnicy	30,90 ^a	41,19 ^a	76,38 ^a	120,05 ^a	141,69 ^a	farmers
bezrobotni	90,26 ^a	118,19 ^a	259,37	298,72	398,41	unemployed persons
Bierni zawodowo	987,85	1 260,28	1 396,59	1 499,85	1 994,40	Economically inactive persons
uczący się	614,10	749,94	732,50	689,15	912,17	apprentices
emeryci, renciści i inni	373,75 ^a	510,34	664,09	810,70	1 082,23	retirees, pensioners and others
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH PERSONS FINDING EDUCATION OR TRAINING OFFERS INFORMATION						
OGÓŁEM	3 811,93	3 629,53	3 896,88	4 992,97	6 169,06	TOTAL
Aktywni zawodowo	2 164,05	2 204,89	2 542,73	3 204,95	3 999,14	Economically active population
pracujący	2 094,19	2 111,39	2 293,35	2 942,36	3 657,55	employed persons
najemnie	1 781,77	1 794,61	1 917,62	2 529,33	3 072,59	employees
na rachunek własny	258,24	289,71	327,06	350,97	487,65	self-employed
rolnicy	54,18 ^a	27,07 ^a	48,66 ^a	62,06 ^a	97,31 ^a	farmers
bezrobotni	69,86 ^a	93,50 ^a	249,39	262,60	341,59	unemployed persons
Bierni zawodowo	1 647,88	1 424,64	1 354,15	1 788,01	2 169,91	Economically inactive persons
uczący się	1 518,07	1 291,13 ^a	1 160,86	1 471,10	1 710,48	apprentices
emeryci, renciści i inni	129,81 ^a	133,51 ^a	193,29 ^a	316,92	459,44	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY PERSONS USING INTERNET IN PURPOSE TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE						
OGÓŁEM	8 056,53	8 896,86	9 469,60	7 825,10	9 713,93	TOTAL
Aktywni zawodowo	4 842,23	5 659,72	6 302,72	4 908,97	6 447,84	Economically active population
pracujący	4 665,79	5 409,99	5 912,09	4 617,76	5 993,20	employed persons
najemnie	3 847,49	4 496,48	4 818,90	3 933,42	5 049,78	employees
na rachunek własny	672,52	785,33	879,91	565,87	789,29	self-employed
rolnicy	145,78 ^a	128,18 ^a	213,28	118,48 ^a	154,13	farmers
bezrobotni	176,44	249,73	390,63	291,21	454,64	unemployed persons
Bierni zawodowo	3 214,30	3 237,14	3 166,89	2 916,13	3 266,08	Economically inactive persons
uczący się	2 665,27	2 558,64	2 416,71	2 188,11	2 350,38	apprentices
emeryci, renciści i inni	549,02	678,50	750,18	728,02	915,71	retirees, pensioners and others

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

4.7. EKONOMICZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ECONOMIC DETERMINANTS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT

Tabl. 60. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA WEDŁUG DZIAŁÓW
STATE BUDGET EXPENDITURE BY DIVISION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
W MLN ZŁ IN MIL. ZŁ					
OGÓŁEM	277 893	298 028	294 894	302 682	318 002
TOTAL					
Nauka	3 862	4 381	4 200	4 757	4 850
Science					
Oświata i wychowanie	2 200	1 680	1 621	1 697	1 847
Education					
Szkolnictwo wyższe	11 091	11 656	11 722	12 009	12 402
Higher education					
Edukacyjna opieka wychowawcza	846	729	522	503	509
Educational care					
Ochrona zdrowia	6 692	6 772	6 864	7 492	7 242
Health care					
W % PKB ¹ IN % GDP ¹					
OGÓŁEM	21,8	22,2	20,8	19,9	19,9
TOTAL					
Nauka	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Science					
Oświata i wychowanie	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Education					
Szkolnictwo wyższe	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Higher education					
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Educational care					
Ochrona zdrowia	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Health care					

1 W cenach bieżących.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

1 In current prices.

Source: data of the Ministry of Finance.

Tabl. 61. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE ORAZ
OCHRONĘ ZDROWIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW
LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS EXPENDITURE ON EDUCATION AND HEALTH CARE
BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł in mil. zł					na 1 mieszkańca w zł per capita in zł				
NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE ON EDUCATION										
POLSKA	43 615,6	47 397,8	50 478,1	52 956,8	55 542,1	1 143,69	1 241,84	1 321,42	1 374,13	1 441,40
POLAND										
Dolnośląskie	3 179,1	3 444,9	3 583,4	3 752,3	4 019,8	1 104,97	1 197,54	1 245,15	1 286,56	1 379,30
Kujawsko-pomorskie	2 342,3	2 549,0	2 681,1	2 854,9	2 986,0	1 132,69	1 231,97	1 295,49	1 360,52	1 424,36
Lubelskie	2 473,6	2 680,3	2 892,8	3 085,4	3 192,0	1 144,21	1 242,48	1 344,32	1 420,63	1 473,93

4.7. EKONOMICZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 61. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE ORAZ OCHRONĘ ZDROWIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS EXPENDITURE ON EDUCATION AND HEALTH CARE
BY VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł in mil. zł					na 1 mieszkańca w zł per capita in zł				
NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE (dok.) ON EDUCATION (cont.)										
Lubuskie	1 140,4	1 264,0	1 338,9	1 349,9	1 384,6	1 130,28	1 251,41	1 324,26	1 319,30	1 353,07
Łódzkie	2 632,1	2 938,3	3 105,8	3 237,9	3 414,9	1 032,67	1 156,00	1 225,47	1 277,93	1 352,61
Małopolskie	3 863,9	4 180,5	4 520,7	4 780,9	4 966,7	1 175,48	1 267,48	1 365,73	1 428,51	1 480,79
Mazowieckie	6 460,9	6 947,1	7 224,1	7 579,3	8 055,7	1 241,42	1 330,31	1 377,88	1 433,95	1 519,45
Opolskie	1 194,7	1 307,5	1 364,0	1 427,4	1 463,7	1 156,51	1 268,10	1 326,14	1 407,76	1 448,95
Podkarpackie	2 521,6	2 747,7	3 010,4	3 099,9	3 212,5	1 201,07	1 307,33	1 431,15	1 456,26	1 508,24
Podlaskie	1 358,6	1 460,3	1 558,3	1 668,4	1 769,5	1 140,23	1 227,39	1 311,34	1 389,16	1 476,18
Pomorskie	2 613,4	2 774,4	3 049,5	3 178,2	3 405,4	1 177,48	1 244,07	1 361,17	1 391,82	1 487,04
Śląskie	4 982,9	5 461,3	5 815,5	6 151,8	6 483,8	1 072,60	1 176,81	1 254,45	1 329,72	1 404,68
Świętokrzyskie	1 375,8	1 544,0	1 675,5	1 704,0	1 747,9	1 080,92	1 215,67	1 323,44	1 333,18	1 372,00
Warmińsko-mazurskie	1 706,5	1 851,2	1 977,4	2 034,5	2 097,1	1 195,79	1 297,18	1 385,48	1 400,62	1 445,57
Wielkopolskie	3 914,4	4 234,9	4 531,7	4 811,7	5 044,0	1 152,11	1 242,52	1 325,27	1 392,48	1 456,88
Zachodniopomorskie	1 855,3	2 012,4	2 149,1	2 240,4	2 298,4	1 095,87	1 188,50	1 269,35	1 300,49	1 335,21
NA OCHRONĘ ZDROWIA ON HEALTH CARE										
P O L S K A	3 680,7	4 104,6	3 962,0	4 089,5	3 521,4	96,52	107,54	103,72	106,11	91,39
P O L A N D										
Dolnośląskie	317,9	271,1	452,4	450,8	351,2	110,51	94,25	157,21	154,55	120,53
Kujawsko-pomorskie	225,1	229,3	243,3	195,8	210,9	108,85	110,81	117,57	93,30	100,64
Lubelskie	201,2	181,1	177,1	196,2	165,9	93,07	83,94	82,31	90,34	76,63
Lubuskie	59,5	136,8	106,8	98,9	80,9	59,02	135,40	105,68	96,71	79,12
Łódzkie	232,7	285,8	280,3	405,9	213,1	91,28	112,45	110,58	160,21	84,42
Małopolskie	208,0	269,0	217,0	255,8	270,6	63,28	81,56	65,57	76,44	80,69
Mazowieckie	737,3	829,2	679,1	653,7	561,6	141,66	158,78	129,54	123,68	105,94
Opolskie	62,0	140,7	109,4	60,1	81,0	59,97	136,49	106,34	59,24	80,18
Podkarpackie	153,5	160,3	186,3	199,9	202,9	73,10	76,29	88,59	93,91	95,29
Podlaskie	89,4	92,7	87,9	101,5	93,1	75,02	77,95	73,95	84,49	77,69
Pomorskie	245,8	257,5	295,2	351,1	166,1	110,75	115,47	131,78	153,75	72,53
Śląskie	430,3	474,0	410,4	388,2	461,5	92,63	102,13	88,52	83,91	100,00
Świętokrzyskie	136,4	180,8	131,9	119,7	116,1	107,18	142,36	104,15	93,68	91,20
Warmińsko-mazurskie	89,0	115,0	120,1	136,7	134,5	62,34	80,59	84,13	94,08	92,72
Wielkopolskie	261,5	303,0	284,6	271,9	244,0	76,95	88,90	83,22	78,69	70,48
Zachodniopomorskie	231,2	178,3	180,1	203,3	167,3	136,57	105,28	106,39	118,00	97,20

Źródło: dane Ministerstwa Finansów, Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: data of the Ministry of Finance, CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 62. **NAKLADY WEWNĘTRZNE NA DZIAŁALNOŚĆ B+R WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
INTERNAL EXPENDITURES ON R&D ACTIVITY BY VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł in mil. zł				
OGÓŁEM TOTAL					
POLSKA POLAND	7 706,2	9 070,0	10 416,2	11 686,7	14 352,9
Dolnośląskie	457,4	581,3	630,0	725,2	971,4
Kujawsko-pomorskie	129,4	346,8	204,2	187,3	304,4
Lubelskie	239,9	295,9	362,2	378,0	652,2
Lubuskie	28,2	29,0	45,5	56,0	70,0
Łódzkie	424,7	492,9	553,2	578,5	762,8
Małopolskie	895,3	922,6	1 091,4	1 210,5	1 638,1
Mazowieckie	3 322,1	3 498,1	4 248,7	4 675,6	4 886,3
Opolskie	40,4	68,4	38,5	84,2	66,1
Podkarpackie	177,4	189,0	508,3	542,2	634,4
Podlaskie	74,7	66,3	103,9	139,5	139,0
Pomorskie	398,2	397,4	488,4	625,3	1 011,1
Śląskie	609,2	956,5	848,8	1 033,7	1 298,5
Świętokrzyskie	92,2	146,7	167,9	143,0	121,5
Warmińsko-mazurskie	80,5	115,5	173,8	201,1	212,1
Wielkopolskie	611,5	845,9	777,8	910,1	1 360,5
Zachodniopomorskie	125,2	117,8	173,8	196,5	224,5

Źródło: PNT-01 – Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R), PNT-01/s – Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R) w szkołach wyższych.

Source: PNT-01 – Report on research and development (R&D), PNT-01/s – Report on research and development (R&D) in higher education institutions.

Tabl. 63. **KOSZTY JEDNOSTKOWE KSZTAŁCENIA**
INDIVIDUAL EDUCATION COSTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2008	2009	2010	2011	2012
	w zł in zł				
OGÓŁEM TOTAL	9 523	10 050	10 643	11 184	11 847
Szkoły wyższe publiczne	10 970	11 615	12 064	12 525	13 164
<i>Public higher education institutions</i>					
Szkoły wyższe niepubliczne	5 689	6 155	6 821	7 228	7 725
<i>Non-public higher education institutions</i>					

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse” (lata 2008-2012), GUS, Warszawa.

Source: “Higher education institutions and their finances” (years 2008-2012), CSO, Warsaw.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

SOCIAL DETERMINANTS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT

Tabl. 64. WYKSZTAŁCENIE RODZICÓW, GDY RESPONDENT MIAŁ 14 LAT WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO I OSIĄGANEGO DOCHODU
PARENTS' LEVEL OF EDUCATION IN TIME WHEN RESPONDENT WAS 14 YEARS OLD BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP, LEVEL OF EDUCATION, SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS AND INCOME

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wykształcenie rodziców Parents' level of education							
	podstawowe lub niepełne podstawowe primary and lower		zasadnicze zawodowe basic vocational		niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące) incomplete secondary or secondary (vocational or general)		wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne) tertiary or incomplete tertiary (including post- secondary)	
	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011
	w % in %							
OGÓŁEM TOTAL	44,2	39,1	32,3	32,4	16,4	16,4	7,1	7,1
Mężczyźni Males	42,0	37,5	34,0	34,2	16,8	16,8	7,1	7,0
Kobiety Females	46,2	40,5	30,8	30,7	15,9	16,1	7,1	7,2
WIEK AGE								
do 24 lat to 24 years	13,4	10,1	49,9	49,4	25,5	26,2	11,2	10,6
25-34	19,7	15,3	45,3	46,8	24,3	23,1	10,7	11,2
35-44	36,2	30,4	38,9	39,8	17,4	18,0	7,5	8,6
45-59	57,0	51,7	25,7	25,4	12,0	12,7	5,2	5,2
60-64	71,6	67,2	15,1	16,2	10,3	9,9	3,1	2,8
65 i więcej lat 65 years and more	78,1	67,8	11,8	11,7	7,1	7,6	3,1	2,8
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE								
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców	26,7	22,0	27,5	26,4	25,6	26,4	20,2	20,2
Urban areas with population 500 thous. inhabitants and more								
Miasta 200-500 tys. mieszkańców	28,4	25,5	35,7	32,3	24,2	23,4	11,7	13,5
Urban areas with population 200-500 thous. inhabitants								
Miasta 100-200 tys. mieszkańców	33,6	31,1	34,1	38,1	22,0	19,7	10,4	7,3
Urban areas with population 100-200 thous. inhabitants								
Miasta 20-100 tys. mieszkańców	39,0	34,7	34,5	34,3	20,4	20,0	6,1	6,2
Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants								
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców	46,5	39,4	33,3	33,3	15,2	16,9	5,0	5,3
Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants								
Wieś Rural areas	58,7	52,0	31,1	31,8	8,2	8,5	2,0	2,3
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	40,6	36,5	34,8	31,9	18,0	18,6	6,5	5,3
Kujawsko-pomorskie	43,0	36,8	35,3	38,4	16,6	13,3	5,2	7,3
Lubelskie	57,5	52,0	23,4	25,4	15,0	14,6	4,2	3,8
Lubuskie	41,5	39,2	39,5	32,7	15,2	16,7	3,8	4,2
Łódzkie	50,6	45,9	27,8	26,9	15,5	15,6	6,1	5,4
Małopolskie	43,5	37,5	34,4	36,4	13,6	13,1	8,5	9,0
Mazowieckie	43,8	38,9	25,4	25,9	18,1	17,9	12,7	12,9
Opolskie	41,5	35,8	40,5	38,2	13,8	15,3	4,2	4,8

Tabl. 64. WYKSZTAŁCENIE RODZICÓW, GDY RESPONDENT MIAŁ 14 LAT WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO I OSIĄGANEGO DOCHODU (dok.)
PARENTS' LEVEL OF EDUCATION IN TIME WHEN RESPONDENT WAS 14 YEARS OLD BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP, LEVEL OF EDUCATION, SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS AND INCOME (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wykształcenie rodziców Parents' level of education							
	podstawowe lub niepełne podstawowe primary and lower		zasadnicze zawodowe basic vocational		niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące) incomplete secondary or secondary (vocational or general)		wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne) tertiary or incomplete tertiary (including post-secondary)	
	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011
	w %				in %			
WOJEWÓDZTWA (dok.) VOIVODSHIPS (cont.)								
Podkarpackie	51,0	41,8	30,9	30,8	12,8	16,9	5,4	5,1
Podlaskie	56,9	48,8	23,6	23,8	14,4	15,0	5,1	6,0
Pomorskie	36,8	33,1	34,2	34,7	19,1	18,1	9,9	9,2
Śląskie	33,2	29,7	42,6	41,4	17,9	17,5	6,3	6,5
Świętokrzyskie	58,0	47,7	23,5	26,7	14,2	15,7	4,4	4,8
Warmińsko-mazurskie	57,2	51,1	24,0	24,6	13,4	17,4	5,4	3,4
Wielkopolskie	37,7	35,3	39,9	38,3	16,6	17,1	5,9	6,1
Zachodniopomorskie	47,6	40,1	25,9	29,5	20,0	16,0	6,6	7,7
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION								
Wyższe i policealne	20,8	17,7	29,1	30,3	30,6	30,1	19,5	19,7
<i>Tertiary and post-secondary</i>								
Średnie Secondary	34,2	31,3	37,7	38,3	21,4	20,4	6,7	6,0
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe	47,5	44,2	40,0	38,5	9,7	9,4	2,9	2,4
<i>Lower secondary and basic vocational</i>								
Podstawowe i niższe Primary and lower.....	85,7	75,8	11,6	11,2	2,2	2,2	0,5	0,3
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS								
Sektor publiczny Public sector	30,2	27,8	36,2	34,2	22,2	22,5	11,3	12,6
Sektor prywatny Private sector	30,2	29,5	41,9	41,1	20,3	18,2	7,7	7,5
Prywatni przedsiębiorcy	25,7	23,2	34,9	36,8	26,1	24,6	13,3	12,8
<i>Private entrepreneurs</i>								
Rolnicy Farmers	72,4	70,5	21,9	21,3	4,9	4,2	0,8	1,0
Renciści Pensioners	65,2	59,5	22,5	21,4	9,1	9,1	3,3	1,9
Emerycy Retirees	74,0	65,6	14,0	14,2	8,7	8,9	3,3	3,0
Uczniowie i studenci Pupils and students...	10,1	7,5	45,0	44,7	28,6	29,7	16,3	14,1
Bezrobotni Unemployed persons	41,9	30,6	42,1	44,3	12,5	14,7	3,6	4,6
Inni bierni zawodowo Others <i>economically inactive</i>	45,1	39,8	36,6	35,8	13,4	13,9	4,9	6,0
DOCHÓD NA 1 OSOBE INCOME PER CAPITA								
Dolny kwartyl 1 st quartile	49,7	44,3	38,1	37,3	10,1	10,0	2,1	2,6
Środkowe 50% Median	48,4	42,4	32,7	32,0	14,2	15,3	4,7	5,0
Górny kwartyl 3 rd quartile	35,9	30,1	27,4	27,1	23,4	24,4	13,4	15,0

Ź r ó d ł o: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2009, 2011].
S o u r c e: tables of Social diagnosis [2009, 2011].

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 65. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 30 IX
CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIP
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>					Dzieci nierealizujące obowiązków rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment to primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
2008							
POLSKA POLAND	314 121	24 993	24 970	10 666	118	1 691	3 623
Dolnośląskie.....	20 847	1 864	1 882	1 865	16	120	192
Kujawsko-pomorskie.....	16 887	1 882	1 970	506	5	68	127
Lubelskie.....	17 860	2 137	2 123	998	4	112	280
Lubuskie.....	8 070	656	658	323	4	12	89
Łódzkie.....	19 485	2 097	2 082	895	1	164	387
Małopolskie.....	30 002	991	990	440	15	196	345
Mazowieckie.....	42 284	3 633	3 493	2 740	4	255	237
Opolskie.....	7 519	259	266	315	—	49	259
Podkarpackie.....	18 983	1 055	1 075	467	12	92	158
Podlaskie.....	9 833	1 580	1 518	225	—	40	318
Pomorskie.....	20 091	1 806	1 771	216	13	77	148
Śląskie.....	35 967	289	268	769	16	162	561
Świętokrzyskie.....	10 073	994	995	234	2	75	143
Warmińsko-mazurskie.....	12 504	2 070	2 109	53	7	57	147
Wielkopolskie.....	29 848	2 103	2 078	268	8	145	108
Zachodniopomorskie.....	13 868	1 577	1 692	352	11	67	124
MIASTA URBAN AREAS	181 161	2 714	2 555	6 503	40	855	2 803
WIEŚ RURAL AREAS	132 960	22 279	22 415	4 163	78	836	820
2009							
POLSKA POLAND	292 263	29 219	29 148	12 494	119	7 346	2 615
Dolnośląskie.....	19 093	2 251	2 323	1 645	6	353	135
Kujawsko-pomorskie.....	15 511	2 443	2 397	710	5	359	108
Lubelskie.....	17 263	2 659	2 628	650	8	419	151
Lubuskie.....	6 933	834	816	352	4	95	153
Łódzkie.....	18 236	2 342	2 231	569	6	586	284
Małopolskie.....	28 427	1 098	1 061	494	22	628	244
Mazowieckie.....	39 410	4 004	3 863	3 220	6	1 308	175
Opolskie.....	6 850	250	253	203	1	184	202
Podkarpackie.....	17 086	1 084	1 144	629	12	348	134
Podlaskie.....	9 355	1 895	1 858	18	2	210	75
Pomorskie.....	18 974	2 192	2 287	1 060	5	571	125
Śląskie.....	32 842	344	305	597	11	872	436
Świętokrzyskie.....	9 948	1 202	1 177	393	6	300	143
Warmińsko-mazurskie.....	11 791	2 242	2 332	384	7	267	109
Wielkopolskie.....	27 852	2 331	2 340	614	6	592	49
Zachodniopomorskie.....	12 692	2 048	2 133	956	12	254	92
MIASTA URBAN AREAS	171 631	3 300	3 208	7 882	37	4 224	2 162
WIEŚ RURAL AREAS	120 632	25 919	25 940	4 612	82	3 122	453

Tabl. 65. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (cd.)**

Stan w dniu 30 IX

CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIP (cont.)

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>					Dzieci nierealizujące obowiązków rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment to primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
2010							
POLSKA POLAND	296 798	31 012	30 930	4 081	127	18 697	2 949
Dolnośląskie.....	20 030	2 514	2 581	823	5	956	250
Kujawsko-pomorskie.....	16 526	2 614	2 489	340	2	971	115
Lubelskie.....	16 643	2 582	2 617	192	8	888	110
Lubuskie.....	7 750	845	810	239	8	261	58
Łódzkie.....	17 759	2 388	2 429	208	13	1 410	343
Małopolskie.....	28 333	1 286	1 237	205	24	1 548	299
Mazowieckie.....	42 986	4 559	4 311	1 165	–	3 006	194
Opolskie.....	6 783	305	299	59	1	421	268
Podkarpackie.....	16 897	1 245	1 336	90	14	774	158
Podlaskie.....	9 249	1 740	1 692	2	4	478	89
Pomorskie.....	18 883	2 209	2 267	234	6	1 823	104
Śląskie.....	32 825	319	305	75	18	2 198	576
Świętokrzyskie.....	9 151	1 162	1 235	228	3	659	101
Warmińsko-mazurskie.....	11 619	2 437	2 467	69	10	804	95
Wielkopolskie.....	27 965	2 599	2 635	135	4	1 808	97
Zachodniopomorskie.....	13 399	2 208	2 220	17	7	692	92
MIASTA URBAN AREAS	175 822	3 751	3 536	2 316	50	11 632	2 334
WIEŚ RURAL AREAS	120 976	27 261	27 394	1 765	77	7 065	615
2011							
POLSKA POLAND	355 784	42 495	41 923	975	147	42 736	3 992
Dolnośląskie.....	24 876	3 475	3 638	76	10	2820	340
Kujawsko-pomorskie.....	20 332	3 400	3 303	72	2	2208	183
Lubelskie.....	21 757	3 571	3 468	78	7	1861	211
Lubuskie.....	9 581	1217	1167	12	6	919	149
Łódzkie.....	21 443	3 448	3 437	14	7	2 754	396
Małopolskie.....	34 572	1 736	1 652	116	10	3 682	391
Mazowieckie.....	49 070	6 133	5 975	280	7	6 941	259
Opolskie.....	7 785	291	288	43	1	955	181
Podkarpackie.....	21 307	1 675	1 680	17	12	1681	211
Podlaskie.....	11 863	2 332	2 180	5	11	1073	115
Pomorskie.....	22 914	3 127	3 048	52	16	3 573	202
Śląskie.....	36 348	407	373	28	15	5 571	678
Świętokrzyskie.....	11 241	1 676	1 616	47	6	1181	118
Warmińsko-mazurskie.....	14 068	3 406	3 312	12	8	1593	166
Wielkopolskie.....	32 599	3 529	3 643	18	4	4 162	155
Zachodniopomorskie.....	16 028	3 072	3 143	105	25	1762	237
MIASTA URBAN AREAS	201 877	5 329	5 044	266	59	28 567	3 227
WIEŚ RURAL AREAS	153 907	37 166	36 879	709	88	14 169	765

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 65. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)**
Stan w dniu 30 IX
CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIP (cont.)
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>					Dzieci nierealizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment to primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
2012							
POLSKA POLAND	297 577	42 033	41 517	916	138	42 853	2 362
Dolnośląskie.....	20 606	3 516	3 458	131	5	3 010	138
Kujawsko-pomorskie.....	15 580	3 372	3 389	76	2	2 718	95
Lubelskie.....	17 513	3 658	3 576	37	4	1 925	146
Lubuskie.....	8 037	1 332	1 282	31	4	791	69
Łódzkie.....	18 248	3 447	3 432	20	2	2 690	133
Małopolskie.....	28 071	1 766	1 706	46	16	3 617	171
Mazowieckie.....	42 916	6 198	5 877	99	5	7 080	391
Opolskie.....	7 385	326	322	26	–	626	141
Podkarpackie.....	16 463	1 623	1 651	109	11	1 664	63
Podlaskie.....	9 121	2 201	2 091	9	6	1 049	85
Pomorskie.....	17 540	3 079	3 096	134	6	3 947	95
Śląskie.....	34 392	406	379	101	24	4 506	323
Świętokrzyskie.....	8 768	1 589	1 599	11	8	1 205	164
Warmińsko-mazurskie.....	11 077	3 088	3 146	17	18	2 020	76
Wielkopolskie.....	29 664	3 626	3 589	49	3	3 737	148
Zachodniopomorskie.....	12 196	2 806	2 924	20	24	2 268	124
MIASTA URBAN AREAS	181 984	5 208	4 955	341	60	26 482	1 908
WIEŚ RURAL AREAS	115 593	36 825	36 562	575	78	16 371	454

1 Nie dotyczy dzieci niepełnosprawnych.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 Excluding disabled children.

Source: Education Information System.

Tabl. 66. UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH DOWOŻENI DO PLACÓWEK WEDŁUG KLAS, ODLEGŁOŚCI MIEJSCA

Stan w dniu 30 IX

COMMUTING PUPILS OF PRIMARY SCHOOLS BY GRADE, DISTANCE TO SCHOOL AND VOIVODSHIP

As of 30 IX

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	Uczniowie dowożeni do szkoły									
		klas I-IV mieszkający w odległości 3-5 km od szkoły <i>attending grades from 1st to 4th of primary school commuting 3-5 km to school</i>					klas V-VI mieszkający w odległości 4-5 km od szkoły <i>attending grades 5th and 6th of primary school commuting 4-5 km to school</i>				
		2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
1	P O L S K A ..... a	140 940	143 979	143 964	142 593	143 091	68 740	69 876	69 169	66 737	65 781
2	b	25 798	25 432	25 999	26 804	25 987	12 309	12 856	13 312	12 279	12 107
3	c	115 142	118 547	117 965	115 789	117 104	56 431	57 020	55 857	54 458	53 674
4	Dolnośląskie ..... a	9 698	9 964	9 308	9 713	9 602	4 419	4 497	4 481	4 356	4 526
5	b	2 729	2 777	2 418	3 040	2 700	1 435	1 359	1 423	1 294	1 481
6	c	6 969	7 187	6 890	6 673	6 902	2 984	3 138	3 058	3 062	3 045
7	Kujawsko-pomorskie ..... a	10 775	11 106	11 076	11 114	11 064	5 169	5 367	5 379	5 015	4 700
8	b	1 881	1 974	1 936	1 824	1 867	940	976	978	838	699
9	c	8 894	9 132	9 140	9 290	9 197	4 229	4 391	4 401	4 177	4 001
10	Lubelskie ..... a	11 167	11 164	10 661	10 896	10 553	5 644	5 719	5 132	5 048	5 198
11	b	1 136	1 114	1 022	1 154	1 016	599	621	557	520	457
12	c	10 031	10 050	9 639	9 742	9 537	5 045	5 098	4 575	4 528	4 741
13	Lubuskie ..... a	3 577	4 022	3 832	3 993	3 748	1 750	1 779	1 685	1 690	1 704
14	b	999	1 135	1 134	1 233	1 143	440	483	468	510	513
15	c	2 578	2 887	2 698	2 760	2 605	1 310	1 296	1 217	1 180	1 191
16	Łódzkie ..... a	10 754	11 273	11 460	10 880	10 793	5 335	4 973	4 949	4 817	4 787
17	b	961	1 052	1 050	1 207	1 136	530	430	500	446	469
18	c	9 793	10 221	10 410	9 673	9 657	4 805	4 543	4 449	4 371	4 318
19	Małopolskie..... a	8 487	8 785	8 867	8 963	9 448	3 725	4 117	4 381	4 137	4 283
20	b	1 450	1 450	1 618	1 663	1 666	479	631	791	713	686
21	c	7 037	7 335	7 249	7 300	7 782	3 246	3 486	3 590	3 424	3 597
22	Mazowieckie ..... a	18 246	19 625	20 273	19 601	19 885	9 961	9 863	10 204	9 752	9 556
23	b	2 429	2 552	2 933	3 018	2 900	1 425	1 470	1 829	1 571	1 523
24	c	15 817	17 073	17 340	16 583	16 985	8 536	8 393	8 375	8 181	8 033
25	Opolskie..... a	3 997	3 844	3 855	3 371	3 521	2 040	2 048	1 941	1 709	1 781
26	b	1 019	871	981	755	748	444	520	430	395	424
27	c	2 978	2 973	2 874	2 616	2 773	1 596	1 528	1 511	1 314	1 357
28	Podkarpackie..... a	7 130	6 957	6 846	6 722	7 241	3 364	3 374	3 464	3 500	3 349
29	b	1 419	1 289	1 073	1 024	1 086	503	507	585	533	450
30	c	5 711	5 668	5 773	5 698	6 155	2 861	2 867	2 879	2 967	2 899
31	Podlaskie ..... a	4 665	4 782	4 717	4 358	4 450	2 378	2 665	2 286	2 165	2 222
32	b	625	624	732	737	775	320	419	406	414	403
33	c	4 040	4 158	3 985	3 621	3 675	2 058	2 246	1 880	1 751	1 819
34	Pomorskie..... a	8 966	9 014	8 639	8 996	8 615	3 583	3 940	3 904	3 731	3 731
35	b	1 198	1 239	1 156	1 204	1 143	465	569	528	550	569
36	c	7 768	7 775	7 483	7 792	7 472	3 118	3 371	3 376	3 181	3 162
37	Śląskie ..... a	5 524	6 029	5 774	5 563	5 451	2 836	2 965	2 965	2 660	2 518
38	b	1 726	1 836	1 999	1 745	1 684	876	889	945	804	810
39	c	3 798	4 193	3 775	3 818	3 767	1 960	2 076	2 020	1 856	1 708
40	Świętokrzyskie..... a	6 622	7 097	7 475	7 047	7 348	3 511	3 598	3 597	3 572	3 436
41	b	1 350	1 172	1 350	1 177	1 240	673	695	664	616	684
42	c	5 272	5 925	6 125	5 870	6 108	2 838	2 903	2 933	2 956	2 752
43	Warmińsko-mazurskie ..... a	7 263	7 185	7 927	7 478	7 290	3 409	3 509	3 531	3 432	3 113
44	b	1 422	1 275	1 340	1 454	1 230	671	658	707	607	513
45	c	5 841	5 910	6 587	6 024	6 060	2 738	2 851	2 824	2 825	2 600
46	Wielkopolskie..... a	17 574	16 944	17 158	17 600	17 908	8 238	8 518	8 297	8 145	8 141
47	b	3 800	3 532	3 775	3 860	4 081	1 638	1 884	1 764	1 732	1 731
48	c	13 774	13 412	13 383	13 740	13 827	6 600	6 634	6 533	6 413	6 410
49	Zachodniopomorskie ..... a	6 495	6 188	6 096	6 298	6 174	3 378	2 944	2 973	3 008	2 736
50	b	1 654	1 540	1 482	1 709	1 572	871	745	737	736	695
51	c	4 841	4 648	4 614	4 589	4 602	2 507	2 199	2 236	2 272	2 041

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

Source: Education Information System.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ZAMIESZKANIA OD SZKOŁY I WOJEWÓDZTW

Commuting pupils										SPECIFICATION a – grand total b – urban areas c – rural areas	No.	
mieszkający w odległości 5-10 km od szkoły commuting 5-10 km to school					mieszkający powyżej 10 km od szkoły commuting over 10 km to school							
2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012			
72 090	71 904	70 873	72 023	73 758	13 018	13 017	12 646	13 164	13 809	a	POLAND	1
16 176	17 073	16 299	15 956	17 229	3 420	3 666	3 371	3 278	3 678	b		2
55 914	54 831	54 574	56 067	56 529	9 598	9 351	9 275	9 886	10 131	c		3
6 460	6 235	5 763	6 895	6 326	1 165	1 161	1 105	921	918	a	Dolnośląskie	4
1 703	1 659	1 421	1 764	1 596	418	399	304	209	206	b		5
4 757	4 576	4 342	5 131	4 730	747	762	801	712	712	c		6
5 133	5 188	4 918	4 892	5 599	816	741	725	804	660	a	Kujawsko-pomorskie	7
972	1 179	1 116	1 034	1 243	152	182	190	183	88	b		8
4 161	4 009	3 802	3 858	4 356	664	559	535	621	572	c		9
5 032	4 684	5 012	5 045	5 280	836	749	752	859	976	a	Lubelskie	10
242	327	293	382	330	28	37	20	52	65	b		11
4 790	4 357	4 719	4 663	4 950	808	712	732	807	911	c		12
2 780	2 564	2 456	3 131	2 767	564	796	633	696	779	a	Lubuskie	13
819	858	865	991	953	165	362	243	343	387	b		14
1 961	1 706	1 591	2 140	1 814	399	434	390	353	392	c		15
5 195	5 123	4 718	5 238	5 229	545	611	458	543	609	a	Łódzkie	16
762	614	556	486	588	37	103	39	19	143	b		17
4 433	4 509	4 162	4 752	4 641	508	508	419	524	466	c		18
1 049	1 139	1 241	1 374	1 370	104	180	103	137	124	a	Małopolskie	19
174	138	235	204	270	19	54	12	54	50	b		20
875	1 001	1 006	1 170	1 100	85	126	91	83	74	c		21
7 818	8 038	7 861	8 006	8 811	967	864	981	967	1 121	a	Mazowieckie	22
960	1 260	1 153	887	1 324	137	113	123	142	167	b		23
6 858	6 778	6 708	7 119	7 487	830	751	858	825	954	c		24
2 470	2 370	2 540	2 321	2 261	336	330	288	274	305	a	Opolskie	25
799	790	764	751	857	104	116	51	82	33	b		26
1 671	1 580	1 776	1 570	1 404	232	214	237	192	272	c		27
1 639	1 519	1 426	1 475	1 687	255	316	383	413	544	a	Podkarpackie	28
165	169	159	171	264	107	66	101	79	110	b		29
1 474	1 350	1 267	1 304	1 423	148	250	282	334	434	c		30
5 229	4 900	4 981	4 655	4 524	1 440	1 299	1 373	1 490	1 318	a	Podlaskie	31
1 186	1 128	1 105	1 008	1 071	348	398	443	427	364	b		32
4 043	3 772	3 876	3 647	3 453	1 092	901	930	1 063	954	c		33
5 577	5 630	5 632	5 448	5 539	784	914	868	978	872	a	Pomorskie	34
752	772	726	753	657	73	53	59	79	95	b		35
4 825	4 858	4 906	4 695	4 882	711	861	809	899	777	c		36
1 207	1 187	1 201	1 164	1 353	81	89	77	90	163	a	Śląskie	37
326	304	308	265	391	35	44	19	28	97	b		38
881	883	893	899	962	46	45	58	62	66	c		39
2 617	2 593	2 835	2 748	2 871	222	410	292	367	508	a	Świętokrzyskie	40
919	872	852	882	835	124	193	122	159	200	b		41
1 698	1 721	1 983	1 866	2 036	98	217	170	208	308	c		42
6 230	6 341	6 324	5 830	6 243	1 728	1 651	1 656	1 474	1 719	a	Warmińsko-mazurskie	43
1 805	1 928	1 812	1 384	1 669	604	538	494	452	488	b		44
4 425	4 413	4 512	4 446	4 574	1 124	1 113	1 162	1 022	1 231	c		45
7 929	8 145	7 968	7 542	7 783	1 049	941	812	1 086	1 045	a	Wielkopolskie	46
2 342	2 442	2 432	2 436	2 630	311	208	168	182	259	b		47
5 587	5 703	5 536	5 106	5 153	738	733	644	904	786	c		48
5 725	6 248	5 997	6 259	6 115	2 126	1 965	2 140	2 065	2 148	a	Zachodniopomorskie	49
2 250	2 633	2 502	2 558	2 551	758	800	983	788	926	b		50
3 475	3 615	3 495	3 701	3 564	1 368	1 165	1 157	1 277	1 222	c		51

Tabl. 67. UCZNIOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZAJĘĆ W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

PUPILS ATTENDING ADDITIONAL CLASSES IN PRIMARY SCHOOLS BY VOIVODSHIP

As of 30 IX

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	Uczniowie korzystający w szkole z zajęć									
		dydaktyczno-wyrównawczych <i>didactic-compensatory</i>					korekcyjno-kompensacyjnych <i>corrective-compensatory</i>				
		2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
1	P O L S K A..... a	479 694	459 384	463 763	456 736	457 457	193 688	172 671	158 618	135 813	149 812
2	b	254 202	249 446	260 187	261 292	267 999	106 158	96 762	91 210	78 774	90 622
3	c	225 492	209 938	203 576	195 444	189 458	87 530	75 909	67 408	57 039	59 190
4	Dolnośląskie ..... a	30 657	30 828	32 169	30 949	29 525	12 778	11 079	9 468	9 228	9 604
5	b	18 910	19 559	20 970	20 223	19 702	7 561	6 726	6 104	6 007	6 662
6	c	11 747	11 269	11 199	10 726	9 823	5 217	4 353	3 364	3 221	2 942
7	Kujawsko-pomorskie ..... a	26 068	24 958	26 442	25 663	25 805	11 263	10 089	9 310	8 050	10 153
8	b	13 378	12 802	14 689	14 539	14 287	6 760	5 917	5 357	4 780	5 844
9	c	12 690	12 156	11 753	11 124	11 518	4 503	4 172	3 953	3 270	4 309
10	Lubelskie ..... a	26 751	25 695	25 506	24 130	22 243	10 492	9 242	8 179	7 011	5 374
11	b	9 745	10 327	10 639	10 403	9 034	4 280	3 768	3 050	2 794	2 254
12	c	17 006	15 368	14 867	13 727	13 209	6 212	5 474	5 129	4 217	3 120
13	Lubuskie ..... a	15 039	14 804	14 599	14 328	13 652	5 227	5 186	4 569	4 543	4 724
14	b	8 965	9 100	9 045	8 957	8 623	3 189	3 274	2 639	2 724	2 824
15	c	6 074	5 704	5 554	5 371	5 029	2 038	1 912	1 930	1 819	1 900
16	Łódzkie ..... a	30 291	28 942	30 366	30 063	30 813	9 963	8 697	8 111	6 974	7 907
17	b	16 233	16 341	18 274	18 644	18 910	5 529	4 151	4 227	3 447	4 622
18	c	14 058	12 601	12 092	11 419	11 903	4 434	4 546	3 884	3 527	3 285
19	Małopolskie..... a	44 573	41 604	41 634	40 734	41 926	20 942	15 848	12 575	8 810	9 460
20	b	17 276	15 797	17 100	16 988	18 232	7 439	5 876	4 579	3 369	3 672
21	c	27 297	25 807	24 534	23 746	23 694	13 503	9 972	7 996	5 441	5 788
22	Mazowieckie ..... a	70 898	69 208	66 858	68 150	69 826	31 125	30 206	28 750	27 526	30 437
23	b	43 225	42 423	41 700	42 812	45 297	20 258	20 283	19 326	19 298	21 327
24	c	27 673	26 785	25 158	25 338	24 529	10 867	9 923	9 424	8 228	9 110
25	Opolskie..... a	14 157	13 228	14 389	13 068	12 548	5 427	4 736	4 519	3 544	3 652
26	b	6 716	6 229	7 287	6 722	6 148	3 069	2 403	2 700	1 995	2 048
27	c	7 441	6 999	7 102	6 346	6 400	2 358	2 333	1 819	1 549	1 604
28	Podkarpackie..... a	25 093	24 113	21 165	20 725	20 254	8 399	7 060	5 833	4 427	4 342
29	b	8 080	8 463	7 985	8 488	8 949	2 492	2 468	2 493	1 918	2 023
30	c	17 013	15 650	13 180	12 237	11 305	5 907	4 592	3 340	2 509	2 319
31	Podlaskie ..... a	13 663	13 197	12 446	12 423	13 521	4 756	4 383	4 307	3 707	4 315
32	b	6 305	6 367	5 664	6 280	7 221	2 715	2 764	2 693	2 398	2 608
33	c	7 358	6 830	6 782	6 143	6 300	2 041	1 619	1 614	1 309	1 707
34	Pomorskie..... a	28 788	28 855	29 796	30 562	29 997	17 822	16 614	18 002	12 761	14 446
35	b	15 579	15 833	16 520	17 851	17 413	10 952	9 930	11 709	6 858	8 241
36	c	13 209	13 022	13 276	12 711	12 584	6 870	6 684	6 293	5 903	6 205
37	Śląskie ..... a	48 176	43 919	47 719	46 929	48 163	15 712	13 863	12 654	10 468	12 153
38	b	34 922	32 738	35 762	35 484	36 935	9 985	9 116	8 108	7 098	8 847
39	c	13 254	11 181	11 957	11 445	11 228	5 727	4 747	4 546	3 370	3 306
40	Świętokrzyskie..... a	15 308	13 661	13 618	13 315	12 727	5 576	4 195	3 927	3 077	3 335
41	b	6 359	5 388	5 215	5 607	5 548	2 209	1 645	1 673	1 456	1 734
42	c	8 949	8 273	8 403	7 708	7 179	3 367	2 550	2 254	1 621	1 601
43	Warmińsko-mazurskie .... a	20 986	19 097	20 333	19 550	19 820	8 303	7 398	6 832	6 107	7 412
44	b	10 868	10 411	11 272	10 947	11 259	5 030	4 565	4 143	3 573	4 767
45	c	10 118	8 686	9 061	8 603	8 561	3 273	2 833	2 689	2 534	2 645
46	Wielkopolskie..... a	45 085	43 718	42 603	44 115	41 693	17 504	15 882	14 836	13 629	15 014
47	b	22 401	21 817	22 077	22 565	22 437	9 181	8 639	7 970	7 151	8 144
48	c	22 684	21 901	20 526	21 550	19 256	8 323	7 243	6 866	6 478	6 870
49	Zachodniopomorskie ..... a	24 161	23 557	24 120	22 032	24 944	8 399	8 193	6 746	5 951	7 484
50	b	15 240	15 851	15 988	14 782	18 004	5 509	5 237	4 439	3 908	5 005
51	c	8 921	7 706	8 132	7 250	6 940	2 890	2 956	2 307	2 043	2 479

Ź r ó d ł o: System Informacji Oświatowej (SIO).

S o u r c e: Education Information System.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Pupils attending the additional classes in school										SPECIFICATION			No.
logopedycznych speech therapy					socjoterapeutycznych therapeutic					a – grand total	b – urban areas	c – rural areas	
2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012				
115 270	121 017	128 232	136 959	157 888	17 899	18 542	19 302	20 914	31 560	a	POLAND	1	
69 381	72 835	75 368	79 281	88 433	12 704	13 402	14 026	15 285	23 380	b		2	
45 889	48 182	52 864	57 678	69 455	5 195	5 140	5 276	5 629	8 180	c		3	
8 949	9 334	9 685	10 075	10 985	1 532	1 871	1 401	2 109	2 733	a	Dolnośląskie	4	
6 098	6 169	6 398	6 497	6 798	1 142	1 146	990	1 570	1 962	b		5	
2 851	3 165	3 287	3 578	4 187	390	725	411	539	771	c		6	
11 610	11 356	11 566	12 504	13 852	1 968	1 948	2 356	2 135	2 378	a	Kujawsko-pomorskie	7	
6 967	6 850	6 763	7 420	7 525	1 342	1 401	1 649	1 479	1 544	b		8	
4 643	4 506	4 803	5 084	6 327	626	547	707	656	834	c		9	
3 956	4 479	4 334	4 874	5 251	493	794	629	572	646	a	Lubelskie	10	
2 209	2 390	2 016	1 948	2 267	433	711	556	411	531	b		11	
1 747	2 089	2 318	2 926	2 984	60	83	73	161	115	c		12	
3 384	3 859	3 928	4 452	4 746	523	599	722	963	1 388	a	Lubuskie	13	
2 112	2 446	2 322	2 786	2 828	431	476	579	750	1 091	b		14	
1 272	1 413	1 606	1 666	1 918	92	123	143	213	297	c		15	
3 995	4 268	4 563	5 271	6 638	579	649	713	720	1 272	a	Łódzkie	16	
2 096	2 275	2 465	2 678	3 334	341	377	523	499	971	b		17	
1 899	1 993	2 098	2 593	3 304	238	272	190	221	301	c		18	
5 257	6 176	6 294	7 107	8 996	1 031	860	1 192	983	1 620	a	Małopolskie	19	
2 558	2 785	2 748	3 060	3 433	631	607	814	686	1 170	b		20	
2 699	3 391	3 546	4 047	5 563	400	253	378	297	450	c		21	
19 860	21 141	23 091	24 873	27 827	2 452	2 541	2 437	2 723	5 376	a	Mazowieckie	22	
12 271	13 216	13 911	15 106	15 951	1 775	1 903	1 993	2 127	4 178	b		23	
7 589	7 925	9 180	9 767	11 876	677	638	444	596	1 198	c		24	
2 856	2 913	3 060	3 356	4 006	450	532	342	530	435	a	Opolskie	25	
1 742	1 660	1 803	1 925	2 101	380	452	257	450	318	b		26	
1 114	1 253	1 257	1 431	1 905	70	80	85	80	117	c		27	
3 695	3 414	4 027	4 161	4 812	266	270	307	369	517	a	Podkarpackie	28	
1 891	1 862	2 166	2 218	2 544	196	242	279	337	378	b		29	
1 804	1 552	1 861	1 943	2 268	70	28	28	32	139	c		30	
2 656	3 180	3 290	3 719	4 166	216	315	432	519	960	a	Podlaskie	31	
1 688	2 117	2 198	2 433	2 404	193	315	372	471	824	b		32	
968	1 063	1 092	1 286	1 762	23	–	60	48	136	c		33	
12 858	13 515	14 444	14 558	16 694	2 362	2 378	2 605	3 143	3 970	a	Pomorskie	34	
7 321	7 495	7 983	7 578	8 665	1 680	1 687	1 897	2 363	2 823	b		35	
5 537	6 020	6 461	6 980	8 029	682	691	708	780	1 147	c		36	
11 263	11 449	12 369	12 408	15 078	1 988	1 510	1 990	1 973	3 358	a	Śląskie	37	
8 506	8 726	9 196	9 304	11 163	1 703	1 270	1 539	1 721	2 896	b		38	
2 757	2 723	3 173	3 104	3 915	285	240	451	252	462	c		39	
972	1 030	1 197	1 459	2 065	340	273	375	289	538	a	Świętokrzyskie	40	
471	511	548	639	999	176	137	126	178	265	b		41	
501	519	649	820	1 066	164	136	249	111	273	c		42	
6 256	6 508	6 967	7 631	8 887	836	811	954	1 005	1 495	a	Warmińsko-mazurskie	43	
3 301	3 420	3 681	4 059	5 322	420	484	631	531	1 099	b		44	
2 955	3 088	3 286	3 572	3 565	416	327	323	474	396	c		45	
12 493	12 896	13 294	13 986	16 521	1 467	1 709	1 486	1 543	2 594	a	Wielkopolskie	46	
6 880	7 357	7 196	7 472	8 627	756	1 110	890	900	1 757	b		47	
5 613	5 539	6 098	6 514	7 894	711	599	596	643	837	c		48	
5 210	5 499	6 123	6 525	7 364	1 396	1 482	1 361	1 338	2 280	a	Zachodniopomorskie	49	
3 270	3 556	3 974	4 158	4 472	1 105	1 084	931	812	1 573	b		50	
1 940	1 943	2 149	2 367	2 892	291	398	430	526	707	c		51	

Tabl. 68. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS UP TO 25 YEARS BY VOIVODSHIP, SEX AND LEVEL OF EDUCATION
As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2008			2009			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH								
1	POLSKA	304 553	124 229	180 324	425 869	203 833	222 036	428 296
2	Dolnośląskie	19 762	7 768	11 994	27 394	12 663	14 731	27 093
3	Kujawsko-pomorskie	23 807	9 391	14 416	30 683	14 296	16 387	31 183
4	Lubelskie	24 375	10 658	13 717	30 141	15 185	14 956	29 530
5	Lubuskie	9 300	3 758	5 542	12 450	5 628	6 822	11 905
6	Łódzkie	17 643	7 227	10 416	24 950	11 955	12 995	25 327
7	Małopolskie.....	25 205	10 104	15 101	36 240	17 371	18 869	39 313
8	Mazowieckie	32 583	14 901	17 682	45 423	23 235	22 188	47 359
9	Opolskie.....	7 268	2 614	4 654	10 527	4 743	5 784	10 828
10	Podkarpackie.....	26 251	11 585	14 666	35 917	18 612	17 305	34 837
11	Podlaskie.....	10 070	4 549	5 521	14 946	7 722	7 224	15 250
12	Pomorskie.....	14 704	5 265	9 439	23 362	10 666	12 696	23 723
13	Śląskie	22 133	8 180	13 953	35 195	15 813	19 382	35 895
14	Świętokrzyskie.....	16 234	6 953	9 281	18 384	9 107	9 277	18 280
15	Warmińsko-mazurskie	18 189	7 569	10 620	24 322	11 613	12 709	22 992
16	Wielkopolskie.....	21 882	7 777	14 105	35 119	15 584	19 535	34 147
17	Zachodniopomorskie	15 147	5 930	9 217	20 816	9 640	11 176	20 634
POZIOM WYKSZTAŁCENIA								
WYŻSZE								
1	POLSKA	22 891	6 003	16 888	33 234	9 557	23 677	35 980
2	Dolnośląskie	1 429	373	1 056	2 090	610	1 480	2 361
3	Kujawsko-pomorskie	1 225	385	840	1 838	545	1 293	1 851
4	Lubelskie	2 442	688	1 754	3 196	959	2 237	3 245
5	Lubuskie	548	119	429	846	205	641	854
6	Łódzkie	1 406	329	1 077	1 983	539	1 444	2 126
7	Małopolskie.....	2 195	555	1 640	3 101	866	2 235	3 714
8	Mazowieckie	2 347	637	1 710	3 515	1 020	2 495	3 734
9	Opolskie.....	447	109	338	665	187	478	876
10	Podkarpackie.....	2 266	599	1 667	3 129	842	2 287	3 511
11	Podlaskie.....	1 032	313	719	1 503	512	991	1 655
12	Pomorskie.....	700	171	529	1 195	344	851	1 312
13	Śląskie	1 877	485	1 392	3 085	861	2 224	3 337
14	Świętokrzyskie.....	1 387	328	1 059	1 646	453	1 193	1 727
15	Warmińsko-mazurskie	1 047	299	748	1 407	474	933	1 371
16	Wielkopolskie.....	1 787	412	1 375	3 031	843	2 188	3 084
17	Zachodniopomorskie	755	200	555	1 004	297	707	1 223
POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE								
1	POLSKA	84 256	34 283	49 973	111 830	44 115	67 715	108 957
2	Dolnośląskie	4 873	1 892	2 981	6 046	2 843	3 203	5 558
3	Kujawsko-pomorskie	5 957	2 184	3 773	7 155	3 237	3 918	7 068
4	Lubelskie	7 281	3 389	3 892	8 463	4 660	3 803	8 269
5	Lubuskie	2 353	894	1 459	3 034	1 318	1 716	2 828
6	Łódzkie	4 621	1 893	2 728	6 175	3 051	3 124	6 059
7	Małopolskie.....	7 839	3 126	4 713	11 016	5 401	5 615	11 561
8	Mazowieckie	8 351	3 886	4 465	10 792	5 724	5 068	11 200
9	Opolskie.....	1 717	559	1 158	2 463	1 115	1 348	2 403
10	Podkarpackie.....	9 061	3 937	5 124	12 144	6 426	5 718	11 296

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA

2010		2011			2012			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
TOTAL IN ABSOLUTE NUMBERS									
196 712	231 584	416 077	185 102	230 975	424 227	202 381	221 846	P O L A N D	1
11 479	15 614	23 956	9 917	14 039	25 442	11 377	14 065	Dolnośląskie	2
13 901	17 282	30 415	12 994	17 421	30 619	13 918	16 701	Kujawsko-pomorskie	3
14 502	15 028	28 908	13 956	14 952	29 310	15 029	14 281	Lubelskie	4
5 104	6 801	11 597	4 817	6 780	11 115	5 002	6 113	Lubuskie	5
11 610	13 717	25 611	11 673	13 938	26 197	12 845	13 352	Łódzkie	6
18 157	21 156	38 077	17 240	20 837	39 722	19 318	20 404	Małopolskie	7
23 912	23 447	47 248	23 042	24 206	49 502	25 608	23 894	Mazowieckie	8
4 602	6 226	9 581	3 891	5 690	9 689	4 297	5 392	Opolskie	9
17 224	17 613	34 775	16 629	18 146	34 978	17 883	17 095	Podkarpackie	10
7 569	7 681	14 737	7 333	7 404	14 550	7 758	6 792	Podlaskie	11
10 470	13 253	23 586	9 698	13 888	23 629	10 409	13 220	Pomorskie	12
15 593	20 302	34 457	14 275	20 182	35 847	15 858	19 989	Śląskie	13
8 877	9 403	18 196	8 635	9 561	18 016	9 137	8 879	Świętokrzyskie	14
10 339	12 653	23 000	9 779	13 221	22 993	10 553	12 440	Warmińsko-mazurskie	15
14 154	19 993	32 637	12 953	19 684	33 641	14 736	18 905	Wielkopolskie	16
9 219	11 415	19 296	8 270	11 026	18 977	8 653	10 324	Zachodniopomorskie	17
LEVEL OF EDUCATION									
TERTIARY									
9 584	26 396	36 719	8 863	27 856	35 394	9 235	26 159	P O L A N D	1
581	1 780	2 107	486	1 621	2 039	489	1 550	Dolnośląskie	2
503	1 348	1 937	458	1 479	1 809	468	1 341	Kujawsko-pomorskie	3
932	2 313	3 519	973	2 546	3 363	980	2 383	Lubelskie	4
216	638	971	266	705	826	229	597	Lubuskie	5
499	1 627	2 166	462	1 704	2 068	489	1 579	Łódzkie	6
875	2 839	3 953	906	3 047	3 845	900	2 945	Małopolskie	7
1 066	2 668	4 001	1 049	2 952	3 854	1 050	2 804	Mazowieckie	8
236	640	860	221	639	810	238	572	Opolskie	9
975	2 536	3 613	875	2 738	3 544	924	2 620	Podkarpackie	10
528	1 127	1 589	430	1 159	1 488	473	1 015	Podlaskie	11
362	950	1 321	320	1 001	1 373	337	1 036	Pomorskie	12
871	2 466	3 161	695	2 466	3 189	793	2 396	Śląskie	13
427	1 300	1 792	409	1 383	1 661	439	1 222	Świętokrzyskie	14
401	970	1 596	371	1 225	1 529	420	1 109	Warmińsko-mazurskie	15
782	2 302	2 935	624	2 311	2 895	713	2 182	Wielkopolskie	16
331	892	1 198	318	880	1 101	293	808	Zachodniopomorskie	17
POST-SECONDARY AND VOCATIONAL SECONDARY									
50 998	57 959	108 472	48 750	59 722	111 049	53 567	57 482	P O L A N D	1
2 343	3 215	5 035	2 127	2 908	5 510	2 523	2 987	Dolnośląskie	2
3 012	4 056	7 171	2 838	4 333	7 170	3 071	4 099	Kujawsko-pomorskie	3
4 391	3 878	8 187	4 274	3 913	8 588	4 693	3 895	Lubelskie	4
1 184	1 644	2 735	1 083	1 652	2 515	1 056	1 459	Lubuskie	5
2 903	3 156	6 281	2 946	3 335	6 486	3 202	3 284	Łódzkie	6
5 489	6 072	11 347	5 169	6 178	11 773	5 794	5 979	Małopolskie	7
5 900	5 300	11 311	5 729	5 582	12 098	6 520	5 578	Mazowieckie	8
1 022	1 381	2 174	912	1 262	2 260	1 009	1 251	Opolskie	9
5 686	5 610	11 368	5 417	5 951	11 531	5 833	5 698	Podkarpackie	10

Tabl. 68. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS TO 25 YEARS BY VOIVODSHIP, SEX AND LEVEL OF EDUCATION (cont.)

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2008			2009			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (cd.)								
POZIOM WYKSZTAŁCENIA (cd.)								
POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE (dok.)								
11	Podlaskie	2 821	1 294	1 527	3 971	2 123	1 848	4 068
12	Pomorskie	3 768	1 262	2 506	5 401	2 367	3 034	5 202
13	Śląskie	6 445	2 543	3 902	10 227	4 840	5 387	9 945
14	Świętokrzyskie	5 620	2 540	3 080	6 028	3 194	2 834	5 969
15	Warmińsko-mazurskie	4 201	1 622	2 579	5 368	2 371	2 997	4 777
16	Wielkopolskie	6 119	2 056	4 063	9 267	3 966	5 301	8 791
17	Zachodniopomorskie	3 229	1 206	2 023	4 280	1 873	2 407	3 963
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE								
1	P O L S K A	75 613	25 640	49 973	108 170	40 455	67 715	107 636
2	Dolnośląskie	4 800	1 508	3 292	6 822	2 541	4 281	7 089
3	Kujawsko-pomorskie	5 498	1 673	3 825	7 165	2 548	4 617	7 127
4	Lubelskie	7 049	2 354	4 695	9 131	3 771	5 360	8 559
5	Lubuskie	2 012	618	1 394	2 805	988	1 817	2 587
6	Łódzkie	4 797	1 487	3 310	7 038	2 593	4 445	7 052
7	Małopolskie	6 964	1 969	4 995	9 891	3 499	6 392	10 722
8	Mazowieckie	8 538	3 091	5 447	13 038	5 473	7 565	13 309
9	Opolskie	1 765	483	1 282	2 493	901	1 592	2 524
10	Podkarpackie	6 084	1 869	4 215	8 345	3 141	5 204	7 956
11	Podlaskie	2 459	838	1 621	3 849	1 544	2 305	3 960
12	Pomorskie	3 607	1 072	2 535	6 116	2 219	3 897	6 174
13	Śląskie	4 861	1 278	3 583	7 748	2 635	5 113	7 571
14	Świętokrzyskie	4 550	1 406	3 144	5 088	1 873	3 215	4 895
15	Warmińsko-mazurskie	4 217	1 424	2 793	5 835	2 214	3 621	5 626
16	Wielkopolskie	4 844	1 238	3 606	7 827	2 591	5 236	7 542
17	Zachodniopomorskie	3 568	1 148	2 420	4 979	1 924	3 055	4 943
ZASADNICZE ZAWODOWE								
1	P O L S K A	55 706	33 430	22 276	79 789	46 775	33 014	81 840
2	Dolnośląskie	3 520	1 667	1 853	5 061	2 774	2 287	5 052
3	Kujawsko-pomorskie	5 367	2 449	2 918	6 807	3 625	3 182	6 967
4	Lubelskie	3 110	1 808	1 302	3 999	2 601	1 398	4 227
5	Lubuskie	1 858	924	934	2 255	1 234	1 021	2 310
6	Łódzkie	2 699	1 432	1 267	3 816	2 299	1 517	3 987
7	Małopolskie	4 906	2 674	2 232	7 623	4 790	2 833	8 370
8	Mazowieckie	5 972	3 324	2 648	8 029	4 954	3 075	8 424
9	Opolskie	1 464	639	825	2 258	1 179	1 079	2 361
10	Podkarpackie	5 086	3 082	2 004	7 261	5 024	2 237	7 196
11	Podlaskie	1 411	810	601	2 194	1 429	765	2 269
12	Pomorskie	3 166	1 328	1 838	4 922	2 611	2 311	5 059
13	Śląskie	3 526	1 662	1 864	5 637	3 073	2 564	5 970
14	Świętokrzyskie	2 442	1 443	999	2 995	2 004	991	3 081
15	Warmińsko-mazurskie	3 393	1 718	1 675	4 615	2 591	2 024	4 387
16	Wielkopolskie	5 003	2 169	2 834	8 442	4 495	3 947	8 295
17	Zachodniopomorskie	2 783	1 301	1 482	3 875	2 092	1 783	3 885

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (cd.)

2010		2011			2012			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
POST-SECONDARY AND VOCATIONAL SECONDARY (cont.)									
2 157	1 911	3 943	2 070	1 873	4 165	2 335	1 830	Podlaskie	11
2 199	3 003	5 530	2 187	3 343	5 483	2 357	3 126	Pomorskie	12
4 436	5 509	9 443	3 965	5 478	9 752	4 412	5 340	Śląskie	13
3 163	2 806	6 157	3 122	3 035	6 254	3 368	2 886	Świętokrzyskie	14
1 982	2 795	5 213	2 065	3 148	5 068	2 162	2 906	Warmińsko-mazurskie	15
3 480	5 311	8 610	3 250	5 360	8 584	3 552	5 032	Wielkopolskie	16
1 660	2 303	3 967	1 596	2 371	3 812	1 680	2 132	Zachodniopomorskie	17
GENERAL SECONDARY									
37 953	69 683	97 138	33 219	63 919	91 194	33 928	57 266	P O L A N D	1
2 356	4 733	5 731	1 806	3 925	5 457	1 872	3 585	Dolnośląskie	2
2 346	4 781	6 394	2 007	4 387	5 763	1 890	3 873	Kujawsko-pomorskie	3
3 407	5 152	7 741	2 972	4 769	7 259	3 020	4 239	Lubelskie	4
819	1 768	2 312	726	1 586	2 011	689	1 322	Lubuskie	5
2 547	4 505	6 494	2 320	4 174	6 149	2 419	3 730	Łódzkie	6
3 652	7 070	9 500	3 258	6 242	9 134	3 355	5 779	Małopolskie	7
5 337	7 972	12 793	4 879	7 914	12 846	5 354	7 492	Mazowieckie	8
822	1 702	2 097	646	1 451	1 852	627	1 225	Opolskie	9
2 816	5 140	7 612	2 576	5 036	7 152	2 702	4 450	Podkarpackie	10
1 522	2 438	3 648	1 403	2 245	3 269	1 378	1 891	Podlaskie	11
2 037	4 137	5 593	1 739	3 854	4 934	1 641	3 293	Pomorskie	12
2 524	5 047	6 716	2 209	4 507	6 473	2 275	4 198	Śląskie	13
1 773	3 122	4 484	1 572	2 912	3 985	1 554	2 431	Świętokrzyskie	14
1 989	3 637	5 363	1 793	3 570	5 008	1 799	3 209	Warmińsko-mazurskie	15
2 223	5 319	6 468	1 920	4 548	6 121	1 984	4 137	Wielkopolskie	16
1 783	3 160	4 192	1 393	2 799	3 781	1 369	2 412	Zachodniopomorskie	17
BASIC VOCATIONAL									
46 329	35 511	83 354	45 687	37 667	91 667	52 222	39 445	P O L A N D	1
2 670	2 382	4 751	2 368	2 383	5 364	2 853	2 511	Dolnośląskie	2
3 547	3 420	7 158	3 544	3 614	7 750	3 965	3 785	Kujawsko-pomorskie	3
2 712	1 515	4 515	2 905	1 610	4 926	3 218	1 708	Lubelskie	4
1 249	1 061	2 317	1 128	1 189	2 576	1 344	1 232	Lubuskie	5
2 263	1 724	4 260	2 384	1 876	4 644	2 732	1 912	Łódzkie	6
5 163	3 207	8 523	5 107	3 416	9 855	6 102	3 753	Małopolskie	7
5 132	3 292	8 623	5 181	3 442	9 565	5 920	3 645	Mazowieckie	8
1 193	1 168	2 201	1 058	1 143	2 439	1 226	1 213	Opolskie	9
4 724	2 472	7 543	4 903	2 640	8 015	5 356	2 659	Podkarpackie	10
1 396	873	2 344	1 465	879	2 373	1 548	825	Podlaskie	11
2 631	2 428	5 396	2 633	2 763	5 930	2 981	2 949	Pomorskie	12
3 158	2 812	5 918	2 893	3 025	6 671	3 390	3 281	Śląskie	13
1 981	1 100	3 292	2 072	1 220	3 584	2 269	1 315	Świętokrzyskie	14
2 323	2 064	4 361	2 197	2 164	4 776	2 521	2 255	Warmińsko-mazurskie	15
4 142	4 153	8 351	3 925	4 426	9 232	4 722	4 510	Wielkopolskie	16
2 045	1 840	3 801	1 924	1 877	3 967	2 075	1 892	Zachodniopomorskie	17

Tabl. 68. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS TO 25 YEARS BY VOIVODSHIP, SEX AND LEVEL OF EDUCATION (cont.)

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2008			2009			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.)								
POZIOM WYKSZTAŁCENIA (dok.)								
GIMNAZJALNE I PONIŻEJ								
1	P O L S K A	66 087	32 057	34 030	92 846	52 537	40 309	93 883
2	Dolnośląskie	5 140	2 328	2 812	7 375	3 895	3 480	7 033
3	Kujawsko-pomorskie	5 759	2 699	3 060	7 718	4 341	3 377	8 170
4	Lubelskie	4 493	2 419	2 074	5 352	3 194	2 158	5 230
5	Lubuskie	2 529	1 203	1 326	3 510	1 883	1 627	3 326
6	Łódzkie	4 120	2 086	2 034	5 938	3 473	2 465	6 104
7	Małopolskie.....	3 301	1 780	1 521	4 609	2 815	1 794	4 946
8	Mazowieckie	7 375	3 963	3 412	10 049	6 064	3 985	10 692
9	Opolskie.....	1 875	824	1 051	2 648	1 361	1 287	2 664
10	Podkarpackie.....	3 754	2 098	1 656	5 038	3 179	1 859	4 878
11	Podlaskie	2 347	1 294	1 053	3 429	2 114	1 315	3 298
12	Pomorskie.....	3 463	1 432	2 031	5 728	3 125	2 603	5 976
13	Śląskie	5 424	2 212	3 212	8 498	4 404	4 094	9 072
14	Świętokrzyskie.....	2 235	1 236	999	2 627	1 583	1 044	2 608
15	Warmińsko-mazurskie.....	5 331	2 506	2 825	7 097	3 963	3 134	6 831
16	Wielkopolskie.....	4 129	1 902	2 227	6 552	3 689	2 863	6 435
17	Zachodniopomorskie	4 812	2 075	2 737	6 678	3 454	3 224	6 620
OGÓLEM W %								
1	P O L S K A	20,7	19,4	21,6	22,5	22,0	23,0	21,9
2	Dolnośląskie	17,4	15,4	18,9	18,7	17,6	19,8	18,0
3	Kujawsko-pomorskie	21,6	21,2	21,9	22,9	23,0	22,7	22,4
4	Lubelskie	24,0	22,4	25,4	25,7	25,4	26,0	24,7
5	Lubuskie	20,1	18,0	21,8	20,4	19,1	21,6	20,1
6	Łódzkie	17,8	15,5	19,8	19,5	18,5	20,5	19,2
7	Małopolskie.....	25,8	25,2	26,2	27,9	27,8	27,9	27,6
8	Mazowieckie	18,3	17,7	18,9	20,2	19,9	20,6	19,9
9	Opolskie.....	20,4	17,6	22,3	22,3	20,7	23,9	22,2
10	Podkarpackie.....	22,7	22,5	22,9	25,3	26,3	24,3	24,5
11	Podlaskie	22,0	20,0	23,9	24,4	23,4	25,7	23,9
12	Pomorskie.....	21,7	20,7	22,3	23,3	22,5	24,0	22,7
13	Śląskie	18,0	16,5	19,1	20,9	20,1	21,6	19,8
14	Świętokrzyskie.....	20,9	19,8	21,8	21,9	21,7	22,1	22,3
15	Warmińsko-mazurskie.....	20,8	20,1	21,4	22,3	22,0	22,6	21,7
16	Wielkopolskie.....	23,9	22,3	24,9	26,3	25,7	26,7	25,3
17	Zachodniopomorskie	18,4	17,1	19,2	19,7	18,7	20,6	18,8
POZIOM WYKSZTAŁCENIA WYŻSZE								
1	P O L S K A	1,6	0,9	2,0	1,8	1,0	2,4	1,8
2	Dolnośląskie	1,3	0,7	1,7	1,4	0,8	2,0	1,6
3	Kujawsko-pomorskie	1,1	0,9	1,3	1,4	0,9	1,8	1,3
4	Lubelskie	2,4	1,4	3,3	2,7	1,6	3,9	2,7
5	Lubuskie	1,2	0,6	1,7	1,4	0,7	2,0	1,4
6	Łódzkie	1,4	0,7	2,0	1,5	0,8	2,3	1,6

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (cd.)

2010		2011			2012			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
LOWER SECONDARY AND LOWER									
51 848	42 035	90 394	48 583	41 811	94 923	53 429	41 494	P O L A N D	1
3 529	3 504	6 332	3 130	3 202	7 072	3 640	3 432	Dolnośląskie	2
4 502	3 668	7 755	4 147	3 608	8 127	4 524	3 603	Kujawsko-pomorskie	3
3 060	2 170	4 946	2 832	2 114	5 174	3 118	2 056	Lubelskie	4
1 636	1 690	3 262	1 614	1 648	3 187	1 684	1 503	Lubuskie	5
3 399	2 705	6 410	3 561	2 849	6 850	4 003	2 847	Łódzkie	6
2 978	1 968	4 754	2 800	1 954	5 115	3 167	1 948	Małopolskie	7
6 477	4 215	10 520	6 204	4 316	11 139	6 764	4 375	Mazowieckie	8
1 329	1 335	2 249	1 054	1 195	2 328	1 197	1 131	Opolskie	9
3 023	1 855	4 639	2 858	1 781	4 736	3 068	1 668	Podkarpackie	10
1 976	1 322	3 213	1 965	1 248	3 255	2 024	1 231	Podlaskie	11
3 241	2 735	5 746	2 819	2 927	5 909	3 093	2 816	Pomorskie	12
4 604	4 468	9 219	4 513	4 706	9 762	4 988	4 774	Śląskie	13
1 533	1 075	2 471	1 460	1 011	2 532	1 507	1 025	Świętokrzyskie	14
3 644	3 187	6 467	3 353	3 114	6 612	3 651	2 961	Warmińsko-mazurskie	15
3 527	2 908	6 273	3 234	3 039	6 809	3 765	3 044	Wielkopolskie	16
3 400	3 220	6 138	3 039	3 099	6 316	3 236	3 080	Zachodniopomorskie	17
TOTAL IN %									
20,9	22,8	21,0	20,1	21,8	19,9	19,5	20,2	P O L A N D	1
15,8	20,1	16,7	14,8	18,4	16,2	14,8	17,5	Dolnośląskie	2
21,8	22,8	21,8	21,2	22,3	20,6	20,4	20,7	Kujawsko-pomorskie	3
24,0	25,3	23,6	23,2	24,0	22,4	22,5	22,2	Lubelskie	4
18,5	21,5	19,6	18,2	20,7	18,3	17,3	19,3	Lubuskie	5
17,8	20,7	18,5	17,3	19,6	17,3	16,9	17,8	Łódzkie	6
27,2	28,0	26,2	26,0	26,4	24,6	25,1	24,2	Małopolskie	7
19,4	20,4	19,1	18,5	19,8	18,2	18,0	18,4	Mazowieckie	8
20,0	24,1	19,9	17,8	21,7	18,7	17,3	20,0	Opolskie	9
25,0	24,0	23,8	24,2	23,4	22,7	23,6	22,0	Podkarpackie	10
22,6	25,4	22,4	21,5	23,3	21,2	20,9	21,5	Podlaskie	11
21,4	23,8	22,1	21,0	22,9	20,6	20,1	21,0	Pomorskie	12
18,8	20,7	18,5	17,4	19,3	17,4	17,0	17,8	Śląskie	13
21,7	22,8	21,9	21,4	22,3	20,8	20,7	20,9	Świętokrzyskie	14
20,8	22,5	21,4	20,0	22,6	20,3	19,5	21,1	Warmińsko-mazurskie	15
23,8	26,4	24,2	22,9	25,1	22,7	22,1	23,3	Wielkopolskie	16
17,5	20,0	17,7	16,4	18,8	16,9	16,1	17,6	Zachodniopomorskie	17
LEVEL OF EDUCATION									
TERTIARY									
1,0	2,6	8,8	4,8	12,1	1,7	0,9	2,4	P O L A N D	1
0,8	2,3	8,8	4,9	11,5	1,3	0,6	1,9	Dolnośląskie	2
0,8	1,8	6,4	3,5	8,5	1,2	0,7	1,7	Kujawsko-pomorskie	3
1,5	3,9	12,2	7,0	17,0	2,6	1,5	3,7	Lubelskie	4
0,8	2,0	8,4	5,5	10,4	1,4	0,8	1,9	Lubuskie	5
0,8	2,5	8,5	4,0	12,2	1,4	0,6	2,1	Łódzkie	6

Tabl. 68. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS TO 25 YEARS BY VOIVODSHIP, SEX AND LEVEL OF EDUCATION (cont.)

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2008			2009			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
								W % (cd.)
								POZIOM WYKSZTAŁCENIA (cd.)
								WYŻSZE (dok.)
7	Małopolskie.....	2,2	1,4	2,8	2,4	1,4	3,3	2,6
8	Mazowieckie.....	1,3	0,8	1,8	1,6	0,9	2,3	1,6
9	Opolskie.....	1,3	0,7	1,6	1,4	0,8	2,0	1,8
10	Podkarpackie.....	2,0	1,2	2,6	2,2	1,2	3,2	2,5
11	Podlaskie.....	2,3	1,4	3,1	2,5	1,6	3,5	2,6
12	Pomorskie.....	1,0	0,7	1,3	1,2	0,7	1,6	1,3
13	Śląskie.....	1,5	1,0	1,9	1,8	1,1	2,5	1,8
14	Świętokrzyskie.....	1,8	0,9	2,5	2,0	1,1	2,8	2,1
15	Warmińsko-mazurskie.....	1,2	0,8	1,5	1,3	0,9	1,7	1,3
16	Wielkopolskie.....	2,0	1,2	2,4	2,3	1,4	3,0	2,3
17	Zachodniopomorskie.....	0,9	0,6	1,2	0,9	0,6	1,3	1,1
								POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE
1	POLSKA.....	5,7	5,4	6,0	5,9	4,8	7,0	5,6
2	Dolnośląskie.....	4,3	3,7	4,7	4,1	4,0	4,3	3,7
3	Kujawsko-pomorskie.....	5,4	4,9	5,7	5,3	5,2	5,4	5,1
4	Lubelskie.....	7,2	7,1	7,2	7,2	7,8	6,6	6,9
5	Lubuskie.....	5,1	4,3	5,7	5,0	4,5	5,4	4,8
6	Łódzkie.....	4,7	4,1	5,2	4,8	4,7	4,9	4,6
7	Małopolskie.....	8,0	7,8	8,2	8,5	8,7	8,3	8,1
8	Mazowieckie.....	4,7	4,6	4,8	4,8	4,9	4,7	4,7
9	Opolskie.....	4,8	3,8	5,6	5,2	4,9	5,6	4,9
10	Podkarpackie.....	7,8	7,7	8,0	8,6	9,1	8,0	7,9
11	Podlaskie.....	6,2	5,7	6,6	6,5	6,4	6,6	6,4
12	Pomorskie.....	5,6	5,0	5,9	5,4	5,0	5,7	5,0
13	Śląskie.....	5,3	5,1	5,3	6,1	6,2	6,0	5,5
14	Świętokrzyskie.....	7,2	7,2	7,2	7,2	7,6	6,8	7,3
15	Warmińsko-mazurskie.....	4,8	4,3	5,2	4,9	4,5	5,3	4,5
16	Wielkopolskie.....	6,7	5,9	7,2	6,9	6,6	7,3	6,5
17	Zachodniopomorskie.....	3,9	3,5	4,2	4,0	3,6	4,4	3,6
								ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
1	POLSKA.....	5,1	4,0	6,0	5,7	4,4	7,0	5,5
2	Dolnośląskie.....	4,2	3,0	5,2	4,7	3,5	5,8	4,7
3	Kujawsko-pomorskie.....	5,0	3,8	5,8	5,3	4,1	6,4	5,1
4	Lubelskie.....	6,9	4,9	8,7	7,8	6,3	9,3	7,1
5	Lubuskie.....	4,3	3,0	5,5	4,6	3,4	5,7	4,4
6	Łódzkie.....	4,8	3,2	6,3	5,5	4,0	7,0	5,4
7	Małopolskie.....	7,1	4,9	8,7	7,6	5,6	9,5	7,5
8	Mazowieckie.....	4,8	3,7	5,8	5,8	4,7	7,0	5,6
9	Opolskie.....	4,9	3,3	6,2	5,3	3,9	6,6	5,2
10	Podkarpackie.....	5,3	3,6	6,6	5,9	4,4	7,3	5,6
11	Podlaskie.....	5,4	3,7	7,0	6,3	4,7	8,2	6,2
12	Pomorskie.....	5,3	4,2	6,0	6,1	4,7	7,4	5,9
13	Śląskie.....	4,0	2,6	4,9	4,6	3,4	5,7	4,2
14	Świętokrzyskie.....	5,9	4,0	7,4	6,1	4,5	7,7	6,0
15	Warmińsko-mazurskie.....	4,8	3,8	5,6	5,3	4,2	6,4	5,3

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (cd.)

2010		2011			2012			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN % (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
TERTIARY (cont.)									
1,3	3,8	10,4	5,3	14,6	2,4	1,2	3,5	Małopolskie	7
0,9	2,3	8,5	4,6	12,2	1,4	0,7	2,2	Mazowieckie	8
1,0	2,5	9,0	5,7	11,2	1,6	1,0	2,1	Opolskie	9
1,4	3,5	10,4	5,3	15,1	2,3	1,2	3,4	Podkarpackie	10
1,6	3,7	10,8	5,9	15,7	2,2	1,3	3,2	Podlaskie	11
0,7	1,7	5,6	3,3	7,2	1,2	0,7	1,6	Pomorskie	12
1,0	2,5	9,2	4,9	12,2	1,6	0,9	2,1	Śląskie	13
1,0	3,2	9,8	4,7	14,5	1,9	1,0	2,9	Świętokrzyskie	14
0,8	1,7	6,9	3,8	9,3	1,4	0,8	1,9	Warmińsko-mazurskie	15
1,3	3,0	9,0	4,8	11,7	2,0	1,1	2,7	Wielkopolskie	16
0,6	1,6	6,2	3,8	8,0	1,0	0,5	1,4	Zachodniopomorskie	17
POST-SECONDARY AND VOCATIONAL SECONDARY									
5,4	5,7	26,1	26,3	25,9	5,2	5,2	5,2	POLAND	1
3,2	4,1	21,0	21,4	20,7	3,5	3,3	3,7	Dolnośląskie	2
4,7	5,4	23,6	21,8	24,9	4,8	4,5	5,1	Kujawsko-pomorskie	3
7,3	6,5	28,3	30,6	26,2	6,5	7,0	6,0	Lubelskie	4
4,3	5,2	23,6	22,5	24,4	4,1	3,7	4,6	Lubuskie	5
4,4	4,8	24,5	25,2	23,9	4,3	4,2	4,4	Łódzkie	6
8,2	8,0	29,8	30,0	29,6	7,3	7,5	7,1	Małopolskie	7
4,8	4,6	23,9	24,9	23,1	4,4	4,6	4,3	Mazowieckie	8
4,4	5,4	22,7	23,4	22,2	4,4	4,1	4,6	Opolskie	9
8,3	7,6	32,7	32,6	32,8	7,5	7,7	7,3	Podkarpackie	10
6,4	6,3	26,8	28,2	25,3	6,1	6,3	5,8	Podlaskie	11
4,5	5,4	23,4	22,6	24,1	4,8	4,5	5,0	Pomorskie	12
5,3	5,6	27,4	27,8	27,1	4,7	4,7	4,8	Śląskie	13
7,7	6,8	33,8	36,2	31,7	7,2	7,6	6,8	Świętokrzyskie	14
4,0	5,0	22,7	21,1	23,8	4,5	4,0	4,9	Warmińsko-mazurskie	15
5,9	7,0	26,4	25,1	27,2	5,8	5,3	6,2	Wielkopolskie	16
3,1	4,0	20,6	19,3	21,5	3,4	3,1	3,6	Zachodniopomorskie	17
GENERAL SECONDARY									
4,0	6,9	23,3	17,9	27,7	4,3	3,3	5,2	POLAND	1
3,2	6,1	23,9	18,2	28,0	3,5	2,4	4,5	Dolnośląskie	2
3,7	6,3	21,0	15,4	25,2	3,9	2,8	4,8	Kujawsko-pomorskie	3
5,6	8,7	26,8	21,3	31,9	5,5	4,5	6,6	Lubelskie	4
3,0	5,6	19,9	15,1	23,4	3,3	2,4	4,2	Lubuskie	5
3,9	6,8	25,4	19,9	29,9	4,1	3,2	5,0	Łódzkie	6
5,5	9,4	24,9	18,9	30,0	5,7	4,4	6,9	Małopolskie	7
4,3	6,9	27,1	21,2	32,7	4,7	3,8	5,8	Mazowieckie	8
3,6	6,6	21,9	16,6	25,5	3,6	2,5	4,5	Opolskie	9
4,1	7,0	21,9	15,5	27,8	4,6	3,6	5,7	Podkarpackie	10
4,5	8,1	24,8	19,1	30,3	4,8	3,7	6,0	Podlaskie	11
4,2	7,4	23,7	17,9	27,8	4,3	3,2	5,2	Pomorskie	12
3,0	5,1	19,5	15,5	22,3	3,2	2,4	3,7	Śląskie	13
4,3	7,6	24,6	18,2	30,5	4,6	3,5	5,7	Świętokrzyskie	14
4,0	6,5	23,3	18,3	27,0	4,4	3,3	5,4	Warmińsko-mazurskie	15

Tabl. 68. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS TO 25 YEARS BY VOIVODSHIP, SEX AND LEVEL OF EDUCATION (cont.)

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2008						ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
								W % (dok.)
								POZIOM WYKSZTAŁCENIA (dok.)
								ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE (dok.)
16	Wielkopolskie.....	5,3	3,5	6,4	5,9	4,3	7,2	5,6
17	Zachodniopomorskie	4,3	3,3	5,1	4,7	3,7	5,6	4,5
								ZASADNICZE ZAWODOWE
1	P O L S K A	3,8	5,2	2,7	4,2	5,0	3,4	4,2
2	Dolnośląskie	3,1	3,3	2,9	3,5	3,9	3,1	3,4
3	Kujawsko-pomorskie.....	4,9	5,5	4,4	5,1	5,8	4,4	5,0
4	Lubelskie.....	3,1	3,8	2,4	3,4	4,4	2,4	3,5
5	Lubuskie	4,0	4,4	3,7	3,7	4,2	3,2	3,9
6	Łódzkie	2,7	3,1	2,4	3,0	3,6	2,4	3,0
7	Małopolskie.....	5,0	6,7	3,9	5,9	7,7	4,2	5,9
8	Mazowieckie	3,4	3,9	2,8	3,6	4,3	2,8	3,5
9	Opolskie.....	4,1	4,3	4,0	4,8	5,1	4,5	4,8
10	Podkarpackie.....	4,4	6,0	3,1	5,1	7,1	3,1	5,1
11	Podlaskie	3,1	3,6	2,6	3,6	4,3	2,7	3,6
12	Pomorskie.....	4,7	5,2	4,3	4,9	5,5	4,4	4,8
13	Śląskie	2,9	3,3	2,6	3,3	3,9	2,9	3,3
14	Świętokrzyskie.....	3,1	4,1	2,3	3,6	4,8	2,4	3,8
15	Warmińsko-mazurskie	3,9	4,6	3,4	4,2	4,9	3,6	4,1
16	Wielkopolskie.....	5,5	6,2	5,0	6,3	7,4	5,4	6,1
17	Zachodniopomorskie	3,4	3,8	3,1	3,7	4,1	3,3	3,5
								GIMNAZJALNE I PONIŻEJ
1	P O L S K A	4,5	5,0	4,1	4,9	5,7	4,2	4,8
2	Dolnośląskie	4,5	4,6	4,4	5,0	5,4	4,7	4,7
3	Kujawsko-pomorskie.....	5,2	6,1	4,6	5,8	7,0	4,7	5,9
4	Lubelskie.....	4,4	5,1	3,8	4,6	5,3	3,8	4,4
5	Lubuskie	5,5	5,8	5,2	5,7	6,4	5,1	5,6
6	Łódzkie	4,2	4,5	3,9	4,6	5,4	3,9	4,6
7	Małopolskie.....	3,4	4,4	2,6	3,5	4,5	2,7	3,5
8	Mazowieckie	4,1	4,7	3,6	4,5	5,2	3,7	4,5
9	Opolskie.....	5,3	5,5	5,0	5,6	5,9	5,3	5,5
10	Podkarpackie.....	3,2	4,1	2,6	3,5	4,5	2,6	3,4
11	Podlaskie	5,1	5,7	4,6	5,6	6,4	4,7	5,2
12	Pomorskie.....	5,1	5,6	4,8	5,7	6,6	4,9	5,7
13	Śląskie	4,4	4,5	4,4	5,0	5,6	4,6	5,0
14	Świętokrzyskie.....	2,9	3,5	2,3	3,1	3,8	2,5	3,2
15	Warmińsko-mazurskie	6,1	6,6	5,7	6,5	7,5	5,6	6,4
16	Wielkopolskie.....	4,5	5,5	3,9	4,9	6,1	3,9	4,8
17	Zachodniopomorskie	5,8	6,0	5,7	6,3	6,7	5,9	6,0

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (dok.)

2010		2011			2012			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN % (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
GENERAL SECONDARY (cont.)									
3,7	7,0	19,8	14,8	23,1	4,1	3,0	5,1	Wielkopolskie	16
3,4	5,5	21,7	16,8	25,4	3,4	2,5	4,1	Zachodniopomorskie	17
BASIC VOCATIONAL									
4,9	3,5	20,0	24,7	16,3	4,3	5,0	3,6	POLAND	1
3,7	3,1	19,8	23,9	17,0	3,4	3,7	3,1	Dolnośląskie	2
5,6	4,5	23,5	27,3	20,7	5,2	5,8	4,7	Kujawsko-pomorskie	3
4,5	2,6	15,6	20,8	10,8	3,8	4,8	2,7	Lubelskie	4
4,5	3,4	20,0	23,4	17,5	4,2	4,6	3,9	Lubuskie	5
3,5	2,6	16,6	20,4	13,5	3,1	3,6	2,6	Łódzkie	6
7,7	4,2	22,4	29,6	16,4	6,1	7,9	4,5	Małopolskie	7
4,2	2,9	18,3	22,5	14,2	3,5	4,2	2,8	Mazowieckie	8
5,2	4,5	23,0	27,2	20,1	4,7	4,9	4,5	Opolskie	9
6,9	3,4	21,7	29,5	14,5	5,2	7,1	3,4	Podkarpackie	10
4,2	2,9	15,9	20,0	11,9	3,5	4,2	2,6	Podlaskie	11
5,4	4,4	22,9	27,1	19,9	5,2	5,8	4,7	Pomorskie	12
3,8	2,9	17,2	20,3	15,0	3,2	3,6	2,9	Śląskie	13
4,8	2,7	18,1	24,0	12,8	4,1	5,1	3,1	Świętokrzyskie	14
4,7	3,7	19,0	22,5	16,4	4,2	4,6	3,8	Warmińsko-mazurskie	15
7,0	5,5	25,6	30,3	22,5	6,2	7,1	5,5	Wielkopolskie	16
3,9	3,2	19,7	23,3	17,0	3,5	3,9	3,2	Zachodniopomorskie	17
LOWER SECONDARY AND LOWER									
5,5	4,1	21,7	26,2	18,1	4,4	5,1	3,8	POLAND	1
4,9	4,5	26,4	31,6	22,8	4,5	4,7	4,3	Dolnośląskie	2
7,1	4,8	25,5	31,9	20,7	5,5	6,6	4,5	Kujawsko-pomorskie	3
5,1	3,7	17,1	20,3	14,1	3,9	4,7	3,2	Lubelskie	4
5,9	5,3	28,1	33,5	24,3	5,3	5,8	4,7	Lubuskie	5
5,2	4,1	25,0	30,5	20,4	4,5	5,3	3,8	Łódzkie	6
4,5	2,6	12,5	16,2	9,4	3,2	4,1	2,3	Małopolskie	7
5,3	3,7	22,3	26,9	17,8	4,1	4,8	3,4	Mazowieckie	8
5,8	5,2	23,5	27,1	21,0	4,5	4,8	4,2	Opolskie	9
4,4	2,5	13,3	17,2	9,8	3,1	4,0	2,1	Podkarpackie	10
5,9	4,4	21,8	26,8	16,9	4,7	5,4	3,9	Podlaskie	11
6,6	4,9	24,4	29,1	21,1	5,2	6,0	4,5	Pomorskie	12
5,5	4,6	26,8	31,6	23,3	4,8	5,4	4,3	Śląskie	13
3,7	2,6	13,6	16,9	10,6	2,9	3,4	2,4	Świętokrzyskie	14
7,3	5,7	28,1	34,3	23,6	5,8	6,7	5,0	Warmińsko-mazurskie	15
5,9	3,8	19,2	25,0	15,4	4,6	5,7	3,7	Wielkopolskie	16
6,4	5,6	31,8	36,7	28,1	5,6	6,0	5,2	Zachodniopomorskie	17

Tabl. 69. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
2008							
OGÓŁEM TOTAL	1 473 752	183 866	344 777	233 784	209 986	180 656	320 683
Wiek w latach Aged							
18-24	304 553	48 460	100 195	63 965	42 462	30 222	19 249
25-34	418 740	54 831	97 307	70 730	64 725	54 356	76 791
35-44	273 866	32 727	58 163	41 403	37 982	34 429	69 162
45-54	347 923	36 828	68 429	44 604	47 954	44 445	105 663
55-59	109 065	9 635	18 164	11 490	14 951	14 492	40 633
60-64	19 605	1 385	2 519	1 592	2 212	2 712	9 185
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	833 435	81 822	175 296	133 873	121 487	109 638	211 319
Wiek w latach Aged							
18-24	180 324	22 735	54 691	38 862	27 368	21 408	15 260
25-34	261 153	24 955	51 638	43 351	41 682	38 654	60 873
35-44	165 347	15 564	31 031	24 481	22 534	21 438	50 299
45-54	189 817	16 486	33 606	24 051	25 905	23 736	66 033
55-59	36 794	2 082	4 330	3 128	3 998	4 402	18 854
2009							
OGÓŁEM TOTAL	1 892 680	197 347	452 396	373 881	380 158	243 246	245 652
Wiek w latach Aged							
18-24	425 869	52 697	133 936	107 523	75 710	40 829	15 174
25-34	547 837	59 619	131 952	109 967	115 099	71 719	59 841
35-44	345 393	34 752	74 616	64 845	71 941	47 110	52 129
45-54	404 377	37 052	82 497	67 275	83 952	58 257	75 344
55-59	141 448	11 251	25 565	21 050	28 584	21 082	33 916
60-64	27 756	1 976	4 190	3 221	4 872	4 249	9 248
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	966 421	81 041	212 671	190 752	188 750	136 581	156 626
Wiek w latach Aged							
18-24	222 036	22 694	64 991	55 118	40 818	26 632	11 783
25-34	307 482	25 462	65 364	61 057	63 271	46 097	46 231
35-44	188 370	15 065	36 806	34 768	37 160	27 481	37 090
45-54	201 221	15 026	38 235	33 515	39 267	29 484	45 694
55-59	47 312	2 794	7 275	6 294	8 234	6 887	15 828
2010							
OGÓŁEM TOTAL	1 954 706	219 612	448 744	357 507	360 156	335 073	233 614
Wiek w latach Aged							
18-24	428 296	56 710	131 920	104 078	66 447	53 479	15 662
25-34	570 883	66 996	131 985	106 964	111 733	96 283	56 922
35-44	358 777	38 946	73 207	61 271	68 949	66 573	49 831
45-54	397 186	40 308	77 649	59 419	75 729	77 762	66 319
55-59	162 611	13 904	28 503	21 635	30 802	33 249	34 518
60-64	36 953	2 748	5 480	4 140	6 496	7 727	10 362

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 69. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
2010 (dok.) (cont.)							
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 014 792	89 371	221 795	192 283	188 761	180 590	141 992
Wiek w latach Aged							
18-24	231 584	24 529	67 084	56 905	38 439	32 953	11 674
25-34	328 291	28 448	69 643	62 102	65 048	60 899	42 151
35-44	196 173	16 212	37 391	34 098	37 174	37 442	33 856
45-54	197 855	16 094	37 656	30 827	37 261	37 771	38 246
55-59	60 889	4 088	10 021	8 351	10 839	11 525	16 065
2011							
OGÓŁEM TOTAL	1 982 676	187 291	387 610	347 801	374 737	381 817	303 420
Wiek w latach Aged							
18-24	416 077	46 495	105 402	99 206	73 367	67 560	24 047
25-34	581 883	58 401	114 605	103 494	116 565	112 428	76 390
35-44	373 406	33 833	66 346	60 562	71 401	75 372	65 892
45-54	385 315	32 592	66 515	55 736	72 413	79 657	78 402
55-59	179 498	13 074	28 409	23 556	33 022	37 140	44 297
60-64	46 497	2 896	6 333	5 247	7 969	9 660	14 392
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 060 204	77 153	187 384	190 358	206 240	218 488	180 581
Wiek w latach Aged							
18-24	230 975	19 598	51 876	54 783	44 102	43 226	17 390
25-34	347 783	25 444	59 061	61 389	71 522	74 601	55 766
35-44	211 164	14 372	33 365	34 370	40 317	45 226	43 514
45-54	196 598	13 416	32 016	29 634	37 161	40 920	43 451
55-59	73 684	4 323	11 066	10 182	13 138	14 515	20 460
2012							
OGÓŁEM TOTAL	2 136 815	206 190	420 427	367 396	385 563	376 490	380 749
Wiek w latach Aged							
18-24	424 227	48 129	115 264	100 562	66 141	61 731	32 400
25-34	627 469	62 650	125 210	109 486	119 557	112 395	98 171
35-44	418 101	38 136	73 166	66 079	78 276	77 755	84 689
45-54	400 354	35 756	67 291	56 281	73 683	75 855	91 488
55-59	207 169	17 128	31 505	27 973	37 709	37 837	55 017
60-64	59 495	4 391	7 991	7 015	10 197	10 917	18 984
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 099 186	81 663	196 899	190 169	195 029	208 080	227 346
Wiek w latach Aged							
18-24	221 846	19 630	54 342	51 782	35 528	37 609	22 955
25-34	362 808	26 228	62 517	61 641	67 968	72 747	71 707
35-44	228 767	15 513	35 755	35 636	41 088	44 910	55 865
45-54	198 719	14 349	31 867	28 666	35 308	37 796	50 733
55-59	87 046	5 943	12 418	12 444	15 137	15 018	26 086

Tabl. 69. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (dok.)

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W % IN %							
2008							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	12,5	23,4	15,9	14,2	12,3	21,8
Wiek w latach Aged							
18-24	20,7	15,9	32,9	21,0	13,9	9,9	6,3
25-34	28,4	13,1	23,2	16,9	15,5	13,0	18,3
35-44	18,6	12,0	21,2	15,1	13,9	12,6	25,3
45-54	23,6	10,6	19,7	12,8	13,8	12,8	30,4
55-59	7,4	8,8	16,7	10,5	13,7	13,3	37,3
60-64	1,3	7,1	12,8	8,1	11,3	13,8	46,9
2009							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	10,4	23,9	19,8	20,1	12,9	13,0
Wiek w latach Aged							
18-24	22,5	12,4	31,5	25,2	17,8	9,6	3,6
25-34	28,9	10,9	24,1	20,1	21,0	13,1	10,9
35-44	18,2	10,1	21,6	18,8	20,8	13,6	15,1
45-54	21,4	9,2	20,4	16,6	20,8	14,4	18,6
55-59	7,5	8,0	18,1	14,9	20,2	14,9	24,0
60-64	1,5	7,1	15,1	11,6	17,6	15,3	33,3
2010							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	11,2	23,0	18,3	18,4	17,1	12,0
Wiek w latach Aged							
18-24	21,9	13,2	30,8	24,3	15,5	12,5	3,7
25-34	29,2	11,7	23,1	18,7	19,6	16,9	10,0
35-44	18,4	10,9	20,4	17,1	19,2	18,6	13,9
45-54	20,3	10,1	19,5	15,0	19,1	19,6	16,7
55-59	8,3	8,6	17,5	13,3	18,9	20,4	21,2
60-64	1,9	7,4	14,8	11,2	17,6	20,9	28,0
2011							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	9,4	19,5	17,5	18,9	19,3	15,3
Wiek w latach Aged							
18-24	21,0	11,2	25,3	23,8	17,6	16,2	5,8
25-34	29,3	10,0	19,7	17,8	20,0	19,3	13,1
35-44	18,8	9,1	17,8	16,2	19,1	20,2	17,6
45-54	19,4	8,5	17,3	14,5	18,8	20,7	20,3
55-59	9,1	7,3	15,8	13,1	18,4	20,7	24,7
60-64	2,3	6,2	13,6	11,3	17,1	20,8	31,0
2012							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	9,6	19,7	17,2	18,0	17,6	17,8
Wiek w latach Aged							
18-24	19,9	11,3	27,2	23,7	15,6	14,6	7,6
25-34	29,4	10,0	20,0	17,4	19,1	17,9	15,6
35-44	19,6	9,1	17,5	15,8	18,7	18,6	20,3
45-54	18,7	8,9	16,8	14,1	18,4	18,9	22,9
55-59	9,7	8,3	15,2	13,5	18,2	18,3	26,6
60-64	2,8	7,4	13,4	11,8	17,1	18,3	31,9

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 70. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
2008							
OGÓŁEM TOTAL	1 473 752	183 866	344 777	233 784	209 986	180 656	320 683
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	124 848	17 091	36 375	23 243	17 854	14 095	15 190
Policealne i średnie zawodowe ..... Post-secondary and vocational secondary	328 485	39 059	76 792	55 791	50 280	41 504	65 059
Średnie ogólnokształcące ..... General secondary	150 106	19 243	42 131	27 784	22 405	17 343	21 200
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	422 057	53 379	93 610	63 722	59 900	52 052	99 304
Gimnazjalne i poniżej..... Lower secondary and lower	448 256	55 094	95 869	62 244	59 457	55 662	119 930
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	833 435	81 822	175 296	133 873	121 487	109 638	211 319
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	83 143	10 343	23 554	16 843	12 336	10 006	10 061
Policealne i średnie zawodowe ..... Post-secondary and vocational secondary	212 174	20 159	44 801	35 719	33 239	29 362	48 894
Średnie ogólnokształcące ..... General secondary	107 771	11 778	28 256	20 002	16 647	13 605	17 483
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	207 293	19 179	38 482	30 642	29 517	27 527	61 946
Gimnazjalne i poniżej..... Lower secondary and lower	223 054	20 363	40 203	30 667	29 748	29 138	72 935
2009							
OGÓŁEM TOTAL	1 892 680	197 347	452 396	373 881	380 158	243 246	245 652
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	178 328	20 255	51 518	40 636	31 709	19 925	14 285
Policealne i średnie zawodowe ..... Post-secondary and vocational secondary	418 381	40 532	97 425	87 712	86 698	54 415	50 599
Średnie ogólnokształcące ..... General secondary	203 800	21 434	56 372	44 810	39 786	23 848	17 550
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	547 725	57 203	123 047	104 660	114 841	72 417	75 557
Gimnazjalne i poniżej..... Lower secondary and lower	544 446	27 923	123 034	96 063	107 124	72 641	87 661
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	966 421	81 041	212 671	190 752	188 750	136 581	156 626
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	115 263	12 126	32 697	27 037	20 439	13 429	9 535
Policealne i średnie zawodowe ..... Post-secondary and vocational secondary	242 681	19 203	52 255	49 249	49 534	35 543	36 897
Średnie ogólnokształcące ..... General secondary	133 926	12 189	34 649	28 848	26 402	17 639	14 199
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	233 849	18 120	45 730	43 807	46 543	34 662	44 987
Gimnazjalne i poniżej..... Lower secondary and lower	240 702	19 403	47 340	41 811	45 832	35 308	51 008

Tabl. 70. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (cd.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
2010							
OGÓŁEM TOTAL	1 954 706	219 612	448 744	357 507	360 156	335 073	233 614
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	204 679	24 147	57 160	44 075	35 492	29 287	14 518
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	429 867	44 413	98 329	83 563	82 596	73 296	47 670
Średnie ogólnokształcące General secondary	213 148	23 736	57 372	43 497	39 177	32 147	17 219
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	556 193	63 655	118 685	97 723	103 316	100 375	72 439
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and lower	550 819	63 661	117 198	88 649	99 575	99 968	81 768
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 014 792	89 371	221 795	192 283	188 761	180 590	141 992
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	136 870	15 089	38 005	30 769	23 915	19 777	9 315
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	254 634	21 304	54 879	49 352	49 835	45 928	33 336
Średnie ogólnokształcące General secondary	142 649	13 655	26 379	29 242	26 843	22 990	13 540
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	239 025	19 021	46 333	43 139	44 608	45 171	40 753
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and lower	241 614	20 302	46 199	39 781	43 560	46 724	45 048
2011							
OGÓŁEM TOTAL	1 982 676	187 291	387 610	347 801	374 737	381 817	303 420
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	225 832	22 938	50 787	46 889	42 995	39 740	22 483
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	440 693	39 207	84 137	82 734	86 981	84 760	62 874
Średnie ogólnokształcące General secondary	214 463	20 228	44 858	40 825	43 363	40 857	24 332
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	555 826	53 730	105 994	93 402	102 294	107 733	92 673
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and lower	545 862	51 188	101 834	83 951	99 104	108 727	101 058
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 060 204	77 153	187 384	190 358	206 240	218 488	180 581
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	155 247	14 379	33 731	33 441	30 214	28 423	15 059
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	267 850	18 506	45 783	49 405	54 821	56 095	43 240
Średnie ogólnokształcące General secondary	145 338	11 120	27 508	27 437	30 520	29 935	18 818
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	247 494	16 716	40 915	41 926	46 196	51 985	49 756
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and lower	244 275	16 432	39 447	38 149	44 489	52 050	53 708

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 70. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
2012							
OGÓLEM TOTAL	2 136 815	206 190	420 427	367 396	385 563	376 490	380 749
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	250 989	26 832	58 363	51 141	42 891	39 863	31 899
Policealne i średnie zawodowe	472 460	43 894	92 476	87 216	86 295	82 486	80 093
Post-secondary and vocational secondary							
Średnie ogólnokształcące	226 270	21 721	49 373	42 308	41 534	38 702	32 632
General secondary							
Zasadnicze zawodowe.....	603 912	59 598	113 690	99 227	108 552	108 916	113 929
Basic vocational							
Gimnazjalne i poniżej.....	583 184	54 145	106 525	87 504	106 291	106 523	122 196
Lower secondary and lower							
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓLEM TOTAL	1 099 186	81 663	196 899	190 169	195 029	208 080	227 346
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	170 514	16 559	38 444	36 042	29 050	28 371	22 048
Policealne i średnie zawodowe	276 503	19 872	48 112	49 504	50 840	52 578	55 597
Post-secondary and vocational secondary							
Średnie ogólnokształcące	147 780	11 604	29 081	26 968	27 323	27 748	25 056
General secondary							
Zasadnicze zawodowe.....	255 334	17 393	41 570	41 203	44 201	50 214	60 753
Basic vocational							
Gimnazjalne i poniżej.....	249 055	16 235	39 692	36 452	43 615	49 169	63 892
Lower secondary and lower							
W % IN %							
2008							
OGÓLEM TOTAL	100,0	12,5	23,4	15,9	14,2	12,3	21,8
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	8,5	13,7	29,1	18,6	14,3	11,3	12,2
Policealne i średnie zawodowe	22,3	11,9	23,4	17,0	15,3	12,6	19,8
Post-secondary and vocational secondary							
Średnie ogólnokształcące	10,2	12,8	28,1	18,5	14,9	11,6	14,1
General secondary							
Zasadnicze zawodowe.....	28,6	12,6	22,2	15,1	14,2	12,3	23,5
Basic vocational							
Gimnazjalne i poniżej.....	30,4	12,3	21,4	13,9	13,3	12,4	26,8
Lower secondary and lower							
2009							
OGÓLEM TOTAL	100,0	10,4	23,9	19,8	20,1	12,9	13,0
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary	9,4	11,4	28,9	22,8	17,8	11,2	8,0
Policealne i średnie zawodowe	22,1	9,7	23,3	21,0	20,7	13,0	12,1
Post-secondary and vocational secondary							

Tabl. 70. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (dok.)
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
		W % (dok.)		IN % (cont.)			
		2009 (dok.)		(cont.)			
Średnie ogólnokształcące	10,8	10,5	27,7	22,0	19,5	11,7	8,6
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	28,9	10,4	22,5	19,1	21,0	13,2	13,8
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	28,8	5,1	22,6	17,6	19,7	13,3	16,1
<i>Lower secondary and lower</i>							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	11,2	23,0	18,3	18,4	17,1	12,0
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	10,5	11,8	27,9	21,5	17,3	14,3	7,1
Policealne i średnie zawodowe	22,0	10,3	22,9	19,4	19,2	17,1	11,1
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	10,9	11,1	26,9	20,4	18,4	15,1	8,1
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	28,5	11,4	21,3	17,6	18,6	18,0	13,0
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	28,2	11,6	21,3	16,1	18,1	18,1	14,8
<i>Lower secondary and lower</i>							
		2010					
OGÓŁEM TOTAL	100,0	9,4	19,5	17,5	18,9	19,3	15,3
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	11,4	10,2	22,5	20,8	19,0	17,6	10,0
Policealne i średnie zawodowe	22,2	8,9	19,1	18,8	19,7	19,2	14,3
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	10,8	9,4	20,9	19,0	20,2	19,1	11,3
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	28,0	9,7	19,1	16,8	18,4	19,4	16,7
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	27,5	9,4	18,7	15,4	18,2	19,9	18,5
<i>Lower secondary and lower</i>							
		2011					
OGÓŁEM TOTAL	100,0	9,6	19,7	17,2	18,0	17,6	17,8
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	11,7	10,7	23,3	20,4	17,1	15,9	12,7
Policealne i średnie zawodowe							
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	22,1	9,3	19,6	18,5	18,3	17,5	17,0
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	10,6	9,6	21,8	18,7	18,4	17,1	14,4
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	28,3	9,9	18,8	16,4	18,0	18,0	18,9
<i>Lower secondary and lower</i>							
		2012					
OGÓŁEM TOTAL	100,0	9,6	19,7	17,2	18,0	17,6	17,8
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	11,7	10,7	23,3	20,4	17,1	15,9	12,7
Policealne i średnie zawodowe							
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	22,1	9,3	19,6	18,5	18,3	17,5	17,0
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	10,6	9,6	21,8	18,7	18,4	17,1	14,4
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	28,3	9,9	18,8	16,4	18,0	18,0	18,9
<i>Lower secondary and lower</i>							

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 71. PRZYCZYNY, DLA KTÓRYCH ZMIENIONO PRACĘ W LATACH 2007-2011 WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO
REASONS THAT CAUSED JOB CHANGING IN 2007-2011 BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przyczyna zmiany miejsca pracy <i>The reason for changing job</i>			
	dobrowolna decyzja w celu podjęcia lepszego/lepiej płatnej pracy <i>voluntary decision to take a better or better paid job</i>	skończyła się umowa o pracę na czas określony <i>employment contract for a specified period had finished</i>	z przyczyn niezależnych od respondenta <i>reasons independ- ent of respondent</i>	inne powody <i>other reasons</i>
	w % in %			
OGÓŁEM TOTAL	43,9	22,9	24,1	20,6
Mężczyźni <i>Males</i>	47,7	23,4	23,3	19,0
Kobiety <i>Females</i>	39,4	22,3	25,0	22,5
WIEK AGE				
do 24 lat <i>to 24 years</i>	47,1	33,8	10,9	25,8
25-34	53,4	21,9	17,0	22,0
35-44	41,7	18,5	27,3	23,5
45-59	30,4	25,1	36,5	15,6
60-64	24,1	20,9	39,3	19,6
65 i więcej lat <i>65 years and more</i>	.	.	.	.
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE				
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców <i>Urban areas with population more than 500 thous. inhabitants</i>	58,7	15,0	25,4	18,1
Miasta 200-500 tys. mieszkańców <i>Urban areas with population 200-500 thous. inhabitants</i>	46,7	12,9	27,9	27,0
Miasta 100-200 tys. mieszkańców <i>Urban areas with population 100-200 thous. inhabitants</i>	44,8	16,5	27,4	16,8
Miasta 20-100 tys. mieszkańców <i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>	40,3	21,2	29,3	19,3
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców <i>Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants</i>	39,8	31,5	20,0	20,3
Wieś <i>Rural areas</i>	38,9	29,3	19,9	21,5
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	37,5	24,2	25,1	24,2
Kujawsko-pomorskie	48,8	26,5	19,1	23,9
Lubelskie	32,6	20,7	25,8	25,2
Lubuskie	46,7	21,0	20,0	15,9
Łódzkie	47,1	25,9	24,8	16,3
Małopolskie	52,8	17,8	29,1	15,5
Mazowieckie	46,1	20,4	26,1	22,7
Opolskie	31,1	18,8	20,4	34,9
Podkarpackie	50,1	22,4	15,9	23,2
Podlaskie	43,9	20,5	22,7	19,7
Pomorskie	42,4	24,1	26,6	22,8
Śląskie	44,6	20,4	28,5	15,0
Świętokrzyskie	30,4	26,6	25,1	22,9
Warmińsko-mazurskie	36,9	35,7	15,2	16,6
Wielkopolskie	49,8	19,9	12,3	19,9
Zachodniopomorskie	39,0	34,9	22,8	19,4
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION				
Wyższe i policealne <i>Tertiary and post-secondary</i>	54,7	17,4	20,3	21,9
Średnie <i>Secondary</i>	46,4	19,3	26,5	19,8
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe <i>Lower secondary and basic vocational</i>	33,6	29,3	25,9	20,1
Podstawowe i niższe <i>Primary and lower</i>	27,8	38,3	22,2	20,2

Tabl. 71. PRZYCZYNY, DLA KTÓRYCH ZMIENIONO PRACĘ W LATACH 2007-2011 WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTWA, WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO (dok.)
REASONS THAT CAUSED JOB CHANGING IN 2007-2011 BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przyczyna zmiany miejsca pracy The reason for changing job			
	dobrowolna decyzja w celu podjęcia lepszego lub lepiej płatnej pracy voluntary decision to take a better or better paid job	skończyła się umowa o pracę na czas określony employment contract for a specified period had finished	z przyczyn niezależnych od respondenta reasons independ- ent of respondent	inne powody other reasons
	w % in %			
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS				
Pracownicy sektora publicznego ..... Public sector employees	44,8	24,7	19,9	20,6
Pracownicy sektora prywatnego..... Private sector employees	49,7	19,4	24,2	20,4
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników..... Private entrepreneurs without farmers	57,5	4,7	19,1	25,9
Rolnicy Farmers ..... Farmers	18,0	26,3	24,7	38,6
Renciści Pensioners..... Pensioners	22,4	24,7	54,5	6,7
Emeryci Retirees ..... Retirees	22,9	12,7	48,4	21,9
Uczniowie i studenci Pupils and students..... Pupils and students	55,6	24,9	14,5	22,1
Bezrobotni Unemployed persons ..... Unemployed persons	23,7	45,6	24,2	14,8
Inni bierni zawodowo ..... Others economically inactive	30,1	27,1	21,8	30,2

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2011].

Source: tables of Social diagnosis [2011].

Tabl. 72. OSOBY, DLA KTÓRYCH ZMIANA PRACY W LATACH 2005-2009 I 2007-2011 WIAZAŁA SIĘ ZE ZMIANĄ WYKONYWANEGO ZAWODU WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTWA, WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO
PERSONS FOR WHICH JOB CHANGING IN 2005-2009 AND 2007-2011 WAS ASSOCIATED WITH CHANGING PROFESSION BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zmiana miejsca pracy związana ze zmianą wykonywanego zawodu Change workplace associated with change of profession	
	2005-2009	2007-2011
	w % in %	
OGÓŁEM TOTAL	50,0	52,8
Mężczyźni Males.....	49,5	52,9
Kobiety Females.....	50,7	52,7
WIEK AGE		
do 24 lat to 24 years.....	57,8	59,9
25-34.....	56,1	57,9
35-44.....	44,4	48,6
45-59.....	43,4	46,5
60-64.....	34,3	47,8
65 i więcej lat 65 years and more.....	16,7	.
MIEJSCA ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE		
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców..... Urban areas with population more than 500 thous. inhabitants	45,6	44,7
Miasta 200-500 tys. mieszkańców..... Urban areas with population 200-500 thous. inha- bitants	47,7	49,9
Miasta 100-200 tys. mieszkańców..... Urban areas with population 100-200 thous. inha- bitants	49,1	52,9

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 72. OSOBY, DLA KTÓRYCH ZMIANA PRACY W LATACH 2005-2009 I 2007-2011 WIAZAŁA SIĘ ZE ZMIANĄ WYKONYWANEGO ZAWODU WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO (dok.)
 PERSONS FOR WHICH JOB CHANGING IN 2005-2009 AND 2007-2011 WAS ASSOCIATED WITH CHANGING PROFESSION BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zmiana miejsca pracy związana ze zmianą wykonywanego zawodu Change workplace associated with change of profession	
	2005-2009	2007-2011
	w % in %	
MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.) PLACE OF RESIDENCE (cont.)		
Miasta 20-100 tys. mieszkańców ..... <i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>	50,9	56,4
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców ..... <i>Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants</i>	50,7	54,7
Wieś <i>Rural areas</i>	52,7	55,3
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS		
Dolnośląskie.....	52,1	46,8
Kujawsko-pomorskie.....	48,0	54,2
Lubelskie.....	62,4	56,4
Lubuskie.....	50,9	62,9
Łódzkie.....	52,0	58,1
Małopolskie.....	39,5	49,3
Mazowieckie.....	44,7	45,9
Opolskie.....	53,9	54,1
Podkarpackie.....	56,8	53,9
Podlaskie.....	55,0	52,5
Pomorskie.....	40,3	44,7
Śląskie.....	51,9	55,2
Świętokrzyskie.....	51,6	64,4
Warmińsko-mazurskie.....	56,2	62,2
Wielkopolskie.....	57,0	56,6
Zachodniopomorskie.....	49,0	55,1
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION		
Wyższe i policealne..... <i>Tertiary and post-secondary</i>	48,1	50,7
Średnie <i>Secondary</i>	54,6	59,5
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe..... <i>Lower secondary and basic vocational</i>	48,5	50,3
Podstawowe i niższe <i>Primary and lower</i>	44,4	43,1
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS		
Pracownicy sektora publicznego..... <i>Public sector employees</i>	50,6	56,8
Pracownicy sektora prywatnego..... <i>Private sector employees</i>	50,5	52,9
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników..... <i>Private entrepreneurs without farmers</i>	43,0	43,2
Rolnicy <i>Farmers</i>	66,2	61,1
Renciści <i>Pensioners</i>	52,0	53,6
Emeryci <i>Retirees</i>	38,9	41,8
Uczniowie i studenci <i>Pupils and students</i>	44,1	61,3
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	50,3	52,0
Inni bierni zawodowo <i>Others economically inactive</i>	52,5	55,5

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2009, 2011].
 Source: tables of Social diagnosis [2009, 2011].

Tabl. 73. CZYNNIKI WYMIENIANE JAKO NAJWAŻNIEJSZE W PRACY ZAWODOWEJ WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA
THE MOST IMPORTANT FACTORS AT WORK BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpowiednia płaca <i>Appropriate wage</i>		Brak napięć i stresów <i>No tensions and stress</i>		Stabilność zatrudnienia <i>Stability of employment</i>		Praca zgodna z umiejętnościami <i>Job matching the skills</i>		Możliwość rozwoju osobistego <i>Personal development</i>		Duża samodzielność <i>Job's independence</i>	
	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011
w %												
OGÓŁEM	76,3	66,8	51,9	54,5	49,0	51,7	30,8	27,4	25,3	24,1	21,0	24,1
Mężczyźni.....	77,0	67,9	50,3	52,8	48,5	50,7	31,3	27,4	23,7	22,0	24,4	26,9
Kobiety.....	75,7	65,5	53,3	56,6	49,5	52,9	30,3	27,5	26,7	26,7	17,9	20,7
WIEK												
do 24 lat.....	77,7	69,8	47,4	55,2	41,0	44,2	26,3	24,0	40,1	30,8	21,0	19,5
25-34.....	77,9	68,5	52,4	50,5	49,7	51,6	22,1	22,8	35,8	36,4	22,2	24,0
35-44.....	75,0	68,9	57,5	56,8	51,6	52,5	27,4	25,6	24,2	22,7	23,0	23,4
45-59.....	75,6	64,8	56,2	56,9	51,9	53,5	34,4	32,6	17,2	14,2	20,8	24,3
60-64.....	75,3	60,1	47,7	49,6	48,2	45,3	41,6	33,8	16,3	11,6	22,4	33,1
65 i więcej lat.....	76,1	43,1	44,0	45,1	48,4	44,0	38,5	36,4	16,4	25,3	17,6	37,6
MIEJSCA ZAMIESZKANIA												
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców.....	72,1	69,0	47,3	46,2	50,9	54,7	30,4	27,4	39,4	35,2	29,8	30,8
Miasta 200-500 tys. mieszkańców.....	72,9	63,8	53,5	56,1	52,3	56,1	29,9	27,1	32,6	29,7	22,1	26,7
Miasta 100-200 tys. mieszkańców.....	70,3	60,3	49,1	54,1	50,7	51,8	31,8	27,1	28,4	31,5	23,7	24,6
Miasta 20-100 tys. mieszkańców.....	77,4	68,5	52,8	60,3	52,6	55,5	32,0	27,5	25,2	24,0	19,6	22,5
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców.....	77,2	66,3	54,7	52,3	49,4	53,2	31,1	28,1	21,5	21,7	20,2	20,8
Wieś.....	79,0	67,4	52,0	53,1	45,2	46,8	30,3	27,3	19,3	17,6	18,4	22,7
WOJEWÓDZTWA												
Dolnośląskie.....	76,3	68,5	51,7	55,5	47,1	51,2	29,0	28,2	24,8	26,9	20,4	25,1
Kujawsko-pomorskie.....	73,3	65,6	49,2	54,0	49,3	55,5	31,4	24,8	26,8	22,8	21,2	27,7
Lubelskie.....	73,4	68,1	51,3	52,0	44,9	44,4	33,0	33,2	23,6	19,2	18,8	23,0
Lubuskie.....	77,5	70,8	57,1	56,4	52,5	45,5	28,3	27,3	20,7	24,3	14,9	21,2
Łódzkie.....	75,6	68,3	48,6	56,4	47,0	55,0	29,1	28,9	22,8	22,2	22,6	24,6
Małopolskie.....	78,3	60,7	48,8	53,3	46,4	50,1	28,6	27,8	25,7	25,1	20,1	24,4
Mazowieckie.....	75,1	67,7	51,5	51,6	52,4	50,9	35,3	27,7	34,0	27,6	26,1	26,2
Opolskie.....	78,2	66,6	58,3	52,5	45,7	41,9	33,0	31,1	22,6	27,8	22,4	18,5
Podkarpackie.....	79,5	66,9	55,3	53,5	47,8	51,8	29,3	26,8	20,5	20,4	15,6	18,8
Podlaskie.....	80,1	72,6	55,0	56,2	48,3	50,8	32,8	32,6	22,6	19,1	20,4	21,1
Pomorskie.....	75,9	64,3	55,1	60,7	52,1	54,4	32,2	24,4	30,0	24,8	24,3	22,0
Śląskie.....	73,9	66,8	53,3	54,2	51,8	53,4	29,7	25,9	24,2	25,5	20,4	23,4
Świętokrzyskie.....	80,9	73,4	50,5	60,7	46,5	49,3	28,0	22,4	21,0	18,7	17,2	16,9
Warmińsko-mazurskie.....	76,0	67,2	43,8	52,6	49,9	60,1	32,6	24,0	17,2	21,0	22,6	27,7
Wielkopolskie.....	75,9	65,9	52,7	54,5	48,3	54,4	28,8	28,2	25,3	26,5	19,2	25,9
Zachodniopomorskie.....	77,7	63,8	52,8	55,7	49,2	51,5	31,4	25,6	25,3	20,3	24,0	30,6
POZIOM WYKSZTAŁCENIA												
Wyższe i policealne.....	70,0	62,9	47,4	46,1	51,1	52,9	33,9	31,4	44,8	42,2	29,3	29,0
Średnie.....	75,5	67,7	55,1	59,8	51,9	55,4	29,6	24,0	28,1	21,0	22,8	24,2
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe.....	79,2	69,5	54,2	57,8	45,9	47,2	30,5	28,2	17,5	11,1	18,3	20,2
Podstawowe i niższe.....	79,9	69,5	46,6	53,9	47,0	47,1	29,7	22,1	10,6	8,7	12,6	17,3
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY												
Pracownicy sektora publicznego.....	72,4	64,5	58,9	57,1	56,8	57,8	31,0	32,6	32,1	28,8	22,1	20,9
Pracownicy sektora prywatnego.....	79,3	71,1	57,7	57,0	55,1	55,5	23,3	24,2	28,1	24,1	22,2	20,4
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników.....	68,5	61,7	49,4	46,3	36,3	33,8	32,3	27,8	32,5	23,2	41,4	46,0
Rolnicy.....	77,0	63,8	48,6	41,9	34,1	35,1	31,6	27,5	13,9	10,4	27,2	34,9
Renciści.....	76,6	56,5	47,2	59,9	49,0	48,6	35,4	28,7	15,9	16,5	14,2	23,1
Emeryci.....	75,4	51,8	47,7	48,9	49,0	46,8	39,5	36,8	17,8	17,2	19,1	31,3
Uczniowie i studenci.....	76,3	65,0	44,3	56,6	38,3	48,5	28,7	24,8	43,4	44,6	20,8	22,1
Bezrobotni.....	79,3	71,3	48,5	51,2	50,1	43,7	28,4	26,7	22,5	14,2	16,4	24,5
Inni bierni zawodowo.....	77,6	63,2	51,4	50,2	44,6	44,5	28,7	27,8	19,5	13,1	17,6	21,4

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2009, 2011].

Source: tables of Social diagnosis [2009, 2011].

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

Dogodne godziny pracy <i>Convenient working hours</i>		Możliwość szybkiego awansowania <i>Quick promotion</i>		Zajęcie poważane przez ludzi <i>Job respected by others</i>		Długi urlop <i>Long vacation</i>		Możliwość wykonywania pracy w domu <i>Ability to work at home</i>		Inne czynniki <i>Others</i>		SPECIFICATION
2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	
<i>in %</i>												
18,5	16,2	5,8	3,6	4,5	3,0	3,4	2,9	2,9	2,1	2,2	1,9	TOTAL
15,8	14,3	6,3	3,9	4,1	2,8	3,7	2,9	2,3	1,9	2,7	2,1	<i>Males</i>
20,9	18,4	5,3	3,2	4,9	3,2	3,0	2,9	3,4	2,3	1,8	1,8	<i>Females</i>
												AGE
22,4	20,1	11,3	7,2	3,9	2,6	5,3	4,2	2,6	1,4	2,1	1,9	<i>to 24 years</i>
22,2	17,8	7,4	5,8	2,9	2,0	3,1	3,1	3,4	2,5	2,2	1,4	<i>25-34</i>
18,8	16,1	3,6	2,7	3,7	2,9	3,5	3,0	2,7	2,3	3,1	1,7	<i>35-44</i>
16,0	14,5	3,9	1,7	4,3	3,5	3,0	2,6	2,9	1,7	2,2	2,4	<i>45-59</i>
14,0	12,4	4,4	1,9	5,1	6,5	2,6	1,9	2,5	1,1	1,3	2,7	<i>60-64</i>
15,7	15,3	4,6	2,9	8,0	7,4	2,7	–	2,8	4,4	1,7	3,9	<i>65 years and more</i>
												PLACE OF RESIDENCE
18,1	17,9	5,0	4,8	4,9	4,2	2,5	2,1	3,4	2,7	2,4	1,9	<i>Urban areas with population more than 500 thous. inhabitants</i>
19,2	14,0	5,9	2,7	4,3	2,5	2,9	2,3	2,9	2,4	2,4	1,0	<i>Urban areas with population 200-500 thous. inhabitants</i>
19,6	17,0	7,3	4,7	3,4	3,4	2,8	3,7	2,2	1,8	2,7	2,2	<i>Urban areas with population 100-200 thous. inhabitants</i>
16,3	12,6	5,1	3,8	4,2	2,4	3,7	2,5	2,0	1,5	2,0	1,7	<i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>
18,8	14,9	6,5	2,6	4,6	3,3	3,6	3,9	2,9	1,7	1,8	2,6	<i>Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants</i>
19,1	18,2	5,7	3,3	4,7	2,8	3,7	3,0	3,3	2,3	2,2	2,1	<i>Rural areas</i>
												VOIVODSHIPS
18,1	15,7	5,3	5,7	4,4	2,1	3,2	3,5	2,1	1,8	2,2	1,6	<i>Dolnośląskie</i>
21,0	18,7	5,5	1,0	4,0	1,7	2,5	4,0	2,8	3,6	1,7	1,7	<i>Kujawsko-pomorskie</i>
19,8	15,5	6,6	3,6	4,9	2,0	2,5	1,6	2,9	1,7	2,4	1,4	<i>Lubelskie</i>
15,1	14,9	6,4	4,6	4,5	1,2	4,8	5,4	2,6	0,5	1,9	1,5	<i>Lubuskie</i>
16,6	18,1	5,4	2,7	2,5	5,9	4,4	1,8	2,3	1,0	1,7	2,7	<i>Łódzkie</i>
18,4	18,8	6,1	3,5	4,5	2,5	3,1	4,2	2,8	2,4	2,0	2,3	<i>Małopolskie</i>
23,2	17,8	6,5	3,2	5,8	3,9	4,7	1,2	4,2	2,8	3,3	2,2	<i>Mazowieckie</i>
21,3	22,1	4,8	3,2	3,7	1,5	3,7	5,3	2,5	2,2	3,2	1,8	<i>Opolskie</i>
13,8	10,6	3,4	4,2	3,3	0,8	2,2	2,0	1,8	1,5	1,8	2,6	<i>Podkarpackie</i>
20,8	10,9	8,2	2,9	5,2	2,8	4,2	2,0	4,6	1,5	2,0	3,0	<i>Podlaskie</i>
20,8	18,9	5,6	3,1	5,5	3,4	2,7	2,8	2,2	2,8	3,3	1,9	<i>Pomorskie</i>
17,0	14,5	6,0	3,7	3,5	3,5	3,5	2,7	3,0	1,6	2,2	1,4	<i>Śląskie</i>
13,4	10,3	8,2	3,7	2,5	2,0	2,6	2,7	3,0	1,7	1,6	1,7	<i>Świętokrzyskie</i>
18,5	15,2	7,6	5,3	8,8	5,2	4,2	3,2	4,3	1,9	1,6	1,3	<i>Warmińsko-mazurskie</i>
15,9	17,0	4,1	3,8	4,6	3,7	2,0	3,2	3,0	2,9	1,6	2,1	<i>Wielkopolskie</i>
20,3	14,4	5,6	3,0	5,2	1,9	4,3	5,1	1,7	2,2	2,3	1,2	<i>Zachodniopomorskie</i>
												LEVEL OF EDUCATION
14,1	13,4	6,0	5,0	5,4	3,4	2,3	2,9	2,8	3,0	2,0	1,2	<i>Tertiary and post-secondary</i>
18,3	16,2	6,0	3,7	4,1	2,8	2,9	2,6	2,3	1,6	1,9	2,5	<i>Secondary</i>
21,0	18,5	6,3	2,2	3,3	2,9	4,2	3,3	2,8	1,8	2,6	2,0	<i>Lower secondary and basic vocational</i>
19,0	19,7	4,1	1,8	6,2	2,5	3,9	2,5	4,2	1,6	2,3	2,4	<i>Primary and lower</i>
												SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS
13,9	12,4	5,9	3,2	5,1	4,5	3,6	3,6	1,3	1,6	2,2	1,7	<i>Public sector employees</i>
19,5	16,2	5,6	4,3	2,6	1,9	3,4	2,9	1,3	1,1	1,9	1,8	<i>Private sector employees</i>
17,3	17,8	1,5	1,7	5,6	3,1	3,5	1,6	5,4	5,0	3,7	2,3	<i>Private entrepreneurs without farmers</i>
18,6	18,6	4,1	1,5	2,9	3,3	3,7	1,9	6,7	5,8	3,1	3,4	<i>Farmers</i>
16,2	23,9	4,8	1,1	6,2	3,3	3,3	6,0	4,0	0,8	1,9	2,1	<i>Pensioners</i>
15,1	17,9	4,8	1,8	6,5	6,0	2,5	1,4	2,3	4,1	1,7	2,8	<i>Retirees</i>
21,4	18,3	12,3	7,3	5,2	3,3	5,5	2,6	2,9	1,5	2,4	1,4	<i>Pupils and students</i>
23,5	22,7	5,7	1,7	2,2	2,4	2,8	3,7	3,0	1,9	2,4	1,2	<i>Unemployed persons</i>
25,3	23,1	5,6	3,2	3,5	2,6	3,2	2,7	5,9	5,2	3,1	2,5	<i>Others economically inactive</i>

Tabl. 74. OSOBY, KTÓRE ANGAŻOWAŁY SIĘ W DZIAŁANIA NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ (GMINY, OSIEDLA, MIEJSCOWOŚCI, W NAJBLIŻSZYM SĄSIEDZTWIE) WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
 PERSONS WHO WERE ENGAGED IN ACTIVITIES FOR LOCAL COMMUNITIES (GMINA, TOWNS, SETTLEMENTS) BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009	2011
	w %	in %
OGÓŁEM TOTAL	15,6	15,6
Mężczyźni <i>Males</i>	17,1	17,7
Kobiety <i>Females</i>	14,2	13,6
WIEK AGE		
do 24 lat <i>to 24 years</i>	13,4	14,6
25-34.....	13,5	13,7
35-44.....	19,7	18,9
45-59.....	18,5	18,4
60-64.....	16,7	16,4
65 i więcej lat <i>65 years and more</i>	10,9	10,4
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE		
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population more than 500 thous. inhabitants</i>	13,7	14,7
Miasta 200-500 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 200-500 thous. inhabitants</i>	15,6	14,5
Miasta 100-200 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 100-200 thous. inhabitants</i>	13,1	14,0
Miasta 20-100 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>	13,5	13,0
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants</i>	14,9	16,4
Wieś <i>Rural areas</i>	18,1	17,5
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS		
Dolnośląskie.....	16,6	16,2
Kujawsko-pomorskie.....	14,2	12,5
Lubelskie.....	17,8	16,7
Lubuskie.....	15,7	17,0
Łódzkie.....	12,6	14,6
Małopolskie.....	16,4	17,1
Mazowieckie.....	15,1	16,4
Opolskie.....	20,9	20,3
Podkarpackie.....	18,5	17,1
Podlaskie.....	15,5	11,4
Pomorskie.....	16,2	15,9
Śląskie.....	13,9	14,1
Świętokrzyskie.....	13,7	15,2
Warmińsko-mazurskie.....	15,6	10,0
Wielkopolskie.....	16,0	16,7
Zachodniopomorskie.....	15,2	16,2
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION		
Wyższe i policealne..... <i>Tertiary and post-secondary</i>	24,6	23,6
Średnie <i>Secondary</i>	16,2	15,8
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe..... <i>Lower secondary and basic vocational</i>	13,4	13,7
Podstawowe i niższe <i>Primary and lower</i>	7,3	7,1

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 74. OSOBY, KTÓRE ANGAŻOWAŁY SIĘ W DZIAŁANIA NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ (GMINY, OSIEDLA, MIEJSCOWOŚCI, W NAJBLIŻSZYM ŚĄSIEDZTWIE) WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTWA, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO (dok.)
PERSONS WHO WERE ENGAGED IN ACTIVITIES FOR LOCAL COMMUNITIES (GMINA, TOWNS, SETTLEMENTS) BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009	2011
	w %	in %
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS		
Pracownicy sektora publicznego <i>Public sector employees</i>	22,8	24,4
Pracownicy sektora prywatnego <i>Private sector employees</i>	13,2	13,4
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników <i>Private entrepreneurs without farmers</i>	26,2	21,0
Rolnicy <i>Farmers</i>	26,7	24,5
Renciści <i>Pensioners</i>	11,9	11,4
Emeryci <i>Retirees</i>	13,3	13,2
Uczniowie i studenci <i>Pupils and students</i>	14,6	15,6
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	13,0	12,8
Inni bierni zawodowo <i>Others economically inactive</i>	12,3	12,8

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2009, 2011].

Source: tables of Social diagnosis [2009, 2011].

Tabl. 75. UDZIAŁ W WYBRANYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ W 2011 R. OSÓB W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I MIEJSCA ZAMIESZKANIA
PERSONS AGED 18-69 WHO IN 2011 PARTICIPATED IN SELECTED TYPES OF SOCIAL ACTIVITIES BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND PLACE OF RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		W tym uczestniczący w działalności Of which participated in activities							
		Ogółem Grand total	razem total	partii poli- tycznych lub związków zawodowych <i>political parties or trade unions</i>	grup lub stowarzyszeń zawodowych <i>professional associations</i>	grup lub organizacji o charakterze rekreacyjnym ¹ <i>organizations of recre- ational¹</i>	organizacji charytaty- wnych <i>charities</i>	nieformalnej w ramach wolontariatu ² <i>informal volunteering²</i>	Kościół, grup lub organizacji religijnych <i>Church or religious organizations</i>
a – ogółem <i>total</i>	a	27 483	5 508	696	1 042	2 042	946	1 523	1 065
b – mężczyźni <i>males</i>	b	13 597	2 683	416	587	1 152	377	596	366
c – kobiety <i>females</i>	c	13 886	2 825	280	454	890	569	926	698
d – miasta <i>urban areas</i>	d	17 008	3 669	475	712	1 444	718	1 039	631
e – wieś <i>rural areas</i>	e	10 475	1 840	221	329	598	228	483	434
Wyższe <i>Tertiary</i>	a	6 146	2 081	293	585	841	470	615	298
b	b	2 519	881	120	279	420	178	200	115
c	c	3 628	1 200	173	305	422	292	415	182
d	d	4 828	1 692	224	471	706	395	515	227
e	e	1 318	389	69	114	135	75	100	70
Policealne <i>Post-secondary</i>	a	959	246	27*	39*	90	48*	84	59
b	b	268	78	•	•	34*	•	•	•
c	c	691	167	•	24*	57	33*	62	50
d	d	689	186	17*	30*	75	35*	64	48*
e	e	269	60	•	•	•	•	21*	•
Średnie zawodowe <i>Vocational secondary</i>	a	5 894	1 134	184	188	417	151	263	209
b	b	3 146	669	138	132	280	72	127	85
c	c	2 748	466	46	56	137	79	137	124
d	d	3 777	702	119	100	269	104	164	123
e	e	889	170	17*	26*	67	28*	41*	35*
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	a	3 046	646	51	72	276	123	193	100
b	b	1 207	302	34*	38*	156	34*	71	35*
c	c	1 838	343	•	33*	120	88	122	66
d	d	2 157	476	34*	45*	209	95	151	65
e	e	889	170	17*	26*	67	28*	41*	35*
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	a	7 665	936	130	129	253	91	237	246
b	b	4 637	546	105	103	160	54	120	89
c	c	3 027	390	26*	27*	94	37*	118	156
d	d	3 963	425	76	59	113	54*	97	108
e	e	3 702	511	54	70	141	37*	140	137

Tabl. 75. UDZIAŁ W WYBRANYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ W 2011 R. OSÓB W WIEKU 18-69 LAT
WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)
PERSONS AGED 18-69 WHO IN 2011 PARTICIPATED IN SELECTED TYPES OF SOCIAL ACTIVITIES BY SEX,
LEVEL OF EDUCATION AND PLACE OF RESIDENCE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym uczestniczący w działalności Of which participated in activities							
		razem total	partii poli- tycznych lub związków zawodowych political parties or trade unions	grup lub stowarzyszeń zawodowych professional associations	grup lub organizacji o charakterze rekreacyjnym ¹ organizations of recre- ational ¹	organizacji charytaty- wnych charities	nieformalnej w ramach wolontariatu ² informal volunteering ²	Kościola, grup lub organizacji religijnych Church or religious organizations	
a – ogółem total									
b – mężczyźni males									
c – kobiety females									
d – miasta urban areas									
e – wieś rural areas									
			w tys. (dok.) in thous. (cont.)						
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	a	3 773	465	•	30*	163	63	130	152
	b	1 819	206	•	20*	102	24*	57	33*
	c	1 954	259	•	•	61	39*	72	119
	d	1 593	187	•	•	72	35*	49*	59
	e	1 082	127	•	18*	55	•	39*	17*
				w % in %					
OGÓŁEM	a	100,0	20,0	2,5	3,8	7,4	3,4	5,5	3,9
TOTAL	b	49,5	19,7	3,1	4,3	8,5	2,8	4,4	2,7
Poziom wykształcenia: Level of education:	c	50,5	20,3	2,0	3,3	6,4	4,1	6,7	5,0
	d	61,9	21,6	2,8	4,2	8,5	4,2	6,1	3,7
	e	38,1	17,6	2,1	3,1	5,7	2,2	4,6	4,1
Wyższe Tertiary	a	22,4	33,9	4,8	9,5	13,7	7,6	10,0	4,8
	b	9,2	35,0	4,8	11,1	16,7	7,1	7,9	4,6
	c	13,2	33,1	4,8	8,4	11,6	8,0	11,4	5,0
	d	17,6	35,0	4,6	9,8	14,6	8,2	10,7	4,7
	e	4,8	29,5	5,2	8,6	10,2	5,7	7,6	5,3
Policealne Post-secondary	a	3,5	25,7	2,8*	4,1*	9,4	5,0*	8,8	6,2
	b	1,0	29,1	•	•	12,7*	•	•	•
	c	2,5	24,2	•	3,5*	8,2	4,8*	9,0	7,2
	d	2,5	27,0	2,5*	4,4*	10,9	5,1*	9,3	7,0*
	e	1,0	22,3	•	•	•	•	7,8*	•
Średnie zawodowe Vocational secondary	a	21,4	19,2	3,1	3,2	7,1	2,6	4,5	3,5
	b	11,4	21,3	4,4	4,2	8,9	2,3	4,0	2,7
	c	10,0	17,0	1,7	2,0	5,0	2,9	5,0	4,5
	d	13,7	18,6	3,2	2,6	7,1	2,8	4,3	3,3
	e	3,2	19,1	1,9*	2,9*	7,5	3,1*	4,6*	3,9*
Średnie ogólnokształcące General secondary	a	11,1	21,2	1,7	2,4	9,1	4,0	6,3	3,3
	b	4,4	25,0	2,8*	3,1*	12,9	2,8*	5,9	2,9*
	c	6,7	18,7	•	1,8*	6,5	4,8	6,6	3,6
	d	7,8	22,1	1,6*	2,1*	9,7	4,4	7,0	3,0
	e	3,2	19,1	1,9*	2,9*	7,5	3,1*	4,6*	3,9*
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	a	27,9	12,2	1,7	1,7	3,3	1,2	3,1	3,2
	b	16,9	11,8	2,3	2,2	3,5	1,2	2,6	1,9
	c	11,0	12,9	0,9*	0,9*	3,1	1,2*	3,9	5,2
	d	14,4	10,7	1,9	1,5	2,9	1,4*	2,4	2,7
	e	13,5	13,8	1,5	1,9	3,8	1,0*	3,8	3,7
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	a	13,7	12,3	•	0,8*	4,3	1,7	3,4	4,0
	b	6,6	11,3	•	1,1*	5,6	1,3*	3,1	1,8*
	c	7,1	13,3	•	•	3,1	2,0*	3,7	6,1
	d	5,8	11,7	•	•	4,5	2,2*	3,1*	3,7
	e	3,9	11,7	•	1,7*	5,1	•	3,6*	1,6*

1 Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. 2 Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji; pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

U W A G A. Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby oznaczone „*”.

Ź r ó d ł o: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa.

1 Sport, tourism, cultural, artistic. 2 Informal and unpaid work for other people or organizations; support voluntary and free of charge to other persons or organizations.

N O T E. Due to the representative test method, caution is advised in the use of the data in those cases where more specific divisions and are number marked “*”.

S o u r c e: “The Adult Education 2011”, CSO, Warsaw.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 76. OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI FINANSOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
 PERSONS WHO DECLARED TRUST TO THE FINANCIAL INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do Persons who declared trust to							
	giełdy stock exchange	banków banks		funduszy inwestycyj- nych investment funds	funduszy emerytalnych pension funds		ZUS Social Insurance Institution	
	2011	2009	2011	2009	2009	2011	2009	2011
w % in %								
OGÓŁEM TOTAL	19,5	44,5	40,9	7,0	10,0	21,7	21,7	33,3
Mężczyźni <i>Males</i>	22,9	44,2	41,3	7,9	10,3	21,8	19,5	28,9
Kobiety <i>Females</i>	15,7	44,7	40,4	6,2	9,7	21,6	23,8	37,6
WIEK AGE								
do 24 lat <i>to 24 years</i>	25,9	40,2	46,9	10,6	10,7	28,5	9,9	21,6
25-34	25,0	50,9	50,6	11,3	13,7	26,9	13,7	20,3
35-44	20,4	44,7	45,0	7,6	10,3	23,8	13,7	20,7
45-59	15,4	44,8	33,8	4,9	8,5	18,6	22,3	31,1
60-64	13,8	45,6	35,2	3,8	8,8	10,8	34,3	49,1
65 i więcej lat <i>65 years and more</i>	12,1	39,4	33,0	2,9	7,3	12,3	44,1	62,3
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE								
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population more than 500 thous. inhabitants</i>	35,0	44,2	53,4	9,1	9,3	25,4	16,3	25,6
Miasta 200-500 tys. mieszkańców	20,3	42,7	46,8	8,3	11,2	24,7	19,2	29,5
<i>Urban areas with population 200-500 thous. inhabitants</i>								
Miasta 100-200 tys. mieszkańców	20,6	44,8	46,8	7,8	11,3	23,8	21,3	31,9
<i>Urban areas with population 100-200 thous. inhabitants</i>								
Miasta 20-100 tys. mieszkańców	19,3	44,3	39,4	7,1	8,6	21,3	22,1	36,0
<i>Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants</i>								
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców	16,1	46,4	35,4	6,5	9,6	19,9	23,6	36,2
<i>Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants</i>								
Wieś <i>Rural areas</i>	13,6	44,4	35,1	5,9	10,4	19,5	23,5	35,3
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	20,6	49,3	44,3	9,1	11,7	24,3	26,9	28,8
Kujawsko-pomorskie	17,5	47,8	41,9	7,6	11,8	17,9	23,2	34,1
Lubelskie	21,1	44,7	38,3	5,5	9,2	20,2	21,3	38,3
Lubuskie	18,2	41,5	39,5	7,8	8,8	15,3	17,9	33,9
Łódzkie	27,2	44,5	41,5	5,2	7,7	16,6	20,7	30,3
Małopolskie.....	18,8	45,0	42,4	6,4	9,0	24,4	18,6	29,7
Mazowieckie.....	22,0	40,0	41,5	6,2	9,5	21,2	20,3	30,1
Opolskie.....	11,4	45,9	43,7	8,9	9,1	21,2	26,6	40,4
Podkarpackie.....	15,9	42,4	36,2	6,1	9,2	19,5	20,0	36,1
Podlaskie	11,9	45,3	33,9	7,9	12,8	18,5	23,2	29,0
Pomorskie.....	22,3	43,7	48,9	7,4	9,1	27,2	19,5	35,8
Śląskie	16,9	41,1	39,6	6,7	9,4	19,7	19,5	33,4
Świętokrzyskie.....	18,3	34,2	41,7	5,8	8,9	22,6	17,9	33,3
Warmińsko-mazurskie	18,8	55,0	44,3	7,5	12,2	25,5	33,9	47,2
Wielkopolskie.....	18,2	49,5	38,3	9,3	11,5	22,8	23,1	32,7
Zachodniopomorskie	22,1	46,7	32,2	6,9	11,8	27,4	23,7	37,7

Tabl. 76. **OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI FINANSOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO (dok.)**
PERSONS WHO DECLARED TRUST TO THE FINANCIAL INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND VOCATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do <i>Persons who declared trust to</i>									
	giełdy stock exchange	banków banks		funduszy inwestycyj- nych investment funds	funduszy emerytalnych pension funds		ZUS Social Insurance Institution			
	2011	2009	2011	2009	2009	2011	2009	2011		
	w % in %									
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION										
Wyższe i policealne ..... <i>Tertiary and post-secondary</i>	30,6	51,2	54,5	10,6	12,0	26,4	18,3	26,7		
Średnie <i>Secondary</i>	18,0	48,0	40,4	8,3	9,9	21,0	19,3	31,0		
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe..... <i>Lower secondary and basic vocational</i>	14,0	40,3	33,2	5,5	9,3	19,6	20,0	32,8		
Podstawowe i niższe ..... <i>Primary and lower</i>	10,0	37,5	29,1	3,3	8,9	16,8	33,8	50,7		
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS										
Pracownicy sektora publicznego..... <i>Public sector employees</i>	22,3	49,5	43,4	7,6	10,8	24,6	15,4	24,6		
Pracownicy sektora prywatnego..... <i>Private sector employees</i>	21,2	49,1	44,5	10,1	12,6	25,3	14,5	20,4		
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników ..... <i>Private entrepreneurs without farmers</i>	27,6	45,7	49,5	9,9	9,7	24,3	13,1	21,2		
Rolnicy <i>Farmers</i>	12,2	53,3	35,4	4,9	8,7	18,1	20,0	26,1		
Renciści <i>Pensioners</i>	10,3	39,6	29,8	3,9	8,9	14,7	33,9	53,3		
Emeryci <i>Retirees</i>	13,2	42,7	33,8	3,4	8,3	11,5	42,2	58,8		
Uczniowie i studenci..... <i>Pupils and students</i>	29,8	36,9	52,0	10,6	9,2	27,6	7,2	19,0		
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	13,7	37,9	33,0	5,6	8,0	20,0	16,5	25,2		
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	16,6	39,9	40,5	6,5	9,7	20,8	15,6	29,2		
Inni bierni zawodowo..... <i>Others economically inactive</i>	16,1	53,3	35,4	6,5	9,6	19,9	23,6	36,2		

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2009, 2011].

Source: tables of Social diagnosis [2009, 2011].

Tabl. 77. **OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO**
PERSONS WHO DECLARED TRUST TO THE PUBLIC INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do <i>Persons who declared trust to</i>										
	sądów the courts	Sejmu the Sejm		Prezydenta RP the President of the Republic of Poland		Parlamentu Europejskiego the European Parliament		rządu the govern- ment		Policji the Police	
	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011
	w % in %										
OGÓŁEM TOTAL	48,7	7,9	18,9	13,1	41,5	15,4	39,2	12,9	23,0	42,2	59,6
Mężczyźni <i>Males</i>	45,6	8,7	18,4	13,5	39,9	17,7	37,1	13,9	21,9	41,3	55,1
Kobiety <i>Females</i>	51,8	7,3	19,4	12,8	43,1	13,4	41,1	11,9	24,1	43,1	64,0
WIEK AGE											
do 24 lat <i>to 24 years</i>	53,0	6,3	15,3	7,3	32,2	18,7	42,9	8,6	19,0	30,8	49,1
25-34.....	52,8	7,5	17,6	8,9	37,0	18,1	41,9	10,7	20,5	40,9	54,6

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 77. OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO (cd.)
PERSONS WHO DECLARED TRUST TO THE PUBLIC INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND VOCATIONAL STATUS (cont).

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do Persons who declared trust to										
	sądów the courts	Sejmu the Sejm		Prezydenta RP the President of the Republic of Poland		Parlamentu Europejskiego the European Parliament		rządu the govern- ment		Policji the Police	
	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011
	w % in %										
WIEK (dok.) AGE (cont.)											
35-44.....	48,2	7,0	16,2	10,1	38,1	14,3	37,7	10,7	19,6	41,4	57,9
45-59.....	43,7	7,9	17,8	14,6	41,0	14,7	36,2	13,3	22,1	42,6	58,8
60-64.....	42,9	7,8	21,7	16,6	50,1	13,9	37,5	16,8	25,7	46,9	65,7
65 i więcej lat 65 years and more	51,6	11,1	26,0	22,5	53,3	12,3	39,9	19,1	32,4	52,5	74,2
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE											
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców..... Urban areas with population more than 500 thous. inhabitants	51,9	8,9	18,6	13,6	47,2	24,4	45,2	17,3	27,8	43,8	64,4
Miasta 200-500 tys. mieszkańców..... Urban areas with population 200-500 thous. inhabitants	47,4	7,9	18,6	12,2	44,5	18,8	45,5	12,8	24,9	38,4	57,6
Miasta 100-200 tys. mieszkańców..... Urban areas with population 100-200 thous. inhabitants	50,7	7,9	20,1	12,1	46,0	17,4	42,8	13,3	24,8	44,3	59,4
Miasta 20-100 tys. mieszkańców..... Urban areas with population 20-100 thous. inhabitants	47,6	8,0	21,3	12,4	44,0	15,1	41,1	13,3	24,1	40,6	58,0
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców..... Urban areas with population less than 20 thous. inhabitants	46,4	8,3	17,1	13,4	38,8	16,2	36,2	13,1	21,8	41,4	59,0
Wieś Rural areas.....	48,9	7,5	18,1	13,7	37,3	11,0	34,0	11,0	20,2	43,6	59,6
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS											
Dolnośląskie.....	43,9	8,4	16,3	13,7	37,1	18,3	41,5	13,4	20,6	39,4	55,1
Kujawsko-pomorskie.....	52,3	9,0	16,6	13,7	42,0	15,6	40,1	12,8	22,0	43,2	59,3
Lubelskie.....	47,9	9,1	21,9	18,3	39,0	12,0	38,1	11,8	23,1	42,5	65,2
Lubuskie.....	50,6	7,3	20,6	11,6	48,1	18,2	43,7	12,0	18,0	38,7	64,7
Łódzkie.....	55,6	6,3	12,6	11,4	33,5	13,0	32,7	10,2	15,2	38,7	60,3
Małopolskie.....	51,3	7,0	20,0	12,9	40,0	15,6	41,1	11,3	22,6	45,0	63,0
Mazowieckie.....	43,8	6,9	17,6	14,4	40,6	15,9	37,7	13,2	23,6	42,0	57,9
Opolskie.....	49,4	8,9	16,4	12,9	38,7	13,0	37,0	15,3	22,4	44,1	60,6
Podkarpackie.....	51,6	4,8	18,6	13,6	39,1	10,6	33,9	8,1	23,1	45,3	65,6
Podlaskie.....	47,2	9,1	14,7	15,2	38,3	12,5	29,4	13,4	17,1	45,7	58,0
Pomorskie.....	49,4	6,1	22,6	12,1	48,7	16,0	45,5	13,0	30,3	40,5	57,8
Śląskie.....	45,6	8,3	19,4	10,5	45,1	16,9	40,5	11,9	22,0	37,9	54,1
Świętokrzyskie.....	49,9	4,8	21,2	10,3	41,9	9,3	38,3	10,0	23,9	34,4	59,2
Warmińsko-mazurskie.....	53,5	15,8	30,8	18,4	54,2	22,9	55,0	24,6	38,5	60,2	71,7
Wielkopolskie.....	48,6	10,0	17,0	12,9	40,0	16,4	32,9	15,8	21,2	44,5	57,6
Zachodniopomorskie.....	52,8	8,2	23,3	9,9	45,6	16,1	41,8	13,1	29,9	42,7	60,2

Tabl. 77. **OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO (dok.)**
PERSONS WHO DECLARED TRUST TO THE PUBLIC INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIP AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS (cont).

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do <i>Persons who declared trust to</i>										
	sądów <i>the courts</i>	Sejmu <i>the Sejm</i>		Prezydenta RP <i>the President of the Republic of Poland</i>		Parlamentu Europejskiego <i>the European Parliament</i>		rządu <i>the government</i>		Policji <i>the Police</i>	
		2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009
	w % <i>in %</i>										
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION											
Wyższe i policealne ..... <i>Tertiary and post-secondary</i>	52,4	10,4	21,9	12,9	47,1	24,0	50,3	17,3	28,4	46,6	63,5
Średnie <i>Secondary</i>	47,6	7,3	19,3	12,0	42,3	17,7	40,4	12,5	22,8	41,6	59,1
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe ..... <i>Lower secondary and basic vocational</i>	45,6	7,0	15,7	12,3	36,0	11,9	32,6	10,3	19,2	37,9	54,6
Podstawowe i niższe <i>Primary and lower</i>	51,2	8,0	19,5	17,0	42,1	7,5	28,8	13,0	22,6	46,1	64,9
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS											
Pracownicy sektora publicznego ..... <i>Public sector employees</i>	49,8	8,6	18,9	13,1	41,2	16,4	43,3	12,6	22,5	44,9	62,2
Pracownicy sektora prywatnego ..... <i>Private sector employees</i>	47,0	7,7	16,4	9,4	37,8	17,3	37,9	11,6	19,7	39,6	53,1
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników ..... <i>Private entrepreneurs without farmers</i>	49,1	8,8	23,9	11,0	43,7	19,3	43,7	15,1	25,5	39,4	58,2
Rolnicy <i>Farmers</i>	52,7	8,2	19,7	16,2	33,3	11,3	30,1	11,2	18,7	46,6	61,7
Renciści <i>Pensioners</i>	49,3	6,5	18,2	17,4	44,6	11,7	35,6	13,3	23,8	43,3	64,5
Emeryci <i>Retirees</i>	48,4	10,8	24,6	10,6	52,5	14,0	39,7	18,5	30,6	51,5	71,4
Uczniowie i studenci <i>Pupils and students</i>	57,0	6,9	16,3	8,0	33,9	21,6	47,6	9,6	21,1	32,5	54,3
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	43,1	5,2	11,7	8,3	32,4	13,5	32,0	9,1	16,4	33,8	47,6
Inni bierni zawodowo ..... <i>Others economically inactive</i>	46,1	4,9	17,5	10,0	39,0	11,8	35,9	9,1	21,3	37,5	56,9

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2009, 2011].

Source: tables of Social diagnosis [2009, 2011].

5. SŁOWNIK POJĘĆ

Absolwent – osoba, która ukończyła klasę programowo najwyższą w danym typie szkoły i otrzymała świadectwo ukończenia tej szkoły – dotyczy absolwentów w szkołach objętych systemem oświaty.

Absolwent kursu – osoba, która ukończyła szkolenie w zakresie pewnej wiedzy lub umiejętności z wynikiem pozytywnym.

Absolwent szkoły wyższej – osoba, która uzyskała dyplom stwierdzający ukończenie studiów i – po obronie pracy – uzyskała tytuł zawodowy magistra (po studiach magisterskich jednolitych lub drugiego stopnia/uzupełniających), inżyniera lub licencjata (po studiach pierwszego stopnia/zawodowych).

Aktywni zawodowo – osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi w dalszej części słownika pojęć.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna – udzielanie przez świadczeniodawców świadczeń opieki zdrowotnej osobom niewymagającym leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych.

Awans w pracy, awans zawodowy – przejście na wyższe stanowisko, uzyskanie wyższego stanowiska, przesunięcie pracownika ku pozycjom wyżej cenionym w hierarchii zawodowo-społecznej.

Bezrobotni długotrwale według Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.) – osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Bezrobotni według BAEL – osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (zgodnie z definicją pojęcia „pracujący”);
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę;
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Bezrobotni według Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.) – osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, ponadto spełniające dodatkowe kryteria zawarte w ustawie.

Biblioteka – jednostka organizacyjna lub jej część posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, której głównym celem jest tworzenie i obsługa zbiorów oraz udostępnianie ich użytkownikom w sposób kontrolowany. Zasady działania sieci bibliotecznej oraz poszczególnych rodzajów bibliotek reguluje Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z późn. zm.).

Biblioteka fachowa – zaspokaja potrzeby zakładów pracy w zakresie materiałów i informacji z odpowiednich dziedzin wiedzy niezbędnych do wykonywania zadań i doskonalenia zawodowego pracowników.

Biblioteka fachowo-beletrystyczna – posiada księgozbiór o tematyce fachowej właściwej dla charakteru instytucji, która ją powołała oraz zbiory z dziedziny beletrystyki.

Biblioteka naukowa – służy potrzebom nauki i kształcenia, zapewnia dostęp do materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych niezbędnych do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierających wyniki badań naukowych. Prowadzi działalność naukowo-badawczą z zakresu bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych, a także w zakresie obsługiwanych przez nie dziedzin nauki.

Biblioteka pedagogiczna – jednostka służąca w szczególności potrzebom kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli. Księgozbiór tych bibliotek obejmuje literaturę fachową z zakresu pedagogiki i innych dziedzin nauk oraz literaturę piękną i społeczno-ekonomiczną.

Biblioteka publiczna – placówka, która służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych ludności.

Bierni zawodowo – pozostające poza siłą roboczą wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały;
- nie pracowały, poszukiwały pracy ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym;
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
  - dłuższym niż trzy miesiące,
  - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (2004 r.).

Wśród biernych zawodowo wyróżniono grupę zniechęconych, do której należą osoby, które nie poszukują pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Bierni zawodowo nieposzukujący pracy, ale gotowi do jej podjęcia – osoby w wieku 15-74 lata, niepracujące, które chciałyby pracować i byłyby gotowe do podjęcia pracy w okresie najbliższych dwóch tygodni, jednak nie poszukują pracy.

Bierni zawodowo poszukujący pracy, ale nie gotowi do jej podjęcia – zbiorowość osób w wieku 15-74 lata, biernych zawodowo, które:

- aktywnie poszukują pracy w ciągu ostatnich 4 tygodni, ale nie byłyby gotowe do jej podjęcia w okresie najbliższych 2 tygodni,
- lub

- znalazły pracę, czekają na jej rozpoczęcie w ciągu 3 miesięcy, ale nie byłyby gotowe do jej podjęcia w okresie najbliższych 2 tygodni,
- lub
- znalazły pracę, ale czekają na jej rozpoczęcie najwcześniej po 3 miesiącach,
- lub
- stosują bierne metody poszukiwania pracy przez ostatnie 4 tygodnie i byłyby gotowe do jej podjęcia w okresie najbliższych 2 tygodni.

Biologiczne grupy wieku – wyróżniono trzy podstawowe najczęściej stosowane grupy:

- 0-14 lat – dzieci (młodość demograficzna),
- 15-64 lata – dorośli,
- 65 lat i więcej – osoby starsze (starość demograficzna).

Budżet jednostki samorządu terytorialnego – roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki, uchwalany na rok budżetowy. Rokiem budżetowym jest rok kalendarzowy. Uchwała budżetowa stanowi podstawę gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego w roku budżetowym.

Budżet państwa – wchodzi w skład ustawy budżetowej i określa:

- łączną kwotę prognozowanych podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa,
- łączną kwotę planowanych wydatków budżetu państwa,
- kwotę planowanego deficytu budżetu państwa wraz ze źródłami jego pokrycia,
- łączną kwotę prognozowanych dochodów budżetu środków europejskich,
- łączną kwotę planowanych wydatków budżetu środków europejskich,
- wynik budżetu środków europejskich,
- łączną kwotę planowanych przychodów budżetu państwa,
- łączną kwotę planowanych rozchodów budżetu państwa,
- planowane saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa,
- limit zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych.

Budżet państwa składa się z części odpowiadających organom władzy publicznej, kontroli państwowej, sądom, trybunałom i innym organom wymienionym w artykuł 139, ustęp 2, Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240, z późn.zm.), administracji rządowej, przy czym dla poszczególnych działów administracji rządowej oraz dla urzędów nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów ustala się odpowiednio odrębne części budżetu.

Czas nieprzepracowany – część nominalnego czasu pracy, w ciągu którego pracownik był nieobecny w pracy lub nie przystąpił do niej bez względu na powód.

Czas pracy – czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy, w miejscu zatrudnienia lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Czas pracy obejmuje także okresy przerw, w których pracownik pozostaje w dyspozycji zakładu pracy, a także okresy przerw, w których pracownik był w dyspozycji zakładu pracy, jeśli przerwy te nastąpiły z mocy prawa lub za zgodą zakładu pracy (choroba pracownika, opieka nad chorym członkiem rodziny, wykonywanie obowiązków społecznych, załatwianie ważnych spraw rodzinnych, urlopy wypoczynkowe, bezpłatne), a także nieobecności nieusprawiedliwione.

Czas przepracowany w godzinach nadliczbowych – czas przepracowany ponad obowiązujące normy czasu pracy, za który pracownik nie otrzymuje dnia wolnego od pracy, lecz dodatkowe wynagrodzenie. Praca wykonywana w dni wyznaczone jako dodatkowe wolne od pracy jest pracą w godzinach nadliczbowych, chyba że w zamian udzielono dnia wolnego w innym terminie.

Czas przepracowany w godzinach normalnych – czas przepracowany w wymiarze normalnym, obowiązującym daną grupę pracowników.

Czytelnik – osoba, która została zarejestrowana w bibliotece (przez dokonanie co najmniej jednego wypożyczenia) w celu korzystania z dokumentów na miejscu lub poza biblioteką.

Długotrwałe problemy zdrowotne – problemy zdrowotne trwające (lub można przewidywać, że będą trwałe) co najmniej 6 miesięcy będące skutkiem choroby przewlekłej, niepełnosprawności lub długotrwałego złego samopoczucia.

Dom kultury – instytucja kultury prowadząca wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, mieszcząca się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

Działalność badawcza i rozwojowa – działalność badawcza i prace rozwojowe, w skrócie B+R, obejmuje pracę twórczą podejmowaną w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, oraz wykorzystanie tych zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań.

Działalność na rzecz społeczności lokalnej – w niniejszej publikacji wyrażona wskaźnikiem ukazującym stopień rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, doświadczenia i kompetencje obywatelskie.

Edukacyjne grupy wieku:

- 3-6 – wychowanie przedszkolne,
- 7-12 – kształcenie na poziomie podstawowym,
- 13-15 – kształcenie na poziomie gimnazjalnym,
- 16-18 – kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym,
- 19-24 – kształcenie w szkołach wyższych.

Egzamin gimnazjalny – sprawdzian zewnętrzny przeprowadzany w ostatniej klasie gimnazjum, którego pozytywny wynik daje możliwość ubiegania się o przyjęcie do szkoły ponadgimnazjalnej.

Egzamin maturalny – forma oceny poziomu wykształcenia ogólnego absolwentów szkół ponadgimnazjalnych: liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników, uzupełniających liceów ogólnokształcących i techników uzupełniających.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe – forma oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu danego zawodu dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczych szkół zawodowych, techników, techników uzupełniających i szkół policealnych.

Emigracja – wyjazdy za granicę w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

- Filia biblioteczna** – jednostka powiązana organizacyjnie z biblioteką. Posiada stały księgozbiór i obsługuje część obszaru podlegającego pod jednostkę macierzystą.
- Frekwencja wyborcza** – odsetek osób, które oddały swój głos w wyborach wyrażony jako procentowy stosunek liczby oddanych głosów do liczby osób uprawnionych do głosowania.
- Galeria** – jednostka, której głównym (lub jednym z głównych) rodzajem działalności jest wystawiennictwo.
- Gimnazjum** – szkoła kształcąca młodzież w cyklu trzyletnim (w wieku 13-15 lat), w której nauka jest obowiązkowa. Warunkiem formalnym przyjęcia do gimnazjum jest ukończenie szkoły podstawowej.
- Grupa kierunków studiów** – kierunki studiów wykazane zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).
- Hospicjum** – przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego lub jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa, sprawująca opiekę medyczną, psychologiczną i społeczną nad chorymi znajdującymi się w terminalnym okresie choroby oraz opiekę nad rodzinami tych pacjentów.
- Imigracja** – przyjazdy z zagranicy w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.
- Jednostki organizacyjne służby medycyny pracy** – podmioty wykonujące działalność leczniczą w celu sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi z wyłączeniem pielęgniarek i położnych wykonujących zawód w formach określonych odrębnymi przepisami), stanowiące podstawowe jednostki służby medycyny pracy oraz wojewódzkie ośrodki medycyny.
- Kierunek studiów** – wyodrębniony obszar kształcenia.
- Kino stałe** – jednostka prowadząca działalność w jednym obiekcie przystosowanym na stałe do publicznego wyświetlania filmów z określoną częstotliwością, w tej grupie znajduje się też kino letnie.
- Klub** – zorganizowana grupa prowadząca systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym w instytucji kultury, kierowana przez wykwalifikowanych pracowników tej instytucji. Koło (klub) terapeutyczne prowadzi stałą działalność na rzecz niepełnosprawnych i zagrożonych patologią społeczną.
- Koło zainteresowań** – forma zajęć pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę mająca na celu zapewnienie uczestnikom różnych form kształcenia i pogłębiania wiedzy z poszczególnych dziedzin, wyrównanie szans edukacyjnych, rozwój zainteresowań i uzdolnień indywidualnych oraz doskonalenie umiejętności w dziedzinie sportu. Umożliwia młodzieży zdobywanie pełniejszej wiedzy o otaczającym ją świecie i pozwala na pożyteczne spędzanie czasu wolnego po wypełnieniu obowiązków szkolnych.
- Książka** – wydawnictwo zwarte, zawierające co najmniej 49 stron, nie licząc okładki, wydane w danym kraju i ogólnie dostępne.
- Księgozbiór** – zbiór obejmujący wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury) i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma).
- Kształcenie formalne** – Nauka w systemie szkolnym - na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczych szkół zawodowych, szkół średnich ogólnokształcących,

zawodowych, szkół policealnych, jak również kształcenie na poziomie studiów wyższych i doktoranckich. Kształcenie prowadzone jest przez instytucje szkolne i edukacyjne, publiczne i niepubliczne, uprawnione do nauczania. Odbywa się zgodnie z zatwierdzonymi programami nauczania. Kształcenie oparte jest na standardach przyjętych w systemie oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego zatwierdzonymi obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Prowadzi do uzyskania kwalifikacji potwierdzonych świadectwem, zaświadczeniem o ukończeniu szkoły, certyfikatem, dyplomem.

Kształcenie nieformalne – samodzielne uczenie się respondenta w celu uzyskania wiedzy lub doskonalenia umiejętności, powinno odbywać się bez udziału nauczyciela. Odbywa się poza zorganizowanymi formami edukacji szkolnej i pozaszkolnej.

Kształcenie pozaformalne – zorganizowane działania edukacyjne, które nie odpowiadają definicji edukacji szkolnej. Kształcenie pozaformalne nie powoduje zmiany w poziomie wykształcenia. Prowadzi zazwyczaj do zdobywania i poszerzania umiejętności w różnych dziedzinach życia zawodowego, społecznego jak również kulturalnego. W odróżnieniu od kształcenia nieformalnego, kształcenie pozaformalne powinno odbywać się przy udziale wykładowcy, instruktora lub nauczyciela.

Kształcenie osób dorosłych – kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły obowiązek szkolny.

Lekcja muzealna – organizowana przez muzea specjalistyczne lekcja (lub cykl lekcji na jeden temat) dla zorganizowanych grup młodzieży szkolnej, prezentująca zagadnienia z dziedziny historii, sztuki, techniki, nauki itp. lub popularyzująca sztukę wytwórczą w oparciu o technikę i tradycje przy pomocy zgromadzonych w muzeum zabytków.

Liceum ogólnokształcące – szkoła ponadgimnazjalna, której ukończenie umożliwia uzyskanie wykształcenia średniego i ubieganie się o przyjęcie do szkoły policealnej oraz w przypadku otrzymania świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego, dająca prawo do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe. Nauka trwa 3 lata, w szkołach dwujęzycznych (oddziałach dwujęzycznych) z klasą wstępną – 4 lata. W publikacji w tej grupie szkół ujęto również dwuletnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości.

Liceum profilowane (szkoła ogólnozawodowa) – szkoła ponadgimnazjalna kształcąca w profilach kształcenia ogólnozawodowego odpowiadającym dziedzinom gospodarki, które są określone w drodze rozporządzenia przez Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Proces kształcenia ma umożliwić uczniom uzyskanie kwalifikacji zawodowych w krótkich cyklach kształcenia – od pół do półtora roku – w szkole policealnej lub w formach pozaszkolnych, a także przekwalifikowanie się w toku pracy zawodowej (wielokrotnie w ciągu życia zawodowego). Nauka trwa 3 lata. Ukończenie szkoły daje możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego i uzyskania prawa do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe.

Liczba miejsc w przedszkolu – liczba zadeklarowanych miejsc w arkuszu organizacyjnym placówki, brana pod uwagę przy obliczaniu wskaźnika dostępności do wychowania przedszkolnego.

Medycyna pracy – teoretyczna i praktyczna dziedzina medycyny, której przedmiotem jest badanie wpływu środowiska pracy i sposobów wykonywania pracy na stan zdrowia pracujących, oraz minimalizowanie negatywnych skutków zdrowotnych pracy poprzez odpowiednią profilaktykę. Zgodnie z przepisami Kodeksu pracy pracodawcy zobowiązani są do finansowania profilaktycznych badań lekarskich pracowników oraz profilaktycznej opieki zdrowotnej niezbędnej z uwagi na warunki pracy.

Miejsce pracy, zatrudnienia – instytucja, firma itp., w której ktoś pracuje.

Migracje na pobyt stały – migracje związane ze zmianą miejsca zamieszkania na pobyt stały.

Migracje wewnętrzne ludności – zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym – w przypadku gmin miejsko-wiejskich – zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy – z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.

Migracje zagraniczne – wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Muzeum – jednostka organizacyjna, nie nastawiona na osiągnięcie zysku, której celem jest sprawowanie opieki nad zabytkami, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami.

Nakłady bieżące na działalność B+R – nakłady osobowe, a także koszty zużycia materiałów, przedmiotów nietrwałych i energii, koszty usług obcych (innych niż B+R) obejmujące: obróbkę obcą, usługi transportowe, remontowe, bankowe, pocztowe, telekomunikacyjne, informatyczne, wydawnicze, komunalne itp., koszty podróży służbowych oraz pozostałe koszty bieżące obejmujące w szczególności podatki i opłaty obciążające koszty działalności i zyski, ubezpieczenia majątkowe i ekwiwalenty na rzecz pracowników – w części, w której dotyczą działalności B+R.

Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych – wszelkie wydatki niezależnie od źródeł finansowania, bieżące i inwestycyjne, poniesione w roku sprawozdawczym na wszelkie rodzaje działalności innowacyjnej, na prace zakończone sukcesem, przerwane, zaniechane i niezakończone do końca roku sprawozdawczego. Obejmują nakłady na:

- prace badawcze i rozwojowe (B+R) związane z opracowywaniem nowych i istotnie ulepszonych produktów (innowacji produktowych) i procesów (innowacji procesowych), wykonane przez własne zaplecze rozwojowe lub nabyte od innych jednostek;
- zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (licencji, praw patentowych, ujawnień know-how itp.);
- zakup oprogramowania;
- zakup i montaż maszyn i urządzeń oraz budowę, rozbudowę i modernizację budynków służących wdrażaniu innowacji produktowych i procesowych;

- szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną;
- marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów;
- pozostałe przygotowania do wprowadzania innowacji produktowych lub procesowych.

Nakłady osobowe związane z działalnością B+R – nakłady poniesione przez jednostkę w roku sprawozdawczym, obejmują: wynagrodzenia, narzuty na wynagrodzenia obciążające zgodnie z przepisami pracodawcę, w tym ubezpieczenia społeczne, a także stypendia uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace B+R.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R – nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na prace B+R wykonane w jednostce sprawozdawczej, niezależnie od źródła pochodzenia środków. Obejmują zarówno nakłady bieżące, jak i nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R, lecz nie obejmują amortyzacji tych środków. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R badane są według kategorii kosztów oraz według źródeł finansowania, czyli źródeł pochodzenia środków przeznaczanych na tę działalność przez jednostki ją wykonujące.

Napływ migracyjny – liczba osób przybyłych do kraju (do danej jednostki administracyjnej) w danym okresie.

Nauczyciel – pracownik pedagogiczny przedszkola, szkoły, placówki oraz zakładu kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli realizujący zadania dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze.

Niepelnozatrudnieni według Grupy Roboczej Eurostatu ds. rynku pracy LAMAS – osoby w wieku 15-74 lata pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze.

Nominalny czas pracy – czas, który powinien być przepracowany w danym okresie rozliczeniowym w normalnym czasie pracy zgodnie z normami czasu pracy (dobową i średniotygodniową) obowiązującymi danego pracownika na podstawie przepisów prawa. Nominalny czas pracy to kalendarzowy czas pracy pomniejszony o czas przypadający na dni ustawowo wolne od pracy.

Nowo utworzone miejsca pracy – miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego – wprowadzony Ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty. Na mocy art. 14 ust. 3 ustawy dziecko w wieku 6 lat, a od 1 września 2011 r. w wieku 5 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne. Obowiązek rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat, od 2011 r. – 5 lat. Obowiązek polega na dopełnieniu przez rodziców czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, a także zapewnieniu regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia. Zadaniem gminy jest umożliwienie spełnienia tego obowiązku, w tym zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice w przypadku,

gdy droga dziecka z domu do najbliższego publicznego przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej przekracza 3 km.

Odczyty – jedna z form działalności oświatowej prowadzonej przez muzea i galerie sztuki.

Oddział w szkole – podstawowa jednostka organizacyjną szkoły. W szkole oddział stanowi grupa uczniów pobierających naukę w tej samej klasie. Dodatkowym wyróżnikiem oddziału może być specyficzny skład grupy uczniów (oddział specjalny, integracyjny, ogólnodostępny) lub program nauczania (oddział dwujęzyczny, przysposabiający do pracy).

Odpyływ migracyjny – liczba osób, które opuściły kraj (daną jednostkę administracyjną) w danym okresie.

Ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej – placówki informacyjno-biblioteczne, wchodzące w skład sieci informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte). Nie zalicza się do nich biblioteki o statusie naukowej.

Ośrodek kultury – wielofunkcyjna instytucja kultury o charakterze środowiskowym, integrująca wokół wspólnego programu działalność istniejących w danej miejscowości (gminie) autonomicznych instytucji kultury (domu kultury, biblioteki, klubu, świetlicy, kina, ognisk artystycznych, galerii sztuki, izby regionalnej, jak również urzędzeń rekreacyjno-sportowych i zakładu usług gastronomicznych; w ostatnim okresie ośrodki kultury skupiły się przede wszystkim na prowadzeniu własnej działalności, rezygnując z programowych działań koordynacyjnych.

Patent – wyłączne prawo udzielone na wynalazek przez organ krajowy (w Polsce – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej) lub międzynarodowy (Europejski Urząd Patentowy – patent europejski). Prawo przyznane jest osobie fizycznej lub prawnej do wyłącznego korzystania z wynalazku na określonym terytorium, przez 20 lat od daty zgłoszenia wynalazku, na warunkach wynikających z ustaw danego kraju lub z konwencji międzynarodowej.

Placówka wychowania przedszkolnego – placówka przeznaczona dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniająca dzieciom opiekę oraz mająca na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych,
- zespoły wychowania przedszkolnego – funkcjonujące od roku szkolnego 2008/2009,
- punkty przedszkolne – funkcjonujące od roku szkolnego 2008/2009.

Płodność kobiet – mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat).

Popyt na pracę – liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych. Przez popyt na pracę rozumiemy:

- zagospodarowane miejsca pracy, określane aktualną liczbą pracujących;
- wolne miejsca pracy.

Poziom wykształcenia – najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa.

Pracujący – osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym, albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
  - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
  - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
    - do 3 miesięcy,
    - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani byli również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Pracujący bezpośrednio z pacjentem (wykonujący działalność leczniczą) – osoby, dla których głównym miejscem pracy jest publiczny lub niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, apteka szpitalna lub ogólnodostępna, punkt apteczny, stacjonarny zakład pomocy społecznej lub praktyka. Do grupy pracujących bezpośrednio z pacjentem nie zalicza się osób, dla których głównym miejscem pracy jest Narodowy Fundusz Zdrowia, wyższa uczelnia lub jednostka administracji państwowej lub samorządowej oraz resortu sprawiedliwości, a także osób pracujących w ZUS, KRUS oraz w firmach farmaceutycznych, nawet, jeśli praca przez nie wykonywana wymaga wykształcenia medycznego. Przyjęta metodologia jest zgodna z zaleceniami międzynarodowymi.

Praktyka lekarska, stomatologiczna, pielęgniarki lub położnej – forma organizacyjno-prawna, w jakiej możliwe jest wykonywanie czynności zawodowych przez osobę uprawnioną do wykonywania zawodu medycznego. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ogółu ludności. Po zarejestrowaniu praktyka może udzielać usług w ramach środków publicznych lub niepublicznych. Praktyka może być indywidualna lub grupowa. Praktyki działają zgodnie z ustawą o zawodzie lekarza i lekarza dentystry (Tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 136, poz. 857, z późn. zm.) oraz o zawodzie pielęgniarki i położnej (Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej – tekst jednolity: Dz. U. 2011 Nr 174, poz. 1039).

Produkt krajowy brutto (PKB) – obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Obliczanie wartości rocznego PKB polega na oszacowaniu trzech równych co do wartości kategorii makroekonomicznych określających PKB poprzez:

- rozmiary działalności produkcyjnej; PKB równa się sumie wartości dodanej wszystkich sektorów instytucjonalnych lub wszystkich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) krajowych jednostek produkcyjnych powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów;

- końcowy rezultat działalności produkcyjnej; PKB obliczany jest jako suma popytu krajowego, tj. spożycia i akumulacji oraz salda wymiany produktów z zagranicą;
- suma rozchodów na rachunku tworzenia dochodów gospodarki ogółem (koszty związane z zatrudnieniem, podatki związane z produkcją i importem pomniejszone o dotacje, nadwyżka operacyjna brutto oraz dochód mieszany gospodarki ogółem).

Przeciętne dalsze trwanie życia – wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Przeciętne wynagrodzenie brutto – stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Przeciętny pobyt chorego w szpitalu (w dniach) – liczba osobodni podzielona przez liczbę leczonych w ciągu roku.

Przedszkole – placówka przeznaczona dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat, wspomagająca indywidualny rozwój, zapewniająca opiekę odpowiednią do potrzeb dziecka oraz przygotowująca do nauki w szkole.

Przewód doktorski – ogół postępowania w trakcie nadawania stopnia naukowego doktora prowadzony przez uprawnioną jednostkę organizacyjną szkoły wyższej lub innej placówki naukowej, nad którym czuwa specjalnie powołana komisja. Czynności przewodu doktorskiego kończą się uchwałami rady jednostki organizacyjnej w przedmiocie: wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczenia promotora, przyjęcia rozprawy doktorskiej i dopuszczenia jej do publicznej obrony, przyjęcia publicznej obrony rozprawy doktorskiej, nadania stopnia doktora.

Przychodnia – przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, w którym udziela się ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej.

Przyrost/ubytek naturalny ludności – różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie.

Przyrost/ubytek rzeczywisty ludności – suma przyrostu naturalnego ludności oraz salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (stałych i czasowych). W przypadku gmin uwzględnia się także saldo przesunięć ludności w wyniku zmian administracyjnych, oznacza to przyrost roczny, czyli wyrażoną w liczbach absolutnych różnicę między dwoma stanami ludności w danej gminie na początek i koniec badanego okresu.

Rok akademicki – okres dziewięciomiesięcznej nauki na wyższej uczelni.

Saldo migracji – różnica między napływem i odpływem migracyjnym.

Seans filmowy – ciągła projekcja filmu długometrażowego, niezależnie od wykorzystanego nośnika (światłoczułego, magnetycznego lub w technologii cyfrowej), w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. W takiej sytuacji, liczbę widzów wykazuje się

w sposób analogiczny. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. tzw. poranki dla dzieci).

Sprawdzian szóstoklasisty – obowiązkowy egzamin zewnętrzny przeprowadzany w ostatniej klasie szkoły podstawowej weryfikujący opanowanie przez ucznia umiejętności określonych w standardach wymagań dotyczących czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystania wiedzy w praktyce.

Stacjonarna opieka zdrowotna – całodobowa lub całodniowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona osobom wymagającym leczenia w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej.

Status społeczno-zawodowy – wyróżnione i określone w danej kulturze miejsce jednostki społecznej w hierarchii społecznej i szerzej w strukturze społecznej. Z zajmowanej pozycji społecznej wynika rola społeczna jaką odgrywać powinna jednostka. Pozycja społeczna związana jest też z określonymi przywilejami i obowiązkami.

Stopa bezrobocia według BAEL – procentowy udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Stopień naukowy – stopień doktora, stopień doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki lub dziedziny sztuki w zakresie danej dyscypliny naukowej bądź artystycznej. Stopnie naukowe nadawane są w jednostkach organizacyjnych, które posiadają uprawnienia do ich nadawania.

Student – osoba kształcąca się na studiach pierwszego lub drugiego stopnia albo jednolitych studiach magisterskich.

Studia doktoranckie – studia trzeciego stopnia, prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

Studia drugiego stopnia – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający co najmniej kwalifikacje pierwszego stopnia, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia.

Studia magisterskie jednolite – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia.

Studia niestacjonarne – forma studiów wyższych, inna niż studia stacjonarne, wskazana przez senat uczelni.

Studia pierwszego stopnia – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji pierwszego stopnia.

Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona w uczelni, instytucie naukowym Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

Studia stacjonarne – forma studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Studia wyższe – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, prowadzone przez uczelnię uprawnioną do ich prowadzenia.

Stypendium – comiesięcznie wypłacana forma pomocy materialnej dla uczniów/studentów o charakterze socjalnym lub motywacyjnym umożliwiająca całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, zakupu pomocy szkolnych, utrzymania oraz zakwaterowania.

Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – forma pomocy materialnej adresowana do uczniów szkół artystycznych, którzy uzyskali w semestrze bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych lub zostali laureatami międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego. O przyznanie stypendium uczeń może się ubiegać nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki i nie częściej niż raz w roku. Stypendia przyznaje, określa ich liczbę oraz wysokość, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, odrębnie w każdym roku szkolnym.

Stypendium Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – forma pomocy materialnej adresowana do uczniów posiadających wybitne osiągnięcia edukacyjne, w szczególności dla:

- laureatów międzynarodowych olimpiad lub laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych o zasięgu ogólnopolskim lub turniejów,
- laureatów konkursów na pracę naukową, organizowanych przez instytucje lub stowarzyszenia naukowe,
- uczniów szkół ponadgimnazjalnych uzyskujących najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauki,
- uczniów uczestniczących w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na podstawie przepisów w sprawie zasad i warunków uczestniczenia wybitnie uzdolnionych uczniów w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na kierunkach zgodnych z uzdolnieniami oraz zasad zaliczania tych zajęć,
- uczniów, uzyskujących wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu krajowym lub międzynarodowym.

Stypendium o charakterze socjalnym – comiesięcznie wypłacana forma pomocy materialnej dla studenta lub doktoranta znajdującego się w trudnej sytuacji materialnej.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów – forma pomocy materialnej adresowana do wybitnie uzdolnionych uczniów szkół, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości. Stypendium Prezesa Rady Ministrów przyznaje się jednemu uczniowi danej szkoły, który spełnia warunki do otrzymania tej formy świadczenia. Aby otrzymać stypendium Prezesa Rady Ministrów należy otrzymać promocję z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazywać szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre. Stypendium jest przyznawane przez Prezesa Rady Ministrów na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym.

Szkoła – jednostka edukacyjna powołana na podstawie aktu założycielskiego lub wpisu do ewidencji przez organ administracji rządowej, jednostkę samorządu terytorialnego, osobę prawną lub osobę fizyczną na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty. Szkoła prowadzi kształcenie określonego rodzaju i na określonym poziomie, posiada statut nadany przez organ lub osobę prowadzącą szkołę, określający m.in. jej nazwę, typ, organ prowadzący oraz organizację wewnętrzną. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych i niepubliczne, zaś placówki (w tym przedszkola) – publiczne i niepubliczne.

Szkoła policealna – szkoła o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, której ukończenie umożliwia osobom posiadającym wykształcenie średnie uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu. W statystyce oprócz policealnych szkół zawodowych przyjęto odrębnie wykazywać dane o trzyletnich kolegiach pracowników służb społecznych oraz zakładach kształcenia nauczycieli, tj. kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych.

Szkoła ponadgimnazjalna – szkoła realizująca zadania dydaktyczne na podbudowie programowej trzyletniego gimnazjum. Do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika, specjalne szkoły przysposabiające do pracy, uzupełniające licea ogólnokształcące, technika uzupełniająca, ogólnokształcące szkoły artystyczne oraz szkoły policealne.

Szkoła podstawowa – sześcioletnia szkoła podstawowa, w której w ostatnim roku nauki przeprowadza się obowiązkowy sprawdzian weryfikujący opanowanie przez ucznia umiejętności określonych w standardach wymagań dotyczących czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji, i wykorzystania wiedzy w praktyce. Struktura organizacyjna szkoły podstawowej obejmuje klasy I-VI, a nauka jest obowiązkowa.

Szkoła wyższa (uczelnia) – jednostka stanowiąca część systemu nauki polskiej i systemu edukacji narodowej, której ukończenie pozwala uzyskać dyplom stwierdzający ukończenie studiów wyższych i uzyskanie wykształcenia wyższego.

Świetlica – placówka kulturalna posiadająca z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmująca swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego. Działalność prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. Nie uważa się za świetlice jednostek, zwyczajowo określanych „świetlicami”, nie prowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów, np. do organizowania narad i konferencji, kursów zawodowych itp. Nie ujmuje się również świetlic szkolnych.

Świetlica szkolna – placówka opiekuńczo-wychowawcza, prowadzona przez szkołę dla zapewnienia uczniom opieki pozalekcyjnej i wychowania w przypadkach, gdy dzieci te w czasie pracy rodziców (opiekunów) są pozbawione opieki. Świetlica zapewnia przede wszystkim możliwość odrobienia lekcji i uczestnictwo w różnego rodzaju zajęciach zgodnych z zainteresowaniami dzieci.

Technikum – szkoła czteroletnia, której ukończenie umożliwia, po zdaniu egzaminu, uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Absolwenci technikum uzyskują wykształcenie średnie, a także mają możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości po

zdaniu egzaminu maturalnego. W publikacji w tej grupie szkół ujęto również trzyletnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także umożliwiające uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Tytuł zawodowy – tytuł licencjata, inżyniera, magistra lub tytuł równorzędny.

Widzowie i słuchacze – ludzie zgromadzeni, przebywający w określonym miejscu w celu oglądania i słuchania przedstawienia, koncertu lub seansu filmowego; publiczność.

Wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej – Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.).

Wiek produkcyjny – ludność w wieku zdolności do pracy tj. mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat.

Wiek produkcyjny mobilny – kobiety i mężczyźni w wieku 18-44 lata.

Wiek produkcyjny niemobilny – mężczyźni w wieku od 45 do 64 lat, kobiety w wieku od 45 do 59 lat.

Wiek przedprodukcyjny – ludność, która nie osiągnęła wieku zdolności do pracy; oznacza ludność w wieku 0-17 lat.

Wolne miejsca pracy – miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Wskaźnik absencji pracownika – procentowy udział czasu nieprzepracowanego w zależności od przyczyny w ogólnej liczbie godzin nominalnego czasu pracy.

Wskaźnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Wskaźnik wykorzystania wolnych miejsc pracy – stosunek wolnych miejsc pracy do sumy zagospodarowanych i niezagospodarowanych miejsc pracy.

Wskaźnik zatrudnienia – procentowy udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej – procentowy udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik dynamiki demograficznej – stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie (najczęściej 1 roku) do liczby zgonów w tym okresie.

Współczynnik dzietności kobiet – oznacza przeciętną liczbę dzieci, którą urodziłaby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną wśród kobiet w badanym roku.

Współczynnik reprodukcji brutto – wyraża liczbę żywo urodzonych dziewczynek przypadających na jedną kobietę będącą w wieku rozrodczym.

Wybory – akcja mająca na celu powołanie odpowiednich kandydatów do określonych funkcji przez głosowanie, w którym mogą wziąć udział wszyscy uprawnieni pełnoletni obywatele.

Wychowanie przedszkolne – obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat, jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Celem wychowania przedszkolnego jest zapewnienie dzieciom opieki, wspomaganie indywidualnego rozwoju oraz realizacja podstawy programowej.

Wykonywany zawód – zespół czynności lub prac, których wykonywanie stanowi główne źródło utrzymania danej osoby i ewentualnie jej rodziny. Zawód wykonywany jest zawodem gospodarczym to znaczy występującym na danym rynku pracy nie zawsze sklasyfikowanym w KZiS (Klasyfikacja Zawodów i Specjalności wprowadzona na mocy Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. – Dz. U. 2010 Nr 82, poz. 537 zmieniającego rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania), ponieważ pracodawcy sami tworzą nazewnictwo funkcjonującym zawodom.

Wystawa – zorganizowane na czas określony udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki lub eksponatów muzealnych objętych odpowiednim tytułem. Jeden tytuł stanowi jedną wystawę.

Wzór użytkowy – nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów. Na wzór użytkowy udzielane jest prawo ochronne. Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego wynosi 10 lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów, którzy mają znaczne trudności w uzyskaniu osiągnięć z zakresu określonych zajęć edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego. Zajęcia prowadzone są przez nauczyciela właściwych zajęć edukacyjnych. Liczba uczestników zajęć wynosi od 4 do 8 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów, u których stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające uzyskanie osiągnięć wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego; zajęcia prowadzi nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie terapii pedagogicznej; liczba uczestników zajęć wynosi od 2 do 5 uczniów

(Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zajęcia logopedyczne – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zakłócenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę; zajęcia prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie logopedii lub logopedii szkolnej; liczba uczestników zajęć wynosi od 2 do 4 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zajęcia socjoterapeutyczne – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne; zajęcia socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie pracy o charakterze terapeutycznym lub socjoterapii; liczba uczestników zajęć wynosi od 3 do 10 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zapomoga – doraźna pomoc finansowa dla studenta lub doktoranta, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej; może być przyznana na wniosek zainteresowanego nie częściej niż dwa razy w roku akademickim.

Zasadnicza szkoła zawodowa – szkoła dająca wykształcenie zasadnicze zawodowe, umożliwia zdobycie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także dalsze kształcenie w uzupełniających liceach ogólnokształcących lub technikach uzupełniających. Do szkoły tej przyjmowani są absolwenci gimnazjum. Nauka trwa od 2 do 3 lat. W publikacji w tej grupie szkół ujęto również trzyletnie szkoły przysposabiające do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy.

Zaufanie do instytucji publicznych – jedno z kryteriów społeczeństwa obywatelskiego oraz wskaźnik opisujący poziom kapitału społecznego.

Żywe urodzenie – całkowite wydalenie lub wydobycie z ustroju matki noworodka, niezależnie od okresu trwania ciąży, który po takim oddzieleniu oddycha bądź wykazuje jakiegokolwiek inne oznaki życia, jak czynność serca, tętnienie pępowiny lub wyraźne skurcze mięśni zależnych od woli (mięśni szkieletowych), bez względu na to, czy sznur pępowiny został przecięty lub łożysko zostało oddzielone; każdy taki noworodek jest uważany za żywo urodzonego.

5. GLOSSARY

Absence rate – percentage share of the non-worked time depending of the cause in the total number of nominal work-time.

Academic year – nine-month-long period of learning at higher school.

Activities for the local community – in this publication presented as indicator showing the level of development of civil society in Poland, the experience and competence of civil society.

Activity rate – share of the economically active persons of a given category in the whole population of a given category.

Actual increase / decrease – the sum of natural increase and net internal with international migration (for permanent and temporary residence). In gminas, also balance of population movements caused by administrative changes is taken into account, which means that annual increase is the difference calculated in absolute numbers between two population sizes in a given gmina as at the beginning and end of the analysed period.

Average monthly gross wages and salaries – the relation of the sum of gross salaries and fees paid to certain groups of employees for performing work under labour contracts, payments from profit and from balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities to the average number of employees, excluding outworkers, apprentices and persons employed abroad.

Average patient stay in hospital (in days) – the number of bed-days divided by the number of patients in the year.

Basic vocational school – school providing basic vocational education, awarding its graduates diplomas certifying vocational education after passing an examination, as well as allowing for further education in supplementary general secondary schools or supplementary technical schools. Graduates of lower secondary schools are admitted to this type of school. The basic vocational programme lasts 2 or 3 years. In the publication this type of school also includes special job-training schools for students with moderate or severe intellectual disability and for students with multiple disorders. A graduate from a special job-training school receives a school-completion and job-training certificate.

Biological age groups – there are distinguished three basic groups used mostly:

- 0-14 years – children (demographic youth);
- 15-64 years – adults;
- 65 years and more – seniors (demographic old age).

Book – non-periodic publication of at least 49 pages exclusive of the cover pages, published in a particular country and made available to the public.

Borrower – person who in the course of following year was registered at a library and checked out at least one item.

Budget of local government – annual plan of: revenues, expenditures, incomes and outgoings of the local entity. It is resolved on the financial year. Financial year is the calendar year. Budget Resolution is the basis for the financial management of local government units for the year.

Club – organized group in cultural institutions, managed by qualified workers, who conduct regular classes with a specific profile theme. Therapeutic group (club) leads permanent activity for the disabled people and at risk of pathology.

Collection – includes non-periodical publications (books and brochures) and periodicals (newspapers and magazines).

Community centre – cultural institution which usually has only one room and essential equipment, and whose territorial range covers small groups in the local environment. The activity in after-school clubs is generally conducted by social activists, supported by the manager of a given after-school club. The units which are customarily called “after-

school clubs”, but which do not conduct cultural events, and whose rooms serve other purposes, e.g., are used as the venues for official meetings and conferences, professional/vocational courses, and the like, as well as school dayrooms do not belong to the group of community centres.

Compulsory one year pre-primary school preparation – introduced based on the Act dated 27th of June 2003 amending the Act on education system. Based on the article 14, point 3 of the Act, children aged 6, and since 1st of September 2011 aged 5, are obliged to fulfil compulsory one-year pre-school preparation. The obligation starts from the beginning of the school year in the calendar year in which the child turns 6 years, since 2011 – 5 years. The obligation is fulfilled when parents enrol child to nursery school or pre-primary section in primary school, and allow children to participate regularly in the classes. Gmina (administration of the territorial area) is responsible for allowing to fulfil this obligation, including free commuting and taking care during commuting or to reimburse the cost of public transport for child and its guardian, if the child is commuting with parents and the distance between the nearest public nursery school or pre-primary section in primary school is more than 3km.

Conferment procedure for Ph.D. degree – procedure during conferment of Ph.D. degree conducted by the authorised entity of higher education institution or other science institution, supervised by a specially appointed committee. Operations on the Ph.D. course end by resolutions of the council of the entity regarding initiation of the Ph.D. course and appointment of the promoter, adoption of the doctoral dissertation and its release for public defence, adoption of the public defence of dissertation, giving a Ph.D. degree.

Corrective-compensating classes – classes in a school organised for pupils, who have specific problems in learning, which make them unable to have attainments corresponding with the core curriculum for a particular educational level. Classes are conducted by teachers with pedagogical therapy training. The number of participants in a class is 2 to 5 pupils (Act of 7th of September 1991 on education system, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).

Cultural centre – municipal (district, municipal-gmina or gmina) multi-purpose socio-cultural institution which, based on a common programme, integrate the activities conducted by independent cultural institutions (community centres, libraries, clubs, after-school clubs, cinemas, art circles, art galleries, regional chambers, and similar), operating in a given locality (gmina), and by other entities conducting cultural events in this area as well as recreation and sports establishments and gastronomic services points. In recent times, cultural centres have focused mainly on their own activities, setting the programme-based coordination activities aside.

Cultural establishment – cultural institution conducting multi-scope socio-cultural activity. It is headquartered in separate building, erected or adopted for this purpose, containing an auditorium and a cinema hall, as well as rooms and appliances designed to conduct specified cultural activity.

Current expenditures on R&D activity – personnel outlays and costs of consumption of materials, nondurable objects and energy, costs of services made by other contractions (other than R&D) including: third party processing, transport, repair, bank, postal,

telecommunication, information technology, publishing, municipal, etc. services, costs of business trips and other current costs including in particular taxes and fees charged on costs of operating activity and profits, property insurance and equivalent for the benefit of employees – in the part in which they are related to R&D activity.

Degree programmes – *first cycle or second cycle or long cycle programmes of study provided by higher education institutions authorised to provide such programmes.*

Demand for labour – *the number of vacancies offered by economy in specific social and economic conditions. Demand for labour is understood as:*

- *occupied jobs, determined by the actual number of the employed,*
- *vacancies.*

Demographic dynamics rate – *ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.*

Doctoral programmes – *third cycle programmes, open to holders of second cycle qualifications and leading upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences (Polska Akademia Nauk), a research institute or an international scientific institute established under other legislation and active on the territory of the Republic of Poland.*

Economically active population – *persons who are considered as employed or unemployed in accordance with the definitions presented below in glossary.*

Economically inactive population – *people outside the labour force, are all the persons aged 15 and more who were not classified as employed or unemployed, i.e. persons who during reference week:*

- *did not work and were not job-seekers;*
- *did not work and were job-seekers, but were not ready to start work within two weeks after the reference week;*
- *did not work and were not job-seekers because they had found a job and they were waiting to start in the period:*
  - *longer than 3 months,*
  - *no longer than 3 months, but they were not able to take up work (2004).*

Among the economically inactive is specified a group of discouraged persons, i.e. persons not seeking work because they are convinced that they will not find it.

Educational age groups – *contains the following:*

- *3-6 – pre-primary education,*
- *7-12 – primary education,*
- *13-15 – lower-secondary education,*
- *16-18 – secondary education,*
- *19-24 – tertiary education.*

Educational level – *highest grade completed within the most advanced level attended in the educational system.*

Elections – *the aim is to select persons among candidates for specific functions by the vote, which is open to all eligible adult citizens.*

Emigration – departures abroad in order to settle (for permanent residence) or for temporary stay.

Employed persons – persons aged 15 and more, who during the reference week:

- performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture, assisted (without pay) in work on family agricultural farm or in conducting family economic activity outside agriculture,
- had work but did not perform it:
  - due to sickness, maternity leave or vacation,
  - due to other reasons, but the break in employment:
    - did not exceed 3 months,
    - exceeded 3 months, but these persons were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration.

Employed persons – in line with international standards – also include students, with whom employers or physical persons concluded a contract for apprenticeship or teaching a particular job, if they receive wages or salary. The term “any work” shall be understood as work performed for at least 1 hour.

Exhibition – an event in which a set of works of art or museum exhibits is made available to the public (to visitors), under a specific title, and for a specified period. One umbrella title is assigned to an exhibition.

Expenditures for product and process innovations – all current expenditures and investment outlays, irrespective of origin of such the funds, incurred in a reporting year on all kind of innovation activity, on works finished with the success, given up, discontinued and not-finished to the end of the reporting year. They cover expenditures for:

- R&D work related to preparing the production of new and significantly improved products (product innovations) and processes (process innovations), intramural and extramural;
- acquisition of external knowledge (licences, patent rights, disclosures of know-how, etc.);
- acquisition of software;
- acquisition and assembly of machinery and equipment as well as building, extension and modernisation of buildings designed to introduced product and process innovations;
- personnel training connected with innovation activity;
- marketing of new or significantly improved products;
- other preparations for implementing product or process innovations.

Female fertility – is measured by the indicator calculated as the number of live births to the number of females of childbearing age (15-49).

Field of education – field of study, as defined in the International Standard Classification of Education (ISCED), is as the subject matter taught in an education programme.

First-cycle programmes – a stage of learning open to holders of certificate of secondary education (*świadectwo dojrzałości*) which leads upon successful completion to the award of a first cycle qualification.

Fixed cinema – operates always in one building, permanently dedicated to public film screening with a defined frequency. This group also covers summer cinema.

Formal education – education in the school system - at the level of primary, lower secondary, basic vocational schools, general and vocational secondary schools, post-secondary schools as well as higher and doctoral studies. The training is conducted by public or non-public school and educational institutions, which are authorised to teach. It is conducted in accordance with approved curriculum. The training is based on the standards adopted in the system of education and higher education approved by the applicable legal regulations. It leads to qualification validated by the certificate or diploma.

Full-time programmes – a mode of study wherein a minimum half of the study programme comprises courses which require the direct participation of academic staff and students.

Gallery – entity whose/which basic activity (or one of the basic activities) is exhibition arranging.

General secondary school – upper secondary school which allow graduates to be awarded with a certificate of general secondary education after passing the Matura (matriculation) examination. The education lasts for 3 years, and in bilingual schools (bilingual sections) with an introductory grade – 4 years. Graduates of general secondary schools, after finishing the last grade of the programme, receive secondary education, which allows them to apply to postsecondary schools. After passing the Matura (matriculation) examination they obtain the right to apply to higher education institutions. In this group supplementary general secondary schools for graduates of basic vocational schools are also included. After lasting 3 years course graduates can be awarded with a certificate of general secondary education and after passing the Matura (matriculation) examination they obtain the right to apply to higher education institutions.

Graduate of courses – a person who has completed training in a particular field of knowledge or skills with a positive result.

Graduate of higher education institution – person who had completed studies receiving the academic title. Graduates of master's studies (second-cycle and long-cycle programmes) are granted the title of Master of Arts/Sciences (depending on the field of education): Master of Economy, Master of Philology, etc. and graduates of medical faculties: general practitioner, dentist, and veterinarian. Graduates of first-cycle programmes obtain (depending on the field of education) the professional title of Engineer or Bachelor of Arts/Sciences.

Gross domestic product – illustrates the final result of the activity of all entities of the national economy. The value of total annual GDP is calculated on the basis of estimating three categories equal with respect to macroeconomic values, specifying GDP by:

- volume of production activity, GDP is the sum of value added of all institutional sectors or all sections of NACE of domestic production entities increased by taxes on products and decreased by subsidies on products,

- *final result of production activity, GDP is calculated as the sum of domestic demand, i.e. final consumption expenditure and gross capital formation as well as external balance of goods and services,*
- *total expenditures on the generation of income account of the total economy (compensation of taxes less subsidies on production and imports, gross operating surplus and mixed income of the total economy).*

Gross reproduction rate – *is the number of female births per each women of childbearing age.*

Group of fields of education – *fields of education classified according to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).*

Higher education institution (Higher school) – *entity constituting part of Polish science system and national education system whose graduates receive a diploma confirming the completion of higher studies and granting higher education.*

Hospice – *health care institution providing medical, psychological and social care over ill persons, in terminal stage of illness (mainly due to cancer), as well as care over the families of these ill persons.*

Immigration – *arrivals from abroad in order to settle (for permanent residence) or for temporary stay.*

Informal learning – *lasting all life haphazard and irregular process of acquiring knowledge, skills, convictions and attitude by everyone, based on casual experience and educational influence from the environment.*

In-patient health care – *24-hour or day doctors and nurses health care service provided to persons requiring treatment in in-patient health care.*

Internal migration – *movement from place of residence (permanent or temporary) in the territory of Poland, connected with crossing the administrative border of a gmina, including – in case of urban-rural gminas – changes of the place of residence within a gmina, i.e. from rural to urban areas and vice versa.*

International migration – *departures abroad and arrivals from abroad in order to settle (for a permanent residence) or for temporary stay.*

Intramural expenditures on R&D activity – *expenditures incurred in a reporting year on R&D activity in the reported entity, irrespective of origin of such the funds. They cover both current expenditures and investment outlays on fixed assets related to R&D activity, but do not cover depreciation of these assets. Intramural expenditures on R&D activity are surveyed according to costs category and according to sources of financing, i.e. sources of funds for this activity by entities conducting it.*

Job vacancy rate – *ratio of vacancies to occupied and unoccupied jobs.*

Library – *library, or library unit is an institution (institution group) having a permanent collection of books in a common registration and marked with a common property sign. Library is a unit having an organized (catalogued) collection of books, periodicals and other writing materials which has at least 300 catalogue items, available to users in a controlled manner.*

Library branch – *institution subordinated, in terms of organization, to the parent library, serving a certain part of the area covered by the activity of the parent library, and having their own permanent collection.*

Licence – exclusive right granted for an invention by national (in Poland – Patent Office of the Republic of Poland) or international authority (European Patent Office – European licence). An individual or legal person acquires the right to exclusive use of an invention in a particular territory for 20 years from the time of patent application, under the terms of law acts of the country or international convention.

Life expectancy – is expressed by the average number of years that a person at the expect age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

Lifelong learning – education in the schools for adults, also gaining and developing general knowledge, skills and qualifications in non-formal education by person who fulfilled compulsory education obligation.

Live birth – the complete expulsion or extraction of an infant from its mother, regardless of the pregnancy duration, which after such separation, breathes or shows any other evidence of life, such as beating of the heart, pulsation of the umbilical cord or definite movement of voluntary muscles, whether or not the umbilical cord has been cut or the placenta was attached; each case of such evidence is considered as live born.

Long-term unemployed persons according to the Act of 20th of April 2004 on employment promotion and labour market institutions (Journal of Laws 2004 No. 99, item 1001, with amendments) – persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding (since November 2005) the periods of traineeship or on a job occupational training.

Longstanding health problems or chronic diseases – had lasted or are expected to last for 6 months or longer, either diagnosed by a doctor or not.

Lower secondary school – compulsory school educating in a three-year cycle (aged 13 to 15). The formal requirement for admission to a lower secondary school is graduation from a primary school.

Lower secondary school examination – external test conducting for the last grade students of lower secondary schools, which positive result allows the student to apply to good upper secondary schools.

Medical, dental, nurses or midwives practice – an organizational and legal form in which it is possible to perform professional activities by a person entitled to a medical profession. The main issue of this form is to provide health services for the population by private operators. After registering, a practice may provide services within the public or private sector.

A practice can be individual or group. Practices act in accordance with the Act on the Profession of Doctor and Dentist (Act of 5th of December 1996 on the Profession of Doctor and Dentist, consolidated text: Journal of Laws 2008 No. 136, item 857, with amendments) and with the Act on the Profession of Nurses and Midwives (Act of 15th of July 2011 on the Profession of Nurses and Midwives – consolidated text: Journal of Laws 2011 No. 174, item 1039, with subsequent amendments).

Migration for permanent residence – migration connected with movement from the place of permanent residence.

Migration inflow – number of people who arrived to the country (to the given administrative unit) in a given period.

Migration outflow – number of people who left the country (the given administrative unit) in a given period.

Mobility age – men and women aged 18-44.

Museum – a non-profit organizational unit, whose purpose is permanent protection of cultural goods, informing of values and of the content of the collected goods, popularisation of fundamental values of Polish and international history, science and culture, developing the cognitive and aesthetic sensitivity as well as making possible the contact with the collections.

Museum lesson – organized by the museum specialist lesson (or series of lessons on a specific topic) for organized groups of school youth, presenting issues in the field of history, art, technology, science, etc., or popularizing the art manufacturing based on the techniques and traditions using the exhibits gathered by museum.

Natural increase / decrease – the difference between the number of live births and the number of deaths in a given period.

Net enrolment rate – relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31th December) in the age group defined as corresponding to this educational level.

Net migration / Migration balance – difference between migration inflow and migration outflow.

Newly created jobs – the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Nominal working time – time worked according to the norm of working time (daily and weekly working time limit) in the occupational post. Nominal working time is the calendar working time reduced by time of statutory holidays.

Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle qualifications and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies (Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego), leading upon successful completion to the award of postgraduate qualifications.

Non-formal education – organised educational activities that do not meet the definition of school education. Non-formal education does not change the level of education. It usually leads to gaining and developing skills in different areas of working, social and cultural life. Unlike informal learning, non-formal education should involve the lecturer, instructor or teacher.

Non-mobility age – men aged 45-64 years, women aged 45-59 years.

Non-working time – part of nominal working time, within of which the employee was absent from work, or didn't start working regardless of the reason.

Number of places in nursery school – number of places recorded as stated in establishments charters, used to calculate access to pre-primary education indicator.

Nursery school – pre-primary establishment (kindergarten, nursery school) is a facility designated for children aged 3-6, supporting individual development, providing care adapted for children's needs and preparing for school education.

Occupation – a group of activities or works, which are the main source of income for persons and possibly their families. Occupation is a profession that is present on the labour

market, but not always is classified in KZiS (The classification of occupations and specializations was introduced by the Regulation of the Minister of Economy and Labour of 8th of December 2004 on the classification of occupations and specializations, and the Minister of Labour and Social Policy of 27th of April 2010 – Journal of Laws No. 82, item 537, on changing the Regulation on the classification of occupations and specializations for labour market needs and range of its usage), because employers create their own names of occupations for typical professions.

Occupational medicine – theoretical and practical field of medicine, which focuses on the examination of impact exerted by the work environment, and the way in which work is performed, on the health status of workers. Occupational medicine also focuses on the minimization of negative health effects of work through appropriate prevention activities. In accordance with the provisions of the Labour Code Act, employers are obliged to finance preventive medical examinations of the employees and other necessary prophylactic health care activities as per the working conditions.

Occupational medicine service organizational units – entities, excluding nurses and midwives (as defined by the provisions of separate regulations), which deliver preventive occupational health care as a part of their curative activities. Such entities constitute basic occupational medicine service units and voivodship occupational medicine service centres.

Out-patient department – health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories which provide primary health care or specialized health care and benefits in the field of rehabilitation.

Out-patient health care – provision of health services by health care providers to patients not requiring treatment on a 24-hour or on a daytime basis.

Overtime hours – time worked over the binding number of hours of work time, for which the employee does not receive a day off, but additional pay. Work performed during additional days off is work in overtime, if the employee was not given an extra day off at another time in lieu of the time worked.

Part-time programmes – a mode of study other than full-time, as specified by the senate of a higher education institution.

Pedagogical library – entity which serve the needs of teachers who study or improve their qualifications, students preparing to become teachers and students of institutions educating teachers. The collection of these libraries includes professional literature in the field of education and other fields of science, as well as belles-lettres and socio-economic literature.

Personnel outlays on R&D activity – expenditures incurred by entity in a reporting year, cover: wages and salaries, surcharges on wages and salaries charged on employer according to regulations, including social contributions and doctoral scholarships for students of doctoral studies involved in R&D activity.

Persons available to work but not seeking – persons aged 15-74 neither employed nor unemployed who want to work, are available for work in the next 2 weeks but do not seek work.

Persons seeking work but not immediately available – sum of persons aged 15-74 neither employed nor unemployed who:

- are actively seeking work during the last 4 weeks but not available for work in the next 2 weeks,
or
- found a job to start in less than three months but are not available for work in the next 2 weeks,
or
- found a job to start in three months or more,
or
- are passively seeking work during the last 4 weeks and are available for work in the next 2 weeks.

Place of work, place of employment – the institution, company, etc. in which someone is working.

Post-secondary school – school in which the programme lasts up to 2.5 years. Graduates obtain a diploma which states their vocational qualification at the level of a technician or qualified worker. In statistics, colleges of social work and teacher training institutions: foreign language teacher training colleges and teacher-training colleges are presented separately from vocational schools.

Post-working age – men aged 65 years and more, women aged 60 and more – Act of 17th of December 1998 on pensions from the Social Insurance Fund (Journal of Laws No. 153, item 1227, with amendments).

Pre-primary education establishment – establishments taking care and preparing children for school education. Such establishments are designated for children between the age of 3 and the beginning of their education in a primary school.

Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections of primary schools,
- pre-primary education groups since 2008/2009 school year,
- pre-primary point.

Pre-working age – population who have not reached working ability yet, i.e. people aged 0-17.

Primary school – six-year school in which the last year of education ends with a test which qualifies the student for further lower secondary education. The organizational structure of primary schools includes grades 1-6, in which education is compulsory.

Primary school competence test – compulsory examination conducting for the last grade students of primary schools, assessing skills in competence fields of reading, writing, reasoning, analysing and communicating in respect of realisation of the education assignments described in the core curriculum.

Professional competence examination – form of competence assessment in the field of particular profession for graduates of basic vocational schools, technical schools, supplementary technical secondary schools and post-secondary schools.

Professional title – title of Engineer, Bachelor of Arts/Sciences, Master of Arts/Sciences or equivalent.

Promotion at work, career progression – moving to a higher position, to receive a promotion, moving the employee to higher positions in professional and social hierarchy.

Public library – institution as serve as a means of developing and satisfying the reading-related needs of the population.

Readings – one of the forms of educational activities carried out by museums and art gallery.

Research and development activity (R&D) – research and experimental development (R&D) comprise creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, including knowledge of man, culture and society, and the use of this stock of knowledge to devise new applications.

Scholarship – monthly paid financial aid of social or incentive character granted to pupils/students, enabling complete or partial cover of costs: participation in educational classes, buying teaching aids, maintenance and accommodation.

Scholarship of minister responsible for culture and national heritage – form of financial assistance for students of art schools, which achieved high grade point average in vocational programmes or became a laureate of international or national art competition. Student has a right to apply for the scholarship not earlier than after finishing first year of schooling and not more frequently than once a year. Number and amount of scholarships is settled by Minister responsible for culture and national heritage in each school year separately.

Scholarship of minister responsible for national education – form of financial assistance for students having outstanding educational achievements, particularly for:

- laureates of international subject competitions or laureates and finalists of national subject competitions,
- laureates of scientific work competitions organized by scientific institutions or associations,
- high-performing individually taught students of upper secondary schools,
- students of non-tertiary education institutions enrolled in the higher education institutions according to the regulations regarding principles and requirements of attendance for outstanding skilled students in the corresponding field of education and programme completion rules,
- students achieving high results in sport competition at national and international level.

Scholarship of prime minister – form of financial assistance for the best performing students of schools, graduation from which permits students to obtain the Matura (matriculation) certificate. Scholarship of prime minister is conferred on one student of particular school, who fulfil the terms to obtain this form of benefit. In order to obtain Scholarship of prime minister it is necessary to graduate with the highest mean score in the school or demonstrate special skills.in at least one field of education, achieving the highest results and in the others fields achieving at least good results. Scholarship of prime minister is conferred on the period from September to June in particular school year.

School – organizational entity created on the basis of a charter or a record in the register by an administrative body, a local self-governing body, a legal or private person on the basis of regulations of the appropriate Education System Act. A school conducts

training of a specific kind and on a particular level and has a status conferred by an entity or the headperson, specifying, among others, its name, type, the governing authority and its internal organization. Schools can be public, non-public with the status of a public school, and non-public, other establishments of the system of education are public or private.

School day-room – *care-educational service organized by a school in order to provide extracurricular care and education for students cases when they are not under the care of their parents (guardians) while they are at work. A school day-room provides the possibility of doing homework and taking part in various activities according to children's interests.*

School graduate – *person who have graduated from the highest grade of a given school programme and obtained a school certificate from that establishment. concerns all the schools and establishments from pre-primary to post-secondary level.*

School interest group – *form of extra-curricular and optional activities organizing by a school in order to provide children and youth with conditions for development of interests and skills, as well as recreation and leisure in their leisure time. It enables young people to acquire more complete world knowledge and let them spend leisure time in more advantageous way.*

Scientific degree – *the degree of Doctor (Ph.D.), the degree of Habilitated Doctor in a specified field of science or field of science within a specified scientific or artistic discipline. Scientific degrees are conferred in the organizational units which are authorised to confer them.*

Scientific library – *library that serves the needs of education and training, provide access to library materials and information resources needed to carry out research works and incorporating results of research. Operate scientific research in the field of librarianship and related fields, as well as in areas supported by science.*

Scientific, technical and economic information centres – *institutions of information and library libraries having the status of scientific libraries are not included in the latter.*

Screening – *a permanent projection of a full length film, irrespective of the type of medium used (photosensitive tape, magnetic tape or digital technology), with an intended and previously-specified duration. In the case of projection of a multi-part film divided into episodes, a projection of each episode, which has its own credits and specified duration, is treated as a separate screening. In this event, the audience size is indicated analogically. A projection of a set of short movies (such as morning projections for children) is also classified as a screening.*

Second-cycle programmes – *a stage of learning open to holders of a minimum first cycle qualification which leads upon successful completion to the award of a second-cycle qualification.*

Secondary school matriculation examination – *assessment of the general competence level achieved by graduates of upper secondary schools: general secondary schools, specialized secondary schools, technical schools, supplementary general secondary schools, and supplementary technical secondary schools.*

Section in school – *basic organizational entity of a school comprising a group of pupils being educated in the same grade. An additional distinguishing feature can be the specific*

composition of a group of pupils (a special section, an integration section, an open-access section) or a special educational programme (a bilingual section, job-training section).

Social and vocational status – defined in the social culture as the position of people in the social hierarchy and widely in the social structure. The role of persons in a society is the result of their social position. Social position is also connected with certain privileges and responsibilities.

Social scholarship – monthly paid type of financial aid for a student or doctoral studies student who is in difficult financial situation.

Socio-therapeutic classes – classes in a school organised for pupils with dysfunctions and disorders which cause difficulties in functioning in society. Socio-therapeutic classes and other therapeutic classes are conducted by teachers with therapeutic or socio-therapeutic training. Number of participants in the classes is between 3 and 10 pupils (Act of 7th of September 1991 on education system, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).

Specialised-fiction library – possessing collection typical for the founding institution and also collection of belles-lettres.

Specialised library – meet the needs of employment enterprises, providing materials and information from various fields, necessary for employees (to carry out their tasks and improve their qualifications).

Specialised secondary school (general-vocational schools) – three-year upper secondary school, teaching general-vocational subjects. Graduates are awarded with a certificate of general secondary education and those who pass the Matura (matriculation) examination obtain the right to apply to higher education institutions. Specialised secondary schools in this publication are also referred to as general-vocational schools. The goal of the education process here is to obtain vocational qualifications in short education cycles – from 1 to 1.5 years – in a post-secondary school or in the form of extracurricular education, as well as retraining in the course of work (repeatedly during a vocational life).

Spectators and audience – people assembled, in a particular place to watch and listen to the show, concert, performance or movie.

Speech-therapy classes – speech therapy classes in a school are organised for pupils with speech disorders, which cause disruptions in communication and make it difficult to learn. Classes are conducted by teachers with speech-therapy training. The number of participants in the classes is between 2 and 4 pupils (Act of 7th of September 1991 on education system, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).

State budget – constitutes a part of budgetary act and determines:

- the total amount of projected tax revenues and non-tax revenues of state budget,
- the total amount of planned budget expenditure,
- the amount of the planned state budget deficit together with the sources of its coverage,
- the total amount of projected revenues of the European Funds Budget,
- total amount of planned budget expenditures of the European Funds Budget,
- the financial result of the European Funds Budget,

- the total amount of planned income of the state budget,
- the total amount of planned expenditures of the state budget,
- the planned balance of revenues and expenditures of the state budget,
- limit for liabilities incurred on loans and securities issued.

The state budget consists of two parts corresponding to the public authorities, state control, the courts, tribunals and other bodies of government administration listed in article 139 paragraph 2 of the Act on public finance dated 27th of August 2009 (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1240, with amendments), but for the offices supervised by the Prime Minister a separate part of the budget shall be established respectively.

Student – a person attending first-cycle, second-cycle or long-cycle programmes at a higher school/higher education institution.

Subsistence allowance – singular financial aid granted upon application by a student or a doctoral studies student, who, due to unfortunate circumstances, have temporarily found themselves in a difficult financial situation; the subsidy may be granted not more than twice per academic year.

Teacher – pedagogical employee of kindergarten, school, establishment or teacher training establishment and in-service teacher professional training centre who is employed to implement didactic, educational and carrying tasks.

Teaching-compensatory classes – classes in schools organised for pupils who have specific problems, which make significant difficulties for them in having attainments corresponding with the core curriculum for a given educational level. The classes are conducted by teachers for particular subject. The number of participants in the class is between 4 and 8 pupils (Act of 7th of September 1991 on education system, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).

Technical school – four-year schools, graduation from which allows, after passing an examination, awarding of a diploma certifying vocational qualifications. Vocational training is conducted in the occupations specified in the regulations of the Minister of Education of 8th of May 2004 on the classification of vocations in vocational education. Technical-school graduates obtain secondary education certificate and additionally after passing the Matura (matriculation) examination they obtain the right to apply to higher education institution. In the publication this type of school also includes: three-year Supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools and General secondary artistic schools leading to professional certification, in which graduates also obtain the right to sit the Matura examination and after passing it, to obtain the right to apply to higher education institution.

Time worked in normal hours – time worked in the standard number of hours binding for a given employee group.

Total fertility rate – means the average number of children born by a woman during her entire reproductive period (15-49 years) assuming that the various phases of this period would give birth to the intensity observed during the year.

Underemployed part-time workers according to Eurostat Working Group Labour Market Statistics LAMAS – persons aged 15-74 working part-time who would like to work additional hours weekly and are available to do so.

Unemployed persons according to LFS – persons aged 15-74 years who simultaneously meet the following three conditions:

- in the reference week were not employed (in accordance with the definition of “employed”);
- were actively looking for work, i.e. for over 4 weeks (the reference week being the fourth one) had been involved in concrete actions aimed at finding a job;
- were ready (able) to take up work within two weeks after the reference week.

The persons who were not seeking work because they had already found a job and were only waiting to start work within the period no longer than 3 months and they were able to take this job are also included in the category of the unemployed.

Unemployed persons according to the Act of 20th of April 2004 on employment promotion and labour market institutions (Journal of Laws 2004 No. 99, item 1001, with amendments) – persons who are not employed or performing any other kind of paid work, available for full-time work (or in case of disabled persons – available for at least half of the full work-time required for a given occupation or service), are not attending any full-time school with the exception of schools for adults or tertiary schools in the evening or weekend education system, and are registered in the powiat labour office respective to the person’s permanent or temporary place of residence, seeking employment or any other paid work, moreover, fulfilling additional criteria included in the act.

Unemployment rate according to LFS – percentage share of the number of unemployed population of the given category in the number of economically active population of the given category.

Unified Master’s studies (long-cycle programmes) – a stage of learning open to holders of certificate of secondary education (świadectwo dojrzałości) and leading upon successful completion to the award of a second cycle qualification.

Upper secondary school – school operating on the curricular basis of three-year lower secondary school. This type of school include: three-year basic vocational schools, three-year general secondary schools, three-year specialized schools and four-year technical secondary schools (based on the lower secondary school programme), two-year supplementary general secondary schools, three-year supplementary technical secondary schools (conducting the programme of basic vocational schools), three-year special job-training schools and post-secondary schools.

Utility model – any new and useful solution of a technical nature affecting shape, construction or durable assemblage of an object. A utility model shall be considered a useful solution if by means of that solution a practical effect is attainable in the process of manufacturing or exploitation of the product. Rights of protection are granted for utility models. Acquisition of the rights of protection allows using a utility model for profit or professional purpose in a territory of the Republic of Poland. The term of a right of protection is 10 years since the date of filing a utility model application with the Patent Office.

Vacancies (job offers) – jobs created as a result of fluctuation of the employed or the newly created positions that simultaneously fulfil three conditions:

- job post on the reporting day were actually not filled,
- the employer is trying to find persons willing to take up the job,

- *in case of finding proper candidates, the employer would be willing to employ such persons with immediate effect.*

Voting turnout – *the percentage of people who gave their vote in the elections, calculated as a percentage ratio of the number of votes to the number of persons entitled to vote.*

Work time – *time when the employee is available for the employing establishment, the place of employment or any other place designed for work, as well as break time when the employee was not available for the employing establishment, if this break time was accepted by the establishment or occurred according to the law (for example, a sick leave, a care after the sick member of the family, fulfilling social duties, important family matters, holidays, unpaid leaves), as well as unjustified absence.*

Working age – *population of working ability, i.e. men aged 18-64, women aged 18-59.*

Working directly with the patient (performing health care activities) – *persons whose main workplace is public or non-public health care facility, a pharmacy, a pharmaceutical outlet, a stationary facility of social welfare or a practice. This group does not include persons for whom the main workplace is the National Health Fund, university or government entity or local government, the Ministry of Justice, as well as those working in the Social Insurance Institution, Agricultural Social Insurance Fund and in pharmaceutical companies, even if the work performed requires medical education. The methodology is consistent with international recommendations.*

6. ŹRÓDŁA DANYCH

Badania i sprawozdania statystyczne

1.	BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
2.	EU- SILC	Europejskie Badanie Dochodów i Warunków Życia Ludności
3.	F-01/s	Sprawozdanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym szkół wyższych
4.	K-01	Sprawozdanie z działalności artystycznej i rozrywkowej
5.	K-02	Sprawozdanie z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej
6.	K-03	Sprawozdanie biblioteki publicznej
7.	K-04	Sprawozdanie biblioteki: naukowej, fachowej, fachowo-beletrystycznej, pedagogicznej, towarzystwa naukowego, ośrodka informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej
8.	K-05	Sprawozdanie z działalności wystawienniczej
9.	K-07	Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy
10.	K-08	Sprawozdanie kina
11.	KD	Kształcenie dorosłych
12.	PNT-01	Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R)
13.	PNT-01/s	Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R) w szkołach wyższych
14.	PNT-02	Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle
15.	S-10	Sprawozdanie o studiach wyższych
16.	S-11	Sprawozdanie o pomocy materialnej i socjalnej dla studentów i doktorantów
17.	S-12	Sprawozdanie o stypendiach naukowych, studiach podyplomowych

		i doktoranckich oraz zatrudnieniu w szkołach wyższych
18.	SSI-10	Wskaźniki społeczeństwa informacyjnego
19.	Z-05	Badanie popytu na pracę
20.	Z-06	Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy
21.	Z-10	Sprawozdanie o warunkach pracy
22.	Z-12	Sprawozdanie o strukturze wynagrodzeń według zawodów
23.	ZD-3	Sprawozdanie z ambulatoryjnej opieki zdrowotnej
24.	ZD-I	Wejście ludzi młodych na rynek pracy

Źródła danych spoza zakresu badań statystyki publicznej

1. Biblioteka Narodowa
2. Centralna Komisja Egzaminacyjna
3. Dane demograficzne (sprawozdawczość urzędów stanu cywilnego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz urzędów gmin)
4. Instytut Badań Edukacyjnych
5. Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk
6. Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc
7. Instytut Medycyny Pracy
8. Instytut Onkologii
9. Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie
10. Komenda Główna Policji
11. Ministerstwo Finansów
12. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
13. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
14. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
15. Ministerstwo Zdrowia
16. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – PZH
17. Państwowa Komisja Wyborcza
18. Rada Monitoringu Społecznego
19. System Informacji Oświatowej
20. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
21. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Statystyka międzynarodowa

1. Dane Eurostatu: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
2. Education at a Glance 2011, OECD
3. Eurostat/European Commission – Special Eurobarometer 319a
4. Sprawozdawczość UOE (UNESCO, OECD, Eurostat)
5. Światowa Organizacja Zdrowia

6. DATA SOURCES

Statistical surveys and reports

1.	LFS	<i>Labour Force Survey</i>
2.	EU- SILC	<i>European Union Statistics on Income and Living Conditions</i>

3.	F-01/s	<i>Report on revenues, costs and the financial result of higher education institutions</i>
4.	K-01	<i>Report on artistic and entertainment activities</i>
5.	K-02	<i>Report on the activity of museum and paramuseal institution</i>
6.	K-03	<i>Report of public library</i>
7.	K-04	<i>Report of scientific, specialized, specialized-fiction, pedagogical and scientific society library, scientific, technical and economic information centre</i>
8.	K-05	<i>Report on exhibition activities</i>
9.	K-07	<i>Report on the activities of cultural centre and establishment, club, community centre</i>
10.	K-08	<i>Report of cinema</i>
11.	AES	<i>Adult Education Survey</i>
12.	PNT-01	<i>Report on research and development (R&D)</i>
13.	PNT-01/s	<i>Report on research and development (R&D) in higher education institutions</i>
14.	PNT-02	<i>Report on innovations in industry</i>
15.	S-10	<i>Report on tertiary education</i>
16.	S-11	<i>Report on material and social support for students and students of doctoral studies</i>
17.	S-12	<i>Report on scholarships, postgraduate and doctoral studies and employment in higher education institutions</i>
18.	SSI-10	<i>Indicators on information society</i>
19.	Z-05	<i>Survey of demand for labour</i>
20.	Z-06	<i>Report on employed persons, wages and salaries and worked time</i>
21.	Z-10	<i>Report on working conditions</i>
22.	Z-12	<i>Report on structure of earnings by occupations</i>
23.	ZD-3	<i>Report on out-patient health care</i>
24.	ZD-I	<i>Entry of young people into the labour market</i>

Data sources that are not produced by public statistics

1. *Central Examination Board*
2. *Council for Social Monitoring*
3. *Demographic data (reports of civil status offices, Ministry of Interior and Administration and gmina offices)*
4. *Education Information System*
5. *Educational Research Institute*
6. *Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences*
7. *Institute of Occupational Medicine*
8. *Institute of Oncology*
9. *Institute of Psychiatry and Neurology in Warsaw*
10. *National Police Headquarters*
11. *Ministry of Finance*
12. *Ministry of Health*
13. *Ministry of Interior*
14. *Ministry of Labour and Social Policy*
15. *Ministry of Science and Higher Education*

16. *National Electoral Commission*
17. *National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene*
18. *National Library of Poland*
19. *Polish Patent Office*
20. *Social Insurance Institution*
21. *Tuberculosis and Lung Diseases Institute*

International statistics

1. *Data from Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>*
2. *Education at a Glance 2011, OECD*
3. *Eurostat/European Commission – Special Eurobarometer 319a*
4. *UOE reports (UNESCO, OECD, Eurostat)*
5. *World Health Organization*